॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ

ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸಟೀಕಾ

೧. ಗಹಪತಿವಗ್ಗೋ

೧. ಕನ್ದರಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧. **ಆರಾಮಪೋಕ್ಖರಣೀಆದೀಸೂ**ತಿ ಆರಾಮಪೋಕ್ಖರಣೀಉಯ್ಯಾನಚೇತಿಯಟ್ಠಾನಾದೀಸು। **ಉಸ್ಸನ್ನಾ**ತಿ ಬಹುಲಾ। ಅಸೋಕಕಣಿಕಾರಕೋವಿಳಾರಕುಮ್ಭೀರಾಜರುಕ್ಖೇಹಿ ಸಮ್ಮಿಸ್ಸತಾಯ ತಂ ಚಮ್ಪಕವನಂ **ನೀಲಾದಿಪಞ್ಚವಣ್ಣಕುಸುಮಪಟಿಮಣ್ಡಿತ**ನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ನ ಚಮ್ಪಕರುಕ್ಖಾನಂಯೇವ ನೀಲಾದಿಪಞ್ಚವಣ್ಣಕುಸುಮತಾಯಾತಿ ವದನ್ತಿ। **ಭಗವಾ ಕುಸುಮಗನ್ಧಸುಗನ್ಧೇ ಚಮ್ಪಕವನೇ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ನ ಮಾಪನಕಾಲೇ ಏವ ತಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಚಮ್ಪಕರುಕ್ಖಾ ಉಸ್ಸನ್ನಾ, ಅಥ ಖೋ ಅಪರಭಾಗೇಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ‘‘ಪಞ್ಚಸತಮತ್ತೇಹಿ ಅಡ್ಢತೇಳಸೇಹೀ’’ತಿ ಏವಂ **ಅದಸ್ಸಿತಪರಿಚ್ಛೇದೇನ**। ಹತ್ಥಿನೋ ಚಾರೇತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತೀತಿ ಹತ್ಥಾಚರಿಯೋ ಹತ್ಥಿನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪಕೋ, ತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋತಿ ಆಹ **‘‘ಹತ್ಥಾಚರಿಯಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ’’**ತಿ। ತದಾ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಪಸಾದಜನನತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ಅನಿಗುಹಿತ್ವಾವ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **‘‘ಛಬ್ಬಣ್ಣಾನಂ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮೀನ’’**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಭಗವತೋ ಚೇವ ಗಾರವೇನಾ**ತಿ ಭಗವತೋ ಗರುಭಾವೇನ, ಭಗವತಿ ಗಾರವೇನಾತಿ ವಾ ಪಾಠೋ।

ನಿಚ್ಚಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಭಿಣ್ಹಂ ನ ಹೋತಿ, ಕದಾಚಿದೇವ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಭಿಣ್ಹನಿಚ್ಚತಾ ಹಿ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನ ಕೂಟಟ್ಠನಿಚ್ಚತಾ। ಲೋಕೇ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಮ್ಹಯಾವಹಂ ದಿಸ್ವಾ ಹತ್ಥವಿಕಾರಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಙ್ಗುಲಿಂ ವಾ ಫೋಟಯನ್ತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **‘‘ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿತುಂ ಯುತ್ತ’’**ನ್ತಿ। **ಅಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಭೂತ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ನಿರುತ್ತಿನಯೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಉಪಾದಾಯ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಥಾ ಹಿ ಪಾಳಿಯಂ ‘‘ಯೇಪಿ ತೇ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನ’’ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ಕಿಞ್ಚಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಕರಿಯಮಾನಂ ದುಕ್ಕರಭಾವೇನ ವಿಮ್ಹಯಾವಹಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ಪುರಿಮಂ ಗರಹಚ್ಛರಿಯಂ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಸಂಸಚ್ಛರಿಯಂ, ತದುಭಯಂ ಸುತ್ತಪದಸೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **‘‘ತತ್ಥಾ’’**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪಾದಿತೋತಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾಯಂ ಠಪಿತೋ। ಏಸಾ ಪಟಿಪದಾ ಪರಮಾತಿ **ಏತಪರಮಂ,** ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋಯಂ ಯಥಾ ‘‘ವಿಸಮಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತೀ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೭೦)। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ – ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಪಟಿಪದಾಯ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪಟಿಪಾದಿತೋ, ಅತೀತೇಪಿ ಕಾಲೇ ಬುದ್ಧಾ ಏತಪರಮಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪಾದೇಸುಂ, ಅನಾಗತೇಪಿ ಕಾಲೇ ಏತಪರಮಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪಾದೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ ದಿಟ್ಠೇನ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅನುಮಿನನ್ತೋ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನೇ ಸಙ್ಘಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ ಸಮಸಮಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ, ಏವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಚ ತೇಸಂ ಸುಧಮ್ಮತಞ್ಚ ತಥಾ ದಸ್ಸೇತಿ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಾ ಪನ ನೇಸಂ ಸರೂಪೇನೇವ ದಸ್ಸಿತಾತಿ। **ನ ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಾಳಿಯಂ ಏತಪರಮಂಯೇವಾತಿ ಅವಧಾರಣೇನ ನಿವತ್ತಿತಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಸೀಲಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ, ಸಮಾಧಿಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಸೀಲೇಪಿ ಚ ಅಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಪುಬ್ಬಕತ್ತಾ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಸ್ಸ ವುತ್ತಂ **‘‘ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕವತ್ತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ’’**ತಿ।

೨. ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿಆದೀಸು ಅನನ್ತೋಗಧತ್ತಾ **“ಪಾಟಿಏಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧೀ”**ತಿ ವತ್ವಾ ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ **“ಭಗವಾ ಕಿರಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಪಸನ್ತಕಾರಣ**ನ್ತಿ ಉಪಸನ್ತಭಾವಕಾರಣಂ। ತಞ್ಹಿ ಅರಿಯಾನಂಯೇವ ವಿಸಯೋ, ತತ್ಥಾಪಿ ಚ ಬುದ್ಧಾನಂ ಏವ ಅನವಸೇಸತೋ ವಿಸಯೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಅನ್ವಯತೋ ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ **ನ ಹಿ ತ್ವ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಞಾತತ್ಥಚರಿಯಾ ಕಾಕಜಾತಕಾದಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಾ ತಂತಂಪಾರಮಿಪೂರಣವಸೇನ, ಬುದ್ಧತ್ಥಚರಿಯಾ ಮಹಾಬೋಧಿಜಾತಕಾದಿವಸೇನ। **ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಭೋ ಗೋತಮಾ**ತಿಆದಿನಾ ಕನ್ದರಕೇನ ಕತಂ ಪಸಾದಪವೇದನಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಯೇಪಿ ತೇತಿಆದಿನಾ ತೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಪಚ್ಚನುಭಾಸನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತನ್ತಿ ಚರಿತತ್ತಾ ಆಹ - **“ಸನ್ತಿ ಹಿ ಕನ್ದರಕಾತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧೀ”**ತಿ । ಯೋ ಹಿ ಕನ್ದರಕೇನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪಸನ್ತಭಾವೋ ಕಿತ್ತಿತೋ, ತಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋಪಿ ತೇನ ಅಪುಚ್ಛಿತೋಯೇವ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಭಗವಾ **“ಸನ್ತಿ ಹೀ”**ತಿಆದಿನಾ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತೇನಾಹ **“ಭಗವತೋ ಕಿರ ಏತದಹೋಸೀ”** ತಿಆದಿ। **ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಥಾ ಸನ್ತಮೇವ ಅತ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞಥಾ ವಿಧಾಯ। **ಪಕಪ್ಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಸನಿದಸ್ಸನವಸೇನ ಗಹೇತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **“ಕುಹಕಭಾವೇನಾ”**ತಿಆದಿ। **ಪಟಿಪದಂ ಪೂರಯಮಾನಾ**ತಿ ಕಾಮಂ ಅವಿಸೇಸೇನ ಸೇಕ್ಖಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇ ಪನ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗವಸೇನ “ಪೂರಯಮಾನಾ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ। ಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋತಿ ಆಹ **“ಉಪರಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಉಪಸನ್ತಾ”**ತಿ। **ಇತೋ ಮುತ್ತಾ**ತಿ ಮಗ್ಗೇನಾಗತೂಪಸಮತೋ ಮುತ್ತಾ। ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ತೇನಾಹ **“ಚತೂಹಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಹಿ ಉಪಸನ್ತಾ”**ತಿ।

ಸತತಸೀಲಾತಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಸೀಲಾ। ಸಾತಿಸಯೋ ಹಿ ಏತೇಸಂ ಸೀಲಸ್ಸ ಅಖಣ್ಡಾದಿಭಾವೋ। ಸುಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲತಾವಸೇನ ಸನ್ತತಾ ವುತ್ತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಸನ್ತತವುತ್ತಿನೋ**ತಿ ಆಹ **“ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನ”**ನ್ತಿ। ಏವಂ ಸೀಲವುತ್ತಿವಸೇನ “ಸನ್ತತವುತ್ತಿನೋ”ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಜೀವಿತವುತ್ತಿವಸೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಸನ್ತತಜೀವಿಕಾವಾತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ ಆಹ। ಸಾಸನಸ್ಸ ಜೀವಿತವುತ್ತಿ ಸೀಲಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ ಏವಾತಿ ಆಹ **“ತಸ್ಮಿ”**ನ್ತಿಆದಿ।

ನಿಪಯತಿ ವಿಸೋಸೇತಿ ರಾಗಾದಿಸಂಕಿಲೇಸಂ, ತತೋ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ನಿಪಾತೀತಿ **ನಿಪಕೋ,** ಪಞ್ಞವಾ। ತೇನಾಹ **“ಪಞ್ಞವನ್ತೋ”**ತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಠತ್ವಾ ಜೀವಿಕಾಕಪ್ಪನಂ** ನಾಮ ಬುದ್ಧಪಟಿಕುಟ್ಠಮಿಚ್ಛಾಜೀವಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಮಾಜೀವೇನ ಜೀವನನ್ತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಯಥಾ ಏಕಚ್ಚೋ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೪) **ತಂಸಂವಣ್ಣನಾಯಞ್ಚ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಮಹಾಟೀ॰ ೧.೧೪) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ರಥವಿನೀತಪಟಿಪದಾದಯೋ ತೇಸು ತೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಮಹಾಗೋಪಾಲಕಸುತ್ತಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೪೬ ಆದಯೋ) ಲೋಕುತ್ತರಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಕಥಿತಾತಿ ಆಹ - **“ಇಧ ಪನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಕಥಿತಾ”**ತಿ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತೇಪಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೩-೩೭೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೬ ಆದಯೋ) ವೋಮಿಸ್ಸಕಾವ ಕಥಿತಾತಿ। **ಏತ್ತಕೇನಾ**ತಿ ಏತ್ತಕಾಯ ದೇಸನಾಯ।

೩. **ಕಾರಕಭಾವ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನಕಭಾವಂ। ಮಯಮ್ಪಿ ನಾಮ ಗಿಹೀ ಬಹುಕಿಚ್ಚಾ ಸಮಾನಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ ವಿಹರಾಮ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ವಿವೇಕವಾಸಿನೋತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಕಭಾವಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ ಏವಂ **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ ಉಕ್ಖಿಪತಿ।** ತೇನಾಹ **“ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ”**ತಿಆದಿ। ನಾನಾರಮ್ಮಣೇಸು ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಂ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾನಂ ಘನಜಟಿತಸಞ್ಛಾತಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಿ ಕಿಲೇಸಗಹನೇನ ಗಹನತಾ, ತೇನಾಹ “ಅನ್ತೋ ಜಟಾ ಬಹಿ ಜಟಾ, ಜಟಾಯ ಜಟಿತಾ ಪಜಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩, ೧೯೨)। ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಗಹಣೇನ ಸಾಠೇಯ್ಯಮ್ಪೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **“ಕಸಟಸಾಠೇಯ್ಯೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ”**ತಿ। ಯಥಾ ಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತಾದೀಸು ಕಚವರಭಾವೋ, ಸೋ ಕಸಟೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಾನೇ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾವೋ ಕಸಟನ್ತಿ ಆಹ **“ಅಪರಿಸುದ್ಧಟ್ಠೇನ ಕಸಟತಾ”**ತಿ। ಅತ್ತನಿ ಅಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನಂ **ಕೇರಾಟಿಯಟ್ಠೋ। ಜಾನಾತೀ**ತಿ “ಇದಂ ಅಹಿತಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ಹಿತಂ ಸೇವಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವಿಚಾರೇತಿ ದೇಸೇತಿ। ವಿಚಾರಣತ್ಥೋಪಿ ಹಿ ಹೋತಿ ಜಾನಾತಿ-ಸದ್ದೋ ಯಥಾ “ಆಯಸ್ಮಾ ಜಾನಾತೀ”ತಿ। **ಸಬ್ಬಾಪಿ…ಪೇ॰… ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ**

“ಪಸುಪಾಲಕಾ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಇಧ ಅನ್ತರ-ಸದ್ದೋ “ವಿಜ್ಜನ್ತರಿಕಾಯಾ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೯) ವಿಯ ಖಣತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ಯತ್ತಕೇನ ಖಣೇನಾ”**ತಿ। **ತೇನಾ**ತಿ ಹತ್ಥಿನಾ। **ತಾನೀ**ತಿ ಸಾಠೇಯ್ಯಾದೀನಿ।

ಅತ್ಥತೋ ಕಾಯಚಿತ್ತುಜುಕತಾಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾವ ಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಿಸೇಸಾತಿ ತಾನಿ ಪವತ್ತಿಆಕಾರೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಾಣಭೂತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಹತ್ಥಿನೋ ವಾ। **ಠಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ತತ್ಥೇವ ಸಪ್ಪಟಿಭಯೇ ಠಾನೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಠಸ್ಸಾಮೀತಿ ನ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಸಾಠೇಯ್ಯತಾಯ ಪಾಕಟಕರಣಂ ವಞ್ಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯಭಾವತೋ। ತಥಾ ಹಿ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು **“ವಞ್ಚೇತ್ವಾ”** ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ, ನಿಗುಹನ್ತೋ ಪನ ತತ್ಥೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಪಟಿಮಗ್ಗಂ ಆರೋಹಿತುಕಾಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಆಗತಮಗ್ಗಮೇವ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮಸ್ಸ। ಲೇಣ್ಡವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾದೀಸು ಕಾಲನ್ತರಾಪೇಕ್ಖಾಭಾವಂ **“ತಥಾ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಪಸಂಹರತಿ।

ಅನ್ತೋಜಾತಕಾತಿ ಅತ್ತನೋ ದಾಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಜಾತಾ। **ಧನಕ್ಕೀತಾ**ತಿ ಧನಂ ದತ್ವಾ ದಾಸಭಾವೇನ ಗಹಿತಾ। **ಕರಮರಾನೀತಾ**ತಿ ದಾಸಭಾವೇನ ಕರಮರಗ್ಗಾಹಗಹಿತಾ। **ದಾಸಬ್ಯ**ನ್ತಿ ದಾಸಭಾವಂ। **ಪೇಸ್ಸಾ**ತಿ ಅದಾಸಾ ಏವ ಹುತ್ವಾ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಾ। **ಇಮಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಇಮಂ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಗತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ**ತಿ ಇಮಂ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಗತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ। ಸಮ್ಮುಖತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಪರಮ್ಮುಖಕಾಲೇ ಕಾಯವಾಚಾಸಮುದಾಚಾರದಸ್ಸನೇನೇವ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನೇಸಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಠಿತಭಾವೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೪. **ಅಯಮ್ಪಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಅನನ್ತರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅನುಸನ್ಧಿಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇನೇವಾಹ **“ಅಯಞ್ಹೀ”**ತಿಆದಿ। ಚತುತ್ಥೋ ಹಿತಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ಯೋಜನಾ। ಪುಗ್ಗಲಸೀಸೇನ ಪುಗ್ಗಲಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಪುಗ್ಗಲೇ ಪಹಾಯಾ”**ತಿ ಆಹ। ಪಟಿಪತ್ತಿ ಹಿ ಇಧ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ನ ಪುಗ್ಗಲಾ। ಯಥಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಾದಿಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನೇನ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಭಾವನಾ ಇಜ್ಝನ್ತಿ, ಏವಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನೇನ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾ ವಜ್ಜಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ - **“ಪುರಿಮೇ ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪಹಾಯಾ”**ತಿ। **ಚತುತ್ಥಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚತುಕ್ಕೇ ವುತ್ತಚತುತ್ಥಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಯಂಯೇವ ಪಟಿಪಾದೇಮಿ** ಪವತ್ತೇಮೀತಿ **ದಸ್ಸೇನ್ತೋ**। **ಸನ್ತಾ**ತಿ ಸಮಂ ವಿನಾಸಂ ನಿರೋಧಂ ಪತ್ತಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ನಿರುದ್ಧಾ ಸನ್ತಾತಿ ವುತ್ತಾ”**ತಿ। ಪುನ **ಸನ್ತಾ**ತಿ ಭಾವನಾವಸೇನ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹವಿಗಮತೋ ಸನ್ತಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ನಿಬ್ಬುತಾ”**ತಿ। ಸನ್ತಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜನಾ। **ಸನ್ತೋ ಹವೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮಭಾವಕರೇನ ಸಾಧುಭಾವಸ್ಸ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಭೂತೇನ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾ “ಸನ್ತೋ”ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ - **“ಸನ್ತೋ ಹವೇ…ಪೇ॰… ಪಣ್ಡಿತಾ”**ತಿ।

ಆಹಿತೋ ಅಹಂಮಾನೋ ಏತ್ಥಾತಿ ಅತ್ತಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೪.೧೯೮) ಅತ್ತಭಾವೋ, ಇಧ ಪನ ಯೋ ಪರೋ ನ ಹೋತಿ, ಸೋ ಅತ್ತಾ, ತಂ **ಅತ್ತಾನಂ**। **ಪರ**ನ್ತಿ ಅತ್ತತೋ ಅಞ್ಞಂ। **ಛಾತಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ** ಜಿಘಚ್ಛಾಹೇತುತಾಯ। **ಅನ್ತೋ ತಾಪನಕಿಲೇಸಾನ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಅತ್ತಪರಿಳಾಹಜನನಸನ್ತಪ್ಪನಕಿಲೇಸಾನಂ। **ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧೇತೀ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತಿ, ಸಮ್ಪಹಂಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಥಾಭೂತೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇತೀ”**ತಿಆದಿ।

೫. ದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಂ ಜೇಗುಚ್ಛಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ದುಕ್ಖಪಟಿಕ್ಕೂಲೋ ತಂ **ದುಕ್ಖಪಟಿಕ್ಕೂಲಂ**। ವಿಸೇಸನವಿಸೇಸಿತಬ್ಬತಾ ಹಿ ಕಾಮಚಾರಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವಿಸೇಸಿತಬ್ಬತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ **“ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಕೂಲ”**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ಯೇನ ಹಿ ಭಾಗೇನ ಪುರಿಸಸ್ಸ ದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಂ, ತೇನ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪುರಿಸೋಪೀತಿ। ತೇನಾಹ - **“ಪಚ್ಚನೀಕಸಣ್ಠಿತ”**ನ್ತಿ।

೬. **ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹೀ**ತಿ ಧಾತುಕುಸಲತಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ಯೋಗಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಪರೇಸಂ ಮಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮಾಯ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ, ತತ್ಥ ನಿರನ್ತರಂ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಪಟಿಚ್ಚ ತೇಸಂ ಅನ್ತರಾಯೋ ನ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ಆಹ **"ನ ಪನ ಬುದ್ಧೇ ಪಟಿಚ್ಚಾ"**ತಿ। **ಕಿರಿಯಪರಿಹಾನಿಯಾ** ದೇಸಕಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಜ್ಜಪಯೋಗಾಭಾವತೋ। "ದೇಸಕಸ್ಸ ವಾ"ತಿ ಇದಂ ಸಾವಕಾನಂ ವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಮಹತಾ ಅತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅತ್ಥ**-ಸದ್ದೋ ಆನಿಸಂಸಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ **"ದ್ವೀಹಿ ಆನಿಸಂಸೇಹೀ"**ತಿ। **ಪಸಾದಂ ಪಟಿಲಭತಿ** "ಅರಹನ್ತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸಞ್ಜಾತಸದ್ಧೋ ಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸುತತ್ತಾ। **ಅಭಿನವೋ ನಯೋ ಉದಪಾದಿ** ಸನ್ತತಸೀಲತಾದಿವಸೇನ ಅನತ್ತನ್ತಪತಾದಿವಸೇನ, ಸೋಪಿ ತಂ ಸುತ್ವಾ ದಾಸಾದೀಸು ಸವಿಸೇಸಂ ಲಜ್ಜೀ ದಯಾಪನ್ನೋ ಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ ಹುತ್ವಾ ಸೇಕ್ಖಪಟಿಪದಂ ಸೀಲಂ ಸಾಧೇನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಂ ಪರಿಬ್ರೂಹೇತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ **"ಮಹತಾ ಅತ್ಥೇನ ಸಂಯುತ್ತೋ"**ತಿ।

೮. ಪರೇಸಂ ಹನನಘಾತನಾದಿನಾ ರೋದಾಪನತೋ **ಲುದ್ದೋ,** ತಥಾ ವಿಘಾತಕಭಾವೇನ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ವಿದಾರಣತೋ **ದಾರುಣೋ,** ವಿರುದ್ಧವಾದತಾಯ **ಕಕ್ಖಳೋ,** ಬನ್ಧನಾಗಾರೇ ನಿಯುತ್ತೋ **ಬನ್ಧನಾಗಾರಿಕೋ।**

೯. **ಖತ್ತಿಯಾಭಿಸೇಕೇನಾ**ತಿ ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಕತ್ತಬ್ಬಅಭಿಸೇಕೇನ। **ಸನ್ಥಾಗಾರ**ನ್ತಿ ಸನ್ಥಾರವಸೇನ ಕತಂ ಅಗಾರಂ ಯಞ್ಞಾವಾಟಂ। **ಸಪ್ಪಿತೇಲೇನಾ**ತಿ ಸಪ್ಪಿಮಯೇನ ತೇಲೇನ, ಯಮಕಸ್ನೇಹೇನ ಹಿ ತದಾ ಕಾಯಂ ಅಬ್ಭಞ್ಜತಿ। ವಚ್ಛಭಾವಂ ತರಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ವಚ್ಛತರೋ। **ಪರಿಕ್ಖೇಪಕರಣತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ವನಮಾಲಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದಬ್ಬೇಹಿ ವೇದಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖೇಪನತ್ಥಾಯ। **ಯಞ್ಞಭೂಮಿಯ**ನ್ತಿ ಅವಸೇಸಯಞ್ಞಟ್ಠಾನೇ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ಅವಿಭತ್ತಂ ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಕನ್ದರಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨. ಅಟ್ಠಕನಾಗರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭. **ಅವಿದೂರೇ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಾಳಿಯಂ "ವೇಸಾಲಿಯ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಸಮೀಪೇ ಭುಮ್ಮವಚನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಾರಪ್ಪತ್ತಕುಲಗಣನಾಯಾ**ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೧೧.೧೭) ಮಹಾಸಾರಮಹಪ್ಪತ್ತಕುಲಗಣನಾಯ। **ದಸಮೇ ಠಾನೇ**ತಿ ಅಞ್ಞೇ ಅಞ್ಞೇತಿ ದಸಗಣನಟ್ಠಾನೇ। ಅಟ್ಠಕನಗರೇ ಜಾತೋ ಭವೋ **ಅಟ್ಠಕನಾಗರೋ। ಕುಕ್ಕುಟಾರಾಮೋ**ತಿ ಪಾಟಲಿಪುತ್ತೇ ಕುಕ್ಕುಟಾರಾಮೋ, ನ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ।

೧೮. ಪಕತತ್ಥನಿದ್ದೇಸೋ ತ-ಸದ್ದೋತಿ ತಸ್ಸ "ಭಗವತಾ"ತಿಆದೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಭಾವೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ಯೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಭಾವೇನ ಭಗವಾ ಪಕತೋ ಅಧಿಗತೋ ಸುಪಾಕಟೋ ಚ, ತಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗಮನೀಯಪಟಿಪದಾಯ ಅತ್ಥಭಾವೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೋ ಸೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"**ತಿ ಆಹ। ಸತಿಪಿ ಞಾಣದಸ್ಸನ-ಸದ್ದಾನಂ ಇಧ ಪಞ್ಞಾವೇವಚನಭಾವೇ ತೇನ ತೇನ ವಿಸೇಸೇನ ತೇಸಂ ವಿಸಯವಿಸೇಸೇ ಪವತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣವಿಸೇಸವಸೇನ ವಿಜ್ಜಾತ್ತಯವಸೇನ ವಿಜ್ಜಾಅಭಿಞ್ಞಾನಾವರಣಞಾಣವಸೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಮಂಸಚಕ್ಖುವಸೇನ ಪಟಿವೇಧದೇಸನಾಞಾಣವಸೇನ ಚ ತದತ್ಥಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತೇಸಂ ತೇಸ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಆಸಯಾನುಸಯಂ ಜಾನತಾ** ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣೇನ **ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸತಾ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾನಾವರಣಞಾಣೇಹಿ। **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾದೀಹೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾಸವಕ್ಖಯಞಾಣೇಹಿ। **ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ। **ದೇಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಾ**ತಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಂ ಬೋಧನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಾನಞ್ಚ ಆಸಯಾನುಸಯಚರಿತಾಧಿಮುತ್ತಿಆದಿಭೇದಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಯಾಥಾವತೋ ಪಸ್ಸತಾ। **ಅರೀನ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾರೀನಂ, ಪಞ್ಚವಿಧಮಾರಾನಂ ವಾ, ಸಾಸನಸ್ಸ ವಾ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ತೇಸಂ ಪನ ಹನನಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇಹಿ ಅಭಿಭವನಂ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನತಾಕರಣಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಮೇವ ವಾ, **ಕೇಸಿವಿನಯಸುತ್ತ**ಞ್ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ।

ತಥಾ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಾದಿವಿಭಾಗಂ **ಜಾನತಾ** ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗಸತ್ತೇ **ಪಸ್ಸತಾ,** ಸವಾಸನಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಖೀಣತ್ತಾ **ಅರಹತಾ,** ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾದಿಭೇದೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾದಿತೋ ಅವಿಪರೀತಾವಬೋಧತೋ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ।** ಅಥ ವಾ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣತಾಯ **ಜಾನತಾ,** ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ತಿಣ್ಣಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿತೋ ನಿಸಮ್ಮಕಾರಿತಾಯ **ಪಸ್ಸತಾ,** ದವಾದೀನಂ ಅಭಾವಸಾಧಿಕಾಯ ಪಹಾನಸಮ್ಪದಾಯ **ಅರಹತಾ,** ಛನ್ದಾದೀನಂ ಅಹಾನಿಹೇತುಭೂತಾಯ ಅಕ್ಖಯಪಟಿಭಾನಸಾಧಿಕಾಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನಾ**ತಿ ಏವಂ ದಸಬಲಅಟ್ಠಾರಸಆವೇಣಿಕಬುದ್ಧಧಮ್ಮವಸೇನಪಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

೧೯. **ಅಭಿಸಙ್ಖತ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಭಿಸಮ್ಮುಖಭಾವೇನ ಸಮೇಚ್ಚ ಸಮ್ಭುಯ್ಯ ಕತಂ, ಸ್ವಸ್ಸ ಕತಭಾವೋ ಉಪ್ಪಾದನೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಟಿಸಙ್ಖರಣೇನಾತಿ ಆಹ **"ಉಪ್ಪಾದಿತ"**ನ್ತಿ। ತೇ ಚಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾ ಚೇತನಾಪಧಾನಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪಾಳಿಯಂ "ಅಭಿಸಙ್ಖತಂ ಅಭಿಸಞ್ಚೇತಯಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ "ಚೇತಯಿತಂ ಪಕಪ್ಪಿತ"ನ್ತಿ ಅತ್ಥಮಾಹ। **ಅಭಿಸಙ್ಖತಂ ಅಭಿಸಞ್ಚೇತಯಿತ**ನ್ತಿ ಚ ಝಾನಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವದಸ್ಸನಮುಖೇನ ವಿದ್ಧಂಸನಭಾವಂ ಉಲ್ಲಿಙ್ಗೇತಿ ಯಞ್ಹಿ ಅಹುತ್ವಾ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಂ ಹುತ್ವಾ ಪಟಿವೇತಿ। ತೇನಾಹ ಪಾಳಿಯಂ 'ಅಭಿಸಙ್ಖತ'ನ್ತಿಆದಿ। **ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋ**ತಿ ಸಮಥಧಮ್ಮೇ ಠಿತತ್ತಾ ಸಮಾಹಿತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾದಯೋ ಪಜಹನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ತಂ ಅನುಲೋಮಞಾಣಂ ಪಾಪೇತಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸಙ್ಖಾತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ರಜ್ಜನಟ್ಠೇನ **ರಾಗೋ,** ನನ್ದನಟ್ಠೇನ **ನನ್ದೀ**ತಿ। ತತ್ಥ ಸುಖುಮಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ ವುತ್ತಾ, ಯಾ "ನಿಕನ್ತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಏವಂ ಸನ್ತೇತಿ ಏವಂ ಯಥಾರುತವಸೇನ ಚ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೇ ಗಹೇತಬ್ಬೇ ಸತಿ। **ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸು ಛನ್ದರಾಗೋ ಕತ್ತಬ್ಬೋ**ತಿ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತದತ್ಥಾಯ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಿ ಅನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗೋ ಕತ್ತಬ್ಬೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತೇಸು ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸಙ್ಖಾತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಛನ್ದರಾಗಮತ್ತೇನ ಅನಾಗಾಮಿನಾ ಲದ್ಧಬ್ಬಸ್ಸ ಅಲದ್ಧಾನಾಗಾಮಿಫಲೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬತ್ತಾ ತಥಾ ಸತಿ ತೇನ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಮ್ಪಿ ಲದ್ಧಬ್ಬಮೇವ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - **"ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"**ತಿ। ಸಭಾವತೋ ರಸಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಅವಿಪರೀತೋ ಅತ್ಥೋ ಏವ **ಅತ್ಥರಸೋ। ಅಞ್ಞಾಪಿ ಕಾಚಿ ಸುಗತಿಯೋ**ತಿ ವಿನಿಪಾತಿಕೇ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಅಞ್ಞಾಪಿ ಕಾಚಿ ದುಗ್ಗತಿಯೋ**ತಿ ಅಸುರಕಾಯಮಾಹ।

ಸಮಥಧುರಮೇವ ಧುರಂ ಸಮಥಯಾನಿಕಸ್ಸ ವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಆಗತತ್ತಾ। ಮಹಾಮಾಲುಕ್ಯೋವಾದೇ "ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರ"ನ್ತಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಕತ್ವಾ "ಸೋ ಯದೇವ ತತ್ಥ ಹೋತಿ ರೂಪಗತಂ ವೇದನಾಗತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ "ಸೋ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಂ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೩೩) ಆಗತತ್ತಾ **"ಮಹಾಮಾಲುಕ್ಯೋವಾದೇ ವಿಪಸ್ಸನಾವ ಧುರ"**ನ್ತಿ ಆಹ। **ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೩ ಆದಯೋ; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೬ ಆದಯೋ) ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ತಿಕ್ಖತರಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ವಿಪಸ್ಸನುತ್ತರಂ ಕಥಿತ"**ನ್ತಿ। **ಕಾಯಗತಾಸತಿಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೫೩-೧೫೪) ಆನಾಪಾನಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನ ಸವಿಸೇಸಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ಸಮಥುತ್ತರಂ ಕಥಿತ"**ನ್ತಿ।

ಅಪ್ಪಂ ಯಾಚಿತೇನ ಬಹುಂ ದೇನ್ತೇನ ಉಳಾರಪುರಿಸೇನ ವಿಯ **ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿತೇನ "ಅಯಮ್ಪಿ ಏಕಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಕಥಿತತ್ತಾ ಏಕಾದಸಪಿ ಧಮ್ಮಾ** ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ **ಏಕಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಜಾತೋ** ಪಚ್ಚೇಕಂ ವಾಕ್ಯಪರಿಸಮಾಪನಞಾಯೇನ। **ಏಕವೀಸತಿ ಪಬ್ಬಾನಿ** ತೇಹಿ ಬೋಧಿಯಮಾನಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಏಕರೂಪತ್ತಾ **ಪಟಿಪದಾವಸೇನ ಏಕಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಜಾತೋ**ತಿ। **ಇಧ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಟ್ಠಕನಾಗರಸುತ್ತೇ। ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಧಮ್ಮಾನಂ ಸಙ್ಖಾರಾವಸೇಸಸುಖುಮಭಾವಪ್ಪತ್ತತಾಯ ತತ್ಥ ಸಾವಕಾನಂ ದುಕ್ಕರನ್ತಿ ನ ಚತುತ್ಥಾರುಪ್ಪವಸೇನೇತ್ಥ ದೇಸನಾ ಆಗತಾತಿ ಚತುನ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾನಂ, ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಆರುಪ್ಪಾನಞ್ಚ ವಸೇನ **ಏಕಾದಸ। ಪುಚ್ಛಾವಸೇನಾ**ತಿ "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ತೇನ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಏಕಧಮ್ಮೋ ಅಕ್ಖಾತೋ"ತಿ

(ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮) ಏವಂ ಪವತ್ತಪುಚ್ಛಾವಸೇನ। **ಅಮತುಪ್ಪತ್ತಿಯತ್ಥೇನಾತಿ** ಅಮತಭಾವಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುತಾಯ, ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಏಕರಸಮ್ಪಿ ಅಮತಾಧಿಗಮಪಟಿಪತ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಏವಮೇತ್ಥ ಅಗ್ಗಫಲಭೂಮಿ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಭೂಮೀತಿ ದ್ವೇವ ಭೂಮಿಯೋ ಸರೂಪತೋ ಆಗತಾ, ನಾನನ್ತರಿಯತಾಯ ಪನ ಹೇಟ್ಠಿಮಾಪಿ ದ್ವೇ ಭೂಮಿಯೋ ಅತ್ಥತೋ ಆಗತಾ ಏವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

೧೧. ಪಞ್ಚ ಸತಾನಿ ಅಗ್ಘೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪಞ್ಚಸತಂ**। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಅಟ್ಠಕನಾಗರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩. ಸೇಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨. **ಸನ್ಥಾಗಾರನ್ತಿ** ಅತ್ಥಾನುಸಾಸನಾಗಾರಂ। ತೇನಾಹ - "**ಉಯ್ಯೋಗಕಾಲಾದೀಸೂ**"ತಿಆದಿ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಮಙ್ಗಲಮಹಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸನ್ಥಮ್ಭನ್ತೀತಿ** ವಿಸ್ಸಮನ್ತಿ, ಪರಿಸ್ಸಮಂ ವಿನೋದೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಹಾತಿ** ಸನ್ನಿವೇಸವಸೇನ ಏಕಜ್ಝಂ। **ಸಹ ಅತ್ಥಾನುಸಾಸನಂ ಅಗಾರನ್ತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ತ್ಥ-ಕಾರಸ್ಸ ನ್ಥ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸನ್ಥಾಗಾರನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸನ್ಥರನ್ತೀತಿ** ಸಮ್ಮನ್ತನವಸೇನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಆಗತಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಬುದ್ಧವಚನಸ್ಸ ಆಗಮನಸೀಸೇನ ಅರಿಯಫಲಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ಆಗಮನಂ ವುತ್ತಮೇವ, ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ತತ್ಥ ವಸನ್ತಾನಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಳಞ್ಜನಂ ಹೋತೀತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇನ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಚೇ? ಅರಿಯಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾನಂ ತತ್ಥ ಆಗಮನಂ ಹೋತಿಯೇವ।

ಅಲ್ಲಗೋಮಯೇನಾತಿ ಅಚ್ಛೇನ ಅಲ್ಲಗೋಮಯರಸೇನ। **ಓಪುಞ್ಛಾಪೇತ್ವಾತಿ** ವಿಲಿಮ್ಪಿತ್ವಾ। **ಚತುಜ್ಜಾತಿಯಗನ್ಧೇಹೀತಿ** ತಗರಕುಙ್ಕುಮಯವನಪುಪ್ಫತಮಾಲಪತ್ತಾನಿ ಪಿಸಿತ್ವಾ ಕತಗನ್ಧೇಹಿ **ನಾನಾವಣ್ಣೇತಿ** ನೀಲಾದಿವಸೇನ ನಾನಾವಣ್ಣೇ, ನ ಭಿತ್ತಿವಿಸೇಸವಸೇನ। ಭಿತ್ತಿವಿಸೇಸವಸೇನ ಪನ ನಾನಾಸಣ್ಠಾನರೂಪಮೇವ। **ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಕಕೋಜವಕೇತಿ** ಹತ್ಥಿಪಿಟ್ಠೀಸು ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬತಾಯ ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಕಾತಿ ಲದ್ಧಸಮಞ್ಞೇ ಕೋಜವೇತಿ ವದನ್ತಿ। ಕುತ್ತಕೇ ಪನ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ **ಹತ್ಥತ್ಥರಣಾ** ಹತ್ಥಿರೂಪವಿಚಿತ್ತಾ। **ಅಸ್ಸತ್ಥರಕಸೀಹತ್ಥರಕಾ**ದಯೋಪಿ ಅಸ್ಸಸೀಹರೂಪಾದಿವಿಚಿತ್ತಾ ಏವ ಅತ್ಥರಕಾ, **ಚಿತ್ತತ್ಥರಕಂ** ನಾನಾರೂಪೇಹಿ ಚೇವ ನಾನಾವಿಧಮಾಲಾಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಚ ವಿಚಿತ್ತಂ ಅತ್ಥರಕಂ।

ಉಪಧಾನನ್ತಿ ಅಪಸ್ಸಯನಂ **ಉಪದಹಿತ್ವಾತಿ** ಅಪಸ್ಸಯಯೋಗ್ಗಭಾವೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ಗನ್ಧೇಹಿ ಕತಮಾಲಾ **ಗನ್ಧದಾಮಂ,** ತಮಾಲಪತ್ತಾದೀಹಿ ಕತಂ **ಪತ್ತದಾಮಂ**। ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಹಿಙ್ಗುಲತಕ್ಕೋಲಜಾತಿಫಲಜಾತಿಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಕತದಾಮಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಕಾರೇನ ಕತಪೀಠಂ **ಪಲ್ಲಙ್ಕಪೀಠಂ,** ತೀಸು ಪಸ್ಸೇಸು, ಏಕಪಸ್ಸೇ ಏವ ವಾ ಸಉಪಸ್ಸಯಂ **ಅಪಸ್ಸಯಪೀಠಂ,** ಅನಪಸ್ಸಯಂ **ಮುಣ್ಡಪೀಠಂ ಯೋಜನಾವಟ್ಟೇತಿ** ಯೋಜನಪರಿಕ್ಖೇಪೇ।

ಸಂವಿಧಾಯಾತಿ ಅನ್ತರವಾಸಕಸ್ಸ ಕೋಣಪದೇಸಞ್ಚ ಇತರಪದೇಸಞ್ಚ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ವಿಧಾಯ। ತೇನಾಹ - "**ಕತ್ತರಿಯಾ ಪದುಮಂ ಕನ್ತನ್ತೋ ವಿಯಾ**"ತಿ **ತಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋತಿ** ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ರೂಪಸಮ್ಪದಾ ವಿಯ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪದಾಪಿ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ತದಾ ಭಗವಾ ಏವಂ ಸೋಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಸುವಣ್ಣಪಾಮಙ್ಗೇನಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ, ತತ್ಥ **ಅಸಮೇನ ಬುದ್ಧವೇಸೇನಾ**ತಿಆದಿನಾ ತದಾ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಸ್ಸ ನಿಗುಹಣೇ ಕಾರಣಾಭಾವತೋ ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪತಿತದೇವಮನುಸ್ಸನಾಗಯಕ್ಖಗನ್ಧಬ್ಬಾದೀನಂ ಪಸಾದಜನನತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವಪಕತಿಕಿರಿಯಾಯೇವ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಪಾವಿಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಾಯಪ್ಪಭಾ ನಾಮ ಪಕತಿಯಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ಪದೇಸಂ ಫರತೀತಿ ಆಹ - "**ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸೀ**"ತಿ ನೀಲಪೀತಲೋಹಿತೋದಾತಮಞ್ಜಿಟ್ಠಪಭಸ್ಸರಾನಂ ವಸೇನ **ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ**।

ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲೋತಿ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಗ್ಗಾ ಫುಲ್ಲೋ ವಿಕಸಿತೋ। **ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಾನ**ನ್ತಿಆದಿ ಪರಿಕಪ್ಪೂಪಮಾ। **ಯಥಾ ತಂ...ಪೇ॰... ಅಲಙ್ಕತಂ** ಅಞ್ಞೋ ವಿರೋಚತಿ, ಏವಂ ವಿರೋಚೇಥ, ಸಮತಿಂಸಾಯ ಪಾರಮಿತಾಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖತತ್ತಾ ಏವಂ ವಿರೋಚಿತ್ಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ನದೀನ**ನ್ತಿ ಗಙ್ಗಾದೀನಂ ಚನ್ದಭಾಗಾಪರಿಯೋಸಾನಾನಂ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಮಹಾನದೀನಂ। **ಸಮ್ಭಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಸಮ್ಭೇದಂ ಮಿಸ್ಸೀಭಾವಂ ಪತ್ವಾ **ಮುಖದ್ವಾರೇ**ತಿ ಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ।

ದೇವಮನುಸ್ಸನಾಗಸುಪಣ್ಣಗನ್ಧಬ್ಬಯಕ್ಖಾದೀನಂ ಅಕ್ಖೀನೀತಿ ಚೇತಂ ಪರಿಕಪ್ಪನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಸಹಸ್ಸೇನಾ**ತಿ ಪದಸಹಸ್ಸೇನ, ಭಾಣವಾರಪ್ಪಮಾಣೇನ ಗನ್ಥೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಮ್ಪಯನ್ತೋ ವಸುನ್ಧರನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣವಿಸೇಸೇಹಿ ಪಥವೀಕಮ್ಪಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ, ಏವಂಭೂತೋಪಿ **ಅಹೇಠಯನ್ತೋ ಪಾಣಾನಿ**। ಸಬ್ಬದಕ್ಖಿಣತ್ತಾ ಬುದ್ಧಾನಂ **ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಠಮಂ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ**। **ಸಮಂ ಸಮ್ಫುಸತೇ ಭೂಮಿಂ** ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಯ। ಯದಿಪಿ ಭೂಮಿಂ ಸಮಂ ಫುಸತಿ, **ರಜಸಾನುಪಲಿಪ್ಪತಿ** ಸುಖುಮತ್ತಾ ಛವಿಯಾ। **ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಉನ್ನಮತೀ**ತಿಆದಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಂ। **ನಾತಿದೂರೇ ಉದ್ಧರತೀ**ತಿ ಅತಿದೂರೇ ಠಪೇತುಂ ನ ಉದ್ಧರತಿ। **ನಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ಚ ನಿಕ್ಖಿಪ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ಚ ಠಾನೇ ಅನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ। **ಹಾಸಯನ್ತೋ ಸದೇವಕೇ** ಲೋಕೇ ತೋಸಯನ್ತೋ। ಚತೂಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಚರತೀತಿ **ಚತುಚಾರೀ**।

ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಸ್ಸ ಪಕಾಸನವಸೇನ ಗತತ್ತಾ **ವಣ್ಣಕಾಲೋ ನಾಮ ಕಿರೇಸ**। ಸರೀರವಣ್ಣೇ ವಾ ಗುಣವಣ್ಣೇ ವಾ ಕಥಿಯಮಾನೇ **ದುಕ್ಕಥಿತನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ**। ಕಸ್ಮಾ? **ಅಪರಿಮಾಣವಣ್ಣಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ** ಭಗವನ್ತೋ, ಬುದ್ಧಗುಣಸಂವಣ್ಣನಾ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾಧಮ್ಮಸಂವಣ್ಣನಂಯೇವ ಅನುಪವಿಸತೀತಿ।

ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇನಾತಿ ಗನ್ಥಿತ್ವಾ ಗಹಿತದುಕೂಲವತ್ಥೇನ, **ನಾಗವಿಕ್ಕನ್ತಚರಣೋ**ತಿ ಹತ್ಥಿನಾಗಸದಿಸಪದನಿಕ್ಖೇಪೋ। **ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋ**ತಿ ಅನೇಕಸತಪುಞ್ಞನಿಮ್ಮಿತಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೋ **ಮಣಿವೇರೋಚನೋ ಯಥಾ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚಮಾನೋ ಮಣಿ ವಿಯ ವೇರೋಚನೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಮಣಿವಿಸೇಸೋತಿ ಕೇಚಿ **ಮಹಾಸಾಲೋವಾ**ತಿ ಮಹನ್ತೋ ಸಾಲರುಕ್ಖೋ ವಿಯ, ಕೋವಿಳಾರಾದಿಮಹಾರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ವಾ **ಪದುಮೋ ಕೋಕನದೋ ಯಥಾ**ತಿ ಕೋಕನದಸಙ್ಖಾತಂ ಮಹಾಪದುಮಂ ವಿಯ, ವಿಕಸಮಾನಪದುಮಂ ವಿಯ ವಾ।

ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯಾತಿಆದಿ ತಸ್ಸಾ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾಯ ಅಞ್ಞೇಸಂ ದುಕ್ಕರಭಾವದಸ್ಸನಞ್ಚೇವ ಸುಣನ್ತಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖಾವಹಭಾವದಸ್ಸನಞ್ಚ **ಪಥವೀಜಂ ಆಕಡ್ಢೇನ್ತೋ ವಿಯಾ**ತಿ ನಾಳಿಯನ್ತಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲೇ ಪಪ್ಪಟಕೋಜಂ ಉದ್ಧಂಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢೇನ್ತೋ ವಿಯ **ಯೋಜನಿಕ**ನ್ತಿ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ **ಮಧುಭಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಮಧುಪಟಲಂ।

ಮಹನ್ತನ್ತಿ ಉಳಾರಂ। **ಸಬ್ಬದಾನಂ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಮೇವ ಪಚ್ಚಯಜಾತಂ ಆವಾಸದಾಯಕೇನ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ। ತಥಾಹಿ ದ್ವೇ ತಯೋ ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಲದ್ಧಾ ಆಗತಸ್ಸಪಿ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನಂ ಆರಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಪಟಿಸ್ಸಯೇ ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಬಲಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಚ ಕಾಯೇ ವಣ್ಣಧಾತು ವಾತಾತಪೇಹಿ ಕಿಲಮತಿ, ಪಟಿಸ್ಸಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ವಿಸಭಾಗಸನ್ತತಿ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಸಭಾಗಸನ್ತತಿ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ವಣ್ಣಧಾತು ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತಾ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಚ ಪಾದೇ ಕಣ್ಟಕೋ ವಿಜ್ಝತಿ, ಖಾಣು ಪಹರತಿ, ಸರೀಸಪಾದಿಪರಿಸ್ಸಯೋ ಚೇವ ಚೋರಭಯಞ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪಟಿಸ್ಸಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಸಬ್ಬೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಅಜ್ಝಯನ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪೀತಿಸುಖಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಉಪಸಮಸುಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವತೋ, ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಚ ಕಾಯೇ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಅಕ್ಖೀನಿ ಫನ್ದನ್ತಿ, ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸನಕ್ಖಣೇ ಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಅಕ್ಖಿಪಸಾದೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತೋ

ವಿಯ ಹೋತಿ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಏತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಚ ಆವಾಸೇ ವಸನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಆವಾಸದಾನಸ್ಮಿಂ ದಿನ್ನೇ ಸಬ್ಬಂ ದಾನಂ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತೀ"**ತಿ। **ಭೂಮಟ್ಠಕ... ಪೇ॰... ನ ಸಕ್ಕಾ**ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ **ಮಹಾಸುದಸ್ಸನವತ್ಥುನಾ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೧ ಆದಯೋ) ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

ಸೀತನ್ತಿ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಚೂಳವಗ್ಗ ೩.೨೯೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೪.೨೪೩) ಅಜ್ಝತ್ತಧಾತುಕ್ಖೋಭವಸೇನ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಉತುವಿಪರಿಣಾಮವಸೇನ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸೀತಂ। **ಉಣ್ಹ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿಸನ್ತಾಪಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ದವದಾಹಾದೀಸು ಸಮ್ಭವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಪಟಿಹನ್ತೀ**ತಿ ಪಟಿಬಾಹತಿ। ಯಥಾ ತದುಭಯವಸೇನ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಬಾಧನಾನಿ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಕರೋತಿ। ಸೀತುಣ್ಹಬ್ಭಾಹತೇ ಹಿ ಸರೀರೇ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಯೋನಿಸೋ ಪದಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ವಾಳಮಿಗಾನೀ**ತಿ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಿವಾಳಮಿಗೇ। ಗುತ್ತಸೇನಾಸನಞ್ಹಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ । **ಸರೀಸಪೇ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಸರನ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ದೀಘಜಾತಿಕೇ। **ಮಕಸೇ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನಮೇತಂ, ಡಂಸಾದೀನಂ ಏತೇನೇವ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸಿಸಿರೇ**ತಿ ಸೀತಕಾಲವಸೇನ ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾದಿವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಿಸಿರಸಮ್ಫಸ್ಸೇ। **ವುಟ್ಠಿಯೋ**ತಿ ಯದಾ ತದಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಸ್ಸವುಟ್ಠಿಯೋ ಪಟಿಹನತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ವಾತಾತಪೋ ಘೋರೋತಿ ರುಕ್ಖಗಚ್ಛಾದೀನಂ ಉಮ್ಮೂಲಭಞ್ಜನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಘೋರೋ ಸರಜಅರಜಾದಿಭೇದೋ ವಾತೋ ಚೇವ ಗಿಮ್ಹಪರಿಳಾಹಸಮಯೇಸು ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಘೋರೋ ಸೂರಿಯಾತಪೋ ಚ। **ಪಟಿಹಞ್ಞತೀ**ತಿ ಪಟಿಬಾಹೀಯತಿ। **ಲೇಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ನಾನಾರಮ್ಮಣತೋ ಚಿತ್ತಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾರಾಮತ್ಥಂ। **ಸುಖತ್ಥ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಪರಿಸ್ಸಯಾಭಾವೇನ ಫಾಸುವಿಹಾರತ್ಥಂ। **ಝಾಯಿತು**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾರಮ್ಮಣೇಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಿತುಂ। **ವಿಪಸ್ಸಿತು**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತುಂ।

ವಿಹಾರೇತಿ ಪಟಿಸ್ಸಯೇ। **ಕಾರಯೇ**ತಿ ಕಾರಾಪೇಯ್ಯ। **ರಮ್ಮೇ**ತಿ ಮನೋರಮೇ ನಿವಾಸಸುಖೇ। **ವಾಸಯೇತ್ಥ ಬಹುಸ್ಸುತೇ**ತಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪನ ಏತ್ಥ ವಿಹಾರೇಸು ಬಹುಸ್ಸುತೇ ಸೀಲವನ್ತೇ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೇ ನಿವಾಸೇಯ್ಯ। ತೇ ನಿವಾಸೇನ್ತೋ ಪನ **ತೇಸಂ** ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಯಥಾ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕಿಲಮಥೋ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ **ಅನ್ನಞ್ಚ ಪಾನಞ್ಚ ವತ್ಥಸೇನಾಸನಾನಿ ಚ ದದೇಯ್ಯ ಉಜುಭೂತೇಸು** ಅಜ್ಝಾಸಯಸಮ್ಪನ್ನೇಸು ಕಮ್ಮಫಲಾನಂ ರತನತ್ತಯಗುಣಾನಞ್ಚ ಸದ್ದಹನೇನ **ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ**।

ಇದಾನಿ ಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೂಪಕಾರತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತೇ ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತೇ**ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತಾ **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ। **ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೀ**ತಿ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖಪನುದನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ। **ಯಂ ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಇಧಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜನೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಅನಾಸವೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ।

ಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರವಸೇನೇವ ಪಠಮಯಾಮೋ ಖೇಪಿತೋ, ಭಗವತೋ ದೇಸನಾಯ ಅಪ್ಪಾವಸೇಸೋ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೋ ಗತೋತಿ ಪಾಳಿಯಂ "ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿ"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಅತಿರೇಕತರಂ ದಿಯಡ್ಢಯಾಮ"**ನ್ತಿ। **ಸನ್ದಸ್ಸೇಸೀ**ತಿ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಆವಾಸದಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ, "ಮಹಾರಾಜ, ಇತಿಪಿ ಸೀಲಂ, ಇತಿಪಿ ಸಮಾಧಿ, ಇತಿಪಿ ಪಞ್ಞಾ"ತಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇ ತೇಸಂ ಸಮ್ಮಾ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪಕಾಸೇಸಿ। **ಸಮಾದಪೇಸೀ**ತಿ "ಏವಂ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಾತಬ್ಬಂ, ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ಏವಂ ಸಮಾಧಿ, ಏವಂ ಪಞ್ಞಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಯಥಾ ತೇ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇ ಆದಿಯನ್ತಿ, ತಥಾ ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ। **ಸಮುತ್ತೇಜೇಸೀ**ತಿ ಯಥಾ ಸಮಾದಿನ್ನಂ ಸೀಲಂ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ ಭಾವಿಯಮಾನಾ ಯಥಾ ಸುಟ್ಠು ವಿಸೋಧಿತಾ ಉಪರಿವಿಸೇಸಾವಹಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ಸಮುತ್ತೇಜೇಸಿ ನಿಸಾಮನವಸೇನ ವೋದಾಪೇಸಿ। **ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸೀ**ತಿ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಠಿತಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಪತಿ ಲದ್ಧಗುಣಾನಿಸಂಸೇಹಿ ಚೇವ ಉಪರಿ

ಲದ್ಧಬ್ಬಫಲವಿಸೇಸೇಹಿ ಚ ಉಪರಿಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಹಂಸೇಸಿ, ಲದ್ಧಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ತೋಸೇಸಿ। ಏವಮೇತೇಸಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಮುದಾಯವಚನೋಪಿ ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರ-ಸದ್ದೋ ತದೇಕದೇಸೇಪಿ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ಆಹ **"ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸೂ"**ತಿ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋಪಿ ಹಿ ಅನ್ತೋಗಧೋ ಏವಾತಿ। **ಸಾಕಿಯಮಣ್ಡಲೇ**ತಿ ಸಾಕಿಯರಾಜಸಮೂಹೇ।

ಪಟಿಪದಾಯ ನಿಯುತ್ತತ್ತಾ **ಪಾಟಿಪದೋ।** ತೇನಾಹ - **"ಪಟಿಪನ್ನಕೋ"**ತಿ। ಸಿಕ್ಖನಸೀಲತಾದಿನಾ **ಸೇಖೋ,** ಓಧಿಸೋ ಸಮಿತಪಾಪತಾಯ **ಸಮಣೋ।** ಸೇಖೋ ಪಾಟಿಪದೋ ಪಟಿಪಜ್ಜನಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಪಟಿಪದಾದೇಸನಂ ನಿಯಮೇನ್ತೋ ಪಟಿಪದಾಯ ಪುಗ್ಗಲಂ ನಿಯಮೇತಿ ನಾಮಾತಿ **"ಪಟಿಪದಾಯ ಪುಗ್ಗಲಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತೀ"**ತಿ। ಸೇಖಪ್ಪಟಿಪದಾ ಸಾಸನೇ **ಮಜ್ಝಿಮಪಟಿಪದಾ** ಸಮ್ಮದೇವ ಅಸೇವಿತಬ್ಬಪರಿವಜ್ಜನೇನ ಸೇವಿತಬ್ಬಸಮಾದಾನೇನ ಉಕ್ಕಂಸವತ್ಥೂಸು ಚ ಭಾವತೋ ಅಸೇಖಧಮ್ಮಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಆವಹತ್ತಾ ಚ **ವಡ್ಢಮಾನಕಪಟಿಪದಾ। ಅಕಿಲಮನ್ತಾವ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಇದಂ ತದಾ ತೇಸಂ ಅಸೇಖಭೂಮಿಅಧಿಗಮಾಯ ಅಯೋಗ್ಯತಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅಕಿಲಮನ್ತಾವಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪ್ಪತ್ತಸ್ಸಪಿ ಅನಧಿಗತಮಗ್ಗಸಞ್ಞಾಪನಾ ಭಾರಿಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಓಸಟಾ**ತಿ ಅನುಪ್ಪವಿಟ್ಠಾ। **ಸಕಲಂ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಕಥಿತಮೇವ ಹೋತಿ** ತಸ್ಸ ಸೀಲಕಥಾಬಾಹುಲ್ಲತೋ ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತೀಹಿ ಪಿಟಕೇಹೀ**ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। ತೇನ ತಂತಂಪಿಟಕಾನಂ ತಸ್ಸಾ ತಸ್ಸಾ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಾಧಕತಮಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಿಟ್ಠಿವಾತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರಸ್ಸ ತಥಾರೂಪತ್ತಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಞ್ಚ ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ದುಕ್ಖಾನುಬನ್ಧತ್ತಾ। **ಅಕಾರಣಂ ವಾ ಏತ**ನ್ತಿ ಯೇನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವುತ್ತಂ, ತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿವರಿತುಂ **"ಪಹೋತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ** ಸಕ್ಯರಾಜೂನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ "ಸತ್ಥಾಪಿ ತದೇವ ಸನ್ಧಾಯ ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜೀತೀ"ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ "ಪಿಟ್ಠಿ ಮೇ ಆಗಿಲಾಯತೀ"ತಿ ಇದಂ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ **"ಉಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರಞ್ಚ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ।

೨೩. "ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ೫೧೧) ಸಮನ್ನಾಗತತ್ಥೋ ಸಮ್ಪನ್ನ-ಸದ್ದೋ, ಇಧ ಪನ ಪಾರಿಪೂರಿಅತ್ಥೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಪನ ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲೋಯೇವ, ಸೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಲೋ। ಪರಿಸುದ್ಧಞ್ಹಿ ಸೀಲಂ "ಪರಿಪುಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಸಬಲಂ ಕಮ್ಮಾಸಂ ವಾ। **ಸುನ್ದರಧಮ್ಮೇಹೀ**ತಿ ಸೋಭನಧಮ್ಮೇಹಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ತಸ್ಸ ಸೋಭನಭಾವತೋ। ತೇಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಭಾವಸಾಧನತೋ **ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ** ಧಮ್ಮೇಹಿ।

೨೪. **ಇಮಿನಾ ಏತ್ತಕೇನ ಠಾನೇನಾ**ತಿ "ಇಧ, ಮಹಾನಾಮ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ"ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಯಾವ "ಅಕಸಿರಲಾಭೀ"ತಿ ಪದಂ ಇಮಿನಾ ಏತ್ತಕೇನ ಉದ್ದೇಸಪದೇನ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ**ತಿ ಉದ್ದೇಸಪಟಿಪಾಟಿಯಾ। **ಏವಮಾಹಾ**ತಿ "ಏವಂ ಕಥಞ್ಚ, ಮಹಾನಾಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇನ ದಸ್ಸಿತಾಕಾರೇನ ಆಹ।

೨೫. **ಹಿರೀಯತೀ**ತಿ ಲಜ್ಜೀಯತಿ ಪೀಳೀಯತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಹಿರೀ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಲಕ್ಖಣಾ, ತಸ್ಮಾ **"ಜಿಗುಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಓತ್ತಪ್ಪತೀ**ತಿ ಉತ್ತಪ್ಪತಿ। ಪಾಪುತ್ರಾಸಲಕ್ಖಣಞ್ಹಿ ಓತ್ತಪ್ಪಂ। **ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯೋ**ತಿ ಸಙ್ಕೋಚಂ ಅನಾಪನ್ನವೀರಿಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಅನೋಸಕ್ಕಿತಮಾನಸೋ"**ತಿ। **ಪಹಾನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನತ್ಥಾಯ। ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ನಾಮ ಅಧಿಗಮೋ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ। **ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇನಾ**ತಿ ಸತಿಯಾ ನೇಪಕ್ಕೇನ ತಿಕ್ಖವಿಸದಸೂರಭಾವೇನ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ ನೇಪಕ್ಕಂ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **"ಸತಿಯಾ ಚ ನಿಪಕಭಾವೇನ ಚಾ"**ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ಏವಂ ಸತಿ ಅಞ್ಞೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಸತಿಮಾ**ತಿ ಚ ಇಮಿನಾವ ವಿಸೇಸಾ ಸತಿ ಗಹಿತಾ, ಪರತೋ "ಚಿರಕತಮ್ಪಿ ಚಿರಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಸರಿತಾ ಅನುಸ್ಸರಿತಾ"ತಿ ಸತಿಕಿಚ್ಚಮೇವ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ, ನ ಪಞ್ಞಾಕಿಚ್ಚಂ, ತಸ್ಮಾ **ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇನಾ**ತಿ ಸತಿಯಾ ನೇಪಕ್ಕಭಾವೇನಾತಿ ಸಕ್ಕಾ

ವಿಞ್ಞಾತುಂ। ತೇನೇವ ಹಿ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸವಸೇನ ಅಞ್ಞಧಮ್ಮನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಸತಿಯಾ ಬಲವಭಾವೋ। ತಥಾ ಹಿ ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನಪಿ ಅಜ್ಝಯನಸಮ್ಮಸನಾನಿ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ।

ಚೇತಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಾದೀತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಾದೀನಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಸೀತಿಮಹಾವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಣನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಅಸೀತಿವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಣಂ ಮಹಾವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಣನ್ತಿ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಣ-ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಮಹಾವತ್ತಾನಿ** (ವಿಭ॰ ಮೂಲಟೀ॰ ೪೦೬) ನಾಮ ವತ್ತಖನ್ಧಕೇ (ಚೂಳವ॰ ೩೫೬ ಆದಯೋ) ವುತ್ತಾನಿ ಆಗನ್ತುಕವತ್ತಂ ಆವಾಸಿಕಂ ಗಮಿಕಂ ಅನುಮೋದನಂ ಭತ್ತಗ್ಗಂ ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕಂ ಆರಞ್ಞಿಕಂ ಸೇನಾಸನಂ ಜನ್ತಾಘರಂ ವಚ್ಚಕುಟಿ ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಂ ಆಚರಿಯಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕವತ್ತನ್ತಿ ಚುದ್ದಸ। ತತೋ ಅಞ್ಞಾನಿ ಪನ ಕದಾಚಿ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಕತಾದಿಕಾಲೇ ಪಾರಿವಾಸಿಕಾದಿಕಾಲೇ ಚ ಚರಿತಬ್ಬಾನಿ ಅಸೀತಿ ಖುದ್ದಕವತ್ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾಸು ಅವತ್ಥಾಸು ನ ಚರಿತಬ್ಬಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಹಾವತ್ತೇಸು, ಅಗ್ಗಹಿತಾನಿ। ತತ್ಥ "ಪಾರಿವಾಸಿಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವತ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ "ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ನ ಛಮಾಯಂ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇ ಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೮೧) ವುತ್ತಾನಿ ಪಕಭತ್ತೇ ಚರಿತಬ್ಬವತ್ತಾವಸಾನಾನಿ ಛಸಟ್ಠಿ, ತತೋ ಪರಂ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾರಿವಾಸಿಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಾರಿವಾಸಿಕವುಡ್ಢತರೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮೂಲಾಯಪಟಿಕಸ್ಸನಾರಹೇನ ಮಾನತ್ತಾರಹೇನ ಮಾನತ್ತಚಾರಿಕೇನ ಅಬ್ಭಾನಾರಹೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಚ್ಛನ್ನೇ ಆವಾಸೇ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದೀನಿ (ಚೂಳವ॰ ೮೨) ಪಕತತ್ತೇ ಚರಿತಬ್ಬೇಹಿ ಅನಞ್ಞತ್ತಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅಗಣೇತ್ವಾ ಪಾರಿವಾಸಿಕವುಡ್ಢತರಾದೀಸು ಪುಗ್ಗಲನ್ತರೇಸು ಚರಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಏಕೇಕಂ ಕತ್ವಾ ಗಣೇತಬ್ಬಾನಿ ಪಞ್ಚಾತಿ ಏಕಸತ್ತತಿವತ್ತಾನಿ, ಉಕ್ಖೇಪನಿಯಕಮ್ಮಕತವತ್ತೇಸು ವತ್ತಪಞ್ಞಾಪನವಸೇನ ವುತ್ತಂ - "ನ ಪಕತತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಭಿವಾದನಂ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಂ…ಪೇ॰… ನ್ಹಾನೇ ಪಿಟ್ಠಿಪರಿಕಮ್ಮಂ ಸಾದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೫೧) ಇದಂ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಂ ಅಸಾದಿಯನಂ ಏಕಂ, "ನ ಪಕತತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನುದ್ಧಂಸಿತಬ್ಬೋ"ತಿಆದೀನಿ ಚ ದಸಾತಿ ಏವಮೇತಾನಿ ದ್ವಾಸೀತಿ। ಏತೇಸ್ವೇವ ಪನ ಕಾನಿಚಿ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಾದಿವತ್ತಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ಪಾರಿವಾಸಿಕಾದಿವತ್ತಾನೀತಿ ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ ದ್ವಾಸೀತಿ, ಏವಂ ಅಪ್ಪಕಂ ಪನ ಊನಮಧಿಕಂ ವಾ ಗಣನುಪಗಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಇಧ "ಅಸೀತಿ"ಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಪದೇಸೇ "ದ್ವಾಸೀತಿ ಖನ್ಧಕವತ್ತಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉದ್ದಿಸನಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉದ್ದಿಸಾಪನನ್ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ-ಸದ್ದೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। **ಉದ್ದಿಸನಂ** ಉದ್ದೇಸಗ್ಗಹಣಂ। **ಧಮ್ಮೋಸಾರಣಂ** ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾರಣಂ। **ಧಮ್ಮದೇಸನಾ** -

> "ಆದಿಮ್ಹಿ ಸೀಲಂ ದೇಸೇಯ್ಯ, ಮಜ್ಝೇ ಝಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ।
> ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಏಸಾ ಕಥಿಕಸಣ್ಠಿತೀ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೯೦; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೪.೨೪೬) -

ಏವಂ ಕಥಿತಲಕ್ಖಣಾ ಧಮ್ಮಕಥಾ। ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ವಾ ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪಾ ಧಮ್ಮೀ ಕಥಾ **ಉಪನಿಸಿನ್ನಕಥಾ**। ಭತ್ತಾನುಮೋದನಕಥಾ **ಅನುಮೋದನಿಯಾ**। **ಸರಿತಾತಿ** ಏತ್ಥ ನ ಕೇವಲಂ ಚಿರಕತಚಿರಭಾಸಿತಾನಂ ಸರಣಮನುಸ್ಸರಣಮತ್ತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಅಥ ಖೋ ತಥಾಪವತ್ತರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಹಮುಖೇನ ಪವತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾಚಾರೇ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಮುಟ್ಠಾಪನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇನ ಚಿರಕತೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಕಿಮ್ಪಿ ಸರಣೇನಾತಿ** ಏಕವಾರಂ ಸರಣೇನ। **ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸರಣೇನಾತಿ** ಅನು ಅನು ಸರಣೇನ। ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮ್ಪಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ ವೋಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸರನ್ತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಜವನವಾರೇ ಸರಣಜವನವಾರೇ ಪರಿತ್ತಜವನವಸೇನ **ಅನುಸ್ಸರಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**।

ಗತಿಅತ್ಥಾ ಧಾತುಸದ್ದಾ ಬುದ್ಧಿಅತ್ಥಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ - **"ಉದಯಞ್ಚ ವಯಞ್ಚ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ। ಮಿಸ್ಸಕನಯೇನಾಯಂ ದೇಸನಾ ಆಗತಾತಿ ಆಹ - **"ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಚ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಚಾ"**ತಿ। ತೇನಾಹ

“ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಚೇವಾ”ತಿಆದಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪರಿಯಾಯತೋ। ಸಾ ಚ ಖೋ ಪದೇಸಿಕಾತಿ ನಿಪ್ಪದೇಸಿಕಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಪಟಿಲಾಭಸಂವತ್ತನತೋ ಚಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಗಾಮಿನಿಭಾವೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಮ್ಮಾ**ತಿ ಯಾಥಾವತೋ। ಅಕುಪ್ಪಧಮ್ಮತಾಯ ಹಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಖೇಪಿತಖೇಪನಾಯ ನ ಪುನ ಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಉಪಾಯೇನ ಞಾಯೇನ ಯಾ ಪವತ್ತಿ ಸಾ ಏವಾತಿ ಆಹ - **“ಹೇತುನಾ ನಯೇನಾ”**ತಿ।

೧೯. ಅಧಿಕಂ ಚೇತೋ ಅಭಿಚೇತೋ, ಮಹಗ್ಗತಚಿತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಪನ ಅಧಿಕತಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಿಪಟಿಪಕ್ಖವಿಗಮೇನ ವಿಸಿಟ್ಠಭಾವಪ್ಪತ್ತಿ, ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಾನಿ **ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನಿ**। ತೇನಾಹ **“ಅಭಿಚಿತ್ತಂ ಸೇಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ಸಿತಾನ”**ನ್ತಿ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಫಾಸುವಿಹಾರಭೂತಾನಂ। ತೇಹಿ ಪನ ಸಮಙ್ಗೀತಕ್ಖಣೇ ಯಸ್ಮಾ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಸಮಾಧಿಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಅಪೀತಿಜಂ ಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಞಾಣಸುಖಞ್ಚ ಪಟಿಲಭತಿ ವಿನ್ದತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ - **“ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತಕ್ಖಣೇ ಸುಖಪಟಿಲಾಭಹೇತೂನ”**ನ್ತಿ। **ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ತೇಸು ಝಾನೇಸು ಸಮಾಪಜ್ಜನವಸೀಭಾವಮಾಹ, “ನಿಕಾಮಲಾಭೀ”ತಿ ಪನ ವಚನತೋ ಆವಜ್ಜನಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸಿಯೋ ಚ ವುತ್ತಾ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ನಿದುಕ್ಖಲಾಭೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ತೇಸಂ ಝಾನಾನಂ ಸುಖಪಟಿಪದಾಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, **ವಿಪುಲಲಾಭೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಗುಣತಂ ತಪ್ಪಮಾಣದಸ್ಸಿತಭಾವದೀಪನತೋ। ತೇನಾಹ **“ಪಗುಣಭಾವೇನಾ”**ತಿಆದಿ। **ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ** ಸಮಾಪಜ್ಜನವಸೀಭಾವತಾಯ ಸಾಧಿತತ್ತಾ। **ಸಮಾಧಿಪಾರಿಪನ್ಥಿಕಧಮ್ಮೇ**ತಿ ವಸೀಭಾವಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇ। ಝಾನಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಪನ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮಾ ಪಗೇವ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ, ಅಞ್ಞಥಾ ಝಾನಾಧಿಗಮೋ ಏವ ನ ಸಿಯಾ। **ಅಕಿಲಮನ್ತೋ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ**ತಿ ಕಿಚ್ಛೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ ವಿಸೋಧೇತಿ, ಕಾಮಾದೀನವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾದೀಹಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದೀನಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸಮಾಧಿಪಾರಿಪನ್ಥಿಕಾನಂ ದೂರಸಮುಸ್ಸಾರಣಂ ಇಧ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಂ ವಿಸೋಧನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೦. ವಿಪಸ್ಸನಾಹಿತಾಯ ಉಪರೂಪರಿವಿಸೇಸಾವಹತ್ತಾ ವಡ್ಢಮಾನಾಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸೀಲಾದಿ**ಪಟಿಪದಾಯ**। ಸಾ ಏವ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಯಥಾಭಾವಿತತಾಯ ಅವಸ್ಸಂ ಭಾವಿನಂ ವಿಸೇಸಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಅಣ್ಡಂ ವಿಯಾತಿ ಅಣ್ಡಂ, ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅದೂಸಿತತಾಯ ಅಪೂತಿ ಅಣ್ಡಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅಪುಚ್ಚಣ್ಡೋ, ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತಪುಗ್ಗಲೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಅಪುಚ್ಚಣ್ಡತಾ**। **ವಿಪಸ್ಸನಾದಿಞಾಣಪ್ಪಭೇದಾಯಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಾದಿಞಾಣಪಭೇದಾಯ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಚೇತೋಖಿಲಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೫) “ಸ ಖೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹಿಪನ್ನರಸಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಬ್ಬೋ ಅಭಿನಿಬ್ಬಿದಾಯಾ”ತಿ ಆಗತತ್ತಾ **ಉಸ್ಸೋಳ್ಹಿಪನ್ನರಸೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಭಾವೋತಿ ಏವಂ ಯಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ಆಗತಂ,** ತಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ಇಧ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸೇಖಸುತ್ತೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

೨೮. ಮಹಗ್ಗತಾದಿಭಾವೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಂ ಝಾನಾನಂ ಅನುರೂಪಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸೇಸೇನ ತೇ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾನ ಠಿತನ್ತಿ **ಅನುತ್ತರಂ,** ತೇನಾಹ - **“ಪಠಮಾದಿಜ್ಝಾನೇಹಿ ಅಸದಿಸಂ ಉತ್ತಮ”**ನ್ತಿ। **ದುತಿಯಾದೀಸುಪಿ** ಅಭಿನಿಬ್ಬಿದಾಸು। ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಯಥಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಪಟಿಚ್ಛಾದಕಂ ಕಿಲೇಸನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮನ್ತಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಕಞ್ಚಿ ವಿಸೇಸಂ ಕರೋನ್ತಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಆಹ - **“ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇನ ಪಠಮಂ ಜಾಯತೀ”**ತಿ, ಸೇಸಞಾಣದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೨೯. **ಚರಣಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತೇ ಭುಮ್ಮವಚನನ್ತಿ ಆಹ **“ಚರಣಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ। **ತೇನಾ**ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ ಅಗತಪುಬ್ಬದಿಸಾಗಮನೇ ತೇಸಂ ಸಾಧಕತಮಭಾವತೋ।

ಅಟ್ಠ ಞಾಣಾನೀತಿ ಇಧ ಆಗತಾನಿ ಚ ಅನಾಗತಾನಿ ಚ **ಅಮ್ಬಟ್ಠಸುತ್ತಾದೀಸು** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೪ ಆದಯೋ) ಆಗತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವದತಿ। **ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಪಟಿಚ್ಛಾದಕಾದಿಕಿಲೇಸತಮಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪದಾಲೇತ್ವಾ।

೩೦. **ಸನಙ್ಕುಮಾರೇನಾ**ತಿ ಸನನ್ತನಕುಮಾರೇನ। ತದೇವ ಹಿ ತಸ್ಸ ಸನನ್ತನಕುಮಾರತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಚಿರಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸೋ ಅತ್ತಭಾವೋ**ತಿ ಯೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ, ಸೋ ಕುಮಾರತ್ತಭಾವೋ, ತಸ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋಪಿ ತಾದಿಸೇನ ಕುಮಾರತ್ತಭಾವೇನ ಚರತಿ।

ಜನಿತಸ್ಮಿಂ-ಸದ್ದೋ ಏವ ಇ-ಕಾರಸ್ಸ ಏ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "**ಜನೇತಸ್ಮಿ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ, **ಜನಿತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಚ ಜನಸ್ಮಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಜನಿತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞಗ್ಗಹಣೇಪಿ ಯತ್ಥ ಚತುವಣ್ಣಸಮಞ್ಞಾ, ತತ್ಥೇವ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ। **ಖತ್ತಿಯೋ ಸೇಟ್ಠೋ**ತಿ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇಯೇವ, ನ ದೇವಕಾಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯೇ ವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಯೇ ಗೋತ್ತಪಟಿಸಾರಿನೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಟಿಸರನ್ತೀ**ತಿ "ಅಹಂ ಗೋತಮೋ, ಅಹಂ ಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ ಪತಿ ಪತಿ ಅತ್ತನೋ ಗೋತ್ತಂ ಅನುಸರನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ತಾವತಾತಿ "ಸಾಧು ಸಾಧು ಆನನ್ದಾ"ತಿ ಏತ್ತಕೇನ ಸಾಧುಕಾರದಾನೇನ। **ಜಿನಭಾಸಿತಂ ನಾಮ ಜಾತ**ನ್ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ಥೇರಭಾಸಿತಂ ಬುದ್ಧಭಾಸಿತಮೇವ ನಾಮ ಜಾತಂ। "ಕಿಮ್ಪನಿದಂ ಸುತ್ತಂ ಸತ್ಥುದೇಸನಾನುವಿಧಾನತೋ ಜಿನಭಾಸಿತಂ, ಉದಾಹು ಸಾಧುಕಾರದಾನಮತ್ತೇನಾ"ತಿ ಏವರೂಪಾ ಚೋದನಾ ಇಧ ಅನೋಕಾಸಾ ಥೇರಸ್ಸ ದೇಸನಾಯ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾನುವಿಧಾನಹೇತುಕತ್ತಾ ಸಾಧುಕಾರದಾನಸ್ಸಾತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ಅವಿಭತ್ತಂ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಸೇಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪. ಪೋತಲಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧. ಅಙ್ಗಾ ನಾಮ ಜನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ ಅಙ್ಗುತ್ತೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ "**ಅಙ್ಗಾಯೇವ ಸೋ ಜನಪದೋ**"ತಿ। **ಮಹಿಯಾ ಪನಸ್ಸ ಉತ್ತರೇನ ಯಾ ಆಪೋ**ತಿ ಮಹಿಯಾ ನದಿಯಾ ಯಾ ಆಪೋ ತಸ್ಸ ಜನಪದಸ್ಸ ಉತ್ತರೇನ ಹೋನ್ತಿ। **ತಾಸಂ ಅವಿದೂರತ್ತಾ** ಸೋ ಜನಪದೋ **ಉತ್ತರಾಪೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ**। ಸಾ ಪನ ಮಹೀ ಕತ್ಥಚಿ ಕತ್ಥಚಿ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗತಾತಿ ಆಹ "**ಕತರಮಹಿಯಾ ಉತ್ತರೇನ ಯಾ ಆಪೋ**"ತಿ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಮಹಿಯಾ ಆಗಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ **ಅಯಂ ಆವಿಭಾವಕಥಾ**। ಯಸ್ಮಾ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೮.೧೯) ಲೋಕಿಯಾ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಹಿಮವಾ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಿತಸಮುದ್ದದಹಪಬ್ಬತನದಿಯೋತಿ ಏತೇಸು ಯಂ ಯಂ ನ ಮನುಸ್ಸಗೋಚರಂ, ತತ್ಥ ಸಯಂ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಾ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸಮ್ಮೋಹಯನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮೋಹವಿಧಮನತ್ಥಂ "**ಅಯಂ ಕಿರ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ**"ತಿಆದಿಮಾರದ್ಧಂ। **ದಸಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪರಿಮಾಣೋ** ಆಯಾಮತೋ ಚ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ "**ತತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿ। **ಉದಕೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ** ತದುಪಭೋಗಿಸತ್ತಾನಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖಯೇನ।

ಸುನ್ದರದಸ್ಸನಂ ಕೂಟನ್ತಿ **ಸುದಸ್ಸನಕೂಟಂ,** ಯಂ ಲೋಕೇ "ಹೇಮಕೂಟ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಮೂಲಗನ್ಧೋ** ಕಾಳಾನುಸಾರಿಯಾದಿ। **ಸಾರಗನ್ಧೋ** ಚನ್ದನಾದಿ। **ಫೇಗ್ಗುಗನ್ಧೋ** ಸಲಲಾದಿ। **ತಚಗನ್ಧೋ** ಲವಙ್ಗಾದಿ। **ಪಪಟಿಕಗನ್ಧೋ** ಕಬಿತ್ಥಾದಿ। **ರಸಗನ್ಧೋ** ಸಜ್ಜಾದಿ, **ಪತ್ತಗನ್ಧೋ** ತಮಾಲಹಿರಿವೇರಾದಿ। **ಪುಪ್ಫಗನ್ಧೋ** ನಾಗಕುಙ್ಕುಮಾದಿ। **ಫಲಗನ್ಧೋ** ಜಾತಿಫಲಾದಿ। **ಗನ್ಧಗನ್ಧೋ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ಗನ್ಧಾನಂ ಗನ್ಧೋ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಮೂಲಾದೀನಂ ಗನ್ಧೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಇಧ ಗನ್ಧೋ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ಗನ್ಧಸ್ಸ ಗನ್ಧೋ ಗನ್ಧಗನ್ಧೋ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಪುಥುಲತೋ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಾನಿ, ಆಯಾಮತೋ ಪನ ಉಬ್ಬೇಧತೋ ವಿಯ ದ್ವಿಯೋಜನಸತಾನೇವಾತಿ ವದನ್ತಿ।

ಮನೋಹರಸಿಲಾತಲಾನೀತಿ ಓತರಣತ್ಥಾಯ ಮನುಞ್ಞಸೋಪಾನಸಿಲಾತಲಾನಿ। **ಸುಪಟಿಯತ್ತಾನೀ**ತಿ ತದುಪಭೋಗಿಸತ್ತಾನಂ ಸಾಧಾರಣಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿಯತ್ತಾನಿ ಸುಪ್ಪವತ್ತಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾದಯೋ ಉದಕಂ ಮಲಿನಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತದಭಾವತೋ **ಫಲಿಕಸದಿಸನಿಮ್ಮಲುದಕಾನಿ**। ತಿರಿಯತೋ ದೀಘಂ ಉಗ್ಗತಕೂಟನ್ತಿ "**ತಿರಚ್ಛಾನಪಬ್ಬತ**"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಆಪಣಾನಿ ಏವ ವೋಹಾರಸ್ಸ ಮುಖಭೂತಾನೀತಿ ಆಹ “**ಆಪಣಮುಖಸಹಸ್ಸಾನೀ**”ತಿ। **ವಿಭತ್ತಾನೀ**ತಿ ವವತ್ಥಿತಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾಸಮ್ಭಿನ್ನಾನಿ। **ವಸನಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಯಥಾಫಾಸುಕಂ ವಸಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ। ಆಸತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಆಸನಂ,** ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಾನಿ।

ಅಸಾರುಪ್ಪಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸ್ಸ ಛಾದನತೋ ಛನ್ನಂ **ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ,** ತದೇವ ಅಜ್ಝಾಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತಿರೂಪೇತಿ ಪಕಾಸೇತೀತಿ **ಪತಿರೂಪಂ**। ತೇನಾಹ “**ನಪ್ಪತಿರೂಪ**”ನ್ತಿ। **ಕಾರಣವೇವಚನಾನೀ**ತಿ ಞಾಪಕಕಾರಣವೇವಚನಾನಿ। ಞಾಪಕಞ್ಹಿ ಕಾರಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಅತ್ಥಂ ಆಕರೋತಿ ಪಕಾಸೇತೀತಿ **ಆಕಾರೋ,** ತಮೇವ ಲೀನಂ ಗುಳ್ಹಂ ಅತ್ಥಂ ಗಮೇತೀತಿ **ಲಿಙ್ಗಂ,** ಸೋ ತೇನ ನಿಮೀಯತೀತಿ **ನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಾನಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿವರಿತುಂ “**ದೀಘದಸವತ್ಥ...ಪೇ॰... ನಿಮಿತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಾ**”ತಿ ಆಹ। **ತೇ**ತಿ ಆಕಾರಾದಯೋ। **ತಥಾ ಹಿ ಪನ ಮೇ**ತಿಆದಿನಾ ಪೋತಲಿಯೋ ಗಹಪತಿ “ಪರಿಬ್ಬಾಜಕನಿಯಾಮೇನ ಅಹಂ ಜೀವಾಮಿ, ತಸ್ಮಾ ಗಹಪತಿ ನ ಹೋಮೀ”ತಿ ವದತಿ। **ಓವದನ್ತೋ**ತಿ ಅನುಸಾಸನ್ತೋ। **ಉಪವದನ್ತೋ**ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತೋ।

೩೧. **ಗೇಧಭೂತೋ ಲೋಭೋ**ತಿ ಗಿಜ್ಝನಸಭಾವೋ ಲೋಭೋ। ಅಗಿಜ್ಝನಲಕ್ಖಣೋ ನ ಲೋಭೋ, **ಅನಿನ್ದಾಭೂತಂ ಅಘಟ್ಟನ**ನ್ತಿ ನಿನ್ದಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಂ ಪರೇಸಂ ಅಘಟ್ಟನಂ। **ನಿನ್ದಾಘಟ್ಟನಾ**ತಿ ನಿನ್ದಾವಸೇನ ಪರೇಸಂ ಘಟ್ಟನಾ ಅಕ್ಕೋಸನಾ। **ಬ್ಯವಹಾರವೋಹಾರೋಪೀ**ತಿ ಕಯವಿಕ್ಕಯಲಕ್ಖಣೋ ಸಬ್ಯೋಹಾರೋಪಿ ದಾನಗ್ಗಹಣಂ ವೋಹಾರೋ। “ದತ್ತೋ ತಿಸ್ಸೋ” ತಿಆದಿನಾ ವೋಹರಣಂ ಪಞ್ಞಾಪನನ್ತಿ **ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೋಹಾರೋ**। ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವೋಹರಣಂ ಕಥನಂ ಬೋಧನನ್ತಿ **ವಚನಂ ವೋಹಾರೋ**। ಯಾಥಾವತೋ ಅಯಾಥಾವತೋ ಚ ವೋಹರತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವೋಹಾರೋ, ಚೇತನಾ। ಅಯಮಿಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ**ತಿ ಅಯಂ ಚೇತನಾಲಕ್ಖಣೋ ವೋಹಾರೋ ಇಧ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಸಾವಜ್ಜೋವ ಸಮುಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ। ಇದಾನಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸಪಿ ವೋಹಾರಸ್ಸ ಇಧ ಸಮ್ಭವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯಸ್ಮಾ ವಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಿಹೀತಿ ಚೇತನಾ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಅಹಂ ಗಿಹೀತಿ ಚೇತನಾಪವತ್ತಿ ನತ್ಥಿ। **ಗಿಹೀತಿ ವಚನಂ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಗಿಹೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ವಚನಪ್ಪವತ್ತಿ ನತ್ಥಿ। **ಗಿಹೀತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಗಿಹೀತಿ ಸಮಞ್ಞಾ ನತ್ಥಿ। **ಗಿಹೀತಿ ಬ್ಯವಹಾರೋ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಸಮುದಾಚಾರೋ ನತ್ಥಿ।

೩೨. **ಪಾಣಾತಿಪಾತೋವ ಸಂಯೋಜನಂ**। ಕಸ್ಮಾ? ಬನ್ಧನಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ ನಿಸ್ಸರಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನತೋ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ - “**ಪಾಣಾತಿಪಾತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಹೋತೀ**”ತಿ। ಯಞ್ಹಿ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತೇನ ಸೋ ಅಪದಿಸ್ಸತೀತಿ। **ಬಹುತಾಯಾ**ತಿ ಅಚಕ್ಖುಕಾದಿಭೇದೇನ ಬಹುಭಾವತೋ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ **ಅಪಾಣಾತಿಪಾತೋ**। ಸೋ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ಕಾಯದ್ವಾರಿಕೋ ಸೀಲಸಂವರೋತಿ ಆಹ “**ಕಾಯಿಕಸೀಲಸಂವರೇನಾ**”ತಿ। **ಅತ್ತಾಪಿ ಮಂ ಉಪವದೇಯ್ಯಾ**ತಿಆದಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ಆದೀನವದಸ್ಸನಂ। ಆದೀನವದಸ್ಸಿನೋ ಹಿ ತತೋ ಓರಮಣಂ। **ದೇಸನಾವಸೇನಾ**ತಿ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಸುತ್ತೇ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಚ ದಸಸು ಸಂಯೋಜನೇಸು ಪಞ್ಚಸು ನೀವರಣೇಸು ದೇಸನಾವಸೇನ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನಮ್ಪಿ **ಸಂಯೋಜನನ್ತಿಪಿ ನೀವರಣನ್ತಿಪಿ** ಇಧ **ವುತ್ತಂ**। ಕಸ್ಮಾ? ತದತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ। ತೇನಾಹ - “**ವಟ್ಟಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ ಹಿತಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಟ್ಠೇನ ಚಾ**”ತಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಹಿ ಅಪಾಣಾತಿಪಾತಪಚ್ಚಯಂ ಹಿತಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। **ಏಕೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ**ತಿ ಇದಂ ಸಹಜಾತವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಪನ ಇತರೇಸಮ್ಪಿ ಆಸವಾನಂ ಯಥಾರಹಂ ಸಮ್ಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ತಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ಅತ್ಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಕಾಮೇ ಪತ್ಥೇತಿ। ದಿಟ್ಠಿಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಭವವಿಸೇಸಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಹನತಿ ಬಾಧತೀತಿ **ವಿಘಾತೋ,** ದುಕ್ಖಂ, ಪರಿಳಾಹನಂ ಅನತ್ಥುಪ್ಪಾದವಸೇನ ಉಪತಾಪನಂ **ಪರಿಳಾಹೋ,** ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ವಾರೇಸು। **ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನಾ**ತಿ ಅತಿದೇಸೇನ ಪನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅತ್ಥೋ ಪರತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ।

೩೪-೪೦. **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪದೇ**ತಿ ಏತೇನ ಸತ್ತಸುಪಿ ವಾರೇಸು ತಥಾ ಆಗತಂ ಪದಂ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಗಹಿತಂ। ತೇನಾಹ “**ಇಮಿನಾ**”ತಿಆದಿ। ರೋಸನಂ ಕಾಯಿಕಂ ವಾಚಸಿಕಞ್ಚಾತಿ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಅರೋಸೋಪಿ ತಥಾ ದುವಿಧೋತಿ ಆಹ

“ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕಸಂವರೇನಾ”ತಿ। ಯಥಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ, ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಅಲೋಭೋ, ಏವಂ **ಅಕೋಧೂಪಾಯಾಸೋ** ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ, ಸಂವರೇ ಸುಖನ್ತಿ **ಸಂವರೋ**ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಅನತಿಲೋಭೋ ಪನ ಸತಿಸಂವರೇ, ಅನತಿಮಾನೋ ಞಾಣಸಂವರೇ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಇಮೇಸು ಪನ ಪದೇಸು ಏವಂ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಏವಂ ಆಸವುಪ್ಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಏಕಜ್ಝಂ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ **“ಪುನ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪವಿನಿಚ್ಛಯೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಸಮ್ಮೋಹತ್ಥಂ** ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ। **ಪುರಿಮೇಸು ತಾವ ಚತೂಸು** ವಾರೇಸು **ವಿರಮಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ।** “ಅತ್ತಾಪಿ ಮಂ ಉಪವದೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಏತಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯಂ **“ನ ಸಕ್ಕೋಮೀ”**ತಿ, “ಅನುವಿಜ್ಜಾಪಿ ಮಂ ವಿಞ್ಞೂ ಗರಹೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯಂ **“ನ ಸಕ್ಕೋತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ,** ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಪಚ್ಛಿಮೇಸುಪಿ ಚತೂಸು ಯಥಾರಹಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅತಿಮಾನೇ ಭವಾಸವಅವಿಜ್ಜಾಸವಾ**ತಿ ವುತ್ತಂ ಮಾನೇನ ಸಹ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ, ಅತಿಮಾನೋ ಪನ ಕಾಮರಾಗೇನಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇವಾತಿ “ಅತಿಮಾನೇ ಕಾಮಾಸವಅವಿಜ್ಜಾಸವಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ಸ್ವಾಯಂ ನಯೋ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ ನ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ** ಆದಿತೋ ಚತೂಹಿ ಛಟ್ಠೇನ ವಾತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ವಾರೇಹಿ, ಸೇಸೇಹಿ ತೀಹಿ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಟಿಸಙ್ಖಾಪಹಾನಂ,** ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇ ಠಿತಸ್ಸ **ಗಿಹಿವೋಹಾರಸಮುಚ್ಛೇದೋ ಕಥಿತೋ।** ತತ್ಥ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವತ್ತಂ “ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಮಯ್ಹಂ ಕಾತುಂ ನಪ್ಪತಿರೂಪ”ನ್ತಿ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನ ಅಕರಣಂ ಪಜಹನಞ್ಚ ಪಟಿಸಙ್ಖಾಪಹಾನಂ।

ಕಾಮಾದೀನವಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೨. ಉಪಸುಮ್ಭೇಯ್ಯಾತಿ ಏತ್ಥ **ಉಪ**-ಸದ್ದೋ ಸಮೀಪತ್ಥೋ, ಸುಮ್ಭನಂ ವಿಕ್ಖೇಪನಂ। ತೇನೇವ **ತಮೇನ**ನ್ತಿ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನನ್ತಿ ಆಹ - **“ತಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ಖಿಪೇಯ್ಯಾ”**ತಿ, ತಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುರಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲಂ ಖಿಪೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಮ್ಮಂಸತ್ತಾ ಕಙ್ಕಲನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿಗತಮಂಸಾಯ ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲಿಕಾಯ ಉರಟ್ಠಿಮ್ಹಿ ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕೇ ವಾ ಸೀಸಟ್ಠಿಮ್ಹಿ ವಾ ಕಙ್ಕಲ-ಸದ್ದೋ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸುನಿಕ್ಕನ್ತ**ನ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಖಿತಂ ಕತ್ವಾವ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸಂ ಲಿಖಿತಂ।

ಏಕತ್ತುಪಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ **ಏಕತ್ತಾ।** ತೇನಾಹ **“ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನುಪೇಕ್ಖಾ”**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಏಕಸಭಾವಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **“ಸಾ ಹೀ”**ತಿಆದಿ। **ಲೋಕಾಮಿಸಸಙ್ಖಾತಾ**ತಿ ಅಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುನಾ ಲೋಕೇನ ಆಮಸಿತಬ್ಬತೋ, ಲೋಕೇ ವಾ ಆಮಿಸೋತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಾಯ ವಸೇನ ಕಾಮಗುಣಾನಂ ಕಾಮಭಾವೋ ಚ ಆಮಿಸಭಾವೋ ಚ, ಸೋ ಏವ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಆಮಿಸನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ। **ಕಾಮಗುಣಾಮಿಸಾ**ತಿ ಕಾಮಗುಣೇ ಛನ್ದರಾಗಾ। **ಗಹಣಟ್ಠೇನ** ಭುಸಂ ಆದಾನಟ್ಠೇನ।

೪೩. ಡಯನಂ ಆಕಾಸೇನ ಗಮನನ್ತಿ ಆಹ **“ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ”**ತಿ। ಗಿಜ್ಝಾದೀನಂ ವಾಸಿಫರಸು ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ - **“ಮುಖತುಣ್ಡಕೇನ ಡಸನ್ತಾ ತಚ್ಛೇಯ್ಯು”**ನ್ತಿ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ “ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ”ನ್ತಿ ಆಕಡ್ಢನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತೂನಂ, ಆಕಡ್ಢನಞ್ಚ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಾತನನ್ತಿ ಆಹ **“ಮಂಸಪೇಸಿಂ ನಖೇಹಿ ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪಾತೇಯ್ಯು”**ನ್ತಿ।

೪೭. ಪುರಿಸಸ್ಸ ಆರೋಹನಯೋಗ್ಯಂ **ಪೋರಿಸೇಯ್ಯಂ।**

೪೮. ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸುನ್ದರಂ ಫಲಮಸ್ಸಾತಿ **ಸಮ್ಪನ್ನಫಲಂ। ಫಲೂಪಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಫಲೇಹಿ ಉಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **“ಬಹುಫಲ”**ನ್ತಿ।

೫೦. ಸುವಿದೂರವಿದೂರೇತಿ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ವೋಹಾರಸಮುಚ್ಛೇದತೋ ಸುಟ್ಠು ವಿದೂರಭೂತೇ ಏವ ವಿದೂರೇ **ಅಹಂ** ಠಿತೋ। ಕಸ್ಸಚಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಸ್ಸಪಿ ಅಜಾನನತೋ ನ ಆಜಾನನ್ತೀತಿ **ಅನಾಜಾನೀಯಾ**ತಿ ಕತ್ತುಸಾಧನಮಸ್ಸ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ

ಅಜಾನನಕೇತಿ ಅಜಾನನ್ತಭೋಜನಸೀಸೇನ ತೇಸಂ ದಾತಬ್ಬಪಚ್ಚಯೇ ವದತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಪೋತಲಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫. ಜೀವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧. ಕುಮಾರೇನ ಭತೋ ಪೋಸಾಪಿತೋತಿ ಕುಮಾರಭತೋ, ಕುಮಾರಭತೋ ಏವ **ಕೋಮಾರಭಚ್ಚೋ** ಯಥಾ "ಭಿಸಕ್ಕಮೇವ ಭೇಸಜ್ಜ"ನ್ತಿ।

ಆರಭನ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ **ಆರಭ**-ಸದ್ದೋ ಕಾಮಂ ಕಾಮಾಯೂಹನಯಞ್ಞಟ್ಠಾಪನಆಪತ್ತಿಆಪಜ್ಜನವಿಞ್ಞಾಪನಾದೀಸುಪಿ ಆಗತೋ, ಇಧ ಪನ ಹಿಂಸನೇ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ - **"ಆರಭನ್ತೀತಿ ಘಾತೇನ್ತೀ"**ತಿ। **ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಕತನ್ತಿ** (ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೮.೧೨; ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೨೯೪) ಅತ್ತಾನಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಮಾರಣವಸೇನ ಕತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ। **ಪಟಿಚ್ಚಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಕಮ್ಮ**-ಸದ್ದೋ ಕಮ್ಮಸಾಧನೋ ಅತೀತಕಾಲಿಕೋತಿ ಆಹ - **"ಅತ್ತಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕತ"**ನ್ತಿ। **ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ** "ಪಟಿಚ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಫುಸತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೪.೭೫) ವಿಯ। **ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ನಿಮಿತ್ತಭಾವೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬಕಮ್ಮಸ್ಸ, ನ ಕರಣಕಾರಾಪನವಸೇನ। **ಪಟಿಚ್ಚಕಮ್ಮಂ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ ಮಂಸಂ ಪಟಿಚ್ಚಕಮ್ಮಂ** ಯಥಾ "ಬುದ್ಧಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ। **ತೇಸನ್ತಿ** ನಿಗಣ್ಠಾನಂ। ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ತಂಲದ್ಧಿಕಾ ಅತ್ಥೇವ।

ಕಾರಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯುತ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಸಾ ಏವ ಚ ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತತ್ತಾ "ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ - **"ಕಾರಣಂ ನಾಮ ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧಮಚ್ಛಮಂಸಪರಿಭೋಗೋ"**ತಿ। **ಅನುಕಾರಣಂ ನಾಮ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ತಥಾ ಬ್ಯಾಕರಣಂ** ಯುತ್ತಿಯಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುರೂಪಭಾವತೋ ಮಂಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ತಥೇವ ಕಥನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। **ತನ್ತಿ** "ಜಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತಂ ಮಂಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನಂ **ನೇವ ಕಾರಣಂ ಹೋತಿ** ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಾವತೋ ಸತಿ ಚ ಅಯುತ್ತಿಯಂ ಅಧಮ್ಮೋತಿ ಕತ್ವಾ। **ತಥಾ ಬ್ಯಾಕರಣನ್ತಿ** "ಜಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತಂ ಮಂಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ ಕಥನಂ ಯುತ್ತಿಯಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನನುರೂಪಭಾವತೋ **ನ ಅನುಕಾರಣಂ ಹೋತಿ। ಪರೇಹಿ ವುತ್ತಕಾರಣೇನ ಸಕಾರಣೋ ಹುತ್ವಾತಿ** ಪರೇ ತಿತ್ಥಿಯಾ 'ಜಾನ'ನ್ತಿಆದಿನಾ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತೇನ ಕಾರಣಭೂತೇನ ಸಕಾರಣೋ ಹುತ್ವಾ। ತೇಹಿ ತಥಾ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಏವ **ಹುತ್ವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಾದೋ ವಾ ಅನುವಾದೋ ವಾ** "ಮಂಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪವತ್ತಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಥಾ ವಾ ಪರತೋ ಪರೇಹಿ ತಥಾ ಪವತ್ತಿತಾ ತಸ್ಸಾ ಅನುಕಥಾ ವಾ। **ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಗರಹಿತಬ್ಬಕಾರಣನ್ತಿ** ತಿತ್ಥಿಯಾ ತಾವ ತಿಟ್ಠನ್ತು, ತತೋ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಗರಹಿತಬ್ಬಕಾರಣಂ। **ಕೋಚಿ ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ** ಗರಹಿತಬ್ಬತಂ ನ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೀತಿ** ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತಿ, ಅಭಿಭೂತೇನ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೨. **ಕಾರಣೇಹೀತಿ** ಪರಿಭೋಗಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅವಿಸುದ್ಧತಾಹೇತೂಹಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತಂ ದಿಟ್ಠಂ। ತಾದಿಸಮಂಸಞ್ಹಿ ಪರಿಭೋಗಾನಾರಹತ್ತಾ ಚಿತ್ತಅವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಕಾರಣಂ ಚಿತ್ತಸಂಕಿಲೇಸಾವಹತೋ। ಇದಾನಿ ದಿಟ್ಠಸುತಪರಿಸಙ್ಕಿತಾನಿ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದಿಟ್ಠಾದೀಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತದುಭಯವಿಮುತ್ತಪರಿಸಙ್ಕಿತನ್ತಿ** "ದಿಟ್ಠಂ ಸುತ"ನ್ತಿ ಇಮಂ ಉಭಯಂ ಅನಿಸ್ಸಾಯ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಇಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಧಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾದಿತ"ನ್ತಿ ಕೇವಲಮೇವ ಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕೋತಿ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪರಿಸಙ್ಕಿತಾನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಕೋ।

ಮಙ್ಗಲಾದೀನನ್ತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಆಹುನಪಾಹುನಾದಿಕಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಸಙ್ಕಿತಾಭಾವಮಾಹ। **ಇತರೇಸನ್ತಿ** ಅಜಾನನ್ತಾನಂ **ವಟ್ಟತಿ,** ಜಾನತೋ ಏವೇತ್ಥ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ। **ತೇಯೇವಾತಿ** ಯೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತಂ, ತೇಯೇವ।

ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತಮಂಸಪರಿಭೋಗತೋ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಪರಿಭೋಗಸ್ಸ ವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಂ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಸಚಿತ್ತಕಾ ಆಪತ್ತಿ, ಇತರಸ್ಮಿಂ ಅಚಿತ್ತಕಾ। ತೇನಾಹ - **“ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಭುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾ”**ತಿ। **ಪರಿಭೋಗನ್ತಿ** ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೨. ತಾದಿಸಸ್ಸಾತಿ ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧಸ್ಸ ಮಚ್ಛಮಂಸಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗೇ। **ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿನೋಪೀತಿ ಅಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿನೋಪಿ। ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿನೋ ಪರಿಭೋಗೇ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಾ ಅನವಜ್ಜತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಇಧ, ಜೀವಕ, ಭಿಕ್ಖೂ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನಿಯಮೇತ್ವಾತಿ** ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಸಾಮಞ್ಞತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಭಗವತಾ - “ಯತೋ ಖೋ, ವಚ್ಛ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಮಹಾವಚ್ಛಗೋತ್ತಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೯೪) ಅತ್ತಾ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವಚ್ಛಗೋತ್ತೋ - “ತಿಟ್ಠತು ಭವಂ ಗೋತಮೋ, ಅತ್ಥಿ ಪನ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಏಕಭಿಕ್ಖುಪಿ ಸಾವಕೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ…ಪೇ॰… ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ”ತಿ ಆಹ, “ಇಧ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಭಿಕ್ಖು ಅಞ್ಞತರಂ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಚಙ್ಕೀಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೩೦) ಅತ್ತಾ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತೋ। ತಥಾ ಹಿ ತತ್ಥ ಪರತೋ - “ಯಂ ಖೋ ಪನ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಗಮ್ಭೀರೋ ಸೋ ಧಮ್ಮೋ ದುದ್ದಸೋ ದುರನುಬೋಧೋ ಸನ್ತೋ ಪಣೀತೋ ಅತಕ್ಕಾವಚರೋ ನಿಪುಣೋ ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯೋ, ನ ಸೋ ಧಮ್ಮೋ ಸುದೇಸನೀಯೋ ಲುದ್ಧೇನಾ”ತಿಆದಿನಾ ದೇಸನಾ ಆಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ಭಗವತಾ ಹಿ ಮಹಾವಚ್ಛಗೋತ್ತಸುತ್ತೇ, ಚಙ್ಕೀಸುತ್ತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇತಿ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಅತ್ತಾನಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ದೇಸನಾ ಕತಾ”**ತಿ। **ಮಂಸೂಪಸೇಚನೋವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ** ಮಚ್ಛಮಂಸಸಹಿತಸ್ಸ ಆಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗಭಾವತೋ ಮಚ್ಛಮಂಸಸ್ಸ ಚ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ।

ಅಗಧಿತೋ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೋ। **ತಣ್ಹಾಮುಚ್ಛನಾಯಾತಿ** ತಣ್ಹಾಯನವಸೇನ ಮುಚ್ಛಾಪತ್ತಿಯಾ। **ಅನಜ್ಝೋಪನ್ನೋ** ತಣ್ಹಾಯ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ, ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ನ ಸಣ್ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ - **“ಸಬ್ಬಂ ಆಲುಮ್ಪಿತ್ವಾ”**ತಿಆದಿ। ಇಧ ಆದೀನವೋ ಆಹಾರಸ್ಸ ಪಟಿಕೂಲಭಾವೋತಿ ಆಹ **“ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನಾ”**ತಿಆದಿ। ಅಯಮತ್ಥೋ ಆಹಾರಪರಿಭೋಗೋತಿ ಅತ್ಥಸಂಯೋಜನಪರಿಚ್ಛೇದಿಕಾ “ಯಾವದೇವ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ”ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೨; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩; ೨.೨೪; ೩.೭೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೦) ಪವತ್ತಾ ಆಹಾರಪಟಿಬದ್ಧಛನ್ದರಾಗನಿಸ್ಸರಣಭೂತಾ ಪಞ್ಞಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ**। **ಇದಮತ್ಥನ್ತಿ** ಏತಮತ್ಥಾಯ। **ಏವಂ ಸನ್ತೇತಿ** “ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಚ ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿನೋ ಸಮಞ್ಞಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾ, ತತ್ಥ ಸಾವಸೇಸಂ ಪಹಾಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಅನವಸೇಸಂ ಪಹಾಸಿ ಭಗವಾತಿ ಸಚೇ ತೇ ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತಂ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತವ ಇದಂ ಯಥಾವುತ್ತವಚನಂ ಅನುಜಾನಾಮಿ, ನ ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿತಾಸಾಮಞ್ಞಮತ್ತತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೫. “ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ವಿಸುಂ ಅನುಸನ್ಧಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಇಮಸ್ಮಿಂ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ದ್ವಾರಂ ಥಕೇತೀತಿ** ಮಚ್ಛಮಂಸಪರಿಭೋಗಾನುಞ್ಞಾಯ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಚನದ್ವಾರಂ ಪಿದಹತಿ, ಚೋದನಾಪಥಂ ನಿರುನ್ಧತಿ। ಕಥಂ **ಸತ್ತಾನುದ್ದಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ**? ಸತ್ತಾನುದ್ದಯಮುಖೇನ ಬಾಹಿರಕಾನಂ ಮಚ್ಛಮಂಸಪರಿಭೋಗಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ತಯಿದಂ ಮಿಚ್ಛಾ, ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧಸ್ಸೇವ ಮಚ್ಛಮಂಸಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗೋ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ - ‘ತೀಹಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಜೀವಕ, ಠಾನೇಹಿ ಮಂಸಂ ಪರಿಭೋಗನ್ತಿ ವದಾಮೀ’ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೫೨)। **ವಿನಯೇಪಿ** (ಪಾರಾ॰ ೪೦೯; ಚೂಳವ॰ ೩೪೩) ವುತ್ತಂ - “ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧಂ, ದೇವದತ್ತ, ಮಚ್ಛಮಂಸಂ ಮಯಾ ಅನುಞ್ಞಾತ”ನ್ತಿ। ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧಞ್ಚ ಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ಸತ್ತೇಸು ಅನುದ್ದಯಾ ನಿಚ್ಚಲಾ। **“ಸತ್ತಾನುದ್ದಯಂ ದಸ್ಸೇತೀ”**ತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ **“ಸಚೇ ಹೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಪಠಮೇನ ಕಾರಣೇನಾತಿ ದೇಸನಾವಸೇನಪಿ ಪಯೋಗವಸೇನಪಿ ಪಠಮೇನ ಪರೂಪಘಾತಹೇತುನಾ। **ಕಡ್ಢಿತೋ** ಸೋ ಪಾಣೋ। **ಗಲೇನ ಪವೇಧೇನ್ತೇನಾತಿ** ಯೋತ್ತಗಲೇನ ಕರಣೇನ ಅಸಯ್ಹಮಾನೇನ। **ಬಹುಪುಞ್ಞಮೇವ ಹೋತಿ** ಆಸಾದನಾಪೇಕ್ಖಾಯ

ಅಭಾವತೋ, ಹಿತಜ್ಝಾಸಯತ್ತಾ ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಏಸಾಹಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ಸರಣಗಮನವಸೇನೇವ ಗಹಿತಸರಣೋತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ಅಯ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ಓಗಾಹನ್ತೋ**ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ಸುತ್ತಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ ಅತ್ಥಂ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಜೀವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬. ಉಪಾಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೬. ಪಾವಾರಂ ಪಾರುಪತೀತಿ ಪಾವಾರಿಕೋ, ಇದಂ ತಸ್ಸ ಕುಲಸಮುದಾಗತಂ ನಾಮಂ, ಸೋ ಪನ ಮಹದ್ಧನೋ ಮಹಾಭೋಗೋ ನಗರೇ ಸೇಟ್ಠಿಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೋ। ತೇನಾಹ "**ದುಸ್ಸಪಾವಾರಿಕಸೇಟ್ಠಿನೋ**"ತಿ। **ದೀಘತ್ತಾ** ದೀಘತಮತ್ತಾ। ಸೋ ಕಿರ ಪಮಾಣತೋ ಉಪವಟ್ಟಯತೋ ದಿಯಡ್ಢರತನಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಿತೋ। **ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೋ**ತಿ "ದೀಘತಪಸ್ಸೀ"ತಿ ಲದ್ಧಸಮಞ್ಞೋ। **ಬಾಹಿರಾಯತನೇ**ತಿ ತಿತ್ಥಿಯಸಮಯೇ **ಪಿಣ್ಡಪಾತೋತಿ ವೋಹಾರೋ ನತ್ಥಿ,** ತಸ್ಮಾ ಸಾಸನವೋಹಾರೇನ "**ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ**"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ದಸ್ಸೇತೀತಿ ದೇಸೇತಿ। **ಠಪೇತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಙ್ಕರತೋ ವವತ್ಥಪೇತಿ। **ಕಿರಿಯಾಯಾ**ತಿ ಕರಣೇನ। **ಪವತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಪವತ್ತನೇನ। **ದಣ್ಡಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವತಾ ಆದಿತೋವ ತಥಾ ನ ಪುಚ್ಛಿತನ್ತಿ? ಯಸ್ಮಾ ಸಾ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿ ನ ಹೋತಿ, ಸಾಸನೇ ಲೋಕೇ ಸಮಯನ್ತರೇಸು ಚ ತಾದಿಸೋ ಸಮುದಾಚಾರೋ ನತ್ಥಿ, ಕೇವಲಂ ಪನ ತಸ್ಸೇವ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸಾಯಂ ಕೋಟ್ಠಾಲಕಸದಿಸೋ ಸಮುದಾಚಾರೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಕಮ್ಮಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತಿ**" ಇಚ್ಚೇವಾಹ। **ಅಚಿತ್ತಕ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತರಹಿತಂ, ಚಿತ್ತೇನ ಅಸಮುಟ್ಠಾಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಥಂ ಪನ ತದುಭಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇನ ವಿನಾ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯ ತತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಮಾಹ "**ಯಥಾ ಕಿರಾ**"ತಿಆದಿ। **ಪಟಿವಿಭತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಭಿನ್ನಾನಂ। **ಪಟಿವಿಸಿಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ವಿಸೇಸನಪದವಸೇನ ಸದ್ದತೋಪಿ ಭಿನ್ನಾನಂ। **ವಚನಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತುಕಾಮೋ**ತಿ ದೀಘತಪಸ್ಸಿನೋ ಯಥಾವುತ್ತವಚನಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತುಕಾಮೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೇ ತೇನಪ್ಪಸಙ್ಗೇನ ಆಗತೋ, ಉಪಾಲಿ ಗಹಪತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಧಮ್ಮಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಾಸನೇ ಅಭಿಪ್ಪಸೀದಿಸ್ಸತಿ।

ಕಥಾ ಏವ ಉಪರಿ ವಾದಾರೋಪನಸ್ಸ ವತ್ಥುಭಾವತೋ **ಕಥಾವತ್ಥು**। **ಕಥಾಯಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸೀ**ತಿ ಕಥಾವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ, ತದತ್ಥೇ ವಾ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ಯಥಾ ತಂ ವಾದಾರೋಪನಭಯೇನ ನ ಅವಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಸಂ ಕಥಾಯಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ಥೇ ದೀಘತಪಸ್ಸಿಂ ಯಾವತತಿಯಂ ವಾದೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸಿ। **ವಾದ**ನ್ತಿ ದೋಸಂ।

೫೭. ಇದಾನಿ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಪಿಚಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತಿವಿಧಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮಾ**ತಿಆದಿ "ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾಯಾ"ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ, ಪುಬ್ಬೇ ಪನ **ಅಟ್ಠಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾ**ತಿಆದಿ ಸಾವಜ್ಜಂ ಅನವಜ್ಜಞ್ಚ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಚೇತನಾ ನ ಗಹಿತಾತಿ ಆಹ "**ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಕಮ್ಮಂ ಧುರ**"ನ್ತಿ। ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಭೇದಂ ಕಮ್ಮಮೇವ **ಧುರಂ** ಜೇಟ್ಠಕಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ನ ಚೇತನಾಮತ್ತಮೇವ। **ಏವಮಾಗತೇಪೀ**ತಿ ಕಮ್ಮಾನೀತಿ ಏವಂ ನಾಮೇನ ಆಗತೇಪಿ ಚೇತನಾ ಧುರಂ, ತತ್ಥ ಚೇತನಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಥಂ ಪನ ತತ್ಥ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವಾ ಕಮ್ಮಾನೀತಿ ವಾ ಆಗತೇ ತೇಸಂ ಚೇತನಾಯ ಧುರಭಾವೋತಿ ಆಹ "**ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ...ಪೇ॰... ಲಭತೀ**"ತಿ। ತತ್ಥ **ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ದ್ವಾರೇ। **ಸಾ ವುತ್ತಾವಾ**ತಿ ಸಾ ಚೇತನಾ ವುತ್ತಾವ, ಯಾ ಕಾಯಸಞ್ಚಾರಾದಿಪರಿಯಾಯೇನ (ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾಯದ್ವಾರಾದೀಸು ಪವತ್ತಾಪನಚೇತನಾ) ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾಪಿ ತದಗ್ಗೇನ ಲೋಕಿಯಾಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಾಪಿ ಕಮ್ಮಮೇವ, ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ ಪನ ಚೇತನಾಪಕ್ಖಿಕಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಮಹನ್ತನ್ತಿ ಕಟುಕಫಲಂ। **ನ ಕಿಲಮತಿ** ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯತ್ತಾ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ। ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಅಕುಸಲಂ ಪತ್ವಾ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಮಹನ್ತನ್ತಿ ವದನ್ತೋ ನ ಕಿಲಮತಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಇಧ ಅಕುಸಲಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ ಕಥೇಸೀತಿ ಆಹ **"ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ"**ತಿಆದಿ। ಯಾವತತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪನಮತ್ತೇನ **ಗತಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ**। ತೇನಾಹ **"ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋಪೀ"**ತಿ।

೫೮. ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಭೂತೋ ಬಾಲಕೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ **ಬಾಲಕಿನೀ**। ಸತ್ಥುಪಟಿಞ್ಞಾತತಾಯ ನಿಗಣ್ಠಾನಂ ಮಹಾತಿ ಸಮ್ಭಾವಿತತ್ತಾ **ಮಹಾನಿಗಣ್ಠೋ**।

೬೦. ಆವಟ್ಟೇತಿ ಪುರಿಮಾಕಾರತೋ ನಿವತ್ತೇತಿ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತೇತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಆವಟ್ಟನೀ,** ಮಾಯಾ। ತೇನಾಹ **"ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಗಹಣಮಾಯಾ"**ನ್ತಿ। ಸತ್ಥುಪಟಿಞ್ಞಾನಂ ಬುದ್ಧದಸ್ಸನೇ ಚಿತ್ತಮೇವ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಧಮ್ಮತಾ। ಸಚೇ ಪನ ಸೋ ತಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸತ್ತಧಾ ಮುದ್ಧಾ ಫಲೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ಮಾ ಅಯಂ ಬಾಲೋ ವಿನಸ್ಸೀ"ತಿಆದಿತೋವ ಯಥಾ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ನ ಲಭತಿ, ತಥಾ ಕರೋತಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ **ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಸಮಾಗಮೇನ** ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। ದಸ್ಸನಸಮ್ಪತ್ತಿನಿಯಾಮಮಾಹ **"ತಥಾಗತಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಆಗಮಾ ನು ಖೋ ಇಧ** ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಂ।

೬೧. **ವಚೇಸಚ್ಚೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಯಥಾಪಟಿಞ್ಞಾತಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಠತ್ವಾ।

೬೨. ಸೀತೋದಕೇ ಅಮತಾ ಪಾಣಾ ಪಾನಕಾಲೇ ಪನ ಮರನ್ತಿ, ತೇಪಿ ತೇನ ಸೀತೋದಕಪರಿಭೋಗೇನ ಮಾರಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಪಸ್ಸಿನಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸೀತೋದಕಂ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ತೇಸಂ ಲದ್ಧಿ। ಪಾಕತಿಕಂ ವಾ ಉದಕಂ ಸತ್ತೋತಿ ಪುರಾತನಾನಂ ನಿಗಣ್ಠಾನಂ ಲದ್ಧಿ। ತೇನಾಹ **"ಸತ್ತಸಞ್ಞಾಯ ಸೀತೋದಕಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೀ"**ತಿ। ತೇಸಂ ತಂ ಅಧುನಾತನನಿಗಣ್ಠಾನಂ ವಾದೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ತೇ ಹಿ ಪಥವೀಆದಿನವಪದತ್ಥತೋ ಅಞ್ಞಮೇವ ಜೀವಿತಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ। ಚಿತ್ತೇನ ಸೀತೋದಕಂ ಪಾತುಕಾಮೋ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ ರೋಗೇ ಠತ್ವಾಪಿ ಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ತಥಾ ನ ವಿತತತಾ। ತೇನಾಹ - **"ತೇನಸ್ಸ ಮನೋದಣ್ಡೋ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜತೀ"**ತಿ। **ತೇನಾ**ತಿ ಸೀತೋದಕಂ ಪಾತುಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಞ್ಚ ಇಚ್ಛನೇನ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ। **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ತಥಾಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದನೇ ಏವ। **ಭಿಜ್ಜತಿ** ಸಂವರಸ್ಸ ವಿಕೋಪಿತತ್ತಾ। ತಥಾಭೂತೋ ಸೋ ನಿಗಣ್ಠೋ ಸೀತೋದಕಂ ಚೇ ಲಭೇಯ್ಯ, ಕತಿಪಯಂ ಕಾಲಂ ಜೀವೇಯ್ಯ, ಅಲಾಭೇನ ಪನ ಪರಿಸುಸ್ಸಮಾನಕಣ್ಠೋಟ್ಠತಾಲುಜಿವ್ಹಾಆದಿಕೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿದಾಹಾಭಿಭೂತೋ ಮರೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ - **"ಸೀತೋದಕಂ ಅಲಭಮಾನೋ ಕಾಲಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಸೀತೋದಕಂ ಪಿವಾಯ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮರಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಮನೋದಣ್ಡೋ ಪನ ಭಿನ್ನೋಪಿ ಚುತಿಮ್ಹಿ ಆಕಡ್ಢತೀ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಥಾಭೂತಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ಮನೋಸತ್ತೇಸು ನಾಮ ದೇವೇಸು ಉಪಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಲದ್ಧಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಮನೋದಣ್ಡೋ ಪನ ಭಿನ್ನೋಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಮ್ಹಿ ಆಕಡ್ಢತೀ"**ತಿ। **ಇತೀ**ತಿ ಏವಂ "ಇಧಾಸ್ಸ ನಿಗಣ್ಠೋ"ತಿಆದಿಆಕಾರೇನ। ನನ್ತಿ ಉಪಾಲಿಂ ಗಹಪತಿಂ। **ಮಹನ್ತೋತಿ ವದಾಪೇಸಿ** "ಮನೋಪಟಿಬದ್ಧೋ ಕಾಲಙ್ಕರೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಉಪಾಸಕಸ್ಸಾತಿ ಉಪಾಲಿಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ। **ಮುಚ್ಛಾವಸೇನಾ**ತಿಆದಿನಾ ಅನ್ವಯತೋ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಚ ಮನೋದಣ್ಡಸ್ಸ ಮಹನ್ತತಂ ವಿಭಾವೇತಿ। **ಚಿತ್ತಸನ್ತತಿಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತೇನೇವಾ**ತಿ ವಿನಾ ಕಾಯದಣ್ಡೇನ ವಚೀದಣ್ಡೇನ ಚ ಕೇವಲಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತತಿಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತೇನ। **ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾಪೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಿ-ಸದ್ದೇನ ಅಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ। **ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಾಟಿಹೀರಾ, ಅಯುತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ** ಉಪಾಸಕೋತಿ ವಿಭತ್ತಿಂ ವಿಪರಿಣಾಮೇತ್ವಾ ಯೋಜನಾ। **ಪಞ್ಹಪಟಿಭಾನಾನೀ**ತಿ ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತೇ ಅತ್ಥೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಪಟಿಭಾನಾನಿ।

“ಮನೋಪಟಿಬದ್ಧೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತೇನ ಅತ್ಥತೋ ಮನೋದಣ್ಡಸ್ಸ ತದುತ್ತರಭಾವೋ ಪಟಿಞ್ಞಾತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಇದಾನಿ ಮನೋದಣ್ಡೋ ಮಹನ್ತೋತಿ ಇದಂ ವಚನ”**ನ್ತಿ। ತಥಾ ಚೇವ ವುತ್ತಂ - “ಮನೋದಣ್ಡೋವ ಬಲವಾ ಮಹನ್ತೋತಿ ವದಾಪೇಸೀ”ತಿ।

೬೨. ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿತೋ ಯಮನಂ ಯಾಮೋ, ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಯಾಮೋ ಚತುಯಾಮೋ, ಚತುಯಾಮಸಙ್ಖಾತೇನ ಸಂವರೇನ ಸಂವುತೋ **ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ**। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಯಾಮ-ಸದ್ದೋ ಕೋಟ್ಠಾಸಪರಿಯಾಯೋತಿ **“ಇಮಿನಾ ಚತುಕೋಟ್ಠಾಸೇನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಿಯಜಾತಿಕಂ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ರಾಗವಸೇನ ಬಾಲೇಹಿ ಭಾವನೀಯತ್ತಾ “ಭಾವಿತ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **“ಭಾವಿತನ್ತಿ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ”**ತಿ।

ಯೋ ಸಬ್ಬಂ ಪಾಪಂ ಆಸವಞ್ಚ ವಾರೇತೀತಿ ಸಬ್ಬವಾರೀ, ತಸ್ಸ ನವಸು ಪದತ್ಥೇಸು ಸತ್ತಮೋ ಪದತ್ಥೋ, ತೇನ ಸಬ್ಬವಾರಿನಾ ಪಾಪಂ ವಾರಿತ್ವಾ ಠಿತೋತಿ **ಸಬ್ಬವಾರಿವಾರಿತೋ** । ತೇನಾಹ **“ಸಬ್ಬೇನ ಪಾಪವಾರಣೇನ ವಾರಿತಪಾಪೋ”**ತಿ। ತತೋ ಏವ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ವಾರಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಆಸವಸ್ಸ ಧುನನತೋ **ಸಬ್ಬವಾರಿಧುತೋ**। ವಾರಿತಬ್ಬಸ್ಸ ನಿವಾರಣವಸೇನ ಸಬ್ಬವಾರಿನೋ ಫುಟೋ ಫುಸಿತೋತಿ **ಸಬ್ಬವಾರಿಫುಟೋ**। **ಸಙ್ಘಾತ**ನ್ತಿ ಸಹಸಾ ಹನನಂ, ಅಸಞ್ಚೇತನಿಕವಧನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕತರಸ್ಮಿಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ**ತಿ ತೀಸು ದಣ್ಡಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಕತರಕೋಟ್ಠಾಸೇ।

೬೪. ಖಲಿಯತಿ ಸಮಾದಿಯತೀತಿ **ಖಲಂ,** ರಾಸೀತಿ ಆಹ - **“ಏಕಂ ಮಂಸಖಲನ್ತಿ ಏಕಂ ಮಂಸರಾಸಿ”**ನ್ತಿ। ವಿಜ್ಜಾಧರಇದ್ಧಿಯಾ **ಇದ್ಧಿಮಾ**। ಸಾ ಪನ ಇದ್ಧಿ ಯಸ್ಮಾ ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇವ ಇಜ್ಝತಿ, ನ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ। ತಸ್ಮಾ ಆಹ **“ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನೋ”**ತಿ। ವಿಜ್ಜಾನುಭಾವವಸೇನೇವ **ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನೋ**। **ಚಿತ್ತೇ ವಸೀಭಾವಪ್ಪತ್ತೋ** ಆನುಭಾವಾಯ ಏವ ವಿಜ್ಜಾಯ ಪಗುಣಭಾವಾಪಾದನೇನ। ಏತೇನ ವಸೀಭಾವಂ ಲೋಕಿಯಸಮಞ್ಞಾವಸೇನ ಭಗವಾ ಉಪಾಲಿಂ ಗಹಪತಿಂ ಪಞ್ಞಪೇತುಕಾಮೋ ಏವಮಾಹ। ಲೋಕಿಕಾ ಹಿ “ಭಾವನಾಮಯಇದ್ಧಿಯಾ ಇದ್ಧಿಮಾ ಚೇತೋವಸೀಭಾವಪ್ಪತ್ತೋ ಪರೂಪಘಾತಂ ಕರೋತೀ”ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಇಸಯೋ ಪರೇಸಂ ಸಂವಣ್ಣೇನ್ತಿ, ಇಸೀನಂ ಆನುಭಾವಂ ಕಿತ್ತೇನ್ತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪರತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ।

೬೫. **ಅರಞ್ಞಮೇವ ಹುತ್ವಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಅರಞ್ಞಮೇವ ಹುತ್ವಾ। ಅರಞ್ಞಭಾವೇನ **ಅರಞ್ಞಂ ಜಾತಂ,** ನ ನಾಮಮತ್ತೇನ। **ಇಸೀನಂ ಅತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಇಸೀನಂ ಆಸಾದನತ್ಥಾಯ।

ಗೋಧಾವರೀತೀರತೋ ನಾತಿದೂರೇ। **ಉಸೂಯಮಾನೋ**ತಿ “ನ ಮಂ ಏಸ ಜನೋ ಪರಿವಾರೇತೀ”ತಿ ಉಸೂಯಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ವತಾ**ತಿ ಪಙ್ಕದನ್ತರಜಸಿರತಾದೀಹಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಸರೀರೋ। **ಅನಞ್ಜಿತಮಣ್ಡಿತೋ**ತಿ ಅನಞ್ಜಿತಕ್ಖಿಕೋ ಸಬ್ಬೇನ, ಸಬ್ಬಂ ಅಮಣ್ಡಿತೋ ಚ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ “ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಅಕ್ಖೀನಂ ಅಞ್ಜನಂ ಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಲದ್ಧಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಞ್ಜನಂ ವಿಸುಂ ಗಹಿತಂ।

ರಾಜಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾತಿ “ವೇದೇಸು ಈದಿಸಂ ಆಗತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ರಾಜಾ ತಸ್ಸ ಪುರೋಹಿತಸ್ಸ ವಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಉಸುಮಜಾತಹದಯೋ**ತಿ ಉತ್ತತ್ತಹದಯೋ। ನಾಸಿಕಾನಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ **ಮುಖೇನ ಅಸ್ಸಸನ್ತೋ**।

ವಿಜಿತಜಯೇಹಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಕ್ಖತ್ತಯುತ್ತಂ ಆಗಮೇನ್ತೇಹಿ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ **ಜಯಖನ್ಧಾವಾರಟ್ಠಾನಂ**। ಉದಕವುಟ್ಠಿಪಾತನಾದಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಪಕಮ್ಮೇ ಅಸಮಙ್ಗಿಭೂತಾನಮ್ಪಿ ಸಮನುಞ್ಞತಾಯ ಅನ್ತೋಕರಣತ್ಥಂ ಕತಂ। **ಕತಭಣ್ಡವುಟ್ಠೀ**ತಿ ಆಭರಣವಸ್ಸಂ। ಮಹಾಜನೋ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಜಾತೋತಿ ಯೋಜನಾ। **ಮಾತುಪೋಸಕರಾಮೋ**ತಿ ಮಾತರಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನೋ ರಾಮೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಪುರಿಸೋ। **ಅಸಮಙ್ಗೀಭೂತಾನ**ನ್ತಿ ಅಸಮನುಞ್ಞಾನಂ।

ಅವಕಿರಿಯಾತಿ ಅಸುಸ್ಸೂಸತಂ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಫುಲಿಙ್ಗಾನೀ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಕಣಾನಿ। **ಪತನ್ತಿ ಕಾಯೇ**ತಿ ಕಾಯೇ ಇತೋ ಚಿತೋ ನಿಪತನ್ತಿ। ಏತೇ ಕಿರ ನಿರಯಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ।

ಯಥಾಫಾಸುಕಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಮಯಂ ಕಞ್ಚಿಪಿ ದೇಸಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ನ ಗಚ್ಛಾಮ, ಯತ್ಥ ಪನ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ತಂ ಯಥಾಫಾಸುಕಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಙ್ಘಾ**ತಿ ಸಂಹತಾ। **ಗಣಾ**ತಿ ತಂತಂಸೇಣಿಭಾವೇನ ಗಣಿತಬ್ಬತಾಯ ಗಣಾ। **ಗಣೀಭೂತಾ**ತಿ ಏಕಜ್ಝಾಸಯಾ ಹುತ್ವಾ ರಾಸಿಭೂತಾ। **ಅದಿನ್ನಾದಾನ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಆಗತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಪಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಮ್ಭಾವನಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಿ। **ನೇಸಂ ಕತ್ತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಸೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಕಿಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ? ಆಘಾತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅನತ್ಥಕರಣೂಪಾಯಂ। ತೇನಾಹ "**ಸೋ ಧಮ್ಮಕಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ**"ತಿಆದಿ। **ನಾಗಬಲಪಿಚ್ಛಿಲ್ಲಾದೀನ**ನ್ತಿ ನಾಗಬಲಸಾಸಪಅಙ್ಕೋಲತೇಲಕಣಿಕಾರನಿಯ್ಯಾಸಾದೀನಂ ಚಿಕ್ಖಲ್ಲಾನಂ। **ವಿಹೇಠಯಿಂಸು** ನಿರಯಾದಿಕಥಾಹಿ ಘಟ್ಟೇನ್ತಾ। **ಛದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣೇ**ತಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಛನ್ನಂ ದ್ವಾರಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತೇ ರೂಪಾದಿವಿಸಯೇ।

ನವ ವುಟ್ಠಿಯೋತಿ ಉದಕವುಟ್ಠಿ ಸುಮನಪುಪ್ಫವುಟ್ಠಿ ಮಾಸಕವುಟ್ಠಿ ಕಹಾಪಣವುಟ್ಠಿ ಆಭರಣವುಟ್ಠಿ ಆವುಧವುಟ್ಠಿ ಅಙ್ಗಾರವುಟ್ಠಿ ಪಾಸಾಣವುಟ್ಠಿ ವಾಲಿಕಾವುಟ್ಠೀತಿ ಇಮಾ ನವ ವುಟ್ಠಿಯೋ। **ಅವಞ್ಚಯೀ**ತಿ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಅಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅನತ್ಥಚರಣೇನ ವಞ್ಚಯಿ। **ಅದೂಸಕೇ**ತಿ ಅನಪರಾಧೇ।

"ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಞ್ಞಾ"ತಿ ಜಾತಕಟ್ಠಕಥಾದೀಸು (ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪.೧೫.ಮಾತಙ್ಗಜಾತಕವಣ್ಣನಾ) ಆಗತಂ, ಇಧ ಪನ "ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾ"ತಿ। **ವಾರೇಯ್ಯತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಆವಾಹತ್ಥಾಯ, **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಪೇಸಿತಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। ತಾದಿಸೇನ ನೀಚಕುಲಸಂವತ್ತನಿಯೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಲದ್ಧೋಕಾಸೇನ **ಚಣ್ಡಾಲಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ**।

ಚಮ್ಮಗೇಹೇತಿ ಚಮ್ಮೇನ ಛಾದಿತೇ ಗೇಹೇ। **ಮಾತಙ್ಗೋತ್ವೇವಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಹೋಸಿ** ಜಾತಿಸಮುದಾಗತಂ। **ತನ್ತಿ** ಘಣ್ಟಂ। **ವಾದೇನ್ತೋ** ತಾಲನೇನ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಮಹಾಪಥಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ** ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾಯ ಗೇಹದ್ವಾರಸಮೀಪೇನ।

ತಸ್ಸಾ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಾ ಚೇವ **ಉಪಟ್ಠಾಕಮನುಸ್ಸಾ** ಪಟಿಬದ್ಧಾ ಚ **ಸುರಾಸೋಣ್ಡಾದಯೋ** ಜಾಣುಕಪ್ಪರಾದೀಹಿ ಸುಕೋಟ್ಟಿತಂ ಕೋಟ್ಟಿತಭಾವೇನ ಮುಚ್ಛಂ ಆಪನ್ನತ್ತಾ **ಮತೋತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಛಡ್ಡೇಸುಂ**।

ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಆಯುಅವಸೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಮನ್ದಮನ್ದೇ ವಾತೇ ವಾಯನ್ತೇ ಚಿರೇನ ಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ತೇನಾಹ "**ಮಹಾಪುರಿಸೋ**"ತಿಆದಿ। **ಗೇಹಙ್ಗಣೇ**ತಿ ಗೇಹಸ್ಸ ಮಹಾದ್ವಾರತೋ ಬಹಿ ವಿವಟಙ್ಗಣೇ। **ಪತಿತೋ**ತಿ ಪಾತಂ ಕತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತತ್ಥನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಅನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ ಅನುಪ್ಪವೇಸೇನ ನಿಪನ್ನೋ। **ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾಯಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕಾಕಾರಣೇನ।

ಯಸನ್ತಿ ವಿಭವಂ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದಞ್ಚ। **ಚನ್ದ**ನ್ತಿ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ, ಚನ್ದವಿಮಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಚ್ಛಿಟ್ಠಗೇಹೇ**ತಿ ಪರೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಗೇಹೇ। **ಮಣ್ಡಪೇ**ತಿ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಮಹಾಮಣ್ಡಪೇ।

ಖೀರಮಣಿಮೂಲನ್ತಿ ಖೀರಮೂಲಂ, ಪಾದೇಸು ಬದ್ಧಮಣಿಮೂಲಞ್ಚ। **ಯಾವತಾ ವಾಚುಗ್ಗತಾ ಪರಿಯತ್ತೀ**ತಿ ಯತ್ತಕೋ ಮನುಸ್ಸವಚೀದ್ವಾರತೋ ಉಗ್ಗತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪವತ್ತೋ, ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವಚೀಮಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಕಾಸಙ್ಗಣೇ**ತಿ ವಿವಟಙ್ಗಣೇ।

ದುಮ್ಮವಾಸೀತಿ ಧೂಮೋ ಧೂಸರೋ, ಅನಞ್ಜಿತಾಮಣ್ಡಿತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಓತಲ್ಲಕೋ**ತಿ ನಿಹೀನಜ್ಝಾಸಯೋ, ಅಪ್ಪಾನುಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಮುಞ್ಚ ಕಣ್ಠೇ**ತಿ ಯಾವ ಗಲವಾಟಕಾ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ। **ಕೋ ರೇ ತುವ**ನ್ತಿ ಅರೇ ಕೋ ನಾಮ ತ್ವಂ।

ಪಕತನ್ತಿ ಪಟಿಯತ್ತಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಅಭಿಸಙ್ಖತಂ। **ಉತ್ತಿಟ್ಠಪಿಣ್ಡನ್ತಿ** ಅನ್ತರಘರಂ ಉಪಗಮ್ಮ ಠತ್ವಾ ಲದ್ಧಬ್ಬಪಿಣ್ಡಂ, ಭಿಕ್ಖಾಹಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲಭತನ್ತಿ** ಲಭತು। **ಸಪಾಕೋತಿ** ಮಹಾಸತ್ತೋ ಜಾತಿವಸೇನ ಯಥಾಭೂತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಆವಿಕರೋತಿ।

ಅತ್ಥತ್ಥಿತಂ ಸದ್ದಹತೋತಿ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಸದ್ದಹನ್ತಸ್ಸ। **ಅಪೇಹೀತಿ** ಅಪಗಚ್ಛ। **ಏತ್ತೋತಿ** ಇಮಸ್ಮಾ ಠಾನಾ। **ಜಮ್ಮಾತಿ** ಲಾಮಕ।

ಅನೂಪಖೇತ್ತೇತಿ ಅಜಙ್ಗಲೇ ಉದಕಸಮ್ಪನ್ನೇ ಖೇತ್ತೇ ಫಲವಿಸೇಸಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತಾ। **ಏತಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ದದಾಹಿ ದಾನನ್ತಿ** ನಿನ್ನಂ ಥಲಞ್ಚ ಪೂರೇನ್ತೋ ಮೇಘೋ ವಿಯ ಗುಣವನ್ತೇ ನಿಗ್ಗುಣೇ ಚ ದಾನಂ ದೇಹಿ, ಏವಂ ದೇನ್ತೋ ಚ **ಅಪ್ಪೇವ ಆರಾಧಯೇ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇತಿ**। **ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇತಿ** ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೇ।

ತಾನೀತಿ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। **ವೇಣುಪದರೇನಾತಿ** ವೇಳುವಿಲೀವೇನ।

ಗಿರಿಂ ನಖೇನ ಖಣಸೀತಿ ಪಬ್ಬತಂ ಅತ್ತನೋ ನಖೇನ ಖಣನ್ತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। **ಅಯೋತಿ** ಕಾಲಲೋಹಂ। **ಪದಹಸೀತಿ** ಅಭಿಭವಸಿ, ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೇನ ಅಭಿಭವನ್ತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ।

ಆವೇಧಿತನ್ತಿ ಚಲಿತಂ ವಿಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಠಿತಂ। **ಪಿಟ್ಠಿತೋತಿ** ಪಿಟ್ಠಿಪಸ್ಸೇನ। **ಬಾಹುಂ ಪಸಾರೇತಿ ಅಕಮ್ಮನೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಅಕಮ್ಮಕ್ಖಮಂ ಬಾಹುದ್ವಯಂ ಥದ್ಧಂ ಸುಕ್ಖದಣ್ಡಕಂ ವಿಯ ಕೇವಲಂ ಪಸಾರೇತಿ, ನ ಸಮಿಞ್ಜೇತಿ, **ಸೇತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ** ಪರಿವತ್ತನೇನ ಕಣ್ಹಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಅದಿಸ್ಸನತೋ।

ಜೀವಿತನ್ತಿ ಜೀವನಂ।

ವೇಹಾಯಸನ್ತಿ ಆಕಾಸೇ। **ಪಥದ್ಧುನೋತಿ** ಪಥಭೂತದ್ಧುನೋ ವಿಯ।

ಸಞ್ಞಮ್ಪಿ ನ ಕರೋತೀತಿ "ಇಮೇ ಕುಲಪ್ಪಸುತಾ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಕರೋತಿ। **ದನ್ತಕಟ್ಠಕುಚ್ಛಿಟ್ಠಕನ್ತಿ** ಖಾದಿತದನ್ತಕಟ್ಠತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಏತಸ್ಸೇವ ಉಪರಿ ಪತಿಸ್ಸತಿ** ಅಪ್ಪದುಟ್ಠಪದೋಸಭಾವತೋ, ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ತದಾ ಉಕ್ಕಂಸಗತಖೇತ್ತಭಾವತೋ। **ಇದ್ಧಿವಿಸಯೋ ನಾಮ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯೋ,** ತಸ್ಮಾ ಕಥಂ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉಗ್ಗನ್ತುಂ ನಾದಾಸೀತಿ ನ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಂ। **ಅರುಣುಗ್ಗಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಅರುಣಪಭಾ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಅನ್ಧಕಾರೋ ಏವ ಹೋತಿ।

ಯಕ್ಖಾವಟ್ಠೋ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಕಾಲವಿಪರಿಯಾಯೋ। **ಮಹಾಪಞ್ಹನ್ತಿ** ಮಹನ್ತಾನಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ। **ಜನಪದಸ್ಸ ಮುಖಂ ಪಸ್ಸಥಾತಿ** ಇಮಸ್ಸ ಜನಪದವಾಸಿನೋ ಜನಸ್ಸ ಉಪದ್ದವೇನ ಮಙ್ಕುಭೂತಂ ಮುಖಂ ಪಸ್ಸಥ।

ಏತಸ್ಸ ಕಥಾ ಏತಸ್ಸೇವ ಉಪರಿ ಪತಿಸ್ಸತೀತಿ ಯಾಹಿ ತೇನ ಪಾರಮಿತಾಪರಿಭಾವನಸಮಿದ್ಧಾಹಿ ನಾನಾಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರಪರಿಪೂರಿತಾಹಿ ಸೀಲದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾಹಿ ಸುಸಙ್ಖತಸನ್ತಾನೇ ಮಹಾಕರುಣಾಧಿವಾಸೇ ಮಹಾಸತ್ತೇ ಅರಿಯೂಪವಾದಕಮ್ಮಅಭಿಸಪಸಞ್ಞಿತಾ ಫರುಸವಾಚಾ ಪವತ್ತಿತಾ, ಸಾ ಅಭಿಸಪಿ ತಸ್ಸ ಖೇತ್ತವಿಸೇಸಭಾವತೋ ತಸ್ಸ ಚ ಅಜ್ಝಾಸಯಫರುಸತಾಯ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನಿಯಕಮ್ಮಂ ಹುತ್ವಾ ಸಚೇ ಸೋ ಮಹಾಸತ್ತಂ ನ ಖಮಾಪೇತಿ, ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ವಿಪಚ್ಚನಸಭಾವಂ ಜಾತಂ, ಖಮಾಪಿತೇ ಪನ ಮಹಾಸತ್ತೇ ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿ ಪಟಿಬಾಹಿತತ್ತಾ ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅಹೋಸಿಕಮ್ಮಭಾವತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅರಿಯೂಪವಾದಪಾಪಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನಿಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮತಾ, ತೇನ ವುತ್ತಂ 'ಏತಸ್ಸ ಕಥಾ ಏತಸ್ಸೇವ ಉಪರಿ ಪತಿಸ್ಸತೀ'ತಿಆದಿ। ಮಹಾಸತ್ತೋ ಪನ ತಂ ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪತಿತುಂ ನ ಅದಾಸಿ, ಉಪಾಯೇನ ಮೋಚೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಚರಿಯಾಪಿಟಕೇ** (ಚರಿಯಾ॰ ೧.೭೪) –

“ಯಂ ಸೋ ತದಾ ಮಂ ಅಭಿಸಪಿ, ಕುಪಿತೋ ದುಟ್ಠಮಾನಸೋ।
ತಸ್ಸೇವ ಮತ್ಥಕೇ ನಿಪತಿ, ಯೋಗೇನ ತಂ ಪಮೋಚಯಿ”ನ್ತಿ॥

ಯಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನನಿವಾರಣಂ ಕತಂ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಯೋಗೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಯೋಗೇನ ಹಿ ಉಬ್ಬಳ್ಹಾ ಸರಾಜಿಕಾ ಪರಿಸಾ ನಗರವಾಸಿನೋ ನೇಗಮಾ ಚೇವ ಜಾನಪದಾ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ತಾಪಸಂ ಆನೇತ್ವಾ ಖಮಾಪೇಸುಂ। ಸೋ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಗುಣೇ ಜಾನಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇಸಿ। ಯಂ ಪನಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡಸ್ಸ ಠಪನಂ, ತಸ್ಸ ಚ ಸತ್ತಧಾ ಫಾಲನಂ ಕತಂ, ತಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚಿತ್ತಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಹಿ - “ಇಮೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಸಮಾನಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಪನ ಚಿತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತಾಪೇನ್ತೀ”ತಿ ಮಹಾಸತ್ತಮ್ಪಿ ತೇನ ಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯುಂ, ತದಸ್ಸ ತೇಸಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾತಿ। ತೇನಾಹ **“ಅಥಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ।

ಲೋಹಕೂಟವಸ್ಸನ್ತಿ ಅಯಗುಳವಸ್ಸಂ। ತದಾ ಹಿ ರತನಮತ್ತಾನಿ ದಿಯಡ್ಢರತನಮತ್ತಾನಿಪಿ ತಿಖಿಣಂಸಾನಿ ಅಯಗುಳಮಣ್ಡಲಾನಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ನಿಪತನ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸರೀರಾನಿ ಖಣ್ಡಖಣ್ಡಕಾನಿ ಅಕಂಸು। **ಕಲಲವಸ್ಸ**ನ್ತಿ ತನುಕಕದ್ದಮಪಟಲಕದ್ದಮಂ। **ಉಪಹಚ್ಚಾ**ತಿ ಆಘಾಟೇತ್ವಾ। **ತದೇವ** ಮಜ್ಝಾರಞ್ಞಂ।

೬೭. **ಅನುವಿಚ್ಚಕಾರ**ನ್ತಿ ಅನುವಿಚ್ಚಕರಣಂ। ಕಾರಣೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ಠಿತಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸಾವಕತ್ತಂ ಉಪಗತೇ ಪಗ್ಗಹನಿಗ್ಗಹಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಕಸ್ಮಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೬೯. **ಅನುಪುಬ್ಬಿಂ ಕಥ**ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೭೫-೭೬; ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೮.೧೨) ಅನುಪುಬ್ಬಿಯಾ ಅನುಪುಬ್ಬಂ ಕಥೇತಬ್ಬಕಥಂ, ಕಾ ಪನ ಸಾ? ದಾನಾದಿಕಥಾ। **ದಾನಕಥಾ** ತಾವ ಪಚುರಜನೇಸುಪಿ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಸುಕರತ್ತಾ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಉಪಾಯಭಾವತೋ ಚ ಆದಿತೋವ ಕಥಿತಾ । ಪರಿಚ್ಚಾಗಸೀಲೋ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಿಗ್ಗಹವತ್ಥೂಸು ನಿಸ್ಸಙ್ಗಭಾವತೋ ಸುಖೇನೇವ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಿಯತಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ। ಸೀಲೇನ ದಾಯಕಪಟಿಗ್ಗಹಣವಿಸುದ್ಧಿತೋ ಪರಾನುಗ್ಗಹಂ ವತ್ವಾ ಪರಪೀಳಾನಿವತ್ತಿವಚನತೋ, ಕಿರಿಯಧಮ್ಮಂ ವತ್ವಾ ಅಕಿರಿಯಧಮ್ಮವಚನತೋ, ಭೋಗಯಸಸಮ್ಪತ್ತಿಹೇತುಂ ವತ್ವಾ ಭವಸಮ್ಪತ್ತಿಹೇತುವಚನತೋ ಚ ದಾನಕಥಾನನ್ತರಂ **ಸೀಲಕಥಾ** ಕಥಿತಾ। ತಞ್ಚ ಸೀಲಂ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಂ, ಅಯಂ ಭವಸಮ್ಪತ್ತಿ ತಸ್ಸ ಫಲನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಇಮೇಹಿ ಚ ದಾನಸೀಲಮಯೇಹಿ ಪಣೀತಚರಿಯಭೇದಭಿನ್ನೇಹಿ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂಹಿ ಏತಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದೀಸು ಪಣೀತತರಾದಿಭೇದಭಿನ್ನಾ ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಾ ಭೋಗಭವಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ತದನನ್ತರಂ **ಸಗ್ಗಕಥಾ**। ಸ್ವಾಯಂ ಸಗ್ಗೋ ರಾಗಾದೀಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಸಬ್ಬದಾ ಅನುಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸಗ್ಗಾನನ್ತರಂ **ಮಗ್ಗೋ,** ಮಗ್ಗಞ್ಚ ಕಥೇನ್ತೇನ ತದಧಿಗಮೂಪಾಯಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಾಪಿ ಪಗೇವ ಇತರೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಾಮಾ ನಾಮ ಬಹ್ವಾದೀನವಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ಅದ್ಧುವಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾತಿ ಕಾಮಾನಂ **ಆದೀನವೋ**। ಹೀನಾ ಗಮ್ಮಾ ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕಾ ಅನರಿಯಾ ಅನತ್ಥಸಞ್ಹಿತಾತಿ ತೇಸಂ **ಓಕಾರೋ** ಲಾಮಕಭಾವೋ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಭವಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವತ್ಥುಭೂತಾತಿ ತತ್ಥ **ಸಂಕಿಲೇಸೋ**। ಸಬ್ಬಸೋ ಕಿಲೇಸವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸೋ** ಚ ಕಥೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ **ಮಗ್ಗ**ನ್ತಿತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೇನ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸುಖಾನಂ ನಿದಾನನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಸಞ್ಹಿತಾನಞ್ಚಾತಿ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಸುಖಾನಂ ಕಾರಣಂ। ಯಞ್ಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಭೋಗಸುಖಂ ನಾಮ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದಾನನಿದಾನನ್ತಿ ಪಾಕಟೋ ಅಯಮತ್ಥೋ। ಯಂ ಪನ ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಸುಖಂ, ತಸ್ಸಪಿ ದಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿಯೇವ। **ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಮೂಲ**ನ್ತಿ ಯಾ ಇಮಾ ಲೋಕೇ ಪದೇಸರಜ್ಜಸಿರಿಸ್ಸರಿಯಸತ್ತರತನಸಮುಜ್ಜಲಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪದಾತಿ ಏವಂಪಭೇದಾ ಮಾನುಸಿಕಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ, ಯಾ ಚ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಾದಿಗತಾ ದಿಬ್ಬಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ, ಯಾ ವಾ ಪನಞ್ಞಾಪಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ, ತಾಸಂ ಸಬ್ಬಾಸಂ

ಇದಂ ಮೂಲಕಾರಣಂ। **ಭೋಗಾನನ್ತಿ** ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ "ಭೋಗೋ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾನಂ ಮನಾಪಿಯರೂಪಾದೀನಂ, ತನ್ನಿಸ್ಸಯಾನಂ ವಾ ಉಪಭೋಗಸುಖಾನಂ, **ಪತಿಟ್ಠಾ** ನಿಚ್ಚಲಾಧಿಟ್ಠಾನತಾಯ। **ವಿಸಮಗತಸ್ಸಾತಿ** ಬ್ಯಸನಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ। **ತಾಣನ್ತಿ** ರಕ್ಖಾ ತತೋ ಪರಿಪಾಲನತೋ। **ಲೇಣನ್ತಿ** ಬ್ಯಸನೇಹಿ ಪರಿಪಾತಿಯಮಾನಸ್ಸ ಓಲೀಯನಪದೇಸೋ। **ಗತೀತಿ** ಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ। **ಪರಾಯಣನ್ತಿ** ಪಟಿಸರಣಂ। **ಅವಸ್ಸಯೋತಿ** ವಿನಿಪತಿತುಂ ಅದೇನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಯೋ। **ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ** ಓಲುಬ್ಭಾರಮ್ಮಣಂ।

ರತನಮಯಸೀಹಾಸನಸದಿಸನ್ತಿ ಸಬ್ಬರತನಮಯಸತ್ತಙ್ಗಮಹಾಸೀಹಾಸನಸದಿಸಂ, ಮಹಗ್ಘಂ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿನಿಪತಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನತೋ। **ಮಹಾಪಥವಿಸದಿಸಂ** ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಮ್ಭವತೋ। ಯಥಾ ದುಬ್ಬಲಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಆಲಮ್ಬನರಜ್ಜು ಉತ್ತಿಟ್ಠತೋ ತಿಟ್ಠತೋ ಚ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೋ, ಏವಂ ದಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವೇ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಠಿತಿಯಾ ಚ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಆಲಮ್ಬನಟ್ಠೇನ ಆಲಮ್ಬನರಜ್ಜುಸದಿಸ**"ನ್ತಿ। **ದುಕ್ಖನಿತ್ಥರಣಟ್ಠೇನಾತಿ** ದುಗ್ಗತಿದುಕ್ಖನಿತ್ಥರಣಟ್ಠೇನ। **ಸಮಸ್ಸಾಸನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಲೋಭಮಚ್ಛರಿಯಾದಿಪಟಿಸತ್ತುಪದ್ದವತೋ ಸಮ್ಮದೇವ ಅಸ್ಸಾಸನಟ್ಠೇನ। **ಭಯಪರಿತ್ತಾಣಟ್ಠೇನಾತಿ** ದಾಲಿದ್ದಿಯಭಯತೋ ಪರಿಪಾಲನಟ್ಠೇನ। **ಮಚ್ಛೇರಮಲಾದೀಹೀತಿ** ಮಚ್ಛೇರಲೋಭದೋಸಇಸ್ಸಾಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾದಿ ಚಿತ್ತಮಲೇಹಿ। **ಅನುಪಲಿತ್ತಟ್ಠೇನಾತಿ** ಅನುಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠತಾಯ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಮಚ್ಛೇರಮಲಾದೀನಂ। ಏತೇಸಂ ಏವ **ದುರಾಸದಟ್ಠೇನ**। **ಅಸನ್ತಾಸನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಅಸನ್ತಾಸಹೇತುಭಾವೇನ। ಯೋ ಹಿ ದಾಯಕೋ ದಾನಪತಿ, ಸೋ ಸಮ್ಪತಿಪಿ ನ ಕುತೋಚಿ ಸನ್ತಸತಿ, ಪಗೇವ ಆಯತಿಂ। **ಬಲವನ್ತಟ್ಠೇನಾತಿ** ಮಹಾಬಲವತಾಯ। ದಾಯಕೋ ಹಿ ದಾನಪತಿ ಸಮ್ಪತಿ ಪಕ್ಖಬಲೇನ ಬಲವಾ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಂ ಪನ ಕಾಯಬಲಾದೀಹಿ। **ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಟ್ಠೇನಾತಿ** "ವುಡ್ಢಿಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಅಭಿಸಮ್ಮತಭಾವೇನ। ವಿಪತ್ತಿತೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಯನಂ **ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಸಮ್ಪಾಪನಂ**।

ಇದಾನಿ ಮಹಾಬೋಧಿಚರಿಯಭಾವೇನಪಿ ದಾನಗುಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ದಾನಂ ನಾಮೇತ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅತ್ತಾನಂ ನಿಯ್ಯಾದೇನ್ತೇನಾತಿ** ಏತೇನ ದಾನಫಲಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಸ್ಸನ್ತಾ ಮಹಾಪುರಿಸಾ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕೋ ನಾಮ ವಿಞ್ಞುಜಾತಿಕೋ ಬಾಹಿರೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸಙ್ಗಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಓವಾದಂ ದೇತಿ। ಇದಾನಿ ಯಾ ಲೋಕಿಯಾ ಲೋಕುತ್ತರಾ ಚ ಉಕ್ಕಂಸಗತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ, ತಾ ಸಬ್ಬಾ ದಾನತೋಯೇವ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ದಾನಞ್ಹೀ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸಕ್ಕಮಾರಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಏವ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿ ಪನ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಚ ಪರಹಿತಾಯ ಚಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಾ ತಾಸಂ ಪರತೋ ವುತ್ತಾ। ಏತಾ ಲೋಕಿಯಾ, ಇಮಾ ಪನ ಲೋಕುತ್ತರಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಾಸುಪಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠುಕ್ಕಟ್ಠತರುಕ್ಕಟ್ಠತಮಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ ಕಮೇನ ಞಾಣತ್ತಯಂ ವುತ್ತಂ। ತೇಸಂ ಪನ ದಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಏತೇನೇವ ತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ದೀಪಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದಾನಞ್ಚ ನಾಮ ಹಿತಜ್ಝಾಸಯೇನ, ಪೂಜಾವಸೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಸ್ಸ ಪರೇಸಂ ಪರಿಚ್ಚಜನಂ, ತಸ್ಮಾ ದಾಯಕೋ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪರೇಸಂ ಸನ್ತಕಂ ಹರಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಟ್ಠಾನಮೇತನ್ತಿ ಆಹ - "**ದಾನಂ ದದನ್ತೋ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀ**"ತಿ। **ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರಸದಿಸೋ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ನತ್ಥಿ** ಸೋಭಾವಿಸೇಸಾವಹತ್ತಾ ಸೀಲಸ್ಸ। **ಸೀಲಪುಪ್ಫಸದಿಸಂ ಪುಪ್ಫಂ ನತ್ಥೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸೀಲಗನ್ಧಸದಿಸೋ ಗನ್ಧೋ ನತ್ಥೀತಿ** ಏತ್ಥ "ಚನ್ದನಂ ತಗರಂ ವಾಪೀ"ತಿಆದಿಕಾ (ಧ॰ ಪ॰ ೫೫; ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೧.೧) ಗಾಥಾ - "ಗನ್ಧೋ ಇಸೀನಂ ಚಿರದಿಕ್ಖಿತಾನಂ, ಕಾಯಾ ಚುತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಮಾಲುತೇನಾ"ತಿಆದಿಕಾ (ಜಾ॰ ೨.೧೭.೫೫) ಜಾತಕಗಾಥಾಯೋ ಚ ಆಹರಿತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ಸೀಲಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಆಭರಣಞ್ಚೇವ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ಚ ಗನ್ಧವಿಲೇಪನಞ್ಚ ದಸ್ಸನೀಯಭಾವಾವಹಞ್ಚ। ತೇನಾಹ "**ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರೇನ ಹೀ**"ತಿಆದಿ।

ಅಯಂ ಸಗ್ಗೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಇದಂ ಮಜ್ಝಿಮೇಹಿ ಛನ್ದಾದೀಹಿ ಸಮಾದಾನಸೀಲಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತೇನಾಹ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ -

"ಹೀನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ, ಖತ್ತಿಯೇ ಉಪಪಜ್ಜತಿ।

ಮಜ್ಝಿಮೇನ ಚ ದೇವತ್ತಂ, ಉತ್ತಮೇನ ವಿಸುಜ್ಝತೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೮.೭೫; ೨.೨೨.೪೨೯; ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೨.೭೫-೭೬)।

ಇಟ್ಠೋತಿ ಸುಖೋ। **ಕನ್ತೋ**ತಿ ಕಮನೀಯೋ। **ಮನಾಪೋ**ತಿ ಮನವಡ್ಢನಕೋ। ತಂ ಪನ ತಸ್ಸ ಇಟ್ಠಾದಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನಿಚ್ಚಮೇತ್ಥ ಕೀಳಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ದೋಸೋತಿ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿನಾ ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಾದಿನಾ ಚ ದೂಸಿತಭಾವೋ, ಯತೋ ತೇ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಚಿತ್ತಂ ನಾರಾಧೇನ್ತಿ । ಅಥ ವಾ ಆದೀನಂ ವಾತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ **ಆದೀನವೋ,** ಪರಮಕಪಣತಾ। ತಥಾ ಚ ಕಾಮಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚುಪತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ಲಾಮಕಭಾವೋ**ತಿ ಅಸೇಟ್ಠೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ, ಸೇಟ್ಠೇಹಿ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನಿಹೀನಭಾವೋ। **ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ವಿಬಾಧಕತಾ ಉಪತಾಪತಾ ಚ।

ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯತ್ತಕಾ ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವಾ, ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ತತ್ತಕಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಾ। ಅಪಿಚ - "ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ನಾಮೇತಂ ಅಸಮ್ಬಾಧಂ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಕಾಮೇಹಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಕಾಮಸಞ್ಞಾಯ, ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೇಹಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಕಾಮಪರಿಳಾಹೇಹಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾದಸಞ್ಞಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೨೬; ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೭೫-೭೬) ನಯೇನ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸೇ ಪಕಾಸೇಸಿ,** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಝಾನಾದೀಸು ಚ ಗುಣೇ ವಿಭಾವೇಸಿ ವಣ್ಣೇಸಿ। **ಕಲ್ಲಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಪವತ್ತಿತದೇಸನಾಯ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದೀನಂ ಚಿತ್ತದೋಸಾನಂ ವಿಗತತ್ತಾ ಉಪರಿದೇಸನಾಯ ಭಾಜನಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಕಮ್ಮಕ್ಖಮಚಿತ್ತಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದಯೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ರೋಗಭೂತಾ , ತದಾ ತೇ ವಿಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **"ಅರೋಗಚಿತ್ತ"**ನ್ತಿ। ದಿಟ್ಠಿಮಾನಾದಿಕಿಲೇಸವಿಗಮೇನ **ಮುದುಚಿತ್ತಂ**। ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಿವಿಗಮೇನ **ವಿನೀವರಣಚಿತ್ತಂ**। ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಉಳಾರಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಯೋಗೇನ **ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತಂ**। ತತ್ಥ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಂ**। ಯದಾ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅಥ ವಾ **ಕಲ್ಲಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದವಿಗಮೇನ ಅರೋಗಚಿತ್ತಂ। **ಮುದುಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಬ್ಯಾಪಾದವಿಗಮೇನ ಮೇತ್ತಾವಸೇನ ಅಕಥಿನಚಿತ್ತಂ। **ವಿನೀವರಣಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚವಿಗಮೇನ ವಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ವಿಗತತ್ತಾ ತೇನ ಅಪಿಹಿತಚಿತ್ತಂ। **ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಥಿನಮಿದ್ಧವಿಗಮೇನ ಸಮ್ಪಗ್ಗಹಿತವಸೇನ ಅಲೀನಚಿತ್ತಂ। **ಪಸನ್ನಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವಿಗಮೇನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಸೇಸಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿಆದಿನಾ ಉಪಮಾವಸೇನ ಉಪಾಲಿಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗನಿಪ್ಫಾದನಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಪಗತಕಾಳಕ**ನ್ತಿ ವಿಗತಕಾಳಕಂ। **ಸಮ್ಮದೇವಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಏವ। **ರಜನ**ನ್ತಿ ನೀಲಪೀತಾದಿರಙ್ಗಜಾತಂ। ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾತಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ ಪಭಸ್ಸರಂ ಭವೇಯ್ಯ। **ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆಸನೇ**ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ಏವ ನಿಸಜ್ಜಾಯಂ। ಏತೇನಸ್ಸ ಲಹುವಿಪಸ್ಸಕತಾ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞತಾ ಸುಖಪಟಿಪದಾಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞತಾ ಚ ದಸ್ಸಿತಾ **ಹೋತಿ**। **ವಿರಜ**ನ್ತಿ ಅಪಾಯಗಮನೀಯರಾಗರಜಾದೀನಂ ವಿಗಮೇನ ವಿರಜಂ। ಅನವಸೇಸದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಮಲಾಪಗಮೇನ **ವೀತಮಲಂ**। **ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನ**ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ। **ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಆಕಾರದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ? ನನು ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಅಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ತಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತ**ನ್ತಿ ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಕಿಚ್ಚವಸೇನಾ"**ತಿ।

ತತ್ರಿದಂ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ - ವತ್ಥಂ ವಿಯ ಚಿತ್ತಂ, ವತ್ಥಸ್ಸ ಆಗನ್ತುಕಮಲೇಹಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವೋ ವಿಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ರಾಗಾದಿಮಲೇಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವೋ, ಧೋವನಸಿಲಾ ವಿಯ ಅನುಪುಬ್ಬೀಕಥಾ, ಉದಕಂ ವಿಯ ಸದ್ಧಾ, ಉದಕೇ ತೇಮೇತ್ವಾ ಊಸಗೋಮಯಛಾರಿಕಾಭರೇಹಿ ಕಾಳಕಪದೇಸೇ ಸಮ್ಮದ್ದಿತ್ವಾ ವತ್ಥಸ್ಸ ಧೋವನಪಯೋಗೋ ವಿಯ ಸದ್ಧಾಸಿನೇಹೇನ ತೇಮೇತ್ವಾ ಸತಿಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಹಿ ದೋಸೇ ಸಿಥಿಲೇ ಕತ್ವಾ ಸುತಾದಿವಿಧಿನಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸೋಧನೇ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ। ತೇನ ಪಯೋಗೇನ ವತ್ಥೇ ಕಾಳಕಾಪಗಮೋ ವಿಯ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇನ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನಂ, ರಙ್ಗಜಾತಂ ವಿಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ತೇನ ಸುದ್ಧಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಪಭಸ್ಸರಭಾವೋ ವಿಯ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗೇನ ಪರಿಯೋದಪನನ್ತಿ।

ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋತಿ ವತ್ವಾ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಞಾಣದಸ್ಸನತೋ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ತನ್ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ "**ಪತ್ತಧಮ್ಮೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪತ್ತಿ ಚ ಞಾಣಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಅಞ್ಞಾಪಿ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ "**ವಿದಿತಧಮ್ಮೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ವಿದಿತಧಮ್ಮತಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಏಕದೇಸನಾಪಿ ಹೋತೀತಿ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋ ವಿದಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಪರಿಯೋಗಾಳ್ಹಧಮ್ಮೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಸ್ಸ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಂಯೇವ ದೀಪೇತಿ। ಮಗ್ಗಞಾಣಞ್ಹಿ ಏಕಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪರಿಞ್ಞಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತಂ ನಿಪ್ಪದೇಸೇನ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಸಮನ್ತತೋ ಓಗಾಹನ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - "**ದಿಟ್ಠೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ಏತೇನಾತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ**"ತಿ। **ತಿಣ್ಣಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ**ತಿ ಸಪ್ಪಟಿಭಯಕನ್ತಾರಸದಿಸಾ ಸೋಳಸವತ್ಥುಕಾ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾ ಚ ತಿಣ್ಣಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ **ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ**। **ವಿಗತಕಥಂಕಥೋ**ತಿ ಪವತ್ತಿಆದೀಸು "ಏವಂ ನು ಖೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಿಕಾ **ವಿಗತಾ** ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ **ಕಥಂಕಥಾ**। ಸಾರಜ್ಜಕರಾನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೇಸು ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಸು ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ **ವೇಸಾರಜ್ಜಂ** ವಿಸಾರದಭಾವಂ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ **ಪತ್ತೋ**। ಅತ್ತನಾ ಏವ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ನ ತಸ್ಸ ಪರೋ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬೋ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**।

೭೧. **ಪಣ್ಡಿತೋ**ತಿ ಪಞ್ಞವಾ।

೭೨. **ತೇನ ಹಿ ಸಮ್ಮಾ**ತಿ ದೋವಾರಿಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಲ್ಲಪತಿಯೇವ, "**ಏತ್ಥೇವಾ**"ತಿ ತೇನ ವುತ್ತವಚನಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಪರಿದೇವತಾಯ। ತೇನಾಹ "**ಬಲವಸೋಕೇನ ಅಭಿಭೂತೋ**"ತಿ।

೭೩. **ತೇನೇವಾ**ತಿ ಯೇನ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನ ಆಸನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜತಿ, **ತೇನೇವ ಉದರೇ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ** "ಮಾಹಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಮಮ ಸರೀರೇನ ಫುಸಿ"ನ್ತಿ ಅನ್ತರಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನ ತಂ ಉದರೇ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। "ದತ್ತಪಞ್ಞತ್ತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೧) ವಿಯ ದತ್ತ-ಸದ್ದೋ ಏತ್ಥ ಬಾಲಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ "**ಜಳೋಸಿ ಜಾತೋ**"ತಿ। **ಉಪಟ್ಠಾಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೇನಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಉಪಟ್ಠಾಕಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಅನುಪಟ್ಠಾಕಭಾವೇನ।

೭೪. **ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಂ** ದಾರುಸಾಖಾದಿಮಯಂ। **ಬಹಲಬಹಲಂ ಪೀತಾವಲೇಪನಂ ರಙ್ಗಜಾತ**ನ್ತಿ ಅತಿವಿಯ ಬಹಲಂ ಪೀತವಣ್ಣಮಞ್ಜಿಟ್ಠಆದಿಅವಲೇಪನರಜನಂ। **ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಚ್ಛವಿಂ,** ಯಾ **ರಙ್ಗಂ ಪಿವತಿ। ನಿಲ್ಲೋಮತ**ನ್ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅನುಲಿಮ್ಪನೇನ। **ಖಣ್ಡಖಣ್ಡಿತ**ನ್ತಿ ಖಣ್ಡಖಣ್ಡಿತಭಾವಂ। **ರಙ್ಗಕ್ಖಮೋ** ರಜನಿಯೋ। ತೇನಾಹ "**ರಾಗಮತ್ತಂ ಜನೇತೀ**"ತಿ। **ಅನುಯೋಗ**ನ್ತಿ ಚೋದನಂ। **ವೀಮಂಸ**ನ್ತಿ ವಿಚಾರಣಂ। **ಥುಸೇ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ತಣ್ಡುಲಪರಿಯೇಸನಂ ವಿಯ ಕದಲಿಯಂ ಸಾರಪರಿಯೇಸನಂ ವಿಯ ಚ** ನಿಗಣ್ಠವಾದೇ ಸಾರವೀಮಂಸನಂ। ತತೋ ಏವ ಚ ತಂ ವೀಮಂಸನ್ತೋ **ರಿತ್ತಕೋ ತುಚ್ಛಕೋವ ಹೋತೀ**ತಿ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಚತುಸಚ್ಚವಿನಿಮುತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ತಞ್ಚ ವೀಮಂಸಿಯಮಾನಂ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಮೇವ ಜನೇತಿ, ಅತಪ್ಪಕಞ್ಚ ಅಸೇಚನಾಭಾವೇನಾತಿ ಆಹ "**ಚತುಸಚ್ಚಕಥಾ ಹೀ**"ತಿಆದಿ। **ಯಥಾ ಯಥಾ**ತಿ ಯದಿ ಖನ್ಧಮುಖೇನ ಯದಿ ಧಾತಾಯತನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಮುಖೇನ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಓಗಾಹಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಾನಂಯೇವ ಗೋಚರಭಾವತೋ ಗಮ್ಭೀರಮೇವ ಹೋತಿ। ಯೋ ಚೇತ್ಥ ಪಣ್ಡಿತೋ ನಿಪುಣೋ ಕತಪರಪ್ಪವಾದೋ ಪಣಿಧಾಯ ಸಬ್ಬಥಾಮೇನ ಚೋದನಂ ಆರಮ್ಭತಿ ತಸ್ಸ ಚೋದನಾ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಾಲೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಪುನ ಸುಚಿರಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ ವಿಚಾರೇನ್ತೇಸುಪಿ ವಿಮದ್ದಕ್ಖಮತೋ, ಏವಂ ತಥಾಗತವಾದೋ ಸ್ವಾಖ್ಯಾತಭಾವತೋತಿ ಆಹ "**ಅನುಯೋಗಕ್ಖಮೋ ವಿಮಜ್ಜನಕ್ಖಮೋ ಚಾ**"ತಿ।

೭೬. ವಿಸಯಪರಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಹತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಸೋಧೇತೀತಿ **ಧೀರೋ,** ಸ್ವಾಯಮಸ್ಸ ಧೀರಭಾವೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮ್ಮೋಹವಿದ್ಧಂಸನತಾಯಾತಿ ಆಹ - "**ಯಾ ಪಞ್ಞಾ...ಪೇ॰... ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸಾ**"ತಿ। **ಪಭಿನ್ನಖೀಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಸಬ್ಬಚೇತೋಖೀಲಸ್ಸ, ಕಿಲೇಸಮಚ್ಚುಮಾರವಿಜಯೇನೇವ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಖನ್ಧಮಾರಾ ಜಿತಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಇಧ ಅಗ್ಗಹಣಂ। ಈಘ-ಸದ್ದೋ ದುಕ್ಖಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ "**ನಿದ್ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**"ತಿ। ತತ್ಥ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಿಲೇಸೇನ

ನಿದ್ದುಕ್ಖತಾ, ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿಪಾಕದುಕ್ಖೇನ ನಿದ್ದುಕ್ಖತಾ। ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಮುಯ್ಹನಾದಿವಸೇನ ವಿವಿಧಂ ಈಸನತೋ ವೀಸಂ, ವೀಸಮೇವ ವೇಸಂ, ರಾಗಾದೀತಿ ಆಹ - **"ವೇಸನ್ತರಸ್ಸಾತಿ ರಾಗಾದಿವೀಸಂ ತರಿತ್ವಾ ವಿತರಿತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸಾ"**ತಿ।

ತುಸಿತಸ್ಸಾತಿ ಕರುಣಾಯನವಸೇನ ತುಸಿಯಾ ಇತಸ್ಸ ಸಂವತ್ತಸ್ಸ। ಏವಂ ಸತಿ **"ಮುದಿತಸ್ಸಾ"**ತಿ ಇದಂ ಪುನರುತ್ತಮೇವ **ಹೋತಿ। ಮನುಜಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರಮಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಭಗವಾ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ವುತ್ತಾನಂ ವಕ್ಖಮಾನಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ಸದೇವಕಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಅಚ್ಛರಿಯೋ ಭಗವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ ಸಂಸಾರತೋ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಂ ನರತಿ ನೇತಿ ಪಾಪೇತೀತಿ ನರೋ, ನಾಯಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಸ **ನರಸ್ಸ,** ತೇನಾಹ **"ಪುನರುತ್ತ"**ನ್ತಿ। "ಮನುಜಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ವಾ "ನರಸ್ಸಾ"ತಿ ಪುನರುತ್ತಂ ಪದಂ। ಅತ್ಥವಸೇನ **ಅಞ್ಞಥಾ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಏಕೇಕಗಾಥಾಯ ದಸಗುಣಾ ನಪ್ಪಹೋನ್ತಿ,** ನ ಪೂರೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಿನೇತೀತಿ ವಿನಯೋ, ವಿನಯೋ ಏವ ವೇನೇಯಿಕೋತಿ ಆಹ **"ಸತ್ತಾನಂ ವಿನಾಯಕಸ್ಸಾ"**ತಿ। ವಿಞ್ಞೂನಂ ರುಚಿಂ ರಾತಿ, ಈರೇತೀತಿ ವಾ **ರುಚಿರೋ,** ಸ್ವಾಯಮಸ್ಸ ರುಚಿರಭಾವೋ ಕುಸಲತಾಯಾತಿ ಆಹ **"ಸುಚಿಧಮ್ಮಸ್ಸಾ"**ತಿ। ಪಭಾಸಕಸ್ಸಾತಿ ಞಾಣಾಲೋಕೇನ ಪಭಸ್ಸರಭಾವಕರಸ್ಸ। **ನಿಸ್ಸಙ್ಗಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಸುಪಿ ಪರಿಸಾಸು, ಸದೇವೇ ವಾ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಣ್ಹಾಪನಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ನಿಸ್ಸಟಸ್ಸ। **ಗಮ್ಭೀರಗುಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರೇಸಂ ಞಾಣೇನ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಭಾವಾ ಗಮ್ಭೀರಗುಣಸ್ಸ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞೇವ ಧಮ್ಮಾ ಗಮ್ಭೀರಾ"ತಿಆದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮)। ಅರಿಯಾಯ ವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ **ಮೋನಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ। ಧಮ್ಮೇ ಠಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಕಾಯೇ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ। **ಸಂವುತತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅರಕ್ಖಿಯಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಿತಾಯ ಸಂವುತಸಭಾವಸ್ಸ।

ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀತಿಆದೀಹಿ **ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ, ಪನ್ತಸೇನಾಸನಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿವಿತ್ತಸೇನಾಸನಸ್ಸ। **ಪಟಿಮನ್ತನಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಪರಪ್ಪವಾದಾನಂ ವಿಪರಾವತ್ತಮನ್ತನಪಞ್ಞಾಯ। **ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ** ಸಬ್ಬತೋ ಕಿಲೇಸಾನಂ ನಿಧುನನತೋ।

ಇಸಿಸತ್ತಮಸ್ಸಾತಿ ಸಬ್ಬಇಸೀಸು ಜೇಟ್ಠಸ್ಸ ಸಾಧುತಮಸ್ಸ। **ಸೇಟ್ಠಪ್ಪತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೇಟ್ಠಂ ಉತ್ತಮಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತಸ್ಸ। **ಅಕ್ಖರಾದೀನೀ**ತಿ ಅಕ್ಖರಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಕಾರ-ನಿರುತ್ತಿನಿದ್ದೇಸ-ಸಂಕಾಸನಪಕಾಸನ-ವಿವರಣ-ವಿಭಜನುತ್ತಾನೀಕರಣಾನೀತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನತ್ಥಪದಾನಿ। **ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ** ವಿನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಪಕಾಸನತೋ ಕಥನತೋ ಪದಕಸ್ಸ। ಪುರಿ-ಸದ್ದೋ "ಪುಬ್ಬೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥೋತಿ ಆಹ - **"ಪುರಿನ್ದದಸ್ಸಾತಿ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಧಮ್ಮದಾನದಾಯಕಸ್ಸಾ"**ತಿ। ಭಗವಾ ಅಸಯ್ಹಂ ಸಹಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಸಮತ್ಥಸ್ಸಾ"**ತಿ। ತೇನಾಹ - "ತಥಾಗತಂ ಬುದ್ಧಮಸಯ್ಹಸಾಹಿನ"ನ್ತಿ (ಇತಿವು॰ ೩೮)। **ತೇ ಪತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇ ಗುಣೇ ಅನವಸೇಸತೋ ಪತ್ತಸ್ಸ। ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನಧಮ್ಮಂ ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಬ್ಯಾಕರಣೋ, ಬ್ಯಾಕರಣೋ ಏವ **ವೇಯ್ಯಾಕರಣೋ। ತನ್ತಿಪದ**ನ್ತಿ ತನ್ತಿಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಪದಂ।

ತಣ್ಹಾಬನ್ಧನೇನ ಸಬ್ಬೇನ ವಾ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನೇನ **ಅಬದ್ಧಸ್ಸ। ಮಹಾಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಮಹಾನುಭಾವಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ, ಮಹಾವಿಸಯಾಯ ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ। ಸಬ್ಬಾ ಹಿ ಭಗವತೋ ಪಞ್ಞಾ ಮಹಾನುಭಾವಾ, ಯಥಾಸಕಂ ವಿಸಯೇ ಮಹಾವಿಸಯಾ ಚ ಏಕಾದಿವಸೇನ ಅನವಸೇಸತೋ ಮಹಾವಿಸಯಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾವ। **ಆನುಭಾವದಸ್ಸನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಾಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾಪರಿಮೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ । **ಯಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ವಾ ಲೋಕೇನ ಪೂಜನೀಯಸ್ಸ । ಅಯಂ ಉಪಾಸಕೋ ಖುಜ್ಜುತ್ತರಾ ವಿಯ ಉಪಾಸಿಕಾ ಸೇಖಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪ್ಪತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನೇವ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಆಗತಾ"**ತಿ। **ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ವಿಸಯಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತೋ।

೭೭. **ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ**ತಿ ಸನ್ನಿಚಿತಾ, ಗನ್ಥಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಮೇ ಸತ್ತಾ**ತಿ ಯಂ ಯದೇವ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಾ ಸತ್ತಾ। **ಅತ್ತನೋವ ಚಿನ್ತಯನ್ತೀ**ತಿ ಅವೀತತಣ್ಹತಾಯ ಸಕಂಯೇವ ಪಯೋಜನಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಮತೇ ಞಾತಕೇ ಅನುಸೋಚನ್ತಾಪಿ ತೇಹಿ ಸಾಧೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಪಯೋಜನಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ಅನುಸೋಚನ್ತಿ। **ಉಣ್ಹಂ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಬಲವತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಾಪೇನ ಸನ್ತತ್ತಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಹದಯಟ್ಠಾನಂ ಖದಿರಙ್ಗಾರಸನ್ತಾಪಿತಂ ವಿಯ ಉಣ್ಹಂ ಅಹೋಸಿ। ತೇನಾಹ **"ಲೋಹಿತಂ ವಿಲೀಯಿತ್ಥಾ"**ತಿ। **ಪತ್ತಮತ್ತನ್ತಿ**

ಏಕಪತ್ತಪೂರಮತ್ತಂ। ಅಭಿಸಮಯಸಾಧಿಕಾಯ ಚತುಸಚ್ಚದೇಸನಾಯ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ದೇಸಿತತ್ತಾ ಆಹ - **‘ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಾ**’’ತಿ।

ಉಪಾಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭. ಕುಕ್ಕುರವತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೮. **ಕೋಲಿಯೇಸೂತಿ** ಬಹುವಚನವಸೇನಾಯಂ ಪಾಳಿ ಆಗತಾ। **ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇತಿ** ಅತ್ಥವಚನಂ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **‘‘ಸೋ ಹೀ**’’ತಿಆದಿ। ನ ನಿಯಮಿತೋತಿ ‘‘ಅಸುಕಮ್ಹಿ ನಾಮ ವಿಹಾರೇ’’ತಿ ನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತೋ। **ಸೇನಾಸನೇಯೇವಾತಿ** ಆವಾಸೇಯೇವ, ನ ರುಕ್ಖಮೂಲಾದಿಕೇ। ವೇಸಕಿರಿಯಾ ಘಾಸಗ್ಗಹಣಾದಿನಾ ಸಮಾದಾತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಗೋವತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ನಿಯುತ್ತೋ **ಗೋವತಿಕೋ**। ತೇನಾಹ **‘‘ಸಮಾದಿನ್ನಗೋವತೋ**’’ತಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹು ವೇದವೇದಿನೋ - ‘‘ಗಚ್ಛಂ ಭಕ್ಖೇತಿ, ತಿಟ್ಠಂ ಮುತ್ತೇತಿ, ಉಪಾಹಾ ಉದಕಂ ಧೂಪೇತಿ, ತಿಣಾನಿ ಛಿನ್ದತೀ’’ತಿಆದಿ। **ಅಯಂ ಅಚೇಲೋತಿ** ಅಚೇಲಕಪಬ್ಬಜ್ಜಾವಸೇನ **ಅಚೇಲೋ,** ಪುರಿಮೋ ಪನ ಗೋವತಿಕೋ **ಕುಕ್ಕುರವತಿಕೋತಿ** ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಅತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। **ಪಲಿಕುಣ್ಠಿತ್ವಾತಿ** ಉಭೋ ಹತ್ಥೇ ಉಭೋ ಪಾದೇ ಚ ಸಮಿಞ್ಜಿತ್ವಾ। ‘‘ಉಕ್ಕುಟಿಕೋ ಹುತ್ವಾ’’ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಗಮನಂ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನಂ ಗತೀತಿ ಆಹ - **‘‘ಕಾ ಗತೀತಿ ಕಾ ನಿಪ್ಫತ್ತೀ**’’ತಿ। ನಿಪ್ಫತ್ತಿಪರಿಯೋಸಾನಾ ಹಿ ವಿಪಾಕಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿ। ಕತೂಪಚಿತಕಮ್ಮವಸೇನ ಅಭಿಸಮ್ಪರೇತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯೋ,** ಪರಲೋಕೋ। ತತ್ಥಸ್ಸ ಚ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಆಹ - **‘‘ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಮ್ಹಿ ಕತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತೀ**’’ತಿ। **ಕುಕ್ಕುರವತಸಮಾದಾನನ್ತಿ** ಕುಕ್ಕುರಭಾವಸಮಾದಾನಂ, ‘‘ಅಜ್ಜ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಹಂ ಕುಕ್ಕುರೋ’’ತಿ ಕುಕ್ಕುರಭಾವಾಧಿಟ್ಠಾನಂ।

೭೯. **ಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ** ಯತ್ತಕಾ ಕುಕ್ಕುರವಿಕಾರಾ, ತೇಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ। ತೇನಾಹ **‘‘ಅನೂನ**’’ನ್ತಿ। **ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣನ್ತಿ** ತೇಹಿ ಅವೋಮಿಸ್ಸಂ। **ಕುಕ್ಕುರಾಚಾರನ್ತಿ** ಕುಕ್ಕುರಾನಂ ಗಮನಾಕಾರೋತಿಆದಿಆಚಾರೇನ ಕುಕ್ಕುರಭಾವಾಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತಮಾಹ। ತಥಾ ತಥಾ ಆಕಪ್ಪೇತಬ್ಬತೋ **ಆಕಪ್ಪೋ,** ಪವತ್ತಿಆಕಾರೋ। ಸೋ ಪನೇತ್ಥ ಗಮನಾದಿಕೋತಿ ಆಹ **‘‘ಕುಕ್ಕುರಾನಂ ಗಮನಾಕಾರೋ**’’ತಿಆದಿ। **ಆಚಾರೇನಾತಿ** ಕುಕ್ಕುರಸೀಲಾಚಾರೇನ। **ವತಸಮಾದಾನೇನಾತಿ** ಕುಕ್ಕುರವತಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ। ಕುಕ್ಕುರಚರಿಯಾದಿಯೇವ **ದುಕ್ಕರತಪಚರಣಂ**। ತೇನ ಗತಿವಿಪರಿಯೇಸಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ ಲದ್ಧಿ। **ಅಸ್ಸ** ಕುಕ್ಕುರವತಿಕಸ್ಸ **ಅಞ್ಞಾ ಗತಿ ನತ್ಥೀತಿ** ಇತರಗತಿಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಇತರಾಸಂ ಪನ ಸಮ್ಭವೋ ಏವ ನತ್ಥೀತಿ। **ನಿಪಜ್ಜಮಾನನ್ತಿ** ವತಸೀಲಾದೀನಂ ಸಂಗೋಪನವಸೇನ ಸಿಜ್ಝಮಾನಂ। ಯಥಾ ಸಕಮ್ಮಕಧಾತುಸದ್ದಾ ಅತ್ಥವಿಸೇಸವಸೇನ ಅಕಮ್ಮಕಾ ಹೋನ್ತಿ ‘‘ವಿಬುದ್ಧೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಬುದ್ಧೋ ಕಮಲಸಣ್ಡೋ’’ತಿ, ಏವಂ ಅತ್ಥವಿಸೇಸವಸೇನ ಅಕಮ್ಮಕಾಪಿ ಸಕಮ್ಮಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **‘‘ನ ಪರಿದೇವಾಮಿ ನ ಅನುತ್ಥುನಾಮೀ**’’ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅನುತ್ಥುನಸದ್ದೋ** ಚ ಸಕಮ್ಮಕವಸೇನ ಪಯುಜ್ಜತಿ ‘‘ಪುರಾಣಾನಿ ಅನುತ್ಥುನ’’ನ್ತಿಆದೀಸು। **ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಯೋಗೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಗಾಥಾಯಞ್ಚ ಅನುತ್ಥುನನರೋದನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೮೦. **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ** ಇಮಿನಾ **ಗೋವತನ್ತಿ** ಗೋವತಸಮಾದಾನಂ। **ಗೋಸೀಲನ್ತಿ** ಗವಾಚಾರಂ। **ಗೋಚಿತ್ತನ್ತಿ** ‘‘ಅಜ್ಜ ಪಟ್ಠಾಯ ಗೋಹಿ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಅತಿದಿಸತಿ। ಗ್ವಾಕಪ್ಪೇ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅವಸಿಟ್ಠಂ **‘‘ಕುಕ್ಕುರಾಕಪ್ಪೇ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವಾ**’’ತಿ ಇಮಿನಾವ ಅತಿದಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಿಟ್ಠಞ್ಚ **ಯಥಾ ಪನ ತತ್ಥಾ**ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಮೇವ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಕುಕ್ಕುರವತಾದೀಸು ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೮೧. **ಏಕಚ್ಚಕಮ್ಮಕಿರಿಯಾವಸೇನಾತಿ** ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣಪ್ಪಸಙ್ಗೇನ। **ಇಮೇಸನ್ತಿ** ಗೋವತಿಕಕುಕ್ಕುರವತಿಕಾನಂ। **ಕಿರಿಯಾತಿ** ಗೋವತಭಾವನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಕಿರಿಯಾ। **ಪಾಕಟಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ‘‘ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮಚತುಕ್ಕೇ ಇದಂ ನಾಮ ಕಮ್ಮಂ ಭಜತೀ’’ತಿ ಪಾಕಟಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಕಾಳಕನ್ತಿ (ಅಂ ನಿಂ ಟೀಂ ೨.೪.೨೩೨) ಮಲೀನಂ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಪಭಸ್ಸರಭಾವಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಮ್ಮಪಥಸಮ್ಪತ್ತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ "**ದಸಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥ**"ನ್ತಿ। **ಕಣ್ಹನ್ತಿ** ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಹೇತುತೋ ವಾ ಕಣ್ಹಂ। ತೇನಾಹ "**ಕಣ್ಹವಿಪಾಕ**"ನ್ತಿ। ಅಪಾಯೂಪಪತ್ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ದೋಭಗ್ಗಿಯಂ ಕಣ್ಹವಿಪಾಕೋ, ಯಥಾ ತಮಭಾವೋ ವುತ್ತೋ, ಏಕತ್ತನಿದ್ದೇಸೇನ ಪನ "**ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ, ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪನತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಕ್ಕನ್ತಿ** ಓದಾತಂ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಭಸ್ಸರಭಾವಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತಿಹೇತುತೋ ವಾ ಸುಕ್ಕಂ। ತೇನಾಹ "**ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕ**"ನ್ತಿ। ಸಗ್ಗೂಪಪತ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಸೋಭಗ್ಗಿಯಞ್ಚ ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕೋ, ಯಥಾ ಚ ಜೋತಿಭಾವೋ ವುತ್ತೋ, ಏಕತ್ತನಿದ್ದೇಸೇನ ಪನ "**ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ, ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪನತೋತಿ ಅತ್ಥೋ, **ವೋಮಿಸ್ಸಕಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಕಾಲೇನ ಕಣ್ಹಂ, ಕಾಲೇನ ಸುಕ್ಕನ್ತಿ ಏವಂ ಮಿಸ್ಸಕವಸೇನ ಕತಕಮ್ಮಂ। "**ಸುಖದುಕ್ಖವಿಪಾಕ**"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಮಿಸ್ಸಕಕಮ್ಮಞ್ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಮಞ್ಞಾ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತಿಹೇತುತಾಯಾತಿ, ಅಪಚ್ಚಯಗಾಮಿತಾಯ ತದುಭಯವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರಕಮ್ಮಸ್ಸ ಇಧ ಸುಕ್ಕಪರಿಯಾಯೋಪಿ ನ ಇಚ್ಛಿತೋತಿ ಆಹ - "**ಉಭಯ...ಪೇ... ಅಸುಕ್ಕನ್ತಿ ವುತ್ತ**"ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಉಭಯವಿಪಾಕಸ್ಸಾತಿ** ಯಥಾಧಿಗತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಸ್ಸ। ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಹಿ ವಿಪಾಕೋ ಇಧ "ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನ ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಸುದ್ಧೋ।

ಸದುಕ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಸದುಕ್ಖಂ, ದುಕ್ಖಸಂವತ್ತನಿಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚೇತನಾ ಧುರಂ, ಉಪಾಲಿಸುತ್ತೇ (ಮಂ ನಿಂ ೨.೫೬) ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ಇಧ ಸಾಧಯತಿ ವಿಜಾನನತ್ಥಂ। **ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾತಿ** ಆಯೂಹಿತ್ವಾ। ತಂ ಪನ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯಸಿದ್ಧಿತೋ ಸಂಕಡ್ಢನಂ ಪಿಣ್ಡನಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಆಹ - "**ಸಙ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ, ಪಿಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ, **ಸದುಕ್ಖಂ ಲೋಕನ್ತಿ** ಅಪಾಯಲೋಕಮಾಹ। **ವಿಪಾಕಫಸ್ಸಾತಿ** ಫಸ್ಸಸೀಸೇನ ತತ್ಥ ವಿಪಾಕಪವತ್ತಮಾಹ। **ಭೂತಕಮ್ಮತೋತಿ** ನಿಬ್ಬತ್ತಕಮ್ಮತೋ ಅತ್ತನಾ ಕತೂಪಚಿತಕಮ್ಮತೋ। **ಯಥಾಭೂತನ್ತಿ** ಯಾದಿಸಂ। **ಕಮ್ಮಸಭಾಗವಸೇನಾತಿ** ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕವಸೇನ। **ಉಪಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ** ಅಪದಾದಿಭೇದಾ ಉಪಪತ್ತಿ। **ಕಮ್ಮೇನ ವಿಯ ವುತ್ತಾತಿ** ಯಂ ಕರೋತಿ, ತೇನ ಉಪಪಜ್ಜತೀತಿ ಏಕಕಮ್ಮೇನೇವ ಜಾಯಮಾನಾ ವಿಯ ವುತ್ತಾ ಅಪದಾದಿಭೇದಾ। **ಉಪಪತ್ತಿ ಚ ನಾಮ ವಿಪಾಕೇನ ಹೋತಿ** ವಿಪಾಕೇ ಸಮ್ಭವನ್ತೇ ಏಕಂಸೇನ ತೇ ಉಪಪತ್ತಿವಿಸೇಸಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ "ತೇನ ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಉಪಪತ್ತಿಕಮ್ಮಹೇತುಕಾ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ "**ಯಸ್ಮಾ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ। **ಯೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ** ಯೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ ವಿಪಚ್ಚಮಾನೇನ ಅಯಂ ಸತ್ತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ತಂಕಮ್ಮವಿಪಾಕಫಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಭೂತಾ ಫಸ್ಸಾ। ಕಮ್ಮೇನ ದಾತಬ್ಬಂ ದಾಯಂ ತಬ್ಬಿಪಾಕಂ ಆದಿಯನ್ತೀತಿ **ಕಮ್ಮದಾಯಾದಾ,** ಫಸ್ಸಾ। ಕಮ್ಮಸ್ಸ ದಾಯಜ್ಜತಾ ಕಮ್ಮಫಲಸ್ಸ ದಾಯಜ್ಜಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಕಮ್ಮದಾಯಜ್ಜಾ**"ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಕಮ್ಮಮೇವ ನೇಸಂ ದಾಯಜ್ಜಂ ಸನ್ತಕ**"ನ್ತಿ।

ತಿಸ್ಸೋ ಚ ಹೇಟ್ಠಿಮಜ್ಝಾನಚೇತನಾತಿ ಇದಂ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝವೇದನಂ ವೇದಿಯನಏಕನ್ತಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಹೇತುಭಾವಸಾಧನಂ। ಯದಿ ಏವಂ ಯಥಾವುತ್ತಾ **ಝಾನಚೇತನಾ ತಾವ ಹೋತು** ಏಕನ್ತಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುಭಾವತೋ। **ಕಾಮಾವಚರಾ ಕಿನ್ತೀತಿ** ಕಾಮಾವಚರಾ ಪನ ಕುಸಲಚೇತನಾ ತಂಸಭಾವಾಭಾವತೋ ಕಿನ್ತಿ ಕೇನ ಪಕಾರೇನ **ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮನೋಸಙ್ಖಾರೋ ನಾಮ ಜಾತೋತಿ** ಚೋದೇತಿ, ಇತರೋ ಪನ ನ ಸಬ್ಬಾ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾ ತಥಾ ಗಹಿತಾ, ಅಥ ಖೋ ಏಕಚ್ಚಾ ಝಾನಚೇತನಾನುಕೂಲಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಕಸಿಣಸಜ್ಜನಕಾಲೇ ಕಸಿಣಾಸೇವನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭನ್ತೀ**"ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ ಕಸಿಣಾಸೇವನಚೇತನಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ಸಾ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಸಾಧಿಕಾ। ತೇನ **ಕಾಮಾವಚರಚೇತನಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಚೇತನಾಯ ಘಟಿತಾತಿ** ಕಸಿಣಸಜ್ಜನಚೇತನಾಪಿ ಕದಾಚಿ ತಾದಿಸಾ ಹೋತೀತಿ ಗಹಿತಾ। ಪರಿಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಹಿ ಪವತ್ತಾ ಭಾವನಾಮಯಾ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಆಸನ್ನತಾಯ ವುತ್ತಾ। **ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚೇತನಾ ತತಿಯಜ್ಝಾನಚೇತನಾಯ ಘಟಿತಾತಿ** ಇದಂ ಏಕತ್ತಕಾಯಏಕತ್ತಸಞ್ಞೀಸತ್ತಾವಾಸವತಾಯ ತಂಸರಿಕ್ಖಕಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಿ ಈದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು ಸುಖಸರಿಕ್ಖತಾ, ಏವಂ ಸನ್ತಸಭಾವತಾ ಞಾಣಸಹಿತತಾ ಚ। ಕೇಚಿ ಪನ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚೇತನಾನುಗುಣಾತಿ ನಿದಸ್ಸೇನ್ತಾ ಕಸಿಣಸಜ್ಜನಕಾಲೇ

ಕಸಿಣಜ್ಝಾನಕಾಲೇ ಕಸಿಣಾಸೇವನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತೀತಿ ತತಿಯಜ್ಝಾನಚೇತನಾಯ ಆಸನ್ನಘಟಿತತಾ ವುತ್ತಾತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಂ, ವುತ್ತನಯೇನೇವ ತಾಸಂ ಘಟಿತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಉಭಯಮಿಸ್ಸಕವಸೇನಾತಿ** ಉಭಯೇಸಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಮಿಸ್ಸಕಭಾವವಸೇನ। **ವೇಮಾನಿಕಪೇತಾನನ್ತಿ** ಇದಂ ಬಾಹುಲ್ಲತೋ ವುತ್ತಂ, ಇತರೇಸಮ್ಪಿ ವಿನಿಪಾತಿಕಾನಂ ಕಾಲೇನ ದುಕ್ಖಂ ಹೋತಿಯೇವ।

ತಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾತಿ ತಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಾಪಾದನಾಯ। **ಯಾ ಚೇತನಾತಿ** ಯಾ ಅಪಚಯಗಾಮಿನಿಚೇತನಾ। **ಕಮ್ಮಂ ಪತ್ವಾತಿ** ಸುಖಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ **ಮಗ್ಗಚೇತನಾಯ ಅಞ್ಞೋ ಪಣ್ಡರತರೋ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ಅಚ್ಚನ್ತಪಾರಿಸುದ್ಧಿಭಾವತೋ। **ಅಕಣ್ಹಾ ಅಸುಕ್ಕಾತಿ ಆಗತಾತಿ** ಏತ್ಥ ಸುಕ್ಕಭಾವಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಾರಣಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ತೇನಾಹ **"ಇದಂ ಪನ ಕಮ್ಮಚತುಕ್ಕಂ ಪತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ।

೮೧. ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಪಕ್ಖೇತಿ ಅಚೇಳಕಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಕುಕ್ಕುರವತೇ ಚ। **ಯೋಗೇತಿ** ಞಾಯಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೋನೇನಾತಿ** ಯೋ ತಿತ್ಥಿಯಪರಿವಾಸೋ ತೇನ ಭಗವತಾ **ಪಞ್ಞತ್ತೋ**। ಯಂ ತಿತ್ಥಿಯಪರಿವಾಸಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। **ಘಂಸಿತ್ವಾ** ಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ ನಿಘಂಸೋಪಲೇ। **ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ** ಹತ್ಥೇನ ವಿಯ ಕುಲಾಲಭಾಜನಂ।

ವೂಪಕಟ್ಠೋತಿ ವಿವಿತ್ತೋ ಏಕೀಭೂತೋ। **ಪೇಸಿತತ್ತೋತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತಿ ಪೇಸಿತತ್ತೋ। ಕಾಮಂ **ತದನುತ್ತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಂ...ಪೇ॰... ವಿಹಾಸೀತಿ** ಇಮಿನಾವ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಾ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಾ ಹೋತಿ, ಆಯಸ್ಮತೋ ಪನ ಸೇನಿಯಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಕಿತ್ತನಪರಮೇತಂ ಉಜುಕಂ ಆಪನ್ನಅರಹತ್ತಭಾವದೀಪನಂ, ಯದಿದಂ "ಅಞ್ಞತರೋ ಖೋ ಪನಾ"ತಿಆದಿವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವಾ"**ತಿ। ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮೋಯೇವ ತಸ್ಸ ತೇಸಂ **ಅಬ್ಭನ್ತರತಾ**। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಕುಕ್ಕುರವತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೮. ಅಭಯರಾಜಕುಮಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೩. ಜಾತಿಯಾ ಅಸಮಾನೋ ನಿಹೀನಾಚರಿಯೋ ಪರದತ್ತೂಪಜೀವಿಕಾಯ ಮಾತುಯಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಜಾತೋ ಪಾದಸಿಕಪುತ್ತೋ। ನಿನ್ದಾವಸೇನ ವದತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾದೋ ಅಗುಣೋತಿ ಆಹ - **"ವಾದಂ ಆರೋಪೇಹೀತಿ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇಹೀ"**ತಿ। ನಿಬ್ಬತ್ತವಸೇನ ನಿರಯಂ ಅರಹತಿ, ನಿರಯಸಂವತ್ತನಿಯೇನ ವಾ ಕಮ್ಮೇನ ನಿರಯೇ ನಿಯುತ್ತೋ **ನೇರಯಿಕೋ**। **ಆಪಾಯಿಕೋತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅವೀಚಿಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಆಯುಕಪ್ಪಸಞ್ಞಿತಂ ಅನ್ತರಕಪ್ಪಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಕಪ್ಪಟ್ಠೋ**। ನಿರಯೂಪಪತ್ತಿಪರಿಹರಣವಸೇನ ತಿಕಿಚ್ಛಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋತಿ ತೇಕಿಚ್ಛೋ, ನ ತೇಕಿಚ್ಛೋ **ಅತೇಕಿಚ್ಛೋ**। **ದ್ವೇ ಅನ್ತೇ ಮೋಚೇತ್ವಾತಿ** ಫರುಸಂ ವಾ ಅಪ್ಪಿಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾತಿ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ತೇ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಅತ್ಥಂ ತತೋ ಬಹಿ ಕರೋನ್ತೋ ಉಗ್ಗಿಲತಿ ನಾಮ। ತಂ ಪನ ಏವಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಆಹ - **"ಉಗ್ಗಿಲಿತುಂ ಬಹಿ ನೀಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿತೀ"**ತಿ। ಏವಮೇವಾಯಂ ಪುಚ್ಛಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ಅಯಮೇತ್ಥ ದೋಸೋತಿ ತಂ ಅಪುಚ್ಛಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅಪನಯನ್ತೋ ಓಗಿಲತಿ ನಾಮ, ತಥಾ ಪನ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇನ್ತೋ ನ ಓಗಿಲತಿ ನಾಮ, ಭಗವಾ ಪನ ತಮತ್ಥಂ ಓಕಾಸಮ್ಪಿ ಅಕರೋನ್ತೋ ಉಭಯಥಾಪಿ ಅಸಕ್ಖೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಥಂ? ಭಗವಾ ಹಿ **"ನ ಖ್ವೇತ್ಥ ರಾಜಕುಮಾರ ಏಕಂಸೇನಾ"**ತಿ ವದನ್ತೋ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿಪರಿವತ್ತೇತಿ, ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ, ಏವಂ ತಾವ ಉಗ್ಗಿಲಿತುಂ ಅಸಕ್ಖಿ। "ನ ತತ್ರ ರಾಜಕುಮಾರ ಏಕಂಸೇನಾ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಏವ ಚ "ನಾಯಂ ಪುಚ್ಛಾ ಏವಂ ಅವಿಭಾಗೇನ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಪನ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ದೋಸಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ತಂ ಹಾರೇನ್ತೋ ಓಗಿಲಿತುಮ್ಪಿ ಸಕ್ಖತೀತಿ।

ಉಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥಾ ಪವತ್ತಿಯಾ। ಅಭಯೋ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ಕತಪರಿಚಯೋ ಛೇಕೋ ನಿಪುಣೋ ವಾದಸೀಲೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ವಿಚರತಿ। ತೇನಾಹ – "**ಸೋ ವಾದಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ 'ಏವಂ, ಭನ್ತೇ'ತಿ ಆಹಾ**"ತಿ।

೮೫. ಏವರೂಪನ್ತಿ ಯಾ ಪರೇಸಂ ಅಪ್ಪಿಯಾ ಅಮನಾಪಾ ದುರುತ್ತವಾಚಾ, ಏವರೂಪಾ ವಾಚಾ, ನ ಪನ ಫರುಸವಾಚಾ। ಫರುಸವಾಚಾಯ ಹಿ ಸೇತುಘಾತೋ ತಥಾಗತಾನಂ। ಚೇತನಾಫರುಸತಾಯ ಹಿ ಫರುಸವಾಚಾ ಇಚ್ಛಿತಾ, ನ ಪರೇಸಂ ಅಪ್ಪಿಯತಾಮತ್ತೇನ। **ನಟ್ಠಾ ನಿಗಣ್ಠಾ** ಓಗಿಲಿಕಾದಿಸಮ್ಮತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಏಕವಚನೇನ ವಿದ್ಧಂಸಿತತ್ತಾ।

೮೬. ದಾರಕಸ್ಸ ಅಙ್ಕೇ ನಿಸೀದನಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಲೇಸವಾದಿನೋ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಲೇಸವಾದಿನೋ**ತಿ ಛಲವಾದಿನೋ, ವಾದಮಗ್ಗೇ ವಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣತಾಯ ಲೇಸಮತ್ತೇನೇವ ವಾದಸೀಲಾ। **ಓಸಟಸಙ್ಗಾಮೋ**ತಿ ಅನೇಕವಾರಂ ಪರವಾದಮದ್ದನವಸೇನ ಓತಿಣ್ಣವಾದಸಙ್ಗಾಮೋ। **ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ**ತಿ ನಖೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಇಮಮೇವಾ**ತಿ ಯ್ವಾಯಂ ದಾರಕೋ ಅತ್ತನೋ ವಾದಭಙ್ಗಪರಿಹರಣತ್ಥಂ ಇಮಿನಾ ಅಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಾಪಿತೋ, ಇಮಮೇವ **ಅಸ್ಸ ದಾರಕಂ** ಉಪಮಂ ನಿಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ **ವಾದಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಿ**। "ಅಸ್ಸ ವಾದಂ ಅಪ್ಪಟಿತತಾಯ ಉಪಮಾಯ ಭಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ **ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ**।

ಅಪನೇಯ್ಯಂ ಅಸ್ಸ ಅಹನ್ತಿ ಅಸ್ಸ ದಾರಕಸ್ಸ ಮುಖತೋ ಅಹಂ ತಂ ಅಪನೇಯ್ಯಂ। ಅಭೂತತ್ಥೋವ ಅಭೂತಂ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನಾತಿ ಆಹ "**ಅಭೂತನ್ತಿ ಅಭೂತತ್ಥ**"ನ್ತಿ। ಅತಚ್ಛನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನನ್ತಿ ಆಹ "**ಅತಚ್ಛನ್ತಿ ನ ತಚ್ಛ**"ನ್ತಿ। **ಅಭೂತ**ನ್ತಿ ವಾ ಅಸನ್ತಂ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಅತಚ್ಛ**ನ್ತಿ ಅತಥಾಕಾರಂ। **ಅನತ್ಥಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕೇನ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೇನ ವಾ ಅನತ್ಥೇನ ಸಂಹಿತಂ, ಅನತ್ಥೇ ವಾ ಸಂಹಿತಂ, ನ ಅತ್ಥೋತಿ ವಾ ಅನತ್ಥೋ, ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಸಭಾವೋ, ತೇನ ಸಂಹಿತನ್ತಿ **ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ,** ಪಿಸುಣವಾಚಂ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಮೇತ್ಥ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸಪಿ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಸ್ಸ ಗಹಿತತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ದುಪ್ಪಯುತ್ತೋತಿ ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ। **ನ ತಂ ತಥಾಗತೋ ಭಾಸತಿ** ಅಭೂತತಾದಿದೋಸದುಟ್ಠತ್ತಾ। **ತಮ್ಪಿ ತಥಾಗತೋ ನ ಭಾಸತಿ** ಭೂತತ್ಥೇಪಿ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತತಾದಿದೋಸದುಟ್ಠತ್ತಾ।

ಠಾನಂ ಕಾರಣಂ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಠಾನಿಯಾ ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ಯ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ, ನ ಠಾನಿಯಾತಿ ಅಟ್ಠಾನಿಯಾ, ನಿಕ್ಕಾರಣಾ ಅಯುತ್ತಿಯುತ್ತಾ, ಸಾ ಏವ ಕಥಾತಿ **ಅಟ್ಠಾನಿಯಕಥಾ। ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಕಥಂ ಕಥೇಮಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಏವ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಂ ಛಲಕಥಂ ಕಥೇಮ।

ಗಾಮಿಕಮಹಲ್ಲಕೋ "ಇಮೇ ಮಂ ವಞ್ಚೇತುಕಾಮಾ, ಅಹಮೇವ ದಾನಿ ಇಮೇ ವಞ್ಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "**ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। "**ನ ಮಯಂ ದಾಸಾ**"**ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು** ಪುಬ್ಬೇ ತಥಾಕತಿಕಾಯ ಕತತ್ತಾ।

ತತಿಯಂ ತತಿಯಮೇವಾತಿ ದ್ವೀಸುಪಿ ಪಕ್ಖೇಸು ತತಿಯಂ ತತಿಯಮೇವ ವಾಚಂ। **ಭಾಸಿತಬ್ಬಕಾಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಯದಾ ಯಥಾ ಭಾಸಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ತದಾ ತಥೇವ ಚ ಭಾಸನತೋ ಭಾಸಿತಬ್ಬಂ ಕಾರಣಂ ಭಾಸಿತಬ್ಬಕಾಲಞ್ಚ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಭಾಸತಿ।

೮೭. ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಞಾಣೇನಾತಿ ಠಾನೇ ಏವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಞಾಣೇನ। ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾರಣೇ ತಸ್ಸ ತಂ ತಂ ಅವತ್ಥಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಞಾಣೇನ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಅವಬುಜ್ಝನಸಭಾವೋತಿ **ಧಮ್ಮಸಭಾವೋ**। ಧಮ್ಮೋ ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ಅನವಸೇಸೇ ವಾ ಯಾಥಾವತೋ ಉಪಧಾರೇತೀತಿ **ಧಮ್ಮಧಾತು,** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾ। ತೇನಾಹ "**ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ**"ನ್ತಿ। **ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿಜ್ಝನವಸೇನ, ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿದ್ಧನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ಹತ್ಥಗತಂ ಭಗವತೋ**"ತಿ।

ನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಾತಿ ಕಥಾಪರಿವಿಭಾಗೇನ ಅಯಮೇವ ದೇಸನಾ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಸೀತಿ।

ಅಭಯರಾಜಕುಮಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೯. ಬಹುವೇದನಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೮. **ಪಞ್ಚಕಙ್ಗೋ**ತಿ ವಡ್ಢಕೀಕಿಚ್ಚಸಾಧನೇ ವಾಸಿಆದಿಪಞ್ಚಕಂ ಅಙ್ಗಂ ಸಂಧನಂ ಏತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಪಞ್ಚಕಙ್ಗೋ। ಥಮ್ಭಾದಿವತ್ಥೂನಂ ಥಪನಟ್ಠೇನ **ಥಪತಿ। ಪಣ್ಡಿತಉದಾಯಿತ್ಥೇರೋ,** ನ ಕಾಳುದಾಯೀ ಥೇರೋ।

೮೯. ಪರಿಯಾಯತಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ವತ್ತೇತೀತಿ **ಪರಿಯಾಯೋ,** ಕಾರಣಂ। ವೇದನಾಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ ಚ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಭಾವೋ **ಕಾರಣಂ**। ತೇನಾಹ – “**ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವಸೇನ ದ್ವೇ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**”ತಿ। ತತ್ಥ ಪಸಾದಕಾಯಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ ಕಾಯಿಕಾ, ಚೇತೋಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ ಚೇತಸಿಕಾ। **ಸುಖಾದಿವಸೇನ ತಿಸ್ಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸುಖನದುಕ್ಖನುಪೇಕ್ಖನಾನಿ ಸುಖಾದಿವೇದನಾಯ ಕಾರಣಂ। ತಾನಿ ಹಿ ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸುಖಾದಿಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿ, ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಯಥಾರಹಂ ಕಾರಣಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಉಪವಿಚಾರವಸೇನಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಉಪೇಚ್ಚ ಸವಿಸೇಸಪವತ್ತಿವಸೇನ। ಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ ಪವತ್ತತಿ, ಆರಮ್ಮಣತಾಯ ತಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಇತರವೇದನಾಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠತಾಯ ಸವಿಸೇಸಂ ತತ್ಥ ಪವತ್ತಿ। ತೇನಾಹ “**ಸೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ರೂಪಂ ಉಪವಿಚರತೀ**”ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸವೇದನಾಸು **ಗೇಹಸ್ಸಿತಾನೀ**ತಿ ಗೇಹನಿಸ್ಸಿತಾನಿ।

೯೦. **ಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ “ಇದಮೇತ್ಥ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿನ್ತಿ ವದಾಮೀ”ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ**ತಿ ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಸುತ್ತೇ – “ದ್ವೇಪಾನನ್ದ, ವೇದನಾ ವುತ್ತಾ”ತಿ ದ್ವೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ಏಕಾಪಿ ಪನ ದಸ್ಸಿತಾ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ। **ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತು**ನ್ತಿ ಏಕಾಪಿ ವೇದನಾ ವುತ್ತಾ ಮಯಾ ಪರಿಯಾಯೇನ, ಏವಂ ಸತಿ ದ್ವೇಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ವಾದಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತುಂ। ಕಥಂ ಪನ ಏಕಾ ವೇದನಾ ವುತ್ತಾತಿ? ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಯಿತಂ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ, ಇದಮೇತ್ಥ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿನ್ತಿ ವದಾಮೀತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಇತಿವುತ್ತಕವಣ್ಣನಾಯಂ** (ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೨ ಆದಯೋ) ಪರಮತ್ಥದೀಪನಿಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕಥಂ ಪನೇತ್ಥ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥೇ ಅರೂಪೇಸು ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧೇ ಸುಖಂ ಉದ್ಧತನ್ತಿ ಆಹ “**ಏತ್ಥ ಚಾ**”ತಿಆದಿ। **ಸನ್ತಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮಾನಂ ವೂಪಸನ್ತಭಾವೇನ। **ಪಣೀತಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಭಾವನಾವಿಸೇಸವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಅತಪ್ಪಕಭಾವೇನೇವ ಸೇಟ್ಠಭಾವೇನ ಚ, ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇನ ಪಧಾನಭಾವಂ ನೀತನ್ತಿಪಿ ಪಣೀತಂ। **ವೇದಯಿತಸುಖಂ** ನಾಮ ವೇದನಾಭೂತಂ ಸುಖನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। **ಅವೇದಯಿತಸುಖಂ ನಾಮ ಯಾವತಾ ನಿದ್ದುಕ್ಖತಾ, ತಾವತಾ ಸುಖನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ**।ಅಥ ವಾ **ನಿರೋಧೋ** ಸುಟ್ಠು ಖಾದತಿ ಖನತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಾಬಾಧನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ ಸತ್ತಾಹಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿರುಜ್ಝನತೋ। ತೇನಾಹ “**ನಿದ್ದುಕ್ಖಭಾವಸಙ್ಖಾತೇನ ಸುಖಟ್ಠೇನಾ**”ತಿ।

೯೧. **ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ** ಭವೇ, ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ, ಅವತ್ಥಾಯ ವಾ ನಿದ್ದುಕ್ಖಭಾವೋ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖತಾ ಅನುಪಲಬ್ಭನೇನ ದುಕ್ಖವಿವಿತ್ತಂ, ತಂ ಸುಖಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಬಹುವೇದನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೦. ಅಪಣ್ಣಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೩. **ನಾನಾವಿಧಾತಿ** ನಾನಾವಿಧದಿಟ್ಠಿಕಾ **ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಮತ್ತೇನ ಸಮಣಾ, ಜಾತಿಮತ್ತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ। **ದಸ್ಸನನ್ತಿ** ದಿಟ್ಠಿ। **ಗಹಿತನ್ತಿ** ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ಗಹಿತಂ। ಇತಿ ತೇ ಅತ್ತನೋ ದಸ್ಸನಂ ಗಹೇತುಕಾಮಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। **ವಿನಾ ದಸ್ಸನೇನ ಲೋಕೋ ನ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ** ವಿಮೋಕ್ಖಭಾವನಾಯ ಏಕೇನ ದಸ್ಸನೇನ ವಿನಾ ಲೋಕೋ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖತೋ ನ ನಿಗಚ್ಛತಿ। **ಏಕದಿಟ್ಠಿಯಮ್ಪಿ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು** ಸದ್ಧಾಕಾರಾಭಾವತೋ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಇಮಾಯ ದೇಸನಾಯ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಪರೀತೇ ಸದ್ಧೇಯ್ಯವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸದ್ಧಾ "ಆಕಾರವತೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಲೋಕೇ ಅವಿಪರೀತಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಅಯಮೇವೇಸಾತಿ ಪವತ್ತಾ ಮಗ್ಗಸಾಧನಗತಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಕಾರಣಭಾವತೋ ತನ್ನಿಸ್ಸಯಾ ಸದ್ಧಾ, ಸಾ **ಆಕಾರವತೀತಿ** ವುತ್ತಾ। ಅವತ್ಥುಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸದ್ಧಾ ಅಯುತ್ತಕಾರಣತಾಯ ನ ಆಕಾರವತೀ। **ಆಕಾರವತೀತಿ** ಏತ್ಥ **ವತೀ**-ಸದ್ದೋ ನ ಕೇವಲಂ ಅತ್ಥಿತಾಮತ್ತದೀಪಕೋ, ಅಥ ಖೋ ಅತಿಸಯತ್ಥದೀಪಕೋ ಪಾಸಂಸತ್ಥದೀಪಕೋ ವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ **ಆಕಾರವತೀತಿ** ಸದ್ಧೇಯ್ಯವತ್ಥುವಸೇನ ಅತಿಸಯಕಾರಣವತೀತಿ ವಾ ಪಾಸಂಸಕಾರಣವತೀತಿ ವಾ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪಣ್ಣಕೋತಿ** ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಕಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇತುಂ ಆರದ್ಧಸ್ಸ ಪಯೋಗೋ ವಿರದ್ಧೋ, ತತ್ಥ ಅಕಾರಕೋ ವಿಯ ಹೋತಿ ಪುನಪಿ ಆರಭಿತಬ್ಬತಾಯ। **ಅವಿರದ್ಧೋ** ಪನ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಾಧನತೋ ಅಪಣ್ಣಕೋ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪವತ್ತನತೋ ಏಕಂಸತೋ "ಅಪಣ್ಣಕೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ತೇನಾಹ "**ಅವಿರದ್ಧೋ ಅದ್ವೇಜ್ಝಗಾಮೀ ಏಕಂಸಗಾಹಿಕೋ**"ತಿ।

೯೪. **ತಬ್ಬಿಪಚ್ಚನೀಕಭೂತಾತಿ** ತಸ್ಸಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಚ್ಚನೀಕಭೂತಾ।

೯೫. **ನೇಸನ್ತಿ** ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ। **ಅಕುಸಲತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಭಾವೇತಿ** ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವೇ। **ಆನಿಸಂಸೋತಿ** ಸುದ್ಧವಿಪಾಕತಾ। **ವಿಸುದ್ಧಿಪಕ್ಖೋತಿ** ವಿಸುದ್ಧಿಭಾವೋ ಪರಿಯೋದಾತತಾ। ಅಭೂತಧಮ್ಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಭಾವಸ್ಸ ಸಞ್ಞಾಪನಾ ಆಚಿಕ್ಖನಾ **ಅಭೂತಧಮ್ಮಸಞ್ಞಾಪನಾ**। ಸಾವಜ್ಜೇಸು ಪರಮವಜ್ಜೇ ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನೇ ಪಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಕುತೋ ಸುಸೀಲ್ಯಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹೋತಿ ಆಹ - "**ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸೇವ ಸುಸೀಲ್ಯಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತೀ**"ತಿ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋತಿ** ಏತ್ಥ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪರಲೋಕಾಭಾವಚಿನ್ತಾ, ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾ ಪರಲೋಕಾಭಾವವಾದಭೂತೋ ಮುಸಾವಾದೋ, ಅರಿಯಾನಂ ಪಚ್ಚನೀಕತಾದಯೋ। **ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನವಸೇನಾತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನವಸೇನ। **ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸಞ್ಞಾಪನಾದಿಕಾಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾ ತಥಾಪವತ್ತಾ ಅಕುಸಲಖನ್ಧಾ।

ಕಲಿಗ್ಗಹೋತಿ ಅನತ್ಥಪರಿಗ್ಗಹೋ। ಸೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ ಪರಾಜಯೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಪರಾಜಯಗ್ಗಾಹೋ**"ತಿ। **ದುಸ್ಸಮತ್ತೋತಿ** ಏತ್ಥ **ದು**-ಸದ್ದೋ "ಸಮಾದಿನ್ನೋ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ "**ದುಪ್ಪರಾಮಟ್ಠೋ**"ತಿ। ಯಥಾ ದುಪ್ಪರಾಮಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸಮಾದಿನ್ನೋ ದುಸ್ಸಮತ್ತೋ ದುಸಮಾದಿನ್ನೋ ವುತ್ತೋ। **ಸಕವಾದಮೇವ ಫರಿತ್ವಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ನತ್ಥಿಕವಾದಮೇವ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೭; ೩.೨೭-೨೮) ಅವಧಾರೇನ್ತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಓಕಾಸಅದಾನವಸೇನ ಫರಿತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "**ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ**"ತಿ। "ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿಆದಿ ಅಧಿಮುಚ್ಚನಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। **ರಿಞ್ಚತೀತಿ** ವಿವೇಚೇತಿ ಅಪನೇತಿ। ತೇನಾಹ "**ವಜ್ಜೇತೀ**"ತಿ।

೯೬. **ಕಟಗ್ಗಹೋತಿ** ಕತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಿದ್ಧಿಮೇವ ಕತ್ವಾ ಗಹಣಂ। ಸೋ ಪನ ಜಯಲಾಭೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಜಯಗ್ಗಾಹೋ**"ತಿ। **ಸುಗ್ಗಹಿತೋತಿ** ಸುಟ್ಠುಕರಣವಸೇನ ಗಹಿತೋ। **ಸುಪರಾಮಟ್ಠೋತಿ** ಸುಟ್ಠು ಪರಾಪರಂ ಆಸೇವನವಸೇನ ಆಮಟ್ಠೋ । ಉಭಯೇನಪಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತೂಪಚಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ, **ಸೋತ್ಥಿಭಾವಾವಹತ್ತಞ್ಚ** ಸಗ್ಗುಪಪತ್ತಿಸಂವತ್ತನತೋ ಪಾಪಸಭಾವಪಹಾನತೋ ಚ।

೯೭. **ಸಹತ್ಥಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾತಿ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೧೬೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೨.೩.೨೧೧) ಸಹತ್ಥೇನೇವ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಥಾವರಾದಯೋಪಿ ಇಧ ಸಹತ್ಥಕರಣೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। **ಪಚನಂ** ದಹನಂ ವಿಬಾಧನನ್ತಿ ಆಹ "**ದಣ್ಡೇನ ಪೀಳೇನ್ತಸ್ಸಾ**"ತಿ।

ಸೋಕಂ ಸಯಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಪರಸ್ಸ ಸೋಕಕಾರಣಂ ಸಯಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ, ಸೋಕಂ ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ। **ಪರೇಹಿ** ಅತ್ತನೋ ವಚನಕರೇಹಿ। **ಸಯಮ್ಪಿ ಫನ್ದತೋತಿ** ಪರಸ್ಸ ವಿಬಾಧನಪಯೋಗೇನ ಸಯಮ್ಪಿ ಫನ್ದತೋ। **ಅತಿಪಾತಯತೋತಿ** ಪದಂ ಸುದ್ಧಕತ್ತುಅತ್ಥೇ ಹೇತುಕತ್ತುಅತ್ಥೇ ಚ ವತ್ತತೀತಿ ಆಹ **"ಹನನ್ತಸ್ಸಪಿ ಹನಾಪೇನ್ತಸ್ಸಾಪೀ"**ತಿ।

ಘರಸ್ಸ ಭಿತ್ತಿ ಅನ್ತೋ ಬಹಿ ಚ ಸನ್ಧಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾ **ಘರಸನ್ಧಿ**। ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ನಿರವಸೇಸಮೇವ ಲೋಪೋತಿ **ನಿಲ್ಲೋಪೋ**। ಏಕಾಗಾರೇ ನಿಯುತ್ತೋ ವಿಲೋಪೋ **ಏಕಾಗಾರಿಕೋ**। ಪರಿತೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಪನ್ಥೇ ಹನನಂ **ಪರಿಪನ್ಥೋ**। **ಪಾಪಂ ನ ಕರೀಯತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಅಸತೋ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ **ನತ್ಥಿ ಪಾಪಂ**। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಸತ್ತಾ ಪಾಪಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಆಹ - **"ಸತ್ತಾ ಪನ ಕರೋಮಾತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತೀ"**ತಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಹೋತಿ "ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿಂಸಾದಿಕಿರಿಯಾ ನ ಅತ್ತಾನಂ ಫುಸತಿ ತಸ್ಸ ನಿಚ್ಚತಾಯ ನಿಬ್ಬಿಕಾರತ್ತಾ, ಸರೀರಂ ಪನ ಅಚೇತನಂ ಕಟ್ಠಕಲಿಙ್ಗರೂಪಮಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿಕೋಪಿತೇಪಿ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾಪ"ನ್ತಿ। **ಖುರನೇಮಿನಾತಿ** ನಿಸಿತಖುರಮಯನೇಮಿನಾ। ಗಙ್ಗಾಯ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾ ಅಪ್ಪತಿರೂಪದೇಸೋ, ಉತ್ತರದಿಸಾ ಪತಿರೂಪದೇಸೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ದಕ್ಖಿಣಞ್ಚೇ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ **"ದಕ್ಖಿಣತೀರೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಕ್ಖಳಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಮಹಾಯಾಗನ್ತಿ ಮಹಾವಿಜಿತಯಞ್ಞಸದಿಸಂ ಮಹಾಯಾಗಂ। **ಸೀಲಸಂಯಮೇನಾತಿ** ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕಸಂವರೇನ। **ಸಚ್ಚವಚನೇನಾತಿ** ಸಚ್ಚವಾಚಾಯ। ತಸ್ಸ ವಿಸುಂ ವಚನಂ ಲೋಕೇ ಗರುತರಪುಞ್ಞಸಮ್ಮತಭಾವತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೇಸು ಮುಸಾವಾದೋ ಗರು, ಏವಂ ಪುಞ್ಞಧಮ್ಮೇಸು ಸಚ್ಚವಾಚಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಏಕಂ ಧಮ್ಮಮತೀತಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೭೬)। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ** ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ವುತ್ತನಯೇನ। ತತ್ಥ ಹಿ - "ನತ್ಥಿ ಪಾಪಂ, ನತ್ಥಿ ಪಾಪಸ್ಸ ಆಗಮೋ"ತಿ ಆಗತಂ, ಇಧ "ಅತ್ಥಿ ಪುಞ್ಞಂ, ಅತ್ಥಿ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಆಗಮೋ"ತಿ ಆಗತಂ, ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। **ಸೇಸಂ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವಾತಿ** "ತೇಸಮೇತಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಪುರಿಮವಾರಸದಿಸಂ।

೧೦೦. **ಉಭಯೇನಾತಿ** ಹೇತುಪಚ್ಚಯಪಟಿಸೇಧವಚನೇನ। **ಸಂಕಿಲೇಸಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಸಂಸಾರೇ ಪರಿಬ್ಭಮನೇನ ಕಿಲಿನ್ನಸ್ಸ ಮಲಿನಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣಂ। ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ **ವಿಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಸದ್ದತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಬಲ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾವಹಂ ವೋದಾನಾವಹಞ್ಚ ಉಸ್ಸಾಹಸಙ್ಖಾತಂ **ಬಲಂ ವಾ,** ಸೂರವೀರಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ **ವೀರಿಯಂ ವಾ,** ಪುರಿಸೇನ ಕತ್ತಬ್ಬೋ **ಪುರಿಸಥಾಮೋ ವಾ,** ಸೋ ಏವ ಪರಂ ಪರಂ ಠಾನಂ ಅಕ್ಕಮನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಪುರಿಸಪರಕ್ಕಮೋ ವಾ ನತ್ಥಿ ನ** ಉಪಲಬ್ಭತಿ।

ಸತ್ವಯೋಗತೋ, ರೂಪಾದೀಸು ಸತ್ತವಿಸತ್ತತಾಯ ಚ **ಸತ್ತಾ**। ಪಾಣನತೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ **ಪಾಣಾ**। ತೇ ಪನ ಸೋ ಏಕಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿವಸೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವದತೀತಿ ಆಹ **"ಏಕಿನ್ದ್ರಿಯೋ"**ತಿಆದಿ। ಅಣ್ಡಕೋಸಾದೀಸು ಭವನತೋ **ಭೂತಾತಿ** ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಅಣ್ಡಕೋಸ...ಪೇ॰... ವದನ್ತೀ"**ತಿ। ಜೀವನತೋ ಪಾಣಂ ಧಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ವಡ್ಢನತೋ **ಜೀವಾತಿ** ಏವಂ ಸತ್ತಪಾಣಭೂತಜೀವೇಸು ಸದ್ದತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ನತ್ಥಿ ಏತೇಸಂ ಸಂಕಿಲೇಸವಿಸುದ್ಧೀಸು ವಸೋತಿ **ಅವಸಾ**। ನತ್ಥಿ ನೇಸಂ ಬಲಂ ವೀರಿಯಞ್ಚಾತಿ **ಅಬಲಾ ಅವೀರಿಯಾ**। **ನಿಯತತಾತಿ** ಅಚ್ಛೇಜ್ಜಸುತ್ತಾವುತಾಭೇಜ್ಜಮಣಿ ವಿಯ ನಿಯತಪವತ್ತನತಾಯ ಗತಿಜಾತಿಬನ್ಧಪಜಹವಸೇನ ನಿಯಾಮೋ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಮನ**ನ್ತಿ ಛನ್ನಂ ಅಭಿಜಾತೀನಂ ತಾಸು ತಾಸು ಗತೀಸು ಉಪಗಮನಂ ಸಮವಾಯೇನ ಸಮಾಗಮೋ। **ಸಭಾವೋಯೇವಾತಿ** ಯಥಾ ಕಣ್ಟಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತಾ, ಕಬಿಟ್ಠಫಲಾನಂ ಪರಿಮಣ್ಡಲತಾ, ಮಿಗಪಕ್ಖೀನಂ ವಿಚಿತ್ತಾಕಾರತಾ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇನ ವಿನಾ ತಥಾ ತಥಾ ಪರಿಣಾಮೋ, ಅಯಂ ಸಭಾವೋಯೇವ ಅಕಿತ್ತಿಮೋಯೇವ। ತೇನಾಹ **"ಯೇನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಸಕುಣೇ ಹನತೀತಿ **ಸಾಕುಣಿಕೋ,** ತಥಾ **ಸೂಕರಿಕೋ**। **ಲುದ್ದೋತಿ** ಅಞ್ಞೋಪಿ ಯೋ ಕೋಚಿ ಮಾಗವಿಕೋ ನೇಸಾದೋ। ಪಾಪಕಮ್ಮಪಸುತತಾಯ **ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿ ನಾಮ**। **ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಸಾಕಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ, ಮಚ್ಛಮಂಸಖಾದನತೋ **ನೀಲಾಭಿಜಾತೀತಿ ವದನ್ತಿ**। ಇಞಾಯಲದ್ಧೇಪಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಭುಞ್ಜಮಾನಾ ಆಜೀವಕಸಮಯಸ್ಸ ವಿಲೋಮಗಾಹಿತಾಯ **"ಪಚ್ಚಯೇಸು ಕಣ್ಟಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಖಾದನ್ತೀ"**ತಿ

ವದನ್ತಿ। **ಏಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ** , ಯೇ ಸವಿಸೇಸಂ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಕಣ್ಟಕೇ ವತ್ತೇನ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಕಣ್ಟಕವುತ್ತಿಕಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ। ರತ್ತಾ ಭುಞ್ಜನದಾನಪಟಿಕ್ಖೇಪಾದಿವತಸಮಾಯೋಗೇನ **ಪಣ್ಡರತರಾ। ಅಚೇಲಕಸಾವಕಾ**ತಿ ಆಜೀವಕಸಾವಕೇ ವದತಿ। **ತೇ ಕಿರ** ಆಜೀವಕಲದ್ಧಿಯಾ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತತಾಯ ನಿಗಣ್ಠೇಹಿಪಿ **ಪಣ್ಡರತರಾ**। ನನ್ದಾದಯೋ ಹಿ ತಥಾರೂಪಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪತ್ತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ನನ್ದಾದಯೋ ನಿಗಣ್ಠೇಹಿ ಆಜೀವಕಸಾವಕೇಹಿ ಚ ಪಣ್ಡರತರಾತಿ ವುತ್ತಾ **"ಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತೀ"**ತಿ।

ಅಯಮೇತೇಸಂ ಲದ್ಧೀತಿ ಸಾಕುಣಿಕಾದಿಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಆದೀಸು ದುಕ್ಖಂ ಸುಖಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಮಹಾಕಪ್ಪಾನಂ ಚುಲ್ಲಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಆಜೀವಕಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಪರಮಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಸಂಸಾರತೋ ಸುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಅಯಂ ತೇಸಂ ನಿಯತಿ ಆಜೀವಕಾನಂ ಲದ್ಧಿ।

"ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೋ ನತ್ಥಿಕೋ ದಾನಸ್ಸ ಫಲಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ ಆಹ - **"ನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಬಾಹತೀ"**ತಿ। ತಥಾ ಚೇವ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಂವಣ್ಣಿತಂ "ನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿ ಹಿ ನತ್ಥಿತಮಾಹಾ"ತಿ। **ಅಹೇತುಕದಿಟ್ಠಿ ಉಭಯ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಾಕಞ್ಚ ಉಭಯಂ। ಸೋ ಹಿ "ಅಹೇತೂ ಅಪಚ್ಚಯಾ ಸತ್ತಾ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಯ ವಿಪಾಕಸ್ಸಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸವಿಸುದ್ಧೀನಂ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾಭಾವವಚನತೋ ತದುಭಯಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ ನಾಮ। **ವಿಪಾಕೋ ಪಟಿಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ** ಅಸತಿ ಕಮ್ಮೇ ವಿಪಾಕಾಭಾವತೋ। **ಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಬಾಹಿತಂ ಹೋತಿ** ಅಸತಿ ವಿಪಾಕೇ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿರತ್ಥಕಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। **ಅತ್ಥತೋ**ತಿ ಸರೂಪೇನ। **ಉಭಯಪಟಿಬಾಹಕಾ**ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ತಂತಂದಿಟ್ಠಿತಾ ವುತ್ತಾಪಿ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ನತ್ಥಿಕಾದಯೋ ನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿಆದಿವಸೇನ ಪಚ್ಚೇಕಂ ತಿವಿಧದಿಟ್ಠಿಕಾ ಏವ ಉಭಯಪಟಿಬಾಹಕತ್ತಾ। "ಉಭಯಪಟಿಬಾಹಕಾ"ತಿ ಹಿ ಹೇತುವಚನಂ। **ಅಹೇತುಕವಾದಾ ಚಾ**ತಿಆದಿ ಪಟಿಞ್ಞಾವಚನಂ। ಯೋ ಹಿ ವಿಪಾಕಪಟಿಬಾಹನೇನ ನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿಕೋ, ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಕಮ್ಮಪಟಿಬಾಹನೇನ ಅಕಿರಿಯದಿಟ್ಠಿಕೋ, ಉಭಯಪಟಿಬಾಹನೇನ ಅಹೇತುಕದಿಟ್ಠಿಕೋ ಚ ಹೋತಿ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಸಜ್ಝಾಯನ್ತೀತಿ ತಂ ದಿಟ್ಠಿದೀಪಕಂ ಗನ್ಥಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಠನ್ತಿ। **ವೀಮಂಸನ್ತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವಿಚಾರೇನ್ತಿ। **ತೇಸ**ನ್ತಿಆದಿ ವೀಮಂಸನಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। **ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ**ತಿ ಯಥಾಪರಿಕಪ್ಪಿತಕಮ್ಮಫಲಾಭಾವದೀಪಕೇ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾಯ ಲದ್ಧಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣೇ। **ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿವಸೇನ ಅನುಸ್ಸವೂಪಲದ್ಧೇ ಅತ್ಥೇ ತದಾಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕನೇಹಿ ಸವಿಗ್ಗಹೇ ವಿಯ ಸರೂಪತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇ ಚಿರಕಾಲಪರಿಚಯೇನ "ಏವಮೇತ"ನ್ತಿ ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖಮಭಾವೂಪಗಮನೇನ ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ತಥಾ ಗಹಿತೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಥೇವ ಆಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಬಹುಲೀಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕೇನ ಸಮಾದಿಯಮಾನಾ ಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮುಪತ್ಥಮ್ಭಿತಾ ಅತಂಸಭಾವಂ "ತಂಸಭಾವ"ನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೀ ಮಿಚ್ಛಾಸತೀತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾ ತಂಲದ್ಧಿಸಹಗತಾ ತಣ್ಹಾ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ । **ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತವಿತಕ್ಕಾದಿಪಚ್ಚಯಲಾಭೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅವಟ್ಠಿತತಾಯ ಅನೇಕಗ್ಗಂ ಪಹಾಯ ಏಕಗ್ಗಂ ಅಪ್ಪಿತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿಪಿ ಹಿ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇಹಿ ಲದ್ಧಭಾವನಾಬಲೇಹಿ ಕದಾಚಿ ಸಮಾಧಾನಪತಿರೂಪಕಿಚ್ಚಕರೋ ಹೋತಿಯೇವ ವಾಲವಿಜ್ಝನಾದೀಸು ವಿಯಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಜವನಾನಿ ಜವನ್ತೀ**ತಿ ಅನೇಕಕ್ಖತ್ತುಂ ತೇನಾಕಾರೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗಿಯೇಸು ಜವನವಾರೇಸು ಪವತ್ತೇಸು ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮೇ ಜವನವಾರೇ ಸತ್ತ ಜವನಾನಿ ಜವನ್ತಿ। **ಪಠಮಜವನೇ ಪನ ಸತೇಕಿಚ್ಛಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಾದೀಸೂ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಭಾವದಸ್ಸನಮೇತಂ, ನ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ತೇಸಂ ಸತೇಕಿಚ್ಛಭಾವಾಪಾದನಂ ಕೇನಚಿ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ।

ತತ್ಥಾತಿ ತೇಸು ತೀಸು ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನೇಸು। **ಕೋಚಿ ಏಕಂ ದಸ್ಸನಂ ಓಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಆಸೇವನಾ ಚ ಪವತ್ತಾ, ಸೋ ಏಕಂಯೇವ ದಸ್ಸನಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ದ್ವೀಸು, ತೀಸುಪಿ ವಾ ಅಭಿನಿವೇಸನಾ ಪವತ್ತಾ, ಸೋ **ದ್ವೇ ತೀಣಿ ಓಕ್ಕಮತಿ**। ಏತೇನ ಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಉಭಯಪಟಿಬಾಹನತಾಮುಖೇನ ವುತ್ತಾ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಾ ಸಬ್ಬದಿಟ್ಠಿಕತಾ, ಸಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಿಯಾ। ಯಾ ಪನ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯಾಮೋಕ್ಕನ್ತಿ ಭೂತಾ, ಸಾ ಯಥಾಸಕಂ ಪಚ್ಚಯಸಮುದಾಗಮಸಿದ್ಧಿತೋ ಭಿನ್ನಾರಮ್ಮಣಾನಂ

ವಿಯ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏಕಸ್ಮಿಂ ಓಕ್ಕನ್ತೇಪೀತಿ**ಆದಿನಾ ತಿಸ್ಸನ್ನಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಸಮಾನಬಲತಂ ಸಮಾನಫಲತಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಚೇತಾ ಏಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಾ ಏವ, ಏಕಾಯ ವಿಪಾಕೇ ದಿನ್ನೇ ಇತರಾ ಅನುಬಲಪ್ಪದಾಯಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। **ವಟ್ಟಖಾಣು ನಾಮಾ**ತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ನೇಯ್ಯತ್ಥಂ, ನ ನೀತತ್ಥನ್ತಿ ತಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕಿಂ ಪನೇಸಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ಅಕುಸಲಂ ನಾಮೇತಂ ಅಬಲಂ ದುಬ್ಬಲಂ, ನ ಕುಸಲಂ ವಿಯ ಮಹಾಬಲನ್ತಿ ಆಹ - "**ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ನಿಯತೋ**"ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮೋ ವಿಯ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯಾಮೋಪಿ ಅಚ್ಚನ್ತಿಕೋ ಸಿಯಾ। ಯದಿ ಏವಂ ವಟ್ಟಖಾಣುಕಜೋತನಾ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ "**ಆಸೇವನವಸೇನ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ "ಸಕಿಂ ನಿಮುಗ್ಗೋ ನಿಮುಗ್ಗೋವ ಹೋತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೧೫) ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ವಟ್ಟಖಾಣುಕಜೋತನಾ। ಯಾದಿಸೇ ಹಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಯಂ ತಂತಂದಸ್ಸನಂ ಓಕ್ಕನ್ತೋ ಪುನ ಕದಾಚಿ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಟಿಚ್ಚ ತತೋ ಸೀಸುಕ್ಖಿಪನಮಸ್ಸ ನ ಹೋತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾ**"ತಿ।

ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಸಂಸಾರಖಾಣುಭಾವಸ್ಸಪಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಅಕಲ್ಯಾಣಜನೋ, ತಸ್ಮಾ। **ಭೂತಿಕಾಮೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥಾನಂ ವಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇಹಿ ವಡ್ಢಿಕಾಮೋ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ "ಯಥಾ ಚಿರಕಾಲಭಾವನಾಯ ಪರಿಪಾಕೂಪಗಮಲದ್ಧಬಲತ್ತಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕುಸಲಾ ಅಕುಸಲೇ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಏವಂ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾ ತತೋಪಿ ಚಿರಕಾಲಭಾವನಾಸಮ್ಭವತೋ ಲದ್ಧಬಲಾ ಹುತ್ವಾ ಕದಾಚಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಪಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ದಳ್ಹಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಸ್ಸ ವಟ್ಟಖಾಣುಕಭಾವಜೋತನಾಪಿ ಸಮತ್ಥಿತಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಯಥಾ ತಂ "ವಸ್ಸಭಞ್ಞಾನಂ ದಿಟ್ಠೀ"ತಿ, ತಂ ನ, ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಧಮ್ಮಾನಂ ಚಿರಕಾಲಭಾವನಾಮತ್ತೇನ ನ ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪಜಹನಸಮತ್ಥತಾ, ಅಥ ಖೋ ಧಮ್ಮತಾಸಿದ್ಧೇನ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸಾಹಿತಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಹಾಯಕಸಭಾವೇನ ಪಹಾಯಕಭಾವೋ ಭಾವನಾಕುಸಲಾನಂಯೇವ ವುತ್ತೋ, ಅಕುಸಲಾನಂಯೇವ ಚ ಪಹಾತಬ್ಬಭಾವೋ "ದಸ್ಸನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ, ಅಕುಸಲಾನಂಯೇವ ದುಬ್ಬಲಭಾವೋ "ಅಬಲಾನಂ ಬಲೀಯನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೭೨; ಮಹಾನಿ॰ ೫) (ಯುತ್ತಿನಾಪಿ ನಾಮತೋ ವಾ ಅಧಿಗಮನಿಯೋ ಆಲೋಕೋ ಆಲೋಕಭಾವತೋ ಬಾಹಿರಾರಣೇಕಾ ವಿಯ ನ ಚೇತ್ಥ ಪಟಿಞ್ಞತ್ತೇ ಭಾವೇಸತಾ ಸೋತುನೋ ಆಸಂಕಿತಬ್ಬಾ ವಿಸೇಸವಸ್ಸ ಸಾಧೇತಬ್ಬತೋ ಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸ ಚ ಸೋತುಭಾವೇನ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ವೇದ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಲೋಪೋ ದೀಪೇ ಸಭಾವೇ ಸಾಧನೇ ಯಥಾ ತಂ ಸದ್ದಯಭಾವಸ್ಸ ನಾಪಿ ವಿಸುದ್ಧಕಅನುಮಾನಾದಿವಿರೋಧಸಮ್ಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಅನ್ತರಾಲೋಕಸ್ಸ ಬಾಹಿರಾಲೋಕಸ್ಸ ವಿಯ ರೂಪಕಾಯಂ ಉಪಾದಾಯ ರೂಪತಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾದಿಕೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ವುತ್ತಂ, ನನುಪಿ ಅನ್ತರಾಲೋಕೋ ಅವಿಗ್ಗಹತ್ತಾ ವೇದನಾ ವಿಯಾತಿ ಸದ್ಧೇವ ಞಾಣಾಲೋಕಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಾ ವಿಯ ವಿಧಮನಿಯಭಾವೇ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಕೇನಚಿಪಿ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನಿಯತಾ ಸಿದ್ಧಾವ ಹೋತಿ)। ವಟ್ಟಖಾಣುಕಚೋದನಾಯ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ ತಿಟ್ಠತೇಸಾ ಬಾಲಜನವಿಕತ್ಥನಾ।

೧೦೩. **ಝಾನಚಿತ್ತಮಯಾ**ತಿ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಚಿತ್ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ತೇಸಂ ವಿಸೇಸೇನ ಝಾನಮನಸಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ "ಮನೋಮಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ಅವಿಸೇಸೇನ ಪನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಮನಸಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸತ್ತಾ ಮನೋಮಯಾ ಏವ। **ಸಞ್ಞಾಮಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತೇನಾಹ "**ಅರೂಪಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಾಯಾ**"ತಿ। **ಅಯನ್ತಿ** ರೂಪಿತಾಭಾವಪಟಿಪಜ್ಜನಕಪುಗ್ಗಲೋ। **ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಜ್ಝಾನೋ**ತಿ ಅನಧಿಗತರೂಪಜ್ಝಾನೋ। **ತಸ್ಸಪೀ**ತಿ ತಕ್ಕಿನೋಪಿ। **ರೂಪಜ್ಝಾನೇ ಕಙ್ಖಾ ನತ್ಥಿ** ಅನುಸ್ಸವವಸೇನ ಲದ್ಧವಿನಿಚ್ಛಯತ್ತಾ।

೧೦೪. **ಸಾರಾಗಾಯಾ**ತಿ ಸರಾಗಭಾವಾಯ। **ಸನ್ತಿಕೇ**ತಿ ಸಮೀಪೇ, ನ ಥಾಮಗತಾ ದಿಟ್ಠಿನಾತಿದೂರತ್ತಾ ಸರಾಗಾ, ನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತತ್ತಾ। ಸಾ ಹಿ ನ ಥಾಮಗತಾ ವಟ್ಟಪರಿಯಾಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ರಜ್ಜತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ - "**ರಾಗವಸೇನ ವಟ್ಟೇ ರಜ್ಜನಸ್ಸಾ**"ತಿ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಂಯೋಜನಾ ತಣ್ಹಾವಸೇನೇವ ಸಮ್ಭವನ್ತೀತಿ ಆಹ - "**ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಸಂಯೋಜನತ್ಥಾಯಾ**"ತಿ। **ಆರುಪ್ಪೇ ಪನಸ್ಸ ಕಙ್ಖಾ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಅನುಸ್ಸವವಸೇನ ಲದ್ಧನಿಚ್ಛಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮಂ ದುಗ್ಗತಿದುಕ್ಖಾನಂ ಏಕನ್ತಸಂವತ್ತನೇನ

ನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿಆದೀನಂ ಅಪಣ್ಣಕತಾ ಪಾಕಟಾ ಏವ, ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ಅನವಜ್ಜಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಏಕನ್ತಸಾಧಕಂ ಅಪಣ್ಣಕನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಚೋದನಾ, ಸಾವಜ್ಜಸ್ಸಪಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಾಧನೇ ಏಕಂಸಿಕಭಾವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಹಾರೋ। ತೇನಾಹ "**ಗಹಣವಸೇನಾ**"ತಿಆದಿ। ತೇನ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ಅಪಣ್ಣಕಙ್ಗಾನಿ ಜಾತಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೦೫. **ಹೇಟ್ಠಾ ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾವ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಪರನ್ತಪೋತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚತುಕ್ಕೇ ಹೇಟ್ಠಾ ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾವುತ್ತಾ ಪಞ್ಚಪಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾವ, ತತೋ **ಅತ್ಥಿಕವಾದಾದಯೋ ಪಞ್ಚ**ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನತಾಯ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚತುಕ್ಕೇ **ಏಕೋ ಚತುತ್ಥಪುಗ್ಗಲೋವ ಹೋತಿ**। **ಏತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತು**ನ್ತಿ ಇಧ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಚಕದ್ವಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚತುಕ್ಕೇ ಏವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಿಭಾಗೇನ ದುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಭಗವಾ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭೀ**ತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ಅವಿಭತ್ತಂ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಅಪಣ್ಣಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಗಹಪತಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೨. ಭಿಕ್ಖುವಗ್ಗೋ

೧. ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೭. **ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕಾಯನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ಸುಜಾತೋ ತರುಣಮ್ಬರುಕ್ಖೋ, ತಸ್ಸ ಪನ ಅವಿದೂರೇ ಕತೋ ಪಾಸಾದೋ ಇಧ "ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕಾ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತೇನಾಹ **"ವೇಳುವನವಿಹಾರಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪಧಾನಘರಸಙ್ಖೇಪೇತಿ** ಭಾವನಾಗೇಹಪ್ಪಕಾರೇ ಯೋಗೀನಂ ಗೇಹೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಿಖಿಣೋವ ಹೋತಿ,** ನ ತಸ್ಸ ತಿಖಿಣಭಾವೋ ಕೇನಚಿ ಕಾತಬ್ಬೋ ಸಭಾವಸಿದ್ಧತ್ತಾ। **ಏವಮೇವ** ಅತ್ತನೋ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಕಮ್ಮುನಾ ತಿಕ್ಖವಿಸದಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಅಯಮ್ಪಿ ಆಯಸ್ಮಾ...ಪೇ॰... ತತ್ಥ ವಿಹಾಸಿ। ಪಕತಿಪಞ್ಞತ್ತಮೇವಾತಿ** ಪಕತಿಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪಗಮನತೋ ಪುರೇತರಮೇವ ಚಾರಿತ್ತವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಂ।

೧೦೮. ಉದಕಂ ಅನೇನ ಧೀಯತಿ, ಠಪೀಯತಿ ವಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಉದಕಾಧಾನಂ। ಉದಕಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಚ ಖುದ್ದಕಭಾಜನಂ। **"ಓವಾದದಾನತ್ಥಂ ಆಮನ್ತೇಸೀ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಪನಸ್ಸ ಓವಾದದಾನಂ ನ ಇಧೇವ, ಅಥ ಖೋ ಬಹೂಸು ಠಾನೇಸು ಬಹುಕ್ಖತ್ತುಂ ಪವತ್ತಿತನ್ತಿ ತಾನಿ ತಾನಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇಧ ಸಂವಣ್ಣನತ್ಥಂ **"ಭಗವತಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಬುದ್ಧೇಹಿ ಅವಿಜಹಿತನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನೇ ಕುಮಾರಪಞ್ಹಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏಕೇಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದಸಕಾ ಪವತ್ತಾ ದಸ ಪುಚ್ಛಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ದಸಪುಚ್ಛಂ,** ಏಕೇಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದಸಕಾ ಏಕುತ್ತರವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನತ್ಥಾಯ **ಪಞ್ಚಪಣ್ಣಸವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ** ಸಾಮಣೇರಪಞ್ಹನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯಂ **ಖುದ್ದಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಖು॰ ಪಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪.ಕುಮಾರಪಞ್ಹವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಿತಾಯ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಮುಸಾ ಸಮುದಾಚರಣತೋ **"ಪಿಯಮುಸಾವಾದಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಉದಕಾವಸೇಸಛಡ್ಡನಉದಕಾಧಾನನಿಕುಜ್ಜನಉಕ್ಕುಜ್ಜನದಸ್ಸನಸಞ್ಞಿತಾ **ಚತಸ್ಸೋ ಉದಕಾಧಾನೂಪಮಾಯೋ** ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಯುದ್ಧಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕರಣಕರಣವಸೇನ ದಸ್ಸಿತಾ **ದ್ವೇ ಹತ್ಥಿಉಪಮಾಯೋ।**

ತತ್ಥ ರಾಹುಲಸುತ್ತನ್ತಿ ಸುತ್ತನಿಪಾತೇ ಆಗತಂ ರಾಹುಲಸುತ್ತಂ (ಸು॰ ನಿ॰ ೩೩೭ ಆದಯೋ)। **ಅಭಿಣ್ಹೋವಾದವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ತಂ ಸುತ್ತಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಭಗವಾ ಥೇರಂ ಓವದತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇದಞ್ಚ ಪನಾತಿ** ಇದಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಭಗವತೋ ತಂತಂಕಾಲಾನುರೂಪಂ ಅತ್ತನೋ ಓವಾದದಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಬೀಜನ್ತಿ** ಅಣ್ಡಂ। **ಪಸ್ಸಸಿ ನೂತಿ ನು**-ಸದ್ದೋ ಅನುಜಾನನೇ, ನನು ಪಸ್ಸಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ನಾಮ ಪಾಪಂ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ – **"ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇ ಸಂವರರಹಿತಸ್ಸ ಓಪಮ್ಮದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ –

> "ಏಕಂ ಧಮ್ಮಮತೀತಸ್ಸ, ಮುಸಾವಾದಿಸ್ಸ ಜನ್ತುನೋ।
> ವಿತಿಣ್ಣಪರಲೋಕಸ್ಸ, ನತ್ಥಿ ಪಾಪಮಕಾರಿಯ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೭೬)।

ಉರುಳ್ಹವಾತಿ ಉರುಳ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ ಉಸ್ಸಿತೋ। ಸೋ ಪನ ದಮವಸೇನ ಅಭಿರುಯ್ಹ ವಡ್ಢಿತೋ ಆರೋಹನಯೋಗ್ಯೋ ಚ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅಭಿವಡ್ಢಿತೋ ಆರೋಹಸಮ್ಪನ್ನೋ"**ತಿ। **ಆಗತಾಗತೇತಿ** ಅತ್ತನೋ ಯೋಗ್ಯಪದೇಸಂ ಆಗತಾಗತೇ। **ಪಟಿಸೇನಾಯ ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕಮುಣ್ಡಪಾಕಾರಾದಯೋತಿ** ಪಟಿಸೇನಾಯ ಅತ್ತನೋ ಆರಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಠಪಿತೇ ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕೇ ಚೇವ ಉದ್ಧಚ್ಛದಪಾಕಾರಾದಿಕೇ ಚ। **ಏತಂ ಪದೇಸನ್ತಿ** ಏತಂ ಪರಸೇನಾಪದೇಸಂ। **ಏತ್ತಕೇನಾತಿ** ಓಲೋಕನಮತ್ತೇನ। ತಸ್ಸ ಓಲೋಕನಾಕಾರದಸ್ಸನೇನೇವ। **ಸತಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಸೇನಾನೀಕಂ ದ್ವೇಧಾ ಭಿಜ್ಜತಿ,** ತೀರಪಾತಿಕಂ ಮದ್ದಿತಂ ಹುತ್ವಾ ಪದಾತಾ ಹುತ್ವಾ ದ್ವೇಧಾ ಹುತ್ವಾ ಪಲಾಯನ್ತಿ। **ಕಣ್ಣೇಹಿ ಪಹರಿತ್ವಾತಿ** ಪಗೇವ ಸರಾನಂ ಆಗಮನಸದ್ದಂ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾ ಯಥಾ ವೇಗೋ ನ

ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪಹರಿತ್ವಾ **ಪಾತನಂ**। **ಪಟಿಹತ್ಥಿಪಟಿಅಸ್ಸಾ**ತಿಆದಿನಾ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪತಿ-ಸದ್ದೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋತಿ। **ದೀಘಾಸಿಲಟ್ಠಿಯಾ**ತಿ ದೀಘಲತಾಯ ಅಸಿಲಟ್ಠಿಯಾ।

ಕರಣೇತಿ ಕಮ್ಮಕರಣೇ। **ಮಞ್ಞ**ತಿ ಹತ್ಥಾರೋಹೋ। **ಅಯಮುಗ್ಗರ**ನ್ತಿ ತಾದಿಸೇ ಕಾಲೇ ಗಹಿತಮುಗ್ಗರಂ। **ಓಲೋಕೇತ್ವಾ**ತಿ ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ ದಿಸ್ವಾ, ಅಭಿಣ್ಹಂ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೦೯. **ಸಸಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಯುತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತ್ವಾ **ನ ಕರಣೀಯಂ,** ತಾದಿಸಂ ನಿಯಮತೋ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಏಕಂಸೇನೇವ ನ ಕಾತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ। **ಪಟಿಸಂಹರೇಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಕರಣತೋ ಸಙ್ಕೋಚಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯಥಾಭೂತೋ ಅಸನ್ತೋ ನಿವತ್ತೋ ಅಕರೋನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ನಿವತ್ತೇಯ್ಯಾಸಿ ಮಾ ಕರೇಯ್ಯಾಸೀ"**ತಿ। **ಅನುಪದೇಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಅನುಬಲಪ್ಪದಾಯೀ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ। ತೇನಾಹ **"ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇಯ್ಯಾಸೀ"**ತಿ। ತಂ ಪನ ಅನುಬಲಪ್ಪದಾನಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕರಣಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕರೇಯ್ಯಾಸೀ"**ತಿ । **ಸಿಕ್ಖಮಾನೋ**ತಿ ತಂಯೇವ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಂ ತನ್ನಿಸ್ಸಯಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾದ್ವಯಂ ಸಿಕ್ಖನ್ತೋ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೋ।

೧೧೧. **ಕಿತ್ತಕೇ ಪನ ಠಾನೇ**ತಿ ಕಿತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಪವತ್ತಾನಿ। ಅವಿದೂರೇ ಏವ ಪವತ್ತಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪುರೇಭತ್ತೇಯೇವ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾನೀ"**ತಿ ಆಹ। ಏವಞ್ಹಿ ತಾನಿ ಸುಸೋಧಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ। **ಪರೇಸಂ ಅಪ್ಪಿಯಂ** ಗರುಂ ಗಾರಯ್ಹಂ, ಯಥಾವುತ್ತಟ್ಠಾನತೋ ಪನ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರೇನೇವ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಪರಿಸೋಧಿತಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ನ ಗಹಿತಂ। **ಪಟಿಘಂ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವಾ**-ಸದ್ದೇನ ಅಸಮಪೇಕ್ಖಣೇ ಮೋಹಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೧೧೨. ವುತ್ತನಯೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಪರಿಸೋಧನಂ ನಾಮ ಇಧೇವ, ನ ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾತಿ ಆಹ **"ಬುದ್ಧಾ...ಪೇ॰... ಸಾವಕಾ ವಾ"**ತಿ। ತೇ ಹಿ ಅತ್ಥತೋ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕೇಹಿ ಆರುಳ್ಹಮಗ್ಗೋ, ರಾಹುಲ, ಮಯಾ ತುಯ್ಹಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತೋ, ತಸ್ಮಾ। ತೇನ ಅನುಸಿಕ್ಖನ್ತೇನ ತಯಾ ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಓವಾದಂ ಅದಾಸಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ

ಸಮತ್ತಾ।

೨. ಮಹಾರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೩. **ಇರಿಯಾಪಥಾನುಬನ್ಧನೇನಾ**ತಿ ಇರಿಯಾಪಥಗಮನಾನುಬನ್ಧನೇನ, ನ ಪಟಿಪತ್ತಿಗಮನಾನುಬನ್ಧನೇನ। ಅಞ್ಞಮೇವ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಗಮನಂ ಅಞ್ಞಂ ಸಾವಕಾನಂ। **ವಿಲಾಸಿತಗಮನೇನಾ**ತಿ - "ದೂರೇ ಪಾದಂ ನ ಉದ್ಧರತಿ, ನ ಅಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ಪಾದಂ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ನಾತಿಸೀಘಂ ಗಚ್ಛತಿ ನಾತಿಸಣಿಕ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೪.೨೪೩; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೯; ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಮಹಾವಗ್ಗ ೩.೨೮೫) ವುತ್ತೇನ ಸಭಾವಸೀಲೇನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಚಾತುರಿಯಗಮನೇನ। ತದೇವ ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ **"ಪದೇ ಪದಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪದಾನುಪದಿಕೋ**ತಿ ರಾಹುಲತ್ಥೇರಸ್ಸಪಿ ಲಕ್ಖಣಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ತಾದಿಸಮೇವ ಗಮನನ್ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಪದೇಸಂ ಅನ್ತರಂ ಅದತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಗನ್ತುಂ ಆರದ್ಧೋ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ತಮೇವ ಗಮನಪದಾನುಪದಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪದಾನುಪದಿಕೋ।

ವಣ್ಣನಾಭೂಮಿ ಚಾಯಂ ತತ್ಥ ಭಗವನ್ತಂ ಥೇರಞ್ಚ ಅನೇಕರೂಪಾಹಿ ಉಪಮಾಹಿ ವಣ್ಣೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನಿಕ್ಖನ್ತಗಜಪೋತಕೋ ವಿಯ** ವಿರೋಚಿತ್ಥಾತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜನಾ। ಏವಂ ತಂ **ಕೇಸರಸೀಹೋ ವಿಯಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ

ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ತಾರಕರಾಜಾ** ನಾಮ ಚನ್ದೋ। **ದ್ವಿನ್ನಂ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಾನ**ನ್ತಿಆದಿ ಪರಿಕಪ್ಪವಚನಂ, ಬುದ್ಧಾವೇಣಿಕಸನ್ತಕಂ ವಿಯ ಬುದ್ಧಾನಂ ಆಕಪ್ಪಸೋಭಾ ಅಹೋಸಿ, ಅಹೋ ಸಿರೀಸಮ್ಪತ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಆದಿಯಮಾನಾತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ''ಪಚ್ಛಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಾ''ತಿ **ನ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ। ಇದಂ ನ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತೇ**ತಿ ಇದಂ ಪಾಣಅತಿಪಾತನಂ ನ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಇದಂ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ವಾ ವಿಹೇಠನಂ ನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ಪಾಣಿನಾ ದಣ್ಡಕದಾನಞ್ಚ ಅನ್ತಮಸೋ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಓಲೋಕನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಕತ್ತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ನಯಸತೇನಪಿ ನಯಸಹಸ್ಸೇನಪಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ತಥಾ ಇಧ ತಾವ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಂ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ತತ್ಥ ಪರಿಭಣ್ಡಕರಣಂ ವಿಹಾರಙ್ಗಣಸಮ್ಮಜ್ಜನಂ ಕಚವರಛಡ್ಡನಂ ವಾಲಿಕಾಸಮಕಿರಣನ್ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯಸತೇನ ನಯಸಹಸ್ಸೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ। ತೇನಾಹ - **''ಇದಂ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ''**ತಿ। **ಪರಿಭಾಸ**ನ್ತಿ ತಜ್ಜನಂ। **ಲಭಾಮೀ**ತಿ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ।

ಸಬ್ಬಮೇತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಏತಂ ಮಯಿ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮತಂ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಸಹಾಯೋ**ತಿ ರಟ್ಠಪಾಲತ್ಥೇರಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತಭಾವೇ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। **ಧಮ್ಮಾರಕ್ಖೋ**ತಿ ಸತ್ಥು ಸದ್ಧಮ್ಮರತನಾನುಪಾಲಕೋ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ। **ಪೇತ್ತಿಯೋ**ತಿ ಚೂಳಪಿತಾ। **ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ಜಿನಸಾಸನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ ಮಯ್ಹಮೇವ।

ಛನ್ದರಾಗಂ ಇತ್ವಾತಿ ಛನ್ದರಾಗಂ ಮಮ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಇತ್ವಾ। **ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ**ತಿ ವಿಹಾರಪರಿಯನ್ತೇ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಟ್ಠಾನೇ ಅನುಟ್ಠವಿಕೇ।

ತದಾತಿ ಅಗ್ಗಸಾವಕೇಹಿ ಪಸಾದಾಪನಕಾಲೇ। ಅಞ್ಞಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಚಙ್ಕಮನಇರಿಯಾಪಥೇಪಿ ಪಿಟ್ಠಿಪಸಾರಣಕಾಲೇಪಿ ಸಮಿಜ್ಝನ್ತಿ, ನ ಏವಮಿದನ್ತಿ ಆಹ - **''ಇದಮಸ್ಸ ಏತಿಸ್ಸಾ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕ''**ನ್ತಿ। **ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿ**ನ್ತಿ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ।

ಸಮಸೀಸೀ ಹೋತೀತಿ ಸಚೇ ಸಮಸೀಸೀ ಹುತ್ವಾ ನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। **ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ** ನೋ ಚೇ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। **ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ**ತಿ ಖಿಪ್ಪಂ ಲಹುಂಯೇವ ಪತ್ತಬ್ಬಛಳಭಿಞ್ಞೋ।

ಪರಿಪುಣ್ಣಾತಿ ಸೋಳಸಸು ಆಕಾರೇಸು ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಅತಾಪನೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಪುಣ್ಣಾ। **ಸುಭಾವಿತಾ**ತಿ ಸಮಥಭಾವನಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾಯ ಚ ಅನುಪುಬ್ಬಸಮ್ಪಾದನೇನ ಸುಭಾವಿತಾ। ಗಣನಾವಿಧಾನಾನುಪುಬ್ಬಿಯಾ ಆಸೇವಿತತ್ತಾ **ಅನುಪುಬ್ಬಂ ಪರಿಚಿತಾ**।

ಓಮಾನಂ ವಾತಿ ಅವಜಾನನಂ ಉಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಏವಂವಿಧಂ ಮಾನಂ ವಾ। **ಅತಿಮಾನಂ ವಾ**ತಿ ''ಕಿಂ ಇಮೇಹಿ, ಮಮೇವ ಆನುಭಾವೇನ ಜೀವಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ಏವಂ ಅತಿಮಾನಂ ವಾ ಕುತೋ ಜನೇಸ್ಸತೀತಿ।

೧೧೪. **ವಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ**ತಿ ವಿಸಂಯುತ್ತೇ ಕತ್ವಾ, ಯಥಾ ಸಙ್ಘಾಕಾರೇನ ಗಹಣಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ವಿನಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಹಾಭೂತಾನಿ ತಾವ ವಿತ್ಥಾರೇತು, ಸಮ್ಮಸನೂಪಗತ್ತಾ, ಅಸಮ್ಮಸನೂಪಗಂ ಆಕಾಸಧಾತುಂ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ವಿತ್ಥಾರೇಸೀತಿ ಆಹ **''ಉಪಾದಾರೂಪದಸ್ಸನತ್ಥ''**ನ್ತಿ। ಆಪೋಧಾತು ಸುಖುಮರೂಪಂ। ಇತರಾಸು ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮತಾಪಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **''ಉಪಾದಾರೂಪದಸ್ಸನತ್ಥ''**ನ್ತಿ। **ಹೇಟ್ಠಾ ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನೇವ ಕಥಿತಾನಿ, ನ ಉಪಾದಾರೂಪ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪನೇತ್ಥ ಲಕ್ಖಣಹಾರನಯೇನ ಆಕಾಸದಸ್ಸನೇನ ದಸ್ಸಿತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ **''ಇಮಿನಾ ಮುಖೇನ ತಂ ದಸ್ಸೇತು''**ನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಉಪಾದಾರೂಪಗ್ಗಹಣದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವ ಆಕಾಸಧಾತು ವಿತ್ಥಾರಿತಾ, ಅಥ ಖೋ ಪರಿಗ್ಗಹಸುಖತಾಯಪೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ಅಪಿಚಾ''**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸ ನಿರವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನತ್ಥಂ **''ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇನಾ''**ತಿ ವಿಸೇಸನಮಾಹ।

ಆಕಾಸೇನಾತಿ ಆಕಾಸಧಾತುಯಾ ಗಹಿತಾಯ। **ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನರೂಪನ್ತಿ** ತಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಕಲಾಪಗತಮ್ಪಿ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ ವಿಭೂತಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ।

ಇದಾನಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಗಾಥಾಯ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಉಪಾದಾಯರೂಪಸ್ಸ। **ಏವಂ ಆವಿಭಾವತ್ಥನ್ತಿ** ಏವಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತಾಯ ಆಕಾಸಸ್ಸ ವಸೇನ ವಿಭೂತಭಾವತ್ಥಂ। **ತನ್ತಿ** ಆಕಾಸಧಾತುಂ।

೧೧೮. **ಆಕಾಸಭಾವಂ ಗತನ್ತಿ** ಚತೂಹಿ ಮಹಾಭೂತೇಹಿ ಅಸಮ್ಫುಟ್ಠಾನಂ ತೇಸಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಕಭಾವೇನ ಆಕಾಸನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬತಂ ಗತಂ, ಆಕಾಸಮೇವ ವಾ ಆಕಾಸಗತಂ ಯಥಾ "ದಿಟ್ಠಿಗತಂ (ಧ॰ ಸ॰ ೩೮೧; ಮಹಾನಿ॰ ೧೨), ಅತ್ಥಙ್ಗತ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೩೦) ಚ। **ಆದಿನ್ನನ್ತಿ** ಇಮನ್ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಆದಿನ್ನಂ। ತೇನಾಹ **"ಗಹಿತಂ ಪರಾಮಟ್ಠ"ನ್ತಿ**। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಕಮ್ಮಜಂ "ಉಪಾದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ತಥಾ ಇಧಾತಿ ಆಹ **"ಸರೀರಟ್ಠಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಪಥವೀಧಾತುಆದೀಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ** ಮಹಾಹತ್ಥಿಪದೋಪಮೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦೦ ಆದಯೋ) ವುತ್ತನಯದಸ್ಸನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ।

೧೧೯. **ತಾದಿಭಾವೋ** ನಾಮ ನಿಟ್ಠಿತಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಹೋತಿ, ಅಯಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಅನುಯುಞ್ಜತಿ, ಅಥ ಕಿಮತ್ಥಂ ತಾದಿಭಾವತಾ ವುತ್ತಾತಿ? ಪಥವೀಸಮತಾದಿಲಕ್ಖಣಾಚಿಕ್ಖಣಾಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸುಖಪ್ಪವತ್ತಿಅತ್ಥಂ। ತೇನಾಹ **"ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇಸೂ"**ತಿಆದಿ। **ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ಕುಸಲಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಓಕಾಸದಾನವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ನ ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ** ನ ನಿಸ್ಸಿತೋ ನ ಲಗ್ಗೋ।

೧೨೦. ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಾ ಅಸುಭಭಾವನಾ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಭಾವನಾ ಚ ಉಪಚಾರಂ ವಾ ಅಪ್ಪನಂ ವಾ ಪಾಪೇನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಾದಕಭಾವಾಯ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಞ್ಞಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವೇನ ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮಾಯ ಹೋತೀತಿ **"ಮೇತ್ತಾದಿಭಾವನಾಯ ಪನ ಹೋತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಸತ್ತೇಸು ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಚ ಪಟಿಹಞ್ಞನಕಿಲೇಸೋತಿ** ಆಘಾತಭಾವಮೇವ ವದತಿ ಞಾಯಭಾವತೋ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ। **ಅಸ್ಮಿಮಾನೋತಿ** ರೂಪಾದಿಕೇ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಮಾನೋ।

೧೨೧. **ಇದಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಗಣನಾದಿವಸೇನ ಆಸೇವಿಯಮಾನಾ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ಯೋಗಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನತಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ। ತತ್ಥ ಪನ ತಥಾಪವತ್ತೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ಭಾವನಾ। ಏತ್ಥ ಚ ತಸ್ಸೇವ ಥೇರಸ್ಸ ಭಗವತಾ ಬಹೂನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಂ ದೇಸಿತತ್ತಾ ಚರಿತಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಪ್ಪಾಯಾನೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋ, ಅತಿಸಪ್ಪಾಯವಸೇನ ಪನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇಸು ವಿಭಾಗಕಥಾ ಕಥಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಮಹಾರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩. ಚೂಳಮಾಲುಕ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೨. **ಏವಂ ಠಪಿತಾನೀತಿ** "ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕತಾಯ ನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾನಿ ನ ಕಥೇತಬ್ಬಾನಿ, ಏವಂ ಠಪನೀಯಪಕ್ಖೇ **ಠಪಿತಾನಿ ಚೇವ** ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ಛಡ್ಡನೀಯತಾಯ **ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಿ ಚ,** ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಏವ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬತೋ। ಯಥಾ ಏಕೋ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸವಸೇನ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ, ತಥಾ ಅಪರೋಪಿ ಅಪರೋಪೀತಿ ಸತ್ತೋ ತಥಾಗತೋ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ - **"ತಥಾಗತೋತಿ ಸತ್ತೋ"**ತಿ। **ತಂ ಅಬ್ಯಾಕರಣಂ ಮಯ್ಹಂ ನ ರುಚ್ಚತೀತಿ** ಯದಿ ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ, ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋತಿ, ಅಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ, ಅಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋತಿ ಜಾನಾಮಾತಿ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಮೇವ, ಯಂ ಪನ ಉಭಯಥಾ ಅಬ್ಯಾಕರಣಂ, ತಂ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ನ ಆರಾಧೇತಿ ಅಜಾನನಹೇತುಕತ್ತಾ ಅಬ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ। ತೇನಾಹ - "ಅಜಾನತೋ ಖೋ ಪನ ಅಪಸ್ಸತೋ ಏತದೇವ ಉಜುಕಂ, ಯದಿದಂ ನ ಜಾನಾಮಿ ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ಸಸ್ಸತೋತಿಆದೀಸು **ಸಸ್ಸತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಿಕೋ, ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇಹಿ ಲೋಕೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪುಞ್ಞಪಾಪತಬ್ಬಿಪಾಕಾ, ಸಯಂ ವಾ ತಬ್ಬಿಪಾಕಾಕರಾದಿಭಾವೇನ ಅವಿಯುತ್ತೇಹಿ ಲೋಕೀಯತೀತಿ **ಲೋಕೋ**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಏತೇನ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಸಸ್ಸತವಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಸಸ್ಸತೋ**ತಿ ನ ಸಸ್ಸತೋ, ಅನಿಚ್ಚೋ ಅದ್ಧುವೋ ಭೇದನಧಮ್ಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅಸಸ್ಸತೋತಿ ಚ ಸಸ್ಸತಭಾವಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಉಚ್ಛೇದೋ ದೀಪಿತೋತಿ ಸತ್ತಪಿ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅನ್ತವಾ**ತಿ ಪರಿವಟುಮೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಪರಿಮಾಣೋ, ಅಸಬ್ಬಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ "ಸರೀರಪರಿಮಾಣೋ, ಅಙ್ಗುಟ್ಠಪರಿಮಾಣೋ, ಯವಪರಿಮಾಣೋ ಪರಮಾಣುಪರಿಮಾಣೋ ಅತ್ತಾ"ತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೪; ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೭೬-೭೭) ಏವಮಾದಿವಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾತಿ ತಥಾಗತೋ ಜೀವೋ ಅತ್ತಾ ಮರಣತೋ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದತೋ ಪರಂ ಉದ್ಧಂ ಹೋತಿ ಅತ್ಥಿ ಸಂವಿಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಸಸ್ಸತಭಾವಮುಖೇನ ಸೋಳಸ ಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ಅಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ಚ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀವಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ನ ಹೋತೀ**ತಿ ನತ್ಥಿ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ಏತೇನ ಉಚ್ಛೇದವಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ಅಪಿಚ **ಹೋತಿ ಚ ನ ಚ ಹೋತೀ**ತಿ ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥಿ ಚಾತಿ। ಏತೇನ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತವಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ನೇವ ಹೋತಿ ನ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಪನ ಇಮಿನಾ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪವಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಭಗವತಾ ಪನ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕತ್ತಾ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಾನಿ ಇಮಾನಿ ದಸ್ಸನಾನೀತಿ ತಾನಿ ನ ಬ್ಯಾಕತಾನಿ, ತಂ ಅಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ ಅಯಂ ಥೇರೋ "ತಂ ಮೇ ನ ರುಚ್ಚತೀ"ತಿ। **ಸಿಕ್ಖಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ** ಯಥಾಸಮಾದಿನ್ನಸಿಕ್ಖಂ ಪಹಾಯ।

೧೨೫. **ತ್ವಂ ನೇವ ಯಾಚಕೋ**ತಿ ಅಹಂ ಭನ್ತೇ ಭಗವತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿಸ್ಸಾಮೀತಿಆದಿನಾ। **ನ ಯಾಚಿತಕೋ**ತಿ ತ್ವಂ ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತ ಮಯಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಾತಿಆದಿನಾ।

೧೨೬. **ಪರಸೇನಾಯ ರಿತೇನ** ಪುರಿಸೇನ। **ಬಹಲಲೇಪನೇನಾ**ತಿ ಬಹಲವಿಲೇಪನೇನ। ಮಹಾಸುಪಿಯಾದಿ ಸಬ್ಬೋ ಮುದುಹಿದಕೋ ವೇಣುವಿಸೇಸೋ **ಸಣ್ಹೋ**। **ಮರುವಾ**ತಿ ಮಕಚಿ। **ಖೀರಪಣ್ಣಿನೋ**ತಿ ಖೀರಪಣ್ಣಿಯಾ, ಯಸ್ಸಾ ಛಿನ್ದನಮತ್ತೇ ಪಣ್ಣೇ ಖೀರಂ ಪಗ್ಘರತಿ। **ಗಚ್ಛನ್ತಿ** ಗಚ್ಛತೋ ಜಾತಂ ಸಯಂಜಾತಗುಮ್ಬತೋ ಗಹಿತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಿಥಿಲಹನು** ನಾಮ ದತ್ತಾ ಕಣ್ಹೋ ಪತಙ್ಗೋ। **ಏತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸತಿ ನ ಹೋತೀ**ತಿ "ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿ ಏತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ನ ಹೋತಿ, ತಂ ಪಹಾಯ ಏವ ಪತ್ತಬ್ಬತೋ।

೧೨೭. **ಅತ್ಥೇವ ಜಾತೀ**ತಿಆದಿನಾ ಏತಾ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಪಚ್ಚೇಕಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಪರಿಬ್ರೂಹನಾ ಕಟಸಿವಡ್ಢನಾ ನಿಬ್ಬಾನವಿಬನ್ಧನಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೨೮. **ತಸ್ಮಾತಿಹಾ**ತಿ ಇದಂ ಅಟ್ಠಾನೇ ಉದ್ಧಟಂ, ಠಾನೇಯೇವ ಪನ "ವುತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪರತೋ ಕತ್ವಾ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ। ಅತ್ತನೋ ಫಲೇನ ಅರಣೀಯತೋ ಅನುಗನ್ತಬ್ಬತೋ ಕಾರಣಮ್ಪಿ **"ಅತ್ಥೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ಕಾರಣನಿಸ್ಸಿತ"**ನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿಮತ್ತಮ್ಪೀ"**ತಿ। **ಪುಬ್ಬಪದಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಪರಮಾರಮ್ಭೋ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಚೂಳಮಾಲುಕ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪. ಮಹಾಮಾಲುಕ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೯. ಓರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಧಾತು, ತತ್ಥ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಂವತ್ತನತೋ ಓರಂ ಭಜನ್ತೀತಿ **ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ,** ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗವಜ್ಝತಾಯ ಓರಮ್ಭಾಗೇ ಹೇಟ್ಠಾಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಭಜನ್ತೀತಿ **ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ** ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ಯ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ

“ಹೇಟ್ಠಾಕೋಟ್ಠಾಸಿಕಾನೀ”ತಿಆದಿ। ಕಮ್ಮುನಾ ಹಿ ವಟ್ಟೇನ ಚ ದುಕ್ಖಂ ಸಂಯೋಜೇನ್ತೀತಿ **ಸಂಯೋಜನಾನಿ,** ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಸಞ್ಞಿತಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಯಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನಾನಿ, ತಸ್ಸೇವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ। ಯಸ್ಸ ಪನ ತಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ನತ್ಥೀತಿ। **ಅಪ್ಪಹೀನತಾಯ ಅನುಸೇತೀತಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತಾಯ ಕಾರಣಲಾಭೇ ಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಪ್ಪಹೀನಭಾವೇನ ಅನುಸೇತಿ। **ಅನುಸಯಮಾನೋ ಸಂಯೋಜನಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ** ಅನುಸಯತ್ತಂ ಫರಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ ಯಥಾವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ ಸಂಯೋಜನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏತೇನ ಯದಿ ಪನ ಅನುಸಯತೋ ಸಂಯೋಜನಂ ಪವತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಯೇ ತೇ ಕಾಮರಾಗಾದಯೋ “ಅನುಸಯಾ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಯೇವ ಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ ಸಂಯೋಜನಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏವಂ ಸನ್ತೇಪೀತಿ ಯದೇವ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಂ ಭಗವತಾ ಪುಚ್ಛಿತಂ, ತದೇವ ಥೇರೇನಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ, ತಥಾಪಿ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ ಸನ್ನಿಸ್ಸಯಾ। ತತ್ಥ ದೋಸಾರೋಪನಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತಸ್ಸ ವಾದೇ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮುದಾಚಾರಕ್ಖಣೇಯೇವಾತಿ** ಪವತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಏವ। ನ ಹಿ ಸಬ್ಬೇ ವತ್ತಮಾನಾ ಕಿಲೇಸಾ ಸಂಯೋಜನತ್ಥಂ ಫರನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತೇನಾತಿ** ತೇನ ಕಾರಣೇನ, ತಥಾಲದ್ಧಿಕತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಿನ್ತೇಸಿ “ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯೇವಾತಿ** ಅಜ್ಝತ್ತಾಸಯೇನೇವ। **ವಿಸಂವಾದಿತಾತಿ** ಸತ್ಥು ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನಾರಾಧನೇನ ವಿವೇಚಿತಾ। **ಏವಮಕಾಸಿ** ಏವಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಾಪೇಸಿ।

೧೩೦. **ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನಾತಿ** ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸಮತ್ಥಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಕೇನ। ತಥಾಭೂತಞ್ಚ ಚಿತ್ತಂ ತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಿಗಯ್ಹಿತಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಞ್ಚ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಗಹಿತೇನ ಅಭಿಭೂತೇನಾ”**ತಿ। **ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ** ದಸ್ಸನಮಗ್ಗೋ ತೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬತೋ, ಸೋ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ತಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸರಣಂ ನಿಬ್ಬಾನ”**ನ್ತಿ। **ಅವಿನೋದಿತಾ ಅನೀಹಟಾತಿ** ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಂಯೇವ ವದತಿ। **ಅಞ್ಞಂ ಸಂಯೋಜನಂ ಅಞ್ಞೋ ಅನುಸಯೋತಿ ವದನ್ತಿ,** ಸಹಭಾವೋ ನಾಮ ಅಞ್ಞೇನ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ತದೇವ ತೇನ ಸಹಾತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಞ್ಞೇನಾತಿ** ಅತ್ಥತೋ ಅಞ್ಞೇನ। ಅವತ್ಥಾಮತ್ತತೋ ಯದಿಪಿ ಅವಯವವಿನಿಮುತ್ತೋ ಸಮುದಾಯೋ ನತ್ಥಿ, ಅವಯವೋ ಪನ ಸಮುದಾಯೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಸೋ ಸಮುದಾಯತೋ ಅಞ್ಞೋ ಏವಾತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಹಾರಸ್ಸ ಅಪ್ಪಾಟಿಹೀರಕತಂ ಆಸಙ್ಕಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖನ್ತರಂ ಆಸಲ್ಲಿತಂ **“ಅಥಾಪಿ ಸಿಯಾ”**ತಿಆದಿನಾ। ಪಕ್ಖನ್ತರೇಹಿ ಪರಿಹಾರಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯಥಾವುತ್ತಞಾಯೇನಪಿ ಅಞ್ಞೋ ಪುರಿಸೋ ಅಥಾಪಿ ಸಿಯಾ, ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಞ್ಞೋ ದೋಸೋತಿ ಆಹ **“ಯದಿ ತದೇವಾ”**ತಿಆದಿ। ಅಥಾಪಿ ಸಿಯಾ ತುಯ್ಹಂ ಯದಿ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಈದಿಸೋ ಯದಿ ತದೇವ ಸಂಯೋಜನನ್ತಿಆದಿ। **ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ** ಪರಮತ್ಥತೋ ಸೋ ಏವ ಕಿಲೇಸೋ ಸಂಯೋಜನಮನುಸಯೋ ಚ, ಬನ್ಧನತ್ಥಅಪ್ಪಹೀನತ್ಥಾನಂ ಪನ ಅತ್ಥೇವ ಭೇದೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ।

೧೩೧. **ತಚಚ್ಛೇದೋ ವಿಯ ಸಮಾಪತ್ತಿ** ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸ್ಸ ಸಾರಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಅನುಸಯಸ್ಸ ದೂರಭಾವತೋ। **ಫೇಗ್ಗುಚ್ಛೇದೋ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾ** ತಸ್ಸ ಆಸನ್ನಭಾವತೋ। **ಏವರೂಪಾ ಪುಗ್ಗಲಾತಿ** ಅಭಾವಿತಸದ್ಧಾದಿಬಲತಾಯ ದುಬ್ಬಲನಾಮಕಾಯಾ ಪುಗ್ಗಲಾ, ಯೇಸಂ ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧಾಯ…ಪೇ॰… ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ। **ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ** ಯಥಾ ಸೋ ದುಬ್ಬಲಕೋ ಪುರಿಸೋ, ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಗಙ್ಗಾಪಾರಂ ವಿಯ ಸಕ್ಕಾಯಪಾರಂ ಗನ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥತ್ತಾ। ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೩೨. **ಉಪಧಿವಿವೇಕೇನಾತಿ** ಇಮಿನಾ **ಉಪಧಿವಿವೇಕಾತಿ** ಕರಣೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, **ಉಪಧಿವಿವೇಕಾತಿ** ವಾ ಹೇತುಮ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಸ್ಸ **ಉಪಧಿವಿವೇಕೇನಾತಿ** ಹೇತುಮ್ಹಿ ಕರಣವಚನೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣವಿವೇಕೋ ಕಥಿತೋ। ಕಾಮಗುಣಾಪಿ ಹಿ ಉಪಧೀಯತಿ ಏತ್ಥ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಉಪಧೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ। ಥಿನಮಿದ್ಧಪಚ್ಚಯಾ ಕಾಯವಿಜಮ್ಭಿತಾದಿಭೇದಂ **ಕಾಯಾಲಸಿಯಂ। ತತ್ಥಾತಿ** ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಜಾತಂ। ತಂ ಪನ ಸಮಾಪತ್ತಿಪರಿಯಾಪನ್ನಮ್ಪಿ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನಮ್ಪೀತಿ ತದುಭಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇಯೇವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ರೂಪಾದಯೋ ಧಮ್ಮೇತಿ** ರೂಪವೇದನಾದಿಕೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮೇ। **ನ ನಿಚ್ಚತೋತಿ** ಇಮಿನಾ ನಿಚ್ಚಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ ತೇಸಂ ಅನಿಚ್ಚತಮಾಹ। ತತೋ ಏವ ಉದಯವಯನ್ತತೋ ವಿಪರಿಣಾಮತೋ

ತಾವಕಾಲಿಕತೋ ಚ ತೇ ಅನಿಚ್ಚಾತಿ ಜೋತಿತಂ ಹೋತಿ। ಯಞ್ಹಿ ನಿಚ್ಚಂ ನ ಹೋತಿ, ತಂ ಉದಯಬ್ಬಯಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಚಾತಿ ದ್ವೇಧಾ ವಿಪರಿಣತಂ ಇತ್ತರಖಣಮೇವ ಚ ಹೋತಿ। **ನ ಸುಖತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸುಖಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ ತೇಸಂ ದುಕ್ಖತಮಾಹ, ಅತೋ ಏವ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪಟಿಪೀಳನತೋ ದುಕ್ಖವತ್ಥುತೋ ಚ ತೇ ದುಕ್ಖಾತಿ ಜೋತಿತಂ ಹೋತಿ। ಉದಯಬ್ಬಯವನ್ತತಾಯ ಹಿ ತೇ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪಟಿಪೀಳನತೋ ನಿರನ್ತರದುಕ್ಖತಾಯ ದುಕ್ಖಸ್ಸೇವ ಚ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಾತಿ। ಪಚ್ಚಯಯಾಪನೀಯತಾಯ ರೋಗಮೂಲತಾಯ ಚ **ರೋಗತೋ**। ದುಕ್ಖತಾಸೂಲಯೋಗಿತಾಯ ಕಿಲೇಸಾಸುಚಿಪಗ್ಘರಣತೋ ಉಪ್ಪಾದಜರಾಭಙ್ಗೇಹಿ ಉದ್ಧುಮಾತಪಕ್ಕಭಿಜ್ಜನತೋ ಚ **ಗಣ್ಡತೋ**। ಪೀಳಾಜನನತೋ ಅನ್ತೋತುದನತೋ ದುನ್ನೀಹರಣತೋ ಚ ಅವಡ್ಢಿಆವಹತೋ ಅಘವತ್ಥುತೋ ಚ ಅಸೇರಿಭಾವತೋ ಆಬಾಧಪದಟ್ಠಾನತಾಯ ಚ **ಆಬಾಧತೋ**। ಅವಸವತ್ತನತೋ ಅವಿಧೇಯ್ಯತಾಯ **ಪರತೋ** । ಬ್ಯಾಧಿಜರಾಮರಣೇಹಿ ಪಲುಜ್ಜನೀಯತಾಯ **ಪಲೋಕತೋ**। ಸಾಮೀನಿವಾಸೀಕಾರಕವೇದಕಅಧಿಟ್ಠಾಯಕವಿರಹತೋ **ಸುಞ್ಞತೋ**। ಅತ್ತಪಟಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನ **ಅನತ್ತತೋ,** ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮಾಪಿ ನ ಏತ್ಥ ಅತ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅನತ್ತಾ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ನ ಅತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ಅನತ್ತಾ। ತೇನ ಅಬ್ಯಾಪಾರತೋ ನಿರೀಹತೋ ತುಚ್ಛತೋ ಅನತ್ತಾತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। ಲಕ್ಖಣತ್ತಯಮೇವ ಅವಬೋಧತ್ಥಂ ಏಕಾದಸಹಿ ಪದೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹಿತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯನ್ತಿ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಸಹಜಾತತಾಯ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ। **ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಸಂಹರತೀ**ತಿ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಛನ್ದರಾಗಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಸಂಹರತಿ। ತೇನಾಹ **"ಮೋಚೇತೀ"**ತಿ। **ಸವನವಸೇನಾ**ತಿ "ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸವನವಸೇನ। **ಥುತಿವಸೇನಾ**ತಿ ತಥೇವ ಥೋಮನಾವಸೇನ ಗುಣತೋ ಸಂಕಿತ್ತನವಸೇನ। **ಪರಿಯತ್ತಿವಸೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಯಾಪುಣನವಸೇನ। **ಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನಾ**ತಿ ತದತ್ಥಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನವಸೇನ। **ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನೇವ** ಉಪಸಂಹರತಿ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಂ। **ಏತಂ ಸನ್ತ**ನ್ತಿಆದಿ ಪನ ಅವಧಾರಣನಿವತ್ತಿತತ್ಥದಸ್ಸನಂ। ಯಥಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ "ಏತಂ ಸನ್ತಂ ಏತಂ ಪಣೀತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅಸಙ್ಖತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಸಂಹರತಿ, ಏವಂ ಮಗ್ಗೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಅಭಿಸಮೇನ್ತೋ ತತ್ಥ ಲಬ್ಭಮಾನೇ ಸಬ್ಬೇ ವಿಸೇಸೇ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ **ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಸಂಹರತಿ**। ತೇನಾಹ **"ಇಮಿನಾ ಪನ ಆಕಾರೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸೋ ತತ್ಥ ಠಿತೋ**ತಿ ಸೋ ಅದನ್ಧವಿಪಸ್ಸನೋ ಯೋಗೀ ತತ್ಥ ತಾಯ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣತ್ತಯಾರಮ್ಮಣಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಠಿತೋ। **ಸಬ್ಬಸೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸು। **ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗವಹಾಸು ಏವ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸು ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಹಾಯ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗವಹಾಸು ತಾಸು ನಿಕನ್ತಿಂ ಪರಿಯಾದಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅನಾಗಾಮಿತಾಯಮೇವ ಸಣ್ಠಾತಿ।

ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾತಿ ಸಮಥವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಚಾತಿ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಅಯಞ್ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅನೇನಾ**ತಿ ಯೋಗಿನಾ। **ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ಇದಂ ಯೋ ವಾ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವಪರಿಯಾಪನ್ನೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ತೇ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ತತೋ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅರೂಪಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಮಸತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಇದಾನಿ ಅರೂಪಂ ಸಮ್ಮಸತೀ"**ತಿ।

ಸಮಥವಸೇನ ಗಚ್ಛತೋತಿ ಸಮಥಪ್ಪಧಾನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ। **ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಧುರಂ ಹೋತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾಯ ತಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಪವತ್ತತ್ತಾ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಾ ಹೋತಿ, ಮಗ್ಗೇಪಿ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಧುರಂ ಹೋತಿ, ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ। **ಸೋ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೋ ನಾಮಾ**ತಿ ಸೋ ಅರಿಯೋ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಗಚ್ಛತೋ**ತಿ "ಸಮಥವಸೇನ ಗಚ್ಛತೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗೋ ಸುತ್ತನ್ತನಯೇನ ಇಧಾಭಿಹಿತೋ ಪರಿಯಾಯೋ ನಾಮ, ಅಭಿಧಮ್ಮನಯೇನ ಪರತೋ ಕೀಟಾಗಿರಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ದಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮ। **ಅಯಂ ಸಭಾವಧಮ್ಮೋಯೇವಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಸಮಥಪ್ಪಧಾನಾ ಚೇ ಸಮಾಧಿ ಧುರಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಧಾನಾ ಚೇ ಪಞ್ಞಾ ಧುರನ್ತಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮಸಭಾವೋಯೇವ, ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಆಸಙ್ಕಿತಬ್ಬಂ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಂ **ಇನ್ದ್ರಿಯವೇಮತ್ತತಾ**। ತೇನಾಹ **"ಇನ್ದ್ರಿಯನಾನತ್ತಂ ವದಾಮೀ"**ತಿ। **ಇನ್ದ್ರಿಯನಾನತ್ತತಾ ಕಾರಣನ್ತಿ** ಇದಂ ದಸ್ಸೇತಿ - ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸೋ ವಿಯ ಸಮಥವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಚ ಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಗಮನಂ, ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ತಂ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಂ, ಯಸ್ಸ ಸಮಾಧಿ ಧುರಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ, **ಸೋ** ಅರಿಯೋ **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ನಾಮ ಹೋತಿ**। ಯಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ಧುರಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ **ಸೋ** ಅರಿಯೋ **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ**। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಬುದ್ಧಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ನಿದಸ್ಸನೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಮಹಾಮಾಲುಕ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫. ಭದ್ದಾಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೪. ಅಸಿಯತೀತಿ ಅಸನಂ, ಭುಞ್ಜನಂ ಭೋಜನಂ, ಅಸನಸ್ಸ ಭೋಜನಂ ಅಸನಭೋಜನಂ, ಆಹಾರಪರಿಭೋಗೋ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅಸನಭೋಜನಂ **ಏಕಾಸನಭೋಜನಂ**। ಸೋ ಪನ ಕಾಲೋ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಸಬ್ಬಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣಸಮಾಚಿಣ್ಣವಸೇನ ಪುಬ್ಬಣ್ಹೋ ಏವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪುರೇಭತ್ತೇ ಅಸನಭೋಜನ"**ನ್ತಿ। **ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಕುಕ್ಕುಚ್ಚನ್ತಿ** "ಅಯುತ್ತಂ ವತ ಮಯಾ ಕತಂ, ಯೋ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಪಕತಿಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಏಕಾಸನಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿಂ, ಯೇನ ಮೇ ಇದಂ ಸರೀರಂ ಕಿಸಂ ಜಾತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾನುಗ್ಗಹೋ ನಾಹೋಸೀ"ತಿ ಏವಂ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಭವೇಯ್ಯ। **ಏತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸತ್ಥಾ ಆಹ,** ನ ಭದ್ದಾಲಿಮೇವ ತಾದಿಸಂ ಕಿರಿಯಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ। **ಇತರಥಾತಿ** ಯದಿ ಏಕಂಯೇವ ಭತ್ತಂ ದ್ವಿಧಾ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಏಕಸ್ಸ ಭಾಗಸ್ಸ ಭುಞ್ಜನಂ ಏಕದೇಸಭುಞ್ಜನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಕೋ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ** ಕೋ ಏವಂ ಯಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಅತೀತಜಾತಿಪರಿಚಯೋಪಿ ನಾಮ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂಯೇವ ಅನುಬನ್ಧತೀತಿ ಆಹ **"ಅತೀತೇ"**ತಿಆದಿ। **ವಿರವನ್ತಸ್ಸೇವಾತಿ** ಅನಾದರೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ತಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾತಿ** "ಅಯಂ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನೇ ಆಚಿಣ್ಣಂ, ಅಯಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖತೇವಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಭದ್ದಾಲಿಂ ತಸ್ಸ ವಾ ಅನುಸ್ಸಾಹಪವೇದನಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ। ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಗಮನತ್ಥಂ **ನ ವಿತಕ್ಕಮಾಳಕಂ** ಅಗಮಾಸಿ, ವಿಹಾರಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ **ತಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಭಗವಾ ಗಚ್ಛತಿ**।

೧೩೫. ದೂಸಯನ್ತಿ ಗರಹನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ದೋಸೋ, ಅಪರಾಧೋ, ಸೋ ಏವ ಕುಚ್ಛಿತಭಾವೇನ **ದೋಸಕೋ**। ಗರಹಾಯ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನತೋ **ಓಕಾಸೋ**। ತೇನಾಹ - **"ಏತಂ ಓಕಾಸಂ ಏತಂ ಅಪರಾಧ"**ನ್ತಿ। **ದುಕ್ಕರತರನ್ತಿ** ಪತಿಕಾರವಸೇನ ಅತಿಸಯೇನ ದುಕ್ಕರಂ। ಅಪರಾಧೋ ಹಿ ನ ಖಮಾಪೇನ್ತಂ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ ಹುತ್ವಾ ದುಪ್ಪತಿಕಾರೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ವಸ್ಸಞ್ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಅಲಗ್ಗಿತ್ವಾತಿ ಇಮಮ್ಪಿ ನಾಮ ಅಪನೀತಂ ಅಕಾಸೀತಿ ಏವಂ ಅವಿನೇತ್ವಾ, ತಂ ತಂ ತಸ್ಸ ಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ನಿವಾರಣಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಞಾಯಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅತಿಚ್ಚ ಏತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಅಚ್ಚಯೋ,** ಅಪರಾಧೋ, ಪುರಿಸೇನ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತೋ ಅಪರಾಧೋ ಅತ್ಥತೋ ಪುರಿಸಂ ಅತಿಚ್ಚ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಚ್ಚಯೋ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಚ್ಚಗಮಾ"**ತಿ। ಅವಸೇಸಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಮಾಗಮೇ ಏತಿ ಫಲಂ ಏತಸ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪವತ್ತತಿ ಚಾತಿ **ಸಮಯೋ,** ಹೇತು ಯಥಾ "ಸಮುದಾಯೋ"ತಿ ಆಹ **"ಏಕಂ ಕಾರಣ"**ನ್ತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಭದ್ದಾಲಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಅಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾಯ ಭಿಕ್ಖುಆದೀನಂ ಜಾನನಂ, ತಮ್ಪಿ ಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ "ಅಹಂ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ನ ಉಸ್ಸಹಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೩೬. **ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಾತಿ** ಪಠಮಮಗ್ಗಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇನ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಾ। **ಏವಂ ಆಣಾಪೇತುಂ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ** ಸಙ್ಕಮತ್ಥಾಯ ಆಣಾಪೇತುಂ ನ ಯುತ್ತಂ ಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ। ಅನಾಚಿಣ್ಣಞ್ಚೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ, ಯದಿದಂ ಪದಸಾ ಅಕ್ಕಮನಂ। ತಥಾ ಹಿ -

"ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾನ ಮಂ ಬುದ್ಧೋ, ಸಹ ಸಿಸ್ಸೇಹಿ ಗಚ್ಛತು।

ಮಾ ನಂ ಕಲಲಂ ಅಕ್ಕಮಿತ್ಥ, ಹಿತಾಯ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೫೩)।

ಸುಮೇಧಪಣ್ಡಿತೇನ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಿತಂ ನ ಕತಂ। ಯಥಾಹ -

"ದೀಪಙ್ಕರೋ ಲೋಕವಿದೂ, ಆಹುತೀನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೋ।
ಉಸ್ಸೀಸಕೇ ಮಂ ಠತ್ವಾನ, ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀ"ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೬೦)।

ಭಗವತಾ ಆಣತ್ತೇ ಸತಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ಏವಂ ಕಾತುಂ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಏತೇಸಂ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ** ಇದಂ ಅಟ್ಠಾನಪರಿಕಪ್ಪನವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಾತುಂ ಆರದ್ಧಂ ನಾಮ ಕಿಚ್ಚಂ ಕೇಹಿಚಿ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ ಯುತ್ತಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂಯೇವ ಅಕರಣತೋ। ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮಸ್ಸ ಅನೋಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ "**ಬಾಹಿರಕೋ**"ತಿ।

೧೩೭. **ನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಲ್ಲೀಯತೀತಿ** ಚಿತ್ತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಓತರತಿ।

೧೪೦. **ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕಾರೇನ್ತೀತಿ** ದಣ್ಡಕಮ್ಮಪಣಾಮನಾದಿಕಾರಣಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕಾರೇನ್ತಿ। **ಸಮ್ಮಾವತ್ತಮ್ಪಿ ನ ವತ್ತತೀತಿ** ತಸ್ಸಾ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಾನತ್ಥಂ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಸಮ್ಮಾವತ್ತಮ್ಪಿ ನ ವತ್ತತಿ। **ಅನುಲೋಮವತ್ತೇ ನ ವತ್ತತೀತಿ** ಯೇನ ಯೇನ ವತ್ತೇನ ಸಙ್ಘೋ ಅನುಲೋಮಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅನುಲೋಮವತ್ತೇ ನ ವತ್ತತಿ ವಿಲೋಮಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪಟಿಲೋಮೇನ ಹೋತಿ। **ನಿತ್ಥರಣಕವತ್ತಮ್ಹೀತಿ** ಯೇನ ವತ್ತೇನ ಸಙ್ಘೋ ಅನುಲೋಮಿಕೋ ಹೋತಿ, ಸಾಪತ್ತಿಕಭಾವತೋ ನಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ತಮ್ಪಿ ನಿತ್ಥರಣವತ್ತಸ್ಮಿಂ ನ ವತ್ತತಿ। ತೇನಾಹ "**ಆಪತ್ತೀ**"ತಿಆದಿ। **ದುಬ್ಬಚಕರಣೇತಿ** ದುಬ್ಬಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕರಣೇ।

೧೪೪. **ಯಾಪೇತೀತಿ** ವತ್ತತಿ, ಸಾಸನೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಪತ್ತಾತಿ** "ಅಸುಕೋ ಅಸುಕೋ ಚ ಥೇರೋ ಸೀಲವಾ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಭಾವಂ ಪತ್ತಾ ಅಧಿಗತಅಭಿಞ್ಞಾತಾ।

೧೪೫. **ಸತ್ತೇಸು ಹಾಯಮಾನೇಸೂತಿ** ಕಿಲೇಸಬಹುಲತಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜನಕಸತ್ತೇಸು ಪರಿಹಾಯನ್ತೇಸು ಪಟಿಪಥೇಸು ಜಾಯಮಾನೇಸು। **ಅನ್ತರಧಾಯತಿ ನಾಮ** ತದಾಧಾರತಾಯ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾ** ಪರೂಪವಾದಾದಯೋ। **ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾ** ಅಪಾಯದುಕ್ಖವಿಸೇಸಾ। ಆಸವನ್ತಿ ತೇನ ತೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ **ಆಸವಾ**। **ನೇಸನ್ತಿ** ಪರೂಪವಾದಾದಿಆಸವಾನಂ। **ತೇತಿ** ವೀತಿಕ್ಕಮಧಮ್ಮಾ।

ಅಕಾಲಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಕಾಲಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ। **ಉಪ್ಪತ್ತಿನ್ತಿ** ಆಸವಟ್ಠಾನಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಮುಪ್ಪತ್ತಿಂ। ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ **ಕಾಲಂ, ತಾವ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಹೋನ್ತಿ,** ತೇನ ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯಾದಿಹೇತುನಾ ಸಾಸನೇ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಟ್ಠಾನಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ಇಮಿನಾ ನಯೇನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಪನ ಹೇತುನಾ ಪದಸೋಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಯಸನ್ತಿ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದಂ ಪರಿವಾರಞ್ಚ। ಸಾಗತತ್ಥೇರಸ್ಸ ನಾಗದಮನಕಿತ್ತಿಯಸಾದಿವಸೇನ ಸುರಾಪಾನಸಙ್ಖಾತೋ ಆಸವಟ್ಠಾನಿಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ।

ರಸೇನ ರಸಂ ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾತಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕಫಸ್ಸರಸೇನ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಫಸ್ಸರಸಂ ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾ।

೧೪೬. ನ ಖೋ, ಭದ್ದಾಲಿ, ಏಸೇವ ಹೇತು, ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ "**ಅಪಿಚಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಕ್ಕಚ್ಚಸವನೇ ಥೇರಂ ನಿಯೋಜೇತಿ।

೧೪೭. **ವಿಸೇವನಾಚಾರನ್ತಿ** ಅದನ್ತಕಿರಿಯಂ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀತಿ** ವೂಪಸಮ್ಮತಿ। ತತ್ಥ ಅದನ್ತಕಿರಿಯಂ ಪಹಾಯ ದನ್ತೋ ಹೋತಿ। **ಯುಗಸ್ಸಾತಿ** ರಥಧುರಸ್ಸ।

ಅನುಕ್ಕಮೇತಿ ಅನುರೂಪಪರಿಗಮೇ। ತದವತ್ಥಾನುರೂಪಂ ಪಾದಾನಂ **ಉಕ್ಖಿಪನೇ ನಿಕ್ಖಿಪನೇ** ಚ। ತೇನಾಹ "**ಚತ್ತಾರೋ ಪಾದೇ**"ತಿಆದಿ। **ರಜ್ಜುಬನ್ಧನವಿಧಾನೇನಾತಿ** ಪಾದತೋ ಭೂಮಿಯಾ ಮೋಚನವಿಧಾನೇನ। **ಏವಂ ಕರಣತ್ಥನ್ತಿ** ಯಥಾ ಅಸ್ಸೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸೇವ ಭೂಮಿಂ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾದೇ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ನಿಚ್ಚಲಭಾವಕರಣತ್ಥಂ। **ಮಣ್ಡಲೇತಿ** ಮಣ್ಡಲಧಾವಿಕಾಯಂ। **ಪಥವೀಕಮನೇತಿ** ಪಥವಿಂ ಫುಟ್ಠಮತ್ತೇನ ಗಮನೇ। ತೇನಾಹ "**ಅಗ್ಗಗ್ಗಖುರೇಹೀ**"ತಿ। **ಓಕ್ಕನ್ತಕರಣಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಓಕ್ಕನ್ತೇತ್ವಾ ಪರಸೇನಾಸಮ್ಮದ್ದನ ಓಕ್ಕನ್ತಕರಣೇ। **ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇತಿ** ಚತೂಸು ಪಾದೇಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಗಮನಂ ಚೋದೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ಸೋ ಪನೇತ್ಥ ಸೀಘತರೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ದವತ್ತೇತಿ** ಮರಿಯಾದಾಕೋಪನೇಹಿ ನಾನಪ್ಪಯೋಜನೇ, ಪರಸೇನಾಯ ಪವತ್ತಮಹಾನಾದಪಹರಣೇಹಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ಯುದ್ಧಕಾಲಸ್ಮಿ**"ನ್ತಿಆದಿ।

ರಞ್ಞಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಗುಣೇತಿ ಯಥಾ ರಾಜಾ ಅಸ್ಸಸ್ಸ ಗುಣೇ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ತೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬಗುಣಕಾರಣಂ ಕಾರೇತಿ। **ಅಸ್ಸರಾಜವಂಸೇತಿ** ದುಸ್ಸಹಂ ದುಕ್ಖಂ ಪತ್ವಾಪಿ ಯಥಾ ಅಯಂ ರಾಜವಂಸಾನುರೂಪಕಿರಿಯಂ ನ ಜಹಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಾಪನೇ। ಸಿಕ್ಖಾಪನಮೇವ ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ಸಬ್ಬತ್ಥ "**ಕಾರಣಂ ಕಾರೇತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ ತಸ್ಸ ಕರಣಕಾರಾಪನಪರಿಯಾಯತ್ತಾ।

ಯಥಾ ಉತ್ತಮಜವೋ ಹೋತೀತಿ ಜವದಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ಯಥಾ ಹಯೋ ಉತ್ತಮಜವಂ ನ ಹಾಪೇಸಿ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತಿ। **ಉತ್ತಮಹಯಭಾವೇ, ಯಥಾ ಉತ್ತಮಹಯೋ ಹೋತೀತಿ** ಕಮ್ಮಕರಣಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಉತ್ತಮಸಭಾವಂ ಅನಿಗುಹಿತ್ವಾ ಅವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಯಥಾ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪರಮಜವೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತಿ। ಯಥಾ ಕಿರಿಯಾ ವಿನಾ ದಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಿನಾ ಕಿರಿಯಂ ನ ಭವತಿ, ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತತ್ಥ ಪಕತಿಯಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ರಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಕತಿಯಾ ಉತ್ತಮಹಯಸ್ಸೇವ ಉತ್ತಮಹಯಕಾರಣಾರಹತ್ತಾ ಉತ್ತಮಜವಪಟಿಪಜ್ಜನೇ। **ಮಾಸಖಾದಕಘೋಟಕಾನನ್ತಿ** ಮಾಸಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಯಥಾ ತಥಾ ವಿಗುಣಖಲುಙ್ಗಕಾನಂ। **ವಲಞ್ಜಕದಣ್ಡನ್ತಿ** ರಞ್ಞಾ ಗಹೇತಬ್ಬಸುವಣ್ಣದಣ್ಡಂ। **ಧಾತುಪತ್ಥದ್ಧೋತಿ** ಅತ್ತನಾವ ಸಮುಪ್ಪಾದಿತಧಾತುಯಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತೋ ಹುತ್ವಾ।

ಉತ್ತಮೇ ಸಾಖಲ್ಯೇತಿ ಪರಮಸಖಿಲಭಾವೇ ಸಖಿಲವಾಚಾಯ ಏವ ದಮೇತಬ್ಬತಾಯ। ತೇನಾಹ "**ಮುದುವಾಚಾಯ ಹೀ**"ತಿಆದಿ।

ಅರಹತ್ತಫಲಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಕಾಲೇ ಪವತ್ತಸಮ್ಮಾಞಾಣಂ। **ಸಮ್ಮಾಞಾಣಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯೇವಾತಿ** ಪನ ಇದಂ ಫಲಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇನ ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ "ಅಸೇಕ್ಖೇನಾ"ತಿ ವಿಸೇಸಿತತ್ತಾ। ತಮ್ಪಿ ಅಸೇಕ್ಖಞಾಣನ್ತಿ ಚೇ? ಏವಮ್ಪಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯ ಸೇಕ್ಖಗ್ಗಹಣೇ ಪರಿಯಾಯಸೇಕ್ಖಗ್ಗಹಣಂ ನ ಯುತ್ತಮೇವ, ಕಿಚ್ಚಭೇದೇನ ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏಕಾ ಏವ ಹಿ ಸಾ ಪಞ್ಞಾ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖಕಿರಿಯಾಯ ಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ಉಪಾದಾಯ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ಸಮ್ಮಾಜಾನನಕಿಚ್ಚಂ ಉಪಾದಾಯ "ಸಮ್ಮಾಞಾಣ"ನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ ವಾ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ**, ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ **ಸಮ್ಮಾಞಾಣನ್ತಿ** ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಮಗ್ಗಫಲಾವಹಾಯ ದೇಸನಾಯ ಸಙ್ಖೇಪತೋವ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ "**ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನಾ**"ತಿ।

ಭದ್ದಾಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬. ಲಟುಕಿಕೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. **ಮಹಾಉದಾಯಿತ್ಥೇರೋ**ತಿ ಕಾಳುದಾಯಿಲಾಳುದಾಯಿತ್ಥೇರೇಹಿ ಅಞ್ಞೋ ಮಹಾದೇಹತಾಯ ಮಹಾಉದಾಯೀತಿ ಸಾಸನೇ ಪಞ್ಞಾತೋ ಥೇರೋ। ಅಪಹರಿ ಅಪಹರತಿ ಅಪಹರಿಸ್ಸತೀತಿ **ಅಪಹತ್ತಾ**। ತೇಕಾಲಿಕೋ ಹಿ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ। **ಉಪಹತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಪಹಾರಕೋ**ತಿ ಅಪನೇತಾ। **ಉಪಹಾರಕೋ**ತಿ ಉಪನೇತಾ।

೧೪೯. **ಯನ್ತಿ** ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ತೇನ ಚ ಅನನ್ತರನಿದ್ದಿಟ್ಠಸಮಯೋ ಪಚ್ಚಾಮಟ್ಠೋತಿ ಆಹ **"ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ"**ತಿ। **ನ ಭಗವನ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ನ ಭಗವನ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ।

ಕಮ್ಮನಿಪ್ಫನ್ನತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ಆಯಾಚಿಯಮಾನಕಮ್ಮಸಿದ್ಧಿಅತ್ಥಂ। ಭವತೀತಿ ಭೂ, ನ ಭೂತಿ **ಅಭೂ,** ಭಯವಸೇನ ಪನ ಸಾ ಇತ್ಥೀ "ಅಭು"ನ್ತಿ ಆಹ। **ಆತು ಮಾತೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ -

"ಅಙ್ಗಾ ಅಙ್ಗಾ ಸಮ್ಭವಸಿ, ಹದಯಾ ಅಧಿಜಾಯಸೇ।
ಅತ್ತಾ ಏವ ಪುತ್ತ ನಾಮಾಸಿ, ಸ ಜೀವ ಸರದೋಸತ"ನ್ತಿ॥ -

ಆದೀಸು ಪುತ್ತೋ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಕುಲವಸೇನ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತನತೋ। ಏವಂ ಪಿತಾಪಿ "ಪುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ "ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಅತ್ತಾ ಮಾತಾ"ತಿ ವತ್ತುಕಾಮಾ ಭಯವಸೇನ **"ಆತು ಮಾತೂ"**ತಿ ಆಹ। ತೇನಾಹ **"ಆತೂತಿ ಪಿತಾ"**ತಿಆದಿ।

೧೫೦. **ಏವಮೇವ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಗರಹತ್ಥಜೋತನನಿಪಾತಪದನ್ತಿ ವುತ್ತಂ **"ಗರಹನ್ತೋ ಆಹಾ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ನಂ ವಾಚಕಸದ್ದೇನೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಮೋಘಪುರಿಸಾ"**ತಿ ಆಹ। **ಆಹಂಸೂ**ತಿ ತೇಸಂ ತಥಾ ವಚನಸ್ಸ ಅವಿಚ್ಛೇದೇನ ಪವತ್ತಿದೀಪನನ್ತಿ ಆಹ **"ವದನ್ತೀ"**ತಿ। **ಕಿಂ ಪನಿಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಹಾತಬ್ಬವತ್ಥುಂ ಅವಮಞ್ಞಮಾನೇಹಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಕಿಂ ಪನಾ"**ತಿ। ಹೇತುಮ್ಹಿ ಜೋತೇತಬ್ಬೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ ಯಥಾ "ಅನುಸ್ಸವಸ್ಸ ಹೇತು, ಅಜ್ಝೇನಸ್ಸ ಹೇತೂ"ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಸ್ಸ ಹೇತೂ"**ತಿ। ನನು ಅಪಸ್ಸನ್ತೇನ ವಿಯ ಅಸುಣನ್ತೇನ ವಿಯ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ? ಸತ್ಥಾರಾ ನಾಮ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇಸು ದೋಸೇಸು ಅಪಸ್ಸನ್ತೇನ ವಿಯ ಚ ಅಸುಣನ್ತೇನ ವಿಯ ಚ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವಿವರಣಂ। **ತೇಸು ಚಾ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೇಸು ಚ। ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇನ್ತೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ಯೇ "ಮೋಘಪುರಿಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ, ತೇಸಂ। **ಗಲೇ ಬದ್ಧಂ ಮಹಾಕಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಗಲೇ ಓಲಮ್ಬೇತ್ವಾ ಬದ್ಧಂ ರುಕ್ಖದಣ್ಡಮಾಹ। **ಪೂತಿಲತಾಯಾ**ತಿ ಗಲೋಚಿಯಾ। **ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು ವಿಯ ದುಪ್ಪಜಹಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಛನ್ದಕಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ತಂ ಪಜಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

೧೫೧. **ಅನುಸ್ಸುಕ್ಕಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪಹಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಪಹಾನೇ ಉಸ್ಸುಕ್ಕರಹಿತಾ। **ಅಪಚ್ಚಾಸೀಸನಪಕ್ಖೇ**ತಿ ತಾಯ ಪರದತ್ತವುತ್ತಿತಾಯ ಕಸ್ಸಚಿ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕುತೋಚಿ ಅಪಚ್ಚಾಸೀಸಕಪಕ್ಖೇ ಠಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಸುಪ್ಪಜಹಂ ಹೋತಿ, ನ ತಸ್ಸ ಪಹಾನೇ ಭಾರಿಯಂ ಅತ್ಥಿ।

೧೫೨. **ದಲಿದ್ದೋ** ದುಗ್ಗತೋ। **ಅಸ್ಸಕೋ**ತಿ ಅಸಾಪತೇಯ್ಯೋ। **ಗೇಹಯಟ್ಠಿಯೋ**ತಿ ಗೇಹಛದನಸ್ಸ ಆಧಾರಾ, ತಾ ಉಜುಕಂ ತಿರಿಯಂ ಠಪೇತಬ್ಬದಣ್ಡಾ। ಸಮನ್ತತೋ ಭಿತ್ತಿಪಾದೇಸು ಠಪೇತಬ್ಬದಣ್ಡಾ **ಮಣ್ಡಲಾ**। **ಕಾಕಾತಿದಾಯಿ**ನ್ತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಕಾಕೇಹಿ ಅತಿಪಾತವಸೇನ ಉಡ್ಡೇತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **"ಯತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿದೇವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸೂರಕಾಕಾ**ತಿ ಕಾಕಾನಂ ಉಡ್ಡೇಪನಾಕಾರಮಾಹ। **ನಪರಮರೂಪ**ನ್ತಿ ಹೀನರೂಪಂ। **ವಿಲೀವಮಞ್ಚಕೋ**ತಿ ತಾಲವೇತ್ತಕಾದೀಹಿ ವೀತಮಞ್ಚಕೋ। ಸಾ ಪನಸ್ಸ ಸನ್ತಾನಾನಂ ಛಿನ್ನಭಿನ್ನತಾಯ ಓಲುಗ್ಗವಿಲುಗ್ಗತಾ, ತಥಾ ಸತಿ ಸಾ ವಿಸಮರೂಪಾ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಓಣತಾ"**ತಿಆದಿ। ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೂಖಭೋಜೀ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಧಞ್ಞಂ ನಾಮ ಕುದ್ರೂಸಕೋ"**ತಿ। ಸಮಕಾಲಂ ವಪಿತಬ್ಬತಾಯ **ಸಮವಾಪಕಂ,** ಯಥಾಉತು ವಪಿತಬ್ಬಬೀಜಂ। **ಜಾಯಿಕಾ**ತಿ ಕುಚ್ಛಿತಾ ಭರಿಯಾ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಗರಹಾಯಂ ಕ-ಸದ್ದೋ। **ಸೋ ವತಾಹಂ ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಸೋಹಂ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯಂ, ಯೋಹಂ ಪುರಿಸೋ ನಾಮ ಅಸ್ಸಂ ವತಾತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾವಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಪುರಿಸಂ

ಬೋಧೇಯ್ಯ। ತಂಸಭಾವೇ ಠಿತಸ್ಸ ಬೋಧಾ ನ ತು ದುಕ್ಕರಾ, ಸಾ **ಖಟೋಪಿಕಾ। ಸಾ** ಕುಮ್ಭೀ। ಮೇಣ್ಡಕಸೇಟ್ಠಿನೋ **ಅಡ್ಢತೇಳಸಾನಿ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಸತಾನಿ** ವಿಯ।

೧೫೩. **ಸುವಣ್ಣನಿಕ್ಖಸತಾನನ್ತಿ** ಅನೇಕೇಸಂ ಸುವಣ್ಣನಿಕ್ಖಸತಾನಂ। **ಚಯೋತಿ** ಸನ್ತಾನೇಹಿ ನಿಚಯೋ ಅವೀಚಿ ನಿಚ್ಚಪ್ಪಬನ್ಧನಿಚಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಸನ್ತಾನತೋ ಕತಸನ್ನಿಚಯೋ"**ತಿ।

೧೫೪. ಹೇಟ್ಠಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಪ್ಪಜಹನಕಾ ಪಠಮಂ ದಸ್ಸಿತಾ, ಪಜಹನಕಾ ಪಧಾನಾ, ತೇಸಞ್ಚ ವಸೇನೇತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲಚತುಕ್ಕಂ ದಸ್ಸಿತಂ। **ತೇ ತಞ್ಚೇವ ಪಜಹನ್ತೀ**ತಿ ಪಜಹನಕಾ ಪಠಮಂ ಗಹಿತಾ। **ರಾಸಿವಸೇನಾ**ತಿ "ಇಧುದಾಯಿ ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ"ತಿಆದಿನಾ ಚತುಕ್ಕೇ ಆಗತವಿಭಾಗಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ "ತೇ ತೇ"ತಿ ಪಚುರವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ನ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ವಿಭತ್ತಾ"**ತಿ। ಅವಿಭಾಗೇನ ಗಹಿತವತ್ಥೂಸು ವಿಭಾಗತೋ ಗಹಣಂ ಲೋಕಸಿದ್ಧಮೇತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಜಹನಕಪುಗ್ಗಲಾತಿ** "ತೇ ತಞ್ಚೇವ ಪಜಹನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಜಹನಕಪುಗ್ಗಲಾ ಏವ।

ಉಪಧಿಅನುಧಾವನಕಾತಿ ಉಪಧೀಸು ಅನುಅನುಧಾವನಕಾ ಉಪಧಿಯೋ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತನಕಾ। **ವಿತಕ್ಕಾಯೇವಾ**ತಿ ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಿವಿತಕ್ಕಾಯೇವ। **ಇನ್ದ್ರಿಯನಾನತ್ತತಾ**ತಿ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚಕಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರೋಪರಿಯತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಹಿ ವಸೇನೇವ ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಜಾತಾ। ಅಗ್ಗಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಯಾವ ನ ತಂ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಗ್ಘಾತೇನ್ತಿ, ತಾವ ನಪ್ಪಜಹನ್ತಿ ನಾಮ। ಇತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ತಯೋಪಿ ಅರಿಯಾ ಅಪ್ಪಹೀನಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಸ್ಸ ವಸೇನ "ನಪ್ಪಜಹನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ಪಗೇವ ಪುಥುಜ್ಜನಾ। ವುತ್ತನಯೇನ ಪನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಮಗ್ಗೇನ ಘಟೇನ್ತಾ ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಜನಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪಜಹನ್ತಿ ನಾಮ। ತೇ ಏವ ತತ್ಥ ಸೀಘಕಾರಿನೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಪಜಹನ್ತಿ ನಾಮ, ತೇನಾಹ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ।

ಸಂವೇಗಂ ಕತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಅಕ್ಕನ್ತಪುರಿಸೋ ವಿಯ। **ಮಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಅನುಕ್ಕಮಾಗತೇನ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ। **ಮಹಾಹತ್ಥಿಪದೋಪಮೇ**ತಿ ಮಹಾಹತ್ಥಿಪದೋಪಮಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦೦ ಆದಯೋ)। ತತ್ಥ ಹಿ "ತಸ್ಸ ಧಾತಾರಮ್ಮಣಮೇವ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦೨) ಏತ್ಥ ಅತಿತಿಕ್ಖನಾತಿತಿಕ್ಖ-ನಾತಿಮನ್ದಅತಿಮನ್ದ-ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೦೨) ತಯೋ ವಾರಾ ಉದ್ಧಟಾ, ತತ್ಥ ಮಜ್ಝಿಮವಸೇನೇವ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನೇ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಾಸುತ್ತೇ, ತತ್ಥಾಪಿ ಮಜ್ಝಿಮನಯೇನೇವ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋ। ತೇನಾಹ **"ಇಮೇಸೂ"**ತಿಆದಿ।

ತನ್ತಿ "ಉಪಧೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಕಾರಣಂ। **ನಿಗ್ಗಹಣೋ**ತಿ ನಿರುಪಾದಾನೋ। ತೇನಾಹ **"ನಿತ್ತಣ್ಹೋ"**ತಿ।

೧೫೫. **ಯೇ ಪಜಹನ್ತೀ**ತಿ "ತೇ ತಞ್ಚೇವ ಪಜಹನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಪುಗ್ಗಲಾ। **ತೇ ಇಮೇ ನಾಮ ಏತ್ತಕೇ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹನ್ತೀ**ತಿ ಯೇ ತೇ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಲಾಭಿನೋ ಚ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಏತ್ತಕೇ ತಂತಂಝಾನಾದಿವತ್ಥುಕೇ ಚ ತಂತಂಮಗ್ಗವಜ್ಝತಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಏತ್ತಕೇ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹನ್ತಿ। **ಯೇ ನಪ್ಪಜಹನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಸುಚಿಸುಖಂ** ಕಾಯಾಸುಚಿಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ। **ಅನರಿಯೇಹೀ**ತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧೇಹಿ। **ಪಟಿಲಾಭತೋ ಭಾಯಿತಬ್ಬಂ** ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖಗತಿಕತ್ತಾ। **ವಿಪಾಕತೋ ಭಾಯಿತಬ್ಬಂ** ಅಪಾಯದುಕ್ಖಗತಿಕತ್ತಾ। **ಗಣತೋಪಿ ಕಿಲೇಸತೋಪಿ ವಿವಿತ್ತಸುಖನ್ತಿ** ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕತೋ ಚ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕತೋ ಚ ವಿವಿತ್ತಸುಖಂ। **ರಾಗಾದಿವೂಪಸಮತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ರಾಗಾದಿವೂಪಸಮಾವಹಂ ಸುಖಂ। **ನ ಭಾಯಿತಬ್ಬಂ** ಸಮ್ಪತಿ ಆಯತಿಞ್ಚ ಏಕನ್ತಹಿತಭಾವತೋ।

೧೫೬. **ಇಞ್ಜಿತಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಪಚ್ಚತ್ತೇ ಭುಮ್ಮವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಇಞ್ಜನ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಇಞ್ಜತಿ ತೇನಾತಿ **ಇಞ್ಜಿತಂ,** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಖೋಭಕರಂ ಓಳಾರಿಕಂ ಝಾನಙ್ಗಂ। **ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಅನಿಞ್ಜನಂ** ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾಭಾವತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ "ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ"ತಿ

(ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೪-೨೪೫; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೪-೩೮೬; ಪಾರಾ॰ ೧೨-೧೩)।

ಅಲಂ-ಸದ್ದೋ ಯುತ್ತತ್ಥೋಪಿ ಹೋತಿ - "ಅಲಮೇವ ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತುಂ, ಅಲಂ ವಿಮುಚ್ಚಿತು"ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೭೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೪, ೧೨೮, ೧೩೪, ೧೪೩), ತಸ್ಮಾ **ಅನಲಂ** ಅನುಸಙ್ಗಂ ಕಾತುಂ ಅಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ಆಲಯನ್ತಿ ವದಾಮೀ"**ತಿ। **ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಅಲಂ ಏತ್ತಾವತಾತಿ ಉಸ್ಸಾಹಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನವಸೇನ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ನ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಞ್ಞಿತಂ **ಅಣುಂ ವಾ** ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಸಞ್ಞಿತಂ **ಥೂಲಂ ವಾ,** ರೂಪರಾಗೋತಿ ಏವರೂಪಂ **ಅಣುಂ ವಾ** ಕಾಮಾಸವೋ ಪಟಿಘನ್ತಿ ಏವರೂಪಂ **ಥೂಲಂ ವಾ,** ಮುದುನಾ ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಿಸೇಸೇನ **ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಂ,** ಕಮ್ಮಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ ವಾ **ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಂ,** ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯತೋ **ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನಾತಿತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಸ್ಸ ವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ **"ನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಸೋ ಹಿ ಪರಿಯಾದಿನ್ನನಿಕನ್ತಿಕಸ್ಸ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಸ್ಸ ಆಗತತ್ತಾ **"ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ನ ವಿಭತ್ತಂ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಲಟುಕಿಕೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭. ಚಾತುಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೭. **ಯಥಾಉಪನಿಸ್ಸಯೇನಾತಿ** ಯೋ ಯೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಯಥಾಉಪನಿಸ್ಸಯೋ, ತೇನ ಯಥಾಉಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಸಮ್ಮಾಪಯೋಗೇನ। **ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತಿ** ಸಾಸನೇ ಪತಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಲಭಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ವಸನಟ್ಠಾನಾನೀತಿ** ವಸ್ಸಗ್ಗಾದಿವಸೇನ ವಸನಟ್ಠಾನಾನಿ। **ಸಣ್ಠಾಪಯಮಾನಾತಿ** ಸುವಿಭತ್ತಭಾವೇನ ಠಪೇನ್ತಾ।

ಅವಿನಿಬ್ಭೋಗಸದ್ದನ್ತಿ ವಿನಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಸದ್ದಂ। ವಚೀಘೋಸೋಪಿ ಹಿ ಬಹೂಹಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಪವತ್ತಿತೋ ಠಾನತೋ ಚ ದೂರತರೋ ಕೇವಲಂ ಮಹಾನಿಗ್ಘೋಸೋ ಏವ ಹುತ್ವಾ ಸೋತಪಥಮಾಗಚ್ಛತಿ। **ಮಚ್ಛವಿಲೋಪೇತಿ** ಮಚ್ಛೇ ವಿಲುಮ್ಪಿತ್ವಾ ವಿಯ ಗಹಣೇ, ಮಚ್ಛಾನಂ ವಾ ನಯನೇ।

೧೫೮. **ವವಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥೇತಿ** ನಿಚ್ಛಯತ್ಥೇ, ಇದಂ ತಾವ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನವಚನಂ ಏಕನ್ತಸೋತಬ್ಬಂ, ಪಚ್ಛಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕರೋಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಚನಪರಿಹಾರೋತಿ** ತೇಹಿ ಸಕ್ಯರಾಜೂಹಿ ವುತ್ತವಚನಸ್ಸ ಪರಿಹಾರೋ। **ಲೇಸಕಪ್ಪನ್ತಿ** ಕಪ್ಪಿಯಲೇಸಂ। **ಧುರವಹಾತಿ** ಧುರವಾಹಿನೋ, ಧೋರಯ್ಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾದಮೂಲನ್ತಿ** ಉಪಚಾರಂ ವದತಿ। **ವಿಗಚ್ಛಿಸ್ಸತೀತಿ** ಹಾಯಿಸ್ಸತಿ। **ಪಟಿಪ್ಫರಿತೋತಿ** ನ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾವ, ಸಕ್ಯರಾಜೂನಂ ಪುರತೋಪಿ ವಿಪ್ಫರಿತೋವ ಹೋತಿ।

೧೫೯. **ಅಭಿನನ್ದತೂತಿ** ಅಭಿಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ ಪಮೋದತು। **ಅಭಿವದತೂತಿ** ಅಭಿರೂಪವಸೇನ ವದತು। **ಪಸಾದಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ** ಅಪ್ಪಸಾದಸ್ಸ ವಿಪರಿಣಾಮೋ ಹೀನಾಯಾವತ್ತನಸಙ್ಖಾತಂ ಪರಿವತ್ತನಂ, ತೇನಾಹ **"ವಿಬ್ಭಮನ್ತಾನಂ। ವಿಪರಿಣಾಮಞ್ಞಥತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ಸಸ್ಸೇಸು ಬೀಜಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ **"ಬೀಜಾನಂ ತರುಣಾನನ್ತಿ ತರುಣಸಸ್ಸಾನ"**ನ್ತಿ। ತರುಣಭಾವೇನೇವ ತಸ್ಸ ಭಾವಿನೋ ಫಲಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ **ವಿಪರಿಣಾಮೋ।**

೧೬೦. ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಸರಸೇನೇವ ಕರಣಂ ಚಿತ್ತರುಚಿಯಂ, ನ ತಥಾ ಪರಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾದನೇನಾತಿ ಆಹ - **"ಪಕ್ಕೋಸಿಯಮಾನಾನಂ ಗಮನಂ ನಾಮ ನ ಫಾಸುಕ"**ನ್ತಿ। ಮಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ವಿಯ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರೇನೇವ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ದೀಪೇತಿ** ಪಕತಿಯಾ ವಿವೇಕಜ್ಝಾಸಯಭಾವತೋ ವಿರದ್ಧೋ ಆಗತಸ್ಸ ಭಾರಸ್ಸ ಅವಹನತೋಯೇವ। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ತನೋ ಭಾರಭಾವಂ ನ ಅಞ್ಞಾಸೀ"**ತಿ।

೧೯೧. **ಕಸ್ಮಾ ಆರಭೀ**ತಿ? ಸಪ್ಪಾಯತೋ। ಪಞ್ಚಸತಾ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಭಿನವಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಓವಾದದಾನತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭೀತಿ।

೧೯೨. **ಕೋಧುಪಾಯಾಸಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕುಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಕೋಧೋ, ಸ್ವೇವ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಅತಿಪ್ಪಮದ್ದನಮಥನುಪ್ಪಾದನೇಹಿ ದಳ್ಹಂ ಆಯಾಸಟ್ಠೇನ ಉಪಾಯಾಸೋ। ಅನೇಕವಾರಂ ಪವತ್ತಿತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸಮವೇತಂ ಸತ್ತಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಪಾಪನೇನ ಕೋಧುಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಊಮಿಸದಿಸತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ "**ಕೋಧುಪಾಯಾಸೇ**"ತಿಆದಿ।

೧೯೩. **ಓದರಿಕತ್ತೇನ ಖಾದಿತೋ**ತಿ ಓದರಿಕಭಾವೇನ ಆಮಿಸಗೇಧೇನ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಾಕಪ್ಪನೇನ ನಾಸಿತಸೀಲಾದಿಗುಣತಾಯ ಖಾದಿತಧಮ್ಮಸರೀರೋ।

೧೯೪. **ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾವಟ್ಟೇ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಮರಾಗಾಭಿಭೂತೇ ಸತ್ತೇ ಇತೋ ಚ ಏತ್ತೋ, ಏತ್ತೋ ಚ ಇತೋತಿ ಏವಂ ಮನಾಪಿಯರೂಪಾದಿವಿಸಯಸಙ್ಖಾತೇ ಆವಟ್ಟೇ ಅತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರೇತ್ವಾ ಯಥಾ ತತೋ ಬಹಿಭೂತೇ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಏವಂ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಬ್ಯಸನಾಪಾದನೇನ ಕಾಮಗುಣಾನಂ ಆವಟ್ಟಸದಿಸತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ "**ಯಥಾ ಹೀ**"ತಿಆದಿ।

೧೯೫. **ರಾಗಾನುದ್ಧಂಸಿತೇನಾ**ತಿ ರಾಗೇನ ಅನುದ್ಧಂಸಿತೇನ। ಚಣ್ಡಮಚ್ಛಂ ಆಗಮ್ಮಾತಿ ಸುಸುಕಾದಿಚಣ್ಡಮಚ್ಛಂ ಆಗಮ್ಮ। **ಮಾತುಗಾಮಂ ಆಗಮ್ಮಾ**ತಿ ಮಾತುಗಾಮೋ ಹಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರರಹಿತಂ ಅಧೀರಪುರಿಸಂ ಇತ್ಥಿಕುತ್ತಭೂತೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಹಾವಭಾವವಿಲಾಸೇಹಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಧೀರಜಾತಿಯಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ರೂಪಾದೀಹಿ ಪಲೋಭನವಸೇನ ಅನವಸೇಸಂ ಅತ್ತನೋ ಉಪಕಾರಧಮ್ಮೇ ಸೀಲಾದಿಕೇ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇತಿ। ತೇನಾಹ - "**ಮಾತುಗಾಮಂ ಆಗಮ್ಮ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಮರಾಗೋ ವಿಬ್ಭಮತೀ**"ತಿ।

ಭಯಂ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಭಾಯಿತಬ್ಬವತ್ಥು, ತತ್ಥ ಓತರನ್ತಸ್ಸೇವ ಹೋತಿ, ನ ಅನೋತರನ್ತಸ್ಸ, ತಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಭಯಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಬ್ಬಂ, ಇತರಥಾ ಚತ್ಥಸಿದ್ಧಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಉಪಮೋಪಮಿತಬ್ಬಸರೂಪವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಯಥಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಉದಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆನಿಸಂಸೋ** ಪಿಪಾಸವಿನಯನಂ ಸರೀರಸುದ್ಧಿ ಪರಿಳಾಹೂಪಸಮೋ ಕಾಯಉತುಗ್ಗಾಹಾಪನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ। **ಸಾಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆನಿಸಂಸೋ** ಪನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖೂಪಸಮೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಸೀಲಾನಿಸಂಸಾದಿವಸೇನ ಅನೇಕವಿಧೋ, ಸೋ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೯) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಆನಿಸಂಸೋ ಹೋತಿ** ತಾನಿ ಭಯಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಪವತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಇಮಾನಿ ಅಭಾಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಇಮಾನಿ ಕೋಧೂಪಾಯಾಸಾದಿಭಯಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಪವತ್ತಿತ್ವಾ ಅಭಾಯಿತ್ವಾ। ಕೋಧೂಪಾಯಾಸಾದಯೋ ಹಿ ಭಾಯತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಭಯನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಥೇರೋ**ತಿ ಮಹಾಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರೋ। ಕಾಮಂ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯಕಾಲೋ ಏವ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಿಸಮಯೋ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪನ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನಧಮ್ಮೇಸು ಕಿಚ್ಚಂ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಮಾನಕಾಲಿಕಮ್ಪಿ ಅಸಮಾನಕಾಲಿಕಂ ವಿಯ ವುತ್ತಂ "**ತಣ್ಹಾಸೋತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ದಟ್ಠುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ**"ತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಚಾತುಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೮. ನಳಕಪಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೬. ಯತ್ಥ ಬೋಧಿಸತ್ತಪಮುಖೋ ವಾನರೋ ನಳಕೇನ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿ, ಸಾ ಪೋಕ್ಖರಣೀ, ತಸ್ಸಾಮನ್ತೋ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೋ, ತತ್ಥ ನಿವಿಟ್ಠಗಾಮೋ ಚ "ನಳಕಪಾನ"ನ್ತೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ಇಧ ಪನ ಗಾಮೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ

“ನಳಕಪಾನೇತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಗಾಮೇ”ತಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಆಗಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರಾ”**ತಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಪಳ್ಲವಾತಿ** ಇತಿಕತ್ತಬ್ಬತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಳ್ಲವಾ।

ಥೂಲದೀಘಬಹುಲಭಾವೇನ ಮಹತೀಹಿ ದಾಠಿಕಾಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಮಹಾದಾಠಿಕೋ**। “ಉದಕರಕ್ಖಸೋ ಅಹ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ವಾನರಾನಂ ಕಞ್ಚಿ ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ “ಸಬ್ಬೇ ತುಮ್ಹೇ ಮಮ ಹತ್ಥಗತಾ”ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಸಬ್ಬೇ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮೀ”**ತಿ ಆಹ। **ಧಮಿ…ಪೇ॰… ಪಿವಿಂಸೂತಿ** ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಗಹಿತನಳೋ ಅನವಸೇಸೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಸಬ್ಬಸನ್ಧೀನಂ ನಿಬ್ಬಾಧೇನ ಏಕಚ್ಛಿದ್ದೋ ಅಹೋಸಿ। **ನೇವ ಮಂ ತ್ವಂ ವಧಿಸ್ಸಸೀತಿ** ಉದಕರಕ್ಖಸ ತ್ವಂ ವಧಿತುಕಾಮೋಪಿ ಮಮ ಪುರಿಸಥಾಮೇನ ನ ವಧಿಸ್ಸಸಿ।

ಏವಂ ಪನ ವತ್ವಾ ಮಹಾಸತ್ತೋ “ಅಯಂ ಪಾಪೋ ಏತ್ಥ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವನ್ತೇ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸತ್ತೇ ಮಾ ಬಾಧಯಿತ್ಥಾ”ತಿ ಕರುಣಾಯಮಾನೋ “ಏತ್ಥ ಜಾಯನ್ತಾ ನಳಾ ಸಬ್ಬೇ ಅಪಬ್ಬಬನ್ಧಾ ಏಕಚ್ಛಿದ್ದಾವ ಹೋನ್ತೂ”ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಗತೋ। ತೇನಾಹ **“ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ”**ತಿಆದಿ।

೧೬೭. ಅನುರುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತಾ “ಕಚ್ಚಿ ತುಮ್ಹೇ ಅನುರುದ್ಧಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಾತಿ ಥೇರೋ **“ತಗ್ಘ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ”**ತಿ ಆಹ।

ಸಚೇ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಜೀವಿತಂ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ರಞ್ಞಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅಭಿನೀತಾತಿ **ರಾಜಾಭಿನೀತಾ**। **ಚೋರಾಭಿನೀತಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಚೋರಾನಂ ಮೂಲಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ** “ಕಣ್ಟಕಸೋಧನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। **ಆಜೀವಿಕಾಯಾತಿ** ಆಜೀವೇನ ಜೀವಿತವುತ್ತಿಯಾ। **ಇಮೇಸು ಪನ** ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಾದೀಸು।

ವಿವೇಕನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಕಾಲಿಕಕಿರಿಯಪ್ಪಧಾನಂ “ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಂ ಉಪೇತ”ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯಾತಿ ಆಹ - **“ವಿವಿಚ್ಚಾ”**ತಿ, ವಿವಿಚ್ಚಿತ್ವಾ ವಿವಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿನಾ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಬ್ಬಜಿತಕಿಚ್ಚನ್ತಿ** ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಸಾರುಪ್ಪಕಿಚ್ಚಂ। **ಸಮಣಕಿಚ್ಚನ್ತಿ** ಸಮಣಭಾವಕರಣಕಿಚ್ಚಂ। ಯದಗ್ಗೇನ ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ತದಗ್ಗೇನ ಸಮಣಭಾವಕರಮ್ಪಿ ಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತೇನಾಹ **“ಸೋ ಯೇವಾ”**ತಿಆದಿ।

೧೬೮. **ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೇ** ತಾವ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ ಪವತ್ತೀಸು ಠಾನಂ ಅತೀತೋತಿ ಕತ್ವಾ ಉಪಪತ್ತೀಸು ಬ್ಯಾಕರೋತಿ ನಾಮ ತತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಅಭಾವಕಿತ್ತನತೋ। **ಮಹನ್ತತುಟ್ಠಿನೋತಿ** ವಿಪುಲಪಮೋದಾ।

೧೬೯. **ಇಮಸ್ಸಾತಿ** “ಅಸ್ಸಾ”ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥವಚನಂ। ಇಮಸ್ಸ ಠಿತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾಮಂ ದಿಟ್ಠೋ ವಾ ಹೋತಿ ಅನುಸ್ಸವಸುತೋ ವಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ,** ಸಮಾಧಿ ಪನ **ಏವಂವಿಹಾರೀತಿ** ಏತ್ಥ ವಿಹಾರಸದ್ದೇನ ಗಹಿತೋ। **ಏವಂವಿಮುತ್ತಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ವಿಮುತ್ತಿಸದ್ದೇನ ಫಲವಿಮುತ್ತಿ ಗಹಿತಾ। **ಚರತೋಪೀತಿ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಚಾರೇನ ಚರತೋಪಿ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸಪಿ। ಉಪಾಸಕಉಪಾಸಿಕಾಠಾನೇಸು ಲಬ್ಭಮಾನಮ್ಪಿ ಅರಹತ್ತಂ ಅಪ್ಪಕಭಾವತೋ ಪಾಳಿಯಂ ಅನುದ್ಧಟನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ನಳಕಪಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೯. ಗೋಲಿಯಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೩. **ಪದಸಮಾಚಾರೋತಿ** ತಂತಂಪಚ್ಚಯಭೇದದಸ್ಸನಾಯ ವಿಗತತ್ತಾ ಪಕಾರೇಹಿ ದಲಿದ್ದಸಮಾಚಾರೋ ಸಿಥಿಲಸಮಾಚಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಾದಿಸೋ ಸಮಾಚಾರೋ ಥಿರೋ ದಳ್ಹೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ

“**ದುಬ್ಬಲಸಮಾಚಾರೋ**”ತಿ। “ಸಾಖಸಮಾಚಾರೋ”ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಲಗ್ಗನಟ್ಠೇನ ಸಾಖಾಸದಿಸಸೀಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ “**ಓಳಾರಿಕಾಚಾರೋ**”ತಿ। **ಪಚ್ಚಯೇಸು ಸಾಪೇಕ್ಖೋ**ತಿ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಸಾಪೇಕ್ಖತಾಯ ಏವ ಹಿಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಾಚಾರತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಗರುನಾ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ವುತ್ತೇ ಗಾರವವಸೇನ ಪತಿಸ್ಸವನಂ ಪತಿಸ್ಸೋ, ಪತಿಸ್ಸವಚನಭೂತಂ ತಂಸಭಾಗಞ್ಚ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಾರವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಹ ಪತಿಸ್ಸೇನಾತಿ **ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೇನ,** ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸವೇನ ಓವಾದಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇನ। ಪತಿಸ್ಸೀಯತೀತಿ ವಾ ಪತಿಸ್ಸೋ, ಗರುಕಾತಬ್ಬೋ, ತೇನ ಸಹ ಪತಿಸ್ಸೇನಾತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ। ತೇನಾಹ “**ಸಜೇಟ್ಠಕೇನಾ**”ತಿ। **ಸೇರಿವಿಹಾರೋ** ನಾಮ ಅತ್ತಪ್ಪಧಾನವಾಸೋ। ತೇನಾಹ “**ನಿರಙ್ಕುಸವಿಹಾರೇನಾ**”ತಿ।

ಅನುಪಖಜ್ಜಾತಿ ಅನುಪಕಡ್ಢಿತ್ವಾ। ಗರುಟ್ಠಾನಿಯಾನಂ ಅನ್ತರಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ತತ್ಥ ಯೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕನ್ತಿ ಅಭಿಸಮಾಚಾರೇ ಭವಂ। ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ ಆಹ “**ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಮತ್ತಮ್ಪೀ**”ತಿ। ನಾತಿಕಾಲಸ್ಸೇವ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪವಿಸಿತಬ್ಬಂ, ನ ಪಚ್ಛಾ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅತಿಕಾಲೇ ಚ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸೋ ಅತಿದಿವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮನಞ್ಚ ನಿವಾರಿತಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ನ ಅತಿಪಾತೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕತಿಕೋ**ತಿ ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತೋ। **ಅವಚಾಪಲ್ಯೇನಾ**ತಿ ದಳ್ಹವಾತಾಪಹತಪಲ್ಲವಸದಿಸೇನ ಲೋಲಭಾವೇನ।

ಪಞ್ಞವತಾತಿ ಇಮಿನಾ ಭಿಕ್ಖುಸಾರುಪ್ಪೇಸು ಇತಿಕತ್ತಬ್ಬೇಸು ಉಪಾಯಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನ ಸುತಮಯಪಞ್ಞಾ। **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಅಭಿವಿನಯೇ ಯೋಗೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಭಾವನಾಪಞ್ಞಾಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇ ಯೋಗೋ ಪಕಾಸಿತೋ। **ಯೋಗೋ**ತಿ ಚ ಪರಿಚಯೋ ಉಗ್ಗಣ್ಹವಸೇನ।

ಆರುಪ್ಪಾತಿ ಇಮಿನಾ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಗಹಿತಾ, ತಾ ಪನ ಚತೂಹಿ ರೂಪಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ವಿನಾ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಆಹ - “**ಆರುಪ್ಪಾತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಅಟ್ಠಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ವುತ್ತಾ ಹೋನ್ತೀ**”ತಿ। **ಕಸಿಣೇ**ತಿ ದಸವಿಧೇ ಕಸಿಣೇ। **ಏಕಂ ಪರಿಕಮ್ಮಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಭಾವನಾ ಪರಿಕಮ್ಮದೀಪನಂ ಖನ್ಧಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ। ತೇನಾಹ “**ಪಗುಣಂ ಕತ್ವಾ**”ತಿ। ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪನ ತಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ, ಲೋಕಿಯಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಗಹಿತಾತಿ ಆಹ “**ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇತಿ ಇಮಿನಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇತೀ**”ತಿ। **ನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನಾ**ತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಞಾತಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನಾತಿ।

ಗೋಲಿಯಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೦. ಕೀಟಾಗಿರಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೪. **ಪಞ್ಚ ಆನಿಸಂಸೇ**ತಿ ಅಪ್ಪಾಬಾಧತಾದಿಕೇ ಪಞ್ಚ ಗುಣೇ। ತತ್ಥ ಅಕ್ಖಿರೋಗಕುಚ್ಛಿರೋಗಾದೀನಂ ಅಭಾವೋ **ಅಪ್ಪಾಬಾಧತಾ**। ಸರೀರೇ ತೇಸಂ ಕುಪ್ಪನದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಭಾವೋ **ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕಂ**। ಸರೀರಸ್ಸ ಉಟ್ಠಾನಸುಖತಾ **ಲಹುಟ್ಠಾನಂ**। **ಬಲಂ** ನಾಮ ಕಾಯಬಲಂ। **ಫಾಸುವಿಹಾರೋ** ಇರಿಯಾಪಥಸುಖತಾ। **ಅನುಪಕ್ಖನ್ದಾನೀ**ತಿ ದುಚ್ಚಜನವಸೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾನಿ। **ಸಞ್ಞಾನಿಸ್ಸಥಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಇತಿ ಏವಂ ಆನಿಸಂಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೭೫. ಆವಾಸೇ ನಿಯುತ್ತಾತಿ **ಆವಾಸಿಕಾ** ತಸ್ಸ ಅನತಿವತ್ತನತೋ। ತೇನಾಹ “**ನಿಬದ್ಧವಾಸಿನೋ**”ತಿ, ನಿಯತವಾಸಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತನ್ನಿಬನ್ಧಾ**ತಿ ನಿಬನ್ಧಂ ವುಚ್ಚತಿ ಬ್ಯಾಪಾರೋ, ತತ್ಥ ಬನ್ಧಾ ಪಸುತಾ ಉಸ್ಸುಕಾತಿ ತನ್ನಿಬನ್ಧಾ। ಕಥಂ ತೇ ತತ್ಥ ನಿಬನ್ಧಾತಿ ಆಹ

“**ಅಕತಂ ಸೇನಾಸನ**”ನ್ತಿಆದಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕೇನ ಕಾಲೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ **ಕಾಲಿಕಂ** ಸೋ ಪನ ಕಾಲೋ ಅನಾಗತೋ ಏವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ “**ಅನಾಗತೇ ಕಾಲೇ ಪತ್ತಬ್ಬ**”ನ್ತಿ।

೧೭೮. **ಏತ್ತಕಾ ವೇದನಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಾರಸಪಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಾ ವೇದನಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ, ಗೇಹಸ್ಸಿತಾ **ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ**।

೧೮೧. **ತಂ ಕತಂ** ಸೋಳಸವಿಧಸ್ಸಪಿ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ। **ಅನುಲೋಮಿಕಾನೀ**ತಿ ಉತುಸುಖಭಾವೇನ ಅನುರೂಪಾನಿ। ತೇನಾಹ “**ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಪ್ಪಾಯಾನೀ**”ತಿ। **ಸಮಾನಂ ಕುರುಮಾನಾ**ತಿ ಓಮತ್ತತಂ ಅಧಿಮತ್ತತಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಸಮಕಿಚ್ಚತಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಾ।

೧೮೨. **ತೇ ದ್ವೇ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ತೇ ಆದಿತೋ ವುತ್ತಾ ದ್ವೇ।

ಉಭತೋ (ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೭.೧೪) ಉಭಯಥಾ ಉಭೋಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋತಿ **ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ** ಏಕದೇಸಸರೂಪೇಕಸೇಸನಯೇನ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **ಅಭಿಧಮ್ಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಪು॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೪) “ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ದ್ವೇ ವಾರೇ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ”ತಿ। ತತ್ಥ ಕೇಚಿ ತಾವ ಥೇರಾ – “ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮೋಕ್ಖೇನ, ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮೋಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇ ಥೇರಾ – “ಅಯಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ರೂಪತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ನಾಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತೋ ಪುನ ತತೋ ಮುಚ್ಚನತೋ ನಾಮನಿಸ್ಸಿತಕೋ”ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಚ ಸಾಧಕಂ –

“ಅಚ್ಚಿ ಯಥಾ ವಾತವೇಗೇನ ಖಿತ್ತಾ, (ಉಪಸಿವಾತಿ ಭಗವಾ,)
ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ।
ಏವಂ ಮುನಿ ನಾಮಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ,
ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖ”ನ್ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೮೦; ಚೂಳನಿ॰ ಉಪಸೀವಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ೧೧;
ಉಪಸೀವಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೪೩) –

ಇಮಂ ಸುತ್ತಪದಂ ವತ್ವಾ “ನಾಮಕಾಯತೋ ಚ ರೂಪಕಾಯತೋ ಚ ಸುವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸುತ್ತೇ ಹಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಲಾಭಿನೋ ಉಪಸಿವಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಭಗವತಾ ನಾಮಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋತಿ ಅಕ್ಖಾತೋತಿ। ಅಪರೇ ಪನ “ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಏಕವಾರಂ ವಿಮುತ್ತೋ, ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಏಕವಾರಂ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಏವಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಪಠಮವಾದೇ ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ। ದುತಿಯವಾದೇ ಉಭತೋಭಾಗತೋ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ। ತತಿಯವಾದೇ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ದ್ವೇ ವಾರೇ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ। ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ ಕಿಲೇಸಾ ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದೇಹಿ ಕಾಯದ್ವಯತೋ ವಿಮುತ್ತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ “**ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹೀ**”ತಿಆದಿ।

ಸೋತಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಂ ವಿಯ ದುವಙ್ಗಿಕಂ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಪನ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ ರೂಪಕಾಯತೋ ಅವಿಮುತ್ತತ್ತಾ। ತಞ್ಹಿ ಕಿಲೇಸಕಾಯತೋವ ವಿಮುತ್ತಂ, ನ ರೂಪಕಾಯತೋ, ತಸ್ಮಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ – “**ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಹೋತೀ**”ತಿ। “ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ”ತಿಆದಿಕೇ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಅನ್ತೇ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ವತ್ವಾ – “ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು

ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ"ತಿ ಯದಿಪಿ **ಮಹಾನಿದಾನೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೯-೧೩೦) ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪನ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಸೇಟ್ಠವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಇಧ ಸಬ್ಬಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಸಙ್ಗಹಣತ್ಥಂ **"ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಹೋತೀ"**ತಿ ವತ್ವಾ **"ಪಾಳಿ ಪನೇತ್ಥ...ಪೇ॰... ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಲಾಭಿನೋ ವಸೇನ ಆಗತಾ"**ತಿ ಆಹ। ಇಧಾಪಿ ಹಿ ಕೀಟಾಗಿರಿಸುತ್ತೇ "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ...ಪೇ॰... ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ"ತಿ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಾ, ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ವುತ್ತೋ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೂಪಪತ್ತಿತೋ। ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಹಿ ಪಞ್ಚಸು ಪುರಿಮಾ ಚತ್ತಾರೋ ನಿರೋಧಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಾ ನಾಮ। ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭೀ ಅನಾಗಾಮೀ ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋತಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಸೇಟ್ಠೋ ನಾಮ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋತಿಆದೀಸು **ಕತಮೋ**ತಿ ಪುಚ್ಛಾವಚನಂ, **ಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಅಸಾಧಾರಣತೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬವಚನಂ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ಏಕಚ್ಚೋ**ತಿ ಏಕೋ । **ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಹಜಾತನಾಮಕಾಯೇನ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಸಙ್ಖಾರಗತಂ, ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋತಿ ವಿಸೇಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಏವ ವಿಮುತ್ತೋ, ನ ತಸ್ಸಾ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತೇನ ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಸಙ್ಖಾತೇನ ಸಾತಿಸಯೇನ ಸಮಾಧಿನಾತಿ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ। ಯೋ ಅರಿಯೋ ಅನಧಿಗತಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಸವೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ, ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಧಿಗತೇಪಿ ಹಿ ರೂಪಜ್ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖೇ ನ ಸೋ ಸಾತಿಸಯಸಮಾಧಿನಿಸ್ಸಿತೋತಿ ನ ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತೋವಾಯಮತ್ಥೋ। ಅರೂಪಜ್ಝಾನೇಸು ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸತಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋಯೇವ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನ ಹಿ ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖೇಕದೇಸೇನ ತಂನಾಮದಾನಸಮತ್ಥೇನ ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಲಾಭೀತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಮುದಾಯೇ ಹಿ ಪವತ್ತೋ ವೋಹಾರೋ ಅವಯವೇಪಿ ದಿಸ್ಸತಿ ಯಥಾ "ಸತ್ತಿಸಯೋ"ತಿ। **ಪಾಳೀ**ತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಾಳಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಿಸ್ಸಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಕಥಾಯಂ। **ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನೇವಾ**ತಿ ಅವಧಾರಣೇನ ಇಧಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನೇವ ಆಗತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತೀ"**ತಿ।

ಫುಟ್ಠನ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ ಫುಟ್ಠಾನಂ ಅನ್ತೋ ಫುಟ್ಠನ್ತೋ, ಫುಟ್ಠಾನಂ ಅರೂಪಜ್ಝಾನಾನಂ ಅನನ್ತರೋ ಕಾಲೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ಚೇತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ಫುಟ್ಠಾನನ್ತರಕಾಲಮೇವ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೋಪಾಯೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಭಾವನಪುಂಸಕಂ ವಾ ಏತಂ "ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದೀ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೨) ವಿಯ। ಯೋ ಹಿ ಅರೂಪಜ್ಝಾನೇನ ರೂಪಕಾಯತೋ ನಾಮಕಾಯೇಕದೇಸತೋ ಚ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮೋಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತೋ, ತೇನ ನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ಆಲೋಚಿತೋ ಪಕಾಸಿತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ನ ಪನ ಕಾಯೇನ ಸಚ್ಛಿಕತೋ, ನಿರೋಧಂ ಪನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಆಸವೇಸು ಖೇಪಿತೇಸು ತೇನ ಸೋ ಸಚ್ಛಿಕತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ನಿರೋಧಂ ಯಥಾಆಲೋಚಿತಂ ನಾಮಕಾಯೇನ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ **"ಕಾಯಸಕ್ಖೀ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ತು "ವಿಮುತ್ತೋ"ತಿ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ। ತೇನಾಹ - **"ಝಾನಫಸ್ಸಂ ಪಠಮಂ ಫುಸತಿ, ಪಚ್ಛಾ ನಿರೋಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀ"**ತಿ। ಅಯಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಏಕೇಕತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಕಾಯಸಕ್ಖಿಭಾವಂ ಪತ್ತಾನಂ ಚತುನ್ನಂ, ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಅನಾಗಾಮಿನೋ ಚ ವಸೇನ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಭಿಧಮ್ಮಟೀಕಾಯಂ** "ಕಾಯಸಕ್ಖಿಮ್ಹಿಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"ತಿ।

ದಿಟ್ಠನ್ತಂ ಪತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಞಾಣಸ್ಸ ಅನನ್ತರಂ ಪತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಪತ್ತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಏತೇನ ಚತುಸಚ್ಚದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಪತ್ತತಂ ದೀಪೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ದುಕ್ಖಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಸುಖೋ ನಿರೋಧೋತಿ ಞಾತಂ ಹೋತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ। ಪರಮಫಲಟ್ಠತೋ ಯಾವ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಟ್ಠಾ, ತಾವ **ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ**। ತೇನಾಹ **"ಸೋಪಿ ಕಾಯಸಕ್ಖಿ ವಿಯ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ವುತ್ತೋ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ, ಚತೂಹಿ ರೂಪಜ್ಝಾನೇಹಿ ವುಟ್ಠಾಯ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಭಾವಪ್ಪತ್ತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇದಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ನ ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ। **ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಯಾಥಾವತೋ ಪಜಾನಾತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಣ್ಹಾ ದುಕ್ಖಂ ಜನೇತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ತತೋ ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಮುದೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಂ **"ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಮುದಯೋ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ**। ಅರಿಯೋ ಪನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ತಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತೇನ **"ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ**। ಏತ್ತಾವತಾ ನಾನಕ್ಖಣೇ ಸಚ್ಚವವತ್ಥಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಇದಾನಿ ತಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ।

ಸದ್ಧಾಯ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಏತೇನ ಸಬ್ಬಥಾ ಅವಿಮುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಸದ್ಧಾಮತ್ತೇನ ವಿಮುತ್ತಭಾವೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ। **ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ವಾ ಸದ್ಧಾಯ ಅಧಿಮುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ**ತಿ "ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ। **ಸದ್ದಹನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ "ಏಕಂಸತೋ ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಂ ಆವಹತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಭಾಸಿತತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂ ಸದ್ದಹನ್ತಸ್ಸ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಪಹಾನವಸೇನ ಭಾವನಾಯ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ವಿಸೇಸಂ ಪಸ್ಸತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಚ್ಚಕ್ಖತಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಸದ್ದಹನ್ತಸ್ಸ ವಿಯಾ"**ತಿ। ಸೇಸಪದದ್ವಯಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗಭಾವನಾ**ತಿ ವಚನೇನ ಆಗಮನೀಯಪಟಿಪದಾನಾನತ್ತೇನ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಞಾನಾನತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಅಭಿಧಮ್ಮಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ** (ಪು॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೮) "ನೇಸಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇ ನಾನತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ನಾನತ್ತಂ ಅತ್ಥಿಯೇವಾ"ತಿ ವತ್ವಾ - "ಆಗಮನೀಯನಾನತ್ತೇನೇವ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಂ ನ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಧಿಮತ್ತತಾಯ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತಂ ಅನುಸ್ಸರತೀತಿ **ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ**। ತೇನಾಹ **"ಧಮ್ಮೋ"**ತಿಆದಿ। ಸದ್ಧಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ **"ಏಸೇವ ನಯೋ"**ತಿ ಅತಿದಿಸತಿ। ಪಞ್ಞಂ ವಾಹೇತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾವಾಹೀ,** ಪಞ್ಞಂ ಸಾತಿಸಯಂ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತೀ"**ತಿ। **ಸದ್ಧಾವಾಹಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಾದಿಕಥಾ**ತಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಾದೀಸು ಆಗಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವತ್ತಬ್ಬಕಥಾ। **ಏತೇಸ**ನ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಾನಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಾದೀನಂ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕೀಟಾಗಿರಿಸುತ್ತೇ। ನನು ಚ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿವಸೇನ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಕಾಯಸಕ್ಖೀಆದಯೋ ಚ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತಾ, ಕಥಮಿಧ ಅರೂಪಜ್ಝಾನಲಾಭೀವಸೇನೇವ ಉದ್ಧಟಾತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಯಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ।

ಫುಸಿತ್ವಾ, ಪತ್ವಾ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ನ ಆಸವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸೀಯನ್ತಿ, ದಸ್ಸನಕಾರಣಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ "ದಿಸ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ದಸ್ಸನಾಯತ್ತಪರಿಕ್ಖಯತ್ತಾ ಏವ ಹಿ ದಸ್ಸನಂ ಆಸವಾನಂ ಖಯಸ್ಸ ಪುರಿಮಕಿರಿಯಾ ಹೋತೀತಿ। **ತಥಾಗತೇನ ಪವೇದಿತಾ**ತಿ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೇನ ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ವಿದಿತಾ ಪಚ್ಛಾ ಪರೇಸಂ ಪಾಕಟೀಕತಾ। **"ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ತದನ್ತೋಗಧತ್ತಾ ಸೀಲಾದೀನಂ **"ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸೀಲಂ ಕಥಿತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಾದಿಪಯೋಜನೇನ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಪೀತಿಆದಿಕೇನ ಅತ್ಥೇನ। **ಕಾರಣೇನಾ**ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಾದಿನಾ ಕಾರಣೇನ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಧಿಆದಿಪದಟ್ಠಾನತಾಯ ಸೀಲಾದಿ **ಕಾರಣೇ**। **ಚಿಣ್ಣಚರಿತತ್ತಾ**ತಿ ಸದ್ಧಾಚಿಣ್ಣಭಾವೇನ ಸಮ್ಬೋಧಾವಹಭಾವೇ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ **ವಿಚರಿತಾ** ವಿಸೇಸೇನ ಚರಿತಾ, ತೇಸು ತೇನ ಪಞ್ಞಾ ಸುಟ್ಠು ಚರಾಪಿತಾತಿ

ಅತ್ಥೋ। **ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ** ಮಗ್ಗೇನ ಆಗತತ್ತಾ। **ಮತ್ತಾಯ** ಪರಿತ್ತಪ್ಪಮಾಣೇನ। **ಓಲೋಕನಂ ಖಮನ್ತಿ,** ಪಞ್ಞಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬತಂ ಉಪೇನ್ತಿ।

ತಯೋತಿ ಕಾಯಸಕ್ಖಿದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತಾ। **ಯಥಾರಿತೋವ ಪಾಳಿಅತ್ಥೋ,** ನ ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಅವುತ್ತಂ ವದತಿ। **ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸಾತಿ** ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ಅಧಿಗತತ್ತಾ। **ಉಪರಿ ಪನ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಸೇವಮಾನಾ** ಅನುಲೋಮಸೇನಾಸನಂ, **ಭಜಮಾನಾ** ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ, **ಸಮನ್ನಾನಯಮಾನಾ** ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ **ಅನುಪುಬ್ಬೇನ** ಭಾವನಾಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ **ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ** ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನೇಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕತಾಯಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸುತ್ತಪದೇಸೇ ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥೋ।

ಇಮಮೇವ ಪಾಳಿಂ ಗಹೇತ್ವಾತಿ "ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ"ತಿ ಮಗ್ಗಟ್ಠೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ವತ್ವಾ "ಇಮಸ್ಸ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿನಾ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಅನುಲೋಮಸೇನಾಸನಸೇವನಾದೀನಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಮಮೇವ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಪಾಳಿಪದೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ **"ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ಬಹುಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ"**ತಿ ವದತಿ। **ಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ** ಸೋ ವಿತಣ್ಡವಾದೀ ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಯದಿ ಮಗ್ಗಟ್ಠಪುಗ್ಗಲೇ ವತ್ವಾ ಅನುಲೋಮಿಕಸೇನಾಸನಸೇವನಾದಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ಏವ ಹುತ್ವಾ ತೇ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಸೇನಾಸನಪಟಿಸಂಯುತ್ತರೂಪಾದಿವಿಪಸ್ಸನಗ್ಗಹಣಸ್ಮಿಂ ತವ ಮತೇನ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ಏವ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನ ಚೇತಂ ಏವಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತಂ ಮೇ ಲದ್ಧನ್ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮಾ ಕಥೇಹೀತಿ ವಾರೇತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **"ಯದಿ ಅಞ್ಞೇನ ಚಿತ್ತೇನಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಸನ್ತೇತಿ** ನಾನಾಚಿತ್ತೇನೇವ ಸೇನಾಸನಪಟಿಸೇವನಾದಿಕೇ ಸತಿ। ತತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಯದಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸಮಙ್ಗಿನೋ ಏವ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಸಮಙ್ಗಿಕಾಲೇಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಸಮಙ್ಗಿತಂ **ಸಚೇ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಸಿ, ಸತ್ಥಾರಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿವಿರುಜ್ಝಸಿ** ಸುತ್ತವಿರೋಧದೀಪನತೋ। ತೇನಾಹ **"ಸತ್ಥಾರಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಧಮ್ಮವಿಚಾರಣಾ ನಾಮ ತುಯ್ಹಂ ಅವಿಸಯೋ, ತಸ್ಮಾ **ಯಾಗುಂ ಪಿವಾಹೀತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ।**

೧೮೩. **ಆದಿಕೇನೇವಾತಿ** ಪಠಮೇನೇವ। **ಅನುಪುಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾತಿ** ಅನುಪುಬ್ಬೇನೇವ ಪವತ್ತಸಿಕ್ಖಾಯ। ತೇನಾಹ **"ಕರಣತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನ"**ನ್ತಿ। ಸದ್ಧಾ ಜಾತಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸದ್ಧಾಜಾತೋ,** ಅಗ್ಯಾಹಿತಾತಿಪಕ್ಖೇಪೇನ ಜಾತ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾವಚನಂ । ಏವಮೇತನ್ತಿ ಅಧಿಮುಚ್ಚನಂ **ಓಕಪ್ಪನಿಯಸದ್ಧಾ। ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದತಿ** ಉಪಟ್ಠಾನವಸೇನ। **ಸಾಧುಕಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇತೀತಿ** ಯಥಾಸುತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಾಚುಗ್ಗತಕರಣವಸೇನ ತಂ ಪಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ಸಾರವಸೇನ ಧಾರೇತಿ। **ಛನ್ದೋ ಜಾಯತೀತಿ** ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖಮೇಸು ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವನಾಪಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಉಸ್ಸಾಮೀತಿ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಕುಸಲಚ್ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ। **ಉಸ್ಸಹತೀತಿ** ಛನ್ದೋ ಉಪ್ಪಾದಮತ್ತೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ತತೋ ಭಾವನಾರಮ್ಭವಸೇನ ಉಸ್ಸಹತಿ। **ತುಲಯತಿತಿ** ಸಮ್ಮಸನವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರೇ। **ತೀರಣವಿಪಸ್ಸನಾಯ ತುಲಯನ್ತೋತಿ** ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ವಸೇನ ಪರಿತುಲಯನ್ತೋ ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ। **ಮಗ್ಗಪಧಾನಂ ಪದಹತೀತಿ** ಮಗ್ಗಲಕ್ಖಣಂ ಪಧಾನಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಪದಹತಿ। **ಪೇಸಿತಚಿತ್ತೋತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತಿ ಪೇಸಿತಚಿತ್ತೋ। **ನಾಮಕಾಯೇನಾತಿ** ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ತಂತಂಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತನಾಮಕಾಯೇನ। **ನ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹಾತಿ** ದೂರತಾಯ ಸಮಾನಂ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವಚನಂ ಭಗವಾ ಆಹ ತೇ ದಳ್ಹತರಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ।

೧೮೪. ಪಣೇನ ವೋಹಾರೇನ ಬ್ಯಾಕರಣಂ **ಪಣವಿಯಾ,** ಪಣವಿಯಾ ಅಭಾವೇನ **ಓಪಣವಿಯಾ, ನ ಉಪೇತೀತಿ** ನ ಯುಜ್ಜತಿ। **ತನ್ತಿ** ಇದಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ **ಪಣೋ ಪಣವಿಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ।** ತಯಿದಂ ಸಬ್ಬಂ ಭಗವಾ "ಮಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸಾಯಞ್ಚೇವ ಭುಞ್ಜಾಮಾ"ತಿ ಅಸ್ಸಜಿಪುನಬ್ಬಸುಕೇಹಿ ವುತ್ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಅವತ್ತನಭಾವದೀಪನವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ।

ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ಸೀಸೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಯ ಸಮಾದಾಯ। **ಅನುಧಮ್ಮೋತಿ** ಅನುರೂಪೋ ಸಭಾವೋ, ಸಾವಕಭಾವಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ ಪಟಿಪತ್ತಿ। **ರೋಹನೀಯನ್ತಿ** ವಿರುಳ್ಹಿಭಾವಂ। ಸಿನಿಯ್ಹತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾತಿ ಸಿನೇಹೋ, ಕಾರಣಂ। ತಂ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ

ಸಿನೇಹವನ್ತಂ, ಪಾದಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಚೋ ಏಕಂ ಅಙ್ಗ**ನ್ತಿ ತಚೋ ವೀರಪಕ್ಖಭಾವೇ ಏಕಮಙ್ಗಂ। ಪಧಾನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ತಚೇ ಪಲುಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ತಂನಿಮಿತ್ತಂ ಅವೋಸಾನಂ ಅನಾಪಜ್ಜನಕಸ್ಸೇವ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಏಕಂ ಅಙ್ಗಂ ಏಕಂ ಕಾರಣಂ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸು ವತ್ತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ - **''ಅರಹತ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ನ ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತೀ''**ತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಕೀಟಾಗಿರಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಭಿಕ್ಖುವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೩. ಪರಿಬ್ಬಾಜಕವಗ್ಗೋ

೧. ತೇವಿಜ್ಜವಚ್ಛಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. **ತತ್ಥಾತಿ** ಏಕಪುಣ್ಡರೀಕಸಞ್ಞಿತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೇ। ಅನಾಗತಪುಬ್ಬೋ ಲೋಕಿಯಸಮುದಾಹಾರವಸೇನ **"ಚಿರಸ್ಸಂ ಖೋ, ಭನ್ತೇ"**ತಿಆದಿನಾ ವುಚ್ಚತಿ, ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಆಗತಪುಬ್ಬತಂ ಉಪಾದಾಯ ತಥಾ ವುತ್ತೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ವಿಮುತ್ತಿಜನನತ್ಥಂ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕತ್ಥಂ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮತ್ಥಂ ಕದಾಚಿ ತಿತ್ಥಿಯಾರಾಮಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। **ಅನನುಞ್ಞಾಯ ಠತ್ವಾತಿ** ಅನನುಜಾನಿತಬ್ಬೇ ಠತ್ವಾ। **ಅನುಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ** ಅನಞ್ಞಾತಸ್ಸ ಞೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಯಾವತಕಞ್ಹಿ ಞೇಯ್ಯಂ, ತಾವತಕಂ ಭಗವತೋ ಞಾಣಂ, ಯಾವತಕಞ್ಚ ಭಗವತೋ ಞಾಣಂ ತಾವತಕಂ ಞೇಯ್ಯಂ। ತೇನೇವಾಹ - "ನ ತಸ್ಸ ಅದಿಟ್ಠಮಿಧತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ, ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಮಜಾನಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೬; ಚೂಳನಿ॰ ಧೋತಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೩೨; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೨೧)। **ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಹಿ** ಭಗವಾ **ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಜಾನಾತಿ।** ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಆವಜ್ಜನಪಟಿಬದ್ಧಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೧.೨)। ಯದಿ ಏವಂ "ಚರಂ ಸಮಾಹಿತೋ ನಾಗೋ, ತಿಟ್ಠಂ ನಾಗೋ ಸಮಾಹಿತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೪೩) ಇದಂ ಸುತ್ತಪದಂ ಕಥನ್ತಿ? ವಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವದೀಪನಪದಮೇತಂ, ನ ಅನಾವಜ್ಜನೇನಪಿ ಞಾಣಾನಂ ಪವತ್ತಿಪರಿದೀಪನಂ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತಮೇವ।

೧೮೬. **ಯಾವದೇವಾತಿ** ಇದಂ ಯಥಾರುಚಿ ಪವತ್ತಿ ವಿಯ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾತಿ ತದಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಸಕಿಂ ಖೀಣಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಪುನ ಖೇಪೇತಬ್ಬಾಭಾವಾ"**ತಿ। **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಜಾನನಗುಣ**ನ್ತಿ ಇದಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಸ್ಸ ಪರಿಭಣ್ಡಞಾಣಂ ಅನಾಗತಂಸಞಾಣಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಪನ ವಸೇನ ಅನಾಗತಂಸಞಾಣಗುಣಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ।

ಗಿಹಿಪರಿಕ್ಖಾರೇಸೂತಿ ವತ್ಥಾಭರಣಾದಿಧನಧಞ್ಞಾದಿಗಿಹಿಪರಿಕ್ಖಾರೇಸು। ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಂ ಪನ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರಾ ಹೋನ್ತಿಯೇವ। ಸತಿ ಪನ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕಿರಿಯಾಯ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗೇ ತೇ ನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೇಪೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸುಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ** ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತದಿವಸೇಯೇವ ಪಬ್ಬಜನಂ ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ವಾತಿ ಅಯಂ ನಯೋ ನ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣೋತಿ ಆಹ **"ಭೂಮದೇವತಾ ಪನ ತಿಟ್ಠನ್ತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾರಣವಚನಂ **"ನಿಲೀಯನೋಕಾಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯಾ"**ತಿ। ಅರಞ್ಞಪಬ್ಬತಾದಿಪವಿವೇಕಟ್ಠಾನಂ **ನಿಲೀಯನೋಕಾಸೋ। ಸೇಸಕಾಮಭವೇತಿ** ಕಾಮಲೋಕೇ। **ಲಳಿತಜನಸ್ಸಾತಿ** ಆಭರಣಾಲಙ್ಕಾರನಚ್ಚಗೀತಾದಿವಸೇನ ವಿಲಾಸಯುತ್ತಜನಸ್ಸ।

ಸೋಪೀತಿ "ಸೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಏಕೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಸೋಪಿ। ಕರತೋ ನ ಕರೀಯತಿ ಪಾಪನ್ತಿ ಏವಂ **ನ ಕಿರಿಯಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ।** ಯದಿ ಅತ್ತಾನಂಯೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥೇತಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಮಹಾಸತ್ತೋ ತದಾ ಆಜೀವಕಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಗಚ್ಛೀತಿ ಆಹ **"ತದಾ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ। **ತಸ್ಸಪೀತಿ** ನ ಕೇವಲಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಏವ ಪಾಸಣ್ಡಾನಂ, ತಸ್ಸಪಿ। **ವೀರಿಯಂ ನ ಹಾಪೇಸೀತಿ** ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛವಾದಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ವಿರಾಗತ್ಥಾಯ ತಂ ಸಮಾದಿಣ್ಣವತ್ತಂ ನ ಪರಿಚ್ಚಜಿ, ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ ನ ಛಡ್ಡೇಸಿ। ತೇನಾಹ - **"ಕಿರಿಯವಾದೀ ಹುತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀ"**ತಿ।

ತೇವಿಜ್ಜವಚ್ಛಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨. ಅಗ್ಗಿವಚ್ಛಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೭. ಲೋಕಸ್ಸ ಸಸ್ಸತತಾಪವತ್ತಿಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ವಾದೋ ಉಚ್ಛೇದವಾದೋ ಏವ ಹೋತೀತಿ ಸಸ್ಸತಗ್ಗಾಹಾಭಾವೇ ಉಚ್ಛೇದಗ್ಗಾಹಭಾವತೋ ಪುನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇನ "ಅಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಉಚ್ಛೇದಗ್ಗಾಹೋ

ಪುಚ್ಛಿತೋ, ಭಗವತಾಪಿ ಸೋ ಏವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ದುತಿಯೇ ನಾಹಂ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಕೋ"**ತಿ। **ಅನ್ತಾನನ್ತಿಕಾದಿವಸೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅನ್ತಾನನ್ತಿಕ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಅನ್ತವಾ ಲೋಕೋ ಅನನ್ತವಾ ಲೋಕೋತಿ ಇಮಂ ವಾದದ್ವಯಮಾಹ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ "ತಂ ಜೀವಂ ತಂ ಸರೀರ"ನ್ತಿಆದಿವಾದಚತುಕ್ಕಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಇತರಂ ಪನ ದ್ವಯಂ ಸರೂಪೇನೇವ ಗಹಿತನ್ತಿ। **ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ**ತಿ "ತತಿಯೇ ನಾಹಂ ಅನ್ತವಾದಿಟ್ಠಿಕೋ, ಚತುತ್ಥೇ ನಾಹಂ ಅನನ್ತವಾದಿಟ್ಠಿಕೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ"ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಸಸ್ಸತವಾದೋ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಅಪರನ್ತಕಪ್ಪಿಕವಸೇನ, "ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿ ಪನ ಪುಬ್ಬನ್ತಕಪ್ಪಿಕವಸೇನಾತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ। "ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ"ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಉಚ್ಛೇದವಾದೋ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಸತ್ತವಸೇನ, "ಅಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿ ಪನ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರವಸೇನಾತಿ ವದನ್ತಿ।

೧೮೯. ಸಪ್ಪತಿಭಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಸಹ ದುಕ್ಖೇನಾತಿ **ಸದುಕ್ಖಂ**। ತೇನಾಹ **"ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ತೇಸಂಯೇವಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖವಿಪಾಕದುಕ್ಖಾನಂಯೇವ। **ಸಉಪಘಾತಕ**ನ್ತಿ ಸಬಾಧಂ। **ಸಉಪಾಯಾಸ**ನ್ತಿ ಸಪರಿಸ್ಸಮಂ ಸಉಪತಾಪಂ ಸಪೀಳಂ। **ಸಪರಿಳಾಹ**ನ್ತಿ ಸದರಥಂ।

ಕಿಞ್ಚಿ ದಿಟ್ಠಿಗತನ್ತಿ ಇಮಾ ತಾವ ಅಟ್ಠ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಮಾ ಹೋನ್ತು, ಅತ್ಥಿ ಪನ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಗಹಿತಂ। ನ ಹಿ ತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಿನಾ ಕಞ್ಚಿ ಸಮಯಂ ಪವತ್ತೇತುಂ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಅಪವಿದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಛಡ್ಡಿತಂ। **ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಸಹಿತಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಭಗವತಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ। ಯತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಂ ಸತ್ತಂ ಮಥೇನ್ತಿ ಸಮ್ಮದ್ದನ್ತೀತಿ **ಮಥಿತಾ**ತಿ ಆಹ **"ಮಥಿತಾನನ್ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ವೇವಚನ"**ನ್ತಿ। **ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ರೂಪಧಮ್ಮಂ ಅರೂಪಧಮ್ಮಂ ವಾ। **ಅನುಪಾದಿಯಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ।

೧೯೦. **ನ ಉಪೇತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ನ ಯುಜ್ಜತೀ"**ತಿ। **ಅನುಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ** ಅನುಪಾದಾವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಕಞ್ಚಿಪಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। "ಏವಂ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ನ ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಕಾಮಞ್ಚೇತಂ ಸಭಾವಪವೇದನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ, ಏಕೇ ಪನ ಉಚ್ಛೇದವಾದಿನೋ "ಮಯಮ್ಪಿ 'ಸತ್ತೋ ಆಯತಿಂ ನ ಉಪಪಜ್ಜತೀ'ತಿ ವದಾಮ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋಪಿ ತಥಾ ವದತೀ"ತಿ ಉಚ್ಛೇದಭಾವೇಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ನ ಉಪಪಜ್ಜತೀತಿ ಖೋ ವಚ್ಛ ನ ಉಪೇತೀ"ತಿ ಆಹ। "ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಪನ ವುತ್ತೇ ಸಸ್ಸತಮೇವ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠೋ**ತಿ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾದಿವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾರಹಿತೋ। **ಅನಾಲಮ್ಬೋ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ವಾದಾನಂ ಓಲಮ್ಬಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಅನಾಲಮ್ಬೋ। **ಸುಖಪವೇಸನಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ತೇಸಞ್ಞೇವ ವಾದಾನಂ ಸುಖಪವೇಸನೋಕಾಸಂ **ಮಾ ಲಭತೂತಿ**। **ಅನನುಞ್ಞಾಯ ಠತ್ವಾ**ತಿ "ನ ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಅನುಜಾನಿತಬ್ಬಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಠಾನಹೇತು। **ಅನುಞ್ಞಮ್ಪೀ**ತಿ ಅನುಜಾನಿತಬ್ಬಮ್ಪಿ ದುತಿಯಪಞ್ಹಂ **ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ**। ಪರಿಯತ್ತೋ ಪನ ಧಮ್ಮೋ ಅತ್ಥತೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಧಮ್ಮೋತಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಧಮ್ಮೋ"**ತಿ। **ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪಯೋಗೇನಾ**ತಿ ಇಮಮ್ಹಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಮಿಚ್ಛಾಸಮಯೇ ಪವತ್ತಪ್ಪಯೋಗೇನ, ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ವಿವಿಧಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅಞ್ಞವಾದಿಯಕೇನಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಪಚ್ಚಯಾಕಾರತೋ ಅಞ್ಞಾಕಾರದೀಪಕಆಚರಿಯವಾದಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ತಿಟ್ಠನ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೯೧. **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**ತಿ ಅನುಪಾದಾನೋ, ನಿರಿನ್ಧನೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೯೨. **ಯೇನ ರೂಪೇನಾ**ತಿ ಯೇನ ಭೂತುಪಾದಾದಿಭೇದೇನ ರೂಪಧಮ್ಮೇನ। **ತಂ ರೂಪಂ** ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಸಂಯೋಜನಪ್ಪಹಾನೇನ ಖೀಣಾಸವ-**ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಹೀನಂ** ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪನ್ನಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ಪಾಳಿಯಂ "ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದಿ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಜಾನನಾಯ ಅಭಾವಗುಣತಾಯ **ಗುಣಗಮ್ಭೀರೋ**। "ಏತ್ತಕಾ ಗುಣಾ"ತಿ **ಪಮಾಣಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ**। "ಈದಿಸಾ ಏತಸ್ಸ ಗುಣಾ"ತಿ ಪರಿಯೋಗಾಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ **ದುಪ್ಪರಿಯೋಗಾಳ್ಹೋ**ತಿ। **ದುಜ್ಜಾನೋ**ತಿ

ಅಗಾಧತಾಯ ಗಮ್ಭೀರೋ "ಏತ್ತಕಾನಿ ಉದಕಳ್ಹಕಸತಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪಮೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ, ತತೋ ಏವ ದುಜ್ಜಾನೋ। **ಏವಮೇವಾ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ದುಜ್ಜಾನೋ, ಏವಮೇವ ಖೀಣಾಸವೋಪಿ ಗುಣವಸೇನ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ರೂಪಾದಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರೂಪೀತಿಆದಿವೋಹಾರೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಪನ ತದಭಾವಾ ತಥಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತತೋ ತಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪಪಜ್ಜತೀತಿಆದಿ ನ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಯಥಾ ಪನ ವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಏವ ಜಾತವೇದೋ ಬ್ಯತ್ತೇನ ಪುರಿಸೇನ ನೀಯಮಾನೋ ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿದಿಸಂ ಗತೋತಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ, ನ ನಿಬ್ಬುತೋ, ಏವಂ ಖೀಣಾಸವೋಪೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಏವಮೇವಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅನಿಚ್ಚತಾತಿ ಏತ್ಥ ಅನಿಚ್ಚತಾಗಹಣಂ ಅಸಾರನಿದಸ್ಸನಂ। ತೇನ ಯಥಾ ಸೋ ಸಾಲರುಕ್ಖೋ ಸಾಖಾಪಲಾಸಾದಿಅಸಾರಾಪಗಮೇನ ಸುದ್ಧೋ ಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ಏವಮಯಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಸಾಸವಸಙ್ಖಾತಅಸಾರವಿಗಮೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಅಗ್ಗಿವಚ್ಛಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩. ಮಹಾವಚ್ಛಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೩. ಸಹ ಕಥಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸಹಕಥೀ,** "ಮಯಂ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ತುಮ್ಹೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಹಪವತ್ತಕಥೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತಸ್ಸೇವ ಕಥಿತಾನಿ,** ತತ್ಥ ಪಠಮೇ ವಿಜ್ಜಾತ್ತಯಂ ದೇಸಿತಂ, ದುತಿಯೇ ಅಗ್ಗಿನಾ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ತೇವಿಜ್ಜವಚ್ಛಸುತ್ತಂ ಅಗ್ಗಿವಚ್ಛಸುತ್ತನ್ತಿ ನಾಮಂ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಸೀಘಂ ಲದ್ಧಿಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ,** ಯಸ್ಮಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿಯತೋಯಂ ವಿನಾಸೋ ಅನಞ್ಞಸಮುಪ್ಪಾದೋ, ಹೇತುಸಮುಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ನ ಚಿರೇನ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮನ್ತಿ, ನ ಲಹುಂ। ತೇನಾಹ "**ವಸಾತೇಲ ...ಪೇ॰... ಸುಜ್ಝನ್ತೀ**"ತಿ। **ಪಚ್ಛಿಮಗಮನಂ** ಞಾಣಸ್ಸ ಪರಿಪಾಕಂ ಗತತ್ತಾ। ಯಟ್ಠಿಂ ಆಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಉದಕಂ ತರಿತುಂ ಓತರನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ "**ಯಟ್ಠಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಉದಕೇ ಪತಮಾನೋ**"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ವಿತ್ಥಾರದೇಸನ**ನ್ತಿ ಸಂಖಿತ್ತದೇಸನಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ "**ಮೂಲವಸೇನ ಚೇತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿ। **ವಿತ್ಥಾರಸದಿಸಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ಇಧ ದೇಸಿತದೇಸನಾವ ಮೂಲವಸೇನ ದೇಸಿತದೇಸನಂ ಉಪಾದಾಯ ವಿತ್ಥಾರಸದಿಸಾ। **ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಅಯಮೇವ, ಅಥ ಖೋ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಉಜುಕೇನ ನಿರವಸೇಸತೋ ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ ದೇಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಮಹಾವಿಸಯತಾಯ ಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ತಜ್ಜಾಯ ಮಹಾನುಭಾವತ್ತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಮಙ್ಗಿತಾಯ ಹಿ ಅವಸೇಸಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾನುಭಾವಿತಾಯ ಅಪರಿಮಿತಕಾಲಸಮ್ಭುತಞಾಣಸಮ್ಭಾರಸಮುದಾಗತಾಯ ಕದಾಚಿಪಿ ಪರಿಕ್ಖಯಾನರಹಾಯ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾಯ ಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯ ಪಹೂತಜಿವ್ಹಾದಿತದನುರೂಪರೂಪಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಸಮ್ಪದಾಯ ವಿತ್ಥಾರಿಯಮಾನಾ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾ ಕಥಂ ಪರಿಮಿತಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಮಹಾಕಾರುಣಿಕತಾಯ ಪನ ಭಗವಾ ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪರಿಮಿತಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ನಿಟ್ಠಪೇತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ **ಮಹಾಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇನ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೬ ಆದಯೋ) ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। **ಸಬ್ಬಂ ಸಂಖಿತ್ತಮೇವ** ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಬೋಧನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ನಿಟ್ಠಾಪಿತತ್ತಾ। ನ ಚೇತ್ಥ ಧಮ್ಮಸಾಸನವಿರೋಧೋ ಪರಿಯಾಯಂ ಅನಿಸ್ಸಾಯ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬೋಧಿತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಲಹುತ್ತಾ ಚಾತಿ।

೧೯೪. **ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಾವಚರಾ** ಸಮ್ಪತ್ತಸಮಾದಾನವಿರತೀನಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ।

ಅನಿಯಮೇತ್ವಾತಿ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಸಾವಕೋ"ತಿ ವಾ ನಿಯಮಂ ವಿಸೇಸೇನ ಅಕತ್ವಾ। **ಅತ್ತಾನಮೇವ...ಪೇ॰... ವೇದಿತಬ್ಬಂ,** ತಥಾ ಹಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ "ತಿಟ್ಠತು ಭವಂ ಗೋತಮೋ"ತಿ ಆಹ।

೧೯೫. **ಸತ್ಥಾವ ಅರಹಾ ಹೋತಿ** ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಾರಿಪೂರಿಭಾವತೋ। **ತಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯಾಕತೇತಿ** ತಸ್ಮಿಂ "ಏಕಭಿಕ್ಖುಪಿ ಸಾವಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸುಟ್ಠು ಪಞ್ಹೇ ಕಥಿತೇ।

೧೯೬. **ಸಮ್ಪಾದಕೋತಿ** ಪಟಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪಾದಕೋ।

೧೯೭. **ಸೇಖಾಯ ವಿಜ್ಜಾಯಾತಿ** ಸೇಖಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಸಾತಿಸಯಂ ಕತ್ವಾ ಕರಣವಸೇನ ವುತ್ತಾ, ಫಲಪಞ್ಞಾ ಪನ ತಾಯ ಪತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಕಮ್ಮಭಾವೇನ ವುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಹೇಟ್ಠಿಮಫಲತ್ತಯಂ ಪತ್ತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ। ಇಮಂ ಪನೇತ್ಥ ಅವಿಪರೀತಮತ್ಥಂ ಪಾಳಿತೋ ಏವ ವಿಞ್ಞಾಯಮಾನಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನತೋ ವಿತಣ್ಡವಾದೀ "ಯಾವತಕಂ ಸೇಖೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ, ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ ತಂ ಮಯಾ"ತಿ ವಚನಲೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋಪಿ ಅನೇನ ಪತ್ತೋಯೇವಾ"ತಿ ವದತಿ। **ಏವನ್ತಿ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಯ ಗಾಥಾಯ।

ಕಿಲೇಸಾನಿ ಪಹಾಯ ಪಞ್ಚಾತಿ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಸಙ್ಖಾತೇ ಸಂಕಿಲೇಸೇ ಪಹಾಯ ಪಜಹಿತ್ವಾ, ಪಹಾನಹೇತು ವಾ। **ಪರಿಪುಣ್ಣಸೇಖೋತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ವಡ್ಢಿತಸೇಖಧಮ್ಮೋ। **ಅಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೋತಿ** ಅಪರಿಹಾನಸಭಾವೋ। ನ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಘಾತಿಗತೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮೇಹಿ ಪರಿಹಾನಿ ಅತ್ಥಿ, ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾಯ **ಚೇತೋವಸಿಪ್ಪತ್ತೋ**। ತೇನಾಹ **"ಸಮಾಹಿತಿನ್ದ್ರಿಯೋ"**ತಿ। ಅಪರಿಹಾನಧಮ್ಮತ್ತಾವ **ಠಿತತ್ತೋ**।

ಅನಾಗಾಮಿನಾ ಹಿ ಅಸೇಖಭಾವಾವಹಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಪೂರೇತಬ್ಬಾ, ನ ಸೇಖಭಾವಾವಹಾತಿ ಸೋ ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಸೇಖೋ ವುತ್ತೋ। **ಏತಂ ನ ಬುದ್ಧವಚನನ್ತಿ** "ಮಗ್ಗೋ ಬಹುಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ"ತಿ ಏತಂ ವಚನಂ ನ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಅನನ್ತರೇಕನ್ತವಿಪಾಕದಾನತೋ, ಬಹುಕ್ಖತ್ತುಂ ಪವತ್ತನೇ ಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ ಚ ಲೋಕುತ್ತರಕುಸಲಸ್ಸ, "ಸಮಾಧಿಮಾನನ್ತರಿಕಞ್ಞಮಾಹು (ಖು॰ ಪಾ॰ ೬.೫; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೨೮), ನ ಪಾರಂ ದಿಗುಣಂ ಯನ್ತೀ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೧೯) ಏವಮಾದೀನಿ ಸುತ್ತಪದಾನಿ ಏತಸ್ಸತ್ಥಸಾಧಕಾನಿ। ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಪ್ಪಹಾನೇನ ಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಪರಿಪೂರಿಭಾವಸ್ಸ ವುತ್ತತಾಯ **ಅತ್ಥೋ** ತವ ವಚನೇನ **ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ। ಅಸ್ಸ** ಆಯಸ್ಮತೋ ವಚ್ಛಸ್ಸ।

೧೯೮. **ಅಭಿಞ್ಞಾ ವಾ ಕಾರಣನ್ತಿ** ಯಞ್ಹಿ ತಂ ತತ್ರ ತತ್ರ ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಾಸಙ್ಖಾತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಪಚ್ಚನುಭವನಾದಿ, ತಸ್ಸ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಕಾರಣಂ। ಅಥ ಇದ್ಧಿವಿಧಪಚ್ಚನುಭವನಾದಿ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ಏವಂ ಸತಿ **ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಕಾರಣಂ। ಅವಸಾನೇ** ಛಟ್ಠಾಭಿಞ್ಞಾಯ **ಪನ ಅರಹತ್ತಂ**। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಪಠಮಸುತ್ತೇ ಆಸವಕ್ಖಯೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಆಸವಾ ಖೀಣಾ ಏವ, ನ ಪುನ ಖೇಪೇತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ "ಯಾವದೇವಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಸಾ ಚ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಯಾವದೇವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತೋ ಏವ ಹಿ **"ಅರಹತ್ತಂ ವಾ ಕಾರಣ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ "ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಂ ತದಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯದರಿಯಾ ಏತರಹಿ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೬೫; ೩.೩೦೭) ಅನುತ್ತರೇಸು ವಿಮೋಕ್ಖೇಸು ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ, ತಯಿದಂ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಸಾಧಾರಣವಸೇನ ನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವಾ"**ತಿ ಆಹ।

೨೦೦. **ಪರಿಚರನ್ತಿ ನಾಮ** ವಿಪ್ಪಕತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸತ್ತಾ। **ಪರಿಚಿಣ್ಣೋ ಹೋತಿ** ಸಾವಕೇನ ನಾಮ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮೇ ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಪರಿಚರಿಯಾ ಸಮ್ಮದೇವ ನಿಟ್ಠಾಪಿತತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಇತಿ...ಪೇ॰... ಥೇರೋ ಏವಮಾಹಾ"**ತಿ। **ತೇಸಂ ಗುಣಾನನ್ತಿ** ತೇಸಂ ಅಸೇಕ್ಖಗುಣಾನಂ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಮಹಾವಚ್ಛಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪. ದೀಘನಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧. ಖನನಂ ಖತಂ, ಸೂಕರಸ್ಸ ಖತಂ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ ಸೂಕರಖತಾ, ಸೂಕರಸ್ಸ ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ಪಠಮಂ ಖತಂ ಉಪಾದಾಯ **ಸೂಕರಖತಾ,** ತಾಯ। **ಏವಂನಾಮಕೇ**ತಿ ಏವಂ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮಕೇ। **ಪಂಸುಧೋತೇ**ತಿ ಧೋತಪಂಸುಕೇ। **ಓತರಿತ್ವಾ ಅಭಿರುಹಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪಕತಿಭೂಮಿತೋ ಅನೇಕೇಹಿ ಸೋಪಾನಫಲಕೇಹಿ ಓತರಿತ್ವಾ ಪುನ ಲೇಣದ್ವಾರಂ ಕತಿಪಯೇಹಿ ಅಭಿರುಹಿತಬ್ಬಂ।

ರಿತಕೋವಾತಿ ಮಾತುಲಸ್ಸ ರಿತತ್ತಾ ತತ್ಥ ಸಗಾರವಸಪತಿಸ್ಸವಸೇನ ರಿತಕೋವ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಬ್ಬ-ಸದ್ದೋ ಅವಿಸೇಸತೋ ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾಯಕೋ, ವತ್ಥುಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುರೋಧೀ ಪನ ಸದ್ದಪ್ಪಯೋಗೋತಿ ತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ **"ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ"**ತಿ ಆಹ। ಯಾ ಲೋಕೇ ಮನುಸ್ಸಉಪಪತ್ತಿಯೋತಿಆದಿಕಾ ಉಪಪತ್ತಿಯೋ, ತಾ ಅನತ್ಥಸಮುದಾಗತಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಸತ್ತಾನಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಮಯವಾದೀಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಸಬ್ಬಾ ಆಯತಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಉಪಪತ್ತಿ ನ ಹೋತಿ। ಜಲಬುಬ್ಬುಳಕಾ ವಿಯ ಹಿ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ನತ್ಥೀತಿ ಅಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋ"**ತಿಆದಿ। **ಅಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ**ತಿ ಯೇನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ "ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ಆಹ, ತಂ ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸ **ಅಕ್ಖರೇ ತಾವ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ**ತಿ ಪದೇಸಸಬ್ಬಂ ಸನ್ಧಾಯ ತೇನ ವುತ್ತಂ, ಸಬ್ಬಸಬ್ಬವಿಸಯಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ದೋಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ। ಯಥಾ ಲೋಕೇ ಕೇನಚಿ "ಸಬ್ಬಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಮುಸಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಸಬ್ಬನ್ತೋಗಧತ್ತಾ ಮುಸಾಭಾವೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಇಮಸ್ಸಪಿ "ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ವದತೋ ತಥಾ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಪಿ ನಕ್ಖಮತೀತಿ ಅತ್ಥತೋ ಆಪನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಏಸಾಪಿ ತೇ ದಿಟ್ಠಿ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಕೇನಚಿ "ಸಬ್ಬಂ ವುತ್ತಂ ಮುಸಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುರೋಧಿನೀ ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿ, ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ತದಞ್ಞೇಸಮೇವ ಮುಸಾಭಾವೋ ಞಾಯಾಗತೋ, ಏವಮಿಧಾಪಿ "ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಯಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಸೇನ "ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ತೇನ ವುತ್ತಂ, ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ತದಞ್ಞಮೇವ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ನಕ್ಖಮತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಞಾಯಾಗತೋ, ಭಗವಾ ಪನ ವಾದೀವರೋ ಸುಖುಮಾಯ ಆಣಿಯಾ ಥೂಲಂ ಆಣಿಂ ನೀಹರನ್ತೋ ವಿಯ ಉಪಾಯೇನ ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ನೀಹರಿತುಂ ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅವತ್ವಾ ಸದ್ದವಸೇನ ತಾವ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಾಪಿ ಖೋ ತೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಕ್ಖರೇ ತಾವ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ"ತಿ।

ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಪನ ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ಮಯಾ ವುತ್ತಂ, "ಅಯಂ ಸೋ"ತಿ ಯಥಾವುತ್ತದೋಸಪರಿಹರಣತ್ಥಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಏಸ ದೋಸೋ ಸಬ್ಬೋ ನ ಹೋತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಮಮ ವಾದೇ ದೋಸಮೇವ ಆರೋಪೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ನಿಗುಹಿತ್ವಾ ಯಥಾವುತ್ತದೋಸಂ ಪರಿಹರಿತುಕಾಮೋ **"ಏಸಾ ಮೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಮ್ಪಸ್ಸ ತಾದಿಸಮೇವಾ**ತಿ ಯಂ "ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ಗಹಿತಂ ವತ್ಥು, ತಮ್ಪಿ ತಾದಿಸಮೇವ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಸಬ್ಬನ್ತೋಗಧದಿಟ್ಠಿ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠಿವತ್ಥು, ತಂ ಮೇ ಖಮೇಯ್ಯವಾತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ "ಏಸಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿ ತುಯ್ಹಂ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ಯಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿ ವುತ್ತಾ ಭವತಾ ಗೋತಮೇನ, ಸಾಪಿ ಮಯ್ಹಂ ನಕ್ಖಮತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೇವಾತಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ - **"ತಂ ಪರಿಹರಾಮೀತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ವದತೀ"**ತಿ। ತಥಾ ಚ ವಕ್ಖತಿ **"ತಸ್ಮಾಪಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ಮಯ್ಹಂ ನಕ್ಖಮತೀ"**ತಿ। "ಏಸಾ ಮೇ ದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ಯಾ ರಿತಿಭೂತಾ ದಿಟ್ಠಿ, ತಾಯ "ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ಪನೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ ಆಹ - **"ಅತ್ಥತೋ ಪನಸ್ಸ ಏಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ನ ಮೇ ಖಮತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತೀ"**ತಿ। ಅಯಂ ದೋಸೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಯಸ್ಸ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಏಸಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿ। **ರುಚಿತ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿದಸ್ಸನೇನ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ರೋಚೇತ್ವಾ ಗಹಿತಂ। **ತೇನ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಅಕ್ಖಮೇನ ಅರುಚಿತೇನ ಭವಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸತಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಕ್ಖಮಭಾವೇ ತತೋ ತಾಯ ಗಹಿತಾಯ ಖಮೇಯ್ಯ ರುಚ್ಚೇಯ್ಯ ಯಥಾ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಅಕ್ಖಮಭಾವೇತಿ ಅಪರಭಾಗೇ **ಸಬ್ಬಂ ಖಮತಿ ರುಚ್ಚತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ನ ಪನೇಸ ತಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತೀ**ತಿ ಏಸ "ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ಏವಂ ವದನ್ತೋ ಉಚ್ಛೇದವಾದೀ ತಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಖಮನಂ ರುಚ್ಚನಂ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ। ಞಾಯೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಕಥಂ ನ

ಸಮ್ಪುಟಿಚ್ಛತೀತಿ ಆಹ **"ಕೇವಲಂ ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಚ್ಛೇದಮೇವ ಗಣ್ಹಾತೀ"**ತಿ। ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆಯತಿಂ ಉಪ್ಪಾದಂ ಅರುಚ್ಚಿತ್ವಾ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅಯಂ "ಸಬ್ಬಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ"ತಿ ವದತಿ, ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಕೇಸು ಚ ಉಚ್ಛಿನ್ನೇಸು ಕುತೋ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಭಾವೋತಿ।

ತೇನಾತಿ ತೇನ ಕಾರಣೇನ, ಯಸ್ಮಾ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಸತ್ತಾ ಈದಿಸಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪಜಹನಕೇನ ವಾ ಚಿತ್ತೇನ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಜಹನಕೇಹಿ ಅಪ್ಪಜಹನಕೇ ನಿದ್ಧಾರೇತುಂ ಭಗವಾ "ಅತೋ…ಪೇ॰… ಬಹುತರಾ"ತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಆಹ - **"ಪಜಹನಕೇಸು ನಿಸ್ಸಕ್ಕ"**ನ್ತಿ ಯಥಾ "ಪಞ್ಚಸೀಲೇಹಿ ಪಭಾವನಾ ಪಞ್ಞವನ್ತತರಾ"ತಿ। **"ಬಹೂ"**ತಿ ವತ್ವಾ ನ ಕೇವಲಂ ಬಹೂ, ಅಥ ಖೋ ಅತಿವಿಯ ಬಹೂತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಬಹುತರಾ"**ತಿ ಆಹ। **"ಬಹೂ ಹೀ"**ತಿ ನಯಿದಂ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ, ಅಥ ಖೋ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। ಕಥಂ ಹಿ-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ **"ಹಿ-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಅನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ ತಾವ ತಸ್ಸ ಪಜಹನಕಾನಂ ಬಹುಭಾವತೋ ತೇಪಿ ಪರತೋ "ಬಹುತರಾ"ತಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯುನ್ತಿ। **ಮೂಲದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಯೇ ತಾದಿಸಂ ದಸ್ಸನಂ ಪಠಮಂ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ, ತಜ್ಜಾತಿಕಮೇವ ಪಚ್ಛಾ ಗಹಿತದಸ್ಸನಂ। ವಿಜಾತಿಯಞ್ಹಿ ಪಠಮಂ ಗಹಿತದಸ್ಸನಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ವಿಜಾತಿಯಸ್ಸ ಗಹಣಂ ನ ಸಮ್ಭವತಿ ವಿರುದ್ಧಸ್ಸ ಅಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಸಹ ಅನವಟ್ಠಾನತೋ । ಅವಿರುದ್ಧಂ ಪನ ಮೂಲದಸ್ಸನಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೆತ್ವಾ ವಿಸಯಾದಿಭೇದಭಿನ್ನಂ ಅಪರದಸ್ಸನಂ ಗಹೇತುಂ ಲಬ್ಭತಿ। ತೇನಾಹ **"ಏತ್ಥ ಚಾ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತವಾದೋ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಾಭಿನಿವೇಸಾನಂ ವಸೇನ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಗ್ಗಾಹನಜಾತಿಕೋ, ಉಚ್ಛೇದಗ್ಗಾಹೇನ ಪನ ಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ತಂಗಾಹೇನ ಚ ಅಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ವಿರುಜ್ಝನತೋ ಉಭಯತ್ಥಪಿ **"ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತಂ ವಾ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ **"ಸಸ್ಸತಂ ವಾ ಉಚ್ಛೇದಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗಹೇತು"**ನ್ತಿ ಚ। ಮೂಲಸಸ್ಸತಞ್ಹಿ ಪಠಮಂ ಗಹಿತಂ। **ಆಯತನೇಸುಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪಠಮಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ಸಸ್ಸತನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ನ ಕೇವಲಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಮೇವ ಸಸ್ಸತಂ, ಸೋತಾಯತನಮ್ಪಿ ಸಸ್ಸತಂ, ಘಾನಾಯತನಾದಿಪಿ ಸಸ್ಸತನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಆಯತನೇಸುಪೀ**ತಿ ಪಿ-ಸದ್ದೇನ ಧಾತೂನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಮ್ಪಿ ಗಾಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯಾ**ತಿ "ಮೂಲೇ ಸಸ್ಸತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪಠಮಗ್ಗಾಹಸ್ಸ ಸಮಾನಜಾತಿಯಂ ಅಪರಗ್ಗಾಹಂ ಸನ್ಧಾಯ।

ದುತಿಯವಾರೇ ಪಠಮವಾರೇ ವುತ್ತಸದಿಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತತ್ಥ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ "ಯದಿ ರೂಪಂ ಸಸ್ಸತಂ ಸಿಯಾ, ನಯಿದಂ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ ಇದಂ ರೂಪಂ ಅಸಸ್ಸತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಿಣ್ಹಪಟಿಪೀಳನಟ್ಠೇನ ಉದಯವಯವನ್ತತಾಯ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಸಙ್ಖತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ, ಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸೋ ಮಿಚ್ಛಾ"ತಿಆದಿನಾ ತತ್ಥ ಸಸ್ಸತವಾದೇ ಆದೀನವಂ ದೋಸಂ ದಿಸ್ವಾ। **ಓಳಾರಿಕ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಪೀಳನಟ್ಠೇನ ಅಯಾಥಾವಗ್ಗಾಹತಾಯ ರೂಪಂ ನ ಸಣ್ಹಂ ಓಳಾರಿಕಮೇವ। ವೇದನಾದೀನಮ್ಪಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಭಾವದಸ್ಸನಂ ರೂಪವೇದನಾಆದೀನಂ ಸಮಾನಯೋಗಕ್ಖಮತ್ತಾ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತೀ**ತಿ ಪಜಹತಿ।

ತಿಸ್ಸೋ ಲದ್ಧಿಯೋತಿ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಕಾ ವಟ್ಟೇ ರಜ್ಜನಸ್ಸ ಆಸನ್ನಾ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಓಲೀಯನ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಭವಾಭವದಿಟ್ಠೀನಂ ವಸೇನ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರತೋ ಸೀಸುಕ್ಖಿಪನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಏತಾವ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಸೇಸತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

ಇಧಲೋಕಂ ಪರಲೋಕಞ್ಚ ಅತ್ಥೀತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಸ್ಸತದಸ್ಸನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜತಾಕಾರಣಮಾಹ, **ವಟ್ಟಂ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ, ಅಭಿನನ್ದತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ದನ್ಧವಿರಾಗತಾಯ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ। **ಇಧಲೋಕಂ ಪರಲೋಕಞ್ಚ ಅತ್ಥೀತಿ ಜಾನಾತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ತಾಸು ತಾಸು ಗತೀಸು ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸರಣಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, **ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಜಾನಾತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮಫಲಂ। **ಕುಸಲಂ ನ ಕರೋತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮಂ, **ಅಕುಸಲಂ ಕರೋನ್ತೋ ನ ಭಾಯತೀ**ತಿ

ಇಮಿನಾ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನಿ ಸಭಾವತೋ ಜಾಯನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಟ್ಟಂ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ ಅಭಿನನ್ದತಿ** ತನ್ನಿನ್ನಭಾವತೋ । **ಸೀಘಂ ಲದ್ಧಿಂ ಜಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ** ವಟ್ಟುಪಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಅರುಚ್ಚನತೋ। ಉಚ್ಛೇದವಾದೀ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಉಚ್ಛೇದಂ ಮಞ್ಞತಿ। ತತೋ ಪರಂ **ಇಧಲೋಕಂ ಪರಲೋಕಞ್ಚ ಅತ್ಥೀತಿ ಜಾನಾತಿ** ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಫಲಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಜಾನಾತಿ ಕಮ್ಮಫಲವಾದೀಭಾವತೋ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಉಚ್ಛೇದವಾದೀ ಸಭಾವನಿಯತಿಯದಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸೇಸು ಅಞ್ಞತ್ರಾಭಿನಿವೇಸೋ ಹೋತಿ। **ಸೀಘಂ ದಸ್ಸನಂ ಪಜಹತಿ** ವಟ್ಟಾಭಿರತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। **ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ,** ಲೋಕವೋಹಾರಮತ್ತೇನೇವ ಸೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ**ತಿ ಬುದ್ಧೋ ಹೋತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ। **ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಕತ್ವಾ** ಅಗ್ಗಸಾವಕಾದಿಭಾವಸ್ಸ ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ। **ಸಾವಕೋ ಹುತ್ವಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ ಮಹಾಸಾವಕೋ ಹುತ್ವಾ, ತತ್ಥಾಪಿ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಛಳಭಿಞ್ಞೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪ್ಪತ್ತೋ ವಾ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ ಏವ ವಾ ಬುದ್ಧಸಾವಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಸಬ್ಬಮಿದಂ ಉಚ್ಛೇದವಾದಿನೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತನಿಸ್ಸಯೇನ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮೋಕ್ಕಮನೇ ಖಿಪ್ಪವಿರಾಗತಾದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆಗತಂ। ತೇನಾಹ "**ತಸ್ಮಾ**"ತಿಆದಿ।

೧೦೨. **ಕಞ್ಜಿಯೇನೇವಾ**ತಿ ಆರನಾಳೇನ। ಕಞ್ಜಿಯಸದಿಸೇನ ಉಚ್ಛೇದದಸ್ಸನೇನ। **ಪೂರಿತೋ**ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಜ್ಝಾಸಯೋ। **ಸೋ**ತಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। **ಅಪ್ಪಹಾಯಾ**ತಿ ಅಭಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ವಿಗ್ಗಹೋತಿ ಕಲಹೋ** ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ, ಮೋಘಮಞ್ಞನ್ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿರುದ್ಧಗ್ಗಾಹೋತಿ ಕತ್ವಾ। **ವಿವಾದ**ನ್ತಿ ವಿರುದ್ಧವಾದಂ। **ವಿಘಾತ**ನ್ತಿ ವಿರೋಧಹೇತುಕಂ ಚಿತ್ತವಿಘಾತಂ। **ವಿಹೇಸ**ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹವಿವಾದನಿಮಿತ್ತಂ ಕಾಯಿಕಂ ಚೇತಸಿಕಞ್ಚ ಕಿಲಮಥಂ। **ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಏತಾಸಂ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಏವರೂಪೋ ಆದೀನವೋ, ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವತಾಯ ಪನ ಸಮ್ಪತಿ ಆಯತಿಞ್ಚ ಮಹಾದೀನವೋತಿ ಏವಂ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ।

೧೦೫. "ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮) ಕಾಯಂ ಅನ್ವೇತೀತಿ ಕಾಯನ್ವಯೋ, ಸೋಯೇವ, ತಸ್ಸ ವಾ ಸಮೂಹೋ **ಕಾಯನ್ವಯತಾ,** ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧೋ ಕಿಲೇಸೋ। ತೇನಾಹ "**ಕಾಯಂ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥೋ**"ತಿ।

ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಭಾವನ್ತಿ ಅಸಙ್ಕರತೋ ವವತ್ಥಿತಭಾವಂ। ತೇನ ತಾಸಂ ಯಥಾಸಕಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಗಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ತಾಸಂ ಕದಾಚಿಪಿ ಸಙ್ಕರೋ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ "**ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ**"ತಿಆದಿ। ಸರೂಪಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಅಞ್ಞಾ ವೇದನಾ"ತಿ ಅನಿಯಮೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ತಮೇವ ವಿಗಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಅನುಪ್ಪನ್ನಾವ ಹೋನ್ತಿ ಅನ್ತರಹಿತಾ ವಾ**"ತಿ ಆಹ। ಸರೂಪತೋ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಕಾಚಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ವಾ ಹೋತಿ, ಕಾಚಿ ಅನ್ತರಹಿತಾ ವಾತಿ। **ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಖಣೇ ಖಣೇ ಭಿಜ್ಜಮಾನಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ।

ನ ಕೇನಚಿ ಸಂವದತೀತಿ ಕೇನಚಿ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದಿಟ್ಠಿರಾಗವಸೇನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ನ ವದತಿ। ತೇನಾಹ "**ಸಸ್ಸತಂ ಗಹೇತ್ವಾ**"ತಿಆದಿ। **ನ ವಿವದತೀ**ತಿ ವಿರುದ್ಧಭಾವೋ ಹುತ್ವಾ ನ ವಿವದತಿ। **ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ಉಚ್ಛೇದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನ ತಯೋಪಿ ವಾದಾ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ । **ತೇನ ವೋಹರತೀ**ತಿ ತೇನ ಲೋಕವೋಹಾರೇನ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಂ ಅನತಿಧಾವನ್ತೋ ಸತ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋತಿಆದಿನಾ ವೋಹರತಿ, ನ ಪನ ಇತೋ ಬಾಹಿರಕಾ ವಿಯ ಅಭಿನಿವಿಸತಿ। ತೇನಾಹ "**ಅಪರಾಮಸನ್ತೋ**"ತಿ। **ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ರೂಪಾದೀಸು ಏಕಂ ಧಮ್ಮಮ್ಪಿ। **ಪರಾಮಾಸಗ್ಗಾಹೇನ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ**ತಿ "ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿನಾ, "ಏತಂ ಮಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ಚ ಧಮ್ಮಸಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರತೋ ಆಮಸಿತ್ವಾ ಗಹಣೇನ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ।

ಕತಾವೀತಿ ಕತಕಿಚ್ಚೋ। **ಸೋ ವದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರೇಸು ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೇಸುಪಿ ಅಹಂ ವದಾಮೀತಿ ವದೇಯ್ಯ। ತತ್ಥ **ಅಹ**ನ್ತಿ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಾನೇ। **ಮಮ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಭೂತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಲೋಕನಿರುಳ್ಹೇ। **ಸಮಞ್ಞ**ನ್ತಿ ತತ್ಥ ಸುಕುಸಲತಾಯ ಲೋಕೇ ಸಮಞ್ಞಾ ಕುಸಲೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ವೋಹಾರಮತ್ತೇನಾ**ತಿ ಕೇವಲಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ

ಮಹಾಬೋಧಿಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಸಾವಕೋ ಹುತ್ವಾ ದೇಸವೋಹಾರಮತ್ತೇನ ನ ಅಪ್ಪಹೀನತಣ್ಹೋ ವಿಯ ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅಭಿನಿವೇಸನವಸೇನ।

೧೦೯. **ಸಸ್ಸತಾದೀಸೂತಿ** ಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸಾದೀಸು। **ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ** ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಸಸ್ಸತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಂ ಸಮುದಯತೋ ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ ಅಸ್ಸಾದತೋ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಪಹಾನನ್ತಿ** ಅಚ್ಚನ್ತಪ್ಪಹಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಂ। **ರೂಪಸ್ಸ ಪಹಾನನ್ತಿ** ರೂಪಸ್ಸ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಸಞ್ಞೋಜನಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಹಾನಂ। **ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ ನಿರುದ್ಧೇಹಿ ಆಸವೇಹಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾವ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚಿ।** ''ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚೀ''ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ। **ಸೋಳಸ ಪಞ್ಞಾತಿ** ಮಹಾಪಞ್ಞಾದಿಕಾ ಸೋಳಸ ಪಞ್ಞಾ। **ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ** ಪುಣ್ಣಉಪೋಸಥದಿವಸತಾ, ಕೇನಚಿ ಅನಾಮನ್ತಿತಮೇವ ಅನೇಕಸತಾನಂಯೇವ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ನಿಪತಿತತಾ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಛಳಭಿಞ್ಞತಾ ಚಾತಿ। ತೇನಾಹ **''ತತ್ರಿಮಾನಿ ಅಙ್ಗಾನೀ''**ತಿಆದಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ಅವಿಭತ್ತಂ, ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ದೀಘನಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫. ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೭. **ದ್ವೇ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಾತಿ** ದ್ವೇ ಮಾಗಣ್ಡಿಯನಾಮಕಾ। **ದೇವಗಬ್ಭಸದಿಸನ್ತಿ** ದೇವಾನಂ ವಸನಓವರಕಸದಿಸಂ। **ಏತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ** ''ಭಾರದ್ವಾಜಗೋತ್ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅಗ್ಯಾಗಾರೇ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕೇ''ತಿ ಏತಂ ವುತ್ತಂ। **ನ ಕೇವಲಂ ತಂ ದಿವಸಮೇವಾತಿ** ಯಂ ದಿವಸಂ ಮಾಗಣ್ಡಿಯೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ನ ಕೇವಲಂ ತಂ ದಿವಸಮೇವ ಭಗವಾ ಯೇನಞ್ಞತರೋ ವನಸಣ್ಡೋ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಗಾಮೂಪಚಾರೇತಿ** ಗಾಮಸಮೀಪೇ। **ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾ ವಿಯ। ನ ಹಿ ಭಗವತೋ ತಸ್ಸ ಸಞ್ಞಾಣಕರಣೇ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥಿ।

ಸಮಣಸೇಯ್ಯಾನುರೂಪನ್ತಿ ಸಮಣಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ ಸೇಯ್ಯಾ। ಪಾಸಂಸತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಂ ರೂಪ-ಸದ್ದೋ। ತೇನಾಹ **''ಇಮಂ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕ''**ನ್ತಿಆದಿ। **ಅನಾಕಿಣ್ಣೋತಿ** ವಿಲುಳಿತೋ ಅಘಟ್ಟಿತೋ। ಹತ್ಥಪಾದಸೀಸೇಹಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಹಟೇನ ನ ಚಲಿತೋ **ಅಭಿನ್ನೋ,** ಅಚಲಿತತ್ತಾ ಏವ ಅಭಿನ್ನಂ ಅತ್ಥರಣಂ। **ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ವಿಯಾತಿ** ಅಯಂ ಛೇಕೇನ ಚಿತ್ತಕಾರೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತುಲಿಕಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಲೇಖಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಲಿಖಿತಾ ಚಿತ್ತಕತಸೇಯ್ಯಾ ವಿಯ। ಭೂನಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಡ್ಢಿತಂ, ತಂ ಹನ್ತೀತಿ **ಭೂನಹುನೋ।** ತೇನಾಹ **''ಹತವಡ್ಢಿನೋ''**ತಿ। ತಂ ಪನಾಯಂ ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಸಂವರವಿಧಾನಂ ವಡ್ಢಿಹನನಂ ಮಞ್ಞತಿ। ತೇನಾಹ **''ಮರಿಯಾದಕಾರಕಸ್ಸಾ''**ತಿ। **ಬ್ರೂಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಉಳಾರವಿಸಯೂಪಹಾರೇನ ವಡ್ಢೇತಬ್ಬಂ ಪೀಣೇತಬ್ಬಂ। ತಂ ಪನ ಅನನುಭೂತಾನುಭವನೇನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **''ಅದಿಟ್ಠಂ ದಕ್ಖಿತಬ್ಬ''**ನ್ತಿ। ಅನುಭೂತಂ ಪನ ಅಪಣೀತಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **''ದಿಟ್ಠಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ''**ನ್ತಿ। ಸೇಸವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪರಮದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನವಾದೀ ಕಿರೇಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ, ತಸ್ಮಾ **ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ವಡ್ಢಿಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ।** ಯಸ್ಮಾ ಯಂ ಛನ್ನಮ್ಪಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಯಥಾಸಕಂ ವಿಸಯಗ್ಗಹಣಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಲೋಕಸ್ಸ ಅವಡ್ಢಿತಂ ವಿನಾಸಮೇವ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, **ತಸ್ಮಾ ಸೋ** ಸಯಮ್ಪಿ **ವಡ್ಢಿಹತೋ** ಹತವಡ್ಢಿತೋ।

ಸಂಕಿಲೇಸತೋ ಆರಕತ್ತಾ **ಅರಿಯೋ** ನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮಭಾವತೋ **ಞಾಯೋ ಧಮ್ಮೋ।** ವಜ್ಜಲೇಸಸ್ಸಪಿ ಅಭಾವತೋ **ಕುಸಲೋ।** ತೇನಾಹ **''ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಕಾರಣಧಮ್ಮೇ ಅನವಜ್ಜೇ''**ತಿ। **ಉಗ್ಗತಸ್ಸಾತಿ** ಉಚ್ಚಕುಲೀನತಾದಿನಾ ಉಳಾರಸ್ಸ। **ಮುಖೇ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಮುಖೇನ ಸಂಯತೋ ಹುತ್ವಾ। **ಅಮ್ಬಜಮ್ಬುಆದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಯ ಅಪೂರಯಮಾನೋತಿ** ಅಮ್ಬಜಮ್ಬುಆದೀನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಸದಿಸಾನಿ ವಿಯ ಪೂರಣಕಥಾನಯೇನ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಕಥೇತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **''ಮಯಾ ಕಥಿತನಿಯಾಮೇನಾ''**ತಿ।

೧೦೮. **ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ದಿವಾವಿಹಾರತೋ ವುಟ್ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಿವಾವಿಹಾರೋಪಿ ಹಿ "ಪಟಿಸಲ್ಲಾನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ "ರಹೋಗತಸ್ಸ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸ ಏವಂ ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದೀ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೧೮)। ಭಗವಾ ಹಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನುತ್ತರಕಾಲಂ ತೇಸಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪಂ ಸುತ್ವಾ ದಿವಾವಿಹಾರತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ತತ್ಥ ಗತೋ। ಸಂವೇಗೋ ನಾಮ ಸಹೋತ್ತಪ್ಪಞ್ಞಾಣಂ, ತಂ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನವಸೇನಪಿ ಹೋತಿ, ಸಂವೇಗನಿಸ್ಸಿತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಪೀತಿಸಂವೇಗೇನ ಸಂವಿಗ್ಗೋ"**ತಿ। ಸೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಪುರಿಮಾವತ್ಥಾಯ ಚಲನಂ ಹೋತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **"ಚಲಿತೋ ಕಮ್ಪಿತೋ"**ತಿ। **ತಿಖಿಣಸೋತೇನ ಪುರಿಸೇನಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ।

೧೦೯. **ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆರಭಿ** ಯಥಾ ವಿನೇಯ್ಯದಮನಕುಸಲೋ **ವಸನಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಇದಂ ಆರಮಿತಬ್ಬಭಾವಸ್ಸ ಭಾವಲಕ್ಖಣವಚನಂ। ಆರಮತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಆರಾಮೋ, ರೂಪಂ ಆರಾಮೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ರೂಪಾರಾಮಂ,** ತತೋ ಏವ ತನ್ನಿನ್ನಭಾವೇನ **ರೂಪೇ ರತನ್ತಿ ರೂಪರತಂ,** ತೇನ ಸಮ್ಮೋ ದುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ರೂಪೇನ ಸಮ್ಮುದಿತನ್ತಿ **ರೂಪಸಮ್ಮುದಿತಂ,** ತದೇತಂ ತದಭಿಹತಜವನಕಿಚ್ಚಂ ತತ್ಥ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ದನ್ತ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ದನ್ತಂ** ದಮಿತಂ। **ನಿಬ್ಬಿಸೇವನ**ನ್ತಿ ವಿಗತವಿಸುಕಾಯಿಕಂ। **ಗುತ್ತ**ನ್ತಿ ಸತಿಯಾ ಗುತ್ತಂ। **ರಕ್ಖಿತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಸಂವುತ**ನ್ತಿ ಅಪನೀತಂ ಪವೇಸನಿವಾರಣೇನ। ತೇನಾಹ **"ಪಿಹಿತ"**ನ್ತಿ।

೧೧೦. **ಉಪ್ಪಜ್ಜನಪರಿಳಾಹ**ನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಂ। **ಕಿಂ ವಚನಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಸಮುದಯಾದಿಪಹಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿರಜ್ಜಿತ್ವಾ ಯೋ ವಿಮುತ್ತೋ, ತತ್ಥ ಕಿಂ ವುದ್ಧಿಹತಪರಿಯಾಯೋ ಅವಸ್ಸಂ ಲಭತಿ ನ ಲಭತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತಾದಿಸೇ ಸಾರಬದ್ಧವಿಮುತ್ತಿಕೇ ವುದ್ಧಿಹತೋತಿ ನ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ಆಹ **"ನ ಕಿಞ್ಚಿ, ಭೋ, ಗೋತಮಾ"**ತಿ।

೧೧೧. **ತೇ**ತಿ ತಯಾ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ವಸ್ಸಂ ವಾಸೋ ವಸ್ಸಂ** ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ, ವಸ್ಸಿತುಂ ಅರಹತೀತಿ **ವಸ್ಸಿಕೋ,** ವಸ್ಸಕಾಲೇ ನಿವಾಸಾನುಚ್ಛವಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನಾತಿಉಚ್ಚೋ ಹೋತಿ ನಾತಿನೀಚೋತಿ ಗಿಮ್ಹಿಕೋ ವಿಯ ಉಚ್ಚೋ, ಹೇಮನ್ತಿಕೋ ವಿಯ ನೀಚೋ ನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ತದುಭಯವೇಮಜ್ಝಲಕ್ಖಣತಾಯ ನಾತಿಉಚ್ಚೋ ಹೋತಿ ನಾತಿನೀಚೋ। **ನಾತಿತನೂನೀ**ತಿ ಹೇಮನ್ತಿಕಸ್ಸ ವಿಯ ನ ಖುದ್ದಕಾನಿ। **ನಾತಿಬಹೂನೀ**ತಿ ಗಿಮ್ಹಿಕಸ್ಸ ವಿಯ ನ ಅತಿಬಹೂನಿ। **ಮಿಸ್ಸಕಾನೇವಾ**ತಿ ಹೇಮನ್ತಿಕಗಿಮ್ಹಿಕೇಸು ವುತ್ತಲಕ್ಖಣವೋಮಿಸ್ಸಕಾನಿ। **ಉಣ್ಹಪವೇಸನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ನಿಯೂಹೇಸು ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಞ್ಚ ಪತಿತಸೂರಿಯೋಭಾಸವಸೇನ ಉಣ್ಹಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರಪವೇಸನತ್ಥಾಯ। **ಭಿತ್ತಿನಿಯೂಹಾನಿ ನೀಹರೀಯನ್ತೀ**ತಿ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇ ಭಿತ್ತೀಸು ನಿಯೂಹಾನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕರೀಯನ್ತಿ। **ವಿಪುಲಜಾಲಾನೀ**ತಿ ಪುಥುಲಛಿದ್ದಾನಿ। **ಉದಕಯನ್ತಾನೀ**ತಿ ಉದಕವಾಹಕಯನ್ತಾನಿ।

ನೀಲುಪ್ಪಲಗಚ್ಛಕೇ ಕತ್ವಾತಿ ವಿಕಸಿತೇಹಿ ನೀಲುಪ್ಪಲೇಹಿ ಗಚ್ಛಕೇ ನಳಿನಿಕೇ ಕತ್ವಾ। **ಗನ್ಧಕಲಲ**ನ್ತಿ ಗನ್ಧಮಿಸ್ಸಕಕದ್ದಮಂ। **ಯಮಕಭಿತ್ತೀ**ತಿ ಯುಗಳಭಿತ್ತಿ, ತಸ್ಸಾ ಅನ್ತರೇ ನಾಳಿ, ಯತೋ ಉದಕಂ ಅಭಿರುಹತಿ। **ಲೋಹನಾಳಿ**ನ್ತಿ ಲೋಹಮಯಯನ್ತನಾಳಿಂ। **ಜಾಲ**ನ್ತಿ ತಮ್ಬಲೋಹಮಯಂ ಜಾಲಂ। **ಹೇಟ್ಠಾ ಯನ್ತಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೀ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗೇ ಉದಕಯನ್ತಂ ಗಮೇನ್ತಿ। **ಉದಕಫುಸಿತೇ ತೇಮೇನ್ತೇ ವಿವಣ್ಣತಾ ಮಾಹೋಸೀತಿ ನೀಲಪಟಂ ನಿವಾಸೇತಿ। ದಿವಾಕಾಲೇ**ತಿ ದಿವಸವೇಲಾಯ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವೂಪಸನ್ತಚಿತ್ತೋ ವಿಹರಾಮೀ**ತಿ ಏತೇನ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೋ ಭಗವತಾ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಆಹ – **"ತಾಯ ರತಿಯಾ ರಮಮಾನೋತಿ ಇದಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಫಲಸಮಾಪತ್ತಿರತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ।

೧೧೨. **ಮಹಾ ಚ ನೇಸಂ ಪಪಞ್ಚೋ**ತಿ ನೇಸಂ ರಾಜೂನಂ ಮಹಾಪಪಞ್ಚೋ ರಾಜಿದ್ಧಿವಸೇನ ಸಬ್ಬದಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿವಿಸಯೋ ಚ, ಅನುಭವಿತುಂ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮನ್ತೇ ಗವೇಸನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಿ,** ನ ಭೋಗಸುಖಂ। **ಗಣನಾ** ನಾಮ ಅಚ್ಛಿನ್ನಗಣನಾ, ನ

ವಿಗಣಗಣನಾ ನ ಪಣಗಣನಾ। **ಆವಟ್ಟೋ**ತಿ ಯಥಾಧಿಗತೇ ದಿಬ್ಬೇ ಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ಕಾಮಹೇತು ಆವಟ್ಟೋ ನಿವತ್ತೋ ಪರಿವತ್ತಿತೋ **ಭವೇಯ್ಯ**। **ಏವಂ ಮಾನುಸಕಾ ಕಾಮಾ**ತಿ ಯಥಾ ಕೋಚಿ ಕುಸಗ್ಗೇನ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಂ ಮಿನೇಯ್ಯ। ತತ್ಥ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಮೇವ ಮಹನ್ತಂ ವಿಪುಲಂ ಪಣೀತಞ್ಚ, ಏವಂ ದಿಬ್ಬಾನಂ ಕಾಮಾನಂ ಸಮೀಪೇ ಉಪನಿಧಾಯ ಮಾನುಸಕಾ ಕಾಮಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಾ ಓರಮತ್ತಕಾ ನಿಹೀನಾ, ದಿಬ್ಬಾವ ಕಾಮಾ ಮಹನ್ತಾ ವಿಪುಲಾ ಉಳಾರಾ ಪಣೀತಾ। **ಸಮಧಿಗಯ್ಹಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಅಧಿಗಮನವಸೇನ ನಿಗ್ಗಯ್ಹ ದಿಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸುಖಂ ಹೀನಂ ಕತ್ವಾ **ತಿಟ್ಠ**ತಿ।

೨೧೩. ಆರೋಗ್ಯಹೇತುಕಂ ಸುಖಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸುಖೀ,** ತಂ ಪನಸ್ಸ ರೋಗವಿಗಮತೋವಾತಿ ಆಹ **"ಪಠಮಂ ದುಕ್ಖಿತೋ ಪಚ್ಛಾ ಸುಖಿತೋ"**ತಿ। ಸೇರೀ ನಾಮ ಅತ್ತಾಧೀನವುತ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಸೇರೀ ಏಕಕೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। ಅತ್ತನೋ ವಸೋ ಸಯಂವಸೋ, ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸಯಂವಸೀ। ಅಙ್ಗಾರಕಪಲ್ಲಂ ವಿಯ** ಕಾಮವತ್ಥುಪರಿಳಾಹಹೇತುತೋ। **ತಚ್ಛೇತ್ವಾ**ತಿ ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ, ಕಣ್ಡೂಯಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೧೪. ಯೇನ ಕಾಯೋ ಮಧುರಕಜಾತೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಕಿರ ಕುಟ್ಠಂ ಛವಿಂ ವಿನಾಸೇತಿ, ಚಮ್ಮಂ ಭಿದ್ದಜಾತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ಉಪಹತಕಾಯಪ್ಪಸಾದೋ"**ತಿ। **ಪಚ್ಚಲತ್ಥಾ**ತಿ ಪಟಿಲಭಿ। ಅವಿಜ್ಜಾಭಿಭೂತತಾಯ ವಿರೋಧಿಪಚ್ಚಯಸಮಾಯೋಗೇನ **ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಉಪಹತತ್ತಾ।** ಆಯತಿಂ ದುಕ್ಖಫಲತಾಯ ಏತರಹಿ ಚ ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖಬಹುಲತಾಯ ಕಾಮಾನಂ **ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸತಾ,** ತದುಭಯಸಂಯುತ್ತೇಸು ತೇಸು ಚ ತಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖಿತ್ವಾ ಏಕನ್ತಸುಖಾಭಿನಿವೇಸೋ ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾಯ, ನ ಕೇವಲಾಯ ಸುಖವೇದನಾಯ ಸುಖಾತಿ ಪವತ್ತಸಞ್ಞೀ।

೨೧೫. **ತಾನೀ**ತಿ ಕುಟ್ಠಸರೀರೇ ವಣಮುಖಾನಿ। **ಅಸುಚೀನೀ**ತಿ ಅಸುಭಾನಿ। **ದುಗ್ಗನ್ಧಾನೀ**ತಿ ವಿಸ್ಸಗನ್ಧಾನಿ। **ಪೂತೀನೀ**ತಿ ಕುಣಪಭೂತಾನಿ। **ಇದಾನೀ**ತಿ ಏತರಹಿ। ನಖೇಹಿ ವಿಪ್ಪತಚ್ಛನಅಗ್ಗಿಪರಿತಾಪನೇಹಿ ಅತಿನಿಪ್ಪೀಳನಕಾಲೇ **ಪಾಣಕಾ...ಪೇ॰... ಪಗ್ಘರನ್ತಿ,** ತೇನ ವೇದನಾ ತನುಕಾ ಹೋತಿ। **ಏವ**ನ್ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದನಾಯ ತನುಕಭಾವತೋ।

ಆರೋಗ್ಯಭಾವೇ ಧನಲಾಭಾದಿಲಾಭುಪ್ಪತ್ತಿತೋ, ಅಸತಿ ಚ ಆರೋಗ್ಯೇ ಲಾಭಸ್ಸ ನಿರತ್ಥಕಭಾವತೋ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಲಾಭಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಭಾವತೋ ಚ **ಆರೋಗ್ಯಪರಮಾ ಲಾಭಾ।** ನಿಬ್ಬಾನೇ ಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿತೋ, ಅಸತಿ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮೇ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ಅನುಪಲಬ್ಭನತೋ, ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತವಿವಿತ್ತತ್ತಾ ಚ ಸಬ್ಬಸೋ ಚ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಾಭಾವತೋ, ಅಧಿಗತೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖಾಭಾವತೋ ಚ **ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ಸುಖಂ। ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಭೇದಭಿನ್ನಾನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಿಯಾನಂ ಮಗ್ಗಾನಂ। ತೇಸಞ್ಚ ಅಮತಗಾಮಿತಾ ನಾಮ ತನ್ನಿನ್ನತಾವಸೇನೇವ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾವಸೇನಾತಿ ಆಹ **"ಪುಬ್ಬಭಾಗಗಮನೇನೇವ ಅಮತಗಾಮಿನ"**ನ್ತಿ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ **ಖೇಮೋ** ಸಬ್ಬಪರಿಸ್ಸಯಸಮುಗ್ಘಾತನೇನ ಅನುಪದ್ದುತತ್ತಾ, ತಂಸಮಙ್ಗೀನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಅನುಪದ್ದುತತ್ತಾ ತಂಸಮಙ್ಗೀನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಅನುಪದ್ದವಹೇತುತೋ ಚ। **ಲದ್ಧಿವಸೇನ ಗಹಿತಾ**ತಿ ಸಸ್ಸತವಾದಾದೀಹಿ ಕೇವಲಂ ತೇಸಂ ಲದ್ಧಿವಸೇನ ತಥಾ ಗಹಿತಾ। **ಖೇಮಅಮತಗಾಮಿನ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಹಿ "ಖೇಮಂಅಮತಗಾಮಿನ"ನ್ತಿ ವಿಭತ್ತಿಅಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೧೬. **ಅನೋಮಜ್ಜತೀ**ತಿ ಅನು ಅನು ಓಮಜ್ಜತಿ। ಅಪರಾಪರಂ ಹತ್ಥಂ **ಹೇಟ್ಠಾ ಓತಾರೇನ್ತೋ ಮಜ್ಜತಿ।**

೨೧೭. **ಛೇಕ**ನ್ತಿ ಘನಭಾವೇನ ವೀತಂ। ಘನಮಟ್ಠಭಾವೇನ ಸುನ್ದರಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಸಮ್ಪನ್ನ"**ನ್ತಿ। ಸಾಧೂಹಿ ಪರಮಪ್ಪಿಚ್ಛಸನ್ತುಟ್ಠೇಹಿ ಲಾತೋ ಗಹಿತೋತಿ **ಸಾಹುಳಿ। ಸಙ್ಕಾರಚೋಳಕಂ** ನಿಚ್ಚಕಾಳಕಂ।

೧೧೮. ತತ್ಥ ತತ್ಥ ರುಜನಟ್ಠೇನ ವಿಬಾಧನಟ್ಠೇನ **ರೋಗೋವ ಭೂತೋ**। ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನಪಿ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತೇನ ಆರೋಗ್ಯಂ ಏಕದೇಸೇನ ಪಸ್ಸತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ವಟ್ಟಪಟಿಪಕ್ಖತೋತಿ ಆಹ **"ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಚೇವಾ"**ತಿ।

೧೧೯. **ಅನ್ತರಾತಿ** ಪಠಮುಪ್ಪತ್ತಿ ಜರಾಮರಣಾನಂ ವೇಮಜ್ಝೇ। **ಉಪಹತೋತಿ** ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದಿದೋಸೇಹಿ ದೂಸಿತಭಾವೇನ ಕಥಿತೋ। ಪಿತ್ತಾದಿದೋಸೇ ಪನ ಭೇಸಜ್ಜಸೇವನಾಯ ನಿವತ್ತೇನ್ತೋ ಉಪಹತಂ ಪಟಿಪಾಕತಿಕಂ ಕರೋನ್ತೋ **ಚಕ್ಖೂನಿ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ ನಾಮ**। **ವಿನಟ್ಠಾನೀತಿ** ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪನ್ನಾನಿ।

೧೨೦. **ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇ** ಸಾಹುಳಿಯಚೀರೇ। **ವಟ್ಟೇ ಅನುಗತಚಿತ್ತೇನಾತಿ** ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇ ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಿತಾಯ ಅನುಗಾಮಿಚಿತ್ತೇನ।

೧೨೧. **ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ। **ಅನುಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಅನುರೂಪಂ ನಿಯ್ಯಾನಧಮ್ಮಂ। ತೇನಾಹ **"ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಪಟಿಪದ"**ನ್ತಿ। **ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇತಿ** ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ದಸ್ಸೇತಿ। "ದೀಘರತ್ತಂ ವತ, ಭೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿಯಂ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ತೇನಾಹ **"ಉಪಾದಾನನಿರೋಧಾತಿ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ"**ತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬. ಸನ್ದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೩. ದೇವೇನ ವಸ್ಸೇನ ಕತೋ ಸೋಬ್ಭೋ ದೇವಕತಸೋಬ್ಭೋ। ತೇನಾಹ **"ವಸ್ಸೋ...ಪೇ॰... ರಹದೋ"**ತಿ। **ಗುಹಾತಿ** ಪಂಸುಗುಹಾ ಪಾಸಾಣಗುಹಾ ಮಿಸ್ಸಕಗುಹಾತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಗುಹಾ। ತತ್ಥ **ಪಂಸುಗುಹಾ** ಉದಕಮುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಅಹೋಸಿ ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಪನ ಉದಕೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥತಂ। **ಉಮಙ್ಗಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಸುದುಗ್ಗಂ ಕತ್ವಾ। **ಅನಮತಗ್ಗಿಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾತಿ** "ನ ಖೋ ಸೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ ಸುಲಭರೂಪೋ, ಯೋ ಇಮಿನಾ ದೀಘೇನ ಅದ್ಧುನಾ ಅನಾವುಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೦) ಇದಞ್ಚ ತಳಾಕಂ ಮಯಾ ವುತ್ಥಪುಬ್ಬಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಮ್ಪಿ ಠಾನಂ ಸೋ ಚ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗತೋತಿ ಏವಂ ಅನಮತಗ್ಗಿಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ತಾದಿಸಂ ಠಾನಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಮುದ್ದಪಬ್ಬತದಸ್ಸನಾದೀಸುಪಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾವಿಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಉಚ್ಚಂ ನದಮಾನಾಯಾತಿ ಉಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿಯಾ **ಕಾಮಸ್ಸಾದಭವಸ್ಸಾದಾದಿವತ್ಥುನ್ತಿ** "ಅಯಞ್ಚ ಅಯಞ್ಚ ಕಾಮೋ ಇಟ್ಠೋ ಕನ್ತೋ ಮನಾಪೋ, ಅಸುಕೋ ಭವೋ ಇಟ್ಠೋ ಕನ್ತೋ ಮನಾಪೋ, ಏವಮಯಂ ಲೋಕೋ ಪಿಯೇಹಿ ಪಿಯತರೋ"ತಿ ಏವಂ ಕಾಮಸ್ಸಾದಭವಸ್ಸಾದಲೋಕಸ್ಸಾದಾದಿಸಞ್ಞಿತಂ ವತ್ಥುಂ। ದುಗ್ಗತಿತೋ ಸಂಸಾರತೋ ಚ ನಿಯ್ಯಾತಿ ಏತೇನಾತಿ ನಿಯ್ಯಾನಂ, ಸಗ್ಗಮಗ್ಗೋ ಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗೋ ಚ, ತಂ ನಿಯ್ಯಾನಂ ಅರಹತಿ, ನಿಯ್ಯಾನೇ ವಾ ನಿಯುತ್ತಾತಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ, ನಿಯ್ಯಾನಂ ವಾ ಫಲಂ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ, ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಾದಿಸಂಕಿಲೇಸತೋ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ವಾ ನಿಯ್ಯಾನೀಯಾ, ಈ-ಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ ಯ-ಕಾರಸ್ಸ ಚ ಕ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ, ಚೇತನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ವೇರಮಣಿ। ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ, ತಸ್ಸಾ ಭಾವೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ **ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕತ್ತಾ**। **ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತಾತಿ** ತಿರೋಕರಣಭೂತಾ। **ಗೇಹಸ್ಸಿತಕಥಾತಿ** ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಾ। **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವೇತಿ** ಅನಿಚ್ಚತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವೇ। ಸಹ ಅತ್ಥೇನಾತಿ **ಸಾತ್ಥಕಂ,** ಹಿತಪಟಿಸಂಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಸಿಖಾತಿ** ಘರಸನ್ನಿವೇಸೋ, ವಿಸಿಖಾಗಹಣೇನ ಚ ತನ್ನಿವಾಸಿನೋ ಗಹಿತಾ "ಗಾಮೋ ಆಗತೋ"ತಿಆದೀಸು (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಕಥಾವಣ್ಣನಾ) ವಿಯ। ತೇನೇವಾಹ **"ಸೂರಾ ಸಮತ್ಥಾ"**ತಿ **"ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ"**ತಿ ಚ। ಕುಮ್ಭಟ್ಠಾನಪ್ಪದೇಸೇನ ಕುಮ್ಭದಾಸಿಯೋ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ಕುಮ್ಭದಾಸಿಕಥಾ ವಾ"**ತಿ।

೨೨೮. ವೋಹಾರೋ ವಿಯ ತೇಸಂ ತಥಾ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **“ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೇ”**ತಿ। **ಅಕತಾತಿ** ಸಮೇನ, ವಿಸಮೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ಹೇತುನಾ ನ ಕತಾ ನ ವಿಹಿತಾ। ಕತವಿಧೋ ಕರಣವಿಧಿ ನತ್ಥಿ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅಕಟವಿಧಾ**। ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಲೋಕೇ ಕೇನಚಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇನ ನೇಸಂ ಅನಿಬ್ಬತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇದ್ಧಿಯಾಪಿ ನ ನಿಮ್ಮಿತಾತಿ** ಕಸ್ಸಚಿ ಇದ್ಧಿಮತೋ ಚೇತೋವಸಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ದೇವಸ್ಸ, ಇಸ್ಸರಾದಿನೋ ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾಪಿ ನ ನಿಮ್ಮಿತಾ। **ಅನಿಮ್ಮಾತಾತಿ** ಕಸ್ಸಚಿ ಅನಿಮ್ಮಾಪಿತಾ। **ರೂಪಾದಿಜನಕಭಾವನ್ತಿ** ರೂಪಸದ್ದಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವಂ, ರೂಪಾದಯೋಪಿ ಪಥವಿಯಾದೀಹಿ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿಕಾತಿ ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಕೂಟಂ ಕೇನಚಿ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಚ ಅನಿಬ್ಬತ್ತನಕಂ, ಏವಮೇತೇಪೀತಿ ಆಹ **“ಪಬ್ಬತಕೂಟಾ ವಿಯ ಠಿತಾತಿ ಕೂಟಟ್ಠಾ”**ತಿ। ಯಮಿದಂ ಬೀಜತೋ ಅಙ್ಕುರಾದಿ ಜಾಯತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಮೇವ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ ನಾವಿಜ್ಜಮಾನಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಅಞ್ಞತೋಪಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಉಪಲದ್ಧಿ ಸಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಏಸಿಕಟ್ಠಾಯಿಟ್ಠಿತಾತಿ** ಏವಂ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಾ ಠಿತಾ। **ಉಭಯೇನಪೀತಿ** ಅತ್ಥದ್ವಯೇನಪೀತಿ ವದನ್ತಿ। “ಕೂಟಟ್ಠಾ ಏಸಿಕಟ್ಠಾಯಿಟ್ಠಿತಾ”ತಿ ಪದದ್ವಯೇನಪಿ। **ತೇಸಂ** ಸತ್ತನ್ನಂ ಕಾಯಾನಂ। **ಠಿತತ್ತಾತಿ** ನಿಬ್ಬಿಕಾರಾಭಾವೇನ ಠಿತತ್ತಾ। **ನ ಚಲನ್ತೀತಿ** ವಿಕಾರಂ ನಾಪಜ್ಜನ್ತಿ। ವಿಕಾರಾಭಾವತೋ ಹಿ ತೇಸಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಕಾಯಾನಂ ಏಸಿಕಟ್ಠಾಯಿಟ್ಠಿತತಾ। ಅನಿಞ್ಜನಞ್ಚ ಅತ್ಥತೋ ಪಕತಿಯಾ ಅವಟ್ಠಾನಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ನ ವಿಪರಿಣಾಮೇನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮತ್ತಾ ಏವ ತೇ **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಬ್ಯಾಬಾಧೇನ್ತಿ**। ಸತಿ ಹಿ ವಿಕಾರಂ ಆಪಾದೇತಬ್ಬತಾಯ ಬ್ಯಾಬಾಧಕತಾಪಿ ಸಿಯಾ, ತಥಾ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬತಾಯ ಅನುಗ್ಗಾಹಕತಾತಿ ತದಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪಾಳಿಯಂ “ನಾಲ”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಥವೀ ಏವ ಕಾಯೇಕದೇಸತ್ತಾ **ಪಥವೀಕಾಯೋ**। **ಹನ್ತುಂ ವಾ ಘಾತೇತುಂ ವಾ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ಜೀವಸತ್ತಮಾನಂ ಕಾಯಾನಂ ನಿಚ್ಚತಾಯ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಭಾವತೋ, ಏತೇನೇವ ನೇಸಮಹನ್ತಬ್ಬತಾ ಅಘಾತೇತಬ್ಬತಾ ಅತ್ಥತೋ ವುತ್ತಾಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **“ಸತ್ತನ್ನಂತ್ವೇವ ಕಾಯಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ। **ಸೋತುಂ ವಾ ಸಾವೇತುಂ ವಾ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ** ಪಚ್ಚೇಕಂ ನೇಸಂ ಸವನೇಸು ಅಸಮತ್ಥತ್ತಾ ತದೇಕದೇಸಾದೀಸುಪಿ ಅಸಮತ್ಥತಂ ದೀಪೇತಿ। ಯದಿ ಕೋಚಿ ಹನ್ತಾ ನತ್ಥಿ, ಕಥಂ ಸತ್ಥಪ್ಪಹಾರೋತಿ ಆಹ **“ಯಥಾ ಮುಗ್ಗರಾಸಿಆದೀಸೂ”**ತಿಆದಿ। **ಕೇವಲಂ ಸಞ್ಞಾಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ,** ಹನನಘಾತನಾದಿ ಪನ ಪರಮತ್ಥತೋ ನತ್ಥೇವ ಕಾಯಾನಂ ಅವಿಕೋಪನೀಯಭಾವತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕೇವಲಂ ತಕ್ಕಮತ್ತೇನ ನಿರತ್ಥಕಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ದೀಪೇತೀತಿ** ಏತೇನ ಯಸ್ಮಾ ತಕ್ಕಿಕಾ ನಿರಙ್ಕುಸತಾಯ ಪರಿಕಪ್ಪನಸ್ಸ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ತನಾ ಪರಿಕಪ್ಪಿತಂ ಸಾರತೋ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ತಥೇವ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ತಕ್ಕದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ತೇಸಂ ದಿಟ್ಠಿವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ವಿಚಾರಣಾ ಕತ್ತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕೇಚೀತಿ** ಸಾರಸಮಾಸಾಚರಿಯಾ। **ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನಾತಿ** ಪಞ್ಚರೂಪಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ। **ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಲದ್ಧಿ** ಕಮ್ಮಭಾವೇನ ಸುಪಾಕಟತ್ತಾ। ಅವಜ್ಝಕಥಾತಾರಣಾದಿಕಾ **ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ಪಟಿಪದಾ**। **ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಕಪ್ಪೇ।

ಪುರಿಸಭೂಮಿಯೋತಿ ಪಧಾನಪುಗ್ಗಲೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ, ಇತ್ಥೀನಮ್ಪೇತಾ ಭೂಮಿಯೋ ಇಚ್ಛನ್ತೇವ। **ಭಿಕ್ಖು ಚ ಪನ್ನಕೋತಿ**ಆದಿ ತೇಸಂ ಪಾಳಿಯೇವ। ತತ್ಥ **ಪನ್ನಕೋತಿ** ಭಿಕ್ಖಾಯ ವಿಚರಣಕೋತಿ ವದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಪನ್ನಕೋ। **ಜಿನೋತಿ** ಜಿಣ್ಣೋ, ಜರಾವಸೇನ ನಿಹೀನಧಾತುಕೋತಿ ವದನ್ತಿ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ಜಿನಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಸೋ ಕಿರ ತಥಾಭೂತೋ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಧಮ್ಮಂ ನ ಕಥೇತಿ, ತೇನಾಹ **“ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹಾ”**ತಿ। **ಅಲಾಭಿನ್ತಿ** “ಸೋ ನ ಕುಮ್ಭಿಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೯೪) ನಯೇನ ವುತ್ತಅಲಾಭಹೇತುಸಮಾಯೋಗೇನ ಅಲಾಭಿಂ। ತತೋ ಏವ ಜಿಘಚ್ಛಾದುಬ್ಬಲಪರೇತತಾಯ ಸಯನಪರಾಯಣಂ **ಸಮಣಂ ಪನ್ನಭೂಮೀತಿ ವದತಿ**।

ಆಜೀವವುತ್ತಿಸತಾನೀತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಆಜೀವಭೂತಾನಿ ಜೀವಿಕಾವುತ್ತಿಸತಾನಿ। ಪಸುಗ್ಗಹಣೇನ ಏಳಕಜಾತಿ ಗಹಿತಾ, ಮಿಗಗ್ಗಹಣೇನ ರುರುಗವಯಾದಿಸಬ್ಬಮಿಗಜಾತಿ। **ಬಹೂ ದೇವಾತಿ** ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದಿಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾದಿವಸೇನ ನೇಸಂ ಅನ್ತರಭೇದವಸೇನ ಬಹೂ ದೇವಾ। ತತ್ಥ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ಏಕಚ್ಚೋ ಅನ್ತರಭೇದೋ **“ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತೇನ”** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೧ ಆದಯೋ) ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। **ಮಾನುಸಾಪಿ ಅನನ್ತಾತಿ** ದೀಪದೇಸಕುಲವಂಸಾಜೀವಾದಿವಿಭಾಗವಸೇನ ಮಾನುಸಾಪಿ ಅನನ್ತಭೇದಾ। ಪಿಸಾಚಾ ಏವ ಪೇಸಾಚಾ, ತೇ ಅಪರಪೇತಾದಯೋ **ಮಹನ್ತಾ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಭದ್ದನ್ತದಹಮನ್ದಾಕಿನಿಯೋ **ಕುಳೀರಮುಚಲಿನ್ದ**ನಾಮೇನ ವದತಿ। **ಗಣ್ಠಿ**ಕಾತಿ ಪಬ್ಬಗಣ್ಠಿಕಾ। **ಪಣ್ಡಿತೋಪಿ...ಪೇ॰... ಉದ್ಧಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ,** ಕಸ್ಮಾ? ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸರಣಕಾಲಸ್ಸ ನಿಯತಭಾವತೋ।

ಅಪರಿಪಕ್ಕಂ ಸಂಸರಣನಿಮಿತ್ತಂ ಸೀಲಾದಿನಾ **ಪರಿಪಾಚೇತಿ ನಾಮ** ಸೀಘಂಯೇವ ವಿಸುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಪರಿಪಕ್ಕಂ ಫುಸ್ಸ ಫುಸ್ಸ** ಪತ್ವಾ ಪತ್ವಾ ಪರಿಪಕ್ಕಭಾವಾಪಾದನೇನ **ಬ್ಯನ್ತಿಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ**। **ಸುತ್ತಗುಳೇ**ತಿ ಸುತ್ತವಟ್ಟಿಯಂ। **ನಿಬ್ಬೇಠಿಯಮಾನಮೇವ ಪಲೇತೀ**ತಿ ಉಪಮಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಖೀಯತೇವ, ನ ತಸ್ಸ ವಡ್ಢೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನರೂಪತ್ತಾ।

೧೧೯. **ನಿಯತಿವಾದೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ಪದೇಸಞ್ಞುತಾಯ ಅಸಮ್ಪಾಯಮಾನೋ ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಅಞ್ಞಾಣಕಿರಿಯಂ ಪರಿಹರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಚ "ಏವಮೇಸಾ ನಿಯತೀ"ತಿ ನಿಯತಿವಾದೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ।

೧೨೦. ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಅಪಸ್ಸಯಭೂತೋ ಅನುಸ್ಸವೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅನುಸ್ಸವೀ,** ತೇನೇವಸ್ಸ ಅಪಸ್ಸಯವಾದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅನುಸ್ಸವನಿಸ್ಸಿತೋ"**ತಿ ಆಹ। **ಸವನಂ ಸಚ್ಚತೋ**ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನುಸ್ಸವಂ, ತಂ ಸವನಂ ಸಚ್ಚನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾಯಾ**ತಿ ಗನ್ಥಸಮ್ಪಾದನೇನ, ತಾದಿಸಂ ಗನ್ಥಂ ಪಗುಣಂ ವಾಚುಗ್ಗತಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ವಗ್ಗಪಣ್ಣಾಸಕಾಯಾ"**ತಿಆದಿ।

೧೨೧. **ಮನ್ದಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಪರಿತ್ತಪಞ್ಞೋ। **ಮೋಮೂಹೋ**ತಿ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಕೋ। "ಏವನ್ತಿಪಿ ಮೇ ನೋ"ತಿಆದಿನಾ ವಿವಿಧೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರೋ ಖೇಪೋ ವಾಚಾಯ ಪರವಾದಾನಂ ಖಿಪನಂ ವಾಚಾವಿಕ್ಖೇಪೋ, ತಂ **ವಾಚಾವಿಕ್ಖೇಪಂ,** ನ ಮರತಿ ನ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ಯಥಾವುತ್ತೋ ವಾದವಿಕ್ಖೇಪೋ ಏತಾಯಾತಿ ಅಮರಾ, ತತ್ಥ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪೋ, ತಂ **ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪಂ**। **ಅಪರಿಯನ್ತವಿಕ್ಖೇಪ**ನ್ತಿ "ಏವಮ್ಪಿ ಮೇ ನೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಅಪರಿಯೋಸಾಪನವಸೇನ ವಿಕ್ಖೇಪಂ। **ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸನ್ಧಾವತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಭಾವೇ ಅನವಟ್ಠಾನತೋ। **ಗಾಹಂ ನ ಉಪಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹತಾಯ ಉತ್ತರವಿಧಾನಾಯ ಪುರಿಮಪಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಹಂ ನ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। ಅಮರಾಸದಿಸಾಯ ಅಮರಾಯ ವಿಕ್ಖೇಪೋತಿ **ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪೋ**।

ಇದಂ ಕುಸಲನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಪಕಾರತ್ಥೋ, ಇಮಿನಾ ಪಕಾರೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪಿಕೋ ಯಥಾ ಕುಸಲೇ, ಏವಂ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕೇನಚಿ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಅತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಅರುಚ್ಚನತಾಯ "ಏವನ್ತಿಪಿ ಮೇ ನೋ"ತಿಆದಿನಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಕ್ಖೇಪಞ್ಞೇವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಏವನ್ತಿಪಿ ಮೇ ನೋ"ತಿಆದಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪುಚ್ಛಿತಾಕಾರಪಟಿಸೇಧನವಸೇನ ವಿಕ್ಖಿಪನಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। ನನು ಚೇತ್ಥ ವಿಕ್ಖೇಪವಾದಿನೋ ವಿಕ್ಖೇಪಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅನನುಜಾನನಂ ವಿಕ್ಖೇಪಪಕ್ಖೇ ಅವಟ್ಠಾನಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ? ನ, ತತ್ಥಾಪಿ ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನೇವ ವಿಕ್ಖೇಪವಾದಸ್ಸ ಪವತ್ತನತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ನೋ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸಞ್ಚಯೋ ಬೇಲಟ್ಠಪುತ್ತೋ ರಞ್ಞಾ ಅಜಾತಸತ್ತುನಾ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಂ ಪುಟ್ಠೋ ಪರಲೋಕತ್ತಿಕಾದೀನಂ ಪಟಿಸೇಧನಮುಖೇನ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - "ನನು ಚಾಯಂ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪಿಕೋ ಕುಸಲಾದಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪರಲೋಕತ್ತಿಕಾದೀನಿ ಚ ಯಥಾಭೂತಂ ಅನವಬುಜ್ಝಮಾನೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಪುಚ್ಛಾಯ ವಿಕ್ಖೇಪಮತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಕಥಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಭಾವೋ। ನ ಹಿ ಅವತ್ತುಕಾಮಸ್ಸ ವಿಯ ಪುಚ್ಛಿತಮತ್ಥಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ವಿಕ್ಖೇಪಕರಣಮತ್ತೇನ ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕತಾ ಯುತ್ತಾ"ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ನ ಹೇವ ಖೋ ಪುಚ್ಛಾಯ ವಿಕ್ಖೇಪಕರಣಮತ್ತೇನ ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕತಾ, ಅಥ ಖೋ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸವಸೇನ। ಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸೇನ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವಿಟ್ಠೋಯೇವ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮನ್ದಬುದ್ಧಿತಾಯ ಕುಸಲಾದಿಧಮ್ಮೇ ಪರಲೋಕತ್ತಿಕಾದೀನಿ ಚ ಯಾಥಾವತೋ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಅತ್ತನಾ ಅವಿಞ್ಞಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪರಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಮುಸಾವಾದಭಯೇನ ಚ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ। ಅಥ ವಾ ಪುಞ್ಞಪಾಪಾನಂ ತಬ್ಬಿಪಾಕಾನಞ್ಚ ಅನವಬೋಧೇನ ಅಸದ್ದಹನೇನ ಚ ತಬ್ಬಿಸಯಾಯ ಪುಚ್ಛಾಯ ವಿಕ್ಖೇಪಕರಣಂಯೇವ ಸುನ್ದರನ್ತಿ ಖನ್ತಿಂ ರುಚಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಿಸುಂಯೇವ ಸಾ ಏಕಾ ದಿಟ್ಠಿ ಸತ್ತಭಙ್ಗದಿಟ್ಠಿ ವಿಯಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧತೋ ಚ ತತಿಯಟ್ಠಾನಭಾವೇ ದಸ್ಸಿತೋ।

೧೩೪. **ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಂ ಕಾಮೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಾನಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನೀತಿ ತಿಲತಣ್ಡುಲಾದಿಗ್ಗಹಣಂ, ತಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಪ್ಪಸಾದಪರಿಹಾರತ್ಥಂ ಕದಾಚಿ ತಣ್ಡುಲನಾಳಿಆದಿಸಙ್ಗಹಣಕರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ತಿಲತಣ್ಡುಲಾದಯೋ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೀ"**ತಿ।

೧೩೬. **ಆಜೀವಕಾ ಮತಾ ನಾಮಾ**ತಿ ಇಮೇ ಆಜೀವಕಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿರಹಿತಾ ಮಿಚ್ಛಾ ಏವ ಚ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾ ಅಧಿಸೀಲಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸೀಲಜೀವಿತಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಮತಾ ನಾಮ। **ಪುತ್ತಮತಾ**ತಿ ಮತಪುತ್ತಾ। **ಸಮಣೇ ಗೋತಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ಅತ್ಥೀ**ತಿ ಸಮಣಂ ಏವ ಗೋತಮಂ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಸುಪರಿಪುಣ್ಣೋ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾವಹೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ಅತ್ಥಿ। ಏತೇನೇತ್ಥ ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಾದಿದೀಪನೇನ ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಞ್ಚ ದೀಪೇತಿ, **ಅಞ್ಞತ್ಥ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಬಾಹಿರಕೇಸು ತಸ್ಸ ಅಭಾವಂ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಸನ್ದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭. ಮಹಾಸಕುಲುದಾಯಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೭. **ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ**ತಿ ಏದಿಸೋ ಏದಿಸೋ ಚಾತಿ ಅಭಿಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಞಾತಾ। ಅಪ್ಪಸದ್ದಸ್ಸ ವಿನೀತೋ, ಅಪ್ಪಸದ್ದತಾಯ ಮನ್ದಭಾಣಿತಾಯ ವಿನೀತೋತಿ ಚ **ಅಪ್ಪಸದ್ದವಿನೀತೋ**ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಅಞ್ಞೇನ ವಿನೀತಭಾವೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ, ಭಗವಾ ಪನ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಸಯಮೇವ ವಿನೀತೋ। ತಸ್ಮಾ ಪಾಳಿಯಂ "ಅಪ್ಪಸದ್ದವಿನೀತೋ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಿನೀತೋ"**ತಿ।

೧೩೮. **ಹಿಯ್ಯೋದಿವಸಂ ಉಪಾದಾಯ** ತತೋ ಆಸನ್ನಾನಿ ಕತಿಪಯಾನಿ ದಿವಸಾನಿ **ಪುರಿಮಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಪುರಿಮಾನೀ**ತಿ ಚ ಪುಬ್ಬಕಾನಿ, ಅತೀತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತೋ ಪರ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ವುತ್ತಅತೀತದಿವಸತೋ ಅನನ್ತರಂ ಪರಂ ಪುರಿಮತರಂ ಅತಿಸಯೇನ ಪುರಿಮತ್ತಾ। ಇತಿ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಪವತ್ತಿತೋ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪುರಿಮಪುರಿಮತರಭಾವೋ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಯದೇತ್ಥ "ಪುರಿಮತರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತತೋ ಪಭುತಿ ಯಂ ಯಂ ಓರಂ, ತಂ ತಂ ಪರಂ, ಯಂ ಯಂ ಪರಂ, ತಂ ತಂ "ಪುರಿಮತರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕುತೂಹಲಯುತ್ತಾ ಸಾಲಾ **ಕುತೂಹಲಸಾಲಾ** ಯಥಾ "ಆಜಞ್ಞರಥೋ"ತಿ। **ಇಮೇ** ದಸ್ಸನಾದಯೋ।

ಅಯಥಾಭೂತಗುಣೇಹೀತಿ ಅಯಥಾಭೂತಂ ಮಿಚ್ಛಾದೀಪಿತಅತ್ಥಮತ್ತೇನೇವ ಉಗ್ಘೋಸಿತಗುಣೇಹಿ **ಸಮುಗ್ಗತೋ** ಘೋಸಿತೋ। ತರನ್ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ತಿತ್ಥಂ, ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೋ। ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಮಗ್ಗೋ ಪನ ಅಯಥಾಭೂತೋಪಿ ತೇಸಂ ತಥಾ ವಿತರಣಂ ಉಪಾದಾಯ ತಿತ್ಥನ್ತಿ ವೋಹರೀಯತೀತಿ ತಂ ಕರೋನ್ತಾ **ತಿತ್ಥಕರಾ। ಓಸರತೀ**ತಿ ಪವಿಸತಿ।

೧೩೯. **ಸಹಿತ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಾಪರಾವಿರುದ್ಧಂ। **ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಜಾತ**ನ್ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾದೋಸಹೇತುದೋಸಉದಾಹರಣದೋಸದುಟ್ಠದೋಸತಾಯ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಜಾತಂ। ತೇನಾಹ **"ಆರೋಪಿತೋ ತೇ ವಾದೋ"**ತಿ। ವದನ್ತಿ ತೇನ ಪರಿಭಾಸನ್ತೀತಿ **ವಾದೋ** ದೋಸೋ। **ಸಭಾವಕ್ಕೋಸೇನಾ**ತಿ ಸಭಾವತೋ ಪವತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸೇನ।

೧೪೦. **ಪೀಳೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಮಧುಭಣ್ಡೇನ ಸಹ ಭಾಜನೇ ಪೀಳೇತ್ವಾ ದದೇಯ್ಯ। **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸಮ್ಪಯೋಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಹಿ ವಿಹೇಠನಪಯೋಗಂ ಕತ್ವಾ, ತೇನಾಹ **"ವಿವಾದಂ ಕತ್ವಾ"**ತಿ।

೧೪೧. **ಇತರೀತರೇನಾ**ತಿ ಪಣೀತತೋ ಇತರೇನ। ತೇನಾಹ **"ಲಾಮಕಲಾಮಕೇನಾ"**ತಿ।

೧೪೨. **ಭತ್ತಕೋಸಕೇನಾ**ತಿ ಕೋಸಕಭತ್ತೇನ, ಖುದ್ದಕಸರಾವಭತ್ತಕೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬೇಲುವಮತ್ತಭತ್ತಾಹಾರಾ**ತಿ ಬಿಲ್ಲಪಮಾಣಭತ್ತಭೋಜನಾ। **ಓಟ್ಠವಟ್ಟಿಯಾ**ತಿ ಮುಖವಟ್ಟಿಯಾ। **ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನೇವಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನೇವ। **ಅನಪ್ಪಾಹಾರೋತಿ ನ**

ವತ್ತಬ್ಬೋ ಕದಾಚಿ ಅಪ್ಪಾಹಾರೋತಿ ಕತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಅತಿವಿಯ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅವಿಸಯ್ಹಂ ಅಪ್ಪಾಹಾರತಂ ಭಗವತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಧಾನಭೂಮಿಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಯಾತಿ** ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। **ವಿಸೇಸತರಾತಿ** ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ವಿಸೇಸವನ್ತತರಾ।

ವತಸಮಾದಾನವಸೇನೇವ ಪಂಸುಕೂಲಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ **ಪಂಸುಕೂಲಿಕಾತಿ** ಆಹ - **"ಸಮಾದಿನ್ನಪಂಸುಕೂಲಿಕಙ್ಗಾ"**ತಿ, ಸದ್ದತ್ಥೋ ಪನ **"ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ"** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೨೪) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾ ಸಪದಾನಚಾರಿನೋತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸತ್ಥೇನ ಛಿನ್ದಿತತ್ತಾ **ಸತ್ಥಲೂಖಾನಿ**। ಯಂ ಯಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ, ತಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ **ಉಚ್ಚಿನನ್ತಿ** ಆಹ **"ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಥಿರಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ"**ತಿ। **ಅಲಾಬುಲೋಮಸಾನೀತಿ** ಅಲಾಬುಲೋಮಾನಿ ವಿಯ ಸುಖುಮತರಾನಿ ಚೀವರಸುತ್ತಂಸೂನಿ ಏತೇಸಂ ಸನ್ತೀತಿ ಅಲಾಬುಲೋಮಸಾನಿ। **ಪಾತಿತಸಾಣಪಂಸುಕೂಲನ್ತಿ** ಕಳೇವರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಛಡ್ಡಿತಸಾಣಮಯಂ ಪಂಸುಕೂಲಂ, ಯಂ ತುಮ್ಬಮತ್ತೇ ಪುಳವೇ ಓಧುನಿತ್ವಾ ಸತ್ಥಾ ಗಣ್ಹಿ।

"ಯಥಾಪಿ ಭಮರೋ ಪುಪ್ಫ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಪ॰ ೪೯) ವುತ್ತಂ ಮಧುಕರಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತಂ "ಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪಭೋಜನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೭೩, ೧೨೮) ವಚನತೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಕತಿಭೂತಂ ವತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ **"ಉಞ್ಛಾಸಕೇ ವತೇ ರತಾ"**ತಿ। ವತ-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಪಕತಿವತಸಙ್ಖಾತಂ ಸಕವತಂ ವದತಿ। ತೇನಾಹ **"ಉಞ್ಛಾಚರಿಯಸಙ್ಖಾತೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಕತಿವತೇ"**ತಿ। **ಉಚ್ಚನೀಚಘರದ್ವಾರಟ್ಠಾಯಿನೋತಿ** ಮಹನ್ತಖುದ್ದಕಗೇಹಾನಂ ಬಹಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಟ್ಠಾಯಿನೋ। **ಕಬರಮಿಸ್ಸಕಂ ಭತ್ತಂ ಸಂಹರಿತ್ವಾತಿ** ಕಣಾಜಕಮಿಸ್ಸಕಂ ಭತ್ತಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ। **ಉಮ್ಮಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಘರುಮ್ಮಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ।

ಚೀವರಾನುಗ್ಗಹತ್ಥನ್ತಿ ಚೀವರಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ, ಸಾ ಚಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತತಾ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತಾನಂ ತಾದಿಸಂ ಉಪಕಾರಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ತೇ ಚ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಗಹಪತಿಚೀವರಂ ಸಾದಿಯನ್ತಿ, ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೇ ಪನ ನೇ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತಾ ಏವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

೨೪೪. ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಿ ಸಹೇತುಕಂ ಸಕಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಚೋದಕೋ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಅಜಾನನ್ತೋ **"ಕಿಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇತರೋ **"ನೋ ನ ದೇಸೇತೀ"**ತಿಆದಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿವರತಿ। **ನಿದಾನನ್ತಿ** ಚೇತ್ಥ ಞಾಪಕಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಞ್ಚ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಹರಣತೋ **"ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯ"**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ಪುರಿಮಸ್ಸೇವೇತಂ ವೇವಚನ"**ನ್ತಿ। ರಾಗಾದೀನಂ ವಾ ಪಟಿಹರಣಂ ಪಟಿಹಾರಿಯಂ, ತದೇವ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಸಹ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನಾತಿ **ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ**। ರಾಗಾದಿಪಟಿಸೇಧವಸೇನೇವ ಹಿ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ।

೨೪೫. ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸಾತಿ ಯಂ ಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಪರೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ। **ಉಪರಿ ಆಗಮನವಾದಪಥನ್ತಿ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಕತೇ ತತೋ ಉಪರಿ ಆಗಚ್ಛನಕಂ ವಾದಮಗ್ಗಂ। **ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವದನ್ತೋತಿ** ವತ್ತತಿ, "ಭೋ ಗೋತಮ, ವತ್ತುಮರಹತೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಾದಭೇದನತ್ಥಂ ಆಹತಂ ಕಾರಣಂ ಅತ್ತನೋ ಮಾರಣತ್ಥಂ ಆವುಧಂ ನಿದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಯ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವದನ್ತೋ ಪಹಾರಕೇನ ವಚನೇನ। **ಅನ್ತರನ್ತರೇತಿ** ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನಕಥಾಪಬನ್ಧಸ್ಸ ಅನ್ತರನ್ತರೇ। **ದದೇಯ್ಯ** ವದೇಯ್ಯ। **ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸೂತಿ** ಪರವಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಾದಪಟಿವಾದಟ್ಠಾನೇಸು। ತೇ ನಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಮಯಾ ದೇಸಿತಂ ಸುತ್ತಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ **ಮಮಯೇವ ಅನುಸಾಸನಿಂ ಓವಾದಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತಿ**।

೨೪೬. ಸಮ್ಪಾದೇಮೀತಿ ಮನೋರಥಂ ಸಮ್ಪಾದೇಮಿ। **ಪರಿಪೂರೇಮೀತಿ** ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಪರಿಪೂರೇಮಿ। **ಅಧಿಸೀಲೇತಿ** ಅಧಿಕೇ ಉತ್ತಮಸೀಲೇ। ಸಾವಕಸೀಲತೋ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸೀಲತೋ ಚ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸೀಲಂ **ಅಧಿಕಂ** ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ ಪರಮುಕ್ಕಂಸತೋ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಬುದ್ಧಸೀಲಂ ನಾಮ ಕಥಿತ"**ನ್ತಿ। **ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಪಞ್ಞಾತಿ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಠಾನಸೋ ಉಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಞಾ। ತೇನಾಹ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅವಸೇಸಾ ಪಞ್ಞಾತಿ** ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾ ಅನಾಗತಾ ಚ ಯಥಾವುತ್ತಞಾಣದ್ವಯವಿನಿಮುತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾ।

೧೪೭. **ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾನ**ನ್ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀನಂ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬವಿಸೇಸಾನಂ। ಅಭಿಞ್ಞಾ ನಾಮ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ತಾಸು ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ ಛಳಭಿಞ್ಞಾರಹತೋವ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಇಧ ಅಭಿಞ್ಞಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಸ್ಸ ವೋಸಾನಂ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಪಾರಮೀ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಾತಿ ಅವಕಂಸಾತಿ ಚ ಅಗ್ಗಫಲಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ಅಭಿಞ್ಞಾ...ಪೇ॰... ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ"**ತಿ।

ಉಪಾಯಪಧಾನೇತಿ ಅರಿಯಫಲಾಧಿಗಮನಸ್ಸ ಉಪಾಯಭೂತೇ ಪಧಾನೇ। "ಅನುಪ್ಪನ್ನಪಾಪಕಾನುಪ್ಪಾದಾದಿಅತ್ಥಾ"ತಿ ಗಹಿತಾ ತಥೇವ ಹೋನ್ತಿ, ತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇನ್ತಿಯೇವಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪಕೋ ಸಮ್ಮಾ-ಸದ್ದೋತಿ ಯಥಾಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪನ್ನಪಾಪಕಾನುಪ್ಪಾದಾದಿನೋ ಉಪಾಯಭೂತೇ, ಪಧಾನಉಪಾಯಭೂತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಮಾ-ಸದ್ದಸ್ಸ ವಾ ಯೋನಿಸೋ ಅತ್ಥದೀಪಕತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಯೋನಿಸೋ ಪಧಾನೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಛನ್ದಂ ಜನೇತೀ**ತಿ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಕುಸಲಚ್ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ ಪವತ್ತೇತಿ ವಾ। **ವಾಯಮತೀ**ತಿ ಪಯೋಗಪರಕ್ಕಮಂ ಕರೋತಿ। **ವೀರಿಯಂ ಆರಭತೀ**ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಂ ಕರೋತಿ। **ಚಿತ್ತಂ ಉಕ್ಖಿಪತೀ**ತಿ ತೇನೇವ ಸಹಜಾತವೀರಿಯೇನ ಕೋಸಜ್ಜಪಕ್ಖತೋ ಚಿತ್ತಂ ಉಕ್ಖಿಪತಿ। **ಪದಹತೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಭೂತಂ ವೀರಿಯಂ ಪವತ್ತೇತಿ। ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನೇತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನಿ ಆಸೇವನಾಭಾವನಾಬಹುಲೀಕಮ್ಮಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯಾಹಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ। "ಪದಹತೀ"ತಿ ವಾ ಇಮಿನಾ ಆಸೇವನಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಿಖಾಪತ್ತಂ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀವೀರಿಯಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ವಡ್ಢಿಯಾ ಪರಿಪೂರಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ಯಾವತಾ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಪರಿಪೂರಣತ್ಥಂ। **ಯಾ ಠಿತೀ**ತಿ ಯಾ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಗಮೇನ ಅವಟ್ಠಿತಿ। **ಸೋ ಅಸಮ್ಮೋಸೋ**ತಿ ಸೋ ಅವಿನಾಸೋ। **ಯಂ ವೇಪುಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಯೋ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಪುಲಭಾವೋ ಮಹನ್ತತಾ। **ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ**ತಿ ಭಾವನಾಯ ಪರಿಪೂರಿತಾ। **ಅತ್ಥೋತಿಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಪದಾನಂ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವತೋ।**

ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾತಂತಂವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಪಟಿಪದಾವಿಭಾವನಾಯ ಆರದ್ಧತ್ತಾ। ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನೇನ ಅನತ್ಥಾವಹತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ - **"ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ"**ತಿ ವಚನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ರಾಸನ್ತರಭಾವೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ। ತಥಾ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ - **ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ**ತಿ ವಚನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ರಾಸನ್ತರಭಾವೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ। **ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾ**ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖಸಮಾಯೋಗೇನ ವಿನಸ್ಸಮಾನಾ, ನ ಖಣನಿರೋಧವಸೇನ ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾ।

ಲೋಭಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಯೇ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾ। **ಸಕಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಭಾವಕಥನಮತ್ತಮೇತಂ। ಏಕವಾರಮೇವ ಹಿ ಮಗ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ನಿರುಜ್ಝಮಾನೋ**ತಿ ಸರಸೇನೇವ ನಿರುಜ್ಝಮಾನೋ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಸಮಾಯೋಗೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। **ಫಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಅನನ್ತರಕಾಲೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಫಲಸ್ಸ। **ಪಚ್ಚಯಂ ದತ್ವಾವ ನಿರುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೋ ಸಮ್ಪತಿ ಆಯತಿಞ್ಚ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಅತ್ಥಾವಹೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪುರಿಮಸ್ಮಿಮ್ಪೀ**ತಿ "ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಮೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಅನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ತತಿಯವಾರೇಪಿ। **"ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ** ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ, **ತಂ ಪನ** ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪನ್ನತಾಯ ಸಬ್ಭಾವತೋ, ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ವಟ್ಟಾನತ್ಥಸಬ್ಭಾವತೋತಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸಪಿ ಸಾಧಾರಣಭಾವತೋ **ನ ಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಯದಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಮ್ಪಿ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ ಅನತ್ಥಾವಹಾ, ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ।

ಮಹನ್ತಂ , **ಗಾರವಂ ಹೋತಿ,** ತಸ್ಮಾ "ಸಙ್ಘಗಾರವೇನ ಯಥಾರುಚಿ ವನ್ದಿತುಂ ನ ಲಭಾಮೀ"ತಿ ಸಙ್ಘೇನ ಸಹ ನ ನಿಕ್ಖಮಿ। **ಏತ್ತಕಂ ಧಾತೂನಂ ನಿಧಾನಂ ನಾಮ ಅಞ್ಞತ್ರ ನತ್ಥಿ,** ಮಹಾಧಾತುನಿಧಾನತೋ ಹಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕತಿಪಯಾ ಧಾತುಯೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಚೇತಿಯೇ ಉಪನೀತಾ, ಇಧ ಪನ ರಾಮಗಾಮಥೂಪೇ ವಿನಟ್ಠೇ ನಾಗಭವನಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ದೋಣಮತ್ತಾ ಧಾತುಯೋ ಉಪನೀತಾ। **ಅತಿಮನ್ದಾನಿ ನೋ**ತಿ ನನು ಅತಿವಿಯ ಮನ್ದಾನಿ।

ಸಂವಿಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ "ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ಮಾದಿಸೋ ಈದಿಸಂ ಅನತ್ಥಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಂವೇಗಂ ಜನೇತ್ವಾ। ಈದಿಸಂ ನಾಮ ಮಾದಿಸಂ ಆರಬ್ಭ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ **ಕಿಂ ವದತೀ**ತಿ ತಂ ವಚನಂ ಅನಾದಿಯನ್ತೋ।

ಸನ್ತಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಅಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಮ್ಭನಕಾರಣಂ ಬಲವಂ ನತ್ಥೀತಿ ತತೋ ಪರಿಹೀನೋ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾ ಕಥಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಆಹ **"ಸನ್ತಾಯ...ಪೇ॰... ನ ಸಕ್ಕೋತೀ"**ತಿ। ನ ಹಿ ಮಹಾರಜ್ಜುಯಾ ಛಿನ್ನಾಯ ಸುತ್ತತನ್ತೂ ಸನ್ಧಮ್ಭೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ। ಸಮಥೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇನ ಸಮಾನಗತಿಕಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಪೀತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾಹ **"ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ...ಪೇ॰... ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"**ತಿ।

ಕಾಸಾವನ್ತಿ ಕಾಸಾವವತ್ಥಂ। **ಕಚ್ಛಂ ಪೀಳೇತ್ವಾ ನಿವತ್ಥನ್ತಿ** ಪಚ್ಛಿಮಂ ಓವಟ್ಟಿಕಂ ಪೀಳೇನ್ತೋ ವಿಯ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ನಿವತ್ಥಂ ಅದ್ಧಸಂಸೂತಿ ಯೋಜನಾ।

ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೧.೩೯೪) "ಕಾಮಾ ನಾಮೇತೇ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮೇಸು ಆದೀನವದಸ್ಸನಪುಬ್ಬಕನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಛನ್ದರಾಗಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಯತೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಚ "ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಕಾಮಾಸವೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಬ್ಬಾಸವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫ ಆದಯೋ; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೫ ಆದಯೋ) ವುತ್ತನಯೇನ। **ಆರಮ್ಮಣರಸಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧವಿಪಾಕೋತಿ** ತದಾರಮ್ಮಣಮಾಹ। ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಭವಿತ್ವಾ ಚ ವಿಗತಂ **ಭೂತವಿಗತಂ**। ಅನುಭೂತಭೂತಾ ಹಿ ಭೂತತಾಸಾಮಞ್ಞೇನ ಭೂತ-ಸದ್ದೇನ ವುತ್ತಾ। ಸಾಮಞ್ಞಮೇವ ಹಿ ಉಪಸಗ್ಗೇನ ವಿಸೇಸೀಯತೀತಿ। ಅನುಭೂತಸದ್ದೋ ಚ ಕಮ್ಮವಚನಿಚ್ಛಾಯ ಅಭಾವತೋ ಅನುಭವಕವಾಚಕೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ವಿಪಾಕೋ ಆರಮ್ಮಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧೋ ಭುತ್ವಾವಿಗತೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ, ವಿಕಪ್ಪಗಾಹವಸೇನ ರಾಗಾದೀಹಿ ತಬ್ಬಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಚ ಅಕುಸಲಂ ಕುಸಲಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಆರಮ್ಮಣರಸಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ವಿಗತನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ। ಯಥಾವುತ್ತೋ ಪನ ವಿಪಾಕೋ ಕೇವಲಂ ಆರಮ್ಮಣರಸಾನುಭವನವಸೇನೇವ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ವಿಗತತ್ತಾ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನೇವ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಚ ತಥಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕಮ್ಮಂ ಭವಿತ್ವಾ ವಿಗತಪರಿಯಾಯೇನ, ಯಂ "ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಠಿತಿಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂಸದಿಸಾನಂ ಪಹಾನಂ, ವುದ್ಧಿ ಚ ವುತ್ತಾ। ವಿಪಚ್ಚಿತುಂ ಓಕಾಸಕರಣವಸೇನ ಉಪ್ಪತಿತಂ ಅತೀತಕಮ್ಮಞ್ಚ ತತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ ಅನಾಗತೋ ವಿಪಾಕೋ ಚ "ಓಕಾಸಕತುಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸದ್ದೇನ ವಿನಾಪಿ ವಿಞ್ಞಾಯಮಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸನ್ಧಾಯ "ನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾನ"ನ್ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೧೭, ೨೧೯) ವುತ್ತಂ।

ತೇಸೂತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಭೂಮಿಭೂತೇಸು ಖನ್ಧೇಸು। **ಅನುಸಯಿತಕಿಲೇಸಾತಿ** ಅನುಸಯವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ಕಿಲೇಸಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತೇನಾಹ **"ಅತೀತಾ...ಪೇ॰... ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ"**ತಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಅಮ್ಬರುಕ್ಖೋಪಮಾಯ ವತ್ತಮಾನಾದಿತಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾನಂ ತಾದಿಸಸ್ಸ ವಿಭಾಗಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। **ಅಪ್ಪಹೀನಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಅನುಸಯಟ್ಠೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇದಂ ಭೂಮಿಲದ್ಧುಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮಾತಿ** ಇದಂ ತೇಸು ಖನ್ಧೇಸು ಉಪ್ಪತ್ತಿರಹಕಿಲೇಸಜಾತಂ ತಾಯ ಏವ ಉಪ್ಪತ್ತಿರಹತಾಯ ಭೂಮಿಲದ್ಧುಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ, ತೇಭೂಮಕಭೂಮಿಲದ್ಧಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾಸು ತಾಸು ಭೂಮೀಸೂತಿ** ಮನುಸ್ಸದೇವಾದಿಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತೇಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು। ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಅನಾಪಾದಿತತಾಯ **ಅಸಮುಗ್ಘಾತಿತಾ**। ಏತ್ಥ ಚ ಲದ್ಧಭೂಮಿಕಂ **ಭೂಮಿಲದ್ಧನ್ತಿ** ವುತ್ತಂ ಅಗ್ಗಿಆಹಿತೋ ವಿಯ।

ಓಕಾಸಕತುಪ್ಪನ್ನ-ಸದ್ದೇಪಿ ಚ ಓಕಾಸೋ ಕತೋ ಏತೇನಾತಿ ಓಕಾಸೋ ಕತೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಚ ಅತ್ಥದ್ವಯೇಪಿ ಕತ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಪರನಿಪಾತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಆಹತಖೀರರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹವಸೇನ ಅಧಿಗ್ಗಹಿತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ, ಅನಾಹತಖೀರರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತಾಯ ಅನ್ತೋಗಧಕಿಲೇಸಂ ಆರಮ್ಮಣಂ। ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹಕಾವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸಾ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಆಹತಾನಾಹತಖೀರರುಕ್ಖಸದಿಸಾ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾತಿ** ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತುಪ್ಪನ್ನೇ ವಿಯ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಠಾನೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸಮುಗ್ಘಾತಿತತ್ತಾ"ತಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

ವುತ್ತಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ। ತತ್ಥ ಚ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಕಿಲೇಸಾನಮೇವ ತಿಧಾ ನವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅಪಾಕಟಂ ಸುಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ **ಅಜಾತಫಲರುಕ್ಖೋ** ಉಪಮಾಭಾವೇನ **ಆಗತೋ** । ಅತೀತಾದೀನಂ ಅಪ್ಪಹೀನತಾ ದಸ್ಸನತ್ಥಮ್ಪಿ "**ಜಾತಫಲರುಕ್ಖೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಅಚ್ಛಿನ್ನೇ ರುಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾರಹಾನಿ ಫಲಾನಿ ಛಿನ್ನೇ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಿ ನ ಕದಾಚಿ ಸಸಭಾವಾನಿ ಅಹೇಸುಂ ಹೋನ್ತಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಚಾತಿ ತಾನಿ ಅತೀತಾದಿಭಾವೇನ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ, ಏವಂ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಕಿಲೇಸಾ ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಛೇದೇ ಅಸತಿ ಫಲಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸತಿ ಚ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಛೇದಸ್ಸ ಸಾತ್ಥಕತಾ, ಏವಂ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಚ ಸಾತ್ಥಕತಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ।

ತೇಪಿ ಪಜಹತಿಯೇವ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇನೇವ ತೇಸಮ್ಪಿ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಾಪಾದನತೋ। **ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ। **ಉಪಾದಿನ್ನಅನುಪಾದಿನ್ನತೋ**ತಿ ಉಪಾದಿನ್ನಖನ್ಧತೋ ಚೇವ ಕಿಲೇಸತೋ ಚ। ಉಪಪತ್ತಿವಸೇನ ವುಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ - "**ಭವವಸೇನ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ। ಯೇ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸತ್ತ ಭವಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ತತೋ ಪಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಇತರೇ ದ್ವೇ "**ಸುಗತಿಭವೇಕದೇಸಾ**"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಸುಗತಿಕಾಮಭವತೋ**ತಿ ಸುಗತಿಭವೇಕದೇಸಭೂತಕಾಮಭವತೋ। **ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ರೂಪಾರೂಪಭವತೋ ವುಟ್ಠಾ**ತಿ ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಸಮುಗ್ಘಾತಭಾವತೋ। ಯದಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಏವ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಸಿಯಾ, ಸೋ ಏವ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹೇಯ್ಯ, ಸಬ್ಬಭವೇಹಿಪಿ ವುಟ್ಠಹೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಓಧಿಸೋವ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಹಿ ಪಹೀನಾವಸೇಸೇ ಕಿಲೇಸೇ ಸೋ ಪಜಹತಿ, ಇತಿ ಇಮಂ ಸಾಮತ್ಥಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "**ಸಬ್ಬಭವೇಹಿ ವುಟ್ಠಾತಿಯೇವಾತಿಪಿ ವದನ್ತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ಸೋ ಏವ "ವಜಿರೂಪಮೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಹೋತು ತಾವ ವುತ್ತನಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸದಿಸಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಾಪಾದನಾಯ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ, **ಅಥ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಕಥಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ** ಕುಸಲಾನಂ **ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಞ್ಚ ಠಿತಿಯಾ ಭಾವನಾ ಹೋತಿ** ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕತ್ತಾ ತಸ್ಸಾತಿ ಚೋದೇತಿ, ಇತರೋ "ಮಗ್ಗಪ್ಪವತ್ತಿಯಾಯೇವಾ"ತಿ ಪರಿಹಾರಮಾಹ। ಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಕಾಮಞ್ಚೇಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ, ತಥಾರೂಪೋ ಪನಸ್ಸ ಪವತ್ತಿವಿಸೇಸೋ, ಯಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಾತಿಸಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ಸವಿಸೇಸಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಮಗ್ಗೋ ಹೀ**"ತಿಆದಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ವತ್ತಮಾನಕ್ಖಣೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬತಂ ಉಪಾದಾಯ ಉಪಚಾರವಸೇನ ತಥಾ ವುಚ್ಚತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅನಾಗತಪುಬ್ಬಂ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಯಮೇವಾ**ತಿ ಅಯಂ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಪವತ್ತಿ ಏವ **ಠಿತಿ ನಾಮಾ**ತಿ, ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಗ್ಗಮ್ಪಿ ಭಾವೇನ್ತೋ ಏವ ತಸ್ಸ **ಠಿತಿಯಾ ಭಾವೇತೀತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ**।

ಉಪಸಮಮಾನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಉಪಸಮೇನ್ತಂ ವತ್ತತಿ। ಪುಬ್ಬಭಾಗಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಏವ ವಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ। ತೇನೇವಾಹ "**ಕಿಲೇಸೂಪಸಮತ್ಥಂ ವಾ ಗಚ್ಛತೀ**"ತಿ।

೧೪೮. **ಅಧಿಮುಚ್ಚನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೨೯; ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೮.೬೬) ಅಧಿಕಂ ಸವಿಸೇಸಂ ಮುಚ್ಚನಟ್ಠೇನ, ತೇನಾಹ "**ಸುಟ್ಠು ಮುಚ್ಚನಟ್ಠೋ**"ತಿ। ಏತೇನ ಸತಿಪಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಸ್ಸ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ವಿಮುತ್ತಭಾವೇ ಯೇನ ಭಾವನಾವಿಸೇಸೇನ ತಂ ಝಾನಂ ಸಾತಿಸಯಂ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ವಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ, ಸೋ ಭಾವನಾವಿಸೇಸೋ ದೀಪಿತೋ। ಭವತಿ ಹಿ ಸಮಾನಜಾತಿಯುತ್ತೋಪಿ ಭಾವನಾವಿಸೇಸೇನ ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಿಸೇಸೋ। ಯಥಾ ತಂ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತತೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ, ತಥಾ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ವಿಮುತ್ತತಾಯ ಏವ ಅನಿಗ್ಗಹಿತಭಾವೇನ ನಿರಾಸಙ್ಕತಾಯ ಅಭಿರತಿವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಅಧಿಮುಚ್ಚನಟ್ಠೇನಪಿ ವಿಮೋಕ್ಖೋ। ತೇನಾಹ "**ಆರಮ್ಮಣೇ ಚಾ**"ತಿಆದಿ। **ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ**ತಿ ಅಯಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚನತ್ಥೋ **ಪಚ್ಛಿಮವಿಮೋಕ್ಖೇ** ನಿರೋಧೇ **ನತ್ಥಿ**। ಕೇವಲೋ ವಿಮುತ್ತತ್ಥೋ ಏವ ತತ್ಥ ಲಬ್ಭತಿ, ತಂ ಸಯಮೇವ ಪರತೋ ವಕ್ಖತಿ।

ರೂಪೀತಿ ಯೇನಾಯಂ ಸಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನೇನ ರೂಪೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತಂ ಯಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಹೇತುಭಾವೇನ ವಿಸಿಟ್ಠಂ ರೂಪಂ ಹೋತಿ। ಯೇನ ವಿಸಿಟ್ಠೇನ ರೂಪೇನ "ರೂಪೀ"ತಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ ರೂಪೀ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತಿಸಯತ್ಥದೀಪನತೋ, ತದೇವ ಸಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನರೂಪನಿಮಿತ್ತಂ ಝಾನಮಿವ ಪರಮತ್ಥತೋ ರೂಪೀಭಾವಸಾಧಕನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಜ್ಝತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ರೂಪಜ್ಝಾನಂ ರೂಪಂ** ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ। **ರೂಪಾನೀ**ತಿ ಪನೇತ್ಥ ಪುರಿಮಪದಲೋಪೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ನೀಲಕಸಿಣಾದೀನಿ ರೂಪಾನೀ"**ತಿ।

ಅನ್ತೋಅಪ್ಪನಾಯಂ ಸುಭನ್ತಿ ಆಭೋಗೋ ನತ್ಥೀತಿ ಇಮಿನಾ ಪುಬ್ಬಾಭೋಗವಸೇನ ಅಧಿಮುತ್ತಿ ಸಿಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏವಞ್ಚೇತ್ಥ ತಥಾವತ್ತಬ್ಬತಾಪತ್ತಿಚೋದನಾ ಅನವಕಾಸಾ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸುವಿಸುದ್ಧೇಸು ನೀಲಾದೀಸು ವಣ್ಣಕಸಿಣೇಸು ತತ್ಥ ಕತಾಧಿಕಾರಾನಂ ಅಭಿರತಿವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಅಧಿಮುತ್ತಿ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ತಥಾ ತತಿಯೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ಸಂವಣ್ಣಿತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಮೇತ್ತಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾ ಭಾವನಾ ಸತ್ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲತೋ ದಹತಿ, ತೇ ಸುಭತೋ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾವ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೨೧೨) ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಾ "ಸುಭವಿಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಯಿದಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ತೇನ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಬ್ಬಸೋತಿ ಅನವಸೇಸತೋ। ನ ಹಿ ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಏಕದೇಸೋಪಿ ತತ್ಥ ಅವಸಿಟ್ಠೋತಿ। **ವಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ**ತಿ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇ ಕಾಲೇ ನಿರೋಧಿತತ್ತಾ। **ಉತ್ತಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ನಾಮ** ಅರಿಯೇಹೇವ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ, ಅರಿಯಫಲಪರಿಯೋಸಾನತ್ತಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಭಾವತೋ ಚ।

೧೭೪. ಅಭಿಭವತೀತಿ ಅಭಿಭು (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೨.೧೭೩; ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೮.೬೫-೭೫) ಪರಿಕಮ್ಮಂ, ಞಾಣಂ ವಾ। ಅಭಿಭು ಆಯತನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅಭಿಭಾಯತನಂ,** ಝಾನಂ। ಅಭಿಭವಿತಬ್ಬಂ ವಾ ಆರಮ್ಮಣಸಙ್ಖಾತಂ ಆಯತನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅಭಿಭಾಯತನಂ,** ಝಾನಂ। ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಭವನತೋ ಅಭಿಭು ಚ ತಂ ಆಯತನಞ್ಚ ಯೋಗಿನೋ ಸುಖವಿಸೇಸಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಮನಾಯತನಧಮ್ಮಾಯತನಭಾವತೋ ಚಾತಿಪಿ ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಝಾನಂ **ಅಭಿಭಾಯತನಂ**। ತೇನಾಹ **"ಅಭಿಭವನಕಾರಣಾನೀ"**ತಿಆದಿ। **ತಾನೀ**ತಿ ಅಭಿಭಾಯತನಸಞ್ಞಿತಾನಿ ಝಾನಾನಿ। ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಆಭೋಗೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಭಾವನಾವಸೇನ ಝಾನಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಂ ಅಭಿಭವನಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಪರಿಕಮ್ಮವಸೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀ,** ನ ಅಪ್ಪನಾವಸೇನ। ನ ಹಿ ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಾರಮ್ಮಣಾ ಅಪ್ಪನಾ ಅಜ್ಝತ್ತವಿಸಯಾ ಸಮ್ಭವತಿ। **ತಂ ಪನ** ಅಜ್ಝತ್ತ ಪರಿಕಮ್ಮವಸೇನ ಲದ್ಧಂ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತಂ **ಅಸುವಿಸುದ್ಧಮೇವ ಹೋತಿ,** ನ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಿಕಮ್ಮವಸೇನ ಲದ್ಧಂ ವಿಯ ವಿಸುದ್ಧಂ।

ಪರಿತ್ತಾನೀತಿ ಯಥಾಲದ್ಧಾನಿ ಸುಪ್ಪಸರಾವಮತ್ತಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಅವಡ್ಢಿತಾನೀ"**ತಿ। **ಪರಿತ್ತವಸೇನೇವಾ**ತಿ ವಣ್ಣವಸೇನ ಆಭೋಗೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಪರಿತ್ತವಸೇನೇವ **ಇದಮಭಿಭಾಯತನಂ ವುತ್ತಂ**। ಪರಿತ್ತತಾ ಹೇತ್ಥ ಅಭಿಭವನಸ್ಸ ಕಾರಣಂ। ವಣ್ಣಾಭೋಗೇ ಸತಿಪಿ ಅಸತಿಪಿ ಅಭಿಭಾಯತನಭಾವನಾ ನಾಮ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಸ್ಸೇವ ಸಮ್ಭವತಿ, ನ ಇತರಸ್ಸಾತಿ **"ಞಾಣುತ್ತರಿಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ"**ತಿ। **ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿಭವನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನಞ್ಚ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಾಧಿಗಮಸಮನನ್ತರಮೇವ ಅಪ್ಪನಾಝಾನುಪ್ಪಾದನನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಹ ನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನೇವೇತ್ಥ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪೇತೀ"**ತಿ। **ಸಹ ನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನಾ**ತಿ ಚ ಅಪ್ಪನಾಪರಿವಾಸಾಭಾವಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣವಚನಮೇತಂ। ಯೋ "ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ , ತತೋಪಿ ಞಾಣುತ್ತರಸ್ಸೇವ ಅಭಿಭಾಯತನಭಾವನಾ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ನಿಮಿತ್ತೇ। **ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪೇತೀ**ತಿ ಭಾವನಾ ಅಪ್ಪನಂ ನೇತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಕೇಚಿ "ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನೇ ತಂ ಆರಬ್ಭ ಯೇ ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತೇನ ದ್ವೇ ತಯೋ ಜವನವಾರಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತೇ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನ ಪಕ್ಖಿಕಾ ಏವ, ತದನನ್ತರಞ್ಚ ಭವಙ್ಗಪರಿವಾಸೇನ ಉಪಚಾರಾಸೇವನಾಯ ಚ ವಿನಾ ಅಪ್ಪನಾ ಹೋತಿ, ಸಹ ನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನೇವ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಪಾರಿವಾಸಿಕಪರಿಕಮ್ಮೇನ ಅಪ್ಪನಾವಾರೋ

ಇಚ್ಛಿತೋ, ನಾಪಿ ಮಹಗ್ಗತಪ್ಪಮಾಣಜ್ಝಾನೇಸು ವಿಯ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನೇ ಏಕನ್ತತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಾಧಿಗಮತೋ ಪರಂ ಕತಿಪಯಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಾವಸಾನೇ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪುಣನ್ತೋ "ಸಹ ನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನೇವೇತ್ಥ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ। "ಸಹ ನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನಾ"ತಿ ಚ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಿಕಮಿದಂ ವಚನಂ, ನ ನೀತತ್ಥಂ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ನ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ತದಾ ತಥಾರೂಪಸ್ಸ ಆಭೋಗಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ, ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಆಭೋಗೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಭಾವನಾವಸೇನ ಝಾನಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಂ ಅಭಿಭವನಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಅಭಿಧಮ್ಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೦೪) ಪನ "ಇಮಿನಾ ಪನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ಕಥಿತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ತಥಾ ಆಭೋಗಾಭಾವೇ ಕಸ್ಮಾ "ಝಾನಸಞ್ಞಾಯಪೀ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಭಿಭವ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥೀ"**ತಿ।

ವಡ್ಢಿತಪ್ಪಮಾಣಾನೀತಿ ವಿಪುಲಪ್ಪಮಾಣಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ನ ಏಕಙ್ಗುಲದ್ವಙ್ಗುಲಾದಿವಸೇನ ವಡ್ಢಿತಪ್ಪಮಾಣಾನೀತಿ ತಥಾ ವಡ್ಢನಸ್ಸೇವೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಮಹನ್ತಾನೀ"**ತಿ।

ರೂಪೇ ಸಞ್ಞಾ ರೂಪಸಞ್ಞಾ, ಸಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ರೂಪಸಞ್ಞೀ, ನ ರೂಪಸಞ್ಞೀ **ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ।** ಸಞ್ಞಾಸೀಸೇನ ಝಾನಂ ವದತಿ। ರೂಪಸಞ್ಞಾಯ ಅನುಪ್ಪಾದನಮೇವೇತ್ಥ **ಅಲಾಭಿತಾ। ಬಹಿದ್ಧಾವ ಉಪ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** ಪನ "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಪರಿತ್ತಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ, ಅಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನೀ"ತಿ ಏವಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಭಿಭಾಯತನಾನಂ ಆಗತತ್ತಾ **ಅಭಿಧಮ್ಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೦೪) "ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಯಥಾ ಸುತ್ತನ್ತೇ - 'ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಪರಿತ್ತಾನೀ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಅವತ್ವಾ ಇಧ ಚತೂಸುಪಿ ಅಭಿಭಾಯತನೇಸು ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞಿತಾವ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಚೋದನಂ ಕತ್ವಾ "ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪಾನಂ ಅನಭಿಭವನೀಯತೋ"ತಿ ಕಾರಣಂ ವತ್ವಾ "ತತ್ಥ ವಾ ಹಿ ಇಧ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪಾನೇವ ಅಭಿಭವಿತಬ್ಬಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ನಿಯಮತೋ ವತ್ತಬ್ಬಾನೀತಿ ತತ್ರಾಪಿ ಇಧಾಪಿ ವುತ್ತಾನಿ। 'ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ'ತಿ ಇದಂ ಪನ ಸತ್ಥು ದೇಸನಾವಿಲಾಸಮತ್ತಮೇವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏತ್ಥ ಚ ವಣ್ಣಾಭೋಗರಹಿತಾನಿ ಸಹಿತಾನಿ ಚ ಸಬ್ಬಾನಿ "ಪರಿತ್ತಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತಥಾ "ಅಪ್ಪಮಾಣಾನೀ"ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ। ಅತ್ಥಿ ಹಿ ಏಸೋ ಪರಿಯಾಯೋ "ಪರಿತ್ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ತಾನಿ ಚೇ ಕದಾಚಿ ವಣ್ಣವಸೇನ ಆಭುಜಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯಾ"ತಿ। ಪರಿಯಾಯಕಥಾ ಹಿ ಸುತ್ತನ್ತದೇಸನಾತಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯದೇಸನತ್ತಾ ವಣ್ಣಾಭೋಗರಹಿತಾನಿ ವಿಸುಂ ವುತ್ತಾನಿ, ತಥಾ ಸಹಿತಾನಿ। ಅತ್ಥಿ ಹಿ ಉಭಯತ್ಥ ಅಭಿಭವನಪರಿಯಾಯೋತಿ "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪಠಮದುತಿಯಅಭಿಭಾಯತನೇಸು ಪಠಮವಿಮೋಕ್ಖೋ, ತತಿಯಚತುತ್ಥಾಭಿಭಾಯತನೇಸು ದುತಿಯವಿಮೋಕ್ಖೋ, ವಣ್ಣಾಭಿಭಾಯತನೇಸು ತತಿಯವಿಮೋಕ್ಖೋ ಚ ಅಭಿಭವನಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ, ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯದೇಸನತ್ತಾ ವಿಮೋಕ್ಖಾಭಿಭಾಯತನಾನಿ ಅಸಙ್ಕರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಭಿಭಾಯತನಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ಚ ವಿಮೋಕ್ಖಕಿಚ್ಚಾನಿ ಝಾನಾನಿ ವಿಮೋಕ್ಖದೇಸನಾಯಂ ವುತ್ತಾನಿ। ತದೇತಂ "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀ"ತಿ ಆಗತಸ್ಸ ಅಭಿಭಾಯತನದ್ವಯಸ್ಸ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಭಾಯತನೇಸು ಅವಚನತೋ "ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದೀನಞ್ಚ ಸಬ್ಬವಿಮೋಕ್ಖಕಿಚ್ಚಸಾಧಾರಣವಚನಭಾವತೋ ವವತ್ಥಾನಂ ಕತನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ।

"ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪಾನಂ ಅನಭಿಭವನೀಯತೋ"ತಿ ಇದಂ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಕತ್ಥಚಿಪಿ "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯಂ ವುತ್ತಂ "ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ, ತಸ್ಸ ಕಾರಣವಚನಂ। ತೇನ ಯಂ ಅಞ್ಞಹೇತುಕಂ, ತಂ ತೇನ ಹೇತುನಾ ವುತ್ತಂ, ಯಂ ಪನ ದೇಸನಾವಿಲಾಸಹೇತುಕಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞಿತಾಯ ಏವ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ವಚನಂ, ನ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಂ ಕಾರಣಂ ಮಗ್ಗಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪಾನಂ ಅನಭಿಭವನೀಯತಾ ಚ ತೇಸಂ ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪಾನಂ ವಿಯ ಅವಿಭೂತತ್ತಾ, ದೇಸನಾವಿಲಾಸೋ ಚ

ಯಥಾವುತ್ತವವತ್ಥಾನವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವಿಜ್ಜಮಾನಪರಿಯಾಯಕಥನಭಾವತೋ। "ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನೀ"ತಿ ಏತೇನೇವ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ನೀಲಾದಿಅಭಿಭಾಯತನಾನಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾನೀತಿ ಚೇ? ನ, ನೀಲಾದೀಸು ಕತಾಧಿಕಾರಾನಂ ನೀಲಾದಿಭಾವಸ್ಸೇವ ಅಭಿಭವನಕಾರಣತ್ತಾ। ನ ಹಿ ತೇಸಂ ಪರಿಸುದ್ಧಾಪರಿಸುದ್ಧವಣ್ಣಾನಂ ಪರಿತ್ತತಾ ತದಪ್ಪಮಾಣತಾ ವಾ ಅಭಿಭವನಕಾರಣಂ, ಅಥ ಖೋ ನೀಲಾದಿಭಾವೋ ಏವಾತಿ। ಏತೇಸು ಚ ಪರಿತ್ತಾದಿಕಸಿಣರೂಪೇಸು ಯಂ ಚರಿತಸ್ಸ ಇಮಾನಿ ಅಭಿಭಾಯತನಾನಿ ಇಜ್ಝನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇಮೇಸು ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕವಸೇನಾತಿ ಸಕಲನೀಲವಣ್ಣನೀಲನಿದಸ್ಸನನೀಲನಿಭಾಸಾನಂ ಸಾಧಾರಣವಸೇನ। **ವಣ್ಣವಸೇನಾತಿ** ಸಭಾವವಣ್ಣವಸೇನ। **ನಿದಸ್ಸನವಸೇನಾತಿ** ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬತಾವಸೇನ। **ಓಭಾಸವಸೇನಾತಿ** ಸಪ್ಪಭಾಸತಾಯ ಅವಭಾಸನವಸೇನ। **ಉಮಾಪುಪ್ಫನ್ತಿ** ಅತಸಿಪುಪ್ಫಂ। **ನೀಲಮೇವ ಹೋತಿ** ವಣ್ಣಸಙ್ಕರಾಭಾವತೋ। **ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಭವನ್ತಿ** ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ।

ತೇ ಧಮ್ಮೇತಿ ತೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಧಮ್ಮೇ ಚೇವ ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಧಮ್ಮೇ ಚ। **ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವಾಯೇವ** ತತ್ಥ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನುತ್ತರಂ ಸತಂ ಗತಾ **ಅಭಿಞ್ಞಾವೋಸಾನಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಾ।**

೧೪೦. **ಸಕಲಟ್ಠೇನಾತಿ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೩೪೮; ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೧೦.೨೫) ಸಕಲಭಾವೇನ, ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಾದೀಸು ವಿಯ ಏಕದೇಸೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಅನವಸೇಸತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಟ್ಠೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಖೇತ್ತಂ ಸಸ್ಸಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ವಡ್ಢಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ, ಏವಮೇವ ತಂತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ ಆಹ **"ಖೇತ್ತಟ್ಠೇನಾ"**ತಿ। **ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ** ಇದಂ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಏವ ಹಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕಸಿಣಂ ವಡ್ಢೇತಬ್ಬಂ। **ತೇನ ತೇನ ಕಾರಣೇನಾತಿ** ಉಪರಿಆದೀಸು ತೇನ ತೇನ ಕಸಿಣೇನ। ಯಥಾ ಕಿನ್ತಿ ಆಹ - **"ಆಲೋಕಮಿವ ರೂಪದಸ್ಸನಕಾಮೋ"**ತಿ, ಯಥಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ಉದ್ಧಂ ಚೇ ರೂಪಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ, ಉದ್ಧಂ ಆಲೋಕಂ ಪಸಾರೇತಿ, ಅಧೋ ಚೇ, ಅಧೋ, ಸಮನ್ತತೋ ಚೇ ರೂಪಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ, ಸಮನ್ತತೋ ಆಲೋಕಂ ಪಸಾರೇತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಕಸಿಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಸ್ಸಾತಿ** ಪಥವೀಕಸಿಣಾದೀಸು ಏಕೇಕಸ್ಸ। **ಅಞ್ಞಭಾವಾನುಪಗಮನತ್ಥನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಕಸಿಣಭಾವಾನುಪಗಮನದೀಪನತ್ಥಂ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಕಸಿಣಭಾವಾನುಪಗಮನದೀಪನತ್ಥಂ। ನ ಹಿ ಅಞ್ಞೇನ ಪಸಾರಿತಕಸಿಣಂ ತತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಪಸಾರಿತಕಸಿಣಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ನೇಸಂ ಅಞ್ಞಕಸಿಣಸಮ್ಭೇದಾಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನ ಅಞ್ಞಂ** ಪಥವೀಆದಿ। ನ ಹಿ ಉದಕೇನ ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ಸಸಮ್ಭಾರಪಥವೀ ಅತ್ಥಿ। **ಅಞ್ಞಕಸಿಣಸಮ್ಭೇದೋತಿ** ಆಪೋಕಸಿಣಾದಿನಾ ಸಙ್ಕರೋ । **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಸಬ್ಬೇಸು ಸೇಸಕಸಿಣೇಸು। ಏಕದೇಸೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಅನವಸೇಸಫರಣಂ ಪಮಾಣಸ್ಸ ಅಗ್ಗಹಣತೋ **ಅಪ್ಪಮಾಣಂ।** ತೇನೇವ ಹಿ ನೇಸಂ ಕಸಿಣಸಮಞ್ಞಾ। ತಥಾ ಹಿ **"ತಞ್ಚೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಚೇತಸಾ ಫರನ್ತೋತಿ** ಭಾವನಾಚಿತ್ತೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತೋ। ಭಾವನಾಚಿತ್ತಞ್ಹಿ ಕಸಿಣಂ ಪರಿತ್ತಂ ವಾ ವಿಪುಲಂ ವಾ ಸಕಲಮೇವ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ।

ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾಕಾಸೇ ಪವತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಫರಣಅಪ್ಪಮಾಣವಸೇನ "ವಿಞ್ಞಾಣಕಸಿಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ "ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕಸಿಣವಸೇನಾತಿ** ಉಗ್ಘಾಟಿತಕಸಿಣವಸೇನ ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾಕಾಸೇ ಉದ್ಧಂಅಧೋತಿರಿಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯತ್ತಕಞ್ಹಿ ಠಾನಂ ಕಸಿಣಂ ಪಸಾರಿತಂ, ತತ್ತಕಂ ಆಕಾಸಭಾವನಾವಸೇನ ಆಕಾಸಂ ಹೋತೀತಿ। ಏವಂ ಯತ್ತಕಂ ಠಾನಂ ಆಕಾಸಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಿತಂ, ತತ್ತಕಂ ಆಕಾಸಮೇವ ಹುತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪವತ್ತನತೋ ಆಗಮನವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಕಸಿಣೇಪಿ ಉದ್ಧಂಅಧೋತಿರಿಯತಾ ವುತ್ತಾತಿ **"ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾಕಾಸವಸೇನ ತತ್ಥ ಪವತ್ತವಿಞ್ಞಾಣೇ ಉದ್ಧಂಅಧೋತಿರಿಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"**ತಿ ಆಹ।

೧೪೧. **ವುತ್ತೋಯೇವ** ವಮ್ಮಿಕಸುತ್ತೇ। **ನಿಸ್ಸಿತಞ್ಚ** ಛವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ। **ಪಟಿಬದ್ಧಞ್ಚ** ತೇನ ವಿನಾ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ ಕಾಯಸಞ್ಞಿತಾನಂ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಕರಣತೋ ಚ। ಸುಟ್ಠು ಭಾತಿ ಓಭಾಸತೀತಿ ವಾ **ಸುಭೋ।** ಕುರುವಿನ್ದಜಾತಿಆದಿಜಾತಿವಿಸೇಸೋಪಿ ಮಣಿ ಆಕರಪಾರಿಸುದ್ಧಿಮೂಲಕೋ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಸುಪರಿಸುದ್ಧಆಕರಸಮುಟ್ಠಿತೋ"**ತಿ। ದೋಸನೀಹರಣವಸೇನ ಪರಿಕಮ್ಮನಿಪ್ಫತ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಸುಟ್ಠು ಕತಪರಿಕಮ್ಮೋ ಅಪನೀತಪಾಸಾಣಸಕ್ಖರೋ"**ತಿ।

ಧೋವನವೇಧನಾದೀಹೀತಿ ಚತೂಸು ಪಾಸಾಣೇಸು ಧೋವನೇನ ಚೇವ ಕಾಳಕಾದಿಅಪಹರಣತ್ಥಾಯ ಸುತ್ತೇನ ಆವುನನತ್ಥಾಯ ಚ ವಿಜ್ಝನೇನ। ತಾಪಸಣ್ಹಕರಣಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ। **ವಣ್ಣಸಮ್ಪತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಸುತ್ತಸ್ಸ ವಣ್ಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ।

ಮಣಿ ವಿಯ ಕರಜಕಾಯೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬತೋ। **ಆವುತಸುತ್ತಂ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ** ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ। **ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಲಾಭೀ ಭಿಕ್ಖು** ಸಮ್ಮದೇವ ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನತೋ। **ತದಾರಮ್ಮಣಾನ**ನ್ತಿ ರೂಪಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಾನಂ। **ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಧಮ್ಮಾಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ತೇಸಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಗತಿಕತ್ತಾ "ಆವುತಸುತ್ತಂ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಅವಿರೋಧಿತಂ ಹೋತಿ।

ಞಾಣಸ್ಸಾತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸ। ಯದಿ ಏವಂ ಞಾಣಸ್ಸ ವಸೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ ಆಹ "**ತಸ್ಸ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ। **ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನನ್ತರಂ,** ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾನಂ ಪರತೋ ಛಟ್ಠಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಪುರತೋ ವತ್ತಬ್ಬಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ। **ಏವಂ ಸನ್ತೇಪೀ**ತಿ ಯದಿಪಾಯಂ ಞಾಣಾನುಪುಬ್ಬಟ್ಠಿತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ **ಏತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ವಾರೋ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಪಞ್ಚಸು ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾಸು ಕಥಿತಾಸು **ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಸುತ್ತಾ**ದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೬೪ ಆದಯೋ) ವಿಯ ಛಟ್ಠಾಭಿಞ್ಞಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಅನಭಿಞ್ಞಾಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ತಾಸಂ ಅನ್ತರಾ ವಾರೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಅವಸರಾಭಾವತೋ ಇಧೇವ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಾನನ್ತರಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ। **ಯಸ್ಮಾ ಚಾತಿ ಚ**-ಸದ್ದೋ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ। ತೇನ ನ ಕೇವಲಂ ತದೇವ, ಅಥ ಖೋ ಇದಮ್ಪಿ ಕಾರಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಇಧೇವ ದಸ್ಸನೇತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। **ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಭೇರವರೂಪಂ ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಇದ್ಧಿವಿಧಞಾಣೇನ ಭೇರವಂ ರೂಪಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸತೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಏವಮ್ಪಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಲಾಭಿನೋ ಅಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕಸ್ಸ ಭಯಸನ್ತಾಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಚ್ಚವಾಲಿಕವಾಸೀಮಹಾನಾಗತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ। **ಇಧಾಪೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇಪಿ, ನ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೨೩೩. ಮನೋಮಯಿದ್ಧಿಯಂ ಚಿಣ್ಣವಸಿತಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾ ವೋಸಾನಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಮನೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಮನೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ। **ತಂ ಸದಿಸಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವಾ**ತಿ ಸಣ್ಠಾನತೋಪಿ ವಣ್ಣತೋಪಿ ಅವಯವವಿಸೇಸತೋಪಿ ಸದಿಸಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವ। **ಸಜಾತಿಯಂ ಠಿತೋ,** ನ ನಾಗಿದ್ಧಿಯಾ ಅಞ್ಞಜಾತಿರೂಪೋ। **ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತಮತ್ತಿಕಾದಯೋ ವಿಯ ಇದ್ಧಿವಿಧಞಾಣಂ** ವಿಕುಬ್ಬನಕಿರಿಯಾಯ ನಿಸ್ಸಯಭಾವತೋ।

೨೩೫. ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನೇವಾತಿ ಅಕಿಚ್ಛೇನೇವ।

೨೩೮. ಮನ್ದೋ ಉತ್ತಾನಸೇಯ್ಯಕದಾರಕೋಪಿ "**ದಹರೋ**"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ "**ಯುವಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯುವಾಪಿ ಕೋಚಿ ಅನಿಚ್ಛನತೋ ಅಮಣ್ಡನಸೀಲೋ ಹೋತೀತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ "**ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಯುವಾಪೀ**"ತಿಆದಿ। ಕಾಳತಿಲಪ್ಪಮಾಣಾ ಬಿನ್ದವೋ **ಕಾಳತಿಲಕಾನಿ**। ನಾತಿಕಮ್ಮಾಸತಿಲಪ್ಪಮಾಣಾ ಬಿನ್ದವೋ **ತಿಲಕಾನಿ। ವಙ್ಕಂ** ನಾಮ ಪಿಯಙ್ಗಂ। ಯೋಬ್ಬನಪೀಳಕಾದಯೋ **ಮುಖದೂಸಿಪೀಳಕಾ**। ಮುಖಗತೋ ದೋಸೋ **ಮುಖದೋಸೋ,** ಲಕ್ಖಣವಚನಞ್ಚೇತಂ ಮುಖೇ ಅದೋಸಸ್ಸಪಿ ಪಾಕಟಭಾವಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ । ಯಥಾ ವಾ ಮುಖೇ ದೋಸೋ, ಏವಂ ಮುಖೇ ಅದೋಸೋಪಿ ಮುಖದೋಸೋ ಸರಲೋಪೇನ, ಮುಖದೋಸೋ ಚ ಮುಖದೋಸೋ ಚ ಮುಖದೋಸೋತಿ ಏಕಸೇಸನಯೇನಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏವಞ್ಹಿ **ಪರೇಸಂ ಸೋಳಸವಿಧಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತೀ**ತಿ ವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ।

೨೩೯. **ಪಟಿಪದಾವಸೇನಾ**ತಿ ಯಥಾರಹಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಪಟಿಪದಾವಸೇನ। **ಅಟ್ಠಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸೂ**ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು, ವಿಮೋಕ್ಖಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ವಾತಿ ಇಮೇಸು ಅಟ್ಠಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು। **ಸೇಸೇಸೂ**ತಿ ವುತ್ತಾವಸೇಸೇಸು ಅಭಿಭಾಯತನಕೋಟ್ಠಾಸಾದೀಸು। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಮಹಾಸಕುಲುದಾಯಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೮. ಸಮಣಮುಣ್ಡಿಕಾಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೦. **ಉಗ್ಗಹಿತು**ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಿತುಂ। **ಉಗ್ಗಾಹೇತು**ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತುಂ, ಪಾಠತೋ ಅತ್ತನಾ ಯಥಾಉಗ್ಗಹಿತಮತ್ಥಂ ತಬ್ಬಿಭಾವನತ್ಥಾಯ ಉಚ್ಚಾರಣವಸೇನ ಪರೇಸಂ ಗಾಹೇತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಯ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಂ। ಸಾ ಹಿ ಸಂಯೋಜನಭಾವತೋ ಸಮೇತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಾ ಏತಿ ಪವತ್ತತಿ, ದಳ್ಹಗ್ಗಹಣಭಾವತೋ ವಾ ಸಂಯುತ್ತಾ ಅಯನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಯಥಾಭಿನಿವೇಸಂ ಏತೇನಾತಿ **ಸಮಯೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಅತಿವಿಯ ಬಜ್ಝನ್ತೀತಿ। ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉಗ್ಗಮನತೋ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ಅಯಂ ಏತ್ತಕೋ ಕಾಲೋ ರತ್ತನ್ಧಕಾರವಿಧಮನತೋ ದಿವಾ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ಪನ ಮಜ್ಝಿಮಪಹಾರಸಞ್ಞಿತೋ ಕಾಲೋ ಸಮುಜ್ಜಲಿತಪಭಾತೇಜದಹನಭಾವೇನ ದಿವಾ ನಾಮ। ತೇನಾಹ **"ದಿವಸಸ್ಸಪಿ ದಿವಾಭೂತೇ"**ತಿ। **ಪಟಿಸಂಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ। ಏವಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಸಂಹರಣಂ ನಾಮ ಗೋಚರಕ್ಖೇತ್ತೇ ಠಪನನ್ತಿ ಆಹ **"ಝಾನರತಿಸೇವನವಸೇನ ಏಕೀಭಾವಂ ಗತೋ"**ತಿ। ಏತೇನ ಕಾಯವಿವೇಕಪುಬ್ಬಕಂ ಚಿತ್ತವಿವೇಕಮಾಹ। ಸೀಲಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಯೋಗತೋ ಮನಸಾ ಸಮ್ಭಾವನೀಯಾ, ತೇ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಮನಾಪಾ ಹೋನ್ತಿ (ಕಿಲೇಸಅನಿಗ್ಗಹಸ್ಸ ಪಞ್ಚಪಸಾದಾಯತ್ತತ್ತಾ,) ತಸ್ಮಾ ಆಹ **"ಮನವಡ್ಢನಕಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಉನ್ನಮತೀ**ತಿ ಉದಗ್ಗಂ ಹೋತಿ। **ವಡ್ಢತೀ**ತಿ ಸದ್ಧಾವಸೇನ ವಡ್ಢತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅನುಸ್ಸರಣಮ್ಪಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಹೂಪಕಾರಂ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಇತಿವು॰ ೧೦೪; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೮೪)।

೨೬೧. **ಪಞ್ಞಪೇಮೀ**ತಿ ಪಜಾನನಭಾವೇನ ಞಾಪೇಮಿ ತಥಾ ವವತ್ಥಪೇಮಿ। ತೇನಾಹ **"ದಸ್ಸೇಮಿ ಠಪೇಮೀ"**ತಿ। **ಪರಿಪುಣ್ಣಕುಸಲ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪುಣ್ಣಕುಸಲಧಮ್ಮಂ, **ಉತ್ತಮಕುಸಲ**ನ್ತಿ ಉತ್ತಮಭಾವಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ಪತ್ತಕುಸಲಧಮ್ಮಂ। **ಅಯೋಜ್ಝ**ನ್ತಿ ವಾದಯುದ್ಧೇನ ಅಯೋಧನೀಯಂ, ವಾದಯುದ್ಧಂ ಹೋತು, ತೇನ ಪರಾಜಯೋ ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ತೇನಾಹ **"ವಾದಯುದ್ಧೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸಂವರಪ್ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಸು ಸಂವರೇಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸಂವರೇನ ಸಂವರಲಕ್ಖಣಂ ಪಹಾನಂ। **ಪಟಿಸೇವನಪ್ಪಹಾನಂ ವಾ**ತಿ ವಾ-ಸದ್ದೇನ ಪರಿವಜ್ಜನಪ್ಪಹಾನಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸೇಸಪದೇಸೂತಿ "ನ ಭಾಸತೀ"ತಿಆದೀಸು ಪದೇಸು। **ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ "ಅಭಾಸನಮತ್ತಮೇವ ವದತೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಅತಿದಿಸತಿ।

ನಾಭಿನನ್ದೀತಿ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ। ಸಾಸನೇ ತಿಣ್ಣಂ ದುಚ್ಚರಿತಾನಂ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಸ್ಸ ವಿವಜ್ಜನಂ ವಣ್ಣೇಯತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಏವಂ ಕಥೇತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಾಸನಸ್ಸ ಅನುಲೋಮಂ ವಿಯ ವದತಿ,** ವದನ್ತೋ ಚ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಧಮ್ಮೇ ಚಸ್ಸ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ನ ದಸ್ಸೇತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಪಸನ್ನಕಾರಮ್ಪಿ ವದತೀತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ** ತಸ್ಸ ವಾದಂ **ನ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ।**

೨೬೨. **ಯಥಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ**ತಿ ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ವಚನಂ, ಏವಂ ಸಮಣಭಾವೇ ಸನ್ತೇ ಲಬ್ಭಮಾನೇ। **ಮಯಂ ಪನ ಏವಂ ನ ವದಾಮಾ**ತಿ ಏತೇನ ಸಮಣಭಾವೋ ನಾಮ ಏವಂ ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯೋ ಹಿ ಧಮ್ಮೋ ಯಾದಿಸೋ, ತಥೇವ ತಂ ಬುದ್ಧಾ ದೀಪೇನ್ತಿ। **ವಿಸೇಸಞಾಣಂ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಕಾಯವಿಸೇಸವಿಸಯಞಾಣಂ ತಸ್ಸ ತದಾ ನತ್ಥಿ, ಯತೋ ಪರಕಾಯೇ ಉಪಕ್ಕಮಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ತಸ್ಸ ಪನ ತತ್ಥ ವಿಸೇಸಞಾಣಮ್ಪಿ ನತ್ಥೇವಾತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನಿವತ್ತೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಅಞ್ಞತ್ರ ಫನ್ದಿತಮತ್ತಾ"**ತಿ। **ಕಿಲೇಸಸಹಗತಚಿತ್ತೇನೇವಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಅಸಹನನಿಮಿತ್ತೇನ ದೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಚಿತ್ತೇನೇವ। ದುತಿಯವಾರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಜಿಘಚ್ಛಾಪಿಪಾಸದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಸಹನನಿಮಿತ್ತೇನ ದೋಮನಸ್ಸೇನೇವ। **ವಿಕೂಜಿತಮತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿರೂಪಂ ಕೂಜಿತಂ ವಿಕೂಜಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಸನ್ನಿಸ್ಸಯಂ ಉಪಯಂ, ತಂ ಪನೇತ್ಥ ರೋದನಹಸನಸಮುಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತಸಹಗತನ್ತಿ ದೋಸಸಹಗತಂ ಲೋಭಸಹಗತಞ್ಚಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ। ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಪನ ಅತೀತಾರಮ್ಮಣಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। **ಸರಿತ್ವಾ**ತಿ ಯಾವ ನ ಸತಿಸಣ್ಠಾಪನಾ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾವ ಸುಪಿನನ್ತೇ ಅನುಭೂತಂ ವಿಯ ದುಕ್ಖಂ ಸರಿತ್ವಾ ರೋದನ್ತಿ। **ಹಸನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಞ್ಚ ನಯೋ ಯೇ

ಲದ್ಧಸುಖಾರಮ್ಮಣಾ ಹುತ್ವಾ ಗಹಿತಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋಪಿ ಸುಖೇನೇವ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಸೇನ ವುತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಪಾಯನ್ತಿಯಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಜನಪದದೇಸರೂಪೇನ ಪಾಯನ್ತಿಯಾ। **ಅಯಮ್ಪೀತಿ** ಆಜೀವೋಪಿ ಮಾತು ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕಾಲೇ ಚ ಲೋಕಸ್ಸಾದವಸೇನ **ಕಿಲೇಸಸಹಗತಚಿತ್ತೇನೇವ ಹೋತಿ**।

೧೬೩. **ಸಮಧಿಗಯ್ಹಾತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಅಧಿಗತಭಾವೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವಿಸಿಟ್ಠೋ ಹುತ್ವಾ। **ಖೀಣಾಸವಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ** ಬ್ಯತಿರೇಕವಸೇನ ಖೀಣಾಸವಂ ಸನ್ಧಾಯ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಖೀಣಾಸವಮ್ಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನಕುಸಲಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಯಂ ಠಿತತ್ತಾ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತೀಣಿ ಪದಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ ನ ಕಾಯೇನ ಪಾಪಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ನ ಪಾಪಕಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, ನ ಪಾಪಕಂ ಆಜೀವಂ ಆಜೀವತೀತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಪದಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕುಸಲಸೀಲಮೂಲಕಾ ಚ ಅಕುಸಲಸೀಲಮೂಲಕಾ ಚಾತಿ **ದ್ವೇ ಪಠಮಚತುಕ್ಕಾ ಠಪಿತಾ। ಏಕಂ ಪದಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ** ನ ಪಾಪಕಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪೇತೀತಿ ಇಮಂ ಏಕಪದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪಮೂಲಕಾ ಅಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪಮೂಲಕಾ ಚಾತಿ ಇಮೇ **ದ್ವೇ ಪಚ್ಛಿಮಚತುಕ್ಕಾ ಠಪಿತಾ**।

೧೬೪. **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛುದ್ಧಚ್ಚಸಹಗತಚಿತ್ತದ್ವಯಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ** ಬಲವತಾ ಮೋಹೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ತಾನಿ "ಮೋಮೂಹಚಿತ್ತಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ಕುಹಿನ್ತಿ ಕಿಂನಿಮಿತ್ತಂ। **ಕತರಂಠಾನಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾತಿ** ಕಿಂ ಕಾರಣಂ ಆಗಮ್ಮ। **ಏತ್ಥೇತೇತಿ ಏತ್ಥಾತಿ** ಕಾಯವಚೀಮನೋಸುಚರಿತಭಾವನಾಸಾಜೀವನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಂ । ಸಾ ಪನ ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಯಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **"ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಭುಮ್ಮ"**ನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಂ ಅವಸಿಟ್ಠಞ್ಚ ಸೀಲಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಸ್ಸ ಚ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾಧಿಗಮೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ - **"ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ...ಪೇ॰... ನಿರುಜ್ಝತೀ"**ತಿ। "ಸುಖಸೀಲೋ ದುಕ್ಖಸೀಲೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಪಕತಿಅತ್ಥಸೀಲಸದ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **"ಅಕುಸಲಸೀಲ"**ನ್ತಿಆದಿ।

೧೬೫. **ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚಿತ್ತಮೇವ ವುತ್ತಂ** ಸಮ್ಪತ್ತಸಮಾದಾನವಿರತಿಪುಬ್ಬಕಸ್ಸ ಸೀಲಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ತೇನಾಹ - **"ಏತೇನ ಹಿ ಕುಸಲಸೀಲಂ ಸಮುಟ್ಠಾತೀ"**ತಿ।

ಸೀಲವಾತಿ ಏತ್ಥ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಪಾಸಂಸತ್ಥೋವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **"ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। ಯೋ ಸೀಲಮತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ನ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಸು, ಸೋ ಸೀಲಮಯಧಮ್ಮಪೂರಿತತಾಯ **ಸೀಲಮಯೋ**। ತೇನಾಹ **"ಅಲಮೇತ್ತಾವತಾ"**ತಿಆದಿ। **ಯತ್ಥಾತಿ** ಯಸ್ಸಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯಞ್ಚ। ತದುಭಯಞ್ಚ ಯಸ್ಮಾ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಸಙ್ಗಹಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಭುಮ್ಮ"**ನ್ತಿ। **ಅಸೇಸಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ** ಸುಖವಿಪಾಕಭಾವಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನತೋ।

೧೬೬. ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ **ಕಾಮಸಞ್ಞಾ**। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇತರಾ ದ್ವೇತಿ** ಬ್ಯಾಪಾದವಿಹಿಂಸಾಸಞ್ಞಾ।

ಅನಾಗಾಮಿಫಲಪಠಮಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಸಹಗತಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇ। ಏತ್ಥ ಚ ಉಜುವಿಪಚ್ಚನೀಕೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖಪ್ಪಹಾನಂ ಸಾತಿಸಯನ್ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಗ್ಗಹಣಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ"**ತಿ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಞ್ಞಾನಂ ಕಾಮಾವಚರಚಿತ್ತಸಹಗತತಾ ತಸ್ಸ ಸೀಲಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ಚ ಸಮ್ಪಯುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೬೭. ಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪನಿರೋಧದುತಿಯಜ್ಝಾನಿಕಅರಹತ್ತಫಲಅಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪನಿರೋಧ-ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಅನಾಗಾಮಿಫಲಗ್ಗಹಣೇನ ಸಮಣೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಸಮಣಮುಣ್ಡಿಕಾಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೯. ಚೂಳಸಕುಲುದಾಯಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭೧. **ಪಞ್ಹೋ**ತಿ ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತೋ ಅತ್ಥೋ, ತದೇವ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ನಿಮಿತ್ತಭಾವತೋ **ಕಾರಣಂ**। **ಉಪಟ್ಠಾತೂ**ತಿ ಞಾಣಸ್ಸ ಗೋಚರಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛತು। **ಯೇನ ಕಾರಣೇನಾ**ತಿ ಯೇನ ತುಯ್ಹಂ ಉಪಟ್ಠಿತೇನ ಕಾರಣೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಉಪಟ್ಠಹೇಯ್ಯ, ತಂ ಪನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಏತೇನ ಹಿ…ಪೇ॰… ದೀಪೇತೀ"**ತಿ। **ಏಕಙ್ಗಣಾನೀ**ತಿ ಪಿಧಾನಾಭಾವೇನ ಏಕಙ್ಗಣಸದಿಸಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಪಾಕಟಾನೀ"**ತಿ।

ಜಾನನ್ತೋತಿ ಅತ್ತನೋ ತಥಾಭಾವಂ ಸಯಂ ಜಾನನ್ತೋ। **ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸುಸ್ಸೂಸತೀ**ತಿ "ತಥಾಭೂತಂಯೇವ ಮಂ ತಥಾ ಅವೋಚಾ"ತಿ ಸಾದರಂ ಸುಸ್ಸೂಸತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಲಾಭಿನೋ ಅನಾಗತಂಸಞಾಣಲಾಭತೋ। **ಏವಮಾಹಾ**ತಿ "ಯೋ ಖೋ, ಉದಾಯಿ, ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ"ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ "ಸೋ ವಾ ಮಂ ಅಪರನ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಅವೋಚ।

ಇತರನ್ತಿ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ವುತ್ತನಯಮೇವಾ**ತಿ "ಯೋ ಹಿ ಲಾಭೀ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಅತೀತೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತೇ ಅತ್ಥೇ। **ಅನಾಗತೇ**ತಿ ಅನಾಗತಂಸಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತೇ ಅನಾಗತೇ ಅತ್ಥೇ।

ಪಂಸುಪದೇಸೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ ಪಂಸುಸಮೋಕಿಣ್ಣಸರೀರತಾಯ **ಪಂಸುಪಿಸಾಚಕಂ**। **ಏಕಂ ಮೂಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ದೀಘಸೋ ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತೇನ ಚತುರಙ್ಗುಲಂ, ಉಪರಿಮನ್ತೇನ ವಿದತ್ಥಿಕಂ ರುಕ್ಖಗಚ್ಛಲತಾದೀಸು ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಏಕಂ ಮೂಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಜಾತಿಕಾನಂ **ಅದಿಸ್ಸಮಾನಕಾಯೋ ಹೋತಿ**। ಅಯಂ ಕಿರ ನೇಸಂ ಜಾತಿಸಿದ್ಧಾ ಧಮ್ಮತಾ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಮೂಲವಸೇನ ಅದಿಸ್ಸಮಾನಕತಾಯ। **ನ ದಿಸ್ಸತಿ** ಞಾಣೇನ ನ ಪಸ್ಸತಿ।

೨೭೨. **ನ ಚ ಅತ್ಥಂ ದೀಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಮತ್ಥಂ ಸಾ ವಾಚಾ ಸರೂಪತೋ ನ ಚ ದೀಪೇಯ್ಯ, ಕೇವಲಂ ವಾಚಾಮತ್ತಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪಟಿಹರಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಪರಸನ್ತಾನೇ ನೇತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಪಟಿಹಾರಿಯ-ಸದ್ದದ್ವಾರೇನ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ ಭಾವತ್ಥೋ, ಸೋವ ಪಾಟಿಹೀರಕೋ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ, ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಪಾಟಿಹೀರಕನ್ತಿ **ಅಪ್ಪಾಟಿಹೀರಕತಂ,** ತ-ಸದ್ದೇನ ಪದಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ತಥಾ ವುತ್ತಂ, ಅನಿಯ್ಯಾನಂ। ತೇನಾಹ **"ನಿರತ್ಥಕಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀ"**ತಿ। **ಸುಭಕಿಣ್ಹದೇವಲೋಕೇ ಖನ್ಧಾ ವಿಯ ಜೋತೇತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ – "ದಿಬ್ಬೋ ರೂಪೀ ಮನೋಮಯೋ ಸಬ್ಬಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗೀ ಅಹೀನಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೭೩. ಸಉಪಸಗ್ಗಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಉಪಸಗ್ಗೇನ ವಿನಾಪಿ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **"ವಿದ್ಧೇತಿ ಉಬ್ಬಿದ್ಧೇ"**ತಿ। ಸಾ ಚಸ್ಸ ಉಬ್ಬಿದ್ಧತಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಗಮೇನ ಸುಚಿಭಾವೇನ ಉಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಆಹ **"ಮೇಘವಿಗಮೇನ ದೂರೀಭೂತೇ"**ತಿ। ಇನ್ದನೀಲಮಣಿ ವಿಯ ದಿಬ್ಬತಿ ಜೋತೇತೀತಿ **ದೇವೋ, ಆಕಾಸೋ**। **"ಅಡ್ಢರತ್ತಸಮಯೇ"**ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ವಿಹಿತವಚನಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗಾಭಾವಾ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಞ್ಹಿ ಗಗನಮಜ್ಝಸ್ಸ ಪುರತೋ ವಾ ಪಚ್ಛತೋ ವಾ ಅನ್ದೇ ಠಿತೇ ಅಡ್ಢರತ್ತೇ ಸಮಯೋ ಭಿನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಏವ ಪನ ಠಿತೋ ಅಭಿನ್ನೋ ನಾಮ। ತೇನಾಹ **"ಅಭಿನ್ನೇ ಅಡ್ಢರತ್ತಸಮಯೇ"**ತಿ।

ಯೇ ಅನುಭೋನ್ತೀತಿ ಯೇ ದೇವಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಆಭಾ ಅನುಭೋನ್ತಿ ವಿನಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ ವಳಞ್ಜನ್ತಿ ಚ **ತೇಹಿ** ದೇವೇಹಿ **ಬಹೂ ಚೇವ ಬಹುತರಾ ಚ** ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಆಭಾ ಅನನುಭೋನ್ತೋ। ತೇನಾಹ – **"ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೋಭಾಸೇನೇವ ಆಲೋಕಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತೀ"**ತಿ।

೨೭೪. ಪುಚ್ಛಾಮೂಳ್ಹೋ ಪನ ಜಾತೋ “ಅಯಂ ಪರಮೋ ವಣ್ಣೋ”ತಿ ಗಹಿತಪದಸ್ಸ ವಿಧಮನೇನ। **ಅಚೇಲಕಪಾಳಿನ್ತಿ** “ಅಚೇಲಕೋ ಹೋತಿ ಮುತ್ತಾಚಾರೋ”ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೯೪) ಅಚೇಲಕಪಟಿಪತ್ತಿದೀಪಕಗನ್ಥಂ, ಗನ್ಥಸೀಸೇನೇವ ತೇನ ಪಕಾಸಿತವಾದಾನಿ ವದತಿ। ಸುರಾಮೇರಯಪಾನಮನುಯುತ್ತಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸುರಾಪಾನತೋ ವಿರತಿ ತಸ್ಸ ಕಾಯಂ ಚಿತ್ತಞ್ಚ ತಾಪೇನ್ತೀ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ಸುರಾಪಾನವಿರತಿ (ತಪೋ, ಸೋಯೇವ ಗುಣೋ। ತೇನಾಹ “ಸುರಾಪಾನವಿರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ”ತಿ)।

೨೭೫. ಏಕನ್ತಂ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಸುಖಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಏಕನ್ತಸುಖಂ। ಪಞ್ಚಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** “ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೀ”ತಿಆದೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲಾಚಾರಧಮ್ಮೇಸು। **ನ ಜಾನಿಂಸೂತಿ** ಸಮ್ಮೋಸೇನ ಅನುಪಟ್ಠಹನ್ತಿ ತದತ್ಥಂ ನ ಬುಜ್ಝನ್ತಿ। ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇನ ಕಿರ ವಿಹತತೇಜಾನಿ ಮಹಾನುಭಾವಾನಿ ಮನ್ತಪದಾನಿ ವಿಯ ಬಾಹಿರಕಾನಂ ಯೋಗಾವಚರಗನ್ಥೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಗಾವಚರಪಟಿಪದಾ ನಸ್ಸತಿ। **ಉಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸೂತಿ** “ಪಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಭಾಗಧಮ್ಮೇ”ತಿಆದಿವಚನಮತ್ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸು। **ತತಿಯಜ್ಝಾನತೋತಿ** ಕಾರಣೋಪಚಾರೇನ ಫಲಂ ವದತಿ, ಫಲಭೂತತೋ **ತತಿಯಜ್ಝಾನತೋ।**

೨೭೬. ಏಕನ್ತಸುಖಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭೇನ ಪತ್ತಿಯಾ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ **ಪಟಿಲಾಭಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ।** ಏಕನ್ತಸುಖೇ ಲೋಕೇ ಅನಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಏವ ಇದ್ಧಿಯಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಭಾಜನಲೋಕಸ್ಸ ಚ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸನಂ **ಪಚ್ಚಕ್ಖಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ।** ತೇನಾಹ **“ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ।

೨೭೭. **ಉದಞ್ಚನಿಕೋತಿ** ಉದಞ್ಚನೋ। ವಿಞ್ಝುಪಬ್ಬತಪಸ್ಸೇ ಗಾಮಾನಂ ಅನಿವಿಟ್ಠತ್ತಾ ತಿಂಸಯೋಜನಮತ್ತಂ ಠಾನಂ ಅಟವೀ ನಾಮ, ತತ್ಥ ಸೇನಾಸನಂ, ತಸ್ಮಿಂ **ಅಟವಿಸೇನಾಸನೇ** ಪಧಾನಕಮ್ಮಿಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಹೂನಂ ತತ್ಥ ನಿವಾಸೇನ **ಏಕಂ ಪಧಾನಘರಂ ಅಹೋಸಿ।**

ಚೂಳಸಕುಲುದಾಯಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೦. ವೇಖನಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮೦. ಸಹ ವತ್ಥುಕಾಮೇನ ಕಿಲೇಸಕಾಮೋ ಗರು ಗರುಕಾತಬ್ಬೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಕಾಮಗರು।** ತೇಸ್ವೇವ ಕಾಮೇಸು ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಜ್ಝಾಸಯೋತಿ **ಕಾಮಾಧಿಮುತ್ತೋ।** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪರಮಜ್ಝಾನಾದಿಕಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ಗರು ಗರುಕಾತಬ್ಬಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಗರು।** ತತ್ಥ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಜ್ಝಾಸಯೋ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತೋ** ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಯಥಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಗಹಟ್ಠೇ ಲಬ್ಭತಿ, ಏವಂ ಏಕಚ್ಚೇ ಅನಗಾರೇಪೀತಿ ಆಹ **“ಪಬ್ಬಜಿತೋಪೀ”**ತಿಆದಿ। **ಅಯಂ ಪನ** ವೇಖನಸೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। ಸೋ ಹಿ ವೇಖನಸತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ವೇಖನಸೇನ ಇಮಿನಾ ದಿಟ್ಠಿಮಾದಾಯ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ “ವೇಖನಸೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಲೋಕೋ ಸಯಂ ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ಆದಿತ್ತೋಪಿ ಸಮಾನೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಅನುಭವಿಯಮಾನಂ ಸಾಲಾಕಿಕಂ ಅಗ್ಗಿಸನ್ತಾಪಂ ವಿಯ ಅನಾದಿಕಾಲಾನುಗತಸಮ್ಮೋಕವಚರಸನ್ತಾಪಂ ಆದಿತ್ತತಾಯ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಪನ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮುಸ್ಸಾಹಿತಮಾನಸೇನ “ಸಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆದಿತ್ತ”ನ್ತಿ **ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯೇ** (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೮; ಮಹಾವ॰ ೫೪) ದೇಸಿಯಮಾನೇ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಅನಾದಿಕಾಲಪರಿಭಾವಿತಂ ಅತ್ತಅಜ್ಝಾಸಯೇ ಅವಟ್ಠಿತಂ ಕಾಮಾಧಿಮುತ್ತಂ ಸರಸೇನ ಅನುಪಧಾರೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾರಾ - “ಪಞ್ಚ ಖೋ ಇಮೇ, ಕಚ್ಚಾನ, ಕಾಮಗುಣಾ”ತಿಆದಿನಾ ಕಾಮಗುಣೇಸು ಕಾಮಸುಖೇ ಭಾಸಿಯಮಾನೇ “ಕಾಮಾಧಿಮುತ್ತಂ ವತ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಚಿತ್ತ”ನ್ತಿ ಉಪಧಾರೇಸ್ಸತೀತಿ ಆಹ - **“ಇಮಾಯ ಕಥಾಯ ಕಥಿಯಮಾನಾಯ ಅತ್ತನೋ ಕಾಮಾಧಿಮುತ್ತತಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸ್ಸತೀ”**ತಿ। **ಕಾಮಗ್ಗಸುಖನ್ತಿ** ಕಾಮೇತಬ್ಬವತ್ಥೂಹಿ ಅಗ್ಗಭೂತಂ ಸುಖಂ। ಸಬ್ಬೇ ಹಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ಕಾಮನೀಯಟ್ಠೇನ ಕಾಮಾ, ತೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಸುಖತೋ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಮೇವ ಅಗ್ಗಭೂತಂ ಸುಖಂ। ಯಥಾಹ - “ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ ವಾ ಅಸಙ್ಖತಾ ವಾ, ವಿರಾಗೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ”ತಿ (ಇತಿವು॰ ೯೦;

ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪) - “ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ಸುಖ”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೫, ೨೧೭; ಧ॰ ಪ॰ ೨೦೩) ಚ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತ**”ನ್ತಿ।

೨೮೧. ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಲಾಭಿನೋ ಪುಬ್ಬನ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ವುಚ್ಚಮಾನಕಥಾ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ ತದತ್ಥಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವತೋ, ತದಭಾವತೋ ವೇಖನಸಸ್ಸ ಅನನುಚ್ಛವಿಕಾತಿ ಆಹ **“ಯಸ್ಮಾ...ಪೇ॰... ನತ್ಥೀ”**ತಿ। **ಅನಾಗತಕಥಾಯ...ಪೇ॰... ನತ್ಥೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಆರಕ್ಖತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ದೇವತಾಹಿ ಮನ್ತಪದೇಹಿ ಸಹ ಠಿತಾ ತತ್ಥ ಆರಕ್ಖತ್ಥಾಯ। **ಅವಿಜ್ಜಾಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಲಕ್ಖಣವಚನಂ, ತಂಮೂಲಕತ್ತಾ ವಾ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾವ ಗಹಿತಾ। **ಜಾನನಂ** ಪಹೀನಕಿಲೇಸಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ವೇಖನಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೪. ರಾಜವಗ್ಗೋ

೧. ಘಟಿಕಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮೨. **ಚರಿಯನ್ತಿ** ಬೋಧಿಚರಿಯಂ, ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಸಮ್ಭರಣವಸೇನ ಪವತ್ತಿತಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಕಾರಣನ್ತಿ** ಬೋಧಿಪರಿಪಾಚನಸ್ಸ ಏಕನ್ತಿಕಂ ಸುನ್ದರಂ ಕಾರಣಂ, ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಯಿರುಪಾಸನಾದಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ತಞ್ಹಿ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮಯಾ ಇಧ ಕತನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭತಿ। **ಮನ್ದಹಸಿತನ್ತಿ** ಈಸಕಂ ಹಸಿತಂ। **ಕುಹಂ ಕುಹನ್ತಿ** ಹಾಸ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅನುಕರಣಮೇತಂ। **ಹಟ್ಠಪಹಟ್ಠಾಕಾರಮತ್ತನ್ತಿ** ಹಟ್ಠಪಹಟ್ಠಮತ್ತಂ। ಯಥಾ ಗಹಿತಸಙ್ಕೇತಾ "ಪಹಟ್ಠೋ ಭಗವಾ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ, ಏವಂ ಆಕಾರದಸ್ಸನಮತ್ತಂ।

ಇದಾನಿ ಇಮಿನಾ ಪಸಙ್ಗೇನ ತಾಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ವಿಭಾಗತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಹಸಿತಞ್ಚ ನಾಮೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನವಸೇನಪಿ ಹಾಸೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ, ಪಗೇವ ದೋಮನಸ್ಸವಸೇನಾತಿ ಆಹ **"ತೇರಸಹಿ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಚಿತ್ತೇಹೀ"**ತಿ। ನನು ಚ ಕೇಚಿ ಕೋಧವಸೇನಪಿ ಹಸನ್ತೀತಿ? ನ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಯಂ ತಂ ಕೋಧವತ್ಥು, ತಸ್ಸ ಮಯಂ ದಾನಿ ಯಥಾಕಾಮಕಾರಿತಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತರೇನ ಸೋಮನಸ್ಸಚಿತ್ತೇನೇವ ಹಾಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। **ತೇಸೂತಿ** ಪಞ್ಚಸು ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಚಿತ್ತೇಸು। **ಬಲವಾರಮ್ಮಣೇತಿ** ಉಳಾರಆರಮ್ಮಣೇ ಯಮಕಮಹಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಸದಿಸೇ। **ದುಬ್ಬಲಾರಮ್ಮಣೇತಿ** ಅನುಳಾರೇ ಆರಮ್ಮಣೇ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ...ಪೇ॰... ಉಪ್ಪಾದೇಸೀತಿ** ಇದಂ ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಯಂ ತಥಾ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ನ ಅಹೇತುಕಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಚಿತ್ತೇನ ಭಗವತೋ ಸಿತಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ।

ಅಭಿಧಮ್ಮಟೀಕಾಯಂ (ಧ॰ ಸ॰ ಮೂಲಟೀ॰ ೫೭೮) ಪನ "ಅತೀತಂಸಾದೀಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಞಾಣಂ ವತ್ವಾ 'ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತ'ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಮಹಾನಿ॰ ೬೯, ೧೫೬; ಚೂಳನಿ॰ ಮೋಘರಾಜಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೮೫; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೫; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೫; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೦೫; ವಿಭ॰ ಮೂಲಟೀ॰ ಸುತ್ತನ್ತಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ; ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೧೪೧, ೩೦೫) 'ಭಗವತೋ ಇದಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ'ತಿ ವುತ್ತವಚನಂ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಇಮಿನಾ ಹಸಿತುಪ್ಪಾದಚಿತ್ತೇನ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಮ್ಪಿ ಭಗವತೋ ಸಿತಕರಣಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸ-ಅನಾಗತಂಸ-ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾನಂ ಅನುವತ್ತಕತ್ತಾ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಯೇವಾತಿ, ಏವಂ ಪನ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇ ಸತಿ ನ ಕೋಚಿ ಪಾಳಿಅಟ್ಠಕಥಾನಂ ವಿರೋಧೋ। ತಥಾ ಹಿ **ಅಭಿಧಮ್ಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೭೮) "ತೇಸಂ ಞಾಣಾನಂ ಚಿಣ್ಣಪರಿಯನ್ತೇ ಇದಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅವಸ್ಸಞ್ಚ ಏತಂ ಏವಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಆವಜ್ಜನಸ್ಸಪಿ ಭಗವತೋ ಪವತ್ತಿ ತಥಾರೂಪೇ ಕಾಲೇ ನ ಸಂಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸಪಿ ಹಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಕಭಾವಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ, ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ – "ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನಸ್ಸಪಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಕತ್ತಂ ಉಪಪನ್ನಂ ಹೋತೀ"ತಿ, ನ ಚ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಕತ್ತೇ ತಂಸಮುಟ್ಠಿತಾಯ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜನಭಾವೋ ವಿಬನ್ಧತೀತಿ ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ತೇನಾಹ **"ಏವಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪೀ"**ತಿ। ಸತೇರಿತಾ ವಿಜ್ಜುಲತಾ ನಾಮ **ಸತೇರತಾವಿಜ್ಜುಲತಾ**। ಸಾ ಹಿ ಇತರವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ ಖಣಟ್ಠಿತಿಕಾ ಸೀಘನಿರೋಧಾ ಚ ನ ಹೋತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ದನ್ಧನಿರೋಧಾ, ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಚತುದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘತೋವ ನಿಚ್ಛರತಿ ತೇನಾಹ **"ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘಮುಖತೋ"**ತಿ। ಅಯಂ ಕಿರ ತಾಸಂ ರಸ್ಮಿವಟ್ಟೀನಂ ಧಮ್ಮತಾ, ಯದಿದಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸಿರವರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ದಾಠಗ್ಗೇಸುಯೇವ ಅನ್ತರಧಾನಂ।

೨೮೩. ಯದಿಪಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿತಾ ಪರಿಭಾವಿತಾ, ತಥಾಪಿ ಇದಾನಿ ತಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ತಸ್ಸಾ ಪಟಿಪಾದೇತಬ್ಬತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ಅಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣತ್ತಾ"**ತಿ। ಕಾಮಞ್ಚಸ್ಸ ಞಾಣಾಯ ಇದಾನಿಪಿ ಪಟಿಪಾದೇತಬ್ಬತಾ ಅತ್ಥಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ನನು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಸು ಪಸಾದೇನ ಸಮ್ಭಾವನಾಯ ಭವಿತಬ್ಬಂ ತಥಾ ಚಿರಕಾಲಂ ಪರಿಭಾವಿತತ್ತಾ, ಕಥಂ

ತತ್ಥ ಹೀಳನಾತಿ ಆಹ **“ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ”**ತಿಆದಿ। ಚಿರಕಾಲಪರಿಚಿತಾಪಿ ಹಿ ಗುಣಭಾವನಾ ಅಪ್ಪಕೇನಪಿ ಅಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸಂಸಗ್ಗೇನ ವಿಪರಿವತ್ತತಿ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇನ ಮಹಾಸತ್ತೋಪಿ ಜಾತಿಸಿದ್ಧಾಯಂ ಲದ್ಧಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಜಾತಿಸಿದ್ಧೇನ ಮಾನೇನ ಏವಮಾಹ - **“ಕಿಂ ಪನ ತೇನ ಮುಣ್ಡಕೇನ ಸಮಣಕೇನ ದಿಟ್ಠೇನಾ”**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** -

> “ತಸ್ಮಾ ಅಕಲ್ಯಾಣಜನಂ, ಆಸೀವಿಸಮಿವೋರಗಂ,
> ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಭೂತಿಕಾಮೋ ವಿಚಕ್ಖಣೋ”ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೭೦-೧೭೧)।

ನ್ಹಾನಚುಣ್ಣೇನ ಸುತ್ತೇನ ಕತಾ **ಸೋತ್ತಿ,** ಕುರುವಿನ್ದಗುಳಿಕಾ, ಸಾ ಏವ ಸಿನಾಯನ್ತಿ ಕಾಯಂ ವಿಸೋಧೇನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಸಿನಾನಂ**। ತೇನಾಹ - **“ಸೋತ್ತಿ ಸಿನಾನನ್ತಿ ಸಿನಾನತ್ಥಾಯ ಕತಸೋತ್ತಿ”**ನ್ತಿ।

೧೮೪. **ಅರಿಯಪರಿಹಾರೇನಾ**ತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಪರಿಹಾರೇನ, ಅನಾಗಾಮೀನಂ ನ್ಹಾನಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಪರಿಹಾರನಿಯಾಮೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿಭವಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಪಸನ್ನಕಾರಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ। ಏತದತ್ಥ**ನ್ತಿ “ಅಹಿತನಿವಾರಣಂ, ಹಿತೇ ನಿಯೋಜನಂ ಬ್ಯಸನೇ ಪರಿವಜ್ಜನ”ನ್ತಿ ಯದಿದಂ, ಏತದತ್ಥಂ ಮಿತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಕೇಚಿ “ಯಾವೇತ್ಥ ಅಹುಪೀ”ತಿ ಪಠನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಯಾವ ಏತ್ಥ ಕೇಸಗ್ಗಗಹಣಂ ತಾವ ಅಯಂ ನಿಬನ್ಧೋ ಅಹುಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೮೫. **ಸತಿಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಬೋಧಿಯಾ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಪಟಿಪದಾಯ ಪೂರಣಭಾವೇ ಸತಿಯಾ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ। ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಸತುಪ್ಪಾದನೀಯಕಥಾಯ ಪವತ್ತಿತಾಕಾರಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತಸ್ಸ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನ ಲಾಮಕಟ್ಠಾನಂ ಓತಿಣ್ಣಸತ್ತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಪಣೀತಾಧಿಮುತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏವಂ ಪಣೀತಾಧಿಮುತ್ತಿಕಸ್ಸ ಪಮಾದಕಿರಿಯಾ ನ ಯುತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ತಾದಿಸಸ್ಸ ನಾಮ ಪಮಾದವಿಹಾರೋ ನ ಯುತ್ತೋ”**ತಿ ಆಹ। ತದಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಜ್ಝಾಸಯೋ ತೇಲಪ್ಪದೀಪೋ ವಿಯ ವಿಸೇಸತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವಾ ತದನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕರೋನ್ತೋ **“ತಾದಿಸಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಕಥೇಸೀ”**ತಿ। **ಪರಸಮುದ್ದವಾಸೀ ಥೇರಾ** ಅಞ್ಞಥಾ **ವದನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ ನಾಯಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಾರೋ, ಯದಿದಂ ಪೂರಿತಪಾರಮೀನಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ತಥಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ತೇಸಂ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರಸಮನನ್ತರಮ್ಪಿ ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಸ್ಸ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನೇವ ಪಟಿವಿದಿತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಭಾವಪವೇದನಮೇವ ತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಅಕಾಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸತಿಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸತಿಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಉಜ್ಜಲನೇ ಪಾಕಟಕರಸತಿಪಟಿಲಾಭಾಯ।

೧೮೬. ಞಾಣಞ್ಹಿ ಕಿಲೇಸಧಮ್ಮವಿದಾಲನಪದಾಲನೇಹಿ ಸಿಙ್ಗಂ ವಿಯಾತಿ **ಸಿಙ್ಗಂ**। ತಞ್ಹಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತಂ ಉಸ್ಸಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತದಭಾವೇ **ಪತಿತಂ** ನಾಮ। ಕೇಚಿ ಪನ ವೀರಿಯಂ ಸಿಙ್ಗನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವಸೇನ ಪವತ್ತೇ ಬಾಹಿರಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಗತಾಪಿ ಮಹಾಸತ್ತಾ ವಿಸುದ್ಧಾಸಯಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದಿಗುಣಸಮಙ್ಗಿನೋ ಯಥಾರಹಂ ಗನ್ಥಧುರಂ ವಾಸಧುರಞ್ಚ ಪರಿಬ್ರೂಹಯನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದೀಹೀತಿ ಆಹ **“ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ। ವಿಪಸ್ಸನಂ ಬ್ರೂಹೇನ್ತಾ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ - **“ಯಾವ ಅನುಲೋಮಞಾಣಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತೀ”**ತಿ, ಅನುಲೋಮಞಾಣತೋ ಓರಮೇವ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಠಪೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಗ್ಗಫಲತ್ಥಂ ವಾಯಾಮಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ** ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿತಾಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಗಬ್ಭಸ್ಸ ಅಪರಿಪುಣ್ಣತ್ತಾ ಅಪರಿಪಕ್ಕತ್ತಾ ಚ।

೧೮೭. **ಥೇರೇಹೀ**ತಿ ವುದ್ಧತರೇಹಿ। **ನಿವಾಸೇ ಸತೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತತ್ಥೇವ ನಿವಾಸೇ। **ವಪ್ಪಕಾಲತೋ**ತಿ ಸಸ್ಸಾನಂ ವಪ್ಪಕಾಲತೋ। ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ತತೋ ಪರಂ ತಿಖಿಣೇನ ಸೂರಿಯಸನ್ತಾಪೇನ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ - **“ವಪ್ಪಕಾಲೇ ವಿತಾನಂ ವಿಯ ಉಪರಿ ವತ್ಥಕಿಲಞ್ಜಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ”**ತಿ। **ಪುಟಕೇ**ತಿ ಕಲಾಪೇ।

೧೮೮. ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಹೇತುಕತ್ತಾ ಧಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪದೇಸತೋ ಪರಿಞ್ಞಾವತ್ಥುಕಾಪಿ ಅರಿಯಾ ಉಪಟ್ಠಿತೇ ಚಿತ್ತವಿಘಾತಪಚ್ಚಯೇ ಯದೇತಂ ನಾತಿಸಾವಜ್ಜಂ, ತದೇವಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಧಮ್ಮತಾತಿ ಆಹ - **"ಅಲಾಭಂ ಆರಬ್ಭ ಚಿತ್ತಞ್ಞಥತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಸೋತಿ** ಕಿಕೀ ಕಾಸಿರಾಜಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭತ್ತೋತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಭತ್ತೋ। **ದೇವೇತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಭೂಮಿದೇವಾತಿ** ತೇಸಂ ಸಮಞ್ಞಾ, ತದಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗರುಕೋ ಲೋಕೋ। ತದಾ ಹಿ ಕಸ್ಸಪೋಪಿ ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। **ಧೀತು ಅವಣ್ಣಂ ವತ್ವಾತಿ**, "ಮಹಾರಾಜ, ತವ ಧೀತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮಯಂ ಪಹಾಯ ಮುಣ್ಡಪಾಸಣ್ಡಿಕಸಮಯಂ ಗಣ್ಹೀ"ತಿಆದಿನಾ ರಾಜಪುತ್ತಿಯಾ ಅಗುಣಂ ವತ್ವಾ। **ವರಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು** ಞಾತಕಾ। **ರಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ** "ಮಾ ಮೇ ವಚನಂ ಮುಸಾ ಅಹೋಸಿ, ಅಟ್ಠಮೇ ದಿವಸೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ಪಾವನಅಸ್ಸನಯನವಸೇನ ಸಮ್ಮಾ ಪಾವೀಕತತ್ತಾ **ಪರಿಸುದ್ಧತಣ್ಡುಲಾನಿ**। ಪಾಳಿಯಂ **ತಣ್ಡುಲಪಟಿಭಸ್ತಾನೀತಿ** ತಣ್ಡುಲಖಣ್ಡಾನಿ। **ಮುಗ್ಗಪಟಿಭಸ್ತಕಳಾಯಪಟಿಭಸ್ತೇಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ।

೧೮೯. **ಕೋ ನು ಖೋತಿ** ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ - **"ಕುಹಿಂ ನು ಖೋ"**ತಿ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ಯೋಜೇಯನ್ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಭೋಜನಾನಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಪರಿಯೋಗೋ, ತತೋ **ಪರಿಯೋಗಾ**। ತೇನಾಹ **"ಸೂಪಭಾಜನತೋ"**ತಿ। **ಸಞ್ಞಂ ದತ್ವಾತಿ** ವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೋತಿ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಥಾತಿ ಸಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ। **ಅತಿವಿಸ್ಸತ್ಥೋತಿ** ಅತಿವಿಯ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾತಿ** ಖುದ್ದಿಕಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಚಪ್ಪಕಾರಾ।

೧೯೦. **ಕಿನ್ತಿ** ನಿಸ್ಸಕ್ಕೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ಕಸ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ? **ಧಮ್ಮಿಕೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಆಗಮನಸುದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ । **ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪತ್ತೇ ಭತ್ತಸದಿಸೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಉಪಾಸಕೇನ ಸತ್ಥು ಪರಿಚ್ಚತ್ತಭಾವಂ ತತ್ಥ ಸತ್ಥುನೋ ಚ ಅಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಿಕ್ಖಾಪದವೇಲಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ** ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮಿಭಾವತೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಮರಿಯಾದಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜೇ, ಪಕತಿವಜ್ಜೇ ಪನ ಸೇತುಘಾತೋ ಏವ।

೧೯೧. ಛದನಟ್ಠಾನೇ ಯದಾಕಾಸಂ, ತದೇವ ತಸ್ಸ ಗೇಹಸ್ಸ ಛದನನ್ತಿ **ಆಕಾಸಚ್ಛದನಂ**। **ಪಕತಿಯಾ ಉತುಫರಣಮೇವಾತಿ** ಛಾದಿತೇ ಯಾದಿಸಂ ಉತು, ಛದನೇ ಉತ್ತಿಣಭಾವೇಪಿ ತಮ್ಹಿ ಗೇಹೇ ತಾದಿಸಮೇವ ಉತುಫರಣಂ ಅಹೋಸಿ। **ತೇಸಂಯೇವಾತಿ** ತೇಸಂ ಘಟಿಕಾರಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಏವ।

೧೯೨. "ಚತಸ್ಸೋ ಮುಟ್ಠಿಯೋ ಏಕೋ ಕುಡುವೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಕುಡುವಾ ಏಕೋ ಪತ್ಥೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಪತ್ಥಾ ಏಕೋ ಆಳ್ಹಕೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಆಳ್ಹಕಾ ಏಕಂ ದೋಣಂ, ಚತ್ತಾರಿ ದೋಣಾನಿ ಏಕಾ ಮಾನಿಕಾ, ಚತಸ್ಸೋ ಮಾನಿಕಾ ಏಕಾ ಖಾರೀ, ವೀಸತಿ ಖಾರಿಕಾ ಏಕೋ ವಾಹೋತಿ ತದೇವ ಏಕಸಕಟ"ನ್ತಿ **ಸುತ್ತನಿಪಾತಟ್ಠಕಥಾದೀಸು** (ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೭೨) ವುತ್ತಂ, ಇಧ ಪನ **"ದ್ವೇ ಸಕಟಾನಿ ಏಕೋ ವಾಹೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇಲಫಾಣಿತಾದಿನ್ತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಪ್ಪಿಆದಿಂ ಮರಿಚಾದಿಕಟುಕಭಣ್ಡಞ್ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ನಾಹಂ ರಞ್ಞಾ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ,** ಕುತೋ ಪರಿಪ್ಫಸ್ಸೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನಚ್ಚಿತ್ವಾತಿ** ನಚ್ಚಂ ದತ್ವಾ।

ಘಟಿಕಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨. ರಟ್ಠಪಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೩. ಥೂಲಮೇವ ಥುಲ್ಲಂ, ಥುಲ್ಲಾ ವಿಪುಲಾ ಮಹನ್ತಾ ಕೋಟ್ಠಾ ಜಾತಾ ಇಮಸ್ಸಾತಿ **ಥುಲ್ಲಕೋಟ್ಠಿಕನ್ತಿ** ಓದನಪೂಪಪಹೂತವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮೋ ನಿಗಮೋ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ **ಥುಲ್ಲಕೋಟ್ಠನ್ತಿ** ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ತೇನ ಪಾಳಿಯಂ ಇಕ-ಸದ್ದೇನ ಪದವಡ್ಢನಂ ಕತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೯೪. **ರಟ್ಠಪಾಲೋ**ತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಪವೇಣಿವಸೇನ ಆಗತಕುಲವಂಸಾನುಗತನ್ತಿ ಸಮುದಾಗಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಕಸ್ಮಾ ರಟ್ಠಪಾಲೋ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸನ್ಧಾರೇತು**ನ್ತಿ ವಿನಾಸನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಯಾದಿಸಂ, ತಥೇವ ಸಮ್ಮದೇವ ಧಾರೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ। **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಫಲಸದ್ಧಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಸಾಮಣೇರಂ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮತಾಯ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿಯಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ।

ಸಹ ರಞ್ಞಾತಿ **ಸರಾಜಿಕಂ,** ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ರಾಜಪರಿಸಂ। **ಚಾತುವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಚತುವಣ್ಣಸಮುದಾಯಂ। **ಪೋಸೇತು**ನ್ತಿ ವಡ್ಢೇತುಂ ದಾನಾದೀಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತುಂ। **ಯಂ** ಕುಲಂ। **ಪಹೋಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ।

ತೇನ ತೇನ ಮೇ ಉಪಪರಿಕ್ಖತೋತಿ "ಕಾಮಾ ನಾಮೇತೇ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ, ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲೂಪಮಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೪; ಪಾಚಿ॰ ೪೧೭; ಮಹಾನಿ॰ ३, ೬) ಚ ಆದಿನಾ ಯೇನ ಯೇನ ಆಕಾರೇನ ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವಂ ಓಕಾರಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ, ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯತೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಗುಣಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಂ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಿತಂ ಆಜಾನಾಮಿ, ತೇನ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖತೋ ವೀಮಂಸನ್ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ **ಏವಂ ಹೋತಿ** ಏವಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। **ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಅಧಿಸೀಲಾದಿಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಸೇಟ್ಠಚರಿಯಂ। ಅಖಣ್ಡಾದಿಭಾವಾಪಾದನೇನ **ಅಖಣ್ಡಂ** ಲಕ್ಖಣವಚನಞ್ಹೇತಂ। ಕಞ್ಚಿಪಿ ಸಿಕ್ಖೇಕದೇಸಂ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಪರಿಪೂರೇತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ।** ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಮಲಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ವಿಸುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಹರಿತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧಂ।** ತತೋ ಏವ ಸಙ್ಖಂ ವಿಯ ಲಿಖಿತನ್ತಿ **ಸಙ್ಖಲಿಖಿತಂ।** ತೇನಾಹ "**ಲಿಖಿತಸಙ್ಖಸದಿಸ**"ನ್ತಿ। ದಾಠಿಕಾಪಿ ಮಸ್ಸುಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹೇತ್ವಾ "**ಮಸ್ಸು**"ತ್ವೇವ ವುತ್ತಂ, ಉತ್ತರಾಧರಮಸ್ಸುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸಾಯೇನ ರತ್ತಾನಿ **ಕಾಸಾಯಾನಿ। ಅನನುಞ್ಞಾತಂ ಪುತ್ತಂ ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಿ** "ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಞ್ಞಥತ್ತಂ ಮಾ ಹೋತೂ"ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ತಥಾ ವರೋ ದಿನ್ನೋ।

೨೯೫. ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬತೋ **ಪಿಯೋ**ತಿ ಆಹ "**ಪೀತಿಜನಕೋ**"ತಿ। ಮನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಾಯನತೋ **ಮನಾಪೋ**ತಿ ಆಹ "**ಮನವಡ್ಢನಕೋ**"ತಿ। **ಸುಖೇಧಿತೋ** ತರುಣದಾರಕಕಾಲೇ। ತತೋ ಪರಞ್ಚ ಸಪ್ಪಿಖೀರಾದಿಸಾದುರಸಮನುಞ್ಞಭೋಜನಾದಿಆಹಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಸುಖಪರಿಭತೋ।** ಅಥ ವಾ ದಳ್ಹಭತ್ತಿಕಧಾತಿಜನಾದಿಪರಿಜನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚೇವ ಪರಿಚ್ಛದಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಉಳಾರಪಣೀತಸುಖಪಚ್ಚಯೂಪಹಾರೇಹಿ ಚ **ಸುಖೇಧಿತೋ**, ಅಕಿಚ್ಛೇನೇವ ದುಕ್ಖಪ್ಪಚ್ಚಯವಿನೋದನೇನ **ಸುಖಪರಿಭತೋ।** ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಾ **ಸುಖೇಧಿತೋ,** ಬಾಹಿರಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಸುಖಪರಿಭತೋ। ಕಸ್ಸಚೀ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಕಿಞ್ಚೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। ತಥಾ ಹಿ "**ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಕಲಭಾಗಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ನ ಜಾನಾಸೀ**"ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಏವಂ ಸನ್ತೇ**ತಿ ನನು ಮಯಂ ರಟ್ಠಪಾಲ ಮರಣಾದೀಸು ಕೇನಚಿ ಉಪಾಯೇನ ಅಪ್ಪತೀಕಾರೇನ ಮರಣೇನಪಿ ತಯಾ ಅಕಾಮಕಾಪಿ ವಿನಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮ, ಏವಂ ಸತಿ। **ಯೇನಾ**ತಿ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ। **ಕಿಂ ಪನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಕಿ**ನ್ತಿ ಕಾರಣತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "**ಕೇನ ಪನ ಕಾರಣೇನಾ**"ತಿ।

೨೯೬. **ಪರಿಚಾರೇಹೀ**ತಿ ಪರಿತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಯಥಾಸಕಂ ವಿಸಯೇಸು ಚಾರೇಹಿ। ತೇನಾಹ "**ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಉಪನೇಹೀ**"ತಿ। **ಪರಿಚಾರೇಹೀ**ತಿ ವಾ ಸುಖೂಪಕರಣೇಹಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಚಾರೇಹಿ, ಅತ್ತನೋ ಪರಿಚರಣಂ ಕಾರೇಹಿ। ತಥಾಭೂತೋ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಲಳನ್ತೋ ಕೀಳನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಲಳಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನಿಚ್ಚದಾನಂ **ದಾನಂ** ನಾಮ, ಉಪೋಸಥದಿವಸಾದೀಸು ದಾತಬ್ಬಂ ಅತಿರೇಕದಾನಂ **ಪದಾನಂ** ನಾಮ। ಪವೇಣೀರಕ್ಖಣವಸೇನ ವಾ ದೀಯಮಾನಂ **ದಾನಂ** ನಾಮ, ಅತ್ತನಾವ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ದೀಯಮಾನಂ **ಪದಾನಂ** ನಾಮ। ಪಚುರಜನಸಾಧಾರಣಂ ವಾ ನಾತಿಉಳಾರಂ **ದಾನಂ** ನಾಮ, ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ಅತಿಉಳಾರಂ **ಪದಾನಂ** ನಾಮ। **ಉದ್ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾತಿ ಉದ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾ।** ಕುತೋ ಉದ್ಧಂ ತೇ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾ? ಪಬ್ಬಜಿತತೋ ಉದ್ಧಂ ಅತ್ತಾನಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾ, ತೇನಾಹ "**ಯಥಾ**"ತಿಆದಿ।

೧೯೯. **ಬಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಬಲಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ಕಾಯಬಲಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ಕಾಯಬಲಂ ಜನೇತ್ವಾ"**ತಿ। **ಏವಂ ವಿಹರನ್ತೋ**ತಿ ಯಥಾ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ ಏವಂ ಏಕೋ ವೂಪಕಟ್ಠೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ನೇಯ್ಯೋ, ನ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ, ನ ಚ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ, ತಸ್ಮಾ। ಚಿರೇನ ಪಬ್ಬಜಿತೋ **ದ್ವಾದಸಮೇ ವಸ್ಸೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ**। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ ಪಾಳಿಯಂ "ನ ಚಿರಸ್ಸೇವಾ"ತಿ, ತಂ ಸಟ್ಠಿ ವಸ್ಸಾನಿ ತತೋ ಅಧಿಕಮ್ಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪರಿವಾಸಂ ವಸನ್ತೇ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ।

ಸತ್ತದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಸ್ಸಾತಿ ಸತ್ತಗಬ್ಭನ್ತರದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಸೀಸೇನ ಗಬ್ಭನ್ತರಾನಿ ವದತಿ। **ಪಹರಾಪೇತೀ**ತಿ ವಯೋವುಡ್ಢಾನುರೂಪಂ ಕಪ್ಪಾಪನಾದಿನಾ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇತಿ। ಅನ್ತೋಜಾತತಾಯ ಞಾತಿಸದಿಸೀ ದಾಸೀ **ಞಾತಿದಾಸೀ**। ಪೂತಿಭಾವೇನೇವ ಲಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ದೋಸೋ ವಾ ಅಭಿದೋಸೋ, ಸೋವ **ಆಭಿದೋಸಿಕೋ,** ಅಭಿದೋಸಂ ವಾ ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲಂ ಗತೋ ಪತ್ತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋತಿ **ಆಭಿದೋಸಿಕೋ**। ತೇನಾಹ **"ಏಕರತ್ತಾತಿಕ್ಕನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ । **ಅಪರಿಭೋಗಾರಹೋ** ಪೂತಿಭೂತಭಾವೇನ। **ಅರಿಯವೋಹಾರೇನಾ**ತಿ ಅರಿಯಸಮುದಾಚಾರೇನ। ಅರಿಯಾ ಹಿ ಮಾತುಗಾಮಂ ಭಗಿನಿವಾದೇನ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ। **ನಿಸ್ಸಟ್ಠಪರಿಗ್ಗಹ**ನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಾಲಯಂ। **ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ನಿರಪೇಕ್ಖಭಾವತೋ ವುತ್ತಂ, ಇಧ ಪನ ವಿಸೇಸತೋ ಅಪರಿಭೋಗಾರಹತ್ತಾವ ವತ್ಥುನೋ। ನಿಮೀಯತಿ ಸಞ್ಞಾಯತೀತಿ **ನಿಮಿತ್ತಂ,** ತಥಾಸಲ್ಲಕ್ಖಿತೋ ಆಕಾರೋತಿ ಆಹ **"ಆಕಾರಂ ಅಗ್ಗಹೇಸೀ"**ತಿ।

೨೦೦. **ಘರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಗೇಹಸಾಮಿನಿಯಾ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಅನ್ತೋಗೇಹಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ। **ಆಲಪನೇ**ತಿ ದಾಸಿಜನಸ್ಸ ಆಲಪನೇ। **ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಅನ್ತೋಗೇಹತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿಯೋ। **ಘರೇಸು ಸಾಲಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಘರೇಸು ಏಕಮನ್ತೇ ಭೋಜನಸಾಲಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸುಸಂವಿಹಿತದ್ವಾರಬನ್ಧಾ ಸುಸಮ್ಮಟ್ಠವಾಲಿಕಙ್ಗಣಾ।

ಅನೋಕಪ್ಪನಂ ಅಸದ್ದಹನಂ। **ಅಮರಿಸನಂ** ಅಸಹನಂ। **ಅನಾಗತವಚನಂ** ಅನಾಗತಸದ್ದಪ್ಪಯೋಗೋ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ವತ್ತಮಾನಕಾಲಿಕೋವ। ತೇನಾಹ **"ಪಚ್ಚಕ್ಖಮ್ಪೀ"**ತಿ। **ಅರಿಯಿದ್ಧಿಯ**ನ್ತಿ "ಪಟಿಕೂಲೇ ಅಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೪೪) ಏವಂ ವುತ್ತಅರಿಯಿದ್ಧಿಯಂ।

ಪೂತಿಕುಮ್ಮಾಸೋ ಛಡ್ಡನೀಯಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಸ ಗೇಹತೋ ಲದ್ಧೋಪಿ ನ ದಾತಬ್ಬಯುತ್ತಕೋ ದಾಸಿಜನೇನ ದಿನ್ನೋತಿ ಆಹ **"ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮವಸೇನ ನೇವ ದಾನಂ ಅಲತ್ಥಮ್ಹಾ"**ತಿ। "ಇಮೇಹಿ ಮುಣ್ಡಕೇಹೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಿಟ್ಠುರನವಚನೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಅತ್ಥತೋ ಲದ್ಧಮೇವ, ತಸ್ಸ ಪನ ಉಜುಕಥಾಸುಸಮಾಚಾರವಸೇನ ಅಲದ್ಧತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾನ"**ನ್ತಿ। ತೇನಾಹ - **"ಪಟಿಸನ್ಥಾರವಸೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಮ್ಪಿ ನ ಅಲತ್ಥಮ್ಹಾ"**ತಿ। "ನೇವ ದಾನ"ನ್ತಿಆದಿ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಾಯ ಅಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ಚ ವುತ್ತಂ ವಿಯ ಪಚುರಜನೋ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯಾತಿ ತನ್ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಮಸ್ಸ ವಿವರಿತುಂ **"ಕಸ್ಮಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸುತ್ತಿಕಾಪಟಿಚ್ಛನ್ನ**ನ್ತಿ ಸಿಪ್ಪಿಕಾಛದಾಹಿ ಛನ್ನಂ।

ಉಕ್ಕಟ್ಠಏಕಾಸನಿಕತಾಯಾತಿ ಇದಂ ಭೂತಕಥನಮತ್ತಂ ಥೇರಸ್ಸ ತಥಾಭಾವದೀಪನತೋ। ಮುದುಕಸ್ಸಪಿ ಹಿ ಏಕಾಸನಿಕಸ್ಸ ಯಾಯ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಕಿಞ್ಚಿಮತ್ತಂ ಭೋಜನಂ ಭುತ್ತಂ, ವತ್ತಸೀಸೇನಪಿ ತತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಪುನ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನಾಹ ತಿಪಿಟಕಚೂಳಾಭಯತ್ಥೇರೋ "ಆಸನಂ ವಾ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ ಭೋಜನಂ ವಾ"ತಿ। **ಉಕ್ಕಟ್ಠಸಪದಾನಚಾರಿಕೋ**ತಿ ಪುರತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಚ ಆಹಟಭಿಕ್ಖಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಬಹಿದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಪತ್ತವಿಸ್ಸಜ್ಜನಮೇವ ಕರೋತಿ। ಏತೇನೇವ ಥೇರಸ್ಸ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಭಾವೋ ದೀಪಿತೋ। ತೇನಾಹ - **"ಸ್ವಾತನಾಯ ಭಿಕ್ಖಂ ನಾಮ ನಾಧಿವಾಸೇತೀ"**ತಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಅಧಿವಾಸೇಸೀತಿ ಆಹ **"ಮಾತು ಅನುಗ್ಗಹೇನಾ"**ತಿಆದಿ । ಪಣ್ಡಿತಾ ಹಿ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಧುತಙ್ಗಸುದ್ಧಿಕಾ ನ ಭವನ್ತಿ।

೨೦೧. **ಪಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ವಡ್ಢಿವಸೇನ ಪಯೋಜಿತಂ, ತದ್ಧಿತಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಯಥಾ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ "ಪಿತಾಮಹಂ ಧನಂ ಲದ್ಧಾ, ಸುಖಂ ಜೀವತಿ ಸಞ್ಚಯೋ"ತಿ । **ಜೇಟ್ಠಕಿತ್ಥಿಯೋ**ತಿ ಪಧಾನಿತ್ಥಿಯೋ। **ಇತೋ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಅನುಭವಿತಬ್ಬವಿಭವಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ। **ಅಞ್ಞತೋ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ದಿನ್ನತ್ತಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಅನುಭವಿತಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ।

೩೦೨. **ಚಿತ್ತವಿಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಕಪ್ಪನಾಯ ಚೇವ ಅರಹರೂಪೇನ ಅಲಙ್ಕಾರಾದಿನಾ ಚ ಚಿತ್ತಿತಞ್ಚೇವ ವಿಚಿತ್ತಿತಞ್ಚ। **ವಣಕಾಯನ್ತಿ** ವಣಭೂತಂ ಕಾಯಂ। **ಸಮನ್ತತೋ ಉಸ್ಸಿತನ್ತಿ** ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯವಸೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ಉಪರಿ ಚ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ। **ನಿಚ್ಚಾತುರನ್ತಿ** ಅಭಿಣ್ಹಪ್ಪಟಿಪೀಳಿತಂ, ಸದಾ ದುಕ್ಖಿತಂ ವಾ। **ಬಹುಸಙ್ಕಪ್ಪನ್ತಿ** ರಾಗವತ್ಥುಭಾವೇನ ಅಭಿಜನೇಹಿ ಹಾವಭಾವವಿಲಾಸವಸೇನ, ಆಮಿಸವಸೇನ ಚ ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದೀಹಿ ಬಹೂಹಿ ಸಙ್ಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಂ। **ಠಿತೀತಿ** ಅವಟ್ಠಾನಂ ಅವಿಪರಿಣಾಮೋ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ - **"ಭಿಜ್ಜನಧಮ್ಮತಾವ ನಿಯತಾ"**ತಿ, ಪರಿಸ್ಸವಭಾವಾಪತ್ತಿ ಚೇವ ವಿನಾಸಪತ್ತಿ ಚ ಏಕನ್ತಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚಿತ್ತಕತಮ್ಪೀತಿ ಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಚಿತ್ತಕತಮ್ಪಿ। **ರೂಪನ್ತಿ** ಸರೀರಂ।

ಅಲತ್ತಕಕತಾತಿ ಪಿಣ್ಡಿಅಲತ್ತಕೇನ ಸುವಣ್ಣಕತಾ। ತೇನಾಹ **"ಅಲತ್ತಕೇನ ರಞ್ಜಿತಾ"**ತಿ। **ಚುಣ್ಣಕಮಕ್ಖಿತನ್ತಿ** ದೋಸನೀಹರಣೇಹಿ ತಾಪದಹನಾದೀಹಿ ಕತಾಭಿಸಙ್ಖಾರಮುಖಂ ಗೋರೋಚನಾದೀಹಿ ಓಭಾಸನಕಚುಣ್ಣೇಹಿ ಮಕ್ಖಿತಂ, ತೇನಾಹ **"ಸಾಸಪಕಕ್ಕೇನಾ"**ತಿಆದಿ।

ರಸೋದಕೇನಾತಿ ಸರಲನಿಯ್ಯಾಸರಸಮಿಸ್ಸೇನ ಉದಕೇನ। **ಆವತ್ತನಪರಿವತ್ತೇ ಕತ್ವಾತಿ** ಆವತ್ತನಪರಿವತ್ತನವಸೇನ ನತೇ ಕತ್ವಾ। **ಅಟ್ಠಪದಕರಚನಾಯಾತಿ** ಭಿತ್ತಿಕೂಟದ್ಧಚನ್ದಾದಿವಿಭಾಗಾಯ ಅಟ್ಠಪದಕರಚನಾಯ।

ವಿರವಮಾನೇತಿ "ಅಯಂ ಪಲಾಯತಿ, ಗಣ್ಹ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ ವಿರವಮಾನೇ। ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಓರೋಧೇತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

೩೦೩. **ಉಸ್ಸಿತಾಯ ಉಸ್ಸಿತಾಯಾತಿ** ಕುಲವಿಭವಬಾಹುಸಚ್ಚಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಗ್ಗತಾಯ ಉಗ್ಗತಾಯ। **ಅಭಿಲಕ್ಖಿತೋ** ಉಳಾರಭಾವೇನ।

೩೦೪. **ಪರಿಜುಞ್ಞಾನೀತಿ** ಪರಿಹಾನಾನಿ। ಯೇ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತಾ ಸತ್ತಾ ಜಿಣ್ಣಕಪ್ಪಾ ವಯೋಹಾನಿಸತ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ನಿವತ್ತೇನ್ತೋ **"ಜರಾಜಿಣ್ಣೋ"**ತಿ ಆಹ। **ವಯೋವುಡ್ಢೋ,** ನ ಸೀಲಾದಿವುಡ್ಢೋ। ಮಹತ್ತಂ ಲಾತಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಮಹಲ್ಲಕೋ, ಜಾತಿಯಾ ಮಹಲ್ಲಕೋ, ನ ವಿಭವಾದಿನಾತಿ **ಜಾತಿಮಹಲ್ಲಕೋ** । ದ್ವತ್ತಿರಾಜಪರಿವತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಕಾಲಂ ಗತೋ ವೀತಿವತ್ತೋತಿ **ಅದ್ಧಗತೋ**। ತಥಾ ಚ ಪರಮವಯಂ ಮಜ್ಝಿಮವಯಞ್ಚ ಅತೀತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅದ್ಧಾನಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ"**ತಿ। ಜಿಣ್ಣಾದಿಪದೇಹಿ ಪಠಮವಯಮಜ್ಝಿಮವಯಸ್ಸ ಬೋಧಿತತ್ತಾ ಅನುಪ್ಪತ್ತತಾವಿಸಿಟ್ಠೋ ವಯ-ಸದ್ದೋ ಓಸಾನವಯವಿಸಯೋತಿ ಆಹ **"ಪಚ್ಛಿಮವಯಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ"**ತಿ।

"ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ಅಪ್ಪಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸರೀಸಪಸಮ್ಫಸ್ಸೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೧೧) ಏವಮಾದೀಸು ವಿಯ ಅಪ್ಪ-ಸದ್ದೋ ಅಭಾವತ್ಥೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾಹ **"ಅಪ್ಪಾಬಾಧೋತಿ ಅರೋಗೋ, ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕೋತಿ ನಿದ್ದುಕ್ಖೋ"**ತಿ। ಅಪ್ಪತ್ಥೋ ವಾ ಇಧ, ತತ್ಥಾಪಿ ಅಪ್ಪ-ಸದ್ದೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏವಞ್ಹಿ "ಯೋ ಹಿ, ಗಹಪತಿ, ಇಮಂ ಪೂತಿಕಾಯಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ಆರೋಗ್ಯಂ ಪಟಿಜಾನೇಯ್ಯ ಕಿಮಞ್ಞತ್ರ ಬಾಲ್ಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧) ಸುತ್ತಪದಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। ವಿಪಚ್ಚನಂ ವಿಪಾಕೋ, ಸೋ ಏವ ವೇಪಾಕೋ। ಸಮೋ ವೇಪಾಕೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸಮವೇಪಾಕಿನೀ,** ತಾಯ। ತೇನೇವ ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ ಧಾರೇತೀತಿ **ಗಹಣೀ**। ಗಹಣಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಹಿ ಯಥಾಭುತ್ತಆಹಾರೋ ಸಮ್ಮದೇವ ಜೀರನ್ತೋ ಸರೀರೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ **ಭುತ್ತಭುತ್ತೋ ಆಹಾರೋ ಜೀರತಿ** ಗಹಣಿಯಾ ತಿಕ್ಖಭಾವೇನ। **ತಥೇವ ತಿಟ್ಠತೀತಿ** ಭುತ್ತಾಕಾರೇನೇವ ತಿಟ್ಠತಿ ಗಹಣಿಯಾ ಮನ್ದಭಾವತೋ। **ಭತ್ತಚ್ಛನ್ದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇವ** ಭುತ್ತಆಹಾರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಣಾಮಂ ಗತತ್ತಾ। **ತೇನೇವಾತಿ** ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಭಾವೇನೇವ। ಪತ್ತಾನಂ ಭೋಗಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಿಯಮಾನಂ ನ ಸಹಸಾ ಏಕಜ್ಝಂಯೇವ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ, ತಥಾ ಇಣಾತಯೋಪೀತಿ ಆಹ **"ಅನುಪುಬ್ಬೇನಾ"**ತಿ। **ಛಾತಕಭಯಾದಿನಾತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಬ್ಯಾಧಿಭಯಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

೩೦೫. ಉದ್ದೇಸಸೀಸೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ ಗಹಿತೋತಿ ಆಹ **"ಧಮ್ಮನಿದ್ದೇಸಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ "ಉದ್ದೇಸಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇವ ಧಮ್ಮಾ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ನಿದ್ದೇಸಾತಿ **"ಧಮ್ಮನಿದ್ದೇಸಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ"**ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿವಿಭಾವನವಸೇನ ಉದ್ಧಂ ಉದ್ಧಂ ದೇಸೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ ಧಮ್ಮಾ ತಥೇವ ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ದೇಸೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಉದ್ದೇಸನಿದ್ದೇಸಪದಾನಂ ಅನತ್ಥನ್ತರತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಜರಾಮರಣಸನ್ತಿಕೇ। ಅದ್ಧುವೋತಿ ನಿದ್ಧುವೋ ನ ಥಿರೋ, ಅನಿಚ್ಚೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಧುವಟ್ಠಾನವಿರಹಿತೋ"**ತಿ, ಅಜಾತಾಭೂತಾಸಙ್ಖತಧುವಭಾವಕಾರಣವಿವಿತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪನೀಯ್ಯತೀ**ತಿ ವಾ ಜರಾಮರಣೇನ ಲೋಕೋ ಸಮ್ಮಾ ನೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅದ್ಧುವೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ತಾಯಿತು**ನ್ತಿ ಜಾತಿಆದಿಬ್ಯಸನತೋ ರಕ್ಖಿತುಂ **ಸಮತ್ಥೇನ** ಇಸ್ಸರೇನ ಅತ್ತನಾ **ವಿರಹಿತೋ**ತಿ। "ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಇತೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ, ಜರಾಬ್ಯಾಧಿಮರಣಾನಂ ತಂ ಅಧಿಭವಿತುಂ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಅಭಿಸರತೀತಿ ಅಭಿಸ್ಸರಣಂ, ಲೋಕಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ದಾತಾ ಹಿತಸ್ಸ ವಿಧಾತಾ ಕೋಚಿ ಇಸ್ಸರೋ, ತದಭಾವತೋ ಆಹ **"ಅನಭಿಸ್ಸರೋತಿ ಅಸರಣೋ"**ತಿ। **ನಿಸ್ಸಕೋ** ಮಮಾಯಿತಬ್ಬವತ್ಥುಅಭಾವತೋ, ತೇನಾಹ **"ಸಕಭಣ್ಡವಿರಹಿತೋ"**ತಿಆದಿ। ತಣ್ಹಾಯ ವಸೇ ಜಾತೋ ತಣ್ಹಾಯ ವಿಜಿತೋತಿ ಕತ್ವಾ **"ತಣ್ಹಾಯ ದಾಸೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

೩೦೬. ಹತ್ಥಿವಿಸಯತ್ತಾ ಹತ್ಥಿಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ವಾ ಹತ್ಥಿಸಿಪ್ಪಂ "ಹತ್ಥೀ"ತಿ ಗಹಿತನ್ತಿ ಆಹ - **"ಹತ್ಥಿಸ್ಮಿನ್ತಿ ಹತ್ಥಿಸಿಪ್ಪೇ"**ತಿ, ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಾತಿಸಯಂ ಊರುಬಲಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಊರುಬಲೀ**ತಿ ಆಹ - **"ಊರುಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ"**ತಿ, ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಸ್ಸ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಭಿನ್ನಂ** ಪರಸೇನಂ **ಭಿನ್ದತೋ ಭಿನ್ನಂ** ಸಕಸೇನಂ ಸನ್ಧಾರಯತೋ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಯತೋ। **ಬಾಹುಬಲೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ "ಯಸ್ಸ ಹಿ ಫಲಕಞ್ಚ ಆವುಧಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಇಧ ಪನ ಪರಹತ್ಥಗತಂ ರಜ್ಜಂ ಆಹರಿತುಂ ಬಾಹುಬಲನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಯಥಾ ಹಿ "ಊರುಬಲೀ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಬಾಹುಬಲಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ, ಏವಂ "ಬಾಹುಬಲೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಊರುಬಲಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಆಹಿತೋ ಅಹಂಮಾನೋ ಏತ್ಥಾತಿ ಅತ್ತಾ, ಅತ್ತಭಾವೋ। ಅಲಂ ಸಮತ್ಥೋ ಅತ್ತಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅಲಮತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಸಮತ್ಥಅತ್ತಭಾವೋ"**ತಿ।

ಪರಿಯೋಧಾಯಾತಿ ವಾ ಪರಿತೋ ಆರಕ್ಖಂ ಓದಹಿತ್ವಾ। "ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತೇ ಖೋ, ಭೋ ರಟ್ಠಪಾಲ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ರಾಜಕುಲೇ ಹತ್ಥಿಕಾಯಾಪಿ…ಪೇ॰… ವತ್ತಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ **ಇದಮ್ಪಿ ಸೋ ರಾಜಾ ಉಪರಿ ಧಮ್ಮುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಆಹರನ್ತೋ ಆಹ**।

ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಅನು ಪಚ್ಛಾ ಗಾಯನವಸೇನ ಕಥನಂ **ಅನುಗೀತಿ**। ತಾ ಪನ ಗಾಥಾ ಧಮ್ಮುದ್ದೇಸಾನಂ ದೇಸನಾನುಪುಬ್ಬಿಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾಪಿ ಯಥಾರಹಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನವಸೇನ ಅನುಗೀತಾತಿ ಆಹ **"ಚತುನ್ನಂ ಧಮ್ಮುದ್ದೇಸಾನಂ ಅನುಗೀತಿ"**ನ್ತಿ।

೩೦೭. **ಏಕ**ನ್ತಿ ಏಕಜಾತಿಯಂ। ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ವಿಸಯಭೇದೇನ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಥಾ ವುತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಸಾಗರನ್ತೇನಾತಿ ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತೇನ।

ಅಹೋ ವತಾತಿ ಸೋಚನೇ ನಿಪಾತೋ, "ಅಹೋ ವತ ಪಾಪಂ ಕತಂ ಮಯಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಅಮರಾ**ತಿಆದೀಸು **ಆಹೂ**ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ। ಮತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ "ಅಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸೋಕವಸೇನ "ಅಮರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ವೋಸಾನನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಂ, ಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾವಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾ ಏವ। **ಧನತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಧನತೋ। **ಉತ್ತಮತರಾ** ಸೇಟ್ಠಾ, ತೇನೇವಾಹ "ಪಞ್ಞಾಜೀವಿಂ ಜೀವಿತಮಾಹು ಸೇಟ್ಠ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೧೮೪)।

ತೇಸು ಪಾಪಂ ಕರೋನ್ತೇಸು ಸತ್ತೇಸು, ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಚೇತಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। **ಪರಮ್ಪರಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವಪರಮ್ಪರಾಯ। **ಸಂಸಾರಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಭವಾದೀಸು ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಆಪಜ್ಜನಹೇತುಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಪರಲೋಕಂ ಉಪೇತಿ, ಪರಲೋಕಂ ಉಪೇನ್ತೋವ

ಬಹುವಿಧದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾತಂ ಗಬ್ಭಞ್ಚ ಉಪೇತಿ। **ತಾದಿಸಸ್ಸಾತಿ** ತಥಾರೂಪಸ್ಸ ಗಬ್ಭವಾಸದುಕ್ಖಾದೀನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಸ್ಸ **ಅಪ್ಪಪಞ್ಞಸ್ಸ ಅಞ್ಞೋ ಅಪ್ಪಪಞ್ಞೋ ಚ ಅಭಿಸದ್ದಹನ್ತೋ** ಹಿತಸುಖಾವಹನ್ತಿ ಪತ್ತಿಯಾಯನ್ತೋ।

“ಪಾಪಧಮ್ಮೋ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಪರಲೋಕೋ ನಾಮ ದುಗ್ಗತಿ ಏವಾತಿ ಆಹ **“ಪರಮ್ಹಿ ಅಪಾಯಲೋಕೇ”**ತಿ।

ವಿವಿಧರೂಪೇನಾತಿ ರೂಪಸದ್ದಾದಿವಸೇನ ತತ್ಥಪಿ ಪಣೀತತರಾದಿವಸೇನ ಬಹುವಿಧರೂಪೇನ।

ಸಾಮಞ್ಞಮೇವಾತಿ ಸಮಣಭಾವೋ ಏವ ಸೇಯ್ಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಆದಿತೋ ದ್ವೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಚತುತ್ಥೋ ಧಮ್ಮುದ್ದೇಸೋ ಅನುಗೀತೋ। ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ ತತಿಯೋ। ಪಞ್ಚಮಗಾಥಾಯ ದುತಿಯೋ। ಛಟ್ಠಗಾಥಾಯ ದುತಿಯತತಿಯಾ। ಸತ್ತಮಗಾಥಾಯ ಪಠಮೋ ಧಮ್ಮುದ್ದೇಸೋ ಅನುಗೀತೋ, ಅಟ್ಠಮಾದೀಹಿ ಪವತ್ತಿನಿವತ್ತೀಸು ಕಾಮೇಸು ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಚ ಯಥಾರಹಂ ಆದೀನವಾನಿಸಂಸಂ ವಿಭಾವೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಕಾರಣಂ ಪರಮತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮುದ್ದೇಸಂ ನಿಗಮೇತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ “ತಾ ಪನ ಗಾಥಾ ಧಮ್ಮುದ್ದೇಸಾನಂ ದೇಸನಾನುಪುಬ್ಬಿಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾಪಿ ಯಥಾರಹಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನವಸೇನ ಅನುಗೀತಾ”ತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ರಟ್ಠಪಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩. ಮಘದೇವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦೮. **ಪುಬ್ಬೇ ಮಘದೇವೋ ನಾಮ ರಾಜಾತಿ** ಅತೀತಕಾಲೇ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜೂನಂ ಆದಿಪುರಿಸೋ ಮಘದೇವೋತಿ ಏವಂನಾಮೋ ರಾಜಾ।

ಧಮ್ಮೋತಿ ರಾಜಧಮ್ಮೋತಿ ಲೋಕಿಕಾ ವದನ್ತಿ। ಮಹಾಬೋಧಿನಿಧಾನಪಾರಮಿತಾಸಞ್ಞಾತೋ ಪನ ಧಮ್ಮೋ ಅತ್ಥೀತಿ **ಧಮ್ಮಿಕೋ। ಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಞಾಯೇನ। ತದಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾದಿಭಾವನಾಧಮ್ಮಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ ತಸ್ಸಪಿ ವಾ ಅನಭಿಜ್ಝಾದೀಹಿ ಸಮಾನಯೋಗಕ್ಖಮತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **“ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಠಿತೋ”**ತಿ। **ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತಂ। ತಥಾ ಹಿ ಚ ಸೋ ಪಕ್ಖಪಾತಾಭಾವತೋ “ಸಮೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **“ಸಮಂ ಚರತೀ”**ತಿ। **ಪಕತಿನಿಯಾಮೇನೇವಾತಿ** ಪವೇಣಿಯಾ ಆಗತನಿಯಾಮೇನೇವ। ಯಸ್ಮಾ ನಿಗಮಜನಪದೇಸು ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಗಹಪತೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ **“ಗಹಪತಿಕಾನ”**ನ್ತ್ವೇವ ವುತ್ತಂ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಅಞ್ಞಮೇವ ನಾಗರಚಾರಿತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಂ ನೇಗಮಜನಪದಚಾರಿತ್ತನ್ತಿ ತೇ ವಿಸುಂ ಗಹಿತಾ “ನೇಗಮೇಸು ಚೇವ ಜನಪದೇಸು ಚಾ”ತಿ। ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನನಿಗ್ಗಮನವಸೇನ ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಪಟಿಹರಣಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೋ, ಸೋ ಏವ **ಪಾಟಿಹಾರಿಕೋ, ಪಕ್ಖೋ। ಇಮೇ ದಿವಸಾತಿ** ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ದಿವಸಾ।

೩೦೯. **ದೇವೋತಿ ಮಚ್ಚು** ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ। ಯಥಾ ಹಿ ದೇವೋ ಪಕತಿಸತ್ತೇ ಅಭಿಭವತಿ, ಏವಂ ಮಚ್ಚು ಸತ್ತೇ ಅಭಿಭವತಿ। “ಅಹಂ ಅಸುಕಂ ಮದ್ದಿತುಂ ಆಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ತ್ವಂ ತಸ್ಸ ಕೇಸೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಹೀ”ತಿ ಮಚ್ಚುದೇವಸ್ಸ ಆಣಾಕರಾ ದೂತಾ ವಿಯಾತಿ **ದೂತಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಾಯಾತಿ** ಇದಂ ಅತ್ತನೋ ದಿಬ್ಬಾನುಭಾವಂ ಆವಿಕತ್ವಾ ಠಿತಾಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। **ದೇವತಾಬ್ಯಾಕರಣಸದಿಸಮೇವ ಹೋತಿ** ನ ಚಿರೇನೇವ ಮರಣಸಮ್ಭವತೋ। **ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾನ**ನ್ತಿ ಖೀಣಾಸವಬ್ರಹ್ಮಾನಂ। ತೇ ಹಿ ಚರಿಮಭವೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಜಿಣ್ಣಾದಿಕೇ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ।

ದುಕ್ಖಿತಞ್ಚ ಬ್ಯಾಧಿತನ್ತಿ ಬ್ಯಾಧಿಭಾವೇನ ಸಞ್ಜಾತದುಕ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನ್ತಿಮಭವಿಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಾಪಿತಭಾವಂ ಉಪಾದಾಯ ತದಞ್ಞೇಸಂ ತೇಹಿ ಅನುಪಟ್ಠಾಪಿತಾನಮ್ಪಿ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ತಥಾ ವೋಹರಿತಬ್ಬತಾ

ಪರಿಯಾಯಸಿದ್ಧಾತಿ ಆಹ “**ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನಾ**”ತಿ।

ದಿಸಮ್ಪತೀತಿ ವಿಭತ್ತಿಅಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ, ದಿಸಾಸೀಸೇನ ದೇಸಾ ವುತ್ತಾತಿ ದೇಸಾನಂ ಅಧಿಪತಿರಾಜಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉತ್ತಮಙ್ಗೇ ಸಿರಸಿ ರುಹನ್ತೀತಿ **ಉತ್ತಮಙ್ಗರುಹಾ,** ಕೇಸಾ। ತೇ ಪನೇತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಪಲಿತತ್ತಾ ಅವಿಸೇಸತೋ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮವಯಸನ್ದಸ್ಸಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ “**ವಯೋಹರಾ**”ತಿ ವುತ್ತಾ।

ಪುರಿಸಯುಗೋ ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂ ವಂಸೇ ಸಞ್ಞಾತಪುರಿಸಟ್ಠಿತಿಯಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ “**ವಂಸಸಮ್ಭವೇ ಪುರಿಸೇ**”ತಿ। **ರಾಜಗೇಹತೋ ಆಹಟಭಿಕ್ಖಾಯ ಯಾಪೇನ್ತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕುಮಾರಕಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಉಪಗತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪರಿಹರಿಯಮಾನೋವಾತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಅಞ್ಞೇನ ಪರಿಹರಿಯಮಾನೋ ವಿಯ ವೇಲಾಯ ವೇಲಾಯ ತೇನ ಮಹತಾ ಪರಿಜನೇನ ಉಪಟ್ಠಿಯಮಾನೋ ಕುಮಾರಕೀಳಂ ಕೀಳೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಪರಿಹರಿಯಮಾನೋ ಏವಾ”ತಿ ಅವಧಾರಣವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ, ತಥಾ ಸತಿ ಚತುರಾಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಥಞ್ಞಪಾಯೀ ತರುಣದಾರಕೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ತದಯುತ್ತಂ। ಕುಮಾರಕಾಲಂ ವತ್ವಾ ತದನನ್ತರಂ ಓಪರಜ್ಜವಚನತೋ ವಿರುದ್ಧಞ್ಚೇತಂ। (**ಪಞ್ಚಮಙ್ಗಲ**ವಚನೇನ ಉನ್ನಙ್ಗಲಮಙ್ಗಲಉಕ್ಕನ್ತನಮಙ್ಗಲಕಮ್ಮಹಾಯಮಙ್ಗಲದುಸ್ಸಮಙ್ಗಲಾನಿ ಸಮುಪಗತಾನಿ ಏವ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ)।

೩೧೧. ಸವಂಸವಸೇನ ಆಗತಾ ಪುತ್ತನತ್ತುಆದಯೋ ಪುತ್ತಾ ಚ ಪಪುತ್ತಾ ಚ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಪುತ್ತಪಪುತ್ತಕಾ** ಪರಮ್ಪರಾ। **ನಿಹತನ್ತಿ** ನಿಹಿತಂ ಠಪಿತಂ, ಪವತ್ತಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಹತ**ನ್ತಿ ವಾ ಸತತಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವೇನ ವಳಞ್ಜಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ “**ಕಲ್ಯಾಣವತ್ತ**”ನ್ತಿ। **ಅತಿರೇಕತರಾ ದ್ವೇ ಗುಣಾ**ತಿ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಮಘದೇವಕಾಲತೋ ಅತಿರೇಕತರಾ ದ್ವೇ ಗುಣಾ ಇತರರಾಜೂಹಿ ಪನ ಅತಿರೇಕತರಾ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಪ್ಪಭೇದಾ ಏವ ಗುಣಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ।

೩೧೨. ತೇತ್ತಿಂಸ ಸಹಪುಞ್ಞಕಾರಿನೋ ಏತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಾತಿ ತಂಸಹಚರಿತಟ್ಠಾನಂ ತೇತ್ತಿಂಸಂ, ತದೇವ ತಾವತಿಂಸಂ, ತಂನಿವಾಸೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ತಾವತಿಂಸಾ**। ನಿವಾಸಭಾವೋ ಚ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತನಪುಬ್ಬಕೋತಿ ಆಹ - “**ದೇವಾನಂ ತಾವತಿಂಸಾನನ್ತಿ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತದೇವಾನ**”ನ್ತಿ। **ರಞ್ಞೋ**ತಿ ನಿಮಿಮಹಾರಾಜಸ್ಸ। **ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ**ತಿ “ಸೀಲಂ ಅರಕ್ಖನ್ತೋ ಮಮ ಸನ್ತಿಕಂ ಮಾ ಆಗಚ್ಛತೂ”ತಿ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನವಸೇನಪಿ, “ಏಕನ್ತತೋ ಮಮ ವಿಜಿತೇ ವಸನ್ತೇನ ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಿತಓವಾದವಸೇನಪಿ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ।

ಅಥ ನನ್ತಿ ಮಹಾಜುತಿಕಂ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರಂ ಮಹಾನುಭಾವಂ ನಿಮಿರಾಜಾನಂ। “ಸಕ್ಕೋಹಮಸ್ಮಿ ದೇವಿನ್ದೋ, ತವ ಸನ್ತಿಕಮಾಗತೋ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಕ್ಕಭಾವಂ ಪವೇದೇತ್ವಾ “**ಕಙ್ಖಂ ತೇ ಪಟಿವಿನೋದೇಸ್ಸಾಮೀ**”ತಿ ಆಹ। ತೇನಾಹ “**ಸಬ್ಬಭೂತಾನಮಿಸ್ಸರಾ**”ತಿಆದಿ।

ಸೀಲಂ ಉಪಾದಾಯ ಓಮಕತಾಯ “**ಕಿ**”ನ್ತಿ ಹೀಳೇನ್ತೋ ವದತಿ। **ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತಾಯಾತಿ** ಲಾಭಯಸಾದೀನಞ್ಚೇವ ಪಿಯಮನಾಪತಾದೀನಞ್ಚ ಆಸವಕ್ಖಯಪರಿಯೋಸಾನಾನಂ ನಿಮಿತ್ತಭಾವೇನ ಉತ್ತಮಗುಣತಾಯ। ತದಾ ಸಕ್ಕೋ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋ, ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಪುರಿಮಜಾತಿಯಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಸಿದ್ಧಂವ ದಾನತೋ ಸೀಲಂ ಮಹನ್ತಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ “**ಅಹಞ್ಹೀ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಅತ್ತನಾ ವಸಿಯಮಾನಂ ಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕಂ ಸನ್ಧಾಯ “**ಪೇತ್ತಿವಿಸಯತೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಿವಟ್ಟಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ಪೂರಿತಪಾರಮಿಸ್ಸ ದೇವಲೋಕೋ ಪೇತಲೋಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನೇವಾಹ “ಅಚ್ಛರಾಗಣಸಙ್ಘುಟ್ಠಂ, ಪಿಸಾಚಗಣಸೇವಿತ”ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೪೬)।

ಖತ್ತಿಯೇತಿ ಖತ್ತಿಯಜಾತಿಯಂ। **ವಿಸುಜ್ಝತೀತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ ಕಾಮಸಂಕಿಲೇಸವಿಸುಜ್ಝನತೋ। **ಕಾಯಾತಿ** ಚ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಮಾಹ।

ಇಮಸ್ಸ ಮಮ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಹುದೇವ ಭಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಹ **"ಅವಿಕಮ್ಪಮಾನೋ"**ತಿ। ಭಾಯನ್ತೋ ಹಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತೇನ ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಛಮ್ಭಿತತ್ತೇನ ವಿಕಮ್ಪತಿ ನಾಮ। ತೇನಾಹ **"ಅಭಾಯಮಾನೋ"**ತಿ। **ಸುಖಂ ಕಥೇತುಂ ಹೋತೀತಿ** ಪುಞ್ಞಫಲಂ ಕಥೇತುಂ ಸುಖಂ ಹೋತಿ।

೩೧೩. **ಮನಂ ಆಗಮ್ಮ ಯುತ್ತಾಯೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಮಾತಲಿಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸೇವ ಚಿತ್ತಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಯುತ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, ರಥೇ ಯುತ್ತಆಜಾನೀಯಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ ದೇವಪುತ್ತಾ। ಏವಂ ತಾದಿಸೇ ಕಾಲೇ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಯಥಾ ಏರಾವಣೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹತ್ಥಿಕಿಚ್ಚಂ। **ನದ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ರಥಪಞ್ಜರಪರಿಯನ್ತೇನ ಅಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧಟ್ಠಾನಂ ನದ್ಧಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। ಅಕ್ಖೋ ಬಜ್ಝತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಕ್ಖಬದ್ಧೋ,** ಅಕ್ಖೇನ ರಥಸ್ಸ ಬದ್ಧಟ್ಠಾನಂ। ಯಥಾ ದೇವಲೋಕತೋ ಯಾವ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಗಮನವೀಥಿ, ತಾವ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಮೇವ ರಥಂ ಪೇಸೇಸಿ, ಏವಂ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಗಮನವೀಥಿತೋ ಯಾವ ರಞ್ಞೋ ಪಾಸಾದೋ, ತಾವ ತಥೇವ ಪೇಸೇಸಿ। **ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾತಿ** ಪತೋದಲಟ್ಠಿಯಾ ಆಕಾಸಂ ವಿಲಿಖನ್ತೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ನಿರಯಗಾಮೀ ದೇವಲೋಕಗಾಮೀ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ। **ಕತಮೇನಾತಿ**ಆದಿ ದೇಸನಾಮತ್ತಂ, ಯಥಾ ತೇನ ರಥೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ನಿರಯೋ ದೇವಲೋಕೋ ಚ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಕರಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

ವುತ್ತಕಾರಣಮೇವ ಸನ್ಧಾಯಾಹ ಮಹಾಸತ್ತೋ **"ಉಭಯೇನೇವ ಮಂ ಮಾತಲಿ ನೇಹೀ"**ತಿ। **ದುಗ್ಗನ್ತಿ** ದುಗ್ಗಮಂ। **ವೇತ್ತರಣಿನ್ತಿ** ಏವಂನಾಮಕಂ ನಿರಯಂ। **ಕುಥಿತನ್ತಿ** ಪಕ್ಕುಥಿತಂ ನಿಪಕ್ಕತೇಲಸದಿಸಜಾಲಂ। **ಖಾರಸಂಯುತ್ತನ್ತಿ** ಖಾರೋದಕಸದಿಸಂ।

ರಥಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾತಿ ನಿರಯಾಭಿಮುಖತೋ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ। **ಬೀರಣೀದೇವಧೀತಾಯಾತಿ** "ಬೀರಣೀ"ತಿ ಏವಂನಾಮಿಕಾಯ ಅಚ್ಛರಾಯ। **ಸೋಣದಿನ್ನದೇವಪುತ್ತಸ್ಸಾತಿ** "ಸೋಣದಿನ್ನೋ"ತಿ ಏವಂನಾಮಕಸ್ಸ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ। **ಗಣದೇವಪುತ್ತಾನನ್ತಿ** ಗಣವಸೇನ ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಗಣವಸೇನೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತದೇವಪುತ್ತಾನಂ।

ಪತ್ತಕಾಲೇತಿ ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ವೇಲಾಯ। **ಅತಿಥಿನ್ತಿ** ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಂ। ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಏಕಂ ಖೀಣಾಸವತ್ಥೇರನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಮಾತಾವ ಪುತ್ತಂ ಸಕಿಮಾಭಿನನ್ದೀತಿ** ಯಥಾ ಪವಾಸತೋ ಆಗತಂ ಪುತ್ತಂ ಮಾತಾ ಸಕಿಂ ಏಕವಾರಂ ಆಗತಕಾಲೇ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ತಥಾ ನಿಚ್ಚಕಾಲೇ ಅಭಿನನ್ದಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪರಿವಿಸಿ। **ಸಂಯಮಾ ಸಂವಿಭಾಗಾತಿ** ಸೀಲಸಂಯಮಾ ಸಂವಿಭಾಗಸೀಲಾ। **ಜಾತಕೇತಿ** ನಿಮಿಜಾತಕೇ।

ಚಿತ್ತಕೂಟನ್ತಿ ದೇವನಗರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಯ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಂ। **ಸಕ್ಕೋ ಚಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋತಿ** ಮಹಾಸತ್ತೇ ಪವತ್ತಂ ದೇವತಾನಂ ಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅತ್ತನೋ ಉಸೂಯಚಿತ್ತಂ ಬಹಿ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಅಬ್ಭನ್ತರೇಯೇವ ಚ ನಂ ಠಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ। **ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪುಞ್ಞೇನ ವಸಾಹೀತಿ** ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಮಹಾಸತ್ತಂ ರೋಸೇತುಕಾಮತಾಯ ಆರಾಧನಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ। ಪುರಾಣಸಕ್ಕೋ ದೀಘಾಯುಕೋ, ತಂ ಉಪಾದಾಯ ಜರಾಜಿಣ್ಣಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ **"ಜರಸಕ್ಕೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

೩೧೫. **ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಗಮನಾ ಸೇಸಂ ಅತ್ತನೋ ವಂಸೇ ಪೋರಾಣರಾಜೂನಂ ರಾಜಚಾರಿತ್ತಂ। **ಪಾಕತಿಕನ್ತಿ** ಪುನ ಸಭಾವತ್ತಮೇವ ಗತೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಪಬ್ಬಜಿತಭಾವವಚನೇನೇವಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಾದೀನಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಗುಣಾನಂ ಅಭಾವೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ।

೩೧೬. **ವೀರಿಯಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ,** ನ ತಾವ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸಂಸಗ್ಗಾದಿಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ಸತಿ ಸೀಲವತಂ ಕಲ್ಯಾಣವತ್ತಂ ಪವತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ । **ದುಸ್ಸೀಲೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ** ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ನಿರಾಸಭಾವೇನ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಏವ ಅಸಮ್ಭವತೋ। **ಸತ್ತ ಸೇಖಾ ಪವತ್ತೇನ್ತಿ** ಕಲ್ಯಾಣವತ್ತಸ್ಸ ಅಪರಿನಿಟ್ಠಿತಕಿಚ್ಚತ್ತಾ। **ಖೀಣಾಸವೇನ ಪವತ್ತಿತಂ ನಾಮ** ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಕಿಚ್ಚತ್ತಾ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಮಘದೇವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪. ಮಧುರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧೭. **ಮಧುರಾಯ**ನ್ತಿ ಉತ್ತರಮಧುರಾಯಂ। **ಗುನ್ದಾವನೇ**ತಿ ಕಾಳಸಿಪ್ಪಲಿವನೇ। ಅತಿಮುತ್ತಕವನೇತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಚತೂಸು ವಣ್ಣೇಸು **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ**। **ಪಣ್ಡರೋ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧೋ। **ಕಾಳಕೋ**ತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ। **ಜಾತಿಗೋತ್ತಾದಿಪಞ್ಞಾಪನಟ್ಠಾನೇಸೂ**ತಿ ಜಾತಿಗೋತ್ತಾದಿವಸೇನ ಸುದ್ಧಚಿನ್ತಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವ ಸುದ್ಧಜಾತಿಕಾ, ನ ಇತರೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಂಸಾರತೋ ವಾ ಸುದ್ಧಚಿನ್ತಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ ವೇದವಿಹಿತಸ್ಸ ಸುದ್ಧವಿಧಿನೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅವಿಸಯತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಂ ಪನೇತಂ ತೇಸಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ ಖತ್ತಿಯವೇಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ಮನ್ತಜ್ಝೇನಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ, ಮನ್ತಜ್ಝೇನವಿಧಿನಾ ಚ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿಯಾಭಾವತೋ। ಪುತ್ತಾ ನಾಮ ಅನೋರಸಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ನ ತಥಾ ಇಮೇತಿ ಆಹ **"ಓರಸಾ"**ತಿ। ಉರೇ ಸಂವಡ್ಢಿತಪುತ್ತೋಪಿ "ಓರಸ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮೇ ಪನ ಮುಖತೋ ನಿಗ್ಗತೋ ಹುತ್ವಾ ಉರೇ ಸಂವಡ್ಢಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಓರಸಾ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತೋ ಏವ ಬ್ರಹ್ಮತೋ ಜಾತಾತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾ,** ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಭೂತಾಪಿ **"ಬ್ರಹ್ಮಜಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ನ ತಥಾ ಇಮೇ। ಇಮೇ ಪನ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ನಿಮ್ಮಿತಾತಿ **ಬ್ರಹ್ಮನಿಮ್ಮಿತಾ,** ತತೋ ಏವ ಬ್ರಹ್ಮತೋ ಲದ್ಧಬ್ಬವಿಜ್ಜಾದಿದಾಯಜ್ಜದಾಯಾದಾತಿ **ಬ್ರಹ್ಮದಾಯಾದಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಕತ್ಥನಾಪಲಾಪಸದಿಸಂ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಅವಿಮದ್ದಕ್ಖಮಂ ವಾಚಾವತ್ಥುಮತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಕುತ್ತಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗವಣ್ಣನಾಯಂ** ವುತ್ತಮೇವ। ತೇನಾಹ **"ಘೋಸೋಯೇವಾ"**ತಿಆದಿ। **ವೋಹಾರಮತ್ತಮೇವೇತ**ನ್ತಿ ಏತಂ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ"ತಿಆದಿ ವಚನಮತ್ತಮೇವ, ನ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ತೇಹಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಪ್ಪಕಾರೋ ಅತ್ಥಿ।

೩೧೮. **ಸಮಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿದೀಪನವಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ನಿಪ್ಫಜ್ಜೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ **"ಮನೋರಥೋ ಪೂರೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। **ಖತ್ತಿಯೋಪೀ**ತಿ ಪರಖತ್ತಿಯೋಪಿ । **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮಿದ್ಧಧನಾದಿಂ ಪತ್ತಸ್ಸ। ತೇನಾಹ - **"ಇಸ್ಸರಿಯಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ **ನೇಸ**ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನಂ ಏತ್ಥ ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯಿಭಾವಾದಿನಾ ಇತರೇಹಿ ಉಪಚರಿತಬ್ಬತಾಯ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ನಾನಾಕರಣನ್ತಿ ಯೋಜನಾ।

೩೨೨. ಅಹಂ ಚೀವರಾದೀಹಿ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಇಚ್ಛಿತಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ವದೇಯ್ಯಾಥ ಯೇನತ್ಥೋತಿ ಯೋಜನಾ। ಚೋರಾದಿಉಪದ್ದವನಿಸೇಧನೇನ **ರಕ್ಖಾಗುತ್ತಿ,** ದಾನಾದಿನಿಮಿತ್ತಉಪದ್ದವನಿಸೇಧನೇನ **ಆವರಣಗುತ್ತಿ**। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನತ್ಥನಿಸೇಧನೇನ ವಾ **ರಕ್ಖಾಗುತ್ತಿ,** ಆಗಾಮಿಅನತ್ಥನಿಸೇಧನೇನ **ಆವರಣಗುತ್ತಿ**। ಏತ್ಥ ಚ ಖತ್ತಿಯಾದೀಸು ಯೋ ಯೋ ಇಸ್ಸರೋ, ತಸ್ಸ ಇತರೇನ ಅನುವತ್ತೇತಬ್ಬಭಾವೇ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಕರಣೇನ ನೇಸಂ ವಸೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯೇ, ಪಬ್ಬಜಿತೇಹಿ ಲದ್ಧಬ್ಬಸಾಮೀಚಿಕಿರಿಯಾಯ ಚ ಅಣುಮತ್ತೋಪಿ ವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ವಿಸೇಸಾಭಾವೋ ಪಾಳಿಯಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಾರೇ **"ಏವಂ ಸನ್ತೇ"**ತಿಆದಿನಾ ವಿಭಾವಿತೋ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಮಧುರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫. ಬೋಧಿರಾಜಕುಮಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧೪. **ಓಲೋಕನಕಪದುಮ**ನ್ತಿ ಲೀಲಾಅರವಿನ್ದಂ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಕೋಕನದಸಣ್ಠಾನತ್ತಾ **ಕೋಕನದೋತಿ ಸಙ್ಖಂ ಲಭಿ।**

೩೨೫. **ಯಾವ ಪಚ್ಛಿಮ...ಪೇ॰... ಫಲಕಂ ವುತ್ತಂ** ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ ಸನ್ಥತತ್ತಾ। ಉಪರಿಮಫಲಗತಞ್ಹಿ ಸೋಪಾನಮತ್ಥಕಂ। **ಓಲೋಕನತ್ಥಂಯೇವಾ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಭಗವತೋ ಆಗಮನಞ್ಞೇವ ಓಲೋಕನತ್ಥಂ, ಅಥ ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ಥನಾಯ ಸನ್ಥರಾಪಿತಾಯ ಚೇಲಪಟಿಕಾಯ ಅಕ್ಕಮನಸ್ಸಪಿ।

ಸಕುಣಪೋತಕೇತಿ ಕಾದಮ್ಬಟಿಟ್ಟಿಭಪುತ್ತಕೇ। **ಅಞ್ಞೋವ ಭವೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಮಾತುಗಾಮತೋ ಅಞ್ಞೋ ಇದಾನಿ ಭರಿಯಾಭೂತೋ ಮಾತುಗಾಮೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ಪುತ್ತಂ ಲಭೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮವಸೇನ ಪುತ್ತಂ, ನೋ ತಸ್ಸ। **ಉಭೋಹೀ**ತಿ ಇಮೇಹಿ ಏವ ಉಭೋಹಿ। **ಇಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ರಾಜಕುಮಾರಸ್ಸ ಬುದ್ಧಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಮಿಚ್ಛಾಗಹಣಂ, ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಉಜ್ಝಾಯನಂ, ಅನಾಗತೇ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋತಿ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ಪಞ್ಞತ್ತ**ನ್ತಿ ಸನ್ಥತಂ ಚೇಲಪಟಿಕಂ। ಮಙ್ಗಲಂ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ಮಙ್ಗಲಿಕಾ।**

೩೨೬. **ತತಿಯಂ ಕಾರಣ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಾನುಪ್ಪಾದನಮಾಹ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪರಿಭುಞ್ಜನ-ಸುಖಂ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಏವಮಾಹ।**

೩೨೭. ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ ತತೋ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸತೋ ವಿವೇಚೇತುಕಾಮೋ **"ಸೋ ಖೋ ಅಹ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಕರಚರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರಭಿ। **ಮಹಾಸಚ್ಚಕೇ**(ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೬೪ ಆದಯೋ) **ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ** "ಸೋ ಖೋ ಅಹ"ನ್ತಿಆದಿಪಾಠಸ್ಸ ತತ್ಥ ಆಗತನಿಯಾಮೇನೇವ ಆಗತತ್ತಾ। **ಪಾಸರಾಸಿಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೨ ಆದಯೋ) **ವುತ್ತನಯೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೪೩. ಅಙ್ಕುಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಏತೇನ ತಸ್ಸ ಗಹಣೇ ಛೇಕೋ ಹೋತೀತಿ **ಅಙ್ಕುಸಗಹಣಸಿಪ್ಪಂ। ಮೇಘಉತು**ನ್ತಿ ಮೇಘಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಸೀತಉತುಂ। **ಪಬ್ಬತಉತು**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಣ್ಹಉತುಂ। ಉಭಯವಸೇನ ಚ ತಸ್ಸ ತಥಾ ಸೀತುಣ್ಹಉತುತೋ ಏನೋ ಆಗತೋತಿ ತ-ಕಾರಸ್ಸ ದ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ **ಉದೇನೋತಿ ನಾಮಂ ಅಕಾಸಿ।**

ತಾಪಸೋ ಓಗಾಳ್ಹಞಾಣವಸೇನ **ರಞ್ಞೋ ಮತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ। ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಕೋಸಮ್ಬಿನಗರೇ ಪರನ್ತಪರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಭಾವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಸೀಲವನ್ತಕಾಲೇ। **ಹತ್ಥಿಗನ್ಥ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥೀನಂ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತಾಪನಸತ್ಥಂ। ತೇನೇವಸ್ಸ ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತಿ, ಕಿಚ್ಚಞ್ಚ ಇಜ್ಝತಿ।

೩೪೪. **ಪದಹನಭಾವೋ**ತಿ ಭಾವನಾನುಯೋಗೋ। ಪಧಾನೇ ವಾ ನಿಯುತ್ತೋ ಪಧಾನಿಯೋ, ಪಧಾನಿಯಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ, ತಸ್ಸೇವ ಪಧಾನಿಯಭಾವಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ **ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ।** ಸದ್ಧಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸದ್ಧೋ।** ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಗತಾ ಆಗಮನಸದ್ಧಾ ಏವ, ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪನ ಸದ್ಧಾ ಗರುತರಾತಿ ಸಾ ಏವ ಗಹಿತಾ। **ಅಚಲಭಾವೇನ ಓಕಪ್ಪನಂ** "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಙ್ಘೋ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಅಕಮ್ಪಿಯಭಾವೇನ ರತನತ್ತಯಗುಣೇ ಓಗಾಹಿತ್ವಾ ಕಪ್ಪನಂ। **ಪಸಾದುಪ್ಪತ್ತಿ** ರತನತ್ತಯೇ ಪಸೀದನಮೇವ। **ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ **ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ತಂನಿಮಿತ್ತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ, **ಬೋಧೀ**ತಿ ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ, ಮಗ್ಗಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ನಿಚ್ಛಿತಸುಬುದ್ಧತಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸುಧಮ್ಮತಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ವಿನಿಚ್ಛಿತಾ ಏವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ದೇಸನಾಸೀಸಮೇವ ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ತಸ್ಸ ಪಧಾನಂ ವೀರಿಯಂ ಇಜ್ಝತಿ** ರತನತ್ತಯಸದ್ಧಾಯ "ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಜರಾಮರಣತೋ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಧಾನಾನುಯೋಗೇ ಅವಂಮುಖಸಮ್ಭವತೋ।

ಅಪ್ಪಾಬಾಧೋತಿಆದಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। **ಅಗುಣಂ ಪಕಾಸೇತಾ** ಆಯತಿಂ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜಿತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಿಸೋಧನತ್ಥಂ। **ಉದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಗನ್ತುನ್ತಿ** "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಞ್ಚ ವಯಞ್ಚ ಜಾನಿತುಂ। ತೇನಾಹ **"ಏತೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ** ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿನಿಮುತ್ತಾಯ। **ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝಿತು**ನ್ತಿ ತದಙ್ಗವಸೇನ ಪಜಹಿತುಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ। **ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಖೀಯತೀ**ತಿ ಕಿಲೇಸೇಸು ಅಪ್ಪಹೀನೇಸು ತೇನ ತದುಪನಿಸ್ಸಯಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೩೪೫. **ಸೇಸದಿವಸೇ**ತಿ ಸತ್ತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದ್ವೇ ರತ್ತಿನ್ದಿವಾ।

೩೪೬. ಕುಚ್ಛಿಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ ಗಬ್ಭೋ ನಿಸ್ಸಯವೋಹಾರೇನ "ಕುಚ್ಛೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ **ಕುಚ್ಛಿಮತೀ**। ತೇನಾಹ **"ಆಪನ್ನಸತ್ತಾ"**ತಿ। **ಆರಕ್ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಮಾತರಾ ಗಹಿತಸರಣಂ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸರಣಗಮನಂ ಪವೇದಯಿತಸ್ಸ ಕುಸಲಂ ಸರಣಂ ನಾಮ, ಮಾತು ಕತರಕ್ಖೋ ಪುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋತಿ। **ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ**ತಿ ವಚನತ್ಥಂ ಜಾನನಕಾಲೇ। **ಸಾರೇನ್ತೀ**ತಿ ಯಥಾದಿಟ್ಠಂ ಯಥಾಬಲಂ ರತನತ್ತಯಗುಣಪತಿಟ್ಠಾಪನವಸೇನ ಅಸ್ಸ ಸಾರೇನ್ತಿ। **ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ**ತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾ। **ಸರಣಂ ಗಹಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ** ರತನತ್ತಯಸ್ಸ ಸರಣಭಾವಸಲ್ಲಕ್ಖಣಪುಬ್ಬಕತನ್ನಿನ್ನಚಿತ್ತಭಾವತೋವ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಬೋಧಿರಾಜಕುಮಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬. ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೭. **ಅಙ್ಗುಲೀನಂ ಮಾಲಂ ಧಾರೇತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅನ್ವತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಸಮಞ್ಞಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಆಚರಿಯವಚನೇನ ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಸ್ಸ ಧಾರಣೇ। **ಕರೀಸಸಹಸ್ಸಖೇತ್ತೇ ಏಕಸಾಲಿಸೀಸಂ ವಿಯ** ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನಸಕಕಿಚ್ಚೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತಕ್ಕಸೀಲಂ ಪೇಸಯಿಂಸು** "ತಾದಿಸಸ್ಸ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಪ್ಪುಗ್ಗಹಸಮ್ಮಾಪಯೋಗೇನ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕೇ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೇ ಚ ಅತ್ಥೇ ಜಾನನ್ತೋ ಭಾರಿಯಂ ನ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ। **ಬಾಹಿರಕಾ ಅಹೇಸುಂ** ಅಹಿಂಸಕಸ್ಸ ವತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸಭಾವತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತನತಿಭಾವೇನ। **ಸಿನೇಹೇನೇವ ವದನ್ತೇ**ತಿ ಸಿನೇಹೇನ ವಿಯ ವದನ್ತೇ।

ಗಣನಮ್ಪಿ ನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಗಣನವಿಧಿಮ್ಪಿ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ **"ಪಕತಿಯಾ"**ತಿಆದಿನಾ। **ಠಪಿತಟ್ಠಾನೇ**ತಿ ರುಕ್ಖಗಚ್ಛನ್ತರಾದಿಕೇ ಠಪಿತಟ್ಠಾನೇ ಸಕುನ್ತಸಿಙ್ಗಾಲಾನಂ ವಸೇನ **ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ**। **ಭಗ್ಗವೋ**ತಿ ಕೋಸಲರಞ್ಞೋ ಪುರೋಹಿತಂ ಗೋತ್ತೇನ ವದತಿ। **ಚೋರೋ ಅವಿಸ್ಸಾಸನೀಯೋ** ಸಾಹಸಿಕಭಾವತೋ। **ಪುರಾಣಸನ್ಥತಾ ಸಾಖಾ ಅವಿಸ್ಸಾಸನೀಯಾ** ವಿಚ್ಛಿಕಾದೀನಂ ಪವೇಸನಯೋಗ್ಯತ್ತಾ। **ರಾಜಾ ಅವಿಸ್ಸಾಸನೀಯೋ** ಇಸ್ಸರಿಯಮದೇನ ಧನಲೋಭೇನ ಚ ಕದಾಚಿ ಜೀವಿತೇ ಸಙ್ಕಾಭಾವತೋ। **ಇತ್ಥೀ ಅವಿಸ್ಸಾಸನೀಯಾ** ಲೋಲಸೀಲಚಿತ್ತಭಾವತೋ। **ಅನುದ್ಧರಣೀಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ** ಸಂಸಾರಪಙ್ಕತೋ।

೩೪೮. **ಸಙ್ಕರಿತ್ವಾ**ತಿ "ಮಯಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಚೋರಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ವಾ ಪಲಾಪೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಙ್ಕರಂ ಕತ್ವಾ। **ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ। **ಅಭಿಸಙ್ಖಾಸೀ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿ। **ಸಂಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಂಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಓರಭಾಗೇ**ತಿ ಚೋರಸ್ಸ ಓರಭಾಗೇ।

೩೪೯. **ದಣ್ಡೋ**ತಿ ಪಹರಣಹತ್ಥಚ್ಛೇದನಾದಿಕೋ ದಣ್ಡನಸಙ್ಖಾತೋ ದಣ್ಡೋ। **ಪವತ್ತಯಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ಆನೇತಬ್ಬೋ। **ಅಪನೇತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನತೋ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಹಾಯ। **ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯಾ**ತಿ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನೇನ। **ಅವಿಹಿಂಸಾಯಾ**ತಿ ಕರುಣಾಯ। **ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಛಸುಪಿ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೇಸು, **ಠಿತೋ** ಅಟ್ಠಿತಾನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಏವ

ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। ಯಥಾ ಅತೀತೇ ಅಪರಿಮಿತಂ ಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾವಿತಂ, ಏವಂ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಗತೇಪಿ ಸನ್ಧಾವಿಸ್ಸತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಇದಾನೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಇತ್ವೇವಾತಿ ಇತಿ ಏವ, **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಏವಂ ವತ್ವಾ ಯೇವಾ"**ತಿ। **ಅಕಿರೀತಿ** ಆಕಿರಿ, ಪಞ್ಚಪಿ ಆವುಧಾನಿ ವಿಕಿರಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಖಿಪಿ ಛಡ್ಡೇಸೀ"**ತಿ।

೩೪೦. ಏತ್ತೋವಾತಿ ಅತೋ ಏವ ಆಗತಮಗ್ಗೇನೇವ ಸಾವತ್ಥಿಂ **ಗತಾ। ಅಧಿವಾಸೇಸ್ಸತೀತಿ** "ಚೋರಂ ಪಟಿಸೇಧೇತುಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ತುಣ್ಹೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ । **ದಾರುಣಕಮ್ಮೇನ ಉಪ್ಪನ್ನನಾಮ**ನ್ತಿ "ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲೋ"ತಿ ಇಮಂ ನಾಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ।

೩೪೧. ಹತ್ಥೀ ಅರಞ್ಞಹತ್ಥೀ ಹೋನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ತತ್ಥ ಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ, ಏವಂ **ಅಸ್ಸಾಪಿ। ಕೂಟಸಹಸ್ಸಾನಂ ಭಿಜ್ಜನಕಾರಣಂ ಹೋತಿ** ಥೇರಸ್ಸ ಆಗಮನಭಯೇನ ಘಟೇ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪಲಾಯನೇನ। **ಗಬ್ಭಮೂಳ್ಹಾಯಾತಿ** ಬ್ಯಾಕುಲಗಬ್ಭಾಯ। **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಬಲೇನಾತಿ** ವುತ್ತಂ, ಸತ್ಥು ದೇಸನಾನುಭಾವೇನಾತಿ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಹಿ ತಸ್ಸಾಪಿ ಕಾರಣನ್ತಿ। **ಅರಿಯಾ ನಾಮ ಜಾತಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅರಿಯಭಾವತ್ಥಾಯ ಜಾತೀತಿ ಕತ್ವಾ।

ಮಹಾಪರಿತ್ತಂ ನಾಮೇತನ್ತಿ ಮಹಾನುಭಾವಂ ಪರಿತ್ತಂ ನಾಮೇತಂ। ತಥಾ ಹಿ ನಂ ಥೇರೋ ಸಬ್ಬಭಾವೇನ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತೋ ಸಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಅಕಾಸಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಕತಟ್ಠಾನೇ"**ತಿ। **ಗಬ್ಭಮೂಳ್ಹ**ನ್ತಿ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭಂ। ಗಬ್ಭೋ ಹಿ ಪರಿಪಕ್ಕೋ ಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ವಿಜಾಯನಕಾಲೇ ಕಮ್ಮಜವಾತೇಹಿ ಸಞ್ಚಾಲೇತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತಿತೋ ಉದ್ಧಂಪಾದೋ ಅಧೋಸೀಸೋ ಹುತ್ವಾ ಯೋನಿಮುಖಾಭಿಮುಖೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಲಗ್ಗೋ ಸೋತ್ಥಿನಾ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ವಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಪನ ವಿಪರಿವತ್ತನವಸೇನ ಯೋನಿಮಗ್ಗಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ತಿರಿಯಂ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ತಥಾ ಯಸ್ಸಾ ಯೋನಿಮಗ್ಗೋ ಪಿದಹತಿ, ಸಾ ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಜವಾತೇಹಿ ಅಪರಾಪರಂ ಪರಿವತ್ತಮಾನಾ ಬ್ಯಾಕುಲಾ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಗಬ್ಭಮೂಳ್ಹ"**ನ್ತಿ।

ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಾ ನಾಮ ಬುದ್ಧಾಸಯಂ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಾ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಂ ನ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಥೇರಸ್ಸಪಿ ಚಾತಿ**ಆದಿನಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬಕಾರಣಂ ವದತಿ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಹೇತೂ ಪಟಿಚ್ಚ ಭಗವಾ ಥೇರಂ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಂ ಕಾರೇಸಿ। **ಜಾತಿ**ನ್ತಿ ಮೂಲಜಾತಿಂ।

೩೪೨. ಪರಿಯಾದಾಯ ಆಹಚ್ಚ **ಭಿನ್ನೇನ ಸೀಸೇನ। ಸಭಾಗದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಸಕಕಮ್ಮಸಭಾಗಭೂತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಕಮ್ಮಂ। ಸಭಾಗತಾ ಚ ಸಮಾನವತ್ಥುಕತಾ ಸಮಾನಾರಮ್ಮಣತಾಏಕವೀಥಿಪರಿಯಾಪನ್ನತಾದಿವಸೇನ ಸಬ್ಬಥಾ ಸರಿಕ್ಖತಾ, ಸದಿಸಮ್ಪಿ ಚ ನಾಮ ತದೇವಾಹರೀಯತಿ ಯಥಾ "ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕೋ"ತಿ ಚ "ಸಾ ಏವ ತಿತ್ತಿರೀ ತಾನೇವ ಓಸಧಾನೀ"ತಿ ಚ। ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಸಭಾಗತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಮ್ಮಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಕರಿಯಮಾನಮೇವಾತಿ** ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇನ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಮಾನಮೇವ। **ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಪೂರೇತಿ,** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಅಪರಾಪರಿಯಾಯವೇದನೀಯಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಸಙ್ಖಾತೇ ತಯೋ ಭಾಗೇ ಪೂರೇತಿ, ತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಭಾಗಾನಂ ವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ।

ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ ಅತ್ತಭಾವೋ, ತತ್ಥ ವೇದಿತಬ್ಬಫಲಂ ಕಮ್ಮಂ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ।** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭವತೋ ಅನನ್ತರಂ ವೇದಿತಬ್ಬಫಲಂ ಕಮ್ಮಂ **ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಂ।** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾನನ್ತರಭವತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವಪರಿಯಾಯೇ ಅತ್ತಭಾವಪರಿವತ್ತೇ ವೇದಿತಬ್ಬಫಲಂ ಕಮ್ಮಂ **ಅಪರಾಪರಿಯಾಯವೇದನೀಯಂ।** ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಅನಭಿಭೂತತಾಯ, ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇನ ಪಟಿಲದ್ಧವಿಸೇಸತಾಯ ಚ ಬಲವಭಾವಪ್ಪತ್ತಾ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ವಸೇನ

ಸಾತಿಸಯಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತಾ ಪಠಮಜವನಚೇತನಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಫಲದಾಯಿನೀ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಾ ನಾಮ। ಸಾ ಹಿ ವುತ್ತಾಕಾರೇನ ಬಲವತಿ ಜವನಸನ್ತಾನೇ ಗುಣವಿಸೇಸಯುತ್ತೇಸು ಉಪಕಾರಾನುಪಕಾರವಸಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಆಸೇವನಾಲಾಭೇನ ಅಪ್ಪವಿಪಾಕತಾಯ ಚ ಇತರದ್ವಯಂ ವಿಯ ಪವತ್ತಸನ್ತಾನುಪರಮಾಪೇಕ್ಖಂ ಓಕಾಸಲಾಭಾಪೇಕ್ಖಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಇಧೇವ ಪುಪ್ಫಮತ್ತಂ ವಿಯ ಪವತ್ತಿವಿಪಾಕಮತ್ತಂ ಫಲಂ ದೇತಿ।

ತಥಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತನ್ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಫಲದಾನಂ ನಾಮ ಉಪಧಿಪಯೋಗಾದಿಪಚ್ಚಯನ್ತರಸಮವಾಯೇನೇವ ಹೋತೀತಿ ತದಭಾವತೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕಂ ದಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಂ। **ಅಹೋಸಿಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂಯೇವ ಅಹೋಸಿ, ನ ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕೋ ಅಹೋಸಿ, ಅತ್ಥಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ ವಾತಿ ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮಂ। **ಅತ್ಥಸಾಧಿಕಾ**ತಿ ದಾನಾದಿಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಾದಿಕಾ। ಕಾ ಪನ ಸಾತಿ ಆಹ "**ಸತ್ತಮಜವನಚೇತನಾ**"ತಿ। ಸಾ ಹಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಟಿಲದ್ಧವಿಸೇಸಾ ಪುರಿಮಜವನಚೇತನಾಹಿ ಲದ್ಧಾಸೇವನಾ ಚ ಸಮಾನಾ ಅನನ್ತರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕದಾಯಿನೀ ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ತೇನಾಹ "**ಅನನ್ತರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕಂ ದೇತೀ**"ತಿ। **ಸತಿ ಸಂಸಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಸತಿ ಸಂಸಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಹೋಸಿಕಮ್ಮಪಕ್ಖೇ ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಪಚ್ಚನೋಕಾಸಸ್ಸ ಅಭಾವತೋತಿ।

ಸಮುಗ್ಘಾಟಿತಾನಿ ವಿಪಚ್ಚನೋಕಾಸಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಾಪಾದನೇನ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಅತ್ಥಿ** ವಿಪಾಕಾರಹಾಭಾವಸ್ಸ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಿತತ್ತಾ ವಿಪಚ್ಚನೋಕಾಸಸ್ಸ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। ಕತೂಪಚಿತಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಸತಿ ವಿಪಚ್ಚನೋಕಾಸೇ ಯಾವ ನ ಫಲಂ ದೇತಿ, ತಾವ ಅತ್ಥೇವ ನಾಮ ವಿಪಾಕಾರಹಭಾವತೋ। "ಯಸ್ಸ ಖೋ"ತಿ ಇದಂ ಅನಿಯಮಾಕಾರವಚನಂ ಭಗವತಾ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖತಾವಸೇನ ಸಾಧಾರಣತೋ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ಯಾದಿಸಸ್ಸ ಖೋ**"ತಿ।

ಪಮಾದಕಿಲೇಸವಿಮುತ್ತೋತಿ ಪಮಾದಹೇತುಕೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ।

ಪಾಪಸ್ಸ ಪಿಧಾನಂ ನಾಮ ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮತಾಪಾದನನ್ತಿ ಆಹ "**ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ಕರೀಯತೀ**"ತಿ। **ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಾತ್ತಯಸಙ್ಗಹೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ। **ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತೋ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಕರಣವಸೇನ, ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಪರಿಪೂರಣವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ।

ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಕುಜ್ಝನ್ತೀತಿ **ದಿಸಾ,** ಪಟಿಪಕ್ಖಾತಿ ಆಹ "**ಸಪತ್ತಾ**"ತಿ। **ತಪ್ಪಸಂಸಪಕಾರ**ನ್ತಿ ಮೇತ್ತಾನಿಸಂಸಕಿತ್ತನಾಕಾರಂ। **ಕಾಲೇನಾ**ತಿ ಆಮೇಡಿತಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ "**ಖಣೇ ಖಣೇ**"ತಿ। **ಅನುಕರೋನ್ತೂ**ತಿ ಯೇಸಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಸುಣನ್ತಿ, ಯಥಾಸುತಂ ಧಮ್ಮಂ ತೇಸಂ ಅನುಕರೋನ್ತು ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಕರಣಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತು, ಅತ್ತನೋ ವೇರಿಪುಗ್ಗಲಾನಮ್ಪಿ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಞ್ಚ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ।

ತಸನ್ತಿ ಗತಿಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೀತಿ **ತಸಾ** ಭವನ್ತರಾದೀಸು ಸಂಸರಣಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ "**ತಸಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಸತಣ್ಹಾ**"ತಿ।

ನೇತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ಉದಕಂ ನಯನ್ತೀತಿ **ನೇತ್ತಿಕಾ। ಬನ್ಧಿತ್ವಾ**ತಿ ದಳ್ಹಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ತೇಲಕಞ್ಜಿಕೇನಾ**ತಿ ತೇಲಮಿಸ್ಸಿತೇನ ಕಞ್ಜಿಕೇನ।

ಯಾದಿಸೋವ ಅನಿಟ್ಠೇ, ತಾದಿಸೋವ ಇಟ್ಠೇತಿ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇ ನಿಬ್ಬಿಕಾರೇನ **ತಾದೀ**। ಯೇಸಂ ಪನ ಕಾಮಾಮಿಸಾದೀನಂ ವನ್ತತ್ತಾ ರಾಗಾದೀನಂ ಚತ್ತತ್ತಾ ಕಾಮೋಘಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣತ್ತಾ ತಾದಿಭಾವೋ ಭವೇಯ್ಯ, ತೇಸಂ ಭಗವತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ವನ್ತಾ ಚತ್ತಾ ತಿಣ್ಣಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ವನ್ತಾವೀತಿ ತಾದೀ, ಚತ್ತಾವೀತಿ ತಾದೀ, ತಿಣ್ಣಾವೀತಿ ತಾದೀ,** ಯೇಹಿ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಭಗವಾ ತಾದಿಭಾವೇನ ಉಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋ ತಂನಿದ್ದೇಸೋ, ತೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಯಾಥಾವತೋ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬತೋಪಿ **ತಾದೀ**। ಯಥಾ ಯನ್ತರಜ್ಜುಯಾ ಯನ್ತಂ ನೀಯತಿ, ಏವಂ ಯಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಭವೋ ನೀಯತಿ, ಸಾ "ಭವನೇತ್ತಿ

ಭವರಜ್ಜೂ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ "**ತಾಯ ಹೀ**"ತಿಆದಿ, ಕಮ್ಮಾನಿ ಕುಸಲಾದೀನಿ ವಿಪಚ್ಚಯನ್ತಿ ಅಪಚ್ಚಯನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೋ**। ಅಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ನಾಮ ಅರಿಯಮಗ್ಗಚೇತನಾಯಾತಿ ಆಹ "**ಮಗ್ಗಚೇತನಾಯಾ**"ತಿ। ಯಾವ ನ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ತಾವ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಸಇಣಾ ಏವ ಅಸೇರಿವಿಹಾರಭಾವತೋತಿ ಆಹ "**ಅಣಣೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಜಾತೋ**"ತಿ।

ಥೇಯ್ಯಪರಿಭೋಗೋ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೯೧) ನಾಮ ಸಾಮಿಪರಿಭೋಗಾಭಾವತೋ। ಭಗವತಾಪಿ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಸಾಸನೇ ಸೀಲವತೋ ಪಚ್ಚಯಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ನ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ, ದಾಯಕಾನಂ ಸೀಲವತೋಯೇವ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ನ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲಭಾವಸ್ಸ ಪಚ್ಚಾಸೀಸನತೋ। ಇತಿ ಸತ್ಥಾರಾ ಅನನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ದಾಯಕೇಹಿ ಚ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತತ್ತಾ "**ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗೋ ಥೇಯ್ಯಪರಿಭೋಗೋ ನಾಮಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ । ಇಣವಸೇನ ಪರಿಭೋಗೋ **ಇಣಪರಿಭೋಗೋ**। ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಇಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗೋ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸೇಕ್ಖಾ ಭಗವತೋ ಓರಸಪುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಪಿತುಸನ್ತಕಾನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ದಾಯಾದಾ ಹುತ್ವಾ ತೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೀತಿ ತೇಸಂ ಪರಿಭೋಗೋ **ದಾಯಜ್ಜಪರಿಭೋಗೋ ನಾಮ**। ಕಿಂ ಪನ ತೇ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಗಿಹೀಹಿ ದಿನ್ನನ್ತಿ? ಗಿಹೀಹಿ ದಿನ್ನಾಪಿ ತೇ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಅನನುಞ್ಞಾತೇಸು ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಭೋಗಾಭಾವತೋ ಅನುಞ್ಞಾತೇಸುಯೇವ ಪರಿಭೋಗಸಮ್ಭವತೋ। **ಧಮ್ಮದಾಯಾದಸುತ್ತ**ಞ್ಚೇತ್ಥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯ ಆದಯೋ) ಸಾಧಕಂ।

ಅವೀತರಾಗಾನಂ ತಣ್ಹಾಪರವಸತಾಯ ಪಚ್ಚಯಪರಿಭೋಗೇ ಸಾಮಿಭಾವೋ ನತ್ಥಿ, ತದಭಾವೇನ ವೀತರಾಗಾನಂ ತತ್ಥ ಸಾಮಿಭಾವೋ ಯಥಾರುಚಿ ಪರಿಭೋಗಸಮ್ಭವತೋ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಪಟಿಕೂಲಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾಕಾರೇನ, ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಮ್ಪಿ ಪಟಿಕೂಲಾಕಾರೇನ ತದುಭಯಂ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಕಾರೇನ ಚ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ದಾಯಕಾನಞ್ಚ ಮನೋರಥಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ, ತಂಸಂವಣ್ಣನಾಸು ಚ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಕಿಲೇಸಇಣಾನಂ ಅಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಅಣಣೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ,** ನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಪರಿಭೋಗಮತ್ತಂ। ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಬಾಕುಲೋ - "ಸತ್ತಾಹಮೇವ ಖೋ ಅಹಂ, ಆವುಸೋ, ಸರಣೋ ರಟ್ಠಪಿಣ್ಡಂ ಭುಞ್ಜಿ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೧೧)।

ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ಪವತ್ತಿಆಕಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅತ್ಥಿ ರಮಣವೋಹಾರೋತಿ ಆಹ - "**ದುವಿಧೇಸುಪಿ ಕಾಮೇಸು ತಣ್ಹಾರತಿಸನ್ಥವ**"ನ್ತಿ। **ಮನ್ತಿತ**ನ್ತಿ ಕಥಿತಂ। **ಉಪ್ಪನ್ನೇಹಿ** ಸತ್ಥುಪಟಿಞ್ಞೇಹಿ। **ಸಂವಿಭತ್ತಾ**ತಿ ಕುಸಲಾದಿವಸೇನ ಖನ್ಧಾದೀಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ವಿಭತ್ತಾ। ಸುನ್ದರಂ ಆಗಮನನ್ತಿ **ಸ್ವಾಗತಂ**। ತತೋ ಏವ ನ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಆಗತಂ। ಸೋಳಸವಿಧಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಿತತ್ತಾ ಆಹ "**ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಮಯಾ ಕತ**"ನ್ತಿ। ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯಮೇವ ತತಿಯವಿಜ್ಜಾಸಮಞ್ಞಾತಿ ಆಹ - "**ತೀಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ ನವಹಿ ಚ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇಹೀ**"ತಿ।

ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭. ಪಿಯಜಾತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೩. ಪಕತಿನಿಯಾಮೇನಾತಿ ಯಥಾ ಸೋಕುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಇತಿ ಕತ್ತಬ್ಬೇಸು ಅಸಮ್ಮೋಹವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ, ತಾನಿ ಚಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಸೋಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸಙ್ಕೋಚಸಭಾವತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಪಕತಿನಿಯಾಮೇನ ಪನ ನ ಪಟಿಭನ್ತೀ**"ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಸಾಮನ್ತಾ ಕತಿಪಯೇ ನ ಕುಟುಮ್ಬಂ ಸನ್ಧಾರೇತಿ। ತೇನಾಹ '**ನ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಪಟಿಭನ್ತೀ**'ತಿ" ವದನ್ತಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ದುತಿಯಪದೇ। ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತೂನಂ "ನ ಪಟಿಭಾತೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ "ನ ರುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಅತ್ಥಮಾಹ। **ನ ಪಟಿಭಾತೀ**ತಿ ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮತಾಚಿತ್ತಂ ನ ಉಪಟ್ಠಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪತಿಟ್ಠಿತೋಕಾಸ**ನ್ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾವಿಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ವದತಿ। ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬತೋ ಪಿಯೋ ಜಾತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಪಿಯಜಾತಿಕಾ**। ಪಿಯೋ ಪಭುತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ ಪಿಯಪ್ಪಭುತಿಕಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ, ಉ-ಕಾರಸ್ಸ ವ-ಕಾರಂ, ತ-ಕಾರಸ್ಸ ಚ ಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ "**ಪಿಯಪ್ಪಭಾವಿಕಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ "**ಪಿಯತೋ ಪಭವನ್ತೀ**"ತಿ।

೩೫೫. ಪರ-ಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಭಾವನಿಸೇಧನತ್ಥಂ "ಪಿರೇ"ತಿ ಪದನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪರೇ"**ತಿ। **ಪಿರೇತಿ** ವಾ "ಪರತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥಂ ನಿಪಾತಪದನ್ತಿ ಆಹ **"ಚರ ಪಿರೇತಿ ಪರತೋ ಗಚ್ಛಾ"**ತಿ।

೩೫೭. **ದ್ವಿಧಾ ಛೇತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಯದಿ ಇತ್ಥೀ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಪಿಯಾ, ಕಥಂ ದ್ವಿಧಾ ಛಿನ್ದತೀತಿ ಆಹ **"ಯದಿ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

೩೫೭. **ಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಯಥಾ ಭಗವಾ ಏತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಕಥೇಸಿ, ಸೋ ಚ ಮೇ ಕಥೇಸಿ, ತಥಾ ಚಾಹಂ ಕಥೇಯ್ಯಂ। **ಮರಣವಸೇನ ವಿಪರಿಣಾಮೋ** ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಪರಿವತ್ತತ್ತಾ। **ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಗಮನವಸೇನ** ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವಸ್ಸ ಸಮಾಗಮಸ್ಸ ಚ ಅಞ್ಞಥಾಭೂತತ್ತಾ।

ಛಡ್ಡಿತಭಾವೇನಾತಿ ಪರಿವತ್ತಿತಭಾವೇನ। **ಹತ್ಥಗಮನವಸೇನ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ** ಪುಬ್ಬೇ ಸವಸೇ ವತ್ತಿತಾನಂ ಇದಾನಿ ವಸೇ ಅವತ್ತನಭಾವೇನ।

ಆಚಮೇಹೀತಿ ಆಚಮನಂ ಮುಖವಿಕ್ಖಾಲನಂ ಕಾರೇಹಿ। ಯಸ್ಮಾ ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇನ್ತಾ ಹಿ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ವಿಕ್ಖಾಲೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಆಚಮಿತ್ವಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಪಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ"**ತಿ ಆಹ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಪಿಯಜಾತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೮. ಬಾಹಿತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೯. ಸಾವಜ್ಜತಾಯ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಅರಹತೀತಿ **ಓಪಾರಮ್ಭೋ**। ತೇನಾಹ **"ದೋಸಂ ಆರೋಪನಾರಹೋ"**ತಿ। ಬಾಲಾ ಉಪಾರಮ್ಭವತ್ಥುಮಞ್ಞಂ ಅಮೂಲಕಮ್ಪಿ ನಂ ಆರೋಪೇನ್ತಾ ಉಗ್ಘೋಸೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ **"ವಿಞ್ಞೂಹೀ"ತಿ ಇದಂ ಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ** ಪಞ್ಹೇನ ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತೇನ ಅತ್ಥೇನ ಉಪಾರಮ್ಭಾದೀನಂ ಉಪರಿ ಉತ್ತರಂ **ಪರಿಪೂರೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಮ್ಹಾ**। **ತಂ ಕಾರಣನ್ತಿ** ತಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ। ಯದಿ ಹಿ ಮಯಾ "ವಿಞ್ಞೂಹೀ"ತಿ ಪದಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವುತ್ತಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಪಞ್ಹಾ ಮೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಪನ ವುತ್ತಾ। ಇದಾನಿ ಪನ ತಂ ಕಾರಣಂ ಉತ್ತರಂ **ಆಯಸ್ಮತಾ** ಆನನ್ದೇನ "ವಿಞ್ಞೂಹೀ"ತಿ **ಏವಂ ವದನ್ತೇನ ಪರಿಪೂರಿತಂ**।

೩೬೦. ಕೋಸಲ್ಲಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಅಕೋಸಲ್ಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ, ತಂಸಮುಟ್ಠಾನತೋ **ಅಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತೋ**। ಅವಜ್ಜಂ ವುಚ್ಚತಿ ಗರಹಿತಬ್ಬಂ, ಸಹ ಅವಜ್ಜೇಹೀತಿ **ಸಾವಜ್ಜೋ,** ಗಾರಯ್ಹೋ। ರಾಗಾದಿದೋಸೇಹಿ **ಸದೋಸೋ**। ತೇಹಿ ಏವ **ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝೋ,** ತತೋ ಏವ ಸಮ್ಪತಿ ಆಯತಿಞ್ಚ **ಸದುಕ್ಖೋ**। ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಾದಿಕೋ **ನಿಸ್ಸನ್ದವಿಪಾಕೋ**।

ತಥಾ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಪುಚ್ಛಾಸಭಾಗೇನಪಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಪುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪನ ನ ತಾವ ಚಿತ್ತಾರಾಧನಂ। ತೇನಾಹ - **"ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಪನ ನ ಭಾರಿಯ"**ನ್ತಿ, ಗರುಕರಣಂ ನ ಹೋತಿ ವಿಸಾರಜ್ಜಂ ನ ಸಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ - **"ಅಪ್ಪಹೀನಅಕುಸಲೋಪಿ ಹಿ ಪಹಾನಂ ವಣ್ಣೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। ಏವರೂಪೋ ಪನ ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ ನ ಹೋತಿ, ನ ಏವಂ ಭಗವಾತಿ ಆಹ **"ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಏವಂ ಬ್ಯಾಕಾಸೀತಿ** "ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಧಮ್ಮಪಹೀನೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ತಥಾಗತೋ"ತಿ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। **ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ** ಇಮಿನಾ "ಸಬ್ಬೇಸಂಯೇವ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ವಣ್ಣೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಯಥಾ ಪುಚ್ಛಾ, ತಥಾ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಪನ ನ ಭಾರಿಯಂ, ಅಸಮ್ಪಾದಿತಕುಸಲಧಮ್ಮೋಪಿ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ವಣ್ಣೇಯ್ಯ। ಭಗವಾ ಪನ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಮ್ಪಾದಿತಕುಸಲತ್ತಾ ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಬ್ಯಾಕಾಸೀ"**ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಬಾಹಿತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೯. ಧಮ್ಮಚೇತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೪. ಮೇದವಣ್ಣಾ ಉಳುಪವಣ್ಣಾ ಚ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಾಸಾಣಾ ಉಸ್ಸನ್ನಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ **ಮೇದಾಳುಪ**ನ್ತಿ ಗಾಮಸ್ಸ ಸಮಞ್ಞಾ ಜಾತಾ। **ಉಳುಪವಣ್ಣಾ**ತಿ ಚನ್ದಸಮಾನವಣ್ಣತಾಯ ಮೇದಪಾಸಾಣಾ ವುತ್ತಾತಿ ಕೇಚಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ **"ಮೇದವಣ್ಣಾ ಪಾಸಾಣಾ ಕಿರೇತ್ಥ ಉಸ್ಸನ್ನಾ ಅಹೇಸು"**ನ್ತಿ ಇದಂ ವುತ್ತಂ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ। **ಕಥಾಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾಯ ಸೋಕವಿನೋದನಧಮ್ಮಕಥಾಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ।

ರಞ್ಞೋತಿ ಪಸೇನದೀಕೋಸಲರಞ್ಞೋ। **ಮಹಚ್ಚಾ**ತಿ ಮಹತಿಯಾ। ಪದವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ಚೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಪಸಾದಮರಹನ್ತೀತಿ **ಪಾಸಾದಿಕಾನಿ**। ತೇನಾಹ **"ಸಹ ರಞ್ಜನಕಾನೀ"**ತಿ। ಯಾನಿ ಪನ ಪಾಸಾದಿಕಾನಿ, ತಾನಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಯುತ್ತಾನಿ। **ಪಾಸಾದಿಕಾನೀ**ತಿ ವಾ ಸದ್ಧಹನಸಹಿತಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಪಸಾದಜನಕಾನೀ"**ತಿ। "ಅಪ್ಪಾಬಾಧ"ನ್ತಿ ಆದೀಸು ವಿಯ ಅಪ್ಪಸದ್ದೋ ಅಭಾವತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ನಿಸ್ಸದ್ದಾನೀ"**ತಿ। ಅನಿಯಮತ್ಥವಾಚೀ ಯ-ಸದ್ದೋ ಅನಿಯಮಾಕಾರವಾಚಕೋಪಿ ಹೋತೀತಿ "ಯತ್ಥಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ "ಯಾದಿಸೇಸೂ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಥಾ ಹಿ **ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೪೭ ಆದಯೋ) "ಯಸ್ಸ ಖೋ"ತಿ ಪದಸ್ಸ "ಯಾದಿಸಸ್ಸ ಖೋ"ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ।

೩೬೬. ಪಟಿಚ್ಛದನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಂ। **ರಾಜಕಕುಧಭಣ್ಡಾನೀ**ತಿ ರಾಜಭಣ್ಡಭೂತಾನಿ। **ರಹಾಯತೀ**ತಿ ರಹೋ ಕರೋತಿ, ಮಂ ಅಜ್ಝೇಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೬೭. ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಞೇಯ್ಯಂ ಧಾರೇತಿ ಅವಧಾರೇತೀತಿ **ಧಮ್ಮೋ,** ಞಾಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಪಚ್ಚಕ್ಖಞಾಣಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ಅನುನಯೋ**ತಿ ಅನುಗಚ್ಛನಕೋ। ದಿಟ್ಠೇನ ಹಿ ಅದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅನುಮಾನಂ। ತೇನಾಹ **"ಅನುಮಾನಂ ಅನುಬುದ್ಧೀ"**ತಿ। **ಆಪಾಣಕೋಟಿಕ**ನ್ತಿ ಯಾವ ಪಾಣಕೋಟಿ, ತಾವ ಜೀವಿತಪರಿಯೋಸಾನಂ। **ಏತ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮನ್ವಯಸಙ್ಖಾತಂ ಅನುಮಾನಂ। **ಏವ**ನ್ತಿ "ಇಧ ಪನಾಹ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ।

೩೬೯. ಚಕ್ಖುಂ ಅಬನ್ಧನ್ತೇ ವಿಯಾತಿ ಅಪಾಸಾದಿಕತಾಯ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಚಕ್ಖುಂ ಅತ್ತನಿ ಅಬನ್ಧನ್ತೇ ವಿಯ। ಕುಲಸನ್ತಾನಾನುಬನ್ಧೋ ರೋಗೋ **ಕುಲರೋಗೋ**। **ಉಳಾರ**ನ್ತಿ ಸಾನುಭಾವಂ। ಯೋ ಹಿ ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನೋ, ತಂ "ಮಹೇಸಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ**ತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೋಯಂ, ಹೇಟ್ಠಿಮಫಲಾನಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ।

೩೭೩. ಜೀವಿಕಾ **ಜೀವಿತವುತ್ತಿ**।

೩೭೪. ಧಮ್ಮಂ ಚೇತೇತಿ ಸಂವೇದೇತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ಧಮ್ಮಚೇತಿಯಾನಿ,** ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪೂಜಾವಚನಾನಿ। ನನು ಚೇತಾನಿ ಬುದ್ಧಸಙ್ಘಗುಣದೀಪನಾನಿಪಿ ಸನ್ತಿ? ಕಥಂ **"ಧಮ್ಮಚೇತಿಯಾನೀತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತೀಕಾರವಚನಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ತೀಸು ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧರತನಮೂಲಕಾನಿ ಸೇಸರತನಾನಿ ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬತೋ। **ಕೋಸಲರಞ್ಞೋ** ಚೇತ್ಥ ಬುದ್ಧಗಾರವೇನ ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗಾರವಂ ಪವೇದಿತಂ, ತಸ್ಮಾ **"ಭಗವತಿ ಚಿತ್ತೀಕಾರೇ ಕತೇ ಧಮ್ಮೋಪಿ ಕತೋವ ಹೋತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ರತನತ್ತಯಪಸಾದಪುಬ್ಬಿಕಾ ಸಾಸನೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ – **"ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಾನೀತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿಭೂತಾನೀ"**ತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಧಮ್ಮಚೇತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೦. ಕಣ್ಣಕತ್ಥಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೫. ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಕರಣೀಯೇನೇವಾತಿ “ಪಾಸಾದೇ ವಾ ನಾಟಕೇಸು ವಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾದಂ ಅಲಭಮಾನೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಚರಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ”ತಿ ವುತ್ತಕರಣೀಯೇನ। ಅಪ್ಪದುಟ್ಠಪದೋಸೀನಞ್ಹಿ ಏವಂ ಹೋತೀತಿ।

೩೭೬. ಪುಚ್ಛಿತೋತಿ “ಅಞ್ಞಂ ದೂತಂ ನಾಲತ್ಥು”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ। **ಸೋತಿ** ರಾಜಾ। ತಾಸಂ ವನ್ದನಾ ಸಚೇ ಉತ್ತರಕಾಲಂ, **ಅತ್ತನೋ ಆಗಮನಕಾರಣಂ ಕಥೇಸ್ಸತಿ।**

೩೭೮. ಏಕಾವಜ್ಜನೇನಾತಿ ಏಕವೀಥಿಜವನೇನ। ತೇನ ಏಕಚಿತ್ತಂ ತಾವ ತಿಟ್ಠತು, ಏಕಚಿತ್ತವೀಥಿಯಾಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। “ಇದಂ ನಾಮ ಅತೀತಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ಆವಜ್ಜತೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತೀತಂ ಜಾನಾತಿ, ನಿಯಮಿತೇ ಪನ ನಿಯಮಿತಮೇವಾತಿ ಆಹ - **“ಏಕೇನ ಹಿ...ಪೇ॰... ಏಕದೇಸಮೇವ ಜಾನಾತೀ”**ತಿ। **ತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾತಿ** “ಅತೀತಂ ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಚಿತ್ತೇನ। **ಇತರೇಸೂತಿ** ಅನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು। **ಕಾರಣಜಾತಿಕ**ನ್ತಿ ಯುತ್ತಿಸಭಾವಂ, ಯುತ್ತಿಯಾ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಪರಾಯಗುಣ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಕತಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಸೇಸಂ।

೩೭೯. ಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ ಬೋಧಿರಾಜಕುಮಾರಸುತ್ತೇ ವಿಯ ಲೋಕಿಯಾ ಚೇವ ಲೋಕುತ್ತರಾ ಚ। ಯಥಾಲಾಭವಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಂ ಲೋಕುತ್ತರಗ್ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪಚ್ಚೇಕಂ ಏವ ನೇಸಞ್ಚ ಪಧಾನಿಯಙ್ಗತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ ಯಥಾ “ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಾ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ”ತಿ। **ಲೋಕುತ್ತರಾನೇವಾತಿ** ಚೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪರತೋ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಪಧಾನನಾನತ್ತ**ನ್ತಿ ಪದಹನನಾನತ್ತಂ, ಭಾವನಾನುಯೋಗವಿಸೇಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಙ್ಖಾರೇ ಪರಿಮದ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮೇ ಏಕದೇಸತೋ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಭಾವನಾನುಯೋಗೋ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಪರಿಮದ್ದಿತಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಭಾವನಾನುಯೋಗತೋ ಸುಖುಮೋ ವಿಸದೋವ ಹೋತಿ, ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯೇನ ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಆಹಿತವಿಸೇಸತ್ತಾತಿ ಆಹ - **“ಅಞ್ಞಾದಿಸಮೇವ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಪಧಾನಂ, ಅಞ್ಞಾದಿಸಂ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ। ಅಯಞ್ಚ ವಿಸೇಸೋ ನ ಕೇವಲಂ ಅನರಿಯಅರಿಯಪುಗ್ಗಲತೋ ಏವ, ಅಥ ಖೋ ಅರಿಯೇಸುಪಿ ಸೇಕ್ಖಾದಿವಿಸೇಸತೋಪಿ ಲಬ್ಭತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಸೇಸತೋ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಚ ಇಜ್ಝನತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅಞ್ಞಾದಿಸಂ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸಬ್ಬಥಾವ ಪಧಾನಂ ಪದಹನ್ತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ, ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಚ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಉಪರಿಮತೋ ಓಳಾರಿಕಂ, ಉಪರಿಮಞ್ಚ ಇತರತೋ ಸುಖುಮಂ ತೇನ ಪಹಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಜಹನತೋ, ಇತಿ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬವಿಸೇಸೇನ ಚ ಅಧಿಗಮಪಟಿಪದಾಯ ಸಣ್ಹಸುಖುಮತಾ ತಿಕ್ಖವಿಸದತಾ ಚ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ - **“ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಪಧಾನಂ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಪಧಾನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತೀ”**ತಿಆದಿ।

ಅಕೂಟಕರಣನ್ತಿ ಅವಞ್ಚನಕಿರಿಯಂ। **ಅನವಚ್ಛಿನ್ದನ**ನ್ತಿ ಅತಿಯಾನಂ। **ಅವಿಞ್ಛನಂ** ನ ಆಕಡ್ಢನಂ, ನಿಯುತ್ತತಂ ವಿನಿವೇಠೇತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ವಿಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಸಮಧಾರಾಯ ಛಡ್ಡನಂ ವಾ। ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ **ತಂಕಾರಣಂ, ತಂ ಕಾರಣ**ನ್ತಿ ವಾ ತಂ ಕಿರಿಯಂ ತಂ ಅಧಿಕಾರಂ। **ದನ್ತೇಹಿ ಗನ್ತಬ್ಬಭೂಮಿ**ನ್ತಿ ದನ್ತೇಹಿ ಪತ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ, ಪತ್ತಬ್ಬವತ್ಥುಂ ವಾ। **ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ನಾಮ** ಉಪರಿಮಉಪರಿಮಸದ್ಧಾಯ ಅಭಾವತೋ। ಯೇನ ಹಿ ಯಂ ಅಪ್ಪತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ತಂ ನತ್ಥಿ। **ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ...ಪೇ॰... ನತ್ಥಿ** ಪಠಮಮಗ್ಗೇನೇವ ಮಾಯಾಸಾಠೇಯ್ಯಾನಂ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಾ। **ತೇನೇವಾತಿ** ಸಮ್ಮದೇವ ವಿರುದ್ಧಪಕ್ಖಾನಂ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಮಿಸ್ಸಕಕಥಾತಿ ಆಹ **“ಅಸ್ಸಖಳುಙ್ಕಸುತ್ತನ್ತೇ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ। **ಚತ್ತಾರೋವ ಹೋನ್ತಿ** ಪುಥುಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ।

ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನೇ **ಅದನ್ತಹತ್ಥಿಆದಯೋ ವಿಯಾ**ತಿಆದಿನಾ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ, **ಯಥಾ ಪನ ದನ್ತಹತ್ಥಿಆದಯೋ**ತಿಆದಿನಾ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಚ ಸಾಧಾರಣತೋ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ಅಸಾಧಾರಣತೋ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೩೮೦. **ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ** ನಿಬ್ಬಿಸಿಟ್ಠವೀರಿಯಾ। ತೇನಾಹ - **“ನ ಕಿಞ್ಚಿ ನಾನಾಕರಣಂ ವದಾಮಿ, ಯದಿದಂ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಿ**”ನ್ತಿ। ನ ಹಿ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕತೇವಿಜ್ಜಛಳಭಿಞ್ಞಾನಂ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ನಾನಾಕರಣಂ ಅತ್ಥಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ಯಂ ಏಕಸ್ಸಾ**”ತಿಆದಿ। ಕಿಂ ತ್ವಂ ನ ಜಾನಾಸೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಆಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜನವಸೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ನಾಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇದಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋತಿ** ಇದಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ। **ಅಪ್ಪಹೀನಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖಾ** ಅನಧಿಗತಅನಾಗಾಮಿತಾ। ತೇನಾಹ “**ಉಪಪತ್ತಿವಸೇನ ಆಗನ್ತಾರೋ**”ತಿ। **ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನದುಕ್ಖಾತಿ** ಸಮುಗ್ಘಾಟಿತಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖಾ।

೩೮೧. **ತಮ್ಹಾ ಠಾನಾತಿ** ತತೋ ಯಥಾಧಿಗತಇಸ್ಸರಿಯಟ್ಠಾನತೋ। ಪುನ **ತಮ್ಹಾ ಠಾನಾತಿ** ತತೋ ದುಗ್ಗತಾ। **ಸಮ್ಪನ್ನಕಾಮಗುಣನ್ತಿ** ಉಳಾರಕಾಮಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಂ।

ತತ್ಥಾತಿ ಕಾಮದೇವಲೋಕೇ। **ಠಾನಭಾವತೋತಿ** ಅರಹತ್ತಞ್ಚೇ ಅಧಿಗತಂ, ತಾವದೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ। **ಉಪರಿದೇವೇ ಚಾತಿ** ಉಪರೂಪರಿ ಭೂಮಿವಾಸೇ ದೇವೇ ಚ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣದಸ್ಸನೇನಪಿ ದಸ್ಸನಾಯ ನಪ್ಪಹೋನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

೩೮೨. **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ** ದೇವಪುಚ್ಛಾಯ ವುತ್ತೇನೇವ ನಯೇನ। **ಸಾ ಕಿರ ಕಥಾತಿ** “ನತ್ಥಿ ಸೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ, ಯೋ ಸಕಿದೇವ ಸಬ್ಬಂ ನೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಕಥಾ। **ತೇತಿ** ವಿಟಟೂಭಸಞ್ಜಯಾ। **ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಿಗದಾಯೇಯೇವ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಕಣ್ಣಕತ್ಥಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ರಾಜವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೫. ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೋ

೧. ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮೩. “ಮಹಾಸತ್ತೋ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ”ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೩೮) ಉಳಾರತಾ ವಿಸಯೋ, “ಮಹಾಜನಕಾಯೋ ಸನ್ನಿಪತೀ”ತಿಆದೀಸು ಸಮ್ಬಹುಲಭಾವವಿಸಯೋ, ಇಧ ಪನ ತದುಭಯಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅತ್ಥೋತಿ “ಮಹತಾತಿ ಗುಣಮಹತ್ತೇನಪಿ ಮಹತಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಸಲ್ಲೇಖಪವಿವೇಕಅಸಂಸಗ್ಗವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಸಙ್ಘಾತಸಙ್ಘಾತೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ “ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ” (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೪೧; ೩.೯೯೮, ೧೦೦೪) - “ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪಾಣಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯಾತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ”ತಿಆದಿವಚನತೋ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಾನಂ ನಿಯತಸಭಾವತ್ತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಂಹತಾ, ಪಗೇವ ಸಕದಾಗಾಮಿಆದಯೋ। “ತಥಾರೂಪಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞಗತೋ ವಿಹರತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೨೪, ೩೫೬; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೯೨; ೩.೫೪; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೧೧; ಪರಿ॰ ೨೭೪) ತಥಾರೂಪೇಹಿ ಸೀಲೇಹಿ ಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಗತೋ ವಿಹರತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೨೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೯೨; ೩.೫೪; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೧೨; ಪರಿ॰ ೨೭೪) ವಚನತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಂಹತಭಾವೋ ಲಬ್ಭತಿಯೇವ।

ಓಟ್ಠಪಹತಕರಣವಸೇನ ಅತ್ಥವಿಭಾಗವಸೇನ। **ಸನಿಘಣ್ಡುಕೇಟುಭಾನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ನಿಘಣ್ಡೂತಿ** ವಚನೀಯವಾಚಕಭಾವೇನ ಅತ್ಥಂ ಸದ್ದಞ್ಚ ಖಣ್ಡತಿ ವಿಭಜ್ಜ ದಸ್ಸೇತೀತಿ **ನಿಖಣ್ಡು**। ಸೋ ಏವ ಇಧ ಖ-ಕಾರಸ್ಸ ಘ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ “**ನಿಘಣ್ಡೂ**”ತಿ ವುತ್ತೋ। ಕಿಟತಿ ಗಮೇತಿ ಕಿರಿಯಾದಿವಿಭಾಗಂ, ತಂ ವಾ ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನತೋ ಗಮೇನ್ತೋ ಪೂರೇತೀತಿ **ಕೇಟುಭಂ। ವೇವಚನಪ್ಪಕಾಸಕನ್ತಿ** ಪರಿಯಾಯಸದ್ದದೀಪಕಂ, ಏಕೇಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯವಚನವಿಭಾವಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಞ್ಚೇತಂ ಅನೇಕೇಸಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾನಂ ಏಕಸದ್ದವಚನೀಯತಾವಿಭಾವನವಸೇನಪಿ ತಸ್ಸ ಗನ್ಥಸ್ಸ ಪವತ್ತತ್ತಾ। ವಚೀಭೇದಾದಿಲಕ್ಖಣಾ ಕಿರಿಯಾ ಕಪ್ಪೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ಕಿರಿಯಾಕಪ್ಪೋ, ಸೋ ಪನ ವಣ್ಣಪದಸಮ್ಬನ್ಧಪದತ್ಥವಿಭಾಗತೋ ಬಹುವಿಕಪ್ಪೋತಿ ಆಹ “**ಕಿರಿಯಾಕಪ್ಪವಿಕಪ್ಪೋ**”ತಿ। ಇದಞ್ಚ ಮೂಲಕಿರಿಯಾಕಪ್ಪಗನ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಹಿ ಸತಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣೋ ನಲಚರಿಯಾದಿಪಕರಣಂ। ಠಾನಕರಣಾದಿವಿಭಾಗತೋ ನಿಬ್ಬಚನವಿಭಾಗತೋ ಚ ಅಕ್ಖರಾ ಪಭೇದೀಯನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ಅಕ್ಖರಪ್ಪಭೇದಾ,** ಸಿಕ್ಖಾನಿರುತ್ತಿಯೋ। **ಏತೇಸನ್ತಿ** ವೇದಾನಂ। ತೇ ಏವ ವೇದೇ ಪದಸೋ ಕಾಯತೀತಿ **ಪದಕೋ।** ತಂ ತಂ ಸದ್ದಂ ತದತ್ಥಞ್ಚ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ ಬ್ಯಾಚಿಕ್ಖತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಬ್ಯಾಕರಣಂ,** ಸದ್ದಸತ್ಥಂ। ಆಯತಿಂ ಹಿತಂ ತೇನ ಲೋಕೋ ನ ಯತತಿ ನ ಈಹತೀತಿ **ಲೋಕಾಯತಂ।** ತಞ್ಹಿ ಗನ್ಥಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸತ್ತಾ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ। ವಯತೀತಿ ವಯೋ, ನ ವಯೋ ಅವಯೋ, ನ ಅವಯೋ **ಅನವಯೋ,** ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಕತ್ಥಚಿ ಅಪರಿಕಿಲನ್ತೋ ಅವಿತ್ಥಾಯನ್ತೋ ತೇ ಗನ್ಥೇ ಸನ್ಧಾರೇತಿ ಪೂರೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದ್ವೇ ಪಟಿಸೇಧಾ ಪಕತಿಂ ಗಮೇನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಅವಯೋ ನ ಹೋತೀ**”ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅವಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅವಯೋ...ಪೇ॰... ನ ಸಕ್ಕೋತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

೩೮೪. **ಗರೂತಿ** ಭಾರಿಯಂ ಅತ್ತಾನಂ ತತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಗಮನಂ ದುಕ್ಕರಂ ಹೋತಿ। **ಅನತ್ಥೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ** ನಿನ್ದಾಬ್ಯಾರೋಸಉಪಾರಮ್ಭಾದಿ। **ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋತಿ** ಏತ್ಥ ಅಭಿಸದ್ದಯೋಗೇನ **ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಾಖ್ಯಾನತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ।**

ಲಕ್ಖಣಾನೀತಿ ಲಕ್ಖಣದೀಪನಾನಿ ಮನ್ತಪದಾನಿ। **ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತೀತಿ** ನ ಕೇವಲಂ ಲಕ್ಖಣಮನ್ತಾನಿಯೇವ, ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಞಾಣಬಲಾಭಾವೇನ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವದನ್ತಿ “ಏಕಸತಂ ಅದ್ಧರಿಯಂ ದಿಪಞ್ಞಾಸಮತ್ತತೋ ಸಾಮಾ”ತಿಆದಿ। ಪಣಿಧಿಮಹತೋ ಸಮಾದಾನಮಹತೋತಿಆದಿನಾ ಪಚ್ಚೇಕಂ **ಮಹ**-ಸದ್ದೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಪಣಿಧಿಮಹನ್ತತಾದಿ

ಚಸ್ಸ **ಬುದ್ಧವಂಸಚರಿಯಾಪಿಟಕವಣ್ಣನಾದಿವಸೇನೇವ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನಿಟ್ಠಾತಿ** ನಿಪ್ಫತ್ತಿಯೋ। **ಜಾತಿಸಾಮಞ್ಞತೋತಿ** ಲಕ್ಖಣಜಾತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಭಾವೇನ ಸಮಾನಭಾವತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಸುವಿಸುದ್ಧಾನಿ ಸುಪರಿಬ್ಯತ್ತಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಚಕ್ಕವತ್ತೀನಂ। ತೇನಾಹ "**ನ ತೇಹೇವ ಬುದ್ಧೋ ಹೋತೀ**"ತಿ।

ಅಭಿರೂಪತಾ ದೀಘಾಯುಕತಾ, ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದೀನಂ ಪಿಯಮನಾಪತಾತಿ **ಚತೂಹಿ ಅಚ್ಛರಿಯಧಮ್ಮೇಹಿ**। ದಾನಂ ಪಿಯವಚನಂ ಅತ್ಥಚರಿಯಾ ಸಮಾನತ್ತತಾತಿ ಇಮೇಹಿ **ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ**। **ರಞ್ಜನತೋತಿ** ಪೀತಿಜನನತೋ। ಚಕ್ಕಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ವತ್ತೇತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ **ಚಕ್ಕವತ್ತೀ,** ಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕೇಹಿ ಸಯಂ ವತ್ತೇತಿ, ತೇಹಿ ಚ ಪರಂ ಸತ್ತನಿಕಾಯಂ ವತ್ತೇತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ **ಚಕ್ಕವತ್ತೀ,** ಪರಹಿತಾವಹೋ ಇರಿಯಾಪಥಚಕ್ಕಾನಂ ವತ್ತೋ ವತ್ತನಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ, ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ವಾ ಆಣಾಸಙ್ಖಾತಂ ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತೇತೀತಿ **ಚಕ್ಕವತೀ,** ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ವಾ ಆಣಾಸಙ್ಖಾತಂ ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತೇತೀತಿ **ಚಕ್ಕವತ್ತೀ,** ಖತ್ತಿಯಮಣ್ಡಲಾದಿಸಞ್ಞಿತಂ ಚಕ್ಕಂ ಸಮೂಹಂ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತೇತೀತಿ **ಚಕ್ಕವತ್ತೀ**। ಧಮ್ಮಂ ಚರತೀತಿ **ಧಮ್ಮಿಕೋ**। ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತತ್ತಾ ಧಮ್ಮೋ, ರಞ್ಜನತ್ಥೇನ ರಾಜಾತಿ **ಧಮ್ಮರಾಜಾ**। **ಕೋಪಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕಾಮಲೋಭಮಾನಮದಾದಿಕೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ವಿಜಿತಾವೀತಿ** ವಿಜಿತವಾ। ಕೇನಚಿ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನ **ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ**। ದಳ್ಹಭತ್ತಿಭಾವತೋ ವಾ ಜನಪದೋ ಥಾವರಿಯಂ ಪತ್ತೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ**। ಚಿತ್ತೀಕತಭಾವಾದಿನಾಪಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬.೩; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೩; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೫.೧೨೩; ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೨೬; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೦) ಚಕ್ಕಸ್ಸ ರತನಟ್ಠೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ರತಿನಿಮಿತ್ತತಾಯ ವಾ ಚಿತ್ತೀಕತಾದಿಭಾವಸ್ಸ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ ಏಕಸಙ್ಗಹತಾಯ ವಿಸುಂ ಅಗ್ಗಹಣಂ।

ಇಮೇಹಿ ಪನ ರತನೇಹಿ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಯಂ ಯಮತ್ಥಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ, ತಂ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಇಮೇಸು ಪನಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಜಿತಂ ಜಿನಾತಿ** ಮಹೇಸಕ್ಖತಾಸಂವತ್ತನಿಯಕಮ್ಮನಿಸ್ಸನ್ದಭಾವತೋ। **ವಿಜಿತೇ ಯಥಾಸುಖಂ ಅನುವಿಚರತಿ** ಹತ್ಥಿರತನಂ ಅಸ್ಸರತನಞ್ಚ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಆನುಭಾವೇನ ಅನ್ತೋಪಾತರಾಸೇಯೇವ ಸಕಲಂ ಪಥವಿಂ ಅನುಸಂಯಾಯಿತ್ವಾ ರಾಜಧಾನಿಯಂ ಪಚ್ಚಾಗಮನತೋ। **ಪರಿಣಾಯಕರತನೇನ ವಿಜಿತಮನುರಕ್ಖತಿ** ತೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಂವಿಧಾನತೋ। **ಸೇಸೇಹೀತಿ** ಮಣಿರತನಇತ್ಥಿರತನಗಹಪತಿರತನೇಹಿ। ತತ್ಥ ಮಣಿರತನೇನ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ದೇಸೇ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಆಲೋಕದಸ್ಸನಾದಿನಾ ಸುಖಮನುಭವತಿ, ಇತ್ಥಿರತನೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ, ಗಹಪತಿರತನೇನ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಮಣಿಕನಕರಜತಾದಿಧನಪ್ಪಟಿಲಾಭವಸೇನ। **ಉಸ್ಸಾಹಸತ್ತಿಯೋಗೋ** ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅಪ್ಪಟಿಹತಾಣಾಚಕ್ಕಭಾವಸಿದ್ಧಿತೋ। ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರತನಾದೀನಂ ಮಹಾನುಭಾವತ್ತಾ ಕೋಸಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಪಭಾವಸಮ್ಪತ್ತಿಸಿದ್ಧಿತೋ "**ಹತ್ಥಿ...ಪೇ॰... ಯೋಗೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕೋಸೋ ಹಿ ನಾಮ ಸತಿ ಉಸ್ಸಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ (ಉಗ್ಗತೇಜಸ್ಸ ಸುಕುಮಾರಪರಕ್ಕಮಸ್ಸ ಪಸನ್ನಮುಖಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೇ ಪಾಪುಣಾತಿ)। **ಪಚ್ಛಿಮೇನಾತಿ** ಪರಿಣಾಯಕರತನೇನ। ತಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬರಾಜಕಿಚ್ಚೇಸು ಕುಸಲಂ ಅವಿರಜ್ಝನಪಯೋಗಂ। ತೇನಾಹ "**ಮನ್ತಸತ್ತಿಯೋಗೋ**"ತಿ। ತಿವಿಧಸತ್ತಿಯೋಗಫಲಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸೇಸೇಹೀತಿ** ಸೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ರತನೇಹಿ। **ಅದೋಸಕುಸಲಮೂಲಜನಿತಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನಾತಿ** ಅದೋಸಸಙ್ಖಾತೇನ ಕುಸಲಮೂಲೇನ ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ **ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ** ಸೋಮ್ಮತರರತನಜಾತಿಕತ್ತಾ। **ಮಜ್ಝಿಮಾನಿ** ಮಣಿಇತ್ಥಿಗಹಪತಿರತನಾನಿ। **ಅಲೋಭ...ಪೇ॰... ಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ** ಉಳಾರಧನಸ್ಸ ಉಳಾರಧನಪಟಿಲಾಭಕಾರಣಸ್ಸ ಚ ಪರಿಚ್ಚಾಗಸಮ್ಪದಾಹೇತುಕತ್ತಾ। **ಪಚ್ಛಿಮನ್ತಿ** ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ। ತಞ್ಹಿ **ಅಮೋಹ...ಪೇ॰... ಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ** ಮಹಾಪಞ್ಞೇನೇವ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಪರಿಣೇತಬ್ಬತ್ತಾ।

ಸರಣತೋ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನತೋ **ಸೂರಾ**। ತೇನಾಹ "**ಅಭೀರುಕಜಾತಿಕಾ**"ತಿ। ಅಸುರೇ ವಿಜಿನಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ವೀರೋ, ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ, ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ ದೇವಪುತ್ತೋ ಸೇನಙ್ಗಭಾವತೋತಿ ವುತ್ತಂ "**ವೀರಙ್ಗರೂಪಾತಿ ದೇವಪುತ್ತಸದಿಸಕಾಯಾ**"ತಿ। **ಸಭಾವೋತಿ** ಸಭಾವಭೂತೋ ಅತ್ಥೋ। **ವೀರಕಾರಣನ್ತಿ** ವೀರಭಾವಕಾರಣಂ। **ವೀರಿಯಮಯಸರೀರಾ ವಿಯಾತಿ** ಸವಿಗ್ಗಹವೀರಿಯಸದಿಸಾ ಸವಿಗ್ಗಹಞ್ಚೇ ವೀರಿಯಂ ಸಿಯಾ, ತಂಸದಿಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನನು ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಪಟಿಸೇನಾ ನಾಮ

ನತ್ಥಿ, ಯಮಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಪಮದ್ದೇಯ್ಯುಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ "ಪರಸೇನಪಮದ್ದನಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಸಚೇ"**ತಿಆದಿ। ತೇನ ಪರಸೇನಾ ಹೋತು ವಾ ಮಾ ವಾ, ತೇ ಪನ ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಕತೂಪಚಿತೇನ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಧಮ್ಮೇನ। ತೇನ ಹಿ ಸಞ್ಚೋದಿತಾ ಪಥವಿಯಂ ಸಬ್ಬರಾಜಾನೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ "ಸ್ವಾಗತಂ ತೇ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜಂ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾದೇನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಸೋ ಇಮಂ...ಪೇ॰... ಅಜ್ಝಾವಸತೀ"**ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ತಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಿರತರಂ ವಿಪಚ್ಚಿತುಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಸಮುದಾಗತಂ ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಸಞ್ಞಾತಂ ಧಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋತಿಆದಿನಾ ಪಞ್ಚಸೀಲಧಮ್ಮೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಚ "ಅದಣ್ಡೇನ ಅಸತ್ಥೇನಾ"ತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಮಾ ರಾಗಾದಯೋ ಪಾಪಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಛಾದೇತ್ವಾ ಪರಿಯೋನನ್ಧಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಕುಸಲಪವತ್ತಿಂ ನಿವಾರೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ "ಛದನಾ, ಛದಾ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಾ।

ವಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ। ಪೂಜಾರಹತಾ ವುತ್ತಾ "ಅರಹತೀತಿ ಅರಹ"ನ್ತಿ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪೂಜಾರಹತಾಯ। **ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ,** ತಸ್ಮಾ ಅರಹನ್ತಿ। **ಬುದ್ಧತ್ತಹೇತುಭೂತಾ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದತಾ ವುತ್ತಾ** ಸವಾಸನಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಪುಬ್ಬಕತ್ತಾ ಬುದ್ಧಭಾವಸಿದ್ಧಿಯಾ। **ಅರಹಂ ವಟ್ಟಾಭಾವೇನಾ**ತಿ ಫಲೇನ ಹೇತುಅನುಮಾನದಸ್ಸನಂ। **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಛದನಾಭಾವೇನಾ**ತಿ ಹೇತುನಾ ಫಲಾನುಮಾನದಸ್ಸನಂ। **ಹೇತುದ್ವಯಂ ವುತ್ತಂ** "ವಿವಟ್ಟೋ ವಿಚ್ಛದೋ ಚಾ"ತಿ। **ದುತಿಯವೇಸಾರಜ್ಜೇನಾ**ತಿ "ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಜಾನತೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೦) ಆಗತೇನ ವೇಸಾರಜ್ಜೇನ। **ಪುರಿಮಸಿದ್ಧೀ**ತಿ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿ। **ಪಠಮೇನಾ**ತಿ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಜಾನತೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೦) ಆಗತೇನ ವೇಸಾರಜ್ಜೇನ। **ದುತಿಯಸಿದ್ಧೀ**ತಿ ಬುದ್ಧತ್ತಸಿದ್ಧಿ। **ತತಿಯಚತುತ್ಥೇಹೀ**ತಿ "ಯೇ ಖೋ ಪನ ತೇ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೦), "ಯಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ತೇ ಅತ್ಥಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೦) ಚ ಆಗತೇಹಿ ತತಿಯಚತುತ್ಥೇಹಿ ವೇಸಾರಜ್ಜೇಹಿ। **ತತಿಯಸಿದ್ಧೀ**ತಿ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದನತಾ ಸಿದ್ಧಿ। ಯಾಥಾವತೋ ಅನ್ತರಾಯಿಕನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮಾಪದೇಸೇನ ಹಿ ಸತ್ಥು ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದಭಾವೋ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। **ಪುರಿಮಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು**ನ್ತಿ ಪುರಿಮಪದಂ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ **ಸಾಧೇತಿ** ಕಿಲೇಸಾರೀನಂ ಸಂಸಾರಚಕ್ಕಸ್ಸ ಚ ಅರಾನಂ ಹತಭಾವದೀಪನತೋ। **ದುತಿಯಂ** ಪದಂ **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುಂ ಸಾಧೇತಿ** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸೇವ ತಂ ಸಮ್ಭವತೋ। **ತತಿಯಂ** ಪದಂ **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುಂ ಸಾಧೇತಿ** ಸವಾಸನಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನದೀಪನತೋ। "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಹಿ ವತ್ವಾ "ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ"ತಿ ವಚನಂ ಬುದ್ಧಭಾವಾವಹಮೇವ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ವಿಭಾವೇತೀತಿ। **ಸೂರಭಾವ**ನ್ತಿ ಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನೇನ ವಿಸದಞಾಣತಂ।

೩೮೫. **ಗವೇಸೀ**ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೨೮೭) ಞಾಣೇನ ಪರಿಯೇಸನಂ ಅಕಾಸಿ। **ಸಮಾನಯೀ**ತಿ ಞಾಣೇನ ಸಙ್ಕಲೇನ್ತೋ ಸಮಾನಂ ಆನಯಿ ಸಮಾಹರಿ। **ನ ಸಕ್ಕೋ**ತಿ ಸಂಕುಚಿತೇ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ತೇಸಂ ದುಬ್ಬಿಭಾವನತೋ। **ಕಙ್ಖತೀ**ತಿ ಪದಸ್ಸ ಆಕಙ್ಖತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋತಿ ಆಹ - **"ಅಹೋ ವತ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯನ್ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀ"**ತಿ। **ಕಿಚ್ಛತೀ**ತಿ ಕಿಲಮತಿ। "ಕಙ್ಖತೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಆಸೀಸನತ್ಥತಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಸಂಸಯತ್ಥತ್ತಮೇವ ವಿಕಪ್ಪನ್ತರವಸೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಕಙ್ಖಾಯ ವಾ ದುಬ್ಬಲಾ ವಿಮತಿ ವುತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ** ತಿಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಸಂಸಯಧಮ್ಮೇಹಿ। **ಕಾಲುಸ್ಸಿಯಭಾವೋ**ತಿ ಅಪ್ಪಸನ್ನತಾಯ ಹೇತುಭೂತೋ ಆವಿಲಭಾವೋ। ಯಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ಕೋಸೋಹಿತಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾವೇಣಿಕಂ ವತ್ಥಗುಯ್ಹಂ ಸುವಿಸುದ್ಧಕಞ್ಚನಮಣ್ಡಲಸನ್ನಿಕಾಸಂ ಅತ್ತನೋ ಸಣ್ಠಾನಸನ್ನಿವೇಸಸುನ್ದರತಾಯ ಆಜಾನೇಯ್ಯಗನ್ಧಹತ್ಥಿನೋ ವರಙ್ಗಚಾರುಭಾವಂ ವಿಕಸಮಾನತಪನಿಯಾರವಿನ್ದಸಮುಜ್ಜಲಕೇಸರಾವತ್ತವಿಲಾಸಂ ಸಞ್ಝಾಪಭಾನುರಞ್ಜಿತಜಲವನನ್ತರಾಭಿಲಕ್ಖಿತ-ಸಮ್ಪುಣ್ಣಚನ್ದಮಣ್ಡಲಸೋಭಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಸಿರಿಯಾ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ವಿರಾಜತಿ, ಯಂ ಬಾಹಿರಬ್ಭನ್ತರಮಲೇಹಿ ಅನುಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠತಾಯ ಚಿರಕಾಲಂ ಸುಪರಿಚಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾಧಿಕಾರತಾಯ ಸುಸಣ್ಠಿತಸಣ್ಠಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಕೋಪೀನಮ್ಪಿ ಸನ್ತಂ ಅಕೋಪೀನಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಭಗವತೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಪಹೂತಭಾವ**ನ್ತಿ ಪುಥುಲಭಾವಂ। ಏತ್ಥೇವ ಹಿ ತಸ್ಸ ಸಂಸಯೋ, ತನುಮುದುಸುಕುಮಾರತಾದೀಸು ಪನಸ್ಸ ಗುಣೇಸು ತಸ್ಸ ವಿಚಾರಣಾ ಏವ ನಾಹೋಸಿ।

ಹಿರಿಕರಣೋಕಾಸನ್ತಿ ಹಿರಿಯಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ। **ಛಾಯ**ನ್ತಿ ಪಟಿಬಿಮ್ಬಂ। ಕೀದಿಸನ್ತಿ ಆಹ "**ಇದ್ಧಿಯಾ**"ತಿಆದಿ। **ಛಾಯಾರೂಪ**ನ್ತಿ ಭಗವತೋ ಪಟಿಬಿಮ್ಬರೂಪಂ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಬುದ್ಧಸನ್ತಾನತೋ ವಿನಿಮುತ್ತಂ ರೂಪಕಮತ್ತಂ ಭಗವತೋ ಸರೀರವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾವಯವಂ ಇದ್ಧಿಮಯಂ ಬಿಮ್ಬಕಮತ್ತಂ, ತಂ ಪನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ಯಥಾ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧರೂಪಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನೀಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಫರಿತ್ವಾ।

ಕಣ್ಣಸೋತಾನಂ ಉಪಚಿತತನುತಮ್ಬಲೋಮತಾಯ ಧೋತರಜತಪನಾಳಿಕಾಸದಿಸತಾ ವುತ್ತಾ। **ಮುಖಪರಿಯನ್ತೇ**ತಿ ಕೇಸನ್ತೇ।

ಕಿರಿಯಾಕರಣನ್ತಿ ಕಿರಿಯಾಯ ಕಾಯಿಕಸ್ಸ ವಾಚಸಿಕಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಕಿಚ್ಚೇಸು। ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾನಂ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಬೀಜನಿ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ। ನ ಹಿ ಅಞ್ಞಥಾ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಲಙ್ಕಾರಭೂತಂ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಂಯಮಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಮುಖಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ।

ಪತ್ಥರಿತವಿತಾನಓಲಮ್ಬಿತಗನ್ಧದಾಮಕುಸುಮದಾಮಕೇ **ಗನ್ಧಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ। ಪುಬ್ಬಭಾಗೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ "ಏತ್ತಕಂ ವೇಲಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇನ ಕಾಲಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। ಪಚ್ಚಯದಾಯಕೇಸು ಅನುರೋಧವಸೇನ **ಪರಿಸಂ ಉಸ್ಸಾದೇನ್ತೋ ವಾ** ಪಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ, ಅದಾಯಕೇಸು ವಿರೋಧವಸೇನ **ಪರಿಸಂ ಅಪಸಾದೇನ್ತೋ ವಾ**।

ಯೋಗಕ್ಖೇಮಂ ಅನ್ತರಾಯಾಭಾವಂ। **ಸಭಾವಗುಣೇನೇವಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಗುಣೇನೇವ। ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಗುಣಂ ಸವಿಗ್ಗಹಂ **ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಅತಿಸಮ್ಬಾಧಂ** ವಿತ್ಥಾರೇನ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತತೋ। **ಭವಗ್ಗಂ ಅತಿನೀಚಂ** ಉಪರೂಪರಿ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತತೋ।

೩೮೬. ಠಾನಗಮನಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೩೫) ಭೂಮಿಯಂ ಸುಟ್ಠು ಸಮಂಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಪಾದಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ**। ತಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಂ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ವಿಭಾವೇತುಂ "**ಯಥಾ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಗ್ಗತಲ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಪಾದತಲಂ। **ಪಣ್ಹೀ**ತಿ ಪಣ್ಹಿತಲಂ। **ಪಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಪಾದತಲಸ್ಸ ದ್ವೀಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಏಕೇಕಂ, ಉಭಯಮೇವ ವಾ ಪರಿಯನ್ತಂ ಪಸ್ಸಂ। **ಸುವಣ್ಣಪಾದುಕತಲಂ ವಿಯ** ಉಜುಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿಯಮಾನಂ। **ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವಾ**ತಿ ಏಕಕ್ಖಣೇಯೇವ। **ಸಕಲಂ ಪಾದತಲಂ ಭೂಮಿಂ ಫುಸತಿ** ನಿಕ್ಖಿಪನೇ। ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಸಕಲಂ ಪಾದತಲಂ ಭೂಮಿತೋ ಉಟ್ಠಹತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ತತ್ರಾತಿ ತಾಯ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಯ ಅನುಪುಬ್ಬನಿನ್ನಾವ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಂ **ಇದಂ** ವುಚ್ಚಮಾನಂ ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಂ। ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಸತ್ಥು ತಿದಿವಗಮನೇನ ಸುಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ "**ತಥಾ ಹೀ**"ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ "**ನ ಹೀ**"ತಿಆದಿನಾ ತಂ ಸಮತ್ಥೇತಿ। ತೇನ ಪರಮಲಕ್ಖಣತೋಪಿ ದುತಿಯಲಕ್ಖಣಂ ಮಹಾನುಭಾವನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ "ಅನ್ತಮಸೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ ಪರಿಸಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾರೋ"ತಿ। ಯುಗನ್ಧರಪಬ್ಬತಸ್ಸ ತಾವತಿಂಸಭವನಸ್ಸ ಚ ಪಕತಿಪದನಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠಾನುಪಸಙ್ಕಮನೇ ನೇವ ಬುದ್ಧಾನಂ, ನ ದೇವತಾನಂ ಆನುಭಾವೋ, ಅಥ ಖೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಲಕ್ಖಣಾನುಭಾವೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ನಿದಸ್ಸಿತಂ। **ಸೀಲತೇಜೇನ...ಪೇ॰... ದಸನ್ನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಆನುಭಾವೇನಾ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಲಕ್ಖಣನಿಬ್ಬತ್ತಕಮ್ಮವಿಸೇಸಕಿತ್ತನಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸಬ್ಬಾವನ್ತೇಹೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಪದೇಸವನ್ತೇಹಿ।

ನಾಭಿಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾತಿ ನಾಭಿಯಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಠಿತಾ। **ನಾಭಿಮುಖಪರಿಕ್ಖೇಪಪಟ್ಟೋ**ತಿ ಪಕತಿಚಕ್ಕಸ್ಸ ಅಕ್ಖಬ್ಬಾಹತಪರಿಹರಣತ್ಥಂ ನಾಭಿಮುಖೇ ಠಪೇತಬ್ಬಪರಿಕ್ಖೇಪಪಟ್ಟೋ। **ನೇಮಿಮಣಿಕಾ**ತಿ ನೇಮಿಯಂ ಆವಳಿಭಾವೇನ ಠಿತಮಣಿಕಾಲೇಖಾ।

ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋತಿ ಬಹುವಿಧಲೇಖಙ್ಗವಿಭಾವನವಾರೋ। **ಸತ್ತೀತಿ** ಆವುಧಸತ್ತಿ। **ಸಿರಿವಚ್ಛೋತಿ** ಸಿರಿಮುಖಂ। **ನನ್ದೀತಿ** ದಕ್ಖಿಣಾವಟ್ಟಂ। **ಸೋವತ್ತಿಕೋತಿ** ಸೋವತ್ತಿಅಙ್ಕೋ। **ವಟಂಸಕೋತಿ** ಆವೇಳಂ। **ವಡ್ಢಮಾನಕನ್ತಿ** ಪುರಿಸಹಾರಿ ಪುರಿಸಙ್ಗಂ। **ಮೋರಹತ್ಥಕೋತಿ** ಮೋರಪಿಞ್ಛಕಲಾಪೋ, ಮೋರಪಿಞ್ಛ ಪರಿಸಿಬ್ಬಿತೋ ವಾ ಬೀಜನಿವಿಸೇಸೋ। **ವಾಲಬೀಜನೀತಿ** ಚಾಮರಿವಾಲಂ। ಸಿದ್ಧತ್ಥಾದಿ **ಪುಣ್ಣಘಟಪುಣ್ಣಪಾತಿಯೋ**। "**ಚಕ್ಕವಾಳೋ**"ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಧಾನಾವಯವೇ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಹಿಮವಾ ಸಿನೇರು...ಪೇ॰... ಸಹಸ್ಸಾನೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಆಯತಪಣ್ಹೀತಿ ಇದಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪಣ್ಹಿತೋ ದೀಘತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಅತಿದೀಘತನ್ತಿ ಆಹ "**ಪರಿಪುಣ್ಣಪಣ್ಹೀ**"ತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಪಣ್ಹಿಲಕ್ಖಣಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಂ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಯಥಾ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಆರಗ್ಗೇನಾತಿ** ಮಣ್ಡಲಾಯ ಸಿಖಾಯ। **ವಟ್ಟೇತ್ವಾತಿ** ಯಥಾ ಸುವಟ್ಟಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ। **ರತ್ತಕಮ್ಬಲಗೇಣ್ಡುಕಸದಿಸಾತಿ** ರತ್ತಕಮ್ಬಲಮಯಗೇಣ್ಡುಕಸದಿಸಾ।

ಮಕ್ಕಟಸ್ಸೇವಾತಿ ವಾನರಸ್ಸ ವಿಯ। ದೀಘಭಾವೇನ ಸಮತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ನಿಯ್ಯಾಸತೇಲೇನಾತಿ** ಖದಿರನಿಯ್ಯಾಸಾದಿನಿಯ್ಯಾಸಸಮ್ಮಿಸ್ಸೇನ ತೇಲೇನ।

ತಲುನಾತಿ ಸುಕುಮಾರಾ।

ಚಮ್ಮೇನಾತಿ ಅಙ್ಗುಲನ್ತರವೇಠಿತಚಮ್ಮೇನ। **ಪಟಿಬದ್ಧಅಙ್ಗುಲನ್ತರೋತಿ** ಏಕತೋ ಸಮ್ಬದ್ಧಅಙ್ಗುಲನ್ತರೋ। **ಏಕಪ್ಪಮಾಣಾತಿ** ದೀಘತೋ ಸಮಾನಪ್ಪಮಾಣಾ। **ಯವಲಕ್ಖಣನ್ತಿ** ಅಬ್ಭನ್ತರತೋ ಅಙ್ಗುಲಿಪಬ್ಬೇಠಿತಂ ಯವಲಕ್ಖಣಂ। **ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾತಿ** ತಂತಂಪಬ್ಬಾನಂ ಸಮಾನದೇಸತಾಯ ಅಙ್ಗುಲೀನಂ ಪಸಾರಿತಕಾಲೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಜ್ಝಿತಾನಿ ವಿಯ ಫುಸಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ಸಙ್ಖಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಗೋಪ್ಫಕಾ, ಉದ್ಧಂ ಸಙ್ಖಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಉಸ್ಸಙ್ಖಾ**, ಪಾದಾ। **ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೇತಿ** ಪಿಟ್ಠಿಪಾದಸಮೀಪೇ। **ಸುಖೇನ ಪಾದಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ** ಪಾದನಾಮನಾದೀಸು, ತೇನೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ತೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ **ಪಾದತಲಾನಿ** ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ತೇನಾತಿ** ಗೋಪ್ಫಕಾನಂ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದತೋ ಉದ್ಧಂ ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ। ಚತುರಙ್ಗುಲಮತ್ತಞ್ಹಿ ತಾನಿ ಉದ್ಧಂ ಆರೋಹಿತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ, ನಿಗುಳ್ಹಾನಿ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಯಮಾನಾನಿ। ಸತಿಪಿ ದೇಸನ್ತರಪ್ಪವತ್ತಿಯಂ ನಿಚ್ಚಲೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ನಾಭಿ**ಗ್ಗಹಣಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಏಣೀಮಿಗಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ ಏಕಸದಿಸಮಂಸಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಉದ್ಧಂ ಥೂಲಾ ಜಙ್ಘಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಏಣೀಮಿಗಸದಿಸಜಙ್ಘಾ**"ತಿ। **ಪರಿಪುಣ್ಣಜಙ್ಘೋತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ಮಂಸೂಪಚಯೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣಜಙ್ಘೋ। ತೇನಾಹ "**ನ ಏಕತೋ**"ತಿಆದಿ।

ಏತೇನಾತಿ "ಅನೋನಮನ್ತೋ"ತಿಆದಿವಚನೇನ, ಜಾಣುಫಾಸುಭಾವದೀಪನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅವಸೇಸಜನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಲಕ್ಖಣೇನ ರಹಿತಾ ಜನಾ। **ಖುಜ್ಜಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ** ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯತೋ ಉಪರಿಮಕಾಯಸ್ಸ ರಸ್ಸತಾಯ। **ವಾಮನಾ ವಾ** ಉಪರಿಮಕಾಯತೋ ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯಸ್ಸ ರಸ್ಸತಾಯ। ಏತೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನಞ್ಚ ಇತರೇ ಸತ್ತಾ ಖುಜ್ಜಾ ವಾಮನಾ ಚಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಓಹಿತನ್ತಿ ಸಮೋಹಿತಂ ಅನ್ತೋಗಧಂ। ತಥಾಭೂತಂ ಪನ ತಂ ತೇನ ಛನ್ನಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಪಟಿಚ್ಛನ್ನ**"ನ್ತಿ।

ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋತಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣವಣ್ಣೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ "**ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನಾ**"ತಿಆದಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಆವುತ್ತಿಞಾಯೇನ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸರೀರಪರಿಯಾಯೋ ಇಧ ವಣ್ಣಸದ್ದೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪಠಮವಿಕಪ್ಪಂ ವತ್ವಾ

ತಥಾರೂಪಾಯ ಪನ ರುಳ್ಹಿಯಾ ಅಭಾವಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ವಣ್ಣಧಾತುಪರಿಯಾಯಮೇವ ವಣ್ಣಸದ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೋ ವುತ್ತೋ।

ರಜೋತಿ ಸುಖುಮರಜೋ। **ಜಲ್ಲನ್ತಿ** ಮಲೀನಭಾವಾವಹೋ ರೇಣುಸಙ್ಖಾತೋ। ತೇನಾಹ "**ಮಲಂ ವಾ**"ತಿ। ಯದಿ ವಿವಟ್ಟತಿ, ಕಥಂ ನ್ಹಾನಾದೀತಿ ಆಹ "**ಹತ್ಥಧೋವನಾ**"ತಿಆದಿ।

ಆವಟ್ಟಪರಿಯೋಸಾನೇತಿ ಪದಕ್ಖಿಣಾವಟ್ಟಾಯ ಅನ್ತೇ।

ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸರೀರಂ ಪುರತೋ ವಾ ಪಚ್ಛತೋ ವಾ ಅನೋನಮಿತ್ವಾ ಉಜುಕಮೇವ ಉಗ್ಗತನ್ತಿ ಆಹ "**ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ಉಜುಗತ್ತೋ**"ತಿ। **ಪಸ್ಸವಙ್ಕಾತಿ** ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇನ ವಾ ವಾಮಪಸ್ಸೇನ ವಾ ವಙ್ಕಾ।

ಹತ್ಥಪಿಟ್ಠಿಆದಿವಸೇನ ಸತ್ತ ಉಸ್ಸದಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸತ್ತುಸ್ಸದೋ।**

ಸೀಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದ್ಧಂ ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಂ, ಪರಿಪುಣ್ಣಾವಯವತಾಯ ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಂ ವಿಯ ಸಕಲೋ ಕಾಯೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ। ಸೀಹಸ್ಸೇವಾತಿ** ಸೀಹಸ್ಸ ವಿಯ। **ಸಣ್ಠನ್ತೀತಿ** ಸಣ್ಠಹನ್ತಿ। **ನಾನಾಚಿತ್ತೇನಾತಿ** ವಿವಿಧಚಿತ್ತೇನ। **ಪುಞ್ಞಚಿತ್ತೇನಾತಿ** ಪಾರಮಿತಾಪುಞ್ಞಚಿತ್ತರೂಪೇನ। **ಚಿತ್ತಿತೋತಿ** ಸಞ್ಜಾತಚಿತ್ತಭಾವೋ।

ದ್ವಿನ್ನಂ ಕೋಟ್ಟಾನಮನ್ತರನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಿಟ್ಠಿಬಾಹಾನಂ ವೇಮಜ್ಝಂ, ಪಿಟ್ಠಿಮಜ್ಝಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೋ। **ಚಿತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ** ಅನಿನ್ನಭಾವೇನ ಚಿತಂ, ದ್ವೀಹಿ ಕೋಟ್ಟೇಹಿ ಸಮತಲತಾಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ। **ಉಗ್ಗಮ್ಮಾತಿ** ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ।

ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ವಿಯ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ **ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಡಲೋ** ಏಕಸ್ಸ ಪರಿಮಣ್ಡಲಸದ್ದಸ್ಸ ಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ। ನ ಹಿ ಸಬ್ಬೋ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಮಣ್ಡಲೋ। ತೇನಾಹ "**ಸಮಕ್ಖನ್ಧಸಾಖೋ ನಿಗ್ರೋಧೋ**"ತಿ। ಪರಿಮಣ್ಡಲಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನೇನ ವಾ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋವ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಗಯ್ಹತೀತಿ ಪರಿಮಣ್ಡಲಸದ್ದಸ್ಸ ಲೋಪೇನ ವಿನಾಪಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ "**ನಿಗ್ರೋಧೋ ವಿಯ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ**"ತಿ। **ಯಾವತಕ್ವಸ್ಸಾತಿ** ಓ-ಕಾರಸ್ಸ ವ-ಕಾರಾದೇಸಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ಸಮವಟ್ಟಿತಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಸಮಂ ಸುವಟ್ಟಿತಕ್ಖನ್ಧೋ। ಕೋಞ್ಚಾ ವಿಯ ದೀಘಗಲಾ, ಬಕಾ ವಿಯ ವಙ್ಕಗಲಾ, ವರಾಹಾ ವಿಯ ಪುಥುಲಗಲಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಸುವಣ್ಣಾಲಿಙ್ಗಸದಿಸೋತಿ** ಸುವಣ್ಣಮಯಖುದ್ದಕಮುದಿಙ್ಗಸದಿಸೋ।

ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀತಿ ಮಧುರಾದಿಭೇದಂ ರಸಂ ಗಸನ್ತಿ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸನ್ತೀತಿ ರಸಗ್ಗಸಾ, ರಸಗ್ಗಸಾನಂ ಅಗ್ಗಾ ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗಾ, ತಾ ಏತಸ್ಸ ಸನ್ತೀತಿ ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ। **ತೇನಾತಿ** ಓಜಾಯ ಅಫರಣೇನ, ಹೀನಧಾತುಕತ್ತಾ **ತೇ ಬಹ್ವಾಬಾಧಾ ಹೋನ್ತಿ।**

"ಹನೂ"ತಿ ಸನ್ನಿಸ್ಸಯದನ್ತಾಧಾರಸ್ಸ ಸಮಞ್ಞಾ, ತಂ ಭಗವತೋ ಸೀಹಹನುಸದಿಸಂ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ಸೀಹಹನು।** ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಉಪಮಾ ನಾಮ ನಿಹೀನುಪಮಾವ, ನತ್ಥಿ ಸಮಾನುಪಮಾ, ಕುತೋ ಅಧಿಕೂಪಮಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ನಿಹೀನುಪಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಿಭಾಗವಸೇನ ಮಣ್ಡಲತಾಯ **ದ್ವಾದಸಿಯಂ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚನ್ದಸದಿಸಾನಿ।**

ದನ್ತಾನಂ ಉಚ್ಚನೀಚತಾ ಅಬ್ಭನ್ತರಬಾಹಿರಪಸ್ಸವಸೇನಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ಅಗ್ಗವಸೇನೇವ। ತೇನಾಹ "**ಅಯಪಟ್ಟಛಿನ್ನಸಙ್ಖಪಟಲಂ ವಿಯಾ**"ತಿ। **ಅಯಪಟ್ಟನ್ತಿ** ಚ ಕಕಚಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ವಿಸಮಾತಿ** ವಿಸಮಸಣ್ಠಾನಾ।

ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಸರತಾಯ **ಭಿನ್ನಸ್ಸರಾಪಿ**। ಅನೇಕಾಕಾರತಾಯ **ಭಿನ್ನಸ್ಸರಾಪಿ**। ಕಾಕಸ್ಸ ವಿಯ ಅಮನುಞ್ಞಸರತಾಯ **ಕಾಕಸ್ಸರಾಪಿ**। **ಅಪಲಿಬುದ್ಧತ್ತಾ**ತಿ ಅನುಪದ್ದುತವತ್ಥುಕತ್ತಾ। **ವತ್ಥುನ್ತಿ** ಚ ಅಕ್ಖರುಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಮಾಹ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಟ್ಠಙ್ಗಾನಿ ಪರತೋ ಆಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಮಞ್ಜುಘೋಸೋ**ತಿ ಮಧುರಸ್ಸರೋ।

ಕರವೀಕಸದ್ದೋ ಯೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸೋತಪಥಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ತೇ ಅತ್ತನೋ ಸರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಕತಿಂ ಜಹಾಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇ ಕರೋನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತೇತಿ, ಏವಂ ಮಧುರೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ತತ್ರಿದ**"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತಂ ಪೀತಿನ್ತಿ ತಂ** ಬುದ್ಧಗತಂ ಪೀತಿಂ। ತೇನೇವ ನೀಹಾರೇನ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪವತ್ತನ್ತಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸಾ ಥೇರಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಲದ್ಧಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸಪ್ಪಾಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣತಾಯ "**ಸತ್ತಹಿ...ಪೇ॰... ಪತಿಟ್ಠಾಸೀ**"ತಿ। ಸತ್ತಸತಮತ್ತೇನ ಓರೋಧಜನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪದಸಾವ ಥೇರಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗತತ್ತಾ "**ಸತ್ತಹಿ ಜಙ್ಘಾಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಭಿನೀಲನೇತ್ತೋತಿ ಅಧಿಕನೀಲನೇತ್ತೋ। ಅಧಿಕನೀಲತಾ ಚ ಸಾತಿಸಯಂ ನೀಲಭಾವೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ನೇತ್ತೇ ನೀಲವಣ್ಣಸ್ಸೇವ ಅಧಿಕಭಾವತೋತಿ ಆಹ "**ನ ಸಕಲನೀಲನೇತ್ತೋವಾ**"ತಿಆದಿ। ಪೀತಲೋಹಿತವಣ್ಣಾ ಸೇತಮಣ್ಡಲಗತರಾಜಿವಸೇನ, ನೀಲಸೇತಕಾಳವಣ್ಣಾ ಪನ ತಂತಂಮಣ್ಡಲವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಚಕ್ಖುಭಣ್ಡನ್ತಿ ಅಕ್ಖಿದಲನ್ತಿ ಕೇಚಿ, ಅಕ್ಖಿದಲಪತ್ತನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇ। ಅಕ್ಖಿದಲೇಹಿ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಕ್ಖಿಬಿಮ್ಬನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ವಿನಿಗ್ಗತಗಮ್ಭೀರಜೋತನಾಪಿ ಯುತ್ತಾ ಹೋತಿ।

ಉಣ್ಣಾಸದ್ದೋ ಲೋಕೇ ಅವಿಸೇಸತೋ ಲೋಮಪರಿಯಾಯೋ, ಇಧ ಪನ ಲೋಮವಿಸೇಸವಾಚಕೋತಿ ಆಹ "**ಉಣ್ಣಲೋಮ**"ನ್ತಿ। **ನಲಾಟಮಜ್ಝಜಾತಾ**ತಿ ನಲಾಟಮಜ್ಝಗತಾ। **ಓದಾತತಾಯ ಉಪಮಾ,** ನ ಮುದುತಾಯ। **ರಜತಪುಬ್ಬುಳಕಾ**ತಿ ರಜತಮಯತಾರಕಾ।

ದ್ವೇ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಚ ಪರಿಪುಣ್ಣನಲಾಟತಾಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಸಬಿಮ್ಬತಾಯ ಚ "**ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸಾ**"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ದ್ವೇ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ "ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ"ತಿ ಇದಂ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ತಂ ಅತ್ಥದ್ವಯಂ ಭಗವತಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಣ್ಹತಮತಾಯ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣತಾಯ ಚ **ರಞ್ಞೋ ಬದ್ಧಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟೋ ವಿಯ ವಿರೋಚತಿ**। **ಕಪ್ಪಸೀಸಾ**ತಿ ದ್ವಿಧಾಭೂತಸೀಸಾ। **ಫಲಸೀಸಾ**ತಿ ಫಲಸದಿಸಸೀಸಾ। **ಅಟ್ಠಿಸೀಸಾ**ತಿ ಮಂಸಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ತಚೋಪರಿಯೋನದ್ಧಅಟ್ಠಿಮತ್ತಸೀಸಾ। **ತುಮ್ಬಸೀಸಾ**ತಿ ಲಾಬುಸದಿಸಸೀಸಾ। **ಪಬ್ಭಾರಸೀಸಾ**ತಿ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗೇನ ಓಲಮ್ಬಮಾನಸೀಸಾ। **ಪುರಿಮನಯೇನಾ**ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣನಲಾಟತಾಪಕ್ಖೇನ। **ಉಣ್ಹೀಸವೇಠಿತಸೀಸೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟೇನ ವೇಠಿತಸೀಸಪದೇಸೋ ವಿಯ। **ಉಣ್ಹೀಸಂ ವಿಯಾ**ತಿ ಛೇಕೇನ ಸಿಪ್ಪಿನಾ ವಿರಚಿತಉಣ್ಹೀಸಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯ।

ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಯೇನ ಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಯಂ ಯಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ತಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ। **ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ತಂಕಮ್ಮಾನುರೂಪತಾ। **ಲಕ್ಖಣ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವೋ। **ಲಕ್ಖಣಾನಿಸಂಸ**ನ್ತಿ ತಂ ಲಕ್ಖಣಪಟಿಲಾಭೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬಗುಣೋ। **ಇಮಾನಿ ಕಮ್ಮಾದೀನೀ**ತಿ ಇಮಾನಿ ಅನನ್ತರಂ ವುತ್ತಾನಿ ಕಮ್ಮಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಾದೀನಿ **ದಸ್ಸೇತ್ವಾ** ತಂ ಸರೂಪತೋ ವಿಭಾವೇತ್ವಾ **ಕಥೇತಬ್ಬಾನಿ** ಸಂವಣ್ಣಕೇನ।

ರತನವಿಚಿತ್ತಸುವಣ್ಣತೋರಣಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ದೇವನಗರೇ**"ತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಸುಪುಪ್ಫಿತಸಾಲರುಕ್ಖೋ ಅಸಾಧಾರಣಸೋಭೋ ಮನುಸ್ಸೂಪಚಾರೇ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ "**ಸೇಲನ್ತರಮ್ಹೀ**"ತಿ। **ಕಿರಿಯಾಚಾರ**ನ್ತಿ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕಕಿರಿಯಾಪವತ್ತಿಂ।

೩೮೭. **ಸತತಪಾಟಿಹಾರಿಯ**ನ್ತಿ ಸತತಂ ಚರಿಮಭವೇ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಲಕ್ಖಣನಿಬ್ಬತ್ತಕಕಮ್ಮಾನುಭಾವಹೇತುಕಂ ಬುದ್ಧಾವೇಣಿಕಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಅತಿದೂರೇ ಪಾದಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಕಾಮಾನಮ್ಪಿ ನಾತಿದೂರೇ ಏವ ನಿಕ್ಖಿಪನಂ ಹೋತೀತಿ "**ನ ಅತಿದೂರೇ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉದ್ಧರತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಕತಿಸಞ್ಚರಣವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ, ತಾದಿಸೇನ ಪಾದೇನ ಅನೇಕಯೋಜನೇ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉದ್ಧರಣಮ್ಪಿ ಹೋತಿಯೇವ। **ಅತಿದೂರಂ ಹೀ**ತಿಆದಿ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕಮೇ ದೋಸದಸ್ಸನಂ। **ಏವಂ ಸತೀ**ತಿ ಏವಂ ದಕ್ಖಿಣಪಾದವಾಮಪಾದಾನಂ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಪತಿಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ಸತಿ। **ಪದವಿಚ್ಛೇದೋ**ತಿ ಪದವಾರವಿಚ್ಛೇದೋ। ಯಾದಿಸಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ವಾಮಪಾದಸ್ಸ ಉದ್ಧರಣಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ, ದಕ್ಖಿಣಪಾದಸ್ಸ ತಾದಿಸಮೇವ, ಇತಿ ನೇಸಂ ಉದ್ಧರಣಪತಿಟ್ಠಾನಾನಂ ಸಮಾನತೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಭಾವೇನ ಅನೂನಾನಧಿಕತಾಯ ವುತ್ತಂ "**ದಕ್ಖಿಣಪಾದಕಿಚ್ಚಂ ವಾಮಪಾದೇನ ನಿಯಮಿತಂ, ವಾಮಪಾದಕಿಚ್ಚಂ ದಕ್ಖಿಣಪಾದೇನ ನಿಯಮಿತ**"ನ್ತಿ।

ದಿವಾತಿ ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ವೇಲಾಯ। **ವಿಹಾರಭತ್ತತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ವಿಹಾರೇ ಯಥಾವುದ್ಧಂ ಗಹೇತಬ್ಬಭತ್ತತ್ಥಾಯ। **ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ**ತಿ ಪಕತಿಗಮನೇನ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ। **ಓಕಾಸಂ ನ ಲಭತೀ**ತಿ ಪದನಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠಾನಂ ನ ಲಭತಿ। ಊರುಪರಿಯಾಯೋ ಇಧ **ಸತ್ಥಿ**-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ "**ನ ಊರುಂ ಉನ್ನಾಮೇತೀ**"ತಿ। ದಣ್ಡಙ್ಕುಸಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೀಘದಣ್ಡೋ ಅಙ್ಕುಸೋ, ತೇನ ರುಕ್ಖಸಾಖಂ ಛಿನ್ದತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಯಥಾ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇನ ಪಾದಾನಂ ಓಸಕ್ಕನಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ಪಾದಾ ನ ಓಸಕ್ಕನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ರುಕ್ಖಸಾಖಾಛೇದನ...ಪೇ॰... ಓಸಕ್ಕಾಪೇತೀ**"ತಿ। **ಓಬದ್ಧಾನಾಬದ್ಧಟ್ಠಾನೇಹಿ ಪಾದಂ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಆಬದ್ಧಟ್ಠಾನೇನ ಅನಾಬದ್ಧಟ್ಠಾನೇನ ಚ ಪಾದಖಣ್ಡಂ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಥದ್ಧಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ। **ನ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಚಾಲೇತೀ**ತಿ ಅಪರಾಪರಂ ನ ಚಾಲೇತಿ। ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದತಾಯ ಸುಖೇನೇವ ಪಾದಾನಂ ಪರಿವತ್ತನತೋ ನಾಭಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪರಿಮಕಾಯೋ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ **ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯೋವ ಇಞ್ಜತಿ**। ತೇನಾಹ "**ಉಪರಿಮ...ಪೇ॰... ನಿಚ್ಚಲೋ ಹೋತೀ**"ತಿ। **ನ ಜಾನಾತಿ** ಅನಿಞ್ಜನತೋ। **ಕಾಯಬಲೇನಾ**ತಿ ಗಮನಪಯೋಗಸಞ್ಜಾತೇನ ಕಾಯಗತೇನ ವಿಸೇಸಬಲೇನ। ಜವಗಮನಹೇತುಭೂತೇನ ವಾ **ಕಾಯಬಲೇನ**। ತೇನಾಹ "**ಬಾಹಾ ಖಿಪನ್ತೋ**"ತಿಆದಿ। ಜವೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಹಿ ಬಾಹಾ ಖಿಪತಿ, ಸರೀರತೋ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ। **ನಾಗಾಪಲೋಕಿತವಸೇನಾ**ತಿ ನಾಗಸ್ಸ ಅಪಲೋಕನಮಿವ ಸಕಲಕಾಯೇನೇವ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅಪಲೋಕನವಸೇನ।

ಅನಾವರಣಞಾಣಸ್ಸಾತಿ ಅನಾವರಣಞಾಣಬಲೇನ ದಸ್ಸನಸ್ಸ। ಅನಾವರಣವಾರೋ ಪನ ಕಾಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತರೂಪದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಅನಾವರಣಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ। **ಇನ್ದಖೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ನಗರದ್ವಾರೇ ಇನ್ದಖೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಪಕತಿಇರಿಯಾಪಥೇನೇವಾ**ತಿ ಓನಮನಾದಿಂ ಅಕತ್ವಾ ಉಜುಕಗಮನಾದಿನಾ ಏವ। ಯದಿ ಏವಂ ಕೋಟ್ಠಕದ್ವಾರಗೇಹಪ್ಪವೇಸೇ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ "**ದಲಿದ್ದಮನುಸ್ಸಾನ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೇನಾ**ತಿ ನಿಪಜ್ಜನತ್ಥಂ ಕಾಯಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೇನ।

ಹತ್ಥೇಹಿ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಉಭೋಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ಉಭೋಸು ಕಟಿಪ್ಪದೇಸೇಸು ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಪತತಿ** ನಿಸೀದನಟ್ಠಾನೇ ನಿಪಜ್ಜನವಸೇನ ಪತತಿ। **ಓರಿಮಂ ಅಙ್ಗಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಸಿನ್ನೋ**ತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಮಾಭುಜಿತ್ವಾ ಉಕ್ಕುಟಿಕನಿಸಜ್ಜಾಯ ಉಪರಿಮಕಾಯಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇನ್ತೋಯೇವ ಭಾರೀಕರಣವಸೇನ ಓರಿಮಙ್ಗಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಸಿನ್ನೋ। **ಘಂಸನ್ತೋ**ತಿ ಆನಿಸದದೇಸೇನ ಆಸನಟ್ಠಾನಂ ಘಂಸನ್ತೋ। **ಪಾರಿಮಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಸತ್ಥಿಭಾಗಸಮ್ಮದ್ದಂ ಆನಿಸದಪದೇಸಂ। **ತಥೇವಾ**ತಿ ಘಂಸನ್ತೋ ಏವ। **ಓಲಮ್ಬಕಂ ಧಾರೇನ್ತೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಓಲಮ್ಬಕಸುತ್ತಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ। ತೇನ ಉಜುಕಮೇವ ನಿಸೀದನಮಾಹ। ಸರೀರಸ್ಸ ಗರುಕಭಾವಹೇತೂನಂ ದೂರತೋ ಸಮುಪಾಯಿತಭಾವೇನ ಸಲ್ಲಹುಕಭಾವತೋ **ತೂಲಪಿಚುಂ ಠಪೇನ್ತೋ ವಿಯ**।

ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಾನಂ ಮಹಾನುಭಾವಗೇಹಪ್ಪವೇಸೇ ಸಿಯಾ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ, ಚಿತ್ತಕ್ಖೋಭೋ, ದರಥವಸೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಪ್ಪನಂ, ಭಯವಸೇನ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಪರಿತಸ್ಸನಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಭಗವತೋ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪಾಳಿಯಂ "ನ ಛಮ್ಭತೀ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೮೭) ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ನ ಛಮ್ಭತೀ**"ತಿಆದಿ।

ಉದಕಂ ದೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಉದಕದಾನಂ,** ಭಿಙ್ಕಾರಾದಿ ಉದಕಭಾಜನಂ। **ಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಹತ್ಥಗತಮತ್ತಿಕಂ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ಅವತ್ತನ್ತಂ ಕತ್ವಾ। **ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ। **ವಿಘಟ್ಟಯಮಾನೋ** ಉದಕಸ್ಸ ವಿಕ್ಖಿಪನವಸೇನ ಘಟ್ಟಯಮಾನೋ।

ತಥಾ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮತ್ತಾಯ ಏವ ಗಣ್ಹನ್ತೋ। ಭತ್ತಂ ವಾ ಅಮನಾಪನ್ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜನಾ। ಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಆಲೋಪಅತಿನಾಮನಂ, ಆಲೋಪೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನಅತಿನಾಮನನ್ತಿ ಇಮೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸು ಪಠಮಮೇವ ಅಸಾರುಪ್ಪತಾಯ ಅನಿಟ್ಠಂ ವಜ್ಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸಬ್ಬತ್ಥೇವಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಆಹರಿತಬ್ಬವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸುಪಣೀತಭಾವೇನ **ರಸೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ** ಞಾಣೇನ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ। **ರಸಗೇಧೋ ಪನ ನತ್ಥಿ** ಸೇತುಘಾತತ್ತಾ।

ಅಸ್ಸಾತಿ "ನೇವ ದವಾಯಾ"ತಿಆದಿಪದಸ್ಸ। **ವುತ್ತಮೇತನ್ತಿ "ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಆಗತೋ"ತಿ ಸಬ್ಬಾಸವಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩) ಸಂವಣ್ಣಯನ್ತೇನ ವುತ್ತಮೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ಏತ್ಥ ತಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಯೋ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೇ ವಿಸೇಸವಾದೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಪರಮತ್ಥಮಞ್ಜೂಸಾಯ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗವಣ್ಣನಾಯ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪತ್ತಸ್ಸ ಗಹಣಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಹತ್ಥೇನ ಪತ್ತಸ್ಸ ಗಹಣಪದೇಸಂ। **ವಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ**ತಿ ಪತ್ತೇ ಸಬ್ಬಂ ಆಮಿಸಗತಂ ಸದ್ಧಿಂ ಭತ್ತೇನ ವಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। **ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತನ್ತಿ** ಕೇಲಾಯನವಸೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಪಮಾಣಂ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇತಿ। **ಚೀವರಭೋಗನ್ತರನ್ತಿ** ಚೀವರಪಟಲನ್ತರಂ। **ಉದರೇನ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಉದರೇನೇವ ಸನ್ನಿರುಮ್ಭಿತ್ವಾ।

ಅಪ್ಪತ್ತಕಾಲಂ ಅಭಿಮುಖಂ ನಾಮೇತಿ ಉಪನಾಮೇತೀತಿ **ಅತಿನಾಮೇತಿ,** ಪತ್ತಕಾಲಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತೋ ನಾಮೇತಿ ಅಪನೇತೀತಿ **ಅತಿನಾಮೇತಿ।** ಉಭಯಮ್ಪಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಳಿಯಂ "ನ ಚ ಅನುಮೋದನಸ್ಸ ಕಾಲಮತಿನಾಮೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ವೇಗಗಮನೇನ ಪಟಿಸಂಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಧಾವಿತ್ವಾ **ಗಚ್ಛತಿ। ಅಚ್ಚುಕ್ಕಟ್ಠನ್ತಿ** ಅತಿವಿಯ ಉದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಕಡ್ಢಿತಪಾರುತಂ। ತೇನಾಹ **"ಯೋ ಹಿ ಯಾವ ಹನುಕಟ್ಠಿತೋ...ಪೇ॰... ಹೋತೀ"**ತಿ। **ಅಚ್ಚೋಕ್ಕಟ್ಠನ್ತಿ** ಅತಿವಿಯ ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಕಡ್ಢಿತಪಾರುತಂ। ತೇನಾಹ **"ಯಾವ ಗೋಪ್ಫಕಾ ಓತಾರೇತ್ವಾ"**ತಿ। **ಉಭತೋ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**ತಿ ದಕ್ಖಿಣತೋ ವಾಮತೋತಿ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಥನನ್ತಿ** ದಕ್ಖಿಣಥನಂ।

ವಿಸ್ಸಟ್ಠೋತಿ ವಿಮುತ್ತೋ। ತೇನಾಹ **"ವಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾಯೇವ ಚೇಸ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ"**ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಅಮುತ್ತವಾದಿನೋ ವಚನಂ ಅವಿಸ್ಸಟ್ಠತಾಯ ನ ಸಿನಿಯ್ಹತಿ, ನ ಏವಂ ಮುತ್ತವಾದಿನೋತಿ ಆಹ **"ಸಿನಿದ್ಧೋ"**ತಿ। **ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಸುಪರಿಬ್ಯತ್ತತಾಯ ಅಕ್ಖರತೋ ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಚ ವಿಞ್ಞಾತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ। ತೇನಾಹ **"ಪಾಕಟೋ"**ತಿ। **ವಿಞ್ಞಾಪನಿಯೋ**ತಿ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ। ಬ್ಯಞ್ಜನವಸೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಘೋಸಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। **ಮಧುರೋ**ತಿ ಪಿಯೋ ಪೇಮನೀಯೋ ಅಪಲಿಬುದ್ಧೋ। ಸವನಮರಹತಿ, ಸವನಸ್ಸ ಸೋತಸ್ಸ ಹಿತೋತಿ ವಾ **ಸವನೀಯೋ। ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತೋ**ತಿ ಸಹಿತೋ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಸದ್ದೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಕತಾಸಞ್ಚಿತತ್ತಾ ಸಹಿತಾಕಾರೇನೇವ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛತಿ, ನ ಅಯೋಸಲಾಕಾಯ ಪಹಟಕಂಸಥಾಲಂ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣೋ। ತೇನಾಹ **"ಅವಿಸಾರೀ"**ತಿ। **ಗಮ್ಭೀರೋ**ತಿ ಯಥಾ ಗಮ್ಭೀರವತ್ಥುಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನೇನ ಞಾಣಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಸಮಞ್ಞಾ, ಏವಂ ಗಮ್ಭೀರಟ್ಠಾನಸಮ್ಭವತೋ ಸದ್ದಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಸಮಞ್ಞಾತಿ ಆಹ **"ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಗಮ್ಭೀರಸಮುಟ್ಠಿತೋ"**ತಿ । **ನಿನ್ನಾದವಾ**ತಿ ಸವಿಸೇಸಂ ನಿನ್ನಾದವಾ। ಸ್ವಾಯಂ ವಿಸೇಸೋ ಗಮ್ಭೀರಭಾವಸಿದ್ಧೋತಿ ಆಹ **"ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾಯೇವ ಚೇಸ ನಿನ್ನಾದೀ"**ತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಚತುರಙ್ಗನಿಪ್ಫಾದೀನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಅಕಾರಣಾ ಮಾ ನಸ್ಸೀ**ತಿ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ವಿಯ ಸರಸ್ಸ ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತತಾ ವುತ್ತಾ, ಧಮ್ಮತಾವಸೇನೇವ ಪನ ಸಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ತಸ್ಸ ಮೂಲಕಾರಣಸ್ಸ ತಥಾ ಅವಟ್ಠಿತತ್ತಾ।

ಪಚ್ಚೋಸಕ್ಕಿತ್ವಾತಿ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ। **ಸಮುಸ್ಸಿತಕಞ್ಚನಪಬ್ಬತಂ ವಿಯ** ಉಪರಿ ಇನ್ದನೀಲರತನವಿತತಸಿಖಂ ವಿಜ್ಜುಲ್ಲತಾಭೂಸಿತಂ। ಮಹಾಪಥವೀಆದಯೋ ಸತ್ಥುಗುಣಪಟಿಭಾಗತಾಯ ನಿದಸ್ಸನಂ, ಕೇವಲಂ ಮಹನ್ತತಾಮತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ

ನಿದಸ್ಸಿತಾ।

೩೯೦. **ಅಪ್ಪಟಿಸಂವಿದಿತೋತಿ** ಅನಾರೋಚಿತೋ। ಆಗಮನವಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಪಟಿಸಂವೇದಿತನ್ತಿ ಆಹ **“ಅವಿಞ್ಞಾತಆಗಮನೋ”**ತಿ। **ಉಗ್ಗತಭಾವನ್ತಿ** ಕುಲಭೋಗವಿಜ್ಜಾದೀಹಿ ಉಳಾರಭಾವಂ। **ಅನುದ್ದಯಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ** ಕಾರುಣಿಕಾ।

೩೯೧. ಸಹಸಾವ ಓಕಾಸಕರಣೇನ ಉಚ್ಚಕುಲೀನತಾ ದೀಪಿತಾ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ವೇಗೇನ ಉಟ್ಠಾಯ ದ್ವಿಧಾ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ”**ತಿಆದಿ।

ನಾರಿಸಮಾನನಾಮನ್ತಿ ಇತ್ಥಿಅತ್ಥಜೋತಕನಾಮಂ। ತೇನಾಹ **“ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗ”**ನ್ತಿ। **ಅವ್ಹಾತಬ್ಬಾತಿ** ಕಥೇತಬ್ಬಾ।

೩೯೪. ಏಕನೀಹಾರೇನೇವ **ಅಟ್ಠ ಪಞ್ಹೇ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೋ।** “ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ…ಪೇ॰… ಪವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಸ್ಸ ವಿದಿತಕಾರಣಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸೋ ಪಾಕಟೋ”**ತಿ। **ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ಕಥಿತಂ** ತಸ್ಸ ಪರಿಭಣ್ಡಞಾಣಭಾವತೋ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗಞಾಣಸ್ಸ। “ಜಾತಿಕ್ಖಯಂ ಪತ್ತೋ, ಅಭಿಞ್ಞಾ ವೋಸಿತೋ”ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಮುನೀತಿ ಅಸೇಕ್ಖಮುನಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **“ಅರಹತ್ತಞಾಣಮೋನೇಯ್ಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ”**ತಿ।

ಕಿಲೇಸರಾಗೇಹಿ ಕಿಲೇಸವಿವಣ್ಣತಾಹಿ। **ಜಾತಿಕ್ಖಯಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ** “ಅಥೋ ಜಾತಿಕ್ಖಯಂ ಪತ್ತೋ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಅಭಿಜಾನಿತ್ವಾತಿ** ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠತಾಯ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಞತ್ವಾ। ಇದಾನಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ ಆಗತನಯೇನ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಭಾವನಾಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಪಾರಗಮನೇನ **ಪಾರಗೂತಿ** ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಪಾರಗೂತಿ ವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಾನಂ ಜಾನನವಸೇನ **ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಗೂ। ತಾದಿಸೋತಿ** ಯಾದಿಸೋ “ಪಾರಗೂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನ”ನ್ತಿ ಪದದ್ವಯೇನ ವುತ್ತೋ, ತಾದಿಸೋ। **ಛಹಿ ಆಕಾರೇಹೀತಿ** ಪಜಾನನಾದೀಹಿ ಯಥಾವುತ್ತೇಹಿ ಛಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ।

ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಏವ ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾ ದ್ವೇ ಚ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಗಾಥಾ, ಪುಚ್ಛಾಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ಅಸಙ್ಕರತೋ ಚ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ ನಿದ್ಧಾರೇತುಂ **ಕಿಂ ಪನಾತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ವೇದೇಹಿ ಗತತ್ತಾತಿ** ವೇದೇಹಿ ಮಗ್ಗಞಾಣೇಹಿ ಪಾರಙ್ಗತತ್ತಾ। **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸನ್ತಿಆದೀಹಿ ವಿಜ್ಜಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ** ಬೋಧಿತತ್ತಾ। **ಪಾಪಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ** ಛತ್ತಿಂಸಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಸೋತ್ಥಾನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಾಪನೇನ ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ಸೋಧಿತತ್ತಾ।

೩೯೫. **ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ** ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಉಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ। ತಸ್ಸ ಅನುರೂಪಧಮ್ಮಭಾವತೋ **ಅನುಧಮ್ಮೋ ನಾಮ** ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮಾ। ಯೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ತಥಾಗತಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣಂ ವಿಹೇಠೇತಿ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಚ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞತಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೋಧನತ್ಥಂ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನೇಕವಾರಂ ಕಥಾಪೇತಿ, ಸೋ ಏತ್ತಾವತಾ ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣಂ ತಥಾಗತಂ ವಿಹೇಠೇತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ನ ಹಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಪರಿಸ್ಸಮೋ ಅತ್ಥಿ, ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ **ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸುತ್ತಾದೀಹಿ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೧ ಆದಯೋ) ದೀಪೇತಬ್ಬೋ, ತಸ್ಮಾ - “ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ವುತ್ತಮೇವ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ನ ಚ ಮಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣಂ ವಿಹೇಸೇಸೀ”**ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ** ಪರಕಾಲೇ ಚೇತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ, ತಂ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ದೇಸನಾಯ ಅರಹತ್ತೇನೇವ ಕೂಟಂ ಗಹಿತ”**ನ್ತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨. ಸೇಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯೭. **ಕೇಣಿಯೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ,** ಪುಬ್ಬೇ ಕೇಣಿಯಾ ಜೀವಿಕಾಕಪ್ಪನತೋತಿ ವದನ್ತಿ। **ಜಟಿಲೋತಿ** ಜಟಾಧರೋ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಕತ್ತಾ ಕೋಟಿಸಾರತಾಯ ಚ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೋ**। ಪಯೋಜೇತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಯೋ ಹುತ್ವಾ ವಸತಿ, ರತ್ತಿಂ ಕಾಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವತೀತಿ ವಾ ಯೋಜನಾ। **ಸುಸಙ್ಖತನ್ತಿ** ಸಪ್ಪಿಮಧುಸಕ್ಕರಾದೀಹಿ ಚೇವ ಮರಿಚಸಿಙ್ಗೀವೇರಾದೀಹಿ ಚ ಸುಟ್ಠು ಅಭಿಸಙ್ಖತಂ।

ಪಟಿಕ್ಖೇಪಪಸನ್ನತಾಯಾತಿ ಅಹೋವತಾಯಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ಯೋ ನಿಮನ್ತಿಯಮಾನೋಪಿ ನ ಸಾದಿಯತೀತಿ ಉಪನಿಮನ್ತಿಯಮಾನಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪಸನ್ನಭಾವತೋತಿ। ತಂ ಕಥಂ? ವಿರುದ್ಧಮೇತನ್ತಿ **"ಅಕಾರಣಮೇತ"**ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ।

೩೯೮. **ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸೇಹಿಪಿ...ಪೇ॰... ಅಹೋಸೀತಿ** ಇದಂ ನಾನುಸ್ಸವಸಿದ್ಧಂ ಅನುಮಾನಗ್ಗಹಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಪದೇತಿ** ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ಪದಪ್ಪಮಾಣೇ"**ತಿ। ಪಜ್ಜತಿ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ ಪದಂ ಪಕತಿಯಾ ಪಾದನಿಕ್ಖಿಪಟ್ಠಾನಂ, ತಸ್ಮಿಂ **ಪದೇ**। ಕೀಳಾಪಸುತತಾದಿನಾ **ಪಮಾದಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತಚಾರಿಕನ್ತಿ** ದುಕ್ಕರಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ।

೩೯೯. **ಪರಿಪುಣ್ಣತಾಯಾತಿ** ಅನೂನತಾಯ। **ಅಹೀನಙ್ಗತಾಯಾತಿ** ಅವೇಕಲ್ಲಭಾವತೋ। ರೋಚತೀತಿ ರುಚಿ, ದೇಹಪ್ಪಭಾ, ಸೋಭಣಾ ರುಚಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸುರುಚಿ। ಆರೋಹಸಮ್ಪತ್ತಿ** ಕಾಯಸ್ಸ ಪಮಾಣಯುತ್ತಉಚ್ಚತಾ। **ಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿ** ಕಿಸಥೂಲಭಾವವಜ್ಜಿತಪರಿಣಾಹತಾ। **ಸಣ್ಠಾನಸಮ್ಪತ್ತಿ** ಅವಯವಾನಂ ಸುಸಣ್ಠಿತತಾ। **ಚಾರುದಸ್ಸನೋತಿ** ಪಿಯದಸ್ಸನೋ ತೇನಾಹ **"ಸುಚಿರಮ್ಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸುವಣ್ಣಸದಿಸವಣ್ಣೋತಿ** ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಸಿಲಾನಿಘಂಸೇನೇವ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತಘನಸುವಣ್ಣರೂಪವಣ್ಣೋ। ಮಹಾಪುರಿಸಭಾವಂ ಬ್ಯಞ್ಜೇನ್ತಿ ಪಕಾಸೇನ್ತೀತಿ **ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ,** ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನೀತಿ ಆಹ **"ಪಠಮಂ ವುತ್ತಬ್ಯಞ್ಜನಾನೇವಾ"**ತಿ।

ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನ್ತಿ "ಸುರುಚೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ, "ಆದಿಚ್ಚೋವ ವಿರೋಚಸೀ"ತಿ **ಪುನ ವುತ್ತಂ**। "ಚಾರುದಸ್ಸನೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋಸೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ, "ಕಲ್ಯಾಣದಸ್ಸನೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಞ್ಚನಾಭತ್ತಚೋ"ತಿ ಪುನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಉತ್ತರಗಾಥಾಯಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"**ತಿ। ಸಾತಿಸಯಂ ಉತ್ತಮವಣ್ಣೇ ವಣ್ಣೇತ್ವಾ **ಉತ್ತಮವಣ್ಣಿನೋತಿ** ಪದೇನ ಸನ್ತಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ಆಹ **"ಉತ್ತಮವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ಉತ್ತಮಸಾರಥೀತಿ** ಸೇಟ್ಠಪುರಿಸಸಾರಥಿ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಜಮ್ಬುವನಸಣ್ಡಮಣ್ಡಿತತಾಯ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ **"ಜಮ್ಬುಸಣ್ಡೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇಸ್ಸರಿಯನ್ತಿ** ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸರಿಯಂ।

ಜಾತಿಖತ್ತಿಯಾತಿ ಜಾತಿಮನ್ತೋ ಖತ್ತಿಯಾ। **ರಾಜಾಭಿರಾಜಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಅಭಿ**-ಸದ್ದೋ ಪೂಜತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ರಾಜೂನಂ ಪೂಜನೀಯೋ"**ತಿ।

ಅಪ್ಪಮಾಣಾತಿ ಅಪರಿಮಾಣಾ ಲೋಕಧಾತುಯೋ। "ಯಾವತಾ ಪನ ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೮೧) ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಅನುತ್ತರೋತಿ** ಏತ್ಥ ವುತ್ತಅನುತ್ತರಭಾವಂ "ಯಾವತಾ ಹೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪಾಕಟತರಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮರಾಜಭಾವಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಸ್ವಾಹ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮೇನ। ತೇನಾಹ **"ಅನುತ್ತರೇನೇವಾ"**ತಿ। **ಅನುತ್ತರೇನಾತಿ** ವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಉತ್ತಮೇನ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ **ಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಪಟಿಪತ್ತಿಧಮ್ಮೇನಾತಿಪಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ। **ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ದೇಸನಾಧಮ್ಮೇನ ಆಣಾಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಮೀತಿ ಯೋಜನಾ। ದೇಸನಾಞಾಣಪಟಿವೇಧಞಾಣವಿಭಾಗಂ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಮೇವ ವಾ। ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯನ್ತಿ** ಪಟಿವತ್ತಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ।

ತಥಾಗತೇನ ಜಾತೋತಿ ತಥಾಗತೇನ ಹೇತುನಾ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತೋ। ಹೇತುಅತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। **ಅನುಜಾತೋತಿ** ಚ ವುತ್ತೇ ಅನು-ಸದ್ದಸ್ಸ ವಸೇನ **ತಥಾಗತನ್ತಿ** ಚ ಉಪಯೋಗವಚನಮೇವ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚ ಅನು-ಸದ್ದೋ

ಹೇತುಅತ್ಥಜೋತಕೋತಿ ಆಹ **“ತಥಾಗತಂ ಹೇತುಂ ಅನುಜಾತೋ”**ತಿ। ಅವಞ್ಞಾತಬ್ಬಭಾವೇನ ಜಾತೋತಿ **ಅವಜಾತೋ** ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **“ದುಸ್ಸೀಲೋ”**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ ಕೋಕಾಲಿಕಂ ಆರಬ್ಭ “ಪುರಿಸನ್ತಕಲಿ ಅವಜಾತೋ”ತಿ। **ಪುತ್ತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ** ತಸ್ಸ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಯಂ ಅಟ್ಠಿತತ್ತಾ। **ಏವಮಾಹಾ**ತಿ “ಅನುಜಾತೋ ತಥಾಗತ”ನ್ತಿ ಏವಮಾಹ।

ವಿಜ್ಜಾತಿ ಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾ। ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ **ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಫಲವಿಮುತ್ತಿ। ನನು ಚ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವೇತಬ್ಬೇನ ಗಹಿತೋತಿ? ಸಚ್ಚಂ ಗಹಿತೋ, ಸಬ್ಬೇ ಚ ಪನ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾತಿ ವಿಜ್ಜಾಯ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಭಾವೋ ವುತ್ತೋ। ಇಮಿನಾ ವಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಭಾವೋ ವುತ್ತೋ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಫಲೇನ ವಿನಾ ಹೇತುಭಾವಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ **ಹೇತುವಚನೇನ ಫಲಸಿದ್ಧಿ,** ನಿರೋಧಸ್ಸ ಚ ಸಮ್ಪಾಪನೇನ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹೇತುಭಾವೋ। ದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ತಣ್ಹಾಯ ಸಮುದಯಭಾವೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸಙ್ಗಹಿತಮೇವ ಅತ್ಥತೋ ಆಪನ್ನತ್ತಾ। **ಯುತ್ತಹೇತುನಾ**ತಿ ಯುತ್ತಿಯುತ್ತೇನ ಹೇತುನಾ **ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಸಾಧೇತಿ** ಸಚ್ಚವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಸಚ್ಚಸಮ್ಬೋಧನೇನೇವ ಚ ತಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತೋ ಬುದ್ಧತ್ತಾ। ಅತ್ಥವಚನಞ್ಹೇತಂ, ಪಯೋಗವಚನಾನಿ ಪನ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸಬ್ಬಥಾ ಅವಿಪರೀತಧಮ್ಮದೇಸನೋ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅವಿಪರೀತಮಾಚಿಕ್ಖತಿ ಯಥಾಹಂ ಸಬ್ಬಮಗ್ಗದೇಸಕೋತಿ । ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ಸಯಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಆರೋಚೇತೀತಿ? ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಮಹಾವಿಸಯತೋ। ತತ್ಥ “ಏಕೋಮ್ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಸಬ್ಬಾಭಿಭೂ ಸಬ್ಬವಿದೂಹಮಸ್ಮೀ”ತಿಆದೀನಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೫; ೨.೩೪೧; ಕಥಾ॰ ೪೦೫) ಸುತ್ತಪದಾನಿ ಇದಮೇವ ಚ ಸುತ್ತಪದಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಾಧಕಂ।

ಸಲ್ಲಕನ್ತನೋತಿ ಸಲ್ಲಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। **ರೋಗಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸರೋಗಸ್ಸ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಅಪುನಪವತ್ತಿಪಾದನೇನ ತಿಕಿಚ್ಛನತೋ। ಬ್ರಹ್ಮಂ ವಾ ಸೇಟ್ಠಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತೋತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ। ಏವಂ ಆಗತಾಯಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ -

“ಕಾಮಾ ತೇ ಪಠಮಾ ಸೇನಾ, ದುತಿಯಾ ಅರತಿ ವುಚ್ಚತಿ।
ತತಿಯಾ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾ ತೇ, ಚತುತ್ಥೀ ತಣ್ಹಾ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ತೇಪಞ್ಚಮಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ತೇ, ಛಟ್ಠಾ ಭೀರೂ ಪವುಚ್ಚತಿ।
ಸತ್ತಮೀ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ತೇ, ಮಕ್ಖೋ ಥಮ್ಭೋ ತೇ ಅಟ್ಠಮೋ॥

ಲಾಭೋ ಸಿಲೋಕೋ ಸಕ್ಕಾರೋ, ಮಿಚ್ಛಾಲದ್ಧೋ ಚ ಯೋ ಯಸೋ।
ಯೋ ಚತ್ತಾನಂ ಸಮುಕ್ಕಂಸೇ, ಪರೇ ಚ ಅವಜಾನತಿ।
ಏಸಾ ನಮುಚಿ ತೇ ಸೇನಾ, ಕಣ್ಹಸ್ಸಾಭಿಪ್ಪಹಾರಿನೀ”ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೩೮-೪೪೧)।

ಏವಂ ವುತ್ತಂ ನವವಿಧಂ ಸೇನಂ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ। **ವಸೇ ವತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನೇನ ಅನುಪ್ಪಾದತಾಪಾದನೇನ ವಸೇ ವತ್ತೇತ್ವಾ। **ಕುತೋಚಿ ಅಭಯೋ** ನಿಬ್ಭಯೋ।

ಸಯಮೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಯೇನ ಯೇನ ಅಧಿಗತೋ, ತೇನ ತೇನ ಪರಸದ್ಧಾಯ ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಹಿತ್ವಾ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಞಾಣೇನೇವ ಸಾಮಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **“ಪಚ್ಚಕ್ಖ”**ನ್ತಿ। ಪಸಟ್ಠಾ ದಿಟ್ಠಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿ। ಯಥಾ ರಥೇನ ಜಯತೀತಿ ರಥಿಕೋ, ಏವಂ ಇದಂ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಜಯತೀತಿ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ।** ಅಥ ವಾ ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ದಸ್ಸನಂ ವುಚ್ಚತಿ, ದಿಟ್ಠಮೇವ ಸನ್ದಿಟ್ಠಂ, ಸನ್ದಸ್ಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸನ್ದಿಟ್ಠಂ ಅರಹತೀತಿ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ** ಯಥಾ ವತ್ಥಯುಗಂ ಅರಹತೀತಿ ವತ್ಥಯುಗಿಕೋ। ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ಫಲದಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ನಾಸ್ಸ ಕಾಲೋತಿ ಅಕಾಲಂ, ಅಕಾಲಮೇವ **ಅಕಾಲಿಕಂ,** ನ ಕಾಲನ್ತರಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಫಲಂ ದೇತಿ, ಅತ್ತನೋ ಪನ

ಪವತ್ತಿಸಮನನ್ತರಮೇವ ಫಲಂ ದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಫಲಪ್ಪದಾನೇ ಪಕಟ್ಠೋ ಕಾಲೋ ಪತ್ತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಕಾಲಿಕೋ, ಲೋಕಿಯೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ, ಇದಂ ಪನ ಸಮನನ್ತರಫಲತ್ತಾ ನ ಕಾಲಿಕಂ।

೪೦೦. "ಮಹಾಯಞ್ಞಂ ಪವತ್ತಯೀ"ತಿಆದೀಸು ಕೇವಲಂ ದಾನಧಮ್ಮಾದೀಸು ಯಞ್ಞಪರಿಯಾಯಸಮ್ಭವತೋ **"ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಯಞ್ಞಾಭಾವತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಹಿ "ಅಗ್ಗಿಮುಖಾ ದೇವಾ"ತಿ ಅಗ್ಗಿಜುಹನಪುಬ್ಬಕಂ ಯಞ್ಞಂ ವಿದಹನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಗ್ಗಿಜುಹನಪ್ಪಧಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ "ಭೂರ್ಭುವ? ಸ್ವ?" ಇತಿ **ಸಾವಿತ್ತೀ** ಪುಬ್ಬಕತ್ತಾ **ಮುಖಂ** ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ । "ಮುಖಮಿವ ಮುಖ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಇಧಾಪಿ ಪಧಾನಪರಿಯಾಯೋ ಮುಖಸದ್ದೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸೇಟ್ಠತೋ ರಾಜಾ 'ಮುಖ'ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ"**ತಿ ಆಹ। **ಆಧಾರತೋ**ತಿ ಓಗಾಹನ್ತೀನಂ ನದೀನಂ ಆಧಾರಭಾವತೋ **ಪಟಿಸರಣತೋ** ಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಭಾವತೋ। **ಸಞ್ಞಾಣತೋ**ತಿ ಚನ್ದಯೋಗವಸೇನ ಅಜ್ಜ ಅಸುಕನಕ್ಖತ್ತನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯನತೋ। **ಆಲೋಕಕರಣತೋ**ತಿ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಆಲೋಕಕರಣತೋ। **ಸೋಮ್ಮಭಾವತೋ**ತಿ ಸೀತಹಿಮವಾಸೀತವಾತೂಪಕ್ಖರಭಾವತೋ। **ತಪನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ದೀಪಸಿಖಾ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾ ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಂ ವಿಜ್ಜಲನ್ತಾನಂ। **ಆಯಮುಖಂ** ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಭಾವೇನ।

ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ ಇಮೇಹಿ **ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ। ತೇ ಸರಣಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇ ಸರಣಸ್ಸ ಚ, ತೇ ಸರಣಭಾವಮೂಲಕತ್ತಾ ಇತರದ್ವಯಸ್ಸ ಚ, ಯಥಾವುತ್ತ ತೇ-ಪದೇನ ವುತ್ತತ್ಥತೋ ಪರಸ್ಸ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ತೇ ತುಯ್ಹಂ, ಇತರಸ್ಸ ಚ ಸರಣಸ್ಸ ಅಹೋ ಆನುಭಾವೋ"ತಿ। ಆವುತ್ತಿವಸೇನ ವಾ **ತೇ ಸರಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ - ತುಯ್ಹಂ ಸರಣಭೂತಸ್ಸ ಚ ಇತರಸರಣಸ್ಸ ಚ ಆನುಭಾವೋತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಸೇಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩. ಅಸ್ಸಲಾಯನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೦೧. ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಸಿಟ್ಠತ್ತಾ ವಿಸದಿಸಂ ರಜ್ಜಂ ವಿರಜ್ಜಂ, ವಿರಜ್ಜತೋ ಆಗತಾ, ತತ್ಥ ಜಾತಾತಿ ವಾ **ವೇರಜ್ಜಕಾ,** ಏವಂ ಜಾತಾ ಖೋ ಪನ ತೇ, ಯಸ್ಮಾ ವತ್ಥಾಭರಣಾದಿವಿಭಾಗೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ನಾನಾವೇರಜ್ಜಕಾನ"**ನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ವೇರಜ್ಜಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರತಾ ವುತ್ತಾ। **ಯಞ್ಞುಪಾಸನಾದಿನಾ**ತಿ ಯಞ್ಞಾನುಭವನಮನ್ತಜ್ಝೇನದಕ್ಖಿಣಪರಿಯೇಸನಾದಿನಾ। **ಚತುವಣ್ಣಸಾಧಾರಣ**ನ್ತಿ ಖತ್ತಿಯಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನಂ ಸಾಧಾರಣಂ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿಪಾಪತಸ್ಸನಂ। **ನ್ಹಾನಸುದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ತಿತ್ಥಸಮುದ್ದಖಾತೇಸು ಮನ್ತಜಪ್ಪನಪುಬ್ಬಕಂ ಸಾಯಂತತಿಯಉದಕೋರೋಹನಾದಿನ್ಹಾನಸುದ್ಧಿಯಾ। **ಭಾವನಾಸುದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಪರಮಜೋತಿಭೂತಾಯ ಪುರಿಸಭಾವನಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಸುದ್ಧಿಯಾ। **ವಾಪಿತಸಿರೋ**ತಿ ಓರೋಪಿತಕೇಸೋ। ತಮೇವ ಹಿ ಸಿರೋ ವಾಪಿತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಭಾವವಾದೀತಿ ಯಥಾಭೂತವಾದೀ। **ಪಬ್ಬಜನ್ತಾ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾವಿಧಾನಂ ಸಿಕ್ಖನ್ತೇನ ಭೋತಾ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ನೋ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ಅಯಂ ವಿಧಿ ಸಹೇತುಕೋ ಸಉಪಾದಾನೋ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉಗ್ಗಹಿತೋ, **ತಸ್ಮಾ ತುಯ್ಹಂ ಪರಾಜಯೋ ನತ್ಥಿ...ಪೇ॰... ಏವಮಾಹಂಸು।**

೪೦೨. **ಲದ್ಧಿಭಿನ್ದನತ್ಥ**ನ್ತಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾ ಓರಸಾ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಾ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಲದ್ಧಿಯಾ ವಿನಿವೇಠನತ್ಥಂ। **ಪುತ್ತಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯಾ**ತಿ "ಏವಂ ಮಯಂ ಪೇತ್ತಿಕಂ ಇಣಧಾರಂ ಸೋಧೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಲದ್ಧಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಪುತ್ತಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ। **ನೇಸ**ನ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ। **ಸಚ್ಚವಚನಂ ಸಿಯಾ**ತಿ "ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಸಚ್ಚಂ ಯದಿ ಸಿಯಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀನಂ...ಪೇ॰... ಭವೇಯ್ಯ,** ನ ಚೇತಂ ಅತ್ಥಿ। ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಮುಖತೋ ಜಾತೋತಿ ವಾದಚ್ಛೇದಕವಾದೋ **ಮುಖತೋಜಾತಚ್ಛೇಕವಾದೋ।** ಅಸ್ಸಲಾಯನೋವಿಞ್ಞೂ ಜಾತಿಕೋ "ನಿರಕ್ಖೇಪಂ

ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಸಹಗತಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಚಿತ್ತಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ **"ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಭವಂ ಗೋತಮೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೪೦೩. ಇದಾನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋತಿ ವಾದಂ ಭಿನ್ದಿತುಂ **"ಸುತಂ ತೇ ಯೋನಕಕಮ್ಬೋಜೇಸೂ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಯದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಯೋನಕಕಮ್ಬೋಜಾದಿಜನಪದೇಸು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವೋ ನತ್ಥಿ? ಏವಞ್ಚ ತತ್ಥ ವಣ್ಣಾ , ತಸ್ಮಾ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ"ತಿ ಲದ್ಧಿಮತ್ತಮೇತಂ। ತೇಸು ಹಿ ಜನಪದೇಸು ಜನಾ ಏಕಜ್ಝಂ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮನ್ತಯಿತ್ವಾ ಕತಿಕಂ ಅಕಂಸು, ದಾಸಂ ಸಾಮಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಇತರೇ ಸಬ್ಬೇ ತಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಸೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ಯೋ ತೇಸಂ ಅಯ್ಯೋ ಹೋತಿ ಇತರೇ ಸಬ್ಬೇ ತಸ್ಸ ದಾಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಕತಿಪಯಸಂವಚ್ಛರಾತಿಕ್ಕಮೇನ ತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ದೋಸಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ತತೋ ಠಾನತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಠಪೇನ್ತಿ, ಇತಿ ಸೋ **ಅಯ್ಯೋ ಹುತ್ವಾ ದಾಸೋ ಹೋತಿ,** ಇತರೋ **ದಾಸೋ ಹುತ್ವಾ ಅಯ್ಯೋ ಹೋತಿ,** ಏವಂ ತಾವ ಕೇಚಿ "ಅಯ್ಯೋ ಹುತ್ವಾ ದಾಸೋ ಹೋತಿ, ದಾಸೋ ಹುತ್ವಾ ಅಯ್ಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ ಪುರಿಮವಸೇನೇವ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸಭರಿಯೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ವಯಪ್ಪತ್ತೇ ಪುತ್ತೇ ಅಸತೀತಿ ಇದಂ ವಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ ದಾರಕಸ್ಸ ದಾಯಜ್ಜಸಾಮಿಕಭಾವಸ್ಸ ತಾವ ದಸ್ಸನಂ। **ಮಾತಿತೋ ಸುದ್ಧೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಮಾತಿತೋ ಸುದ್ಧತ್ತಾ ಅಯ್ಯೋ, ಪಿತಿತೋ ಅಸುದ್ಧತ್ತಾ ದಾಸೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಏವ ಪಿತಿತೋ ಅಸುದ್ಧತ್ತಾ ದಾಸೋ ಹುತ್ವಾ ಮಾತಿತೋ ಅಯ್ಯೋ ಹೋತೀತಿ ಜಾತಿಂ ಸಮ್ಭೇದೇತಿ। ಸೋವ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಹೋತೀತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುನ್ತಿ ಅಪರೇ। **ಕೋ ಥಾಮೋ**ತಿ ಮಹನ್ತೇ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೇ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಅತೀತೇ ಕಾಲೇ ಇತ್ಥೀನಂ ವಾ ಚಿತ್ತೇ ಅನವಟ್ಠಿತೇ ದಾಸಾ ದಾಸಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ, ಅಯ್ಯಾ ಅಯ್ಯಾ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ ಕೋ ಏಕನ್ತಿಕೋ ಸಹೇತುಕೋ ಅವಸ್ಸಯೋ, ತಸ್ಸ ಸಾಧಕೋ ಸಿದ್ಧನ್ತೋ, ಕಿಂ ನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೦೪. **ಸುಕ್ಕಚ್ಛೇದಕವಾದೋ ನಾಮಾ**ತಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸುಕ್ಕೋ ವಣ್ಣೋ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಸುಕ್ಕಚ್ಛೇದಕವಾರೋ ನಾಮ।

೪೦೮. **ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಅಗ್ಗಿಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತೇ**ತಿ ಏತೇನ ಯಥಾ ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ನಿಸ್ಸಯತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಅಗ್ಗಿಉಪಾದಾನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಗ್ಗಿಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ದಾಸಕುಲೇ ಜಾತೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸಂಸಾರತೋ ಸುಜ್ಝತಿ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೪೦೯. **ಪಾದಸಿಕವಣ್ಣೋ**ತಿ ಅನ್ತರಾಳವಣ್ಣೋ। **ಏತೇಸ**ನ್ತಿ ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಪುತ್ತೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರೇನ ಖತ್ತಿಯಕಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಪುತ್ತೋತಿ ಏತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಾಣವಕಾನಂ। **ಮತಕಭತ್ತೇ**ತಿ ಮತೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತಭತ್ತೇ। **ಥಾಲಿಪಾಕೇ**ತಿ ಕತಮಙ್ಗಲಭತ್ತೇ।

೪೧೦. **ತುಮ್ಹೇ**ತಿ ಜಾತಿಸಾಮಞ್ಞತೋ ಮಾಣವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಆಹ। **ಕೋ ನು ಖೋ**ತಿ ಅವಂಸಿರೋ ಇಸಿವಾದೋ, ತೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸೀನಂ ಅಸಾಮತ್ಥಿಯದಸ್ಸನೇನ ಜಾತಿಯಾ ಅಪ್ಪಮಾಣತಂ ವಿಭಾವೇತುಂ ಗಾಮದಾರಕವೇಸೇನ ಉಪಗಚ್ಛಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಗಾಮಣ್ಡಲರೂಪೋ ವಿಯಾ"**ತಿ। **ಕೋಣ್ಡದಮಕೋ**ತಿ ಅದನ್ತದಮಕೋ।

೪೧೧. ಜನೇತೀತಿ **ಜನಿಕಾ** ಜನೇತ್ತಿ। **ಜನಕೋ ಪಿತಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಗನ್ಧಬ್ಬಪಞ್ಹ**ನ್ತಿ ಗನ್ಧಬ್ಬಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸತ್ತಸ್ಸ ಖತ್ತಿಯಭಾವಾದಿಪುಚ್ಛಂ। **ದಬ್ಬಿಗಹಣಸಿಪ್ಪಮ್ಪಿ** ಏಕಾ ವಿಜ್ಜಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಕಿರ ಕುಸಲೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹಾರೂಪಗಪಣ್ಣಪುಪ್ಫಫಲಬೀಜಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಏಲಾಲುಕಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪಚನ್ತೋ ಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತೇಹಿ ಸಮಾನರಸಂ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಪುಣ್ಣೋಪಿ ತಾದಿಸೋ, ತೇನ ಞಾತಂ ತ್ವಂ ದಬ್ಬಿಗಹಣಸಿಪ್ಪಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಾಸೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸದ್ಧೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಫಲಸದ್ಧಾಯ ಸದ್ಧೋ, ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕೇನೇವ ರತನತ್ತಯಪಸಾದೇನ **ಪಸನ್ನೋ**। ತೇನೇವಾಹ – **"ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭವಂ...ಪೇ॰... ಸರಣಂ ಗತ"**ನ್ತಿ।

ಅಸ್ಸಲಾಯನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪. ಘೋಟಮುಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೨. ಖೇಮಿಯಾ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ದೇವಿಯಾ ರೋಪಿತತ್ತಾ ತಂ ಅಮ್ಬವನಂ **ಖೇಮಿಯಮ್ಬವನನ್ತಿ** ವುಚ್ಚತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಿಕೋತಿ** ಧಮ್ಮಯುತ್ತೋ ಸಬ್ಬಸೋವ ಅಧಮ್ಮಂ ಪಹಾಯ ಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋ। ಪರಿಬ್ಬಜತಿ ಪಬ್ಬಜತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪರಿಬ್ಬಜೋ,** ಘರಾವಾಸತೋ ನಿಕ್ಖಮನಪುಬ್ಬಕಂ ಲಿಙ್ಗಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಸೀಲಸಮಾದಾನಂ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಬ್ಬಜೇ। **ಸಭಾವೋತಿ** ತಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜನಿಯಂ, ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇಹಿ ಅನುಟ್ಠಾತಬ್ಬೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತೋ ಸಭಾವೋ। **ಧಮ್ಮೋವ ಪಮಾಣನ್ತಿ** ಏತೇನ ಮಯಂ ಅಹಿರಿಮನಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಯಥಾಉಪಟ್ಠಿತಂ ಕಥೇಮ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಅವಿತಥೋ ಧಮ್ಮೋ, ತದೇವ ಪಮಾಣಂ। ಅಧಿಗತಪಟಿಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೋ ಸಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇಹಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ **ಬಹುನಾ** ನಾನಾಸನ್ದಸ್ಸನಾದಿ **ಕಮ್ಮೇನ ಇಧ ಭವಿತಬ್ಬಂ,** ಬಹುದೇವೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೪೧೪. **ಸಾರತ್ತರತ್ತಾತಿ** ಸಾರಜ್ಜನವಸೇನ ರತ್ತಾ, ಬಹುಲರಾಗವಸೇನ ಅಭಿರತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ತನಾ ಞಾಪೇತಬ್ಬಮತ್ಥಂ ಅನುಗ್ಗಹಾಪೇತಿ ಬೋಧೇತೀತಿ ಅನುಗ್ಗಹೋ, ಞಾಪಿತಕಾರಣಂ, ಸಹ ಅನುಗ್ಗಹೇನಾತಿ **ಸಾನುಗ್ಗಹಾ**। ತೇನಾಹ "**ಸಕಾರಣಾ**"ತಿ। ಕಿಂ ಪನ ತಂ ಕಾರಣಂ? ಇಮಸ್ಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ "ನತ್ಥಿ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಪರಿಬ್ಬಜೋ"ತಿ ಮಯಾ ವುತ್ತೋ, ಅದ್ಧಾ ಪನಾಯಸ್ಮಾ ಉದೇನೋ ಯಾಥಾವತೋ ಧಮ್ಮಿಕಂ ಪರಿಬ್ಬಜಂ ಮೇ ಆಚಿಕ್ಖತೀತಿ। ತೇನಾಹ "**ವುತ್ತಞ್ಹೇತ**"ನ್ತಿಆದಿ।

೪೨೧. ಸಬ್ಬಮಿದಂ ಥಾವರಜಙ್ಗಮಂ ಪುರಿಸಕತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತಾ ಪೋಸೇತಬ್ಬೋ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬೋತಿ ಲೋಕಾಯತನಿಸ್ಸಿತೋ ನೀತಿಮಗ್ಗೋ ಘೋಟಮುಖಕನ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ "**ಏತಸ್ಸ ಕಿರ ಜಾನನಸಿಪ್ಪೇ**"ತಿಆದಿ। **ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ** ಅಕತ್ತಬ್ಬಮೇವ ಕರಣತೋ। ದೇವಲೋಕಪರಿಯಾಪನ್ನಧನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಕಪ್ಪಪುಞ್ಞಾಭಾವತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನಾ ನಿಹಿತಧನಂ "**ಅಸುಕೇ ಚಾ**"ತಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗತೋ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಘೋಟಮುಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫. ಚಙ್ಕೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೨೨. **ತಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಸಾಲವನೇ। **ಉತ್ತರೇನ ಓಪಾಸಾದನ್ತಿ** ಓಪಾಸಾದಗಾಮಸ್ಸ ಉತ್ತರದಿಸಾಯಂ। **ಉತ್ತರೇನಾತಿ** ಏನ-ಸದ್ದಯೋಗೇನ ಹಿ **ಓಪಾಸಾದನ್ತಿ** ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಅಜ್ಝಾವಸತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಅಧಿ-ಆ-ಸದ್ದಾನಂ ಅನತ್ಥನ್ತರತಂ ಹದಯೇ ಕತ್ವಾ ಆಹ "**ವಸತೀ**"ತಿ। ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಭಾವಿತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ವಾ ಆವಸತೀ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಓಪಾಸಾದಪದೇ। **ಸತ್ತುಸ್ಸದನ್ತಿಆದೀಸು** ಪನ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ - "**ತಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಯೋಗತ್ತಾವ ಸೇಸಪದೇಸೂ**"ತಿ। ಉಪ-ಅನು-ಅಧಿ-ಇತಿ-ಏವಂ-ಪುಬ್ಬಕೇ ವಸನಕಿರಿಯಯಾಟ್ಠಾನೇ ಉಪಯೋಗವಚನಮೇವ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಸದ್ದವಿದೂ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಆಹ "**ಲಕ್ಖಣಂ ಸದ್ದಸತ್ಥತೋ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ "**ಉಪಸಗ್ಗವಸೇನ ಪನೇತ್ಥ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ। ಉಸ್ಸದತಾ ನಾಮೇತ್ಥ ಬಹುಲತಾತಿ ತಂ ಬಹುಲತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಬಹುಜನ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ** ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ।

ರಞ್ಞಾ ವಿಯ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ **ರಾಜಭೋಗ್ಗಂ**। **ರಞ್ಞೋ ದಾಯಭೂತನ್ತಿ** ಕುಲಪರಮ್ಪರಾಯ ಭೋಗ್ಗಭಾವೇನ ರಞ್ಞಾ ಲದ್ಧದಾಯಭೂತಂ। ತೇನಾಹ "**ದಾಯಜ್ಜನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ। ರಾಜನೀಹಾರೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಉದ್ಧಂ ಪರಿಭೋಗಲಾಭಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠದೇಯ್ಯತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ - "**ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಸಙ್ಖೇಪೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ। **ತಿತ್ಥಪಬ್ಬತಾದೀಸೂತಿ**

ನದೀತಿತ್ಥಪಬ್ಬತಪಾದಗಾಮದ್ವಾರಅಟವೀಮುಖಾದೀಸು। **ನಿಸ್ಸಟ್ಠಪರಿಚ್ಚತ್ತನ್ತಿ** ಮುತ್ತಚಾಗವಸೇನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಕತ್ವಾ। **ಏತೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾನಂ।**

೪೨೩. ತಿ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ। ಯೋ ಕೋಚಿ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಇಚ್ಛಿತೋ ಪಞ್ಹೋ, ತಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಯಾಥಾವತೋ ಕಥನಸಮತ್ಥೋ **ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಸಮತ್ಥೋ।**ಕುಲಾಪದೇಸಾದಿನಾ ಮಹತೀ ಮತ್ತಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಮಹಾಮತ್ತೋ।

೪೨೪. ತೇತಿ "ನಾನಾವೇರಜ್ಜಕಾ"ತಿ ವುತ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। "ಉಭತೋ ಸುಜಾತೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೩೦೩; ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೫.೧೩೪) ಏತ್ತಕೇ ವುತ್ತೇ ಯೇಹಿ ಕೇಹಿಚಿ ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ಸುಜಾತತಾ ವಿಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ, ಸುಜಾತಸದ್ದೋ ಚ "ಸುಜಾತೋ ಚಾರುದಸ್ಸನೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೯; ಸು॰ ನಿ॰ ೫೫೩; ಥೇರಗಾ॰ ೮೧೮) ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿಪರಿಯಾಯೋತಿ ಜಾತಿವಸೇನೇವ ಸುಜಾತತಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಮಾತಿತೋ ಚ ಪಿತಿತೋ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅನೋರಸಪುತ್ತವಸೇನಪಿ ಲೋಕೇ ಮಾತುಪಿತುಸಮಞ್ಞಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ಇಧ ಪನಸ್ಸ ಓರಸಪುತ್ತವಸೇನೇವ ಇಚ್ಛೀಯತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣೀಕೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಿತಾ ಚ ಮಾತಾ ಚ ಪಿತರೋ, ಪಿತೂನಂ ಪಿತರೋ ಪಿತಾಮಹಾ, ತೇಸಂ ಯುಗೋ ಪಿತಾಮಹಯುಗೋ, ತಸ್ಮಾ **ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಪಿತಾಮಹಯುಗಾ**ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯುಗಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಏಕಸೇಸನಯೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ "ಯುಗೋ ಚ ಯುಗೋ ಚ ಯುಗಾ"ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - **"ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸಾ ಪಿತಾಮಹಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತಾ"**ತಿ। **ಪುರಿಸಗ್ಗಹಣ**ಞ್ಚೇತ್ಥ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ಕತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ "ಮಾತಿತೋ"ತಿ ಪಾಳಿವಚನಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ। **ಅಕ್ಖಿತ್ತೋ**ತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಖೇಪೋ। **ಅನವಕ್ಖಿತ್ತೋ**ತಿ ಸದ್ಧಥಾಲಿಪಾಕಾದೀಸು ನ ಅವಕ್ಖಿತ್ತೋ। **ಜಾತಿವಾದೇನಾ**ತಿ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಕರಣವಚನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕೇನ ಕಾರಣೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಉಭತೋ…ಪೇ॰… ಪಿತಾಮಹಯುಗಾ**ತಿ ಏತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಯೋನಿದೋಸಾಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣಿಕಭಾವಕಿತ್ತನತೋ। **ಅಕ್ಖಿತ್ತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಿರಿಯಾಪರಾಧಾಭಾವೋ। ಕಿರಿಯಾಪರಾಧೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಖೇಪಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। **ಅನುಪಕುಟ್ಠೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಯುತ್ತಸಂಸಗ್ಗಾಭಾವೋ। ಅಯುತ್ತಸಂಸಗ್ಗಮ್ಪಿ ಹಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಸತ್ತಾ ಅಕ್ಕೋಸಂ ಲಭನ್ತಿ।

ಇಸ್ಸರೋತಿ ಅಧಿಪತೇಯ್ಯಸಂವತ್ತನಿಯಕಮ್ಮಫಲೇನ ಈಸನಸೀಲೋ। ಸಾ ಪನಸ್ಸ ಇಸ್ಸರತಾ ವಿಭವಸಮ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಕಟಾ ಜಾತಾತಿ ಅಡ್ಢತಾಪರಿಯಾಯಭಾವೇನ ವದನ್ತೋ **"ಅಡ್ಢೋತಿ ಇಸ್ಸರೋ"**ತಿ ಆಹ। ಮಹನ್ತಂ ಧನಮಸ್ಸ ಭೂಮಿಗತಞ್ಚೇವ ವೇಹಾಸಟ್ಠಞ್ಚಾತಿ **ಮಹದ್ಧನೋ। ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ। **ವದನ್ತಿ** "ಅನ್ವಯತೋ ಬ್ಯತಿರೇಕತೋ ಚ ಅನುಪಸಙ್ಕಮನಕಾರಣಂ ಕಿತ್ತೇಮಾ"ತಿ।

ಅಧಿಕರೂಪೋತಿ ವಿಸಿಟ್ಠರೂಪೋ ಉತ್ತಮಸರೀರೋ। ದಸ್ಸನಂ ಅರಹತೀತಿ **ದಸ್ಸನೀಯೋ।** ತೇನಾಹ **"ದಸ್ಸನಯೋಗ್ಗೋ"**ತಿ। ಪಸಾದಂ ಆವಹತೀತಿ **ಪಾಸಾದಿಕೋ।** ತೇನಾಹ **"ಚಿತ್ತಪಸಾದಜನನತೋ"**ತಿ। **ವಣ್ಣಸ್ಸಾ**ತಿ ವಣ್ಣಧಾತುಯಾ । **ಸರೀರ**ನ್ತಿ ಸನ್ನಿವೇಸವಿಸಿಟ್ಠೋ ಕರಚರಣಗೀವಾಸೀಸಾದಿ ಅವಯವಸಮುದಾಯೋ, ಸೋ ಚ ಸಣ್ಠಾನಮುಖೇನ ಗಯ್ಹತೀತಿ **"ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯಾತಿ ಪರಮಾಯ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬವಣ್ಣೇಸು ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋವ ಉತ್ತಮೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸೇಟ್ಠೇನ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಚ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾವ ಹೋನ್ತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮವಚ್ಛಸೀ**ತಿ ಉತ್ತಮಸರೀರಾಭೋ ಸುವಣ್ಣಾಭೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಮೇವ ಹಿ ಅತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸರೀರಸದಿಸೇನ ಸರೀರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"**ತಿ। ನ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತತಂ। **ಅಖುದ್ದಾವಕಾಸೋ ದಸ್ಸನಾಯಾ**ತಿ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅವಯವಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಚ ದಸ್ಸನಾಯ ಓಕಾಸೋ ನ ಖುದ್ದಕೋ। ತೇನಾಹ **"ಸಬ್ಬಾನೇವಾ"**ತಿಆದಿ।

ಯಮನಿಯಮಲಕ್ಖಣಂ **ಸೀಲಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸೀಲವಾ,** ತಂ ಪನಸ್ಸ ರತ್ತಞ್ಞುತಾಯ **ವುದ್ಧಂ ವಡ್ಢಿತಂ ಸೀಲಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ವುದ್ಧಸೀಲೀ,** ತೇನ ಚ ಸಬ್ಬದಾ ಸಮಾಯೋಗತೋ **ವುದ್ಧಸೀಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಪಞ್ಚಸೀಲಮತ್ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವದನ್ತಿ** ತತೋ

ಪರಂ ಸೀಲಸ್ಸ ತತ್ಥ ಅಭಾವತೋ ತೇಸಞ್ಚ ಅಜಾನನತೋ।

ಠಾನಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಿಕ್ಖಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಅನೂನತಾಯ ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾ**। ಅಥ ವಾ ಪಜ್ಜತಿ ಅತ್ಥೋ ಏತೇನಾತಿ ಪದಂ, ನಾಮಾದಿ, ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಞ್ಜೇತೀತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ವಾಕ್ಯಂ, ತೇಸಂ ಪರಿಪುಣ್ಣತಾಯ **ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾ**। ಅತ್ಥಞಾಪನಸಾಧನತಾಯ ವಾಚಾವ ಕರಣನ್ತಿ **ವಾಕ್ಕರಣಂ,** ಉದಾಹರಣಘೋಸೋ। **ಗುಣಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವೇನ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ, ತೇನ ವಾ ಭಾಸಿತಬ್ಬಅತ್ಥಸ್ಸ। **ಪೂರೇ** ಪುಣ್ಣಭಾವೇ। **ಪೂರೇತಿ** ಚ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಆಧಾರೇ ಭುಮ್ಮಂ, ದುತಿಯಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯೇ। **ಸುಖುಮಾಲತ್ತನೇನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸಾ ವಾಚಾಯ ಮುದುಸಣ್ಹಭಾವಮಾಹ। **ಅಪಲಿಬುದ್ಧಾಯ** ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದೀಹಿ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಂ** ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಿಯ ಏಕದೇಸಕಥನಂ। **ವಿಲಮ್ಬಿತಂ** ಸಣಿಕಂ ಚಿರಾಯಿತ್ವಾ ಕಥನಂ। "ಸನ್ದಿದ್ಧವಿಲಮ್ಬಿತಾದೀ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। ತತ್ಥ **ಸನ್ದಿದ್ಧಂ** ಸನ್ದೇಹಜನಕಂ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಖಲಿತಾನುಕಡ್ಢಿತಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಚಸ್ಸ ವಾಚಾಯ ಅತ್ಥಪಾರಿಪೂರಿಂ ವದನ್ತಿ।

೪೨೫. ಸದಿಸಾತಿ ಏಕದೇಸೇನ ಸದಿಸಾ। ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಗುಣೇಹಿ ಸಬ್ಬಥಾ ಸದಿಸಾ ಕೇಚಿಪಿ ಗುಣಾ ಅಞ್ಞೇಸು ಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ಇತರೇತಿ** ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇಹಿ ಅಸದಿಸಗುಣೇ। **ಇದನ್ತಿ** ಇದಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ। **ಗೋಪದಕನ್ತಿ** ಗಾವಿಯಾ ಪದೇ ಠಿತಉದಕಂ। **ಕುಲಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ** ಕುಲಾನುಕ್ಕಮೇನ।

ತತ್ಥಾತಿ ಮಞ್ಚಕೇ। **ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಸೀತಿ** ಯಥಾ ರಾಹು ಅಸುರಿನ್ದೋ ಆಯಾಮತೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಉಬ್ಬೇಧತೋ ಚ ಭಗವತೋ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಥಾರೂಪಂ ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತೋ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ।

ಪರಿಸುದ್ಧಟ್ಠೇನ ಅರಿಯನ್ತಿ ಆಹ "**ಅರಿಯಂ ಉತ್ತಮಂ ಪರಿಸುದ್ಧ**"ನ್ತಿ। **ಅನವಜ್ಜಟ್ಠೇನ ಕುಸಲಂ,** ನ ಸುಖವಿಪಾಕಟ್ಠೇನ। ಕತ್ಥಚಿ **ಚತುರಾಸೀತಿ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಿ** ಕತ್ಥಚಿ **ಅಪರಿಮಾಣಾಪಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ** ಯಸ್ಮಾ ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸು ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾ ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಾ **ಮಗ್ಗಫಲಾಮತಂ ಪಿವನ್ತಿ**। ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾದಿಪರಿಮಾಣೇನಪಿ ಬಹೂ ಏವ। ತಸ್ಮಾ ಅನುತ್ತರಾಚಾರಸಿಕ್ಖಾಪನವಸೇನೇವ ಭಗವಾ **ಬಹೂನಂ ಆಚರಿಯೋ**। **ತೇತಿ** ಕಾಮರಾಗತೋ ಅಞ್ಞೇ ಭಗವತಾ ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ।

ಅಪಾಪಪುರೇಕ್ಖಾರೋತಿ ಅಪಾಪೇಹಿ ಪುರಕ್ಖರೀಯತಿ, ನ ವಾ ಪಾಪಂ ಪುರತೋ ಕರೋತೀತಿಪಿ ಅಪಾಪಪುರೇಕ್ಖಾರೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಪಾಪೇ ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಪಾಪೇತಿ** ಪಾಪಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಪಾಪರಹಿತೇ ಚ। ಬ್ರಹ್ಮನಿ ಭವಾ, ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ವಾ ಹಿತಾ ಗರುಕರಣಾದಿನಾ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ, ತಸ್ಸಾ **ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾಯ ಪಜಾಯ**।

ತಿರೋರಟ್ಠಾ ತಿರೋಜನಪದಾತಿ ಏತ್ಥ ರಜ್ಜಂ ರಟ್ಠಂ ರಾಜನ್ತಿ ರಾಜಾನೋ ಏತೇನಾತಿ ಕತ್ವಾ। ತದೇಕದೇಸಭೂತಾ ಪದೇಸಾ ಪನ ಜನಪದೋ ಜನಾ ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸುಖಜೀವಿಕಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ। ಪುಚ್ಛಾಯ ದೋಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಭಗವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ** ತೇಸಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನವಕಾತಿ** ಆಗನ್ತುಕಭಾವೇನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಭಿನವಾ।

೪೨೬. ಓಪಾತೇತಿ ನಿಪ್ಪಾತೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾಭೂತೋ ಚ ತತ್ಥ ಪೇಸಿತಾ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಪವೇಸೇತೀ**"ತಿ। **ಸಂಪುರಕ್ಖರೋನ್ತೀತಿ** ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತೀ**"ತಿ।

೪೨೭. ಸುದ್ದೇ ಬಹಿ ಕತ್ವಾ ರಹೋ ಸಾಸಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಮನ್ತಾ ಏವ ತಂತಂಅತ್ಥಪಟಿಪತ್ತಿಹೇತುತಾಯ ಪದನ್ತಿ **ಮನ್ತಪದಂ** ವೇದಂ। ತೇನಾಹ "**ವೇದೋ**"ತಿ। **ಏವಂ ಕಿರಾತಿ ಪರಮ್ಪರಭಾವೇನ ಆಭತನ್ತಿ** ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಯ ಆಭತಂ।

ಪಾವಚನಸಜ್ಝಾತಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ ಪಮುಖವಚನಮ್ಹಿ ಉದತ್ತಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಸಾವಿತ್ತಿಆದೀಹಿ ಛನ್ದಬನ್ಧೇಹಿ ವಗ್ಗಬನ್ಧೇಹಿ ಚಾತಿ** ಗಾಯತ್ತೀಆದೀಹಿ ಅಜ್ಝಾಯಾನುವಾಕಾದೀಹಿ ಛನ್ದಬನ್ಧೇಹಿ ಚ ವಗ್ಗಬನ್ಧೇಹಿ ಚ। **ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾತಿ** ಪದಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅಹಾಪೇತ್ವಾ। **ಪವತ್ತಾರೋತಿ** ವಾ ಪಾವಚನವಸೇನ ವತ್ತಾರೋ। **ಸಜ್ಝಾಯಿತ**ನ್ತಿ ಗಾಯನವಸೇನ ಸಜ್ಝಾಯಿತಂ, ತಂ ಪನ ಪದೇನೇವ ಇಚ್ಛಿತನ್ತಿ ಆಹ "**ಪದಸಮ್ಪತ್ತಿವಸೇನಾ**"ತಿ। **ಅಞ್ಞೇಸಂ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಪಾವಚನವಸೇನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವುತ್ತಂ। **ರಾಸಿಕತ**ನ್ತಿ ಇರುವೇದಯಜುವೇದಸಾಮವೇದಾದಿವಸೇನ, ತತ್ಥಾಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಮನ್ತಬ್ರಹ್ಮಾದಿವಸೇನ ಅಜ್ಝಾಯಾನುವಾಕಾದಿವಸೇನ ರಾಸಿಕತಂ। **ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾತಿ** ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪರಿಭಣ್ಡೇನ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗಞಾಣೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಂ, ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಸದಿಸೇನ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇನ ಅತೀತಕಪ್ಪೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಮನ್ತಜ್ಝೇನವಿಧಿಞ್ಚ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ। **ಪಾವಚನೇನ ಸಹ ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾತಿ** ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಯಂ ವಚನಂ ವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ, ತೇನ ಸಹ ಅವಿರುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ। ನ ಹಿ ತೇಸಂ ವಿವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ ಅತ್ಥೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖೋ ಹೋತಿ। **ಅಪರಾಪರೇತಿ** ಅಟ್ಠಕಾದೀಹಿ ಅಪರಾಪರೇ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ಓಕ್ಕಾಕರಾಜಕಾಲಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ** ಅಟ್ಠಕಾದೀಹಿ ಗನ್ಥಿತಮನ್ತಪದೇಸು ಕಿಲೇಸಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಪದಾನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪದೇ ಪಕ್ಖಿಪನಂ ಕತ್ವಾ। **ವಿರುದ್ಧೇ ಅಕಂಸೂತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತಾ**ದೀಸು (ಖು॰ ನಿ॰ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತಂ) ಆಗತನಯೇನೇವ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕತ್ಥದೀಪನತೋ ಪಚ್ಚನೀಕಭೂತೇ ಅಕಂಸು।

೪೨೮. **ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಘಟಿತಾತಿ** ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸಮ್ಬದ್ಧಾ। **ಪರಮ್ಪರಸಂಸತ್ತಾತಿ** ಆದಾನಿಯಾಯ ಯಟ್ಠಿಯಾ ಸಂಸತ್ತಾ। ತೇನಾಹ "**ಯಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹಕೇನ ಚಕ್ಖುಮತಾ**"ತಿ। **ಪುರಿಮಸ್ಸಾತಿ** ಮಣ್ಡಲಾಕಾರೇನ ಠಿತಾಯ ಅನ್ಧವೇಣಿಯಾ ಸಬ್ಬಪುರಿಮಸ್ಸ ಹತ್ಥೇನ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಕಚ್ಛಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ। **ದಿವಸಮ್ಪೀತಿ** ಅನೇಕದಿವಸಮ್ಪಿ । ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಅನಾಗತಭವಂ ಇತ್ವಾ ಯಥಾಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಅನುಪತಿತ್ವಾ ಅಕ್ಕಮನಂವ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ "**ಕಹಂ ಚಕ್ಖುಮಾ ಕಹಂ ಮಗ್ಗೋ**"**ತಿ ಪರಿವೇದಿತ್ವಾ।**

ಪಾಳಿಆಗತೇಸು ದ್ವೀಸೂತಿ ಸದ್ಧಾ ಅನುಸ್ಸವೋತಿ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು। **ಏವರೂಪೇತಿ** ಯಥಾ ಸದ್ಧಾನುಸ್ಸವಾ, ಏವರೂಪೇ ಏವ ಪಚ್ಚಕ್ಖಗಾಹಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಯೋತಿ** ರುಚಿಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯೋ। **ಭೂತವಿಪಾಕಾತಿ** ಭೂತತ್ಥನಿಟ್ಠಾಯಕಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಸಾಧಕಾ, ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅಭೂತತ್ಥವಿಪಾಕಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ । **ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತೇಸು ಸದ್ಧಾಯಿತಾದಿವತ್ಥೂಸು। **ಏಕಂಸೇನೇವ ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತುಂ ನಾಲಂ** ಅನೇಕನ್ತಿಕತ್ತಾ ಸದ್ಧಾದಿಗ್ಗಾಹಸ್ಸ। **ಉಪರಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ಮಗ್ಗಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ** ಸಚ್ಚಾನುರಕ್ಖಾಯ ಞಾತುಕಾಮತಾಯ ಉಪ್ಪಾದಿತತ್ತಾ। ಪಸ್ಸತಿ ಹಿ ಭಗವಾ - ಮಯಾ "ಸಚ್ಚಮನುರಕ್ಖತಾ…ಪೇ॰… ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತು"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಚ್ಚಾನುರಕ್ಖಣಂ ಞಾತುಕಾಮೋ ಮಾಣವೋ "ಕಿತ್ತಾವತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಚ್ಚಾನುಬೋಧೇ ಪುಚ್ಛಾಯ ಅವಸರಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೇ ಉಪಕಾರಧಮ್ಮೇ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಉಪರಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ಮಗ್ಗಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಠಪೇಸೀ"ತಿ।

೪೩೦. **ಅತ್ತಾನಞ್ಞೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ,** ಯತೋ ವುತ್ತಂ ಪಾಳಿಯಂ - "ಯಂ ಖೋ ಪನಾಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಗಮ್ಭೀರೋ ಸೋ ಧಮ್ಮೋ ದುದ್ದಸೋ ದುರನುಬೋಧೋ"ತಿಆದಿ। ಲುಬ್ಭನ್ತೀತಿ **ಲೋಭನೀಯಾ** ಯಥಾ "ಅಪಾಯಗಮನೀಯಾ"ತಿ ಆಹ "**ಲೋಭನೀಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಲೋಭಧಮ್ಮೇಸೂ**"ತಿ। ಯಥಾ ವಾ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮಾ ಲೋಭನೀಯಾ, ಏವಂ ಲೋಭೋತಿ ಆಹ "**ಲೋಭನೀಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಲೋಭಧಮ್ಮೇಸೂ**"ತಿ। ತೇನೇವಾಹ - "ಯಂ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಏತ್ಥೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏತ್ಥ ನಿವಿಸಮಾನಾ ನಿವಿಸತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೦೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೩; ವಿಭ॰ ೨೦೩)। ಏಸೇ ನಯೋ ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ।

೪೩೨. **ನಿವೇಸೇತೀತಿ** ಠಪೇತಿ ಪಟ್ಠಪೇತಿ। **ಪಯಿರುಪಾಸತೀತಿ** ಉಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ। ಸುಯ್ಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಸೋತ**ನ್ತಿ ಆಹ "**ಪಸಾದಸೋತ**"ನ್ತಿ। ತಞ್ಹಿ ಸವನಾಯ ಓದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ। **ಧಾರೇತಿ** ಸನ್ಧಾರೇತಿ ತತ್ಥೇವ ಮನಂ ಠಪೇತಿ। **ಅತ್ಥತೋತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅತ್ಥತೋ। **ಕಾರಣತೋತಿ** ಯುತ್ತಿತೋ ಹೇತುದಾಹರಣೇಹಿ ಉಪಪತ್ತಿತೋ। **ಓಲೋಕನ**ನ್ತಿ

ಏವಮೇತನ್ತಿ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ದಟ್ಠಬ್ಬತಂ ಖಮನ್ತಿ, ತಞ್ಚ ಮಹನ್ತಸ್ಸ ಮಣಿನೋ ಪಜ್ಜಲನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ಆವಿಕತ್ವಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇ ಉಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಆಹ **"ಇಧಾ"**ತಿಆದಿ। **ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದೋ**ತಿ ಕತ್ತುಕಾಮತಾಸಙ್ಖಾತೋ ಕುಸಲಚ್ಛನ್ದೋ। **ವಾಯಮತೀ**ತಿಆದಿತೋ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ವೀರಿಯಾನಂ ವಸೇನ ವಾಯಾಮಂ ಪರಕ್ಕಮಂ ಕರೋತಿ। **ಮಗ್ಗಪಧಾನಂ ಪದಹತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಾವಹಂ ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಞ್ಚ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ ಪದಹತಿ, ಪದಹನವಸೇನ ತಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ। **ಪರಮಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಅಮೋಘಧಮ್ಮತ್ತಾ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ। **ಸಹಜಾತನಾಮಕಾಯೇನಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಸಹಜಾತನಾಮಕಾಯೇನ । **ತದೇವಾ**ತಿ ತದೇವ ಪರಮಸಚ್ಚಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತೇನೇವಾಹ - **"ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಿಸಮಯೇನ ವಿಭೂತಂ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪಸ್ಸತೀ"**ತಿ।

೪೩೩-೪. ಮಗ್ಗಾನುಬೋಧೋತಿ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಬೋಧೋ ಬುಜ್ಝನಂ, ಯೇಸಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನವಸೇನ ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿವೇಧೋ, ತೇಸಂ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭನವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಂ, ಮಗ್ಗೇನ ಪಟಿವಿದ್ಧಾನಿ ಸಚ್ಚಾನಿ, ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಮೇವ ವಾ ಅನುರೂಪಬುಜ್ಝನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **"ಸಚ್ಚಾನುಪ್ಪತ್ತೀತಿ ಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾ ಸದ್ಧಾಪಟಿಲಾಭಾದಯೋ ದ್ವಾದಸ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಚಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪಕಾರಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ತೇಸಂಯೇವಾತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾನಂ ದ್ವಾದಸನ್ನ"**ನ್ತಿ। **ನಾಯಂ** "ತೇಸಂಯೇವಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ **ಅತ್ಥೋ**। ಸತಿಪಿ ಕುಸಲವಿಪಾಕಾದಿಭಾವೇನ ನಾನತ್ತೇ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಭೂಮಿಕಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಪನ ಸದಿಸಾತಿ ಉಪಾಯತೋವ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾ ಆಸೇವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಫಲಭೂತಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತೀತಿ ತಂಸದಿಸೇ ತಬ್ಬೋಹಾರಂ ಕತ್ವಾ **"ತೇಸಂ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಚ ಆಸೇವನಾಗಹಣಂ ಸಮತ್ಥಿತಂ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। ನ ಹಿ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಾನಂ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾನಂ ಆಸೇವನಾ, ಬಹುಲೀಕಮ್ಮಂ ವಾ ಅತ್ಥೀತಿ। **ತುಲನಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ। ಸಾ ಹಿ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿಭೂತಾ ಮಗ್ಗಪ್ಪಧಾನಸ್ಸ ಬಹುಕಾರಾ ತಸ್ಸ ಅಭಾವೇ ಮಗ್ಗಪ್ಪಧಾನಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ, ಏವಂ ಉಸ್ಸಾಹೋ ತುಲನಾಯ ಛನ್ದೋ ಉಸ್ಸಾಹಸ್ಸ ಬಹುಕಾರೋತಿಆದಿನಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಸ್ಸ ಉಪರಿಮೂಪಕಾರತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ ಆಹ - **"ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಚಙ್ಕೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬. ಏಸುಕಾರೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩೭. ಕೋಟ್ಠಾಸನ್ತಿ ಮಂಸಭಾಗಂ। **ಲಗ್ಗಾಪೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ನ್ಹಾರುನಾ ವಾ ವಾಕೇನ ವಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ವಾ ವಸನಗೇಹೇ ವಾ ಓಲಮ್ಬನವಸೇನ ಬನ್ಧೇಯ್ಯುಂ। **ಸತ್ಥಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸತ್ಥಿಕೇಸು ಸತ್ಥವಾಹೇನ ಪಣೇತಬ್ಬಂ ಆಣಾಧಮ್ಮಂ। **ತಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮನತ್ಥ**ನ್ತಿ ತಂ ಮೂಲಂ ಸತ್ಥಿಕೇಹಿ ನಿತ್ಥರಣತ್ಥಂ। **ಪಾಪಂ ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ಅಹಿತಂವ ಅಸ್ಸ। ತೇನಾಹ "ನ ಸೇಯ್ಯೋ"ತಿ। **ಉಚ್ಚಕುಲೀನಾ**ದಯೋ ದುತಿಯವಾರಾದೀಹಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಇಧ ಉಪಧಿವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಪಾಪಿಯಾದಿಪದೇಹಿ ವುತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ - **"ಪಾಪಿಯೋತಿ ಪಾಪಕೋ ಲಾಮಕೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ಸೇಯ್ಯಂಸೋ**ತಿ ಹಿತಕೋಟ್ಠಾಸೋ, ಹಿತಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಚ್ಚಕುಲೀನತಾ**ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಉಚ್ಚಾಕುಲೀನತ್ತೇನಾ"**ತಿ। "ವಣ್ಣೋ ನ ಖೀಯೇಥ ತಥಾಗತಸ್ಸಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೦೪; ೩.೧೪೧; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೨೫; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬.೨೦; ಬು॰ ವಂ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪.೪; ಚರಿಯಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ನಿದಾನಕಥಾ; ೨.ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾ; ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೨.೧; ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೧.೧; ವಜಿರ॰ ಟೀ॰ ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ; ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ; ನೇತ್ತಿ॰ ಟೀ॰ ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ; ಮ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೧) ವಿಯ **ವಣ್ಣ**ಸದ್ದೋ ಇಧ ಪಸಂಸಾಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ **"ವೇಸ್ಸೋಪಿ ಹಿ ಉಳಾರವಣ್ಣೋ ಹೋತೀ"**ತಿ।

೪೪೦. "ನಿರವೋ ಪದಸದ್ದೋ ಸೋಳಾರಗೋತ್ತಸ್ಸ ಅಕಿಣ್ಣಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಅಸಜ್ಜಚಾರೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **ಭಿಕ್ಖಾಚರಿತಬ್ಬಾವ,** ಅಯಂ ತೇಸಂ ಕುಲಧಮ್ಮೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಪನೇತ್ವಾ। **ಸತ್ತಜೀವೋ** ಸತ್ತವಾಣಿಜಕೋ। ಗೋಪೇತಿ

ರಕ್ಖತೀತಿ **ಗೋಪೋ,** ಆರಕ್ಖಾಧಿಕಾರೇ ನಿಯುತ್ತೋ। ಅಸನ್ತಿ ಲೂನನ್ತಿ ತೇನಾತಿ **ಅಸಿತಂ,** ಲವಿತ್ತಂ। ವಿವಿಧಂ ಭಾರಂ ಆಭಞ್ಜನ್ತಿ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಬ್ಯಾಭಙ್ಗೀ,** ಕಾಜಂ।

೪೪೧. ಅನುಸ್ಸರತೋತಿ ಅನುಸ್ಸರಣಹೇತು ಕುಲವಂಸಾನುಸ್ಸರಣಕ್ಖಣೇ ಖತ್ತಿಯೋತಿಆದಿನಾ **ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ।** ತೇನಾಹ **"ಪೋರಾಣೇ...ಪೇ॰... ಅನುಸ್ಸರಿಯಮಾನೇ"ತಿ।** ಉಚ್ಚನೀಚತ್ತಜಾನನತ್ಥಞ್ಹಿ ಕುಲವವತ್ಥಾನಂ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ ಖತ್ತಿಯಾದಿಕುಲಕಮ್ಮುನಾ ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನಂ ಸನ್ಧನಂ ಜೀವಿಕಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ತಥಾಗತೋ ಪನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಮೇವ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸನ್ಧನಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ ತೇನ ಸತ್ತಸ್ಸ ಲೋಕಗ್ಗಭಾವಸಿದ್ಧಿತೋ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಏಸುಕಾರೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭. ಧನಞ್ಜಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೪೫. ರಾಜಗಹಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಿತಪಬ್ಬತಸ್ಸಾತಿ ಪಣ್ಡವಪಬ್ಬತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ರಾಜಗಹನಗರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಭಾಗೇ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ಠಿತೋ ಜನಪದೋ **ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿ।** ತಣ್ಡುಲಪುಟಕಾನಂ ಪಾಲಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ತಣ್ಡುಲಪಾಲಿ।** ತಸ್ಸ ಕಿರ ದ್ವಾರಸಮೀಪೇ ತಣ್ಡುಲವಾಣಿಜಾ ತಣ್ಡುಲಪಸಿಬ್ಬಕೇ ವಿವರಿತ್ವಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ತೇನಸ್ಸ **"ತಣ್ಡುಲಪಾಲಿದ್ವಾರ"**ನ್ತಿ ಸಮಞ್ಞಾ ಅಹೋಸಿ। **ಸಬ್ಬಮೇವ ಸಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ** ದಲಿದ್ದಕಸ್ಸಕಾನಂ ದಿವಸಪರಿಬ್ಬಯಮತ್ತಮೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಮೇವ ಆಯತೋ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ ಧಞ್ಞಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಮನ್ದಸಸ್ಸಾನೀತಿ** ಮನ್ದನಿಪ್ಫತ್ತಿಕಾನಿ ಸಸ್ಸಾನಿ।

೪೪೬. ಇಮಿನಾ ನಯೇನಾತಿ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಸ್ಸ ನಿವಾಸನಭತ್ತವೇತ್ತನಾನುಪ್ಪದಾನೇನ ಮಙ್ಗಲದಿವಸೇಸು ಧನವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಾನುಪ್ಪದಾನಾದಿನಾ ಚ **ಪೋಸೇತಬ್ಬೋ।** ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಾನಂ ಪಿಯವಚನಅತ್ಥಚರಿಯಾಸಮಾನತ್ತತಾದಿ **ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಕರಣೀಯಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ,** ತಥಾ **ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತಾನಂ।** ತತ್ಥ ಆವಾಹವಿವಾಹಸಮ್ಬದ್ಧೇನ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಇಮೇ"ತಿ ಞಾಯನ್ತೀತಿ **ಞಾತೀ,** ಮಾತಾಪಿತಾದಿಸಮ್ಬದ್ಧತಾಯ ಸಮಾನಲೋಹಿತಾತಿ **ಸಾಲೋಹಿತಾ।** ಸಮ್ಮಾ ದದನ್ತೇಸುಪಿ ಅಸಜ್ಜನತೋ ನತ್ಥಿ ಏತೇಸಂ ತಿಥೀತಿ **ಅತಿಥಿ,** ತೇಸಂ ಅತ್ತನಾ ಸಮಾನಪರಿಭೋಗವಸೇನ **ಅತಿಥಿಕರಣೀಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ,** ಅತಿಥಿಬಲೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಞಾತಕಭೂತಪುಬ್ಬಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ಉಪಗತಾ **ಪುಬ್ಬಪೇತಾ,** ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇಸು ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉದ್ದಿಸನಂ **ಪುಬ್ಬಪೇತಕರಣೀಯಂ,** ಪೇತಬಲೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಗನ್ಧಪುಪ್ಫವಿಲೇಪನಜಾಲಾಭತ್ತೇಹಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ದೇವತಾನಂ ಪೂಜಾ **ದೇವತಾಕರಣೀಯಂ,** ದೇವತಾಬಲೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ರಾಜಕಿಚ್ಚಕರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ **ರಾಜಕರಣೀಯಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಕಾಯೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ।

೪೪೭. ಪಞ್ಚ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಕಮ್ಮಾನೀತಿ ನಿಚ್ಚಸೀಲಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮಾ। ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮಾ **ದಸ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಕಮ್ಮಾನಿ।** ಅಧಮ್ಮಚಾರೀ ಏವ **ವಿಸಮಚಾರೀ** ಕಾಯವಿಸಮಾದಿಚರಣತೋತಿ **ವಿಸಮಚಾರೀಪದಸ್ಸ** ಅತ್ಥೋ ವಿಸುಂ ನ ವುತ್ತೋ।

೪೪೮-೪೫೩. ಓಸರನ್ತಿ ಅಪಸಕ್ಕನ್ತಿ, ಖೀಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಪರಿಹಾಯನ್ತೀ"**ತಿ। **ಅಭಿಸರನ್ತೀತಿ** ಅಭಿವಡ್ಢನವಸೇನ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ವಡ್ಢನ್ತೀ"**ತಿ। **ತತ್ರಾತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಧನಞ್ಜಾನಿಸ್ಸ। **ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಯದಾ ಭಗವತಾ "ಏಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಚತುಸಚ್ಚವಿನಿಮುತ್ತನ್ತಿ** ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನೇಹಿ ಸಚ್ಚೇಹಿ ವಿಮುತ್ತಂ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇಪಿ **ಸಚ್ಚವಿಮುತ್ತಂ ಕಥಂ ನ ಕಥೇಸಿಯೇವ** ಸಚ್ಚವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ।

ಧನಞ್ಜಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೮. ವಾಸೇಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೫೪. **ಜಾತಿಂ ಸೋಧೇತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಸಹವಾಸೀನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಕಿರಿಯಾ ಪರಾಧೇನ ವಾ ಅಸಾರುಪ್ಪತ್ತೇನ ವಾ ಜಾತಿಯಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ ಆಸಙ್ಕಾಯ ತಂ ಸೋಧೇತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಮನ್ತೇ ಸೋಧೇತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಮನ್ತವಚನೇ ಆಚರಿಯಮತಿಚೋದನಾಯ ಅಞ್ಞೇನ ವಾಕ್ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಸಂಸಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ತಂ ಸೋಧೇತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅನ್ತರಾ**ತಿ ವೇಮಜ್ಝೇ, ಅಞ್ಞತ್ಥೇವಾ ಅನ್ತರಾಸದ್ದೋತಿ ತಸ್ಸ **ಅಞ್ಞಾ ಕಥಾ**ತಿ ವಚನಂ ಅವಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಖನ್ತೀಮೇತ್ತಾನುದ್ದಯಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಏವ "**ಸೀಲವಾತಿ ಗುಣವಾ**"ತಿಆಹ। ತೇಹಿ ಸೀಲಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಕಾಲೇಪಿ "**ಸೀಲವಾ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲತ್ತಾ ವಾ ತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಏವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಸೀಲವಾತಿ ಗುಣವಾ**"ತಿ। **ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಸಾಧು ಆಚಾರವತ್ತೋ।

೪೫೫. **ಸಿಕ್ಖಿತಾ**ತಿ ತೇವಿಜ್ಜಾನಂ ಸಿಕ್ಖಿತಾ ತುಮ್ಹೇ, ನ ದಾನಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಞ್ಞಾತಾ**ತಿ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಠಿತಾ।

ವೇದತ್ತಯಸಙ್ಖಾತಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಅಜ್ಝಯನ್ತೀತಿ **ತೇವಿಜ್ಜಾ**। ತೇನಾಹ "**ತಿವೇದಾನ**"ನ್ತಿ। ತಯೋ ವೇದೇ ಅಣನ್ತಿ ಅಜ್ಝಯನ್ತೀತಿ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ,** ತೇಸಂ। ಯಂ ಏಕಂ ಪದಮ್ಪಿ ಅಕ್ಖಾತಂ, ತಂ ಅತ್ಥತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಚ **ಕೇವಲಿನೋ** ಅಧಿಯಿನೋ ಅಪ್ಪಪಯೋಗೇನ। **ನಿಟ್ಠಾಗತಮ್ಹಾ**ತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಗತಾ ಅಮ್ಹಾ ತೇವಿಜ್ಜಾಯ ಸಕಸಮಯಸ್ಸ ಕಥನೇ।

ಮನೋಕಮ್ಮತೋ ಹಿ ವತ್ತಸಮ್ಪದಾತಿಕಾರಣೂಪಚಾರೇನಾಯಮತ್ಥೋ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ - "**ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹಿ ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತೀ**"ತಿ।

ಖಯಾತೀತನ್ತಿ ವಡ್ಢಿಪಕ್ಖೇ ಠಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಪಾಟಿಪದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಚನ್ದೋ ವಡ್ಢತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಖೀಯತೀತಿ। **ವನ್ದಮಾನಾ** ಜನಾ ನಮಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ।

ಅತ್ಥದಸ್ಸನೇನಾತಿ ವಿವರಣೇನ ದಸ್ಸನಪರಿಣಾಯಕಟ್ಠೇನ ಲೋಕಸ್ಸ **ಚಕ್ಖು ಹುತ್ವಾ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ**।

೪೫೬. **ತಿಟ್ಠತು ತಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಚಿನ್ತಾ**ತಿ - "ಕಿಂ ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ ಉದಾಹು ಭವತಿ ಕಮ್ಮುನಾ"ತಿ ಅಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಿಚಾರೋ ತಾವ ತಿಟ್ಠತು । ಜಾತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ತಿಣರುಕ್ಖಕೀಟಪಟಙ್ಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಲೋಕೇ ಜಾತಿವಿಭಙ್ಗಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪಹಂಸನತ್ಥಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಮತ್ಥಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾ ಹಿ ಜಾತಿಯೋ**ತಿ ಇದಂ ಕಾರಣವಚನಂ, ಯಸ್ಮಾ ಇಮಾ ಜಾತಿಯೋ ನಾಮ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಸಿಟ್ಠಾ, ತಸ್ಮಾ ಜಾತಿವಿಭಙ್ಗಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಇಧ **ಉಪಾದಿನ್ನಕಜಾತಿ** ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಭಾವೇನ ಆಗತಾ, ತಸ್ಸಾ ಪನ ನಿದಸ್ಸನಭಾವೇನ ಇತರಾ, ತಸ್ಮಾ "**ಜಾತಿವಿಭಙ್ಗಂ ಪಾಣಾನ**"ನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ। ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಪಾಣಾನಂ ಜಾತಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವ**ನ್ತಿ ನಿದಸ್ಸನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ನಿದಸ್ಸಿತಬ್ಬೇ ಕಥಿಯಮಾನೇ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ವಾಸೇಟ್ಠಸ್ಸ। ಕಾಮಂ "ತೇಸಂ ವೋಹಂ ಬ್ಯಕ್ಖಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಉಭೋಪಿ ಮಾಣವೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ದೇಸನಾ ಆಗತಾ, ತಥಾಪಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ "ಏವಂ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಜಾನಾಹೀ"ತಿಆದಿನಾ ವಾಸೇಟ್ಠಮೇವ ಆಲಪನ್ತೋ ಭಗವಾ ತಮೇವ ಇಮಿನಾ ನಿಯಾಮೇನ ಪಮುಖಂ ಅಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ತಸ್ಸಾತಿ ವಾಸೇಟ್ಠಸ್ಸಾ"ತಿ। **ಜಾತಿಭೇದೋ** ಜಾತಿವಿಸೇಸೋ, ಜಾತಿಯಾ ಭೇದೋ **ಪಾಕಟೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ** ನಿದಸ್ಸನೇನ ವಿಭೂತಭಾವಂ ಆಪಾದಿತೇನ ಪಟಿಞ್ಞಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಭೂತಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ। **ಆಮ ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಕಮ್ಮನಾನತಾಯ ಏವ ಉಪಾದಿನ್ನನಾನತಾಯ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಪದಮೇತಂ, ನ ಬೀಜನಾನತಾಯ ಅನುಪಾದಿನ್ನನಾನತಾಯ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಪದನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಕಮ್ಮಂ ಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತಂತಂಯೋನಿಖಿಪನಮತ್ತಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸಾಮತ್ಥಿಯಂ,

ತಂತಂಯೋನಿನಿಯತಾ ಪನ ಯೇ ವಣ್ಣವಿಸೇಸಾ, ತೇ ತಂತಂಯೋನಿಸಿದ್ಧಿಯಾವ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ತಂ ಪನ ಯೋನಿಖಿಪನಕಮ್ಮಂ ತಂತಂಯೋನಿವಿಸಿಟ್ಠ-ವಿಸೇಸಾಭಿಭೂತಾಯ ಪಯೋಗನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ, ಅಸಂಮುಚ್ಛಿತಾಯ ಏವ ವಾ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾಯ ಭವಪತ್ಥನಾಯ ಅಭಿಸಙ್ಖತಮೇವಾತಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇನ ವಿನಾ ಫಲವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ ಏತಂ ಸಮೀಹಿತಕಮ್ಮಂ ಪತ್ಥನಾದೀಹಿ ಚ ಭಿನ್ನಸತ್ತಿತಂ ವಿಸಿಟ್ಠಸಾಮತ್ಥಿಯಂ ವಾ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಾದಿವಿಸಿಟ್ಠಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ ಜಾಯತಿ, ಏವಂ ಯೋನಿಖಿಪನತಂಯೋನಿನಿಯತವಿಸೇಸಾವಹತಾ **ಹೋತೀತಿ**। ಥೇರೇನ ಹಿ ಬೀಜನಾನತಾ ವಿಯ ಕಮ್ಮನಾನತಾಪಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕನಾನತಾಯ ಸಿಯಾ ನು ಖೋ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಚೋದನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸವಿಸಿಟ್ಠಾ ಕಮ್ಮನಾನತಾ ಪನ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ನಿಚ್ಛಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ನಾನಾವಣ್ಣಾತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರವಣ್ಣಾ। ತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದೀನಂ ಲೋಕೇ ಅಭಿಞ್ಞಾತತಿಣಜಾತಿಭಾವತೋ **ವಿಸೇಸೇನ ಗಯ್ಹತಿ** ಅಭಿಞ್ಞಾತಸೋತನಯೇನ। **ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವಾತಿ** ಅಟ್ಠಾನಪಯುತ್ತೋ **ಏವ**-ಸದ್ದೋ, ಜಾತಿಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ನ ಚ ಗಯ್ಹತೀತಿ** ತಿಣರುಕ್ಖಾದೀಸು ವಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಜಾತಿನಿಯತಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಅನುಪಲಬ್ಭನತೋ, ಪಿವನಭುಞ್ಜನಕಥನಹಸನಾದಿಕಿರಿಯಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವೇನ ಏಕನ್ತಿಕಲಿಙ್ಗನಿಯತಾಯ ಮನ್ತಜ್ಝೇನಾದಿಂ ವಿನಾ ಅನುಪಲಬ್ಭನತೋ ಚ। **ವಚೀಭೇದೇನೇವಾತಿ** ಆಹಚ್ಚವಚನೇನೇವ।

ಕೀಟೇ ಪಟಙ್ಗೇತಿಆದೀಸು ಜಾತಿನಾನತಾ ಲಬ್ಭತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಲಿಙ್ಗವಿಸಿಟ್ಠತಾದಸ್ಸನಾ। **ಕುನ್ಥಾ** ಕೀಟಕಾ , ಖಜ್ಜಖಾದಕಾ **ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾ**। **ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾತಿ** ಉಡ್ಡೇತ್ವಾ ಉಡ್ಡೇತ್ವಾ। ಪಟಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವಾ **ಪಟಙ್ಗಾ,** ನ ಖುದ್ದಕಪಾಣಕಾ ಕೀಟಾ ನಾಮ। **ತೇಸಮ್ಪಿ** ಕೀಟಕಾನಂ।

ಕಾಳಕಾದಯೋತಿ ಕಲನ್ದಕಾದಯೋ।

ಉದರಂಯೇವ ನೇಸಂ ಪಾದಾ ಉದರೇನೇವ ಸಮ್ಪಜ್ಜನತೋ॥

ಸಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಕೋ ವಿಧಿ ಅನಿಚ್ಚೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಉದಕೇ**"ತಿ ಆಹ ಯಥಾ "ವೀರಸ್ಸ ಭಾವೋ ವೀರಿಯ"ನ್ತಿ।

ಪತ್ತಸಮುದಾಯೇ ಪಕ್ಖಸದ್ದೋತಿ "**ಪತ್ತೇಹಿ ಯನ್ತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಅವಯವಬ್ಯತಿರೇಕೇನ ಸಮುದಾಯೋ ಅತ್ಥಿ।

ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತೋ "ಜಾತಿವಸೇನ ನಾನಾ"ತಿಆದಿನಾ। ಏತ್ಥ ಪದತ್ಥೇ ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ನತ್ಥೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಮತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತತ್ರಾಯಂ ಯೋಜನಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ನ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಏದಿಸಂ ಸೀಸಂ ಹೋತಿ, ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಏದಿಸನ್ತಿ ನಿಯಮೋ ಅತ್ಥಿ ಯಥಾ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಮಿಗಾದೀನ"ನ್ತಿ ಇದಮೇವ ವಾಕ್ಯಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನೇತಬ್ಬಂ। ತಂ ಸಂಖಿಪಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ ಆಹ।

ತಸ್ಸಾತಿ ಯಥಾವುತ್ತನಿಗಮನವಚನಸ್ಸ **ಅಯಂ ಯೋಜನಾ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೪೫೭. ವೋಕಾರನ್ತಿ ವೋಕರಣಂ, ಯೇನ ವಿಸಿಟ್ಠತಾಯ ನ ವೋಕರೀಯತಿ ಜಾತಿಭೇದೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ನಾನತ್ತ**"ನ್ತಿ।

ಗೋರಕ್ಖಾದಿಉಪಜೀವನೇನ **ಆಜೀವವಿಪನ್ನೋ,** ಹಿಂಸಾದಿನಾ **ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ,** ನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತತಾದಿನಾ **ಆಚಾರವಿಪನ್ನೋತಿ**। ಸಾಮಞ್ಞಜೋತನಾ ವಿಸೇಸೇ ನಿವಿಟ್ಠಾ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಗೋರಕ್ಖನ್ತಿ ಖೇತ್ತರಕ್ಖ**"ನ್ತಿ। "**ಗೋತಿ ಹಿ ಪಥವಿಯಾ ನಾಮ**"ನ್ತಿ। ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **ಸಿಪ್ಪಂ,** ತತ್ಥ ಕೋಸಲ್ಲಂ। ಪರೇಸಂ ಈಸನಟ್ಠೇನ ಹಿಂಸನಟ್ಠೇನ ಇಸ್ಸೋ, ಸೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಇಸ್ಸೋ

ಯೋಧಾಜೀವಿಕೋ, ಇಸ್ಸಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಪಹರಣಂ, ಉಸುಂ ಸತ್ತಿಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತಾ ಜೀವಿಕಾ **ಇಸ್ಸತ್ತಂ**। ತೇನಾಹ "**ಆವುಧಜೀವಿಕ**"ನ್ತಿ। ಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಸ್ಸ ಜೀವಿಕಾ, ತದೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಉಸುಞ್ಚ ಸತ್ತಿಞ್ಚಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಬ್ರಹ್ಮಂ ವುಚ್ಚತಿ ವೇದೋ, ತಂ ಅಣತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಜಾನನಞ್ಚ ಪೋರಾಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಹಿತನಿಯಾಮೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಕತೋಪಸಮೇನ ಅನುಟ್ಠಾನತಪೇನ ಯಥಾ "ಆಜೀವಸೀಲಾಚಾರವಿಪನ್ನೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕೇಹಿ ಲೋಕಿಯಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಚ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತೋ, ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನಮೇವಾತಿ ಆಹ "**ಏವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮಯೇನ...ಪೇ॰... ಸಾಧೇತ್ವಾ**"ತಿ। **ಏವಂ ಸನ್ತೇ**ತಿ ಏವಂ ಆಜೀವಸೀಲಾಚಾರವಿಪನ್ನಸ್ಸ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವೇ ಸತಿ **ನ ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ, ಗುಣೇಹಿ ಪನ** ಆಜೀವಸೀಲಾಚಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೇಹಿ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ** ಗುಣಾನಂಯೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವಕರಣತೋ ಚತುವಣ್ಣವಿಭಾಗೇ **ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಕುಲೇ ಜಾತೋ ಯೋ** ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ **ಗುಣವಾ, ಸೋ** ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇನ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಬಾಹಿತಪಾಪತಾಯ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವೇ **ಞಾಯೋತಿ, ಏವಂ ಞಾಯಂ ಅತ್ಥತೋ** ಆಪನ್ನಂ ಕತ್ವಾ। ನನ್ತಿ ತಮೇವ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಞಾಯಂ। **ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣಿತಾಯಾ**ತಿ ಮಾತುಯಾ ಉಭತೋಸುಜಾತತಾದಿಕುಲವಣ್ಣೇನ ಸಂವಣ್ಣಿತಾಯ ಪಸತ್ಥಾಯ ಯಥಾರೂಪಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಮಾತಾ ಭವಿತುಂ ಯುತ್ತಾ, ತಥಾರೂಪಾಯ **ಮಾತರಿಸಮ್ಭೂತೋ**। ಏತೇನ ಚತುನ್ನಂ ಯೋನೀನಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವಿಸೇಸನಿಟ್ಠಾ ಕತಾ। ತೇನಾಹ "**ತತ್ರಾಪಿ ವಿಸೇಸೇನಾ**"ತಿ। ಏವಂ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವಿಸೇಸನಿಟ್ಠಾವಸೇನ "ಯೋನಿಜಂ ಮತ್ತಿಸಮ್ಭವ"ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಾಮಞ್ಞಜೋತನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ವಿಸೇಸಜೋತನಾವಸೇನೇವ ಅತ್ಥಂ ವತ್ತುಂ "**ಯಾಚಾಯ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿಸುದ್ಧಉಪ್ಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಾ ಯೋನಿ ವುತ್ತಾ**ತಿ ಅನುಪಕ್ಕುಟ್ಠಭಾವೇನ ಪರಿಸುದ್ಧಉಪ್ಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಾ ಯಾ ಚಾಯಂ ಯೋನಿ ವುತ್ತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ತತೋಪಿ ಜಾತಸಮ್ಭೂತತ್ತಾ**ತಿ ತತೋ ಯೋನಿತೋ ಜಾತತ್ತಾ ಮಾತಾಪೇತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಸಮ್ಭೂತತ್ತಾ।

ವಿಸಿಟ್ಠತ್ತಾತಿ ಸಮುದಾಯಭೂತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ರಾಗಾದಿನಾ ವಿಸಿಟ್ಠತ್ತಾ। ರಾಗಾದಿನಾ ಸಹ ಕಿಞ್ಚನೇನಾತಿ **ಸಕಿಞ್ಚನೋ**। ತಥೇವ ರಾಗಾದಿಸಙ್ಖಾತೇನ ಪಲಿಬೋಧನಟ್ಠೇನ ಸಹ ಪಲಿಬೋಧೇನಾತಿ **ಸಪಲಿಬೋಧೋ**। **ಸಬ್ಬಗಹಣಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಉಪಾದಾನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಗಹಣಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ। **ಯಸ್ಮಾ ಬಾಹಿತಪಾಪೋ** ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನತೋ ಬಹಿಕತಪಾಪೋ, ತಸ್ಮಾ **ತಮಹಂ ಬ್ರೂಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಏವರೂಪೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಉಪದೇಸೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ವಿಭತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೪೫೮. ಗಹಿತದಣ್ಡೇಸೂತಿ ಪರೇಸಂ ದಣ್ಡೇನ ವಿಹೇಠನಂ ಅನಿಧಾಯ ಆದಿನ್ನದಣ್ಡೇಸು।

೪೫೯. ಕಿಞ್ಚಿ ಗಹಣನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಗಾಹಾದೀಸು ಕಿಞ್ಚಿ ಗಾಹಂ।

ಯೇನ ಕಾಮಭವೇನ ಮಾನುಸಕೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಯುಞ್ಜತಿ, ತಂ **ಮಾನುಸಕಂ ಯೋಗಂ**। "ಮಾನುಸಕಂ ಯೋಗ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಏಕದೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ಏಸ ನಯೋ "ದಿಬ್ಬಯೋಗ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। **ಸಬ್ಬಯೋಗವಿಸಂಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಪದದ್ವಯೇನ ವುತ್ತೇಹಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಯೋಗೇಹಿ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಂ।

ರತಿನ್ತಿ ಅಭಿರತಿಂ ಆಸತ್ತಿಂ। **ಕುಸಲಭಾವನಾಯಾ**ತಿ ಕಾಯಭಾವನಾದಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮಭಾವನಾಯ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಂ। **ವೀರಿಯವನ್ತ**ನ್ತಿ ವೀರಿಯಸಬ್ಭಾವೇನ ವೀರಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ, ವೀರಭಾವೋ ಹಿ ವೀರಿಯನ್ತಿ।

ಸುನ್ದರಂ ಠಾನನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಸುನ್ದರಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ** ಅರಿಯಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ।

ನಿಬ್ಬತ್ತಿನ್ತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ। **ಅತೀತೇ**ತಿ ಅತೀತಕೋಟ್ಠಾಸೇ। **ಕಿಞ್ಚನಕಾರಕೋ**ತಿ ಪಲಿಬೋಧಹೇತುಭೂತೋ।

ಅಸೇಕ್ಖೇ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ **ಮಹನ್ತೇ ಗುಣೇ**। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಮಾರಾನಂ ವಿಜಿತತ್ತಾ **ವಿಜಿತವಿಜಯಂ**।

೪೬೦. ಇದಂ ಅಜಾನನ್ತಾತಿ "ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ ಇದಂ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾಮತ್ತನ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತಾ। ಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ನಾಮಗೋತ್ತಂ ನಾಮ ತತಿಯಂ ದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸಂ ಜನೇನ್ತಿ, **ಸಾವ ನೇಸಂ ದಿಟ್ಠಿ। ಕತಂ ಅಭಿಸಞ್ಞತ**ನ್ತಿ ಪರಿಕಪ್ಪನವಸೇನೇವ ಕತಂ ಠಪಿತಂ ತದುಪಚಿತಂ, ನ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಸಮಾಯೋಗೇನ। **ಸಮುಚ್ಚಾ**ತಿ ಸಮ್ಮುತಿಯಾ। ಕಾ ಪನ ಸಾ ಸಮ್ಮುತೀತಿ ಆಹ **"ಸಮಞ್ಞಾಯಾ"**ತಿ, ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಮಾ ಪನ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಏವಂ ಕಪ್ಪೇತೀತಿ ಆಹ **"ನೋ ಚೇ"**ತಿಆದಿ। ತಂ ಪನ ಅಸನ್ತಮ್ಪಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ಸನ್ತತಾಯೇವ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ, ತೇಸಮಯಂ ದೋಸೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಪಕಪ್ಪಿತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಜನಪದನಿರುತ್ತಿಂ ನಾಭಿನಿವೇಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೩೧)। **ಅಜಾನನ್ತಾ ನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ನೋ**-ಸದ್ದೋ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ - "ನ ನೋ ಸಮಂ ಅತ್ಥಿ ತಥಾಗತೇನಾ"ತಿಆದೀಸು (ಖು॰ ಪಾ॰ ೬.೩) ವಿಯಾತಿ ಆಹ **"ಅಜಾನನ್ತಾವ ಏವಂ ವದನ್ತೀ"**ತಿ।

ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಉಜುಕಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ನ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ "ಯೋ ಹಿ ಕೋಚೀ"ತಿ ಪರಿಯಾಯವಸೇನ। "ನ ಜಚ್ಚಾ"ತಿ ಗಾಥಾಯ ಪುಬ್ಬದ್ಧೇನ **ಜಾತಿವಾದಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ** ಪಚ್ಛಿಮದ್ಧೇನ **ಕಮ್ಮವಾದಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇನ್ತೋ। ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ। **ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯ ವಿತ್ಥಾರಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರೇತುಂ **"ಕಸ್ಸಕೋ ಕಮ್ಮುನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಾಯ ಚತೂಹಿ ಪಾದೇಹಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇ ದ್ವೀಹಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣತೋ ಅತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ। ತತ್ಥ **ಕಸಿಕಮ್ಮಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಿಪ್ಪಕಮ್ಮವಾಣಿಜಾದಿ ಸಙ್ಗಹೋ।

ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಪಧಾನವಚನವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾಪೇಕ್ಖಾಯ ಹೋತೀತಿ ಆಹ - **"ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚಯೇನ ಏತಂ ಹೋತೀ"**ತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೫೭೦) **ತಂಸಂವಣ್ಣನಾಯಞ್ಚ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ಮಹಾಟೀ॰ ೨.೫೭೦) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸಮ್ಮಾನಾವಮಾನಾರಹಕುಲೇ**ತಿ ಸಮ್ಮಾನಾರಹೇ ಖತ್ತಿಯಾದಿಕುಲೇ, ಅವಮಾನಾರಹೇ ಚಣ್ಡಾಲಾದಿಕುಲೇ **ಕಮ್ಮವಸೇನ ಉಪಪತ್ತಿ ಹೋತಿ** ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಚ್ಚಮಾನೋಕಾಸಕರತಾಯ ವಿನಾ ತಾದಿಸಾಯ ಉಚ್ಚನೀಚಕುಲನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ಅಡ್ಢದಲಿದ್ದತಾದಿ **ಅಞ್ಞಾಪಿ ಹೀನಪಣೀತತಾ**।

ಕಮ್ಮುನಾತಿ ಚೇತ್ಥ ಯಥಾ ಲೋಕಪಜಾಸತ್ತಸದ್ದೇಹಿ ಏಕೋ ಏವತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ಏವಂ ಸೇಸಸದ್ದೇಹಿಪಿ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಿಸೇಸೋ ಪನ ತತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪುರಿಮಪದೇನ ಚೇತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನಾಯಂ ಲೋಕೋ ಬ್ರಹ್ಮನಿಮ್ಮಿತೋ ಕಮ್ಮೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। ನ ಹಿ ಸನ್ನಿಹಿತಕಾರಣಾನಂ ಫಲಾನಂ ಅಞ್ಞೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿದಿಟ್ಠಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ **"ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಟಿಸೇಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ ತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಸಂವಣ್ಣನಾದೀಸು**ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಪರಮುಪ್ಪತ್ತಿ ನ ಬ್ರಹ್ಮುನಾತಿ **"ಕಮ್ಮುನಾ ಹಿ ತಾಸು ತಾಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತಿಯೇನ** "ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಆದಿತೋ ಪಭುತಿ ಪಭವಕಮ್ಮುನಾ ವತ್ತತೀ"ತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ **ನಿಗಮೇತಿ**।ವುತ್ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ಸೂಚನಞ್ಹಿ ನಿಗಮನಂ। ತಂ ಪನ ನಿಯಮತ್ಥಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಕಮ್ಮೇನೇವ ಬದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ"**ತಿ । **ಚತುತ್ಥೇನ** ಪದೇನ। **ಯಾಯತೋ**ತಿ ಗಚ್ಛತೋ। **ನಿಬ್ಬತ್ತತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಸ್ಸ। **ಪವತ್ತತೋ**ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಸ್ಸ।

ಧುತಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸತೋ ತಣ್ಹಾಯ ಸನ್ತತ್ತವಸೇನ ವತ್ತನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ತಪೇನಾತಿ ಧುತಙ್ಗತಪೇನಾ"**ತಿ। ಮೇಥುನವಿರತಿ ವಿಸೇಸತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ಸಾ ಇಧ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಆಹ **"ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನಾತಿ ಮೇಥುನವಿರತಿಯಾ"**ತಿ। **ಏತೇನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ "ತಪೇನಾ"ತಿಆದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಪದೇಹಿ ವುತ್ತೇನ। **ಸೇಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಉತ್ತಮೇನ।

ಸಂಕಿಲೇಸವಿಸುದ್ಧಿಯಾ **ಪರಿಸುದ್ಧೇನ। ಬ್ರಹ್ಮನ್ತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಭಾವಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ। ಸೋ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವೋತಿ ಆಹ "**ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವಂ ಆವಹತೀ**"ತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಸಕ್ಕೋ ಚಾತಿ ಸಕ್ಕಗರುಕಾನಂ ಸಕ್ಕೋ ಸಕ್ಕೇನಪಿ ಗರುಕಾತಬ್ಬತೋ, ಬ್ರಹ್ಮಗರುಕಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾಪಿ ಗರುಕಾತಬ್ಬತೋ। **ವಿಜಾನತನ್ತಿ** ಪರಮತ್ಥಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಿಸೇಸಂ ಜಾನನ್ತಾನಂ ವಿಞ್ಞೂನಂ। ಅವಿಞ್ಞುನೋ ಹಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ತೇನಾಹ - "**ಪಣ್ಡಿತಾನ**"ನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ವಾಸೇಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೯. ಸುಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೬೨. ತುದಿಸಞ್ಞಿತೋ ಗಾಮೋ ನಿಗಮೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ತೋದೇಯ್ಯೋ, ತಸ್ಸ ಅತ್ತಜೋ **ತೋದೇಯ್ಯಪುತ್ತೋ**ತಿ ಆಹ "**ತುದಿಗಾಮಾ**"ತಿಆದಿ। **ಆರಾಧಕೋತಿ** ಸಂರಾಧಕೋ। ಧಮ್ಮನಿಸನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಪಾದನೇನ ಪರಿಪೂರಣೇನ ಇಚ್ಛಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಸಮ್ಪಾದಕೋ ಪರಿಪೂರಕೋ**"ತಿ। ಞಾಯತಿ ನಿಚ್ಛಯೇನ ಗಮೇತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ವಾ ಞಾಯತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ಞಾಯೋ, ತತೋ ಏತಸ್ಸ ಸಮ್ಪಾದಕಹೇತುಭಾವತೋ ಞಾಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ತಂ **ಞಾಯಂ ಧಮ್ಮಂ**। ತೇನಾಹ "**ಕಾರಣಧಮ್ಮ**"ನ್ತಿ। **ಅನವಜ್ಜನ್ತಿ** ಅವಜ್ಜಪಟಿಪಕ್ಖಂ।

೪೬೩. ವಟ್ಟಚಾರಕತೋ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಈಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ ಯ-ಕಾರಸ್ಸ ಚ ಕ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। ನಿಯ್ಯಾನೇ ವಾ ನಿಯುತ್ತಂ, ನಿಯ್ಯಾನಂ ಸೀಲನ್ತಿ ವಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ, ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ **ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ**। ಸಾ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ಅಕುಸಲಕಿರಿಯಾತಿ ಆಹ "**ಅಕುಸಲಪಟಿಪದ**"ನ್ತಿ।

ಬಹುಭಾವವಾಚಕೋ ಇಧ **ಮಹಾ**ಸದ್ದೋ "ಮಹಾಜನೋ"ತಿಆದೀಸುವಿಯಾತಿ ಆಹ "**ಮಹನ್ತೇಹಿ ಬಹೂಹೀ**"ತಿ। ಅತ್ಥೋತಿ ಪಯೋಜನಂ। **ಮಹನ್ತಾನೀತಿ** ಬಹುಲಾನಿ। **ಕಿಚ್ಚಾನೀತಿ** ಕಾತಬ್ಬಾನಿ। **ಅಧಿಕರಣಾನೀತಿ** ಅಧಿಕಾರಜೀವಿಕಾರೂಪಾನಿ। **ಘರಾವಾಸಕಮ್ಮಮೇವ** ಪಞ್ಚಬಲಿಕರಣದಸಅತ್ಥಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಲೋಕಯಾತ್ರಾಯ ಚ ಸಮ್ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಜೀವಿತವುತ್ತಿಯಾ ವಾ ಹೇತುಭಾವತೋ **ಘರಾವಾಸಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ**।

"ಅಪ್ಪಕೇನಪಿ ಮೇಧಾವೀ, ಪಾಭತೇನ ವಿಚಕ್ಖಣೋ।
ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ ಅತ್ತಾನಂ, ಅಣುಂ ಅಗ್ಗಿಂವ ಸನ್ಧಮ"ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೪)।

ಗಾಥಾಯ ವುತ್ತನಯೇನ **ಚೂಳನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ವಿಯ**।

೪೬೪. ಅಯೋನಿಸೋ ಪವತ್ತಿತಂ ವಾಣಿಜ್ಜಕಮ್ಮಂ ವಿಯ ಅಪಾಯಭೂತಂ ಕಸಿಕಮ್ಮಂ ನಿದಸ್ಸನಭಾವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಘರಾವಾಸಕಿಚ್ಚಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ - "**ಯಥಾ ಕಸಿ...ಪೇ॰... ಏವಂ ಘರಾವಾಸಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮ್ಪೀ**"ತಿ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭತ್ತೋ ಅಹೋಸೀತಿ** ಸೋ ಕಿರ ಬಹೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಧನಂ ದತ್ವಾ ಯಞ್ಞಂ ಕಾರೇಸಿ। **ಉಪರೀತಿ** "ಉಪರಿ ಉಪಟ್ಠಾತೀತಿ ವದೇಹೀ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಸಮಯೇನ ಆಚಿಕ್ಖಾಪಿತೋಪಿ ಯಥಾ ಉಪಟ್ಠಿತಮೇವ ಕಥೇತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ - "ಇಮಿನಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಯಞ್ಞೇ ದೋಸೋ ದಿನ್ನೋ"ತಿ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಳೇವರಂ ಸುಸಾನಂ ನೇತುಂ ನಾದಂಸು। ಅಥಸ್ಸ ಞಾತಕೇಹಿ ಸಹಸ್ಸೇ ದಿನ್ನೇ ತಂ ಸಹಸ್ಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗೇಹತೋ ನೀಹರಿತುಂ ಅದಂಸು। ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಛತ್ತಿಂಸ ಇತ್ಥಿಯೋ "ಏಕಾ ವತ್ಥಂ ಅದಾಸಿ, ಏಕಾ ಗನ್ಧಂ, ಏಕಾ ಸುಮನಮಾಲ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ತಂ ತಂ ದಾನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಆಯುಪರಿಯೋಸಾನೇ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ

ಪರಿಚಾರಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು ಸಹಸ್ಸಅಚ್ಛರಾಪರಿವಾರಿಕಾ, ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ವೇಜಯನ್ತರಥಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕೋಸಾಪಿತೇನ ಗುತ್ತಿಲಾಚರಿಯಭೂತೇನ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಪುಚ್ಛಿತಾ ತಂ ತಂ ಅತ್ತನಾ ಕತಂ ಪುಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಸಕಲಾಯ ಗುತ್ತಿಲವಿಮಾನಕಥಾಯ ದೀಪೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ। **ವಣಿಜ್ಜಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಿಪಜ್ಜಮಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತಸ್ಸ ವಿಪಜ್ಜಮಾನಾಕಾರೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋ। ಏವಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವಿಪಜ್ಜಮಾನಂ ಅಪ್ಪಫಲಂ ಹೋತೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸೀಲೇಸು ಅಪರಿಪೂರಕಾರಿನೋ**ತಿಆದಿ ತಸ್ಸ ವಿಪಜ್ಜನಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। **ಝಾನಾದಿಸುಖ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅಭಿಞ್ಞಾವಿಪಸ್ಸನಾದಿಸುಖಸ್ಸ ವಿಯ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾದಿಸುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಅರಹತ್ತಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣಾತಿ** ಪಗೇವ ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಚಾಗಸೀಸೇನಾತಿ ಪಧಾನಭೂತೇನ ಚಾಗೇನ ದಾನೇನ ತಂ ಅವಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ। ಏತ್ಥ ತೇ **ನ ಕೋಚಿ ಅಫಾಸುಕಭಾವೋ**ತಿ। **ಉಜುಕಂ ಕತ್ವಾ** ಅವಿರುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ, ಸಮ್ಪಯೋಜೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಪಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿಪರಿಚರಣಂ, ತಪಚರಿಯಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಗ್ಗಹಣಾ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಭಾವತೋ।

೪೭೬. ಅಜಾನನಭಾವನ್ತಿ ಅಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವಂ। ಭಗವತೋ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವೋ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಜಲತಲೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತತೇಲಂ ವಿಯ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಠಿತೋ, ನ ಮೇ ಇದಂ ಪತಿರೂಪಂ, ತತೋ ಪರಿವತ್ತಿಸ್ಸಾಮೀತಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಭೋ, ಗೋತಮಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪಚ್ಚಾಹರಿತುಂ** ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ಅಪಹರಿತುಂ। **ಸೇತಪೋಕ್ಖರಸದಿಸೋ**ತಿ ಪುಣ್ಡರೀಕಪತ್ತಸದಿಸವಣ್ಣೋ। **ಸುವಟ್ಟಿತಾ**ತಿ ವಟ್ಟಭಾವಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಸುವಟ್ಟಾ। **ನಾಮಕಂಯೇವಾ**ತಿ ನಾಮಮತ್ತಮೇವ ವಚನಮತ್ತಮೇವ। ತಥಾಭೂತಾನಂ ಭಾವಸ್ಸಪಿ ಅಭಾವೇನ ನಿಹೀನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನಾಮ-ಸದ್ದೋ ನಿಹೀನಪರಿಯಾಯೋ। ತೇನಾಹ - **"ಲಾಮಕಂಯೇವಾ"**ತಿ।

೪೭೭. ಕತಮಾ ವಾಚಾ ತೇಸಂ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ತೇಸಂ ಚಙ್ಕಿಯಾದೀನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾನಂ ವುಚ್ಚಮಾನವಿಭಾಗಾಸು ವಾಚಾಸು ಕತಮಾ ವಾಚಾ ಸೇಯ್ಯೋತಿ। "ಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಸಮ್ಮುತಿಯಾ**ತಿ ಅವಿಲಙ್ಘಿತಸಾಧುಮರಿಯಾದಾಯ ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಯಾ। ತೇನಾಹ **"ಲೋಕವೋಹಾರೇನಾ"**ತಿ। **ಮನ್ತಾ**ತಿ ಮನ್ತಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **"ತುಲಯಿತ್ವಾ"**ತಿ। **ಅತ್ಥಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ಹೇತುಸಞ್ಹಿತಂ। ತಂ ಪನ ಏಕಂಸತೋ ಯುತ್ತಿಯುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ - **"ಕಾರಣನಿಸ್ಸಿತ"**ನ್ತಿ। **ಆವುತೋ**ತಿಆದೀಸು ಆದಿತೋ ಅಭಿಮುಖಂ ಞಾಣಗತಿಯಾ ವಿಬನ್ಧನೇನ **ಆವುತೋ,** ಆವರಿಯೇನ ವಿಸೇಸತೋ ಞಾಣಗತಿಯಾ ನಿಬನ್ಧನೇನ **ನಿವುತೋ,** ಏವಂ **ಓಫುಟೋ** ಪಲಿಗುಣ್ಠಿತೋ। **ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಓನದ್ಧೋ ಛಾದಿತೋ। ತೇನಾಹ **"ಪಲಿವೇಠಿತೋ"**ತಿ।

೪೭೮. ಸಚೇ ಏತಂ ಕಾರಣಮತ್ಥೀತಿ "ನಿಸ್ಸಟ್ಠತಿಣಕಟ್ಠುಪಾದಾನೋ ಅಗ್ಗಿ ಜಲತೀ"ತಿ ಏತಂ ಕಾರಣಂ ಸಚೇ ಅತ್ಥಿ ಯದಿ ಸಿಯಾ, ಸೋ ಅಪರೋ ತಿಣಕಟ್ಠುಪಾದಾನೋ ಅಗ್ಗಿ ಯದಿ ಭವೇಯ್ಯ। **ಸದೋಸೋ** ಸಾದೀನವೋ ಸಪರಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ। **ಪರಿಸುದ್ಧೋ**ತಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಸುದ್ಧೋ। **ಜಾತಿ ಆದೀನಂ ಅಭಾವೇನಾ**ತಿ ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾನಂ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾನಂ ನಿಗ್ಗಮೇನ।

೪೭೯. ನ ನಿಚ್ಚಲಾ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ತತ್ಥ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಲಬ್ಭಮಾನತ್ತಾ ಯಥಾಪಞ್ಞತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ನಿಚ್ಚಲಾ ಅಕಮ್ಪಿಯಾ ನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ತಂ ದೋಸಂ** ತಂ ಊನತಾದೋಸಂ।

ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅಸತೀತಿ ಅತ್ಥಭಞ್ಜಕಮುಸಾವಾದೇ ಅಸತಿ। ಸೋ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಸ್ಸ ಅದಾತುಕಾಮತಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಅಕಮ್ಮಪಥಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಮುಸಾವಾದಭಾವಸ್ಸ ವಿಪರೀತೋ ಅಞ್ಞೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಥಾ ಹಿ ಇತರೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ವಳಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ವೋಹರಿತಬ್ಬತೋ **ವಳಞ್ಜಕಮುಸಾವಾದೋ**ತಿ ಆಹ। ನ ಕದಾಚಿ ಮುಸಾವಾದೀತಿ **ದ್ವೇ ಕಥಾ ನ ಕಥೇನ್ತಿ।** ಬಾಹಿರಕಾನಂ ಅನವಜ್ಜತಪಸಮ್ಮತಾಯಪಿ ನಿಸ್ಸಿತೋತಿ ವತ್ತುಂ ಆಹ **"ಸೀಲವಾ ತಪನಿಸ್ಸಿತಕೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। ವಿವಟಮುಖಾ ಮನ್ತಜ್ಝೇನಮಣ್ಡಿತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಜ್ಝಾಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಇತರೇತಿ ಆಹ **"ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನಿಚ್ಚಂ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತೀ"**ತಿ।

೪೭೦. **ಚಿರಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೋತಿ** ನಿಗ್ಗತೋ ಹುತ್ವಾ ಚಿರಕಾಲೇ। **ನ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ** ಸತಿಸಮ್ಮೋಹತೋ ಮಗ್ಗಾನಞ್ಚ ಅಞ್ಞಥಾ ಕರಣತೋ। **ಚಿರಾಯಿತತ್ತನ್ತಿ** "ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಕಥನಸ್ಸ ಚಿರಾಯನಂ। **ವಿತ್ಥಾಯಿತತ್ತನ್ತಿ** ಅಸಪ್ಪಟಿಭಾನಂ। ತಂ ಪನ ಸಉಪಮಾಹ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಕಾಯಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಪಮಾಣಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಪಮಾಣಕರಾನಂ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾನಂ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾ **"ಪಮಾಣಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಕಾಮಾವಚರ"**ನ್ತಿ ಆಹ, ತೇಸಂ ಪನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ಅಪ್ಪಮಾಣಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥಾಪಿ ವಿಸೇಸತೋ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಭಾವನಾ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಆಹ **"ತೇಸುಪೀ"**ತಿಆದಿ। ನಿರೀಹಕತ್ತಾ ಯಥಾ ಅಪ್ಪಮಾಣಸಮಞ್ಞಾ ಲಬ್ಭತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಮಾಣಂ...ಪೇ॰... ವುಚ್ಚತೀ"**ತಿ ಆಹ। **ನ ಓಹೀಯತಿ ನ ತಿಟ್ಠತೀತಿ** ಕತೂಪಚಿತಮ್ಪಿ ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮಂ ಯಥಾಧಿಗತೇ ಮಹಗ್ಗತಜ್ಝಾನೇ ಅಪರಿಹೀನೇ ತಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಆಸೀದೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸೇ ಓಹೀಯಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ದಾತುಂ ಸಮತ್ಥಭಾವೇನ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಲಗ್ಗಿತುನ್ತಿ** ಆವರಿತುಂ । **ಠಾತುನ್ತಿ** ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ। **ಫರಿತ್ವಾತಿ** ಪಟಿಪ್ಫರಿತ್ವಾ। **ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾತಿ** ತಸ್ಸ ಸಾಮತ್ಥಿಯಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ। ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಯಾದಿಯನಂ ನಾಮ ವಿಪಾಕುಪ್ಪಾದಬನ್ಧನಮೇವಾತಿ ಆಹ - **"ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ"**ತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಸುಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೦. ಸಙ್ಗಾರವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭೩. **ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನಾತಿ** ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ಪಸನ್ನಾ। ತೇನಾಹ - **"ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದವಸೇನ ಪಸನ್ನಾ"**ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ವಿಗತಮಲಮಚ್ಛೇರತಾಯ **"ತುಯ್ಹಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ರುಚ್ಚನಕಟ್ಠಾನೇ ದೇಹೀ"**ತಿ ಆಹ। ಮಗ್ಗೇನೇವ ಹಿಸ್ಸಾ ಮಚ್ಛರಿಯಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಬುದ್ಧಪಕ್ಖಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಕ್ಖವಸೇನ ಉಭತೋಪಕ್ಖಿಕಾ।

ಕಿಂಸೂತಿ ಕಿನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾವಚನಂ। **ಛೇತ್ವಾ** ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ। **ಸುಖಂ ಸೇತೀತಿ** ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪಾಭಾವೇನ ಸುಖೇನ ಸುಪತಿ। **ನ ಸೋಚತೀತಿ** ತತೋ ಏವ ಸೋಕಂ ನಾಮ ವಿನಾಸೇತಿ। **ಕೋಧನ್ತಿ** ಕುಜ್ಝನಲಕ್ಖಣಂ ಕೋಧಂ। **ಛೇತ್ವಾ** ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಸುಖಂ ಸೇತೀತಿ** ಕೋಧಪರಿಳಾಹೇನ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನತ್ತಾ ಸುಖಂ ಸುಪತಿ। ಕೋಧವಿನಾಸೇನ ವಿನಟ್ಠದೋಮನಸ್ಸತ್ತಾ **ನ ಸೋಚತಿ। ವಿಸಮೂಲಸ್ಸಾತಿ** ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಸ್ಸ। **ಮಧುರಗ್ಗಸ್ಸಾತಿ** ಅಕ್ಕೋಸಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಕೋಸನೇನ, ಪಹಾರಕಸ್ಸ ಪಟಿಪ್ಪಹರಣೇನ ಯಂ ಸುಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇವ **"ಮಧುರಗ್ಗೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಠಾನೇ ಪರಿಯೋಸಾನಂ "ಅಗ್ಗ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅರಿಯಾತಿ** ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಅರಿಯಾ।

ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇಸೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಲೋಕಪೂಜಿತೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ವತ್ವಾ ಸನ್ತಜ್ಜೇತುಂ, ಏಕಂ ಸಣ್ಹಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಸೋ ಏಕಂ ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ "ಸಚೇ ಅಸುಕಸ್ಸ ನಾಮ ವಧಂ ರೋಚೇಮೀತಿ ವಕ್ಖತಿ, ಯೇ ತುಯ್ಹಂ ನ ರುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇ ಮಾರೇತುಕಾಮೋಸಿ, ಲೋಕವಧಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಕಿಂ ತುಯ್ಹಂ ಸಮಣಭಾವೇನಾತಿ ನಿಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ। ಸಚೇ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ವಧಂ ರೋಚೇಮೀತಿ ವಕ್ಖತಿ, ಅಥ ನಂ ತ್ವಂ ರಾಗಾದೀನಮ್ಪಿ ವಧಂ ನ ಇಚ್ಛಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ಆಹಿಣ್ಡಸೀತಿ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಇಮಂ ಉಭತೋಕೋಟಿಕಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ನೇವ ಗಿಲಿತುಂ ನ ಉಗ್ಗಿಲಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಕಥೇಸಿ। ಸೋ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣೇನ ಆರಾಧಿತಚಿತ್ತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। ಸತ್ಥಾ ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ, ಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ"**ತಿ।

ಅವಭೂತಾತಿ ಅಧೋಭೂತಾ। ಅಧೋಭಾವೋ ಸತ್ತಾನಂ ಅವಡ್ಢಿ ಅವಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ಆಹ - **"ಅವಡ್ಢಿಭೂತಾ ಅವಮಙ್ಗಲಭೂತಾಯೇವಾ"**ತಿ। **ಪರಿಭೂತಾತಿ** ಪರಿಭವಪ್ಪತ್ತಾ। **ವಿಜ್ಜಮಾನಾನನ್ತಿ** ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾದರೇ ಸಾಮಿವಚನನ್ತಿ ತದತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸೂ"**ತಿಆಹ। ಪಕಟ್ಠಂ, ಪವಡ್ಢಂ ವಾ ಞಾಣನ್ತಿ **ಪಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ಭಗವತೋ ಞಾಣಂ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

೪೭೪. **ಅಭಿಜಾನಿತ್ವಾತಿ** ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಞಾಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ವೋಸಿತವೋಸಾನಾತಿ** ಕತಕರಣೀಯತಾಯ ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿಸೋಸಿತನಿಟ್ಠಾ। **ಪಾರಮಿಸಙ್ಖಾತನ್ತಿ** ಪರಮುಕ್ಕಂಸಭಾವತೋ ಪಾರಮೀತಿ ಸಙ್ಖಾತಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾರಭೂತ"**ನ್ತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸಾತಿ** ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿಭೂತಂ। ತೇನಾಹ **"ಉಪ್ಪಾದಕಾ ಜನಕಾ"**ತಿ। "ಇದಮೇವಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಇದಮೇವ"ನ್ತಿ ತಕ್ಕನಂ ತಕ್ಕೋ, ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ತಕ್ಕೀ**। ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ತಂ ತಂ ವತ್ಥುಂ ತಥಾ ತಥಾ ತಕ್ಕೆತ್ವಾ ಗಣ್ಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ತಕ್ಕಗಾಹೀ"**ತಿ। ವೀಮಂಸನಸೀಲೋ **ವೀಮಂಸೀ** ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತಮತ್ಥಂ ವೀಮಂಸನಭೂತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಕೇವಲಂ ವೀಮಂಸನತೋ। ತೇನಾಹ **"ಪಞ್ಞಾಚಾರಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಏವಂವಾದೀ"**ತಿ। ಯಥಾವುತ್ತತಕ್ಕೀವೀಮಂಸೀಭಾವೇನ ತಕ್ಕಪರಿಯಾಹತಂ ವೀಮಂಸಾನುಚರಿತಂ ಸಯಂಪಟಿಭಾನಂ ಏವಮೇತನ್ತಿ ವತ್ವಾ।

೪೮೫. **ಅಟ್ಠಿತಪಧಾನವತನ್ತಿ** ಅಞ್ಞತ್ಥ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಟ್ಠಿತಪಧಾನವತಂ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಧಾನಂ ಅಹೋಸಿ। **ಸಪ್ಪುರಿಸಪಧಾನವತಂ ಅಹೋಸಿ** ಸಪ್ಪುರಿಸಪಧಾನವತಾಧಿಗತಾನಂ ಏತಾದಿಸಾನಂ ಅರಹತಂ ಅಚ್ಛರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂಯೇವ ಆವೇಣಿಕಪಧಾನವತಂ ಅಹೋಸಿ। **ಅಜಾನನ್ತೋವ ಪಕಾಸೇತೀತಿ** ಅಯಂ ಪುಚ್ಛಿತಮತ್ಥಂ ಸಯಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಅಜಾನನ್ತೋ ಏವ ಕೇವಲಂ ಸದ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾವ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಆಹ। **ಅಜಾನನಭಾವೇ ಸನ್ತೇತಿ** ಇಮೇ ಅಧಿದೇವಾತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಜಾನನೇ ಅಸತಿ। **ಪಣ್ಡಿತೇನ ಮನುಸ್ಸೇನಾತಿ** ಲೋಕವೋಹಾರಕುಸಲೇನ ಮನುಸ್ಸೇನ, ತ್ವಂ ಪನ ಲೋಕವೋಹಾರೇಪಿ ಅಕುಸಲೋ। ವಚನತ್ಥಞ್ಚ ಅಜಾನನ್ತೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವದತಿ। **ಉಚ್ಚೇನ ಸಮ್ಮತನ್ತಿ** ಉಚ್ಚಂ ಸುಪಾಕಟಂ ಸಬ್ಬಸೋ ತರುಣದಾರಕೇಹಿಪಿ ಸಮ್ಮತಂ। ಞಾತಮೇತಂ ಯದಿದಂ ಅತ್ಥಿ ದೇವಾತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸುಸುದಾರಕಾಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ದೇವಾತಿ** ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ। **ಅಧಿದೇವಾ ನಾಮ** ಸಮ್ಮುತಿದೇವೇಹಿ ಅಧಿಕದೇವಾತಿ ಕತ್ವಾ, ತದಞ್ಞೇ ಚ ಮನುಸ್ಸೇ ಅಧಿಕಭಾವೇ ಕಿಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಙ್ಗಾರವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸಟೀಕಾ ಸಮತ್ತಾ।